¶Sermones & Epiſtolę Quinti Flacci Horatii
cum familiari & dilucida explanatione Iodoci
Badii Aſcenſii ab eodem diligẽtius recognita
Et in epiſtolas prę ſertim & aucta & repoſita:

¶Venales exponũtur vbi cętera eiuſdẽ poetę
diſertiſſimi opera: parrhiſ. i regiõe diui Iacobi
Sub imagine diui Martini ab Dioniſio Roce
Et in mõte, S. hilarii e regione collegii italor.

Sermonum et Epistolarum Tabula Aphabetica.

Index rerũ & verborum in se quẽtibus cõmẽtarijs annotandorũ: q̃ ob id pauciora sunt: q̃ in odarũ explanatione ꝓlixiores fuimus.

Abstemius fo.lxxx.
Actũs tpis fo.xv
Aene⁹ahen⁹ &c.lxviij.
Aes corinthiũ lxxxvj.
Amator & amicus lxviij
Ambo in actõ lj.
Ambubaię fo·ix.
Amphion lxxxvij.
Annius.xij.anthiteton .iiij.
Anticyra.xlix. Apelles. xcvj
Apostrophe xij.
Aretalogus viij.
Argos xcix.
Arma achillis lij.
Astutus.xviii. Atreusvii.
Auarus. viii. & xlix.
Aulea & tapeta lxvi. ĩprin.
Auctoritas seruanda xvi.
Auspicor & auspiciũ lxx.
Benedico cõpositũ xciiii.
Bion liuidus xcvij.
Brises ibidem.
Brũdisij iter ser.v.primi.
Cala & calones xi.
Caper et Carcer lxxiiii.
Capadocũ rex lxxv.
Casus precij lj.
Castor & pollux xlii.
Chamelopardalis xcv.
Cerites populi lxxv.
Ceres.vi.cherilus xcvi.
Cerebrosus xxvi.
Cibira.lxxv.Classis xi.
Clitẽnestra vii.
Cõpilare vii.
Compita lxix.
Consultus & cõsultor iii.
Corinthus lxxxvi.
Cratinus lxxxix.
Cupido.vi.Cura lxiiii.
Cũ p̃põ.viii.Culina xxvii.
Curule certamen viii.
Datiui natura lxxii.
Depyges xiii.
Democritus xcv.
Depyges xiii
Desidero lxxvi.dico lxvii.
Designare lxxvi.
Draco.xvi.Dudũ. lxii.
Duodeuigesimus l.
Egeria nympha iiii.
Epistola & epistoliũ lxvii.
Erat pro fuisset xvi.
Erro nomen lxiiii.
Esse cũ casu iiii.
Explodo & plaudo xli.
Faba pythagorę lxi.
Facetus.x.Fasces lxxxiiii.
Fœnus x.
Flagellũ xx.
Fors.iii.Fornices x.
Frons vrbana lxxviii.
Fungus.lvi.Fucus xiii.
Galli xiiii.
Genitiuoꝝ significatio.xxii.
Helena.vii.Helleborũ.xlix.
Heroes.ii.Hiarbita lxxxix.
Hybrida.xxxv.Hydra. xci.
Hypermetrũ.xxxiiii. xxxvii.
Hircus&hirq talire. lxxii.
Hoc genus ꝓhui⁹ge. lx.
Iamdudum lxii.
Ianus lx.&.lxix. xc.
Ilia siue rhea xiiii.
Iliona.xliiii.Inclusia. lxx.
Intẽtio poetę in ser. ii.
Inuidię vis xci.
Ira & eius vis lxxi.
Iuppiter iiii.
Lais corinthia lxxxvi.
Lautus.viii.Lauere xxvi.
Lauerna·lxxxiiii.Lixa. xi.
Linceus.lxviii.Loculi. xvi.
Lucillius xxii.
Lupi rostrũ xxxvii.
Luscinię cantus liii.
Macte.x.Malchin⁹ ibidem.
Malũ.xvi.Mãgo xcvii.
Mantica ĩ tergo liiii.
Matrona.xi.Memini. xciii.
Mẽses.xxxiii.Merx. xii.
Minimũ.xciii.Miles. iiii.
Muto & mutinũ xii.
Nenia.lxix.Nepos. xliii.
Noia in eus lxxv.
Nux & pomũ xv.
Otacitũ & exp̃ssum iii.
Ob & eius cõposita.iii.&. xii.
Obsoniũ.lvi.&. lxiiii.
Odi.vii.Orcus. ci.
Olea viuax c.
Othonis lex lxviii.
Palleo & timeo lxxvi.
Palpor & palpo xlii.
Parenthesis iiii.
Petus xvii.
Pelops.vii.Pecunia. lxxv.
Periscelis lxxxvii.
Percontor & pcũctor x.
Persona xxiii.
Pharmacopola xi.
Plaudo & explodo xli.
Plan⁹.lxxxvii.Poema.xxiii.
Poetę insani lxxxix.
Poeticę vtilitas xciii.
Pollux.xlii.Pomũ. xv.
Priapus. xxxvi.
Proscriptus xxxv.
Qualitas car.huius. ii.
Quatenus p̃handũ. lxviii.
Qui S.qđ.iii.& xxxiii.
Quisq̃ & quis.vi. q̃.xciij
Quinquatres ludi li.
Rana mecœnatis lx.
Repotia. xlvi.
Rex pasiti. lxxv.
Rudis virga lxvii.
Salebrę.lxxxvii.Satyrę. ii.
Saturnalia.lxii.Scurra.xxviij.
Scutica.xx.Segnis. liii.
Sermo.it.Serui lxxv.
Sestertiũ.liii. Sic liiii.
Sirenes.lxxi.Sophia lxvii.
Solidus.xiiii.Sordidus.viii.
Sors & sortes. iii.
Strabo. lxviij
Studeo cũ actõ xciii.
Sub.iii. Subucula lxx.
Sũmũ.lxvii.Supĩa.ĩu.xxv.
Tãtalus.vi.Tanus. viii.
Tapeta. lxvi.in principio.
Temetũ.ci.circa principium.
Tenax viii.
Timeo te & tibi lxxvi.
Tindarides.vii.Thiestes ibi.
Thyrresias.lvii.Titul⁹opis.ij
Togata.xi.Tollo. xxij
Trulla.li.Turbo. lv.
Vappa.viii. Verna. xiiii.
Versus.xii.Vertũn⁹ xc.
Ve cõiunctio ꝓducta xciij.
Vicinia vicinitas. lxxxvii.
Vinosus lxviii.
Vndeoctoginta & sixia l.
Vxor xii.
Zonę pecuniosę xcvij

Finis Tabulę.

Argumẽta ponent ĩ capitib⁹. Singulorũ.

Quinti horatii flacci sermonum liber primus. Satyra prima.

Iodoci Badii sermonum Horatij familiaris explanatio. Ascen.

Qui fit mecœnas:vt nemo quam sibi sortem
Seu ratio dederit:seu fors obiecerit:illa
Contentus viuat:laudet diuersa sequentes?

Qui fit mecœnas &c. Inponẽ dis(inquit Seruius auctoribus) hęc cõsiderãda sunt poetę vita titulus operis:qualitas carmis:scriben tis intẽtio:numerus librorꝫ et explanatio. Vita aũt horatiana prius per mancinellũ dilucide explicata ẽ. Titulꝰ aũt opis ẽ. Liber sermonũ seu satyrarũ. Quĩti horatii flacci. Pro quo sciẽdũ ẽ prĩo oĩm tragœdiam veterẽ iuẽtã eẽ. deĩde comediã veterẽ:tũ comediã nouã:et vltimo loco satyrã nouã:quã nũc ĩ manibus habemus. Vñ et de origine singulorꝫ pauca dicamus:notandum est vetustissimam etiam gentibus fuisse cõsuetudinem sacrificandidiis et vota soluendi p̃cipue post vini frugũqꝫ collectionem. Cõuenerunt eñ in agros suos ibiqꝫ ex cespitibus altaria cõstruxerũt:quibꝰ incensis & admoto hirco quoddã genus carminis rusticum et incultũ canebant:qđ ab hirco q greçe τραγοσ dr tragedia cœpit denoĩari. Vñ ẽt optimo cãtori hircus in pręmiũ dabat:iõ ãt baccho deo vini ĩmolabat caper seu hircꝰ q vitibꝰ morsus eiꝰ sũme nociuꝰ est vt atteſtat ouĩ. in fastis & vergiľ. in Georgi. dicẽs. Nõ aliã ob culpã baccho caper oibꝰ aris cędiť:& veteres ieũt p̃scęnia ludi. Prima ergo institutio tragediarũ erat deorꝫ laus & gratiarꝫ actio:sed quia virĩ p̃potẽtes sibi diuinas laudes vsurpabãt:surrexerunt ingenioſi q in hmõi carmibꝰ oñdebãt q̃tũ hũana fragilitas a deorꝫ ĩmortaliũ fœlicitate distet. Vñ regũ et principũ qui ex supbo & magnifico statu ad humiles fortũas descẽderẽt calamitatẽ mẽorabãt:et hĩc tragedia quã mõ hẽmꝰ exordiũ sũpsisse credit. Sẽp eĩ ĩ tragœdia prĩcipũ letũ est:& finis mœstissimꝰ. Cõtrariũ ãt fit ĩ comœdijs. de q̃ꝫ origine pauca dicamꝰ. Priusq̃ atheniẽses mœnia murosqꝫ cõstruxerãt cũ adhuc ĩ vicis et pagis degerẽt:sacrificaturi apollini nomio. i. pastorꝫ vicinorꝫqꝫ deo cõuẽticula & comessationes frequẽ tabãt ĩ qbꝰ carmẽ rusticũ decãtabãt qđ a comessatõe vel cõuẽtõe comediã appellabãt. Erat ãt vtꝰ illa comedia ad reph̃ẽdẽda hoĩm vitia prĩcipaľr ĩnuẽta. vñ surrexerĩt veteris comœdię scriptores q cũ multa libertate vnuscuiusqꝫ etiam viuẽtis & interdũ p̃ntis vitia sub ꝓprio eiꝰ noĩe notabãt. vñ dicẽt a poeta nr̃o ĩ hoc prĩo sermonũ. Eupolis atqꝫ Cratinꝰ aristophanesqꝫ poetę. Atqꝫ alii quorꝫ comœdia prisca virorũ ẽ. Si qs erat dignꝰ describi q malꝰ aut fur. Q mœchꝰ foret aut siccariꝰ: aut alioqn famosus:mľta cũ libertate notabãt. Hic oĩs pẽdet lucilius: hosce secutꝰ Mutatis tm̃ pedibꝰ nũeriſqꝫ. Ea ãt libertas diu multũ ꝓfuit bonis moribꝰ. Nãm̃lti timẽtes diffamari: veriti sũt turpiter viuere:& saltẽ palã peccare. Vñ đt Iuue. sat. j. Ense velut stricto quotiens lucilĩꝰ ardẽs. Infremuit:rubet auditor cui frigida mẽs est crimibꝰ. Vt ãt turpia & obscœna vitia q̃ fœda dictu sũt:possent liberiꝰ taxare:introduxerĩt nõnulli satyros:q scđm eos sũt dei siluestres petulãtia & obscœnitate gaudẽtes:sũr eĩ lasciui & ĩmũdi. Sicut eĩ nr̃o tp̃e ĩ ludis iocularijs aut moralibꝰ qui timẽt reph̃ẽdi si liberius loquãť:itroducũt fatuos aut sõniãtes:aut cõsiľes sub q̃ꝫ psonis cõcepũ suũ exprimũt:ita tũc tp̃is q obscęna ĩ ꝓpriis psonis verebãt enarrare assumebãt psonas satyrorꝫ:q scđm diuersitatẽ materię diuerse ętatis introducebãť:mõ cani mõ ĩpuberes. mõ alteriꝰ ętatis. Et sic satis patet origo veteris cõœdię & ẽt vetis satyrę. Nã ĩ materia siľes erãt:& ĩ gñe metri. differebãt ãt in hoc q ĩ comedia nõ erãt satyri sicut in satyra. Orta ẽ ãt satyra statim post veterem tragœdiã. Vñ lucilius statim a principio satyrã fuisse testať. Et Horatius in opusculo de arte poetica sic dicit. Carmine q tragico vilẽ certauit ob hircũ. Mox ẽt agrestes satyros nudauit &c. Ex qbꝰ verbis p̃t elici satyrã a satyris diis potius dici q̃ a satyra lãce vľ a satyra lege: vel a saturitate vt donatꝰ quoqꝫ cõsentit. Postq̃ ãt poetę greci diu in hoc gñe scribẽdi versati erãt multũqꝫ moribꝰ bonis ꝓfuerãt:cœperĩt abuti licẽtia scribẽdi. Nã aut iuidia motĩ: aut p̃cio illecti ẽt bonos ciues diffamabãt:quocirca lata est lex neqs in quẽpiã viuẽtẽ sub ꝓprio eiꝰ noĩe libros famosos edat aut carmẽ cõponat. vñ postea Menãder comœdiã nouã adiuẽit cuiusmõi nũc ĩ Plauto & Terẽ. cõspicĩť. Vltimo ãt loco apud latinos tm̃ iuẽta ẽ satyra noua a lucilio q veterẽ libertatẽ reph̃endẽdi seruauit:sed genꝰ carmis mutauit. Nã hexametro eã scripsit: quẽ secuti sũt Hora. Persius/& Iuue. quãtũ ad genꝰ carminis:sed pp legẽ de famosis libellis latam non tam libere viuẽtiũ crimina taxauerũt. Quia tm̃ more satyrorꝫ petulãtiũ: de vitio in vitiũ saliunt:et satyrico sale vnũquẽqꝫ fricant:remanſit nomẽ satyrę. Hora. tm̃ maluit opus suũ: librũ sermonũ q̃ satyrarꝫ appellari. Cuius rei varię assignanť rõnes. Prima quę est acronis est.: quia

Titulꝰ operis. Satyratũ origo.

vili sermone potius q̃ tumenti cõfecit. Vñ auctor ipe negat satyricos eẽ poetas eo q̃ tam pedestri & familiari sermone vtantur. Dicit em̃ satyra quarta. Primũ me illoꝝ dederim quibus eẽ poetas Excerpam numero: neq; em̃ concludere versum dixeris eẽ satis: neq; siquis scribat vti nos Sermoni propiora: putes hunc esse poetam. Secunda ratio eiusdem est: quia ad præsentes scribunturhi libri ideo sermonũ appellantur. Sermo enim dicitur eo q̃ feratur inter duos aut plures vicissim loquentes: tunc enim proprie dicitur sermo quãdo verba vltro citroq; habent: aut quando ad pñtes loquimur: sicut declamatores seu p̃dicatores nostri sermonem facere dicuntur Q̃uis autem vtraq; harũ rationũ probet opus hoc recte sermones appellari: neutra tamen ꝓbat quin possint satyræ appellari. Nam et satyræ pedestri sermone volunt fieri et ad p̃sentes haberi. Vnde datur tertia ratio: quia scilicet satyra est nomen maledicum vitiorũ acerbe castigatiuum ideo poeta noster ne lectores acerbitate noĩs territi aufugiant: maluit sermones q̃ satyras appellare. seruauit enim mediocritatem inter acerbitatem lucilii & suauitatem iuuenalis. Quocirca nõ ab indignatione: sed a quadam admiratione opus suũ incœpit. Nec cõtra peccatores exclamat sed mecœnatem suauissimũ amicũ et p̃sidiũ suũ alloquitur. Pręterea in toto opere conatur seueritatem nimiã effugere: vt quasi ridendo ęgrotos aios ad sui lectionẽ alliciat: vnde Persius de ipso. Omne vafer vitiũ ridendo flaccus amico Tangit: et admissus circum p̃cordia ludit. Et hęc de titulo operis. De qualitate carminis notum ẽ q̃ est hexametrũ satyricũ: hexametrũ. i. sex pedum sicut heroicum. multum tamen differt ab heroico. Primo quia in heroico carmĩe pertractãtur res magnificę & altiores q̃ vt humanis opibus possint depleri: quocirca diuini numinis habet a principio inuocationem. In satyrico res humiles & viles vtputa vitia hominũ reꝑhendũtur: vnde non ab inuocatione sed aut ab indignatione aut ab admiratione faciunt satyrici exordiũ: perinde ac si multitudine vitioꝝ lacessiti & prouocati ad scribendũ nõ possint amplius tacere sicut fatetur Iuuenalis satyra prima dicẽs. Difficile est satyram non scribere. Volunt em̃ satyrarum scriptores significare q̃ non ex petulantia animi: sed multitudine vitiorum coacti scribant. Secundo in heroico carmine introducunt diuinę et regales personę. vnde nomen sũpsit. Nam heroes proprie dicuntur semidei: qui ex altero parente imortali: hoc ẽ deo ex altero mortali. hoc est ex homine nati sunt: sicut hercules ex ioue et alcmena. Achilles ex thetide & peleo. Aeneas ex venere et anchisa &c. quia ergo mixtim diis & hoĩes in carmĩe illo loquũtur. & de principibus viris tractat ideo heroicũ dicitur. In satyrico aũt humiles et viles loquũt personę vt serui et peccatores. Tertio heroicũ carmen exornatur figmentis poeticis & alto gñe dicẽdi cõstat. Satyricũ nuda veritate & pedestri sermone conficitur. vsq; adeo: vt Horatius tam familiarẽ sępe versum confecerit: vt nescias prosaicus ne an metricus sit eius sermo. Quinetiam diuisã interdum inuenias dictionẽ: vt continuatus videatur sermo. Neq; hoc vitio dandũ est poetę: sed maximæ laudi. Seruauit em̃ decorũ suum. Nã satyricę materię nõ congruit heroica exornatio. Nec lepos aut fucus: aut suauitas dicendi: sed mera simplicitas: et non aspernãda seueritas: cũ execratione congrua: quę omnia ab Horatio summopere sunt obseruata. Vñ male laudant Iuuenalem q̃ suauem & floridum habeat versum: cum seuero et rigido potius opus sit. Neq; vero inopia artis aut ingenii huiusmodi fecit Hora. compositionem: sed voluit sermonẽ materię circa quam versatur non dissimilem esse. Qui enim carminum eius opus perlegerit: nihil delitiosius aut fucatius: aut iocundius offenderit: sed hęc hactenus in eos q̃ poetam ab eo damnant: vt de summopere laudandus est. Scribendi autem intentio est expulsis ab animis hominũ vitiis virtutẽ inserere. vnde poeta noster doctissime opera sua distinxit. In prioribus enim duobus libellis quos sermonum inscripsit vitia persequitur. In reliquis duobus quos epistolarum nomine nũcupauit: virtutem et honestatem fere pręcipit. In qua re agricolam solertem imitatur: qui primũ radices & herbas nociuas ex agro suo euellit q̃ sementem conferat. Et vt paucis dicã: idẽ videtur p̃tendere poeta in sermonibus: quod prędicatores nostri dum p̃dicant: et idem in epistis quod diuus paulus: q̃is a christiana veritate multũ poetica frigeat: pulchrũ tñ est etiã ab ethnicis virtutem agnoscere atq; idem audire fere quod a catholicis. sed hęc alias. Librorũ numerũ patuit. Nũc ad explanationẽ ꝓcedamus. In qua hũc morẽ seruabimus. Circa principiũ satyrę argumentũ totiꝰ ponemus: et sp primo snĩas: deide vocabula siqua i supioribꝰ p̃termissa fũt explicabimꝰ: & tertio loco ordinẽ verborꝝ & expõnẽ rudibꝰ: qbꝰ hãc operã suscepimꝰ: subiũgemꝰ.

Sermo

Qualitas carminis.

Heroes

Scribẽtis intentio.

Librorum numerus.

Argumentũ primæ satyræ.

Iodoci Badii in primam satyram argumentum eiusq; explanatio.

Damnat auaritiam finem dans Prima petendis.

Ordo est. Prima sup. satyra: dans finem. i. modũ sup. rebꝰ: petendis: damnat auaritiam.

Qui fit mecœnas &c. In hac igit̃ prima satyra Hora. auaritiã atq; insatiabilitatẽ humani animi circa diuitias acq̃sitionẽ dãnat: monetq; sanctã mediocritatẽ eẽ cõplectẽdã. nec vltra q̃ satis est petendum. Quod si fieret bñ se res humanę haberẽt: & sua quisq; sorte cõtẽtus qete viueret. Percũctat̃ ãt in principio cũ quadã admiratione atq; indignatione animi ipm mecœnatẽ: quo fi atq; nemo viuat cõtentus sua sorte: sed quãcũq; cõditionẽ viuẽdi obtinuerit aut nactus fuerit aliã q̃rat. Ex deductione aũt & processu textus videt eius rei cãm assignare auaritiam hoim q si bi terminũ diuitiarũ nõ pfigũt. Qui circũflexe ꝓnũciandũ est: trãsit em in aduerbiũ et significat quare aut quo. Sępe aut eo mõ loquũt auctores: dicẽtes. Qui fieri potest? Qui vocare? Qui scis eos discordare inter se? In qua re decipiũtur illiterati ponẽtes qd pro qui. Fit ponit̃ impsonal̃r. imperſonalia aũt vniuersitatẽ notant vt dicit Seruius. est ergo pinde ac si dicat. quo fit vt oẽs ita viuãt vt nemo &c. Mecœnas summus fautor atq; amicus poetarũ fuit: cui⁹ pfidio verg. Horatius. Proptius & complures alij fouebant̃: vsq; adeo vt cęteri poetarũ cultores ab eo Mecœnates appellentur. Huic Vergilius georgica sua dicauit. & Horatius fere opa sua nũcupauit. Est tñ iustior rõ qnare in hac re Mecœnatẽ cõpellat: is etem verus iudex esse potest qui corruptus non est. Nam vt in secundo huius videbimus. male verũ examinat omnis Corruptus iudex. Mecœnas autem incorruptus in hac re fuit. Nam cũ esset nobilissimus et ex antiquissimis ethurię regibus ortus: & augusto cęsari carissim⁹: abs quo facile potuisset ad altiora prouehi: equestri tamẽ ordine contentus maiorem dignitatem non appetiuit. Nobilem fuisse testatur Horatius ī principio carminum dicens. Mecœnas atauis edite regib⁹ O & pręsidiũ et dulce decus meũ. Et huius primi satyra sexta in principio. Non quia mecœnas lydorum quicquid ethruscos Incoluit fines: nemo generosior est te &c. Contentum fuisse sorte sua fatetur propertius dicens. Mecœnas eques hetrusco de sanguine regum. Intra fortunam qui cupis esse tuam. Vt nemo quam sibi sortem &c. eleganter dictum. Nam quotiens relatiuũ antecedenti pręponitur: et ab eius rectore gubernari videtur: eleganter in eodem casu ponitur: rarior tamen est huiusmodi locutio: q̃ q̃ oratores vtantur. Seu ratio dederit seu fors obiecerit. Rationem hic volunt accipi pro ratiocinatione et discursu animi. Sors aũt id est quod sortimur. i. pro sorte accipimus. sortes aũt sunt species vaticinationis quibus aliquid sortimur. sors etiã est caput seu principale quod damus fœnori. Nam fœnus est lucrum illud quod accrescit sorti. Illud ergo quod a deo optimo maximo accepimus: fors dici potest. Nemo autem vitam ingreditur quin et boni et mali sortem accipiat. Signate autem dixit Ratio dederit aut fors obiecerit. Nam quod per rationem meremur id tanq̃ petentibus datur. quod vero citra meritum sortimur id obiscitur nobis. Vnde scies prępositionem ob. illis congruere quæ pręter spem et ex improuiso obueniunt. vnde obuenit: qd non quęsitum venit. Offenditur quod non q̃situm inuenitur: sicut lapis in quo pedem lędim⁹. Obiscitur quod non petenti vltro offertur aut obtruditur. Tangit autem inquit Acron duas sectas stoicorum qui dicunt omnia fato & ratione & quasi necessitate euenire: nihilq; fieri sine fatali ratione. vnde dicitur seu ratio dederit. et epicureoꝝ qui dicunt omnia a casu & fortuna prouenire: et deos nõ curare mortalia. vnde dicitur. seu fors obiecerit. Iuxta quem sensum melius legeretur fors. Nõnulli tamen legunt sors. & fere in idem redit. Sensus ergo est duplex. Primo sic et verior meo iudicio. O mecœnas qui potest fieri q; nemo sit contentus sua sorte & portione quã aut per rationem. i. industriam & solertiam obtinuit: aut per casum et fortunam. Quędã em per rõnem: quędam per fortunam obtinemus. Fors ãt fortuna est: & habet ablatiuũ ab hac forte. Secũdus sensus est: vt nemo sit contẽtus sua sorte: siue dicas omnia per rationem & prouidentiam diuinam dari sicut stoici. siue oia fortuite euẽire sicut epicurei. Laudet diuersa seq̃ntes: supple quilibet. Ideo aũt quilibet laudat sequẽtes diuersa officia & exercitia quia & ipevult diuersa sequi. Quod em libenter facimus id in alio laudamus. Ordo est. O mecœnas: vir integer qui tua sorte contentus es. qui. i. quomodo. quare. fit. i. ab omnibus efficitur & viuit̃ sic: vt nemo sit cõtentus illa sup. sorte. i. proportõe rerum. quam sortẽ seu ratio. i. rõcinatio & prouidẽtia: dederit sibi: seu fors. id est fortuitus euentus: obiecerit. id est non merenti nec cogitanti vltro obtulerit. sed supple quilibet laudet sequentes. id est eos qui sequuntur & affectant diuersa supple offícia & studia seu exercitia viuendi.

Mecœnas

Sors

Ob.

Fors.

O fortunati mercatores: grauis annis
Miles ait multo iam fractus mẽbra labore.

O fortunati &c. Probat exemplariter neminem esse contentum sua sorte. Nã miles. id est quicunq; in bello fecerit stipendia cum iam annosus fractis mem-

bris non potest amplius militare vocat mercatores beatos eo q̄ sine fractione membrorum negocientur. Mercator autem deprehensus in mari & timens submergi dicit militiam esse potiorem q̄ mercaturam: eo q̄ mercatores sint in longo & diuturno periculo: immo fere continuo: a principio. s. vitæ vsq; ad exitum. milites autem momento vnius horę confligunt & aut cito moriuntur: aut lętam victoriam obtinent. cito autem mori pro beneficio reputatur Nam mala si euitari non possunt: tanto tolerabiliora sunt: quanto breuiora. Item iurisconsultus & aduocat⁹ quando consultores petentes consilium etiam in media nocte molestāt eum ita q̄ neq; i die neq; in nocte requiescere potest: dicit agricolam eē fœlicem qui extra strepitum populārem requiescit noctu. Econtrario agricola qui cogitur ad soluendum vectigal: aut aliud debitum: et ad liberandos vades suos: derelinquere rus suum & frequenter adire vrbem clamat solos illos esse fœlices qui viuūt in vrbe: quia non coguntur totiens ire et redire ad forū iudiciale & si vadant cū minore tñ fatigatōe. Cętera de genere. Si autē inquit poeta vellem cętera exempla eorum qui diuersa laudant enarrare: non possem: quoniam tam multa sūt q̄ possent vsq; ad extremā defatigationē lassare fabiū maximū: virū garrulū & loquacē. Et ita p trāsitū sicut moris est satyrici taxat fabiū de loquacitate. Sūt ąt q̄ dicūt iurisperitū fuisse: de quo i vltio versu scdę satyrę mētio fiet. Deīde vt paucis ieptitudinē votor⁹ hūanorū explicet: oñdit eos q̄ dicūt se velle mutare cōditōnē vitę: si eis ab aliquo deo daret optio & cōcederet petitū: nō mutaturos. vnde nō pp statūs sui īperfectionē: sed pp aī incōstātiā cōuincūt id desiderare. q̄propter nō videt ratio q̄re iuppiter irat⁹ nō inflet in illos ambas buccas suas: & dicat se nō amplius eos exauditurū. hęc sūma sniaq; est. O fortunati. O trib⁹ casib⁹ iūgit. ntōvt hic &. j. æne. O fortunati quoq; iā mœnia surgūt. Accusatiuo vt i Geor. O fortūatos nimiū bona si sua norint agricolas. & vctō. vt o melibœe de⁹ nobis hęc ocia fecit. Cū actō āt qñ indignāter ponit vehemētiā notat vt o hoiem sceleſtū. o virū sceleratū: quapropter vbi nō est vehemēs excādescētia subtice auctore valla. Fractus mēbra. greca est figura poetis tm cōcessa. Cōtra. nō dices ecōtra sed ecōtrario. Sub qñ actō tp̄is iūgit significat paulo ante. quasi iā vergente in tale tp̄s. vt sub noctem exportant calathis. i. tp̄e vergēte i noctē & paulo añ noctē. Neq; vero necesse est vt sp actō iūgat: nā si ponat pro in bñ abltō iūgitur: vt sub galli cātu. id ē in ipo galli cantu. hic autem leges. Sub galli cantū. i. paulo ante galli cantum. Cosulo cum datiuo significat consilium do & prospicio: vt consule honori & rebus tuis. Cum accusatiuo autem significat consilium peto. vnde consultor qui consiliū petit: & consultus qui consulitur. i. abs quo consilium petit quales sunt iure consulti. Non ergo discedunt a significatione sua. Ne te morer. i. suspensum teneam. vt aūt hanc breuitatē dicēdi etiam pueri cognoscant sciant q̄ poeta per fantasiā fingit q̄ añ quēuis deū sint q̄ttuor p̄sonę: vt ex vna pte miles volēs eē mercator & iuris cōsult⁹ volēs eē miles: & rusticus volēs eē vrban⁹ & ecōtrario. & de⁹ auditis eor⁹ p̄cib⁹ dicat eis: fiat qđ vultis: mutate conditiones vestras. quo facto videt eos nonnmo ueri ad mutandum statum suū sicut petierant. vnde querit deus cum indignatione. eia quid ſtatis? id est quare nonnmutatis statum vestrum sicut petiſtis? illi aūt (q̄q̄ mira est in verbis breuitas) videntur esse confusi & p̄ę

Contra mercator nauem iactātibus austris
Militia est potior. quidenim: cōcurritur horę
Momēto: aut cita mors vēit aut victoria lęta
Agricolam laudat iuris legumq; peritus
Sub galli cantū consultor vbi ostia pulsat:
Ille datis vadibus qui rure extract⁹ i vrbē est
Solos felices viuentes clamat in vrbe.
Cętera de genere hoc adeo sūt mīta: loquacē
Delassare valent fabium: te ne morer audi
Quo rem deducā: siquis deus en ego dicat
Iam faciā quod vultis. eris tu qui mō miles
Mercator. tu consultus mō rusticus: hinc vos
Vos hinc mutatis discedite partibus. eia
Quid statis? nolūt: atqui licet esse beatis?
Quid causę est merito quin illis iuppiter ābas
Iratus buccas inflet: neq; se fore posthac
Tam facilē dicat: votis vt prębeat aurē?

O.

Sub.

Consulo

verecundia tacere. vñ aſtantiũ quiuis dicit deo. nolũt. q. d. tu cõceſſiſti eis petitiones vt mutent ſtatũ: ſed ipſi nolũt iã mutare qñ pñt. Et ita meli⁹ videt legi. nolunt: q̃ nolint: qñ aũt deus audit eos nolle: quærit: atqui. i. ſed quare nolũt. licet eſſe beatis. vbi pro latinitate ſcies q̃ verbũ eſſe Eſſe cõſimiles copulat caſus. vnde ſubaudit datiuus eis. vt ſit. licet eis eſſe beatis. Scies etiã q̃ nonnulli volunt iſta verba (atqui licet eſſe beatis) a poeta dici ſicut ſequẽtia. Quid cauſæ &c. circa q̃ Iuppiter ſcies q̃ iuppiter dicit quaſi iuuans pater: hominũ atq; deorum genitor: ſolus enim iuppiter a poetis fingit vtroſq; & mortales & imortales genuiſſe. illiq; q vnũ deũ fatebant iouẽ appellabant. Sed qa poetę ſæpe ea q̃ vni nomini cõueniũt cõtũdũt & vni pſonę attribuũt: iuenim⁹ varias ꝓprietates ioui attributas. Nã nomẽ illũ nũc ſũmo deo dat. nũc planetę: nũc aeri ſupiori: nũc regi viro mortali filio ſaturni: multi tñ ioues fuerũt: ſed q̃tũ ad iſtitutũ noſtrũ facit. ioui attribuũtur tonitrua & fulmina: eo q̃ i ea pte aeris fiũt q̃ iouis appellatõe ſignificat: vñ cũ dicit iouẽ debere ambas buccas iflare in illos incõſtãtes: videtur mihi de fulmine loqui: quaſi iuppiter. i. aer buccis ſuis cõcipiat fulmen & inflet i eos quos ꝓſternere vult: ſicut nos buccis noſtris vẽtũ concipimus quẽ efflam⁹. Eſt enĩ bucca ps illa lata ſub malis noſtris. Poſthac ꝓprie ſignificat p⁹ hoc tps ſed generaliter accipit vt ſit vel poſt hoc tps: vel poſt iſtud vel p⁹ aliud. Plura aſpiciẽtia grãmati- Poſthac cen explanare poſſem: ſed vereor ne ꝓlixior ſim. Ordo igit̃ ẽ. Miles. i. is qui vt bellum gerat ſti Miles pẽdiũ accipit. eſt enĩ nomẽ miniſterii nõ dignitatis. Nã quos milites multi vocãt: deberent eqtes auratos vel iuratos appellare. Miles igit̃. i. ſtipẽdiari⁹ & belliger grauis. i. plen⁹ vel grauis. i. grauatus annis. i. annoſitate & ſenio: iã fract⁹. i. hñs iã fracta mẽbra ſua multo labore ait. o fortunati mercatores. i. o q̃ fortunati. i. fœlices & beati ſũt mercatores. Cõtra. i. ecõtrario mercator. i. negociator auſtris. i. vẽtis illis ipetuoſis iactãtib⁹. i. in diuerſos fluctus impellentibus. i. quando auſtri iactant nauem ſuam ait ſupple q̃ militia eſt potior. i. eligibilior q̃ mercatura quidenim. i. cur non eſſet potior q̃ mercatio. concurritur id eſt concurſus fit & conflictatio momento id ẽ breui ſpacio: horæ. i. breuiſſimi temporis. & aut mors venit cita id eſt velox & ſubita non diuturna ſicut in mari aut victoria læta venit ſupple. Peritus iuris & legum laudat. i. beatum appellat agricolam vbi. i. quando conſultor id eſt is qui petiturus eſt conſilium pulſat id eſt frequẽter impellit oſtia ſub cantum id eſt paulo ante cantum galli hoc eſt in media nocte. Ille videlicet ruſticus qui datis vadibus id eſt poſtq̃ dedit vades id eſt ſponſores vt certo die adeſſet: aut in caput illorum animaduerteretur: extractus rure: id eſt neceſſitate coactus exire a rure ĩ vrbem clamat ſolos viuentes in vrbe eſſe fœlices: quia non coguntur tam longe ad forum feſtinare. Cætera id eſt vt quidam volunt cęterum hoc eſt p̃terea: ſed melius accipitur vt ſit nomen. Cætera id eſt reliqua ſ. exempla de hoc genere id eſt de genere eorum qui non ſunt contenti ſorte ſua: ſunt adeo id eſt in tantum multa. q̃ ſupple valent delaſſare id eſt vſq; ad extremam fatigationem laſſare fabium maximum narbonenſem loquacem id eſt multum garrulum & aſſidue loquentem. Sed o lector ne morer id eſt ſuſpenſum teneam te. Audi quo id eũ ad quid deducam rem de qua loquor. Siqs id eſt ſi aliquis deus dicat iſta optantibus. en id eſt ecce videte p̃ſto ſum: ego faciam quod vultis tu qui modo id eſt paulo ante: eras ſupple miles: vel tu qui modo id eſt nunc es miles eris mercator ſicut deſideraſti. tu modo conſultus. i. qui modo es iuriſconſultus eris ſupple ruſticus: & ſupple econuerſo. Vos. ſ. miles & iuriſconſultus diſcedite hinc. i. ab hac parte vt miles ſit mercator & iuriſconſultus ruſticus: & vos. ſ. & mercator & ruſticus diſcedite hinc. i. ab hac parte vt. ſ. mercator fiat miles & ruſticus conſultus aut ſaltẽ vrbanus: & hoc dico partibus. i. officijs & conditionibus veſtris mutatis. Illo audito finguntur non abire: vt mutent ſtatum ſuũ: vnde dicit de⁹ ad eos: eia quid. i. propter quid ſtatis. i. moramini & non acceditis ad ſtatum petitum: cum aũt ꝑ verecũdia & confuſione nihil reſponderent: dicit aſtantium vnus. domine deus ipſi nolunt: ſupple mutare conditionem ſuam & accipeſe nouum ſtatum. dicit deus video q̃ nolũt atq; ſed quare nolunt. licet. i. licitum & permiſſum ẽ eis ſup. eẽ beatis. i. bñ habẽtibus & fœlicib⁹ dicebat enim miles ſi eſſem mercator eſſẽ fœlix & ediuerſo. Quia aũt nolũt nũc acceptare quod petierũt dicit poeta. Quid cauſę. i. quæ cauſa quæ ratio eſt: quin. i. quominus cur non iuppiter id eſt iuuans pater & deus fulminis: iratus. i. ſuccẽſus inflet illis. i. in illos ambas bucas ſuas plenas fulminis. q. d. nihil cauſæ eſt vt non faciat: immo iuſtiſſima ratio vt id faciat: neq; pro et & nõ: & dicat id eſt minetur ſe non fore id eſt non futurum eſſe poſthac. i. poſt illud tempus. tam facilem id eſt tam exorabilem vt prębeat aurem votis eorum id eſt vt tam faciliter exaudiat vota eorum qui quod impetrauerunt acceptare nolunt. Tales autem multi ſunt: qui cum ſalutem a deo petãt vt deus eis aut aduerſitatẽ aut firmitatẽ (q̃ multis via ſalutis ẽ) donet: nolũt. ſed pergendũ eſt.

Præterea ne sic &c. Quia poeta quadã fãtasia vsus ẽ & fictiõe: vñ risus possit legẽtl vel audienti excitari: dicit se locuturũ serioſe: q̃ q̃ ridẽdo possit ẽt verum dici: & opę p̃ciũ sit doctorẽ interdũ esse blãdũ & affabilẽ. Prætẽdit ãt text⁹ hãc rõnẽ. Si quis ĩterroget quoscũq; negociatores: siue laborib⁹ vrgeanť vt agricolę: siue astutia & calliditate lucrum q̃rãt vt caupones: siue temeritate & audacia vt nautę: siue alia quauis arte vt fatigatõe: qua de cã tot labores totq; pcula subeãt: dicerẽt oẽs vt in senectute habeant quo possẽt ĩopẽ defẽdere vitã: & se doctos esse exẽplo formicę q̃ cũ pua sit magno tñ ĩmo admirando labore in horrea sua dũ sudũ est. i. serenitas colligit. vt hẽat vnde viuat in hyeme. Contra quod exẽplũ poeta subtiliter ĩstat ostẽdẽs lõge rõnabili⁹ esse ĩstitutũ ac factũ formicę q̃ auari hoĩs. Prĩo qa formica tẽpestiue colligit: vt puta in ęstatis serenitate. Auarus aũt & in feruore ęstatis & ĩ algore hyemis. p ignẽ p aq̃s p ferrũ icessanter cõgregat. Secũdo formica q̃rit vt vtať q̃sitis. Auarus aũt vt cõdat ĩ terrã: aut vt nummos suos ſpectet in arca ferrata. & nõ audet ptis vti. vñ recte dicit Seneca. Tã deest auaro qđ habet q̃ qđ nõ hẽt. Et p modũ dialogi dr̃. Diues auar⁹ eget: quare? quia dũ petit vsus Tangere parta timet: cur? ne minuať aceru⁹. Et ob id diceť ĩ secũdo auaros ẽe ĩsipiẽtissimũ: ĩmmo solos auaros esse stultos. quia oĩs stultitia & oñe vitiũ ex quadã auaritia. i. mala cõcupiſcẽtia nascit. Tertio formica terminũ sibi cõstituit. ñ ei pl⁹ q̃ satis est q̃rit. ĩmo citra abũdãtiã Nã parce & sobrie cum patientia viuit: & partis vtitur. quod non faceret si abundantiam frumenti accumularet. Auarus autem quãto pl⁹ habet: tãto pl⁹ cõcupiscit. Iuxta illud Iuue. Crescit amor nũmi quãtũ ipa pecunia crescit. Nõ ergo bñ imitať formicã q modũ reb⁹ suis statuere nescit: aut ptis vti: aut opportunitatẽ obseruare q̃rẽdi. q̃ tria vt qlibet seruet & pigritiã fugiat p̃cipiť a Salomone Prouerb. vi. Vade ad formicã o piger: & cõsidera vias ei⁹: & disce sapiẽtiã. Quæ cũ non habeat ducẽ & p̃ceptorẽ nec prĩcipẽ parat ĩ ęstate cibũ sibi: & cõgregat ĩ messe qđ comedat. Multa docte p Acronẽ explanata sũt: q̃ tñ cõsulto p̃tereo At si nescis. Parẽthesis ẽ elegãs ĩterpositio clausule ĩ medio sermõis: qua remota sermo maneret ĩteger. vt ibi. Paruula (nã exẽplo magni ẽ formica laboris) Ore trahit &c. plen⁹ sermo eẽt puula formica ore trahit. Antitheton aũt ẽ contrapositio: qñ aut cõtrariæ sniæ & tũc ẽt dr̃ cõtẽtio: aut cõtrariæ dictões cõnectũtur: qđ ad ornatũ plurimũ facit. vt ibi. Paruula formica magni laboris. Scies puer honesti⁹ dici Sũ tibi iocũditati voluptati dolori. exẽplo &c. q̃ iocũditas aut iocũd⁹ &c. iõq; dr̃ ĩ textu. formica ẽ exẽplo poti⁹ q̃ exẽplũ. Aduerte lector studioſe mł̃ta doctissime & diligẽtissime a poeta nõ dici: q̃ nõ aduertenti triuialia & min⁹ laborata credũť. Vñ qa exẽplũ formicę auar⁹ p sui excusatione adducit: videbis oĩa q̃ ad auaritiã facere possẽt exprimi Nã pmũ auaricię signũ ĩ formica ẽ q⁹ cũ sit puula magnos subit labores & dſiderio hñdi: ĩmo maiore fasce q̃ ipa sit sępe opp̃mit. Scdm qa ñ portat, sed trahit vbi portare nescit. Nõ hũeris tm̃: sed ẽt ore. Nõ vnũ gen⁹ frumẽti: sed qđcũq; põt. Tertium

Præterea ne sic vt qui iocularia ridens
Percurram: q̃ q̃ ridentem dicere verum
Quid vetat: vt pueris olim dãt crustula blãdi
Doctores: elementa velint vt discere prima:
Sed tamen amoto quę ramus seria ludo.
Ille grauem duro terram qui vertit aratro
Perfidus hic caupo: miles: nauteq; per omne
Audaces mare qui currunt, hac mẽte laborẽ
Sese ferre: senes vt in ocia tuta recedãt
Aiunt: cum sibi sint congesta cibaria: sicut
Paruula (nã exẽplo ẽ magni formica laboris)
Ore trahit quodcũq; põt atq; addit aceruo
Quem struit non ignara ac nõ incauta futuri,
Quę simul inuersũ contristat aquari⁹ annum
Non vsq̃ prorepit: & illis vtitur ante
Quæsitis patiens: cum te neq; feruidus ęstus
Dimoueat lucro. neq; hyẽs: neq; ignis: mare:
Nil obstet tibi: dũ ne sit te ditior alter. (ferrũ
Quid iuuat ĩmẽsum te argenti pondus et auri
Furtim defossa timidũ deponere terra?
Quid? si cõminuas vilẽ redigatur ad assem,
At ni id fit: qd hẽt pulchri cõstruct⁹ aceru⁹?

quia nō trahit vt in diem viuat ãt prolem nutriat: sed (quod auariciæ sũmũ indiciũ est) addit acer uo. quasi non sit contenta aceruo nisi accumulatior fiat. sed q̄ signa illa īdustriæ sint atq̄ gna uitatis non auariciæ probat poeta contra auarũ ostendens q̄ et tempus obseruat et modũ ponit et partis frugaliter vtitur. Præterea signate dictum est. dũ ne sit te ditior alter. quia multis iũcta est inuidia cũ ipa auaricia: & illi non solum accumulãt vt sit valde diuites: sed etiã ne alter sit eis ditior. quib⁹ plus aut certe tantũdẽ dolẽt aliorũ diuitiæ: ac proprię inopię. Sed finẽ facio. Ordo est. Præterea ne sic pcurrã. i. celeriter explicẽ intentum meum vt qui ridens percurrit supple iocularia. i. res ludicras & iocosas q̄q̄. i. tametsi quid vetat. i. prohibet ridentem. i. eũ qui ridet dicere verum. i. rem veram. q. d. nihil. vt. i. quẽadmodum doctores. i. p̄ceptores & magistri: blandi i. dulces & affabiles dant pueris crustula. i. partem placentę aut simile quid delectabile gustui vt pueri. s. velint discere prima elementa. i. primas litteras. sed q̄q̄ nihil vetat ridendo verum dicere q̄ramus seria. i. res seriosas & seueras. ludo amoto. i. iocularibus rebus abiectis. Ille qui vertit grauem. i. pinguem & ponderosam terram duro aratro. i. agricola qui terram pīguẽ forti aratro arando inuertit. & hic. i. alius perfidus. i. callidus. vafer. subdolus. & astutus. caupo. i. venditor vini. item miles. i. vir belliger. & nautæ audaces qui currunt per omne mare. aiunt. i. dicũt sese. i. seipsos ferre. i. sufferre pati laborem hac mente. i. hac intentione. vt ipsi senes recedant. i. se recipiant in ocia. i. desitionem & requiem tuta. i. munita contra paupertatem & inediam. Cum i. quando cibaria. i. viatica alimenta: sint congesta. i. accumulata & congregata sibi. i. quẽadmodum paruula formica (nam ipsa est exemplo. i. ad exemplum magni laboris) trahit ore quodcũq̄ potest atq̄ addit. i. apponit aceruo. i. cumulo. dicitur enim aceruus quasi aggeruus ab aggerendo. quem. s. aceruum struit. i. congregat & accumulat: haud. i. non ignara. i. nescia. neq̄ p et non. & nō incauta īmo cauta & prouida. futuri. i. rei futuræ. videlicet famis & inediæ quę posset obuenire. hęc quasi pro auaris adducta sunt contra quæ respondet poeta dicens. Quæ īquã formica quã tibi male proponis in exemplum. simul. i. īmediate postq̄ aquarius. i. tale signũ cęleste contristat. i. pluuiosum & tristem facit annum inuersum. i. in illud signum reuolutum. quia vt dicitur in georgicis: redit agricolis labor actus in orbem Atq̄ in se sua per vestigia voluitur ann⁹ quãdo ergo ann⁹ rediit ad idem signum tunc est inuersus & completus. vel ideo est in aquario īuersus quia iam dies incipiunt augmentari & annus ad productionem nouarum rerũ verti. Sensus autem est. q̄ formica dum sol intrat aquarium. i. circa medium ianuarij. non prorepit. i. procul repit quod minus est q̄ procurrere. Non inquã prorepit vsq̄. i. ad aliquem locum: & vtĩ illis q̄sitis. i. quæ conquisiuit ante. i. prius existens patiens supple famis: & contenta rebus suis. hoc inquã facit formica quã tibi o auare in exẽplũ dicis sumere: cum neq̄ feruid⁹ ęstus. i. ardor solis non dimoueat. i. disgreget te lucro. neq̄ hyems. i. pluuia & gelu hyemis. neq̄ ignis: neq̄ mare. i. aqua maris: neq̄ ferrum. i. arma insidiantium supple non dimoueant te lucro cũ nil obstet tibi. dum alter. i. quiuis alius: ne. i. non sit ditior te. Caue lector: ne dicas mare ferum: qa syllaba pria ī ferus. a. um corripitur. Dic ergo ferrum &c. Quid iuuat īmēsum &c. Docet auarũ stultissimũ esse eo q̄ auri & argenti pōdera sũmo labore parta & acq̄sita ī terrã fodiat: & cũ anxietate custodiat. nihilq̄ vtilitatis aut fruct⁹ ide capiat. Interrogat aũt: q. d iuuet eũ id facere. Respōdet auar⁹ quid. i. q̄ris quid iuuet si tu. i. quicũq̄ sis. comminuas aceruum quãtũcũq̄ magnũ: nihilq̄ addas tãdem redigetur ad vilem assem. Ne ergo minuatur effodit eũ. Respondet poeta. sed nisi id fiat. i. nisi diminuatur & eo vtamur q. d habet pulchri. quasi dicat nihil. Probat deide stultũ esse plus desiderare q̄ satis sit naturæ quæ modicis contenta est. vt dicit Seneca. cũ tñ nō possim⁹ pl⁹ q̄ satis est abstumere. Omnia per Acronem satis explanata sunt. vt autẽ itelligas latinitatẽ ei⁹ Genitiuus cōstructus cũ noīe numerali vult syncopari. ideoq̄ dicit cētũ milia modiũ: nō modiorum. Milia aũt substātiuũ est: & eius singulare hoc mille: huius mille. Comesse ēt cōsueti⁹ apd doctos repias q̄ comedere. Allegoricos: græcum est aduerbium. latīe dici posset allegoricæ. Nam græca pleraq̄ ī os exeũt. Ordo est. O auare. Quid iuuat. i. delectat te timidũ. i. anxiũ & formidulosum ne amittas. deponere. i. quasi deponendo abscondere: furtī i. secrete terra. ī terra. defossa. i. multum effossa vel aperta fodiendo. īmēsum. i. tã magnũ q̄ vix mensurari q̄eat. pondus. i. ponderosum cumulum argenti & auri. Respondet auarus. Quid. i. q̄ris q. d iuuet hoc supple iuuat. quia si cōminuas illud īmensum pondus. redigatur. i. paulatim cōpellat diminui vsq̄ ad vilẽ assem. i. ad vltimũ nūmũ & minimã q̄titatẽ. Cui poeta. At. i sed. ni i. nisi id. s. diminutio pecunię p tẽperatum vsum fit. quid pulchri. i. quã pulchritudinem habet aceruus. i. cumulus auri & argenti constructus. i. coaceruatus. q. d. nihil pulchritudinis habet.

Milia frumenti tua triuerit area centũ:
Nõ tuus hoc capiet vẽter plus q̃ meus. vt si
Reticulũ panis venales inter onusto
Forte vehas humero: nihilo plus accipias q̃
Qui nil portarit. vel dic quid referat: intra
Naturæ fines viuenti iugera centũ: an
Mille aret? at suaue ẽ ex magno tollere aceruo
Dũ ex paruo nobis tãtũdẽ haurire reliquas:
Cur tua pl⁹ laudes cumeris granaria nostris:
Vt tibi si sit opus liquidi non amplius vrna
Vel cyatho: & dicas magno de flumine mallẽ
Q̃ ex hoc fonticulo tãtũdẽ sumere: eo fit
Plenior vt siquos: delectet copia iusto:
Cum ripa simul auulsos ferat aufidus acer.
At qui tãtali eget quãto est opus. is neq; limo
Turbatã haurit aquã: neq; vitã amittit i vndis
At bona pars hoĩm decepta cupidine falso
Nil satis ẽ iquit: quia tãti quãtũ habeas sis.
Quid facias illi? iubeas miserum esse libenter.
Quatinus id facit vt quidã memorat athenis
Sordidus ac diues: populi cõtẽnere voces
Sic solitus. populus me sibilat: at mihi plaudo
Ipse domi: simul ac nũmos cõtemplor in arca.

Milia frumenti &c. Probat ẽt q̃ nihil vtilitatis habet copia plenior iusto i. q̃ satis sit dicẽs. Si supple tua arca. i. locus arid⁹ vbi triturat̃ & flagellat̃ frumẽtũ. triuerit. i. terẽdo purgauerit. In italia enĩ boues aut equi pedib⁹ terẽdo paleã frumẽtũ excutiũt. cẽtũ milia supple modiũ: aut si latinitas pateret̃ cẽtũ milia modioꝝ frumẽti. Nõ. i. nũquid tuus vẽter capiet hoc. i. ꝓpter hoc hac de cã plus q̃ me⁹. q. d. non. vt. i. quẽadmodũ si tu vehas. i. portes forte in hũero tuo onusto. i. multũ onerato ĩter venales. i. ĩter seruos q exponũtur venales: reticulũ. i. sacculũ ĩ morẽ rhetis factũ: vel reuera reticulũ. i. paruũ rhete panis. tu nihilo. i. in nullo plus accipias. i. consumas de pane q̃ ille q nil portarit. i. portauerit. Olim dũ serui romæ venales exponerent̃ vn⁹ eoꝝ oĩm panẽ ĩ reticulo portabat. nec tñ magis comedebat q̃ q nihil portabãt. sic q granaria plẽa frumẽti: & sacculos plenos argẽti hñt nõ pl⁹ possunt comesse q̃ vẽter eoꝝ capiat & tñ sępe comedit qui quotidiano laborevictũ suũ q̃ritat. Vel. i. ẽt: dic mihi auare. quid referat. i. distet. discriminis sit. intersit viuẽti. i. illi qui vult viuere ĩtra fines. i. limites & metas naturę: an aret. i. colat arãdo. est eĩ ab aro aras arare cẽtũ iugera. i. cẽties tñ terrę q̃tum iugũ. i. par boũ vel iumentorum vno die possit arare Declinat̃ aũt secũdũ Laurẽtiũ de valla. Hoc iugerũ huius iugeri: secũdũ secũdã declinationẽ. & in plurali ꝑ tertiã. hæc iugera horum iugerum &c. Reperitur tñ in ablatiuo hoc iugere. sed ad rem. an aret inquã. i. colat centum iugera an mille? q. d. nihil refert. quia centum iugera ei sufficere possũt. Obiicit auarus. videtur enim dialogus quidã. vnde recte sermonẽ appellauit At. i. sed suaue i. dulce delectabile ẽ tollere. i. auferre: sumere ex magno aceruo. q. d. licet ex puo aceruo quãtũ naturæ satis ẽ sumere possem: tñ delectabili⁹ ẽ ex magno sumere. vñ manifestũ est hãc sitim hñdi multa nasci nõ ex ĩdigẽtia naturæ: sed ex ĩsatiabililitate aĩ cupidi. Mirat̃ ergo horati⁹ quõ id fiat. docetq; ꝑiculosi⁹ eẽ multa possidere q̃ pauca q̃ tñ sufficiãt. qa multi ꝓpter diuitias excęcãtur auaritia. Multi ẽt: vt docet Iuuenalis: occisi sũt. Et vtit̃ poeta hmõi parabola. Si qs ĩqt sitiret & op⁹ hẽret cyatho aquæ limpidę & purę: posset eã sine ꝑiculo ex fõte non magno haurire: si qs aũt cupiditate mot⁹ mallet eã ex aufido fluuio apulię rapacissimo haurire forte ĩpetus fluuij ꝑtẽ ripę simul cũ hauriẽte raperet & ĩmergeret. Sic si cui ad honestã vitã degẽdã centũ aureis op⁹ eẽt: posset sibi mediocrẽ sũmã cõgregare vñ eos qñ necessitas vrgeret aut vsus postularet sine ꝑiculo accipet: sed si auaricia duct⁹ mallet igẽtẽ aceruũ accumulare vñ eos capet: forte obruet̃ a potẽtiorib⁹. Redeam⁹ ad ordinẽ. Dũ. i. dũmõ: relĩquas. i. ꝑmittas cõcedas nobis haurire. i. accipe tãtũdẽ ex paruulo supple aceruo quãtũ tu ex magno cur. i. quare laudes tua granaria i. cameras amplas plenas frumẽti pl⁹. i. ãplius & abũdãtius nostris cumeris. i. paruis vasculis vimineis aut fictilib⁹ in qb⁹ tñ frumẽti recõdim⁹ quãto nobis op⁹ est. q. d. tu sine cã id facias. vt i. quẽadmodũ si opus sit tibi. i. si opus habeas & ĩdigeas vrna vel cyatho. i. paruo vasculo liq-

dí id ē purę aquę & nō amplíus q̄ vrna vel cyatho: & dícas ego mallē ſumere de magno flumine: q̄ ſumere tātundē. i. eūdē cyathū vł eandē aut ęque magnā vrnā de hᵒ fōticulo. i. de hᵒ puo fonte. eo. i. ex eo & p id fit vt ſi copia. i. abūdātia mł̄titudo. plenior. i. refertior maior iuſto. i. q̄ iuſtū & neceſſe ſit. delectet quos. i. aliquos: aufidᵍ. i. ille fluuiᵍ apulię acer. i. vehemēs & rapidᵍ. ferat. i. auferat ſubmergat eos auulſos. i. a terra firma vulſos cū ripa. i. cū pte ripę ſeu margís ipíᵍ fluuíj. At. i. ſed: ís q eget. i. ſe idigentē oñdit: tātuli. i. tā pui & nō pluris. ē enī diminutiuū a tantū tāti. q inquā eget tātuli quāto ē opᵍ. i. expediēs & neceſſariū: is. i. talis: neq; p et nō. nō haurit aquā tur batā limo. i. pōt ſibi neceſſaria ad honeſtā vitā ſumere ſine ſordibᵍ & ihoneſtate vitę. neq; pro & nō. & nō amittit vitā in vndis. i. nō obruit nimíjs diuitiis. ſicut illi q plus q̄ ſatis eſt requirunt.

At bona ps ho. &c. Toto reſiduo huius ſatyrę molit poeta auarū ab opinione praua reducere: quapropter ea q̄ auarus in commēdationē pecunię adducere poteſt: poeta vílipēdit. Dicit ergo q; multi licet cognoſcāt ſibi nō mł̄tis diuitijs opus eſſe: tñ multas accumulant: vt ppter eas honorent. & ſapiētes magniq; víri reputent. Nā vt dicit ī epł̄s. Hos ſolos aio ſape & bñ viuere: quorū Cōſpicit nitidis fūdata pecunia villis. Et iuuenał̄. Quātū quiſq; ſua nūmorū ſpectat ī arca. Tantū hēt & fidei. Cōtra hmōi hoīes qbᵍ id pſuaſum ē dicit poeta q; vix ſit aliud remediū: q̄ vt iubeātur libēter eē miſeri. Magna enī miſeria ē: ſatis ſupq; hēre & ſemp egere. Multa poſſidere & nō audere illis vti aut frui. Et vt auditorē alliciat. adducit hiſtoriā de Tímone atheníēſi de quo acro ſatis dicit. addit aūt porphirio belle dictū eē: ppł̄s me ſibilat q; ſibilat: p̄dixerat paulo pᵍ ī-tulit plaudo. Inde aūt hᵃ dictū ē q; malos p̄ncipes theatrū ciuitatis īgreſſos ppł̄s exibilabat: bonos aūt plauſu excipiebat. Occeptat ēt narrare fabulā de Tātalo: quā auarᵍ audiēs & neſciēs poetā de ſe loq: ridet & captᵍ ē priuſq̄ pſētiat: & hoc ē qđ dicit pſiᵍ. Omne vafer vitiū rídēti flaccus amico tāgit &c. Tātalí autem fabula hmōi ē. Tātalᵍ iouis & plotes ſeu plotidís nymphę filius fuit: vt ſcribit lactāti⁹ lib. ij. Fuitq; phrygię rex auctore euſebio: q vt hētur. li. vij. Metamorpho Tantalus
ſeos cū deos hoſpitio ſuſcepiſſet: filiū ſuū pelopē ex auaricia eis comedēdū appoſuit: mētitus alías eē carnes. a qbᵍ carnibᵍ díj oēs excepta cerere abſtinuerunt. Ceres aūt illiᵍ humerū edit: ſed díj eburnū hūerū pelopi reſtituerūt: & p mercuriū eiᵍ aīam ab īferis reuocarūt: vñ Vírgi. Humeroq; pelops īſignis eburno. Tātalū aūt díj ob id facinᵍ in īferna detruſerūt: vbi ętna ſiti ac fame laborat. Nā vt acriori deſiderio vrgeaī ad labia, vſq; hēt līpidiſſima & puriſſima fluía decurrētia: & ſupᵖ os odorifera poma: q̄ dū caput leuat vt ea capiat ſił eleuāt & ſp effugiūt: ſitíter dū ſitibūdᵍ vt fluminū aquas hauriat os īclínat: etiā flumía deſcēdūt: ita q; mēto tenᵍ nec vltra ſp ea cōtígat: vñ dicit hic Hora. Tātalᵍ a labris ſitíēs fugiētia captat flumía. acro aūt dícit īpm a turíjs prohíberi q̄ apđ īferos tres ſūt. Alecto tyſiphōe & megera. Allegorice q dā dicūt p cererē terrā ſignifí Ceres
cari. Eſt enī dea frugū q̄ī terra naſcūt. Terra aūt carnes exedit & hūerū eburnū. i. oſſa dereliquit. Dicūt etiā gētiles apđ īferos eē legē talíōis: & ī eo quēq; mēbro puníri ī quo peccauit. vñ Tātalᵍ q filiū epulādū dedit fame & ſiti laborat. Pulchre aūt auarū ſignificat. q ī medio diuitiaꝝ & epularū poſitᵍ eis vti nō vult qbᵍ tātalᵍ vti nō pōt. īmo ſcđm Hora. Auarᵍ rebᵍ ſuis vti nō valet q̄ a cogit ab eis abſtinere tā q̄ a rebᵍ factis q̄s cōſumere aut aliēare nō licet: aut ſiquā voluptatē ex eis capit: ea ſicca ē qualē ex pictura viſa hēmᵍ: q̄ ſp ianis ē. vñ recte dī p̄mo ęneidos. Atq; aīm pictu ra paſcit īani. Ordo ē. At p ſed bona. i. magna ps ppł̄ decepta falſo cupídie. i. falſa cupiditate: inqt. Nil ſatis ē. vł̄ ſic. decepta cupídie. i. cupiditate ínqt falſo & nō vere q; nil eſt ſatis. Nā Cupído
cupido deᵍ amoris & filiᵍ veneris maſculíni ē gn̄is: ſed quādo cupeditatē ſignificat fœmíni gn̄is eē deberet vñ aut figurate dixit falſo cupídie qđ veroſíle ē nā ī carmíbᵍ etiā p auaricia dī ſordidᵍ cupido: aut díuídēdū ē ſicut díuiſimᵍ: ięt falſo q; nil ē ſatis. cā ē: qa tu ſis. i. eſtimeris & hēaris tanti. i. tāti valotís & tātę virtutis: quātū hēas. vt ergo pł̄imi eſtimeris fac vt plurímū hēas. Quid facías illi cui hoc pſuaſū ē? Rn. tu iubeas eē libēter miſerū. Miſer enī ē q multa hēt & egeſtate laborat: & libēter tał̄ ē: qa volūtarie. Quatenᵍ. i. q̄diu ſcđm Acronē. vł̄ quatinᵍ: qm̄ qdem ipſe facit hoc: vt. i. quēadmodū qdā ſordidus. i. ſordíde ob auaricíā viuēs ac díues memoratur feciſſe athenis: loqt aūt ſcđm acronē de Tímone q ſolitᵒ erat cōtēnere. i. vilipēdere non curare voces. id eſt increpationes & repręhenſiones populi ſic id eſt hoc pacto dicens. Populus ſibílat me id eſt ſibílando me explodit: & vitam meam ſordidam damnat: at pro ſed ipſe. i. ego plaudo id eſt plauſum & aſſentationem facio mihi. domí id eſt in domo mea ſimul ac. i. ſtatim poſtq̄ ego contemplor id eſt conſídero & aſpicio nummos id eſt pecuniam meam in arca id eſt in ſcrínio vel ciſta. dicitur autem arca ab arcendo: quía arcet volentes accedere.

Tantalus a la. Hic poeta ꝓbat ſtultitiã taliter vſuẽtiũ ꝑ fabulã Tantali quã modo recitauimus dicens. Tantalus rex phrigię ſitiẽs. i. ſitibundus & graui ſiti cõfectus captat. i. freq̃nter cape conaꝫ: flumina. i. aq̃s puriſſimas fluentes apud inferos vbi ipe eſt: fugiẽtia a labris. i. a labijs ipſius tãtali dũ ſe inclinat ad ea capiẽda. hac narratiõe incepta riſit auarus: q quia ad eũ loquiꝫ poeta fingiꝫ ꝑſens: vñ dicit auctor. qd. i. ad qd rides O auare. Fabula quã occepi narrare de Tantalo: narraꝫ de te mutato noie. hoc eſt ſolũ intereſt q tu nõ habes nomẽ tãtali: quia oñe qđ de pœna tantali narratur tibi cõuenit. tu eni inhians. i. auide cupiẽs plura accumulare aut ea q̃ habes cuſtodire: indormis. i. etiã cum dormire deberes ĩtẽdis ſaccis. i. loculis pecuniarũ cõgeſtis. i. cõgregatis & accumulatis vel refertis: vndiq. i. ex oĩ pte tã iuſte q̃ iniuſte: & tu cogeris. i. cõpelleris auaricia iubẽte: pcere. i. abſtinere & cõtinere te a ſaccis tuis plenis auro & argẽto: tã q̃ ſacris. i. tanq̃ eſſent res ſacrę quas in vſum ſuũ conuertere nõ licet homini ꝓphano: aut cogeris gaudẽs ſaccis pecuniarũ tanq̃ tabellis pictis. i. depictis q̃ res inaniſſima eſt. Neſcis o auare quo. i. ad quid: nũmus. i. pecunia ſignata: valeat. i. vtilis ſit. & neſcis quẽ vſum p̃beat? ꝓbet ſup. talem vſum. vt eo panis emaꝫ: & holus. i. q̃cũq herba qua veſcimur: & ſextarioꝰ. i. pua mẽſura vini. Adde etiã illa qs. i. qbus. natura hũana doleat. i. ęgre ferat negatiſ. i. ſieẽnt negata ſibi. hoc ẽ oĩa q̃ ad victũ & amictum neceſſaria ſunt. de qbus dictũ eſt. Habentes victũ & amictũ his cõtẽti ſumꝰ. Adde aũt grammatice relatiuũ non debere conſtruí príus q̃ antecedens. quapropter melior eſt grãmaticorum ordo. quis natura humana doleat negatis ſibi. q̃ hic. quis negatis ſibi natura humana doleat. Ponitur aũt quis in ablatiuo plurali iuxta ſecũdã declinationem. Nã qs & qui mixtim declinaꝫ & ꝑ ſecũdam declinationẽ & ꝑ tertiam. Per ſecundã enim dicimus. cuius a quo. qui quorũ quis quos & a quis. ꝑ tertiã. quis cui quẽ a qui quibus & a quibus. Olim aũt in cõi genere dicebatur. quis in noiatiuo: & quẽ in actõ. vñ & in ennucho terẽtij pythias de feminis nimirũ loquẽs hunc oculis ſuis noſtrũ nunq̃ quiſq̃ vidit. vbi donatus quiſq̃ inquit antiqua eſt locutio. ſed nũc vt notiſſimũ eſt tãtum in maculino dr. An vigilare metu &c. Totus hic ſermo ſicuti dictũ eſt habet quandam formam diologi. Quia ergo auarus prius dixerat: iocundum eſſe ex magno aceruo ſumere: & vnumquẽq tanti eſſe quantum habet. Ideo oſtendit poeta auarum nõ habere delectationem aut fructum ex diuitijs quibus non audet vti: ſed veluti tantalum earũ ꝑſentia magis cruciari. Vnde probat hic non ſuauitatẽ aut verã voluptatem ſed metum & anxietatem eſſe in poſſeſſione magnarũ diuitiarum. Iuxta quod dicit Iuuenalis. Miſera eſt magni cuſtodia cenſus.

Tantalus a labris ſitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur. congeſtis vndiq; ſaccis
Indormis inhians: & tanq̃ parcere ſacris
Cogeris: aut pictis tanq̃ gaudere tabellis.
Neſcis quo valeat nũmus: quem ꝑbeat vſum?
Panis ematur: holus, vini ſextarius: adde
Quis humana ſibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimẽ. nocteſq; dieſq;
Formidare malos: fures: incendia: ſeruos
Ne te cõpilent fugientes hoc iuuat? horum
Sẽper ego optarẽ pauperrimus eſſe bonorũ.
At ſi cõdoluit tentatũ frigore corpus
Aut alius caſus lecto te affixit: habes qui
Aſſideat: fomenta paret: medicũ roget vt te
Suſcitet: ac reddat natis chariſq; propinquis.
Non vxor ſaluum te vult: nõ filius: omnes
Vicini oderunt: noti: pueri: atq; puellę.
Miraris cũ tu argento poſt omnia ponas
Si nemo ꝑſtet quem nõ merearis amorem?
At ſi cognatos nullo natura labore
Quos tibi dat retinere velis: ſeruare eq; amicos
Infœlix operam perdas: vt ſi quis aſellum
In campum doceat parentem currere frenis.

Quis.

Interrogat ergo auarum an ipm iuuet semp vigilare in metu et anxietate ne diuitias suas amittat. Enumerat aũt quattuor quæ diuitias auferunt. malos .i. p̃dones & raptores qui vi rapiũt. fures qui furtim et clam sublegunt. incẽdia q̃ casu & infortunio demũt. & fures qui dolo et fraude fugã faciẽtes compilant. i. diminuũt diuitias. Quod vocabulũ mihi sumptum videtur ex apologis ęsopi: e quibus poetam nr̃m multa sũpsisse constat. Narrat aũt ęsopus virũ quẽdã mediocris ętatis duas vxores duxisse: alterã iuuẽculã quæ vt maritũ sibi similẽ redderet: canos eius pilos extraxit. et alterã vetulam quæ eadẽ de cã nigros sustulit. vnde ambę compilando. i. pilos euellendo maritũ caluũ et allegoricos pauperẽ et nudũ reliq̃runt. vnde compilare est dolose aliquem expoliare. At si cõdoluit. Respõdet auarus. Tametsi diuitię nõ sine anxietate custodiunt habẽt tamẽ vtilitatẽ ob quã debeant custodiri. videlicet q̃ habẽtibus eas assistũt amici in infirmitatibus & medicinam adhibent: et medicos procurant. Non vxor &c. Respondet poeta ostẽdẽs oĩno secus euenire. vnde duplices hoĩes nobis deuinctos & obnoxios habere possum⁹: videlicet beneficio: quos amicos vocamus. & cõsanguinitate seu affinitate: quos necessarios: neutri autẽ hoc obsequũtur aut assistentiã faciũt diuiti auaro. Non amici: quia eos nõ habet. Iustũ eñ est q̃ qui sanus nulli quicq̃ dedit: sed pecuniã plus q̃ oms hoĩes amauit: in infirmitate nemi nẽ hẽat q sibi cõdoleat aut amicus sit. Nõ ẽt necessarios: qa cõtra naturã est q̃ hęredes alicui⁹ diuitis auari salutẽ ei⁹ p̃curent. qa vt docet Iuue. etiã filius mortẽ p̃is diuitis & auari exoptat. Dicit ergo poeta. Ac si cognatos &c. quæ verba sic porphyrio exponit. Sensus est. An te putas ita operã perdere si cognatos quos tibi sine labore tuo natura tribuit retinere volueris siue amicos seruare. vt si quis velit asinũ frenis regere vt equi fungatur officio. Et hoc videlicet de asino prouerbiũ aut prouerbiale est: quia infacetũ atq̃ inurbanũ erit si putemus illud ad p̃ns a poeta fictũ eẽ. hęc porphyrio. Melius aũt meo iudicio intelligũt qui dicunt poetam assertiue dicere ita eum operã perdere qui vellet necessarios suos sibi facere & retinere amicos: sicut qui asinos vellet regere frenis. Pulchrum autem & dignum notatu est. q̃ prouerbialia etiam vilia facetiam habent si nota & antiqua sunt: inurbanitatem aũt si agrestia sint & noua fingantur. Ordo igit̃ est. An o auare hoc iuuat. i. delectat te: videlicet te exanimẽ. i. semimortuũ & fere exãguem: metu. i. p̃ timore vigilare et formidare noctes & dies. i. omni tp̃e malos fures: vel malos: vt p̃dones & raptores q vi auferũt. & fures q furtim. & incẽdia quæ p infortunia: & seruos. ne ip̃i serui fugientes cõpilent. i. denudẽt: & vt ita dicam depauperent te. ego inquit poeta optarem esse sp pauperrimus horũ. i. hmõi bonorũ quæ cruciatũ afferũt et metũ. Respondet auarus. At. i. sed. qua si dicat attamen licet diuitię cũ anxietate custodiunt: tamen vtilitatem habẽt. nam si corpus tuũ tentatũ. i. inuasũ & molestatũ frigore condoluit: aut si ali⁹ casus. i. aliud genus ęgritudinis casu eueniens affixit te lecto. ita q̃ cogaris in lecto ęgrotus manere. nam q appositus est lecto recedere dũ vult potest. q affixus est nõ potest. si ergo fueris in lecto ęgrot⁹ & habueris diuitias: tu habes supple amicũ qui assideat. i. iuxta te sedeat ad consolandũ aut confortandũ te: & q paret i. prępparet (venit eñ a paro paras parare) fomenta. i. nutrimenta & confortamenta naturę tuę. & q roget medicum vt suscitet. id est releuet te ab infirmitate vnde mori debeas sine medico. ac reddat. id est restituat te natis. id est liberis & charis propinquis. Ad quæ poeta ostendit multo aliter euenire diuiti auaro dicẽs. vxor nõ vult te saluũ scilicet fieri. filius non vult te saluũ fieri. omnes vicini oderunt. id est odio prosequũtur te. Est enim vtriusq̃ temporis in significatõne: licet in coniugando tantum pręteriti sit temporis. Nam odio non legitur. Licet semel apud Ciceronem odias legatur. Noti vt pueri & puellę. id est omnes familiares oderunt te: sed cum tũ postponas argento omnia. id est ames plus argentum q̃ amicos aut familiares: miraris si nemo prętet tibi amorem quem non merearis. quasi dicat: non debeas inde mirari: quia id iustum est. At pro sed: si velis retinere & seruare amicos. i. in amicitia & beniuolentia erga te. cognatos. id est tecũ ab eodẽ sanguine natos: quos natura dat tibi nullo labore. i. sine opa tua sola necessitudine sanguinis: tu infelix pdas operam. i. frustra labores: vt. i. quẽadmodũ si qs doceat. i. conetur docere asellũ. i. iuuenem asinũ parentẽ. i. obtẽperantẽ & obedientem frenis currere in campũ supple: perdit operam: qa asinus non mutabit naturã suam. Non est aũt asini natura parere frenis & iussu dñi sui currere. sicut non est natura hęredũ amare diuitem auarum necessarium suum cui ẽt ab intestato succedant. Est ergo prouerbium. Asinũ docet parere frenis: qui sibi lachrymas petit hęredis. Nam tritũ est prouerbiũ. Hęredis fletus sub p̃sona risus ẽ. sub p̃sona. i. sub velamento facies. Notandum autem est parentem deduci a pareo secundę coniugationis. habet enim primã lõgã: quã parens pro patre & matre & pariẽs corripiunt. sed ad reliq̃ redeam⁹.

Cõpilare.

Odi.

Denicꝫ ſit finis quærendi.infert poeta principale inſtitutū toti⁹ ſatyrę: videlicet vt faciamus finē q̄rendi: nec vltra ſufficientiam q̄ramus. Probat autē exemplo cuiuſdam:cuius nota ſuo tp̄e erat hiſtoria:poſtmodū aūt obſcurior: quia de ea nihil dicūt cōmentarii:q̄ periculoſa ſit magnę pecunię ſordida poſſeſſio.Nam quidā inquit vnidius cū tā ſordidus & miſer vixiſſet q̄ nū q̄ ſe melius q̄ ſeruos ſuos veſtire auſus eēt: miſerrime vitam amiſit.Nam a liberta caput eius ſecuri ablatum eſt.quapropter dicit poeta q̄ ipa erat fortiſſima tyndaridarum. De quo vocabulo dicam ſtatim vbi fabulam ab acrone tactam recitauero:quę hęc eſt.Pelops tantali filius Atreū & Thieſtē genuit:qui alternis vicibus regnabāt.verū thieſtes quum ſciret regnū penes eū fataliter manſurum qui arietem velleris aurei haberet quem tunc atreus regiam ingreſſus plurimū cuſtodiebat. Corrūpens europam fratris vxorē imperiū ad ſe tranſferre poſſe iudicauit.Hinc ab atreo eſt regno pulſus.deinde ficta gr̄a reconciliationis atreus fratrem reuocauit:cui filios ſuos appoſuit epulādos.quam rem vt vindicaret thieſtes oraculū apollinis conſuluit.vñ accepit reſponſum ſe nouo ſcelere poſſe vindictam reperire:ſi videlicet cum filia ſua pelopeia concūberet.quod & fecit & egiſthum genuit.qui poſtea atreū patruū ſuū occidit:& cū clytēneſtra agamēnonis vxore adulterium cōmiſit.cuius etiā conſilio agamēnonem atrei filiū patruelem ſuū a bello troiano redeūtem īteremit. Alii aūt dicunt clytemneſtrā ipam hoc effeciſſe.vnde Iuuenalis. Hoc tm̄ refert q̄ tyndaris illa bipennem Inſulſam & fatuam dextra leuaꝫ tenebat. Tyndaris.i. clytemneſtra tyndari filia ex leda:ex qua iuppiter in ſpecie cygni hęlenam genuit cōiugem Menelai:q̄ etiā tyndaris a vergilio vocaī eo q̄ ex tyndari vxore nata ſit:ſicut hercules iouis filius amphitrioniades vocaī. helena autē aut paridē ſecuta aut ab eo rapta:poſt mortē ei⁹ deiphobo nupſit cuius mortis cauſa extitit.Nam vt ipe apud vergiliū in.vi æneī.recitat.capta troia veteri marito forte recōciliationis gr̄a aditū fecit:& pugionē marito nouo.i.deiphobo quē ſub capite ſuo locare cōſueuit dormienti ſurripuit.vnde ab inimicis oppreſſus et poſt faciei deformationē naſiq̄ detruncationem occiſus eſt.vtraq̄ ergo tyndaridum extitit cā mortis mariti ſui:&vt nōnulli dicunt clytemneſtra ꝓpria manu maritum interemit.ſed ſiue propria manu ſiue conſilio: ſiue alio quouis pacto id effecit:certum eſt fuiſſe occaſionē mortis eius vnde ab Oreſte filio ſuo ēt ipa in vindictam patris interempta eſt. Hęc de hac fabula ſatis prolixę ſunt dicta q̄uis mīta reſtent alibi dicenda. Quod aūt in textu dī tyndaridarū:videī patronymicū maſculini gn̄is ꝓpatronymico femi gn̄is poni.quod quidā excuſant dicūtq̄ a poeta eo cōſilio factū:vt oſtenderet q̄ liberta illius auari non ſolū mulieres ei⁹ familię:ſed et viros ſuperauerit. Alii autem dicūt ſic intelligendū nō q̄ ipa ſit fortiſſima tyndarides:id em̄ dici nō pōt.ſed per ſubauditionem fortiſſima liberta.aut ancilla aut imitatrix tyndaridarū.Neq̄ vero ītelligas eā fuiſſe de familia aut genere tyndari:ſed imitatricē tyndaridos.i.clytēneſtrę vel hęlenę.ſicut fortes viros oēs hectores vocant. Ordo eſt. Denicꝫ.i.vt tandē paucis quod volo dicam.Hoc em̄ ſignificat hęc dictio denicꝫ.o auare finis.i.meta & terminus quęrendi.i.cōgregandi diuitias ſit tibi.& cum.i.q̄n tu habeas plus.metuas.i.formides minus pauperiē.i.paupertatem et egeſtatē. Aliquando aūt pauperies ſignificat damnū.vt.ff.ſi quadrupes pauperiē feciſſe dicaī.& incipias finire laborē parto.i.acquiſito.eo qđ auebas.i.cupiebas.hoc ē poſtq̄ acqſiſti qđ deſiderabas. Cōtra qđ faciūt q̄ q̄ toplus habent tanto plus concupiſcunt.Nec facias illud quod quidam vnidius ſupplecit.de quo fabula non eſt longa.i.longe repetenda & ignota.vel longa.i.multis verbis recitanda:vt igitur quidam vnidius ita diues vt metiretur nūmos:quod ſignum maximæ granditatis pecunię.Nam qui mediocrē ſummam habent.aut pondere aut numero decernūt:& ita ſordidus ad eſt ſordide & tenaciter viuens:vt non veſtiretur vnq̄ melius ſeruo:metuebat em̄ aduſq̄ quod nos dicimus vſq̄ ad ſupremū.id eſt vltimū tempus vitę ſuę:ne pœnuria.i.egeſtas & difficultas victus opprimeret ſe.at pro ſed liberta eius fortiſſima ſupple imitatrix tyndaridarum.i.exiſtē-

Denicꝫ ſit finis quærendi:cūq̄ habeas plus
Pauperiem metuas minus:& finire laborē
Incipias parto quod auebas.nec facias quod
Vnidius quidā (nō longa eſt fabula) diues
Vt metiretur nummos:ita ſordidus:vt ſe
Non vnq̄ melius ſeruo veſtiret.aduſq̄
Supremū tempus ne ſe pœnuria victus
Opprimeret metuebat:at hūc liberta ſecuri
Diuiſit medium fortiſſima tyndaridarum.

Pelops. Atreus. Thieſtes

Clytemneſtra.

Hęlena

Tyndarides.

tium de domo tydari diuisit.i.secuit hunc videlicet diuitē auarū patronū suū mediū.i.p mediū eius securi.i.tali instrumento:qđ a secando dicitur. Caue aūt puer ne dicas diuisit cum securi: quia cū prępositio nō iungit̄ instrumēto:sed comiti aut concomitantię vt argut⁹ docet valla. Sordidus est qui sordide possidet & turpem vsum habet. Contra lautus qui nitide rem expēdit Auarus proprie qui cupide acquirit:et tenax qui difficulter expēdit.

Cum. Sordidus Lautus. Auarus. Tenax

Quidnā igitur suades vt viuā męuius: aut sic
Vt nomentanus? pergis pugnantia secum
Frontibus aduersis cōponere? nō ego auarū
Cū veto te fieri: vappā iubeo ac nebulonē.
Est inter tanaim quiddā socerūq; viselli:
Est modus in rebus sūt certi deniq; fines
Quos vltra citraq; ne quit cōsistere rectum.
Illuc vnde abii redeo: nemo vt sit auarus
Se probet: ac potius laudet diuersa seq̄ntes
Quq; aliena capella gerat distētius vber
Tabescat: neq; se maiori pauperiorum
Turbę cōparet: hūc atq; hūc superar̄ laboret.
Sic festināti semper locupletior obstat.
Vt quū carcerib⁹ missos rapit vngula currus
Instat equis auriga suis vincentibus: illum
Pręteritū temnēs extremos inter eūtem.
Inde fit vt raro qui se vixisse beatum
Dicat: & exacto contētus tempore vitę
Cędat vti conuiua satur: reperire quæamus.
Iā satis est ne me crispini scrinia luppi
Cōpilasse putes: verbū nō amplius addam.

Quidnam igitur suades. Auarus cōuictis argumentis poetę: nec valens īficias ire quin turpe & periculosū miserūq; sit in auaritia senescere: indignat⁹ obijcit vitiū ꝓdigalitatis: vt ei⁹ respectu honestior videatur auaritia: quā q ei student ꝑsimoniā vocant. Quidnā igitur suades? q.d. viso ꝙ tātopere dānas q̄ sua custodiūt quidnā suades: nō ne vt viuā męuius aut vt nomētan⁹ viri ꝓdigissimi: & vt ipe oē patrimonium meū in gula & libidine cōsumā. Hic aduertendū est ꝙ męuiū quidā nimis parcū & sordidū intelligūt. Alij aūt prodigum et luxuriosum: inducti ad hoc sentiendū: quia poeta quęrit: an ꝑseueret cōponere secū pugnantia.i.inter se cōtraria. quod non eēt nisi vita męuij eēt cōtraria vitę nomentani quē oēs prodigū ꝓfitentur: vñ sequitur męuiū fuisse maxime auarum. Sed qui dicunt eū etiam prodigum fuisse non minus efficaces habent approbationes: quarum prima est ꝙ alijs locis Horatius: ipsum męuiū libidinosum & olentem attestat̄ vt in epodo. Mala soluta nauis exit alite Ferens olentum męuiū: in cui⁹ fine dicit. Opima ꝙ si pręda curuo littore. Porrecta mergos iuuerit libidinosus īmolabitur caper &c. vbi innuit eū pinguē et libidinosum fuisse et ob hoc libidinosum caprum pro eius morte immolandū. liquet ergo ip̄m non parcum fuisse: quia alibi dicit eum bona patria abligurisse. Secūda ratio ē: quia si męuius parcus & auarus fuisset: auarus nō opposuisset eū horatio improbāti auaritiā. Nō em̄ coheret snīa. vt dicat auar⁹: viso ꝙ damnas auaritiā: qdnā suades vt viuā. s. sicut męuius.i.ille auarus? rñderet em̄ poeta: dixi tibi ꝙ nolo vt ita viuas. Tertia est ex mō loquendi: qa si hora. voluisset ꝙ auarus interrogaret: an viuere debeat vt męuius auarus: an vt nomētan⁹ ꝓdigus: nō posuisset: qd igit̄ suades? sed vtrū igit̄ suades & p̄cipue nō posuisset aut nomētauus: sed an vt nomentanus: vt bene accipiūt q Laurētiū vallensem de an & vel: intelligūt. Nec obstat ꝙ versus nō patit̄ vt dicat̄ an vt &c. quia poeta noluisset ꝓ versu inepte loqui. Nā facile aliū cōposuisset. verisil̄e est ergo ꝙ p męuiū etiā luxuriosum ītelligat. Ft qñ dr̄ qūo ergo dicit poeta ꝙ sint pugnātia secū. Rñdebis ꝙ poeta nō vult ꝙ ea q̄ auarus adducit sint secum.i.inter se pugnātia: sed ꝙ auaritia quā prius auarus approbauerat: & ꝓdigalitas męuii & nomentani quā nūc obijcit sint pugnantia frontib⁹.i. extremitatib⁹ aduersis: sūt em̄ duo extrema vitiosa īter quæ est virtus media. Nā vt dicet̄ in sequēti sermone. Virtus est mediū vitioꝝ vtrinq; redactū. Vñ hic addit poeta. cum ego veto te fieri auarū: nō iubeo te fieri vappam & nebulonē.i.hoīem profusum: perditum & leuem. Nam vappa dicit̄ vnū

Vappa

q̃d efferbuit atq; oẽm vigorem amisit: & nebulo est obscurus & leuis & sine vitę claritate: qualis est prodigus: q cũ patrimoniũ suũ assũpsit in delitiis ẽ quasi vappa. í. vinũ qd efferbuit: qa in sũmã miseriam redactus vapidus & mollis efficitur: nihilq; vigoris amplí⁹ retinuisse videtur. Est ẽt sicut nebula: quia amissa honestate & abiecto pudore cogit̃ alienas mensas sectari: iter q̃s est vt nebula. í. fœdus & obscurus sine pondere & virtute. Est inter tanaim: ꝑbat vrbane medi

Tanus

um eẽ in reb⁹. Nã tanais: aut tanus (vtrũq; em̃ scriptũ reperio) spado erat: hoc ẽ cui testiculi erãt euulsi: socer aũt visellii erat herniosius. í. vt vulgo dicũt raptus: & ita hẽbat non solũ testiculos sed et partẽ intestinoꝝ sub virga virili: inter ergo sacculos testiculoꝝ plenos & ianes mediũ est Est modus in reb⁹. auctoritas nota. Illuc vñ abii redeo &c. dictũ est in principio hui⁹ sermonis q; nemo sit cõtẽtus sua sorte: & q; qlibet vellet mutare cõditionẽ & statũ suũ qd vitiosũ ẽ. Posset aũt auarus dicere: q; nõ sit in ea re vitiosus: qa nõ vult mutare propositũ suum: sp em̃ vult in auaritia pstare: vñ illi q volunt statũ suũ mutare: quãtũ ad auaritiã nõ mutanť: qa iõ volũt statũ suũ mutare vt ꝑ nouũ statũ pťa lucrenť: ꝑmanet ergo in auaritia & in cupiditate pťa hñdi: vñ dici solet. In nobis vitia decrescũt oĩa: solã p̃ter auaritiã. q̃ nobis debilitatis fortior efficit̃ crescẽs crescẽtib⁹ annis. Licet ergo qs cõstãs fuerit in auaritia aut in alio pctõ: nõ ꝓpterea inquit poeta se ꝓbet. í. ꝓbũ putet & laudet: ímo potius laudet diuersa sequẽtes: quia melius est aím mutare q̃ in malo pdurarę. Pręcipit ẽt poeta q; nemo inuidia tabescat si res vicini sui meliores videat: ne q; se ideo pauperẽ putet: quia ditiorẽ videt: quia q ad hoc tẽdit vt se nemo sit ditior: nũq̃ erit cõ

Curule certamen.

tentus qbuscũq; reb⁹ habitis: sed sp aliũ ditiorẽ añ se inueniet: sicut in curuli certamíe q oẽs ãte se exñtes vellet supare & vt dicũt posterg are nũq̃ quietus erit. Pro quo sciendũ est q; curule certamen dictũ ẽ a currib⁹: sed metri cã auferť vnũ r: nõ em̃ dr̃ currule sed curule. Institutũ ãt videť vt iuuenes periti sint artis aurigandi. Nã p risicis tp̃ib⁹ sũmi bellatores nõ in equis: sed in curribus bellabãt: vt de hectore achille: cęteriscq; fortibus viris in bello troiano ex homero aliisq; autoribus cõstat. Fiebat ãt curule certamen hoc mõ. Erat latus cãpus in quo metę vt pali aut stipites erãt in circũ positę: circũ quas q ꝓxime et velocissime ter currũ suũ illesũ pduxit: victoriam obtinuit. Stabant autẽ oẽs certare volẽtes cũ currib⁹ in equis suis in ęquali distantia: et dato signo oẽs simul ꝓruebant. Maxima ãt gloria erat proxime mœtas currũ ducere: et eũ ad mœtas nõ allidere: quia qui hoc faciebat maximũ spatiũ pcurrebat: in circũ ferentia em̃ maius spacium est q̃ circa cẽtrũ. Magnæ autẽ peritię erat euitare metas. vñ dicit poeta noster ĩ prima oda. Sũt quos curriculo puluerẽ olympicũ collegisse iuuat. Metaq; feruidis euitata rotis &c. Vbi de variis ludis & eoꝝ inštitutoríb⁹ & de locis vbi inštituti sunt multa valde egregia ex cõmentariis q libet discere poterit. Mihi ãt hic satis est oñdere ĩ quo cõsistat cõpatio quã poeta nr̃ hic facit inter auarũ & aurigam in curuli certamine properantẽ. Et meo quidẽ iudicio in hoc cõsistit: q; cũ auriga qui primus primũ circuitũ perfecit: redit ad faciẽdũ scdm: offendit iam in via sua ante se eos quos habuit post se. vnde vult extremũ quẽ primũ ante se iunit iterũ prędcedere: & sic q̃diu in cursu circulari est sp aliquẽ ante se inuenit quẽ prędcedere conať. eo mõ auarus q̃uis sit ditissimus tñ sp inuenit aliquẽ añ se. í. hñtẽ aliquod qd ipe non habet: & qd vellet habere quapropter qui vellet oẽs in oĩb⁹ diuitiis supare nũq̃ esset cõtentus: aut quiet⁹ quacũq; re hita. Et ita iudicio meo iste tres dictiones equis suis vincentibus possent eẽ eiusdẽ: hoc est dtĩ casus: q̃uis Acro vel it suis equis eẽ ablatiuos instrumentales: vt in constructõne patebit. Inde fit vt raro &c. Quia igitur inquit omnes ante euntes superare volumus: ideo nemo in tota vita sua potest satiari diuitiis. Possumus enim inquit reperire cõuiuas qui ventrẽ satiant: sed auarũ qui mentem satiatã habeat non inuenimus. vnde de guloso solet dici q; citius ventrem, q̃ oculũ satiet: & de auaro: q; citius saccum q̃ mentẽ expleat. Crispinus iste poeta erat garrulus et aretalogus ob id dictus.

Aretalogꝰ

Aretalogus aũt est facetus mentitor qui mendacia pulchre colorat: & verisimilia facit. is autem dogmata stoicorum scripsit multis: sed incultis versibus. Ne ergo poeta noster garrulus habeatur: & nimis ꝓlixi. sermonis vt crispinus: dicit se finem dicendi facturum. Non autem timet q; posset credi crispini versus abstulisse: sed vt ille verbosus haberi: et ita per transitũ more satyrico crispinũ taxat. Ordo est. Dicit auarus igitur quoniã tantopere auaritiam damnas: quidnam suades mihi (versus non staret si legatur. Quid igitur suades) lege ergo. Quidnam igitur suades: nonne suades vt viuã mœuius aut vt nomentanus. í. prodigus et luxuriosus sicut mœuius & cassius nomentanus? Est autem reprehensorũ modus oppositum vitium obiicere: vt si cui dicas: quare ita p̃ceps ruis? respondebit: vis ergo vt limacem sequar? Respondet poeta. per gis. í. nõne perseueras componere. í. comparare: pugnãtia. í. repugnantia secum. í. inter se: frõ-

tibus.i.extremitatibus aduerſis.i.contrariis:qualia ſunt q̄ prius reprobaui:& q̄ nunc adducis. Cū.i.qñ:ego veto te fieri auarū:non iubeo te fieri vappā.i.hoiem pditū ꝑ ꝓdigalitatē & nebulonē.i.libidinoſū& leuē.Quiddā.i.qddā diſcrimen:q̄dā dria eſt inter Tanaim ſpadonē q nihil habet in facculis teſticulos:et inter ſocerū viſelli q cū hernioſus ſit facculos illos plenos & maximos habet.Modus.i.meſura & moderatio:eſt.i.cōſiſtit in rebus:et certi fines.i.limites ſunt i rebus:vltra quos et citra quos:rectū.i.res iuſta et recta nequit.i.nō valet cōſiſtere. Sed redeo.i. reuertor illuc.i.ad illud propoſitū:vnde.i.aliquo abii.i.digreſſus ſum. Nemo ꝓbet.i. approbet laudet cōmendet ſe:vt.i.quia ſit auarus & in auaritia ꝑmanens : ac laudet potius ſequentes diuerſa ſupple officia:hoc eſt:mallem q̄ ſtatū ſuū cupiat mutare q̄ q̄ in auaritia ꝑmaneat : q̄ ꝑ et nemo ſup.tabeſcat.i.īuidia cōſumat:q̄.i.quia capella.i.capra aliena gerat.i.portet vber.i.mammillas:diſtentius.i.pleniores et magis diſtentas.Neq̄ comparet ſe maiori turbę pauperiorꝫ atq̄ ſic faciendo laboret ſuperare hunc atq̄ hunc.i.vnūquēq̄.Cauſam addit:quia locupletior.i. aliquis ditior ſemp obſtat.i.opponitur:properanti.i.feſtinanti ſic vnūquēq̄ ſupare:vt.i.quēadmodū:cum.i.quando vngula.i.pes equorum firmiter terrę infixus vt fortius et celeri⁹ currāt rapit.i.raptim trahit currus miſſos.i.emiſſos:carceribus.i.e locis vbi equi arcentur ne currant Carcer. anteq̄ ſignum datum ſit:vnde ſcđm Seruiū:Carcer in ſingulari ſignificat cuſtodiam noxiorū: in plurali equorum retinacula. Cum inquā ita equi currus capiunt:auriga.i.director equorꝫ. inſtat.i.ſecundū acronis intellectū:inſtantiam & preſſurā facit equis ſuis.i.p equos ſuos vincentibus.i.aliis qui vicerunt. Vel ſicut prius dictū eſt.auriga inſtat.i.feſtinanter inſiſtit equis ſuis vincentibus.i.q̄is equos ſuos viciſſe ſemel videt tñ adhuc inſtat & vrget eos vtvltimū primi curſus iterum vincat:et bis curſum ſuū pficiat priuſq̄ ille ſemel:& hoc eſt quod dicit temnēs.i. parui ęſtimans & faciliter ſuperare ſperans:illū pręteritū.i.quē ſemel pręteriit eūtē inter extremos.q.d.ſi vellet oēs ſuperare quos ante ſe offēdit nūq̄ haberet finem: quia quē ſemel pręteriit redeundo circulariter iterū ante ſe inuenit. Inde.i.hac de cauſa fit.i.comparatum eſt:contingit euenit:vt q̄amus.i.poſſimus reperire raro aliquē qui dicat ſe vixiſſe beatum:et qui exacto tempore vitę.i. poſtq̄ expleuit tempus vitę ſuę:cedat.i.decedat:cōtentus.i.ſatiatus:vti. id ē quēadmodū cōuiua ſatur ſupple cedit:et non plus requirit q̄ ſaturitatem & repletionem ventris qui facilius impletur q̄ animus auari qui inſatiabilis eſt. Iam ſatis eſt ſupple de auaritia dictum:ne tu putes.i.aliquis putet&arbitretur me cōpilaſſe.i.furatū eē & abduxiſſe:ſcrinia.i.capſas librorum. Criſpini.i.illius poetę garruli:lippi.id eſt inepti vel lippos oculos habentis: non addam amplius verbum:ſed finem dicendi faciam.

¶Satyra ſecunda.

AMbubaiaꝫ collegia:pharmacopolę:
Mēdici:mimi:balatrōes:hᵒgenꝰoē
Mœſtū ac ſollicitū eſt cātatoris morte tigelli
Quippe bēignꝰ erat.Cōtra hic ne ꝓdigus eē
Dicatur metuens:inopi dare nolit amico
Frigus quo dirāq̄ famem ꝓpellere poſſit.
Hunc ſi percūcteris:auī cur atq̄ parentis
Pręclarā ingrata ſtringat malꝰ ingluuie rem:
Omnia cōductis coemens obſonia nūmis:
Sordidus:atq̄ animi paruī q̄ nolit haberi:
Reſpondet.laudat ab his : culpatur ab illis.
Fuſidius vappę famā timet ac nebulonis:

Eiuſdem In ſecundam ſatyram argumentum.

Ignaros medii notat inſanoſq̄ ſcđi. Ordo eſt. Secunda ſup. ſatyra : notat ignaros medii.i.q mediū tenere neſciunt:& inſanos.id eſt ex praua opinione peccantes.

AMbubaiaꝫ collegia &c. In hac ſecūda ſatyra Horatiꝰ primum oſtendit exemplis qūo dū vitāt ſtulti vitia in cōtraria currūt. Cū em̄ nolint circa mediū in quo virtus cōſiſtit īmorari:ſed contenti ſint alterū extremū a quo abhorrent effugere: in alterū extremū nō minus vitioſum dilabunt. Deinde oñdit multos magis ex opinione ſua praua:et ex concupiſcētia effreni peccare q̄ ex reiꝫ diſcrimīe. vñ oñdit nōminus voluptatis eē in ꝓſtituta q̄ i nobili matrona ſi nō falſa opinione duceremur. Cōtra.multo grauius eē pctm atq̄ periculū i matrona q̄ in ancilla aut publica meretrice:quocirca dehortatur Afcen.

nos ab adulterio cõmittẽdo. q̃ vero ad lupanaria videt inuitare nõ sic itelligas q̃si laudabl'e sit: sed min⁹ vitio sũ. Neq; vero ita dãnabil' ꝛputabat simplex fornicatio a gẽtilib⁹ q legẽ dinã nõ agnoscebãt: sicut a nobis q veritatẽ agnoscim⁹: quocirca i sentẽtiis poeticis q̃ xp̃ia neq; veritati cõsonę sũt cõprobẽt q min⁹ ab ethnico dictę putent. Et hęc de argumẽto hui⁹ satyrę. Ambubaiarũ collegia &c. Marcus tigellius hermogenes musicus tam prodigus: iquit: largitor fuit q̃ oẽs gulę ꝓceres ac ꝓditę libidis hoes: quales sũt tibicines: histriones: parasiti: gnatones mimi & mimę: epulones: balatrões: mẽdici: vnguẽtarij: caupones & omnes qui ad hornm pertinent collegia: mœsti ac solliciti ob eius mortem effecti sint: et non immerito (dicit hoc autem per ironiam ex affectu eiusmodi hominum) quia certe erat benignus: imo erat prodigus largitor. dans qbus non oportuit et plus q̃ decuit. Contra hic &c. e contrario dabilis est alius tantum prodigalitatẽ effugiens: vt ne prodigus censeatur nolit dare amico inopi. quo frigus aut dirã famẽ posit ꝓpellere. vide q̃ signate notat tenacitatẽ auari. Nõ ꝺt q̃ nolit dare cuicũq; petẽti: sed ne amico qcẽ. Nec cuicũq; amico: sed ne inopi qdẽ neq; dicit q̃ nolit amico inopi dare equũ aut vestẽ honestã aut alia ad honesti⁹ & cõmodius viuẽdũ vtilia: sed q̃ nolit ei dare quo possit inopẽ defẽdere vtã. & frig⁹ & famẽ nõ tenuẽ: sed dirã & execrabilẽ ꝓpellere. Si pcũcteris ãt. i. iterroges hũc. i. alterũ hoꝝ videlicet tigelliũ q̃re patrimoniũ suũ ita abliguriat & dilapidet: rñderet q̃ nolit reputari sordidus & parui animi: laudabit' aũt ab his q talẽ vitã amãt & cõsil'ia faciũt. Culpabit' ãt ab illis q aut virtutẽ mediã colũt aut i oppositũ vitiũ fugiũt. Si vero pcũcteris fusidiũ auarũ vsurariũ: q ꝓ singulis denariis ad vsurã p̃stitis quinos lucrari vult: cũ tñ sit ditissimus agroꝝ & pecuniaꝝ: si inquã q̃ras ab eo q̃re id faciat? rñdebit: q̃ timeat reputari vappa aut nebulo. i. hõ ꝓdigus atq; iers & sine idustria: nihil cõsilij aut pensi hns: nihilq; suplucrari sciens. Oñdit ãt poeta quõ fieri p̃t q̃ quas mercedes ꝓ capite hoc est ꝓ sorte seu pricipali pecunia ad vsurã p̃stita exigat: quia sectat' iuuenes pditos: q duros & rigidos pres hntes sese ad militiã cõuertũt: vñ si parẽtes diutius vixerit: ex castrẽsi peculio vsurari⁹ ille solutionẽ sibi cõpabat. Nã licet illi q in p̃ria ptãte sũt rẽ p̃nã alienare nõ p̃nt. Et quia i ea re maxia fraus ẽ: et destructio iuuenũ incautoꝝ: q̃rit auctor qs tã patiẽs eẽ posset vt nõ iuocet iouẽ in vltionẽ talis facinoris. At ille ꝓ q̃stu &c. facit hypophorã. i. obiectionẽ posset ei aliqs dicere q̃ fusidi⁹ ille dign⁹ sit q m'tũ lucret: v'l q̃ necesse hẽat m'ta lucrari ex quo graues sũpt⁹ faciat: imo ꝓ magnitudie lucri. Cõtra qđ dicit poeta. hic. i. dicis q̃ hic ꝓ q̃stu sũptũ facit. Vix iqt possis credere q̃tum ipse sit inimicus sibi: ita q̃ menedemus in tertia comœdia Terentii quæ ab eo dr̃ heautõtimorumenos. i seip̃m cruciãs: nõ maiorẽ. abstinẽtiã fecerit: neq; seip̃m graui⁹ cruciauerit eo q̃ filiũ suũ cliniã ꝓ duriciã suã coegit i malitiã abire q̃ iste seip̃m cruciat nec ꝓdig⁹ hẽat.

Ambubaię. Nũc pauca vocabl'a declarãda sũt. Ambubaię scdm acronẽ syrorũ ligua dñr mulieres tibicinę.

Alii latinũ putant & ductũ q̃ am. i. circũ baias locum amœnissimum & voluptatis plenum ver sentur. Collegium est collegarum. id est eorum qui ad idem officium missi sunt aut circa idẽ studium versantur conuenticulum.

pharmacopola. Pharmacopola grẽce: vnguenti venditor latine dicitur. Nam pharmacon significat vnguentum et pola venditorem: nam poleo est vendo. Vnde etiam bibliopola venditor est librorum. In locis autem calidis nulla voluptas sine vnguento est. Mendici hic sunt parasiti & mensarum delicatarum sectatores per assentationes suas. Mimi sunt histriones & mimę saltatrices gestu & saltatione corporis gratiã captantes: balatrones. sunt seruilio balatroni similes perditi gula. et voracitate. vt autem a balatu dicantur. non patitur versus

Tigellius Nam balare primã ꝓducit: q̃ in balatrones hic corripit'. Tigelli ꝓ apocopen ꝓ tigellii dr̃. Ná in alia satyra vocabit' tigellius nõ tigell⁹. de quo sic dicit porphirio. Marcus tigelli⁹ hermogenes musicę artis scientia preditus Caio cęsari dictatori fuit familiaris: postea cleopatrę. quia dulciter cantabat et iocabatur vrbane: Augustoiquoq; placuit vt inter familiares ac domesticos

Díues agris: díues positis in fœnore nũmis,
Quinas hic capiti mercedes exigit: atq;
Quanto perditior quisq; est tanto acri⁹ vrget
Nomina sectatur modo sũpta veste virili
Sub patribus duris tyronum: maxime qs nõ
Iuppiter exclamet: simul ac audiuit. at ille
Pro q̃stu sumptũ facit. hic? vix credere possis
Q̃ sibi nõ sit amicus: ita vt pater ille: terẽti
Fabula: quẽ miserũ nato vixisse fugato
Inducit: nõ se peius cruciauerit atq; hic.

haberẽt hęc ille. Scias aũt lector. C. litterã poni ꝑ Caio. & licet ſcribaẽ ꝑ C ꝓferẽt tñ tãq̃ eẽt per g ſcꝛiptũ Gaius. Percũtari eſt ſciendi & expiendi gratia. & vel a cũcta. i. mora deducĩt: eo ꝙ quos ꝑ cũctamur difficilia morã faciãt priuſq̃ reſpõdeãt & tũc ſcribĩt ꝑ u & c. vel dicĩt a conto. i. baculo quo nauta inqrit ꝓfunditatẽ maris: & tũc per o ſine c ſcribĩt ꝓcontor. Quinas mercedes capiti. i. ꝑ ſingulis nũmis datis quinq; exigit: bene enĩ & ꝓprie hic poſuit quinas. Nã diſtributionẽ notat. Caput aũt ſeu capitale vel ſors eſt ea pecunia quã ad vſurã dam⁹. Lucrũ aũt vocaẽ fœnus quaſi ſit fœtus pecunię: vnde ẽt fœnum dictũ eſt eo ꝙ ſit fœt⁹ terrę lucro cedens. ſine cultura ei naſcĩt. Cætera in conſtructione patebũt. Ordo igĩt eſt. Collegia. i. ſocietates & cõuenticula ambubaiarũ. i. mulierũ tibicinarũ & ſaltatricũ ac laſciuarũ: pharmacopolę. i. vnguẽtariį ſeu vnguẽti venditores a Mẽdici. i. paraſiti & hiſtriones: mimę. i. ſaltatrices & cantatrices hiſtrionicã exercentes. Sũt tñ qui legãt mimi: vt maſculinũ genus ꝓpolleat: quod ſi offendero: non deleã: nec ſi mimæ legatur refellã: quia enim rara codicibus fides: dũ ex ſua quiſq; ſentẽtia: ali⁹ corrigere ali⁹ iuertere veteres codices audet. Acro aũt mimæ legĩt: quõ ſibilus vitatur. balatrones. i. comedones & gulæ indulgẽtes. omne hoc genus laſciuo⁹ & luxurioſo⁹ hoium eſt mœſtũ ac ſollicitum morte. i. ꝓpter mortẽ tigelli. i. tigellį quippe: quia certe ipſe erat benignus vt dicebãt ipſi⁹ amatores & ſectatores: cũ pori⁹ ꝓdigus dicẽdus eẽt. Eſt aũt amara irriſio poetę nõ carẽs ſatyrico ſcomate: vult ergo dicere ꝙ Tigellius ſũmope fugiebat auarus aut ſordidus reputari. In locutõe ãt eſt zeugma a poſteriori vt noſcũt grãmatici. Cõtra. i. ecõtrario hic. i. ali⁹ metuẽs ne dicaẽ eẽ ꝓdigus: nolit dare amico inopi & egenti aliquid quo poſſit ꝓpellere. i. procul a ſe pellere frigus & dirum. i. ſęuã & ĩmanẽ famẽ. ſi tu pcuncteris. i. interroges hũc videlicet tigelliũ prodigũ cur ipe malus. i. vitioſus & perditus ſtringat. i. diminuat paulatim & cõſumat igluuie. i. voracitate gulæ ĩgrata. i. odioſa heredibus: vel ingrata: quia vnde beneficium accepit nõ refert: ſed ſibi dũtaxat viuit: ſtringat inquã ꝑclarã rẽ. i. valde amplũ & clarũ patrimoniũ aui atq; parẽtis. i. patris. i. qđ auus patri & pater ipſi filio dereliquit. ſtringat inquã patrimoniũ ſuũ: coemẽs. i. ſimul ꝙemẽs: oia obſonia. i. oẽ genus cibariorũ nũmis. i. pecuniis cõductis. i. ad vſurã acceptis ꝑ quib⁹ tãq̃ ꝑ rebus cõductis mercedẽ pendere debebat. Nã obſoniũ eſt quicquid comedi põt vltra panẽ ipſum gallice pitance. Si tu ergo percũcteris hũc ipſe reſpõdet ꝙ hoc facĩt. ꝙ. i. quia nolit: haberi. i. reputari ſordidus & paruſanimi: ipſe autem hoc reſpondens laudatur ab his. i. ab aliqb⁹ qui ſimile faciunt aut quibus hoc prodeſt: & culpatur. i. arguitur & reprobatur ab illis. i. aliįs: q aut virtutem mediam. i. liberalitatem aut vitium oppoſitum. i. auaritiã colũt. Fuſidi⁹ diues agris & dives nũmis poſitis ĩ fœnore. i. ad vſurã: timet famã. i. ĩfamiã vappę & nebulonis. i. ignaui & perditi hois: & iõ hic exigit. i. expoſtulat capiti. i. prĩcipali ſũmę expoſitę quinas mercedes. i. ꝑ ſingulis nũmis quinq; atq; vrget. i. cõpellit ſoluere tãto acri⁹. i. vehemẽti⁹ quãto quiſq; ẽ ꝓditior. i. minus accurate res ſuas agens. Sectatur enĩ. i. inſequtur & captat vt in libro ſuo ſcribat noĩa tiro nũ. i nouo⁹ militũ: & hoc dico veſte virili. i. toga quã anno. xiiį. accipiebãt & tũc ſtipendia facere poterãt: ſũpta. i. accepta ſub duris. i. ſeueris & rigidis patribus. Hoc autem vt dixi fecit ꝓpter peculium caſtrenſe: quis ſimul ac id eſt immediate poſtq̃ audiuit ꝙ fuſidius talia facit non exclamet: o maxime iuppiter: quare ſupple non percutis fulmine tam auarum & iniquum hominem? Deinde poeta ponit obiectõnem quaſi quis dicat. At pro ſed o horati. ille ſcilicet fuſidius facit ſumptum. i. expenſas pro quęſtu id eſt ſecundum magnitudinem q̃ſtus & lucri: & ita videtur illi non inuidendum ſi multa lucretur. Reſpondet poeta hic. i. dicis tu ꝙ hic videlicet fuſidi⁹ faciat ſumptum ꝑ q̃ſtu: tu vix poſſis credere q̃. i. q̃tum non amicus id eſt inimicus ſit ſibi. hoc ẽ q̃tum genium ſuum fraudet. hoc eſt alimenta naturę ſuæ debita ſubtrahat: ita. i. in tñ eſt ſibi inimicus: vt ille pater ſcilicet menedem⁹ quẽ fabula id eſt tertia comœdia Terẽti. i. terentij inducit vixiſſe miſerum: nato. i. filio videlicet clinia fugato. i. coacto ire in militiam: non cruciauerit ſe pei⁹. i. duri⁹ & accumulati⁹: atq; i. q̃ hic de quo loquor videlicet fuſidi⁹

Percũctor
Percontor
Fœnus

Sí quís nũc quęrat quo res hæc pertínet, ílluc:
Dum vítant ſtultí vítia ín contraría currunt.
Malchínus tunícis demíſſis ambulat: eſt qui
Inguen ad obſcenum ſubductis vſq; facetus.
Paſtíllos rufíllus olet: gorgonius hírcum

Sí quis nunc quærat &c. Oſtendit ad quod propoſitũ Tigelliį ꝓdigalitatem & fuſidiį auariciam deſcripſerit: vt ſcilicet oſtendat ꝙ dum vitant ſtultí vítia in contraria currũt: quod ĩ de aĩte poetica ſic dicit

In vitiũ ducit culpę fuga ſi caret arte.
Nil mediũ eſt.ſũt qui nolint tetigiſſe niſi illas
Quarũ ſubſuta talos tegat inſtita veſte.
Cõtra:alius nullã niſi olẽti in fornice ſtantem.
Quidã notus homo cũ exiret fornice:macte
Virtute eſto:inquit ſententia dia catonis.
Nã ſimul ac venas inflauit tetra libido
Huc ęquũ eſt iuuenes deſcendere: nõ alienas
Permolere vxores.nolim laudarier inquit
Sic me:mirator cũni cupẽnius albi.

Monet ergo vt ſic vitem⁹ vnum extremũ vitioſũ ne ĩ alterũ p̃cipitemur: ſed circa mediũ moremur. Malchinus tunicis demiſſis ambulat. Probat idẽ alios exẽplis. & ſecũdũ nõnullos Mecœnatẽ & Agrippã tãgit. Nã mecœnas veſtib⁹ talarib⁹ & eiſdẽ tenuiſſimis vtebat: vñ de veſtib⁹ p̃cioſis quos catullus iactauit dicit Iuuenalis ſatyra duodecima. Pręcipitare volẽs ẽt pulcherrima veſtẽ purpureã teneris quoq; Mecœnatibus aptã. Nec obſtat q̃ mecœnas ſũm⁹ amicus & fautor Horatij erat: quia ẽt amicorũ vitia moderate notabat: vnde de eo

Malchin⁹ dicit Perſi⁹. Oẽ vafer vitiũ ridendo flaccus amico. Tãgit &c. malchinus aũt vocat quia malachos mollẽ ſignificat. In acronis cõmẽtariis tamẽ ſcriptũ repperi malthin⁹: & ſimiliter ĩ porphirionis. a maltha quod malachos. i. mollis dr̃. Agrippã aũt dicũt vſũ veſtib⁹ ad nates vſq; deciſas: vñ hic facet⁹ dicit. Nã facetus is ꝓprie dr̃ q facit vrbane. aut dicit cũ geſtu nõ inuenuſto. Dici aũt ſolet de talib⁹ tunicis q̃ nihil ſit eis facetius: quia ſemp ſtant: qñ domin⁹ eas ſedet. Demiſſis. i. deos miſſis: ſubductis. i. ſurſum vel ſurſum ductis. Paſtillos a pane p diminutionẽ dictos affirmat feſtus põpeius: vt ſit panis ex aliqua admixtione ſuaui. Alii tũ volũt paſtillos hic vnguẽtũ ſignificare. Quidã notus homo &c. Si hanc ſnĩam Catonis quã poeta diuinam dicit: intelligas ſic quaſi ſine vitio aut peccato liceat accedere meretrices & proſtitutas: falſo intelligis: ſed id p̃tẽdit Cato & ẽt poeta. q̃ min⁹ malũ eſſet ad proſtitutas accedere q̃ alteri⁹ torum violare. Quod vero Cato hoc ſenſit: patet quia frequẽtanti lupanaria dixit non debere eũ illic habitare. Et poeta in textu dicit hoc faciẽdũ eẽ qñ tetra libido vrget: per hoc enĩ q̃ dicit tetrã libidinẽ ad hoc inſtigare: ſignificat non honeſtũ eſſe factũ: ſed tolerabile vitiũ: vñ lex ciuilis nõ approbat:

Fornices ſed tolerat in ciuitatibus bonis proſtibula. Nõ tñ in honeſto loco debeant cõſtituí: vnde hic dicitur deſcendere: quaſi ad locum abiectum. Nam & fornices ſunt ſpecus illi qui ſunt ſub arcub⁹ murorum ciuitatis: aut theatri aut ſub arcubus triumphalibus in quibus proſtitutæ reſidebãt & inde fornicari dictum eſt. Permolere ſubagitare: ſatyrica petulãtia dictũ eſt. Nã rẽ venereã ſignificat in qua alter alteri ſuperponit vt molę mole dũ rotatur. Laudarier pro laudari: per paragogen comicam. Mirator: laudator: & ſectator. ſic Lucanus. Miratorq; catonis id eſt imitator. Cupennius de puo porphirio ſic dicit. C. Cupennius libo Cumanus Auguſti familiaritate clarus corporis ſui diligentiſſimus: ſectator matronarum concubitus. Albi cunni miratorem videtur mihi non pro candido dixiſſe: cum vtiq; poſſint & vulgares mulieres etiam meretrices candidæ

Macte eſſe: ſed ad veſtem albam qua matronę maxime vtuntur relatum eſt. hæc ille. Macte. i. magis aucte. i. cumulate ſignificat: quo verbo in ſacrificiis auctis & accumulatis vtebãtur. & ad eos quorum virtutem augeri volebant etiam dicere conſueuerunt. Repertum eſt etiam mactus. Nã olĩ integrũ erat nũc p̃ter vocãdi caſum nullũ offenderis. Ordo eſt. Si quis q̃rat nunc quo. i. ad quod p poſitum hęc res quã de tigellio & fuſidio dixi pertinẽt: dicam ſupple q̃ pertinet illuc. i. ad illud propoſitum q̃ dum ſtulti vitant. i. effugere conantur. vitia quæ ſunt in altero extremo. i. currunt i. p̃cipites ruunt in contraria. quæ ſunt in reliquo extremo. Malchinus. i. quidam mollis & delicatus vt mecœnas ambulat. i. ocioſus incedit: tunicis demiſſis. i. deorſum ad talos vſq; miſſis. eſt alius (vt agrippa ſecũdũ quoſdã) qui exiſtens facetus vel volẽs videri facetus: ambulat tunicis ſubductis. i. ſurſum ductis vſq; ad obſcœnũ inguẽ. i. vſq; ad podicẽ. Rufillus vir ille delicatus. olet paſtillos. i ſemp odorẽ habet paſtillorũ. i. bonorũ odorũ. & gorgonius homo fœdus & ĩ cultus: olet hircũ. i. fetorẽ hircinũ: maxime ſub alis habet. Vnde nil eſt mediũ. i. nulli ſeruant mediũ: in quo tñ virtus moralis conſiſtit. Sunt nõnulli qui nolint tetigiſſe. i. polluiſſe & naturaliter cognouiſſe niſi illas: quarum talos. i. imas partes crurum: inſtita. i. tenuis faſciola: tegat. i. cooperiat: veſte ſubſuta. i. ſtola habente inſtitã ſubſutã. hoc eſt niſi matronas quæ ſtolis albis vtebantur. Contra. i. ecõtrario alius nolit tetigiſſe niſi ſtantẽ. i. proſtantẽ in fornice. i. lupanari olẽti. i. fetẽti. Quidã homo notus. i. nobilis & iuuenis tamen. cũ exiret fornice. id eſt proſtibulo. &

catone vellet fugere. sentẽtia dia. i. diuĩa catonis inq̃t macte. i. o magis aucte virtute: esto. i. ꝑmittat̃ tibi hoc facere. Nã simul ac. i. statim postq̃ tetra. i. obscœna libido. i. appetitus venereus ĩflauit. i. ĩcitauit venas ad luxuriã: æquũ. i. ꝑmissũ est vos o iuuenes descendere huc. i. ad lupanaria & nõ est ęquũ ꝑmolere. i. subagitare alienas vxores. Cupeni⁹. i. C. cupeni⁹ libo: mirator. i. laudator & sectator cũni. i. mẽbri muliebris albi. i. alba stola tecti. hoc ẽ matronalis inq̃t ego nolim me laudarier. i. laudari. sic. i. sicut laudat⁹ est iuuenis qui nõ ad matronas sed ad meretrices aacessit.

ASCEN.

Audire ẽ operę ꝑciũ procedere recte
Qui mœchos nõ vultis: vt oĩ parte laborent.
Vtq; illis multo corrupta dolore voluptas:
Atq; hęc: rara cadat dura ĩter sępe pericla
Hic se pręcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortẽ cęsus: fugiẽs hic decidit acrem
Prędonũ ĩ turbã: dedit hic ꝓ corpore nũmos
Hũc perminxerũt calones: quinetiã illud
Accidit vt quidã testes caudãq; salacẽ
Demeteret ferro: iure oẽs: galba negabat.
Tutior at quanto merx est in classe secũda?
Libertinarũ dico. salustius in quas
Non minus insanit q̃ qui mœchatur. at hic si
Qua res: qua ratio suaderet: quaq; modeste
Munifico eẽ licet: vellet bon⁹ atq; benignus
Esse: daret quãtũ satis esset: nec sibi dãno
Dedecoriq; foret: verũ hoc se amplectit̃ vno
Hoc amat & laudat: matronã nullã ego tãgo
Vt quõdã marseus amator originis ille
Qui patriũ mimę donat fundũq; larẽq;
Nil fuerit mi inquit cũ vxorib⁹ vnq̃ alienis.
Verũ cũ mimis & cũ mererricibus. vnde
Fama malũ grauius q̃ res trahit. an tibi abũde
Personã satis est: nõ illud quicquid vbiq;
Officit: euitare? bonã deperdere famam:
Rẽ pr̃is oblimare: malũ ẽ vbicũq;. qd inter
Est in matrona: ancilla pecces ve togata?

Audire est operæprecium. In hoc textu auctor tria facit. Primo dehortatur ab adulterio & matronarum concubitu ostendens eos qui matronas sectantur raro libidinem suam explere: aut voluptatem consequi: propter custodiam matronarum. & si quando intẽtum obtinuerint in maximo periculo esse: & sępe multos dolores pati. Nam alius eorum cogitur se ꝑcipitare de tecto aut ꝑ fenestram. alius flagellis ceditur quasi vsq; ad mortem. alius spoliatur ab illis qui ad hoc inuigilant. alius coactus est corpus suum & maxime virilia redimere ab auaro marito. alius stupratur: quod vitium turpitudinis & innominabile dicitur. aut vrina conspergitur Alius testiculos & caudam virilẽ amittit. Secundo ostendit amores in libertinas esse vitiosos & sæpe damnsos. & hoc exemplo salustij hystoriographi: qui cum libertinas perdite amaret & patrimonium sic consumpsisset: nec vereretur earum amores fateri ex senatu expulsus est & infamis habitus. Tertio exẽplo marsei probat meretricios amores esse causam famę bonę ac rei familiaris perdendæ. vnde concludit nõ satis esse personam certam in peccato fugere sed oportere ipsum peccatum in quacũq; persona deuitare. Illud autem quid interest in matrona &c. Acro secundum stoicorum disciplinam esse dictum docet. qui dicunt omnia vitia esse paria. Contra quos est tamen sequẽs fere satyra. vnde oportebit dicere poetam more poetico diuersas opiniones recitare. aut sensum eius fuisse ꝙ nõ refert in qua persona quis peccat: cum sine peccato esse non possit. q̃uis grauius sit in vna persona q̃ in alia. Prima dictarum partium est in principio. secunda ibi. Tutior at quanto. Tertia ibi. Vt quondam marseus. Primorum duorũ versuum duplex est sensus. Prior vt sit. o vos qui non vultis mœchos procedere recte. i. habere bonum processum & ꝓsperitatẽ opæpreciũ est. i. dignũ opera hoc est vtile & iucũdum est tanq̃ res habens in se ꝑcium & merce

dē laboris: audire qualr in oī parte laborēt. Et sic videt itellígere Acro. & ita legi debet: sicut ēt ipse legit ī actō mœchos. vel ī eodē sēsu pōt legi mœchis in datiuo. vt sit vos: q nō vultis votū & istitutū ꝓcedere mœchis recte: opeꝑciū est audire. Aliꝰ sēsus est. o vos q nō vultis ꝓcedere ad scorta vestra recte. i. directa via & publica: sed sinuoso flexu & secreto itinere operꝑciū ēvos audire ī quāto piculo & q̄ modica voluptate tales sint. & tūc mœchis erit datiuꝰ localis. vt sit. q nō vultis ꝓcedere mœchis. i. ad mœchas & cōcubinas seu scorta vestra: recte &c. Dura picla. p syncopā ꝓ picula. Nūmos ꝓ corpore. vel ne stupret aut occidat. vel ne castret. & hoc vltimo mō ponere totū ꝓ pte. corpꝰ ꝓ mēbro viríli. Caudā salacē a saliēdo potiꝰ dici volūt q̄ mēbrū illud ílí bidine saliat. Galba negabat eē iure factū. In qua re amare Seruiū galbā iurisconsultum poeta notat quasi cōtra manifestū ius ꝓ adulteris rnderet: quia & ipse adulter eēt. Tutior at quāto merx ē ín classe secūda. Classís ꝑcipue duo significat. primo cōgregationē pluriū nauiū q̄q̄ pro vna nauē ēt apud Virgiliū īterdū accípiat. & sunt q volūt a sonitu aquaꝝ inter naues fractaꝝ nomē accepisse. Alíi aūt a ligno quod græci calon vocāt. vñ & cala pro fuste lígnea quā milites īterdum portāt accipit a lucilio cū dicit. Frāge calā miser vt caleas. i. frāge baculū tuū & fac ígnē vt cale as. Inde aūt dicūtur calones: q baculos post dños suos portāt. Secūdo accipit classis ꝓportiū cula alícuiꝰ multitudinis ī varios ordines ꝓ diuersis meritis & officijs distīctę. vnde apud q̄ntílí anū ꝑcipiūtur discípuli debere ín classes distribui vbi ergo vulgo dicitis. ego sum in ludo nro de primo aut de secūdo loco. doctiꝰ diceretis. ego sum de prima aut secūda classe. Liuiꝰ aūt ostēdit quinq̄ fuisse milítū classes ī exercitu romanoꝝ. & inde reor classica dicta: tubarū clāgores quibꝰ milites vt ī classes suas eant & ad hostiū turmas agminatim ꝓcedāt exhortāt. Totꝰ āt muliebris sexus ī tres classes distribuí pōt secūdū q̄ tres sūt ítatus hoīm. Nā oīs hō aut líber genitꝰ est & in nullā seruitutē redactus. & sic dicit ígenuus & liber. aut in seruitute natꝰ aut ín seruitutē redactꝰ nūc tñ manumissus est & libertate donatus & sic libertinus est. Aut adhuc in seruitute tenetur: & tūc seruus dicit. Sic & ī mulieribꝰ matronæ ígenuæ & liberæ sunt & primā classē faciūt. libertínę secūdā. ancillæ tertiā. Dicit aūt matrona (vt aulus gellius vult) q̄ vt mater fiat ín vxorē ducítur q̄uis nōdū mater sit. Et q poetā in illo versu Est ī matrona ancílla peccesve togata. volūt de his tribꝰ classibꝰ loquí: dicūt togatā pro libertína capi. Alíi aūt alíū ordinē attēdētes accipiēdā putant pro deꝑhensa in adulterio: & propterea infami. sicut in secūda satyra Iuuenalis patet. vbí dānate propter adulteriū ostēdūtur accipere togā more meretrícū. vnde bonꝰ ordo esset vt dicat nihil interesse q̄tū ad famę & rerū perditionē: an qs peccet ī matrona. i. líbera & cōiugata. an ī ancílla. i. soluta sed nō prostituta. an vero in togata. i. infami & prostituta. Cū tñ grauius sit peccatū in matronę corruptione q̄ in ancillę q̄ in meretricis cōcubitu. Ordo est. O vos qui nō vultis mœchos. i. adulteros procedere. i. habere ꝓcessum & ꝓsperitatē. recte. i. ad libitum eorū. vel sic. o vos qui non vultis conatum procedere: recte. i. ꝓsperarí mœchis. i. adulteris. vel vt dixi sic. o vos qui nō vultis ꝓcedere. i. proficisci. recte. i. recta vía: mœchis. i. ad mœchas. vt sit datiuus localis operæpreciū est audire &c. Aut secūdū acronē sic. Operꝑciū ē vos mœchos q nō vultis procedere recte. i. recta vía ad prostibulū. sed occulte ad matronas: audíre: vt. i. quēadmodū laborēt. s. mœchi &c. Inter has cōstructōes ne te incertū faciā meo iudicio prima profe tenda est: & eius sensus est. o vos qui odistis mœchos & nō vultis eos ꝓsperare: audite aduersitates quas patiūtur. Ideo aūt alloquit eos qui adulteriū nō amāt. quia adulterí nō libenter audiūt sua incōmoda. & secūdū hanc lectionē dicendū est mœchos in accusatiuo. Ad quod dicendum multum nos inuitat. q̄ hi duo versus sumpti sunt ex ennio: apud quē accusatiuus ꝑconstruitur ílli verbo procedere cum dicit. Audíre est operꝑcium procedere recte qui rem romanam vultis &c. Legamus ergo sic. O vos qui non vultis mœchos id est adulteros procedere recte. i. habere rectum processum & prosperitatem: operæpreciumest. i. iocūdum & res digna labore audíre vt. i. qualiter: mœchi supple laborent. i. in periculo & labore sint ex omní pte. q̄ pro&: vt. i. qualíter voluptas quā habent in peccato adulteríj cadat. i. accidat: contingat illis corrupta. i. diminuta multo labore propter multos labores. & cadat illis rara & sæpe inter dura pericla id est pericula. vnde hic. i. vnus eorum dedit se ꝑcipitem tecto id est ꝑcipitauit se de tecto: marito scilicet aduentante subito. ille. i. alius cæsus est. i. percussus est flagellis vsq̄ ad mortem excluſiue: sicut de salustio narratur. hic. i. alius fugiens decidit in acrem. i. vehementem & ímitem turbam ꝑdonum: qui noctu vías publicas per quas ille fugere putauit obsident. hic. i. alius: dedit nummos pro corpore ne stupretur. vel pro mēbro viríli ne castretur. calones. i. ministrí militū: perminxerunt hunc id est alium. i. vna fœdauerūt: aut stupro sodomítico polluerunt. quinetiā illud acci

Classís
Cala
Calones
Matrona
Togatæ

dit vt quidã marítus.ſ.demeteret.i.abſcinderet ſicut meſſores herbas abſcindũt. ferro.i. cultrõ ferreo:teſtes.i.teſticulos:& caudã.i.virgã:ſalacẽ.i.libidinoſã.hoc ẽ mẽbrũ virile Oẽs ſupple di cebãt factũ ſupple iure.i.iuſte & ſecũdũ iura. Sed galba.i.ſeruꝰ galba iuriſcõſultꝰ negabat ſup ple iure factũ eẽ.quía cũ ipſe eẽt adulter & matronarũ ſectator nolebat adulteros tã acriter puníri At pro ſed:quãto tutioꝛ:quaſi dícat multo tutior eſt merx.i.res familiaris in ſecũda claſſe.i. ĩ ſe cũdo ordíne mulieꝝ.Hic nota q̃ pulchre vſus ẽ auctor vocabulis vtriq; ſignificato huiꝰ nomís claſſis cõueníẽtibꝰ.Nã merx:cis.eſt res quã mercatores p claſſes traducũt venalẽ. vñ bene dixit merx ẽ ín claſſe ſecũda.& allegoríce loq̃tur de re illa quã habemꝰ ĩ ſtatu libertinaꝝ.vnde ſe expo Merx nit auctor dícẽs:ego dico ĩ claſſe libertíaꝝ.i.mulieꝝ libertínę cõditõís.i.q̃ neq; ígenuę ſunt neq; ancillæ:ſed medío mõ ſe hñt.quía ancillæ fuerunt.ſed libertínæ factæ ſunt.vñ potius libertíæ q̃ liberę dícũr.ĩ quas.i.círca quas libertínas. Saluſtius Scilícet Criſpꝰ nobiliſſimꝰ Hyſtoriographꝰ nõ mínꝰ.i.ita ĩſanit:ac.i.ſicut q mœchar.i.adulteriũ cõmittit. At p ſed.ſi hic vídelícet ſaluſtius vellet eẽ erga líbertínas amicas ſuas:bonꝰ.i.cõmodꝰ atq; benignꝰ.i.beníficus.eatenus ſup.qua i.quatenꝰ res.i.pr̃imoníũ eiꝰ ſuaderet:& qua.i.quatenꝰ:hoc ẽ íquãtũ.rõ ſuaderet.i.pmitteret.q; pet:qua.i.quatenꝰ vel ínquãtũ licet.i.licitũ eſt vnicuiq; eẽ munífico.i.muneris largítorí.ipe da ret ſup.tãtũ quãtũ eẽt ſatis.neq; & nõ.& nõ foret.i.nõ eẽt ſibi dãno.i.ad dãnũ.q; pro & dedeco ri.i.ad dedecus & ínfamiam.verum pro ſed.ipſe ſaluſtius ſupple:amplectitur.i.palpat ſe.hoc ẽ placet ſibi.hoc vno & amat & laudat hoc vno ſe q; põt dícere.matronã nullã ego tãgo.nullã p nõ & vllã ego ñ tãgo.i.polluo ſeu corrũpo.vllã matronã.i.cõiugẽ legitimã alicuiꝰ líberi hoís.vt i.quẽadmodũ marſeus ille.i.notiſſimꝰ amator originis.i.mímæ & meretricis ſic dícţę:qui donat i.donauít:patríũ fundũ.i.oẽm rẽ ímobilẽ quã a patre ſuo ſucceſſione hereditaría ſuſcepít:cuiuſ modi ſunt arua & vineę.q; pro et patriũ larẽ.i.domũ paternã:inq̃t.i.dicit.Nil.i.nulla res venę rea.vel nullũ cõmerciũ naturale fuerit.mi.i.mihi vnq̃ cũ alienis vxoríbꝰ. Nota a genítiuo mis fit mi ín datíuo.quo Vírgilíꝰ & Horatíꝰ ſatís crebro vtũtur.mis aũt in vſu nõ eſt. A genítiuo au tẽ mei:fit datiuꝰ mihi.Irẽ vxor dícír quaſi vnxor.quía límen p quod noua nupta domũ maritꝰ Vxor intrauit ſolebat cõtra maleficiũ lupíno adípe inũgi.ſed ad ordínẽ reuertamur.verũ cũ mímis & cũ meretrícibꝰ.hęc verba poſſũt eẽ marſei.ſed potius vídẽtur eẽ poetę rñdẽtís marſeo ĩ hoc ſibi applaudẽti:q; rẽ nõ habuerít cũ alienis vxoríbꝰ.vñ conſtruamꝰ ſic vt dícat poeta.verũ pro ſed o marſeu res fuit tibi cũ mímis & circulatrícibꝰ cãtatrícibꝰ ſaltatrícibꝰ & cum meretrícibus.vnde i.ex quarũ cõmercío fama.i.nomẽ trahít.i.attrahit ſibí grauius malũ.i.dãnũ & íacturã q̃ res.i. q̃ ſit damnũ rei familiaris ſecũdũ Acronẽ:vel q̃ res.i.q̃ res familiaris ſupple trahat.hoc eſt plus de fama q̃ de rebus perdítur ín meretrício concubitu.qui lícet vili p̃cio cõparetur:ĩhoneſtus tñ ẽ & cõtẽptíbilem facít. An o marſeu tibi ſatís eſt abunde euitare pſonã.i.certã cõditionẽ mulierũ. vt ſolas matronas & vxores alienas.& nõ euitare illud quod officit.i.nocetvbiq;.& hoc ſecũdũ Acronẽ.vel ſic.& nõ euitare vbiq;.i.ín quacũq; pſona quod officit.i.quod contra honeſtatẽ & pſperitatem reꝝ tuaꝝ facit.& quod ſic ítelligaẽ patet ex ſequẽtibꝰ.vñ ſubdít.Depdere bonã fa mã & oblímare.i.abradere & dímínuere rẽ patrís.i.patrímoníũ ẽ malũ vbicũq;.i.ín quacũq; pſo na ſup.fíat.Quíd íntereſt.i.q̃ differẽtia ẽ an tu pecces in matrona.i.líbera & cõíugata.an in an cílla:ve pro vel ín togata.i.ín ífamí & pſtituta.hic nota q; ob.duo ſignificat ,ppter & contra vt feci hoc ob amorẽ:tui.i.ppter amorẽ in te:& ídeo dr̃ officíũ íllud exercitíũ & opus ob quod.i.pp Ob quod q̃d factũ ẽ:& ſic ĩ bonã ptẽ accípír.Officio aũt ẽ cõtra facio:hoc ẽ cõtra vtilitatẽ alterí: & obſũ.i.cõtra vtílitatẽ ſũ.i.noceo:ſic obſto cõtra ſto & multa alia:vñ hic q̃q̃d officit.i.nocet.
Itẽ nota q; qa Hora.voluit vtí ſtilo pedeſtri & familiari quali ĩ familiari ſermone vtímur:íõ ſtu duit facere verſus non multũ a proſa díſcrepãtes.verſus enĩ dícuntur:qa poſt certos pedes a fí Verſus ne vnius líneę vertimur ad prícípium alterius líneę.ipſe autẽ ĩterdum ſic fecit verſum q; vna ps dictionis maxime compoſitę ſit in fine vnius verſus& alia ĩ prícípio alterius.ſicut hic ĩtereſt dí uidítur.& alibí iureiurando.

Villíus ĩ fauſta ſyllæ gener:hoc míſer vno
Nomíne deceptus:pœnas dedít vſq; ſuperq;
Q̃ ſatís eſt:pugnís cęſus:ferroq; petítus
Excluſus fore:cũ lõgarenus foret íntus

Villíꝰ in fauſta &c. Hic auctor exẽ ASCEN.
plo villíj oſtẽdit q̃ periculoſum ſit nobíles mulíeres ob nobilítatẽ ip ſam ſectarí.mõſtratq; q; quantũ ad exigentiam naturę nihil referat no bílis an ignobilis fuerít mulíer. q; autem nobilẽ ſectamur ẽt difformẽ

& vulgarē ſæpe cādidiorē pro explēda carnali voluptate refugim⁹:id inqt ex noſtro vitio nō ex rerū vitio ſeu exigē- tia naturæ ꝓuenit. Natura enī ſolum pe tit defectū ſuppleri & ſupfluū eu:cuari Ad quā rē accidētia reſpectiua nihil fa ciūt. qualia ſunt eē filiá cōſulis. habere affines cognatoſq; nobiles. Deīde pul chre admonet vt deſinam⁹ matronas ſe ctari cū ſępe numero min⁹ pulchrę ſint q̄ ꝓſtitutę. & ſp pl⁹ peccati pluſq; pícu- li ſit in ipſis q̄ ī meretricib⁹. Quod aūt matronę q̄dā pulchriores videātur. hīc fit quia fucatæ & exornatæ ſūt : & ꝓtes quas pulchras habēt oſtētant : & quas diffformes occultant. Cū meretrices oīa nuda habeāt & nihil celent. Cæterū me minerimus ꝙ poeta nō intēdit nos ad meretricū amplexus inuitare: ſed eos q̄ cōtinētes víuere nolūt: monet vt poti⁹ ꝓſtitutas q̄rant q̄ matronas. Exēplū āt villij ab Acrone inculcate & confuſe re citatur. vnde tres vidētur cōmētarii ſē- tentias recitare: quarū primā tenet por phirio qui dicit. Villius pro annio dici tur. Annius aūt milo maritus fuit fau- ſtę cornelij ſyllæ filiæ: qui a familia lon garení rediēs a cœna ante ędes ſuas ne adulterium deꝑhenderet pugnis cęſus & ferro eſt petitus: quem ait nulla alia re in nobilitatis vxorē habere affectauerit. hęc ille. in quo cum acrone concordat. Notum autem eſt poetas licentioſe interdum nomen vnius pro alterius nomine vſurpare. vt apud Virgiliū pol- lucis habenis. pro caſtoris. reuocato ſanguine teucri. pro dardani. Et manibus progne pect⁹ ſi- gnata cruentis. pro philomenæ. ſed ſatyricis quibus ſub proprio nomīe vetitum eſt vitia reuela re: licitum eſt nomina cōmutare. vnde hic villius ponitur vbi deberet poní annius quod ſeruato eodē metro fieri poteſt: & tunc gener proprie caperetur. qu'a annius reuera gener ſyllæ fuit. Secū da ſententia acronis eſt ꝙ longarenus fuit maritus fauſtæ: & villius adulter. qui cum maritū ab ſentem putaret ad fauſtā accedens deꝑhenſus & cæſus eſt. Tertiam ponit Landinus Cuius ver- ba ſunt. Ego potius credo villiū & lōgarenū duos fuiſſe adulteros & riuales: & ſic villiū a riuali cęſum. Nam ꝙ ait ſyllæ gener loquitur ex deſiderio villij. non ꝙ eſſet gener: ſed ꝙ eſſe cuperet. Sic Virgilius ſecūdo æne. de chorebo qui nōdū gener fuit ſed affectabat eſſe. Qui gener auxiliū priamo phrygibuſq; ferebat. Harum expoſitionum aut primā aut vltimam accipere poſſumus. Gener eſt maritus filiæ noſtrę. Muto. mēbrum virile hic ſignificat. ſicut in obſcœno carmīe vir gilij. mutinū. Barbari autem putant arietem ſignificare aut veruecē. Niueos lapillos. i. vniones virideſq; vt ſmaragdos. Sit licet hoc cherinte: Apoſtrophe eſt. i. cōuerſio ſermonis ad abſentē Dicunt cōmentarii cherintum proſtitutum fuiſſe pulcherrimū. Ego vero ſi noui ingenium poe tæ. potius dicam: iuuenem delicatum fuiſſe qui brachia & crura ſua oſtentabat tāq̄ pulchra: cum exilia haberet & ita ſatyrico ſale cherintum potius defricat. q̄ eius ſpeciem reuera laudet. Cæte- ra patebunt in conſtruendo. Ordo igitur eſt. Villius id eſt annius milo gener ſyllę ſcilicet corne lij ſyllę: & totiens fauſtam filiam eius ſubagitauit vt maritus eius videri poſſit. Villius inquam miſer deceptus: id eſt illuſus in fauſta ſyllæ filia. hoc vno. id eſt hoc ſolo noīe. ꝙ eſſet filia ſyllæ dedit id eſt luit pœnas: vſq; i. quātum ſatis eſt. q; pro et: ſuper id eſt vltra: & ſupra q̄ ſatis ē: exi ſtens cæſus pugnis. & petitus id eſt inuaſus: ferro id eſt armis ferreis. exiſtens inq̄ excluſus: fo- re id eſt a ianua propria. ſi pro villio annium ponis. aut ab ianua amicę adulterę ſi ꝓ ipſo villio

Annius Milo

Muto

Apoſtro phe

Huic ſi mutonis verbis mala tāta videnti
Diceret hæc anim⁹:qdvis tibi:nūqd ego a te
Magno ꝓgnatū depoſco cōſule cūnum:
Velatūq; ſtola mea cū deferbuit ira:
Quid rñderet:magno patre nata puella eſt.
At quāto meliora monet pugnātiaq; iſtis
Díues opis natura ſuę:tu ſi modo recte
Díſpēſare velis:ac nō fugiēda petēdis
Immiſcere:tuo vitio rerū ne labores
Nil referre putas:quare ne pœniteat te
Define matronas ſectarier:vnde laboris
Plus haurire mali eſt q̄ ex re decerpere fruct⁹
Nec magis huic iter niueos viridesq; lapillos
Sit licet h° cherite tuū:teneaq; ē femur aut cr⁹
Rectius:atq; ēt meli⁹ perſępe togatę.
Adde huc ꝙ mercē ſine fucis geſtat aperte:
Quodvenale hēt oñdit. neq; ſi qd honeſti eſt
Iactat:habetq; palā:q̄rit quo turpia celet.

ponaꝫ.cũ.i.qñ:longarenus.ſ.adulter:foret.i.eſſet intus: & fecerat ſeruos ſuos obſeruare portã ne maritus accederet.& ſi vellet violẽter intrare:iuſſerat vt eum cẽderẽt:ſicut etiam fecerunt. Si animus.i.ratio diceret villio ſeu annio:vidẽti.i.cõſideranti tanta mala q̃ paſſus eſt ꝓpter matrimoniũ nobilis mulieris.hęc.ſ.ſequẽtia:verbis mutonis.i.mẽbri virilis:qđ etiã mutinũ dicit.i. tanq̃ ipſum membrũ ad ipm loquaꝫ & dicat. O villi:vel o anni quid vis tibi? Nunquid cũ mea ira.i. prurigo venerea vel excitatio libidinis:deferbuit.i.multũ caluit:ego depoſco a te cũnum id eſt membrũ muliebre:prognatũ magno cõſule.i.filiã cõſulis: & velatũ.i.abſconditũ ſtola.i. veſte cãdida matronarũ? In his verbis videt tertia ſentẽtia approbari:vt villius & longarenus ambo adulteri & riuales dicãtur. quia ſi maritus eſſet fauſtę: nõ eam peteret quotiẽs ad venerem excitaretur:ſed eam haberet. Si ergo membrũ virile hoc interrogaret villium:quid reſpõderet? oſtẽdit poeta ꝙ reſpõderet puella.ſ.fauſta eſt nata.i. progenita magno patre.ſ. a cornelio ſylla conſulari viro. At pro ſed quãto meliora & pugnãtia.i.cõtraria: iſtis.i.turpibus cõcupiſcẽtiis natura diues ſuę opis.i.facultatis:monet id eſt cohortaꝫ.q.d.multo meliora monet natura:quę non nobilẽ:ſed qualẽcunq̃ puellam deſiderat niſi ratione gubernetur. Tu quicunq̃ es ſi modo id eſt dũmodo velis diſpenſare recte id eſt cum ratione:& non imiſcere id eſt cõfundere fugiẽda id eſt mala quę fugi debent:petendis.i.bonis quę petenda ſunt. putas nil referre.i. nihil interẽſſe.an tu labores:id eſt ad vitiũ traharis aut pecces:tuo id eſt proprio vitio: quod ex mala concupiſcentia animi tui naſcitur.ne pro an:labores ſupple vitio rerum id eſt ex exigentia naturę: aut ex diſpoſitione rerũ:quaſi dicat tu debes ſcire magnã eſſe differentiã inter vitia quę ex propria malicia & petulãtia animi committis:& inter ea quę ex imbecillitate naturę aut difficultate rerum perpetras.Quare ne peniteat te deſine:ſectarier id eſt ſectari:matronas.i.vxores alienas. vnde id eſt e quarũ cõmercio eſt.i.datur & cõtingit: haurire id eſt accipere: plus mali id ẽ nociui & pernicioſi laboris(nõ enim omnis labor malus eſt)q̃ eſt haurire fructus:id eſt fruitionis & voluptatis.ex re id eſt ex ipſo facto adulterii. Nec femur eſt magis tenerũ huic.ſ.nobili matronę. nec crus eſt rectius:huic ſcilicet nobili matronę inter niueos lapillos:hoc ẽ inter margaritas ſeu vniones.q̃ pro & virides lapillos:id eſt ſmaragdos aut ſimiles.i.propterea q̃ lapillis precioſis exornetur matrona:nõ ideo habet pulchriora mẽbra.licet o cherinte puer de corpore tuo ſuperbiẽs: tuum ſupple crus aut femur ſit hoc:id eſt tale: hoc eſt tenerũ & rectum. & iſtud per parentheſim interponitur. Deinde continuat principalẽ conſtructionẽ dicens.atq̃ etiã id eſt inſuper crus vel femur togatę:id eſt meretricis publicę & infamis:eſt perſępe:id eſt valde ſępe:melius: id eſt pulchrius & decentius. Adde id eſt adiice:huc id eſt ad hanc differentiam meretricis a matronę.q̃ meretrix ſupple geſtat:id eſt portat:mercem id eſt carnẽ ſuam venalẽ:aperte id ẽ nude: ſine fucis:id eſt ſine adulterinis coloribus & ſine exornatione doloſa.& oſtendit illud quod habet venale.Neq̃ pro & non. Et ſi quid:id eſt aliquid:honeſti id eſt pulchri in ea eſt. ipſam non iactat & habet palam:& quęrit ſupple mediũ:quo celet id eſt occultet turpia: hoc ẽ publica peccatrix nõ oſtẽtat ſolũmodo pulchra mẽbra ſua & occulta turpia.ſed omnia aperta & nuda gerit. Matrona autem ſi quid pulchri habet:id oſtentat & inde ſe iactat. ſi quid aũt turpis id occultat. Quibus omnibus nõ aliud vult dicere poeta:q̃ ꝙ non allicimur ad amandas matronas propter pulchritudinẽ earum:quia meretrices ſępe pulchriores ſunt. & ſi matronę pulchriores videtur: hoc ideo eſt ꝙ pulchra mẽbra ſua oſtentant:& turpia occultãt & ornant. Et ita magis peccamus ex opinione noſtra:q̃ ex rerum differentia. quocirca exemplo vulgari monet ne capiamur altius inſpiciendũ eſſe corpus matronę. vnde ſequitur.

Regib⁹ hic mos ẽ:vbi equos mercãt opertos
Inſpiciunt: ne ſi facies:vt ſępe decora
Molli fulta pede eſt:emptorẽ inducat hiantẽ.
Q̃ pulcrę clunes: breue q̃ caput:ardua ceruix
Hoc illi recte: nec corporis optima linceis
Contemplere oculis: hypſea cęcior illa
Quę mala ſunt ſpectes,o crus,o brachia.verũ

Regibus hic mos eſt &c. Continuãdo materiã prelibatã monet auctor ne pulchritudine faciei vel alterius mẽbri patentis in matrona capti negligamus cętera eius mẽbra deformia inſpicere.monetq̃ nos vt imitemur reges:id eſt diuites qui ne pulchritudine capitis aut cervicis aut clunium equi ſic capiantur vt negligãt inſpicere crura an illa recta & ſana ſint & in inceſſu molliter reponãt ſimiliter & pedes an vngulas nimis teneras aut aliud vitium habeant:ſolent

eos primum coopertos quasi ad genua vsq; inspicere currētes. V ñ rectius acro legit opertos .i. tectos & coopertos q̄ landinus aptos .i. nudos. vt manifeste patebit intelligēti filū & seriem textus. Nam ad hoc respicit q; matrona bonas partes corporis sui ostētat quapropter qui cęteras tales esse putant decipiūtur & amore inardescūt. Quod si qs petat etiam cęteras partes intueri multa inue niet obstacula: quę in textu enumerant quibus satis liquet stultos esse qui matronas sectantes: eo q; multo labore rē minus valentē indagant: & pulchriorē & acquisitu facillimā vt candidam meretriculam cōtemnunt. Ad hoc dicunt perditi amatores adducētes carmē vulgatum: cuius sentētia est: q; sicut venator nobilis nollet comesse leporē retib⁹ aut sine labore captum: sed solūmodo eum quē ipse suis laboribus & cū maxima difficultate acquisiuerit & cœperit venando. ita delitiosus amator nollet amicā facilem acquisitu: vtpote meretriculā: sed matronā quę quanto difficilior est ad acquirendum tanto magis amatur acquisita. Et reuera talis est hodie quoq; inordinata eorū existimatio: qui nihil bonū putant q̄ qđ care emīt: & cum labore acquirītur. Contra hmōi amatores dicit poeta: q; tali carmine non possunt pellere curas & sollicitudines ex animo: quas patiuntur. Quia vt dicit Ouidius. Res est sollicitī plena timoris amor. Signate autem & diserte dicit in pectore amantis esse ęstus & curas. Nam æstus dicīt ab æstuādo .i. ardendo: & cura dī eo q; cor vrat. vñ cupido veneris filius & amorū deus flāmas in altera manu portat quib⁹ amantiū pectora incēdit. hinc de didone incensa amore ipsius æneę dī in principio .iiii. æneī. At regina graui iamdudū saucia cura: Vulnus alit venis & cœco carpitur igni. Nunc advocabula. Linceis id est acutissimis quales habuit linceus de quo acro satis dicit & linx aīal maculosum: de quo naturalibus sermo est. O crus o brachia. exclamationes sunt perditi amatoris pulchritudinē & decentiā crurū & brachiorū matronarū admirantis. sicut in eunucho Terētii exclamat cherea perditus amore iuuenis. O faciem pulchrā. Depygis .i. sine pygis: hoc est depressis clunibus: quod vitiosum esse docent mulieres qui declupā vestem ad clunes maiores ostentandas deferunt: aut certe quę cautius agentes farturā non exiguā ad nates alligant. Sunt etiam qui pigā dicant esse inguen seu membrū naturale. & depigē dici mulierē quę illud membrū deforme & ad podicē vergens habet: vnde circa finē huius satyrę vbi poeta dicit timendū esse deprehenso in adulterio: ne pigā amittat: de virga virili potius q̄ de clunibus videtur intelligendū. Breui latere quod & vitiosum est & ad prolem periculosum. Interdicta .i. cęteras partes quas non vult videri. Acro autē intelligit aliter vt patuit. dicimus autem Interdico tibi hac re: nō hanc rem. vt docet Valla. Cętera patebunt in exponendo seriatim. Vnde ordo est. Hic id est hmōi mos .i. cōsuetudo est regibus .i. diuitibus: vbi .i. qñ mercātur .i. emunt equos: inspiciūt sup. equos opertos id est tectos quasi vsq; ad genua. ne pro vt non: vt si facies .i. figura corporis: decora id est speciosa fulta .i. fustētata: molli .i. fragili pede .i. vngula: vt sępe supple contingit: inducat .i. deceptorie illiciat: ēptorē hiantē .i. cupidū & prę cupiditate negligentē ad occulti vitii inquisitionē. q; .i. qa vel eo q; clunes .i. nates sunt pulchrę: & q; caput equi ē breue: qđ virg. argutū vocat in georgicis: & q; ceruix .i. superior pars colli est ardua .i. erecta. Illi scilicet reges & diuites sup. faciunt recte .i. de-

Depygis: nasuta. breui latere: ac pede lōgo est
Matronę pręter faciem nil cernere possis:
Cętera: ni catia est: demissa veste tegentis.
Si interdicta petes vallo circūdata (nā te
Hoc facit insanū) multę tibi tū officiēt res
Custodes: lectica: ciniflones: parasitę:
Ad talos stola demissa: & circūdata palla
Plurima: q̄ inuideāt pure apparere tibi rem.
Altera nil obstat: chois tibi pœne videre est
Vt nudā: ne crure malo: ne sit pede turpi:
Metiri possis oculo latus: an tibi mauis
Insidias fieri: preciumq; auellier ante
Q̄ mercē ostendi: leporē venator vt alta
In niue sectetur: positum sic tangere nolit
Cātat & apponit. meus ē amor huic similis: nā
Trāsuolat in medio posita & fugiētia captat.
Hiscine verficulis speras tibi posse dolores
Atq; æstus curasq; graues e pectore pelli?

center:hoc.i.prudēter cooperiūt equos dū eos emere volunt. Nec pro & nō: & tu nō contēplere .i.cōtēpleris.i.inspicias linceis.i.acutissimis oculis. optima.i.optias partes corporis matronę & spectes.i.ispicias illa sup.mēbra q̄ mala sunt existēs cœcior hypsea.i. q̄ sit hypsea mulier cœcissima. Sunt qui legāt contēplans oculis q̄ lectio mala nō esset si modo antiqua sit. O crus sup. pulchrū.o brachia sup.pulchra.exclamatiōes sunt amātis: cui respondet poeta. vetū ꝓ sed q̄q̄ sup.crus & brachia decētia sunt:ipsa matrona ē depygis.i.depressis clunibus: est nasuta.i.incepto & inflato naso:est breui latere:est longo pede. vñ. nil.i. nō vllā partē:tu nō possis cernere vllā partē matronę.i.in matrona:ꝑter factē eius:matronę inquā tegentis.i.absc̄odentis:cętera .i.cęteras partes corporis sui.veste demissa.i.deorsum ad pedes vsq̄ missa. ni.i. si non vel nisi ipsa est catia.i.catię similis:q̄ cum pulchra haberet crura:vestes ad genua vsq̄ succinxit. Si aūt petes.i.voles cōtingere aut inspicere:interdicta.i.partes quib⁹ interdicit tibi & quas nō vult a te videri:circūdata.i.septa vallo.i.circūuallata & cōstipata multo comitatu.Nā hoc.s.ꝙ difficilē possis eā inspicere & ꝙ vetaris eā accedere:facit te insanū.i.magis amantē: quia nitimur in vetitū semp cupimusq̄ negata. Istud autē dī per parētheśim.& nota ꝙ circūdata vallo pōt esse ntī casus scdm Acronis cōstructionē: qui vult sic cōstrui vt matrona intellīgat esse circūdata vallo vt sit. Si petes interdicta:ipsa matrona est circundata vallo. Sed meo iudicio vniformius construitur in actō sic. Si petes.i.voles attētare & aspicere interdicta.i.mēbra matronę vetita tibi & circūdata vallo.i.circūuallata multitudine vestiū & comitū:tum.i.tunc multę res:officiēt.i.nocebūt tibi.s.custodes:qui iussi sunt eā custodire:lectica in qua matronę nobilissimę portabātur ciniflones.i.cinerarii: q̄ capillos crispos faciūt calamistris in cinere calefactis: parasitę.i.gesticulatrices & adulatrices q̄ ventris implēdi gratia diuites sequuntur:& stola.i.vestis alba matronalis:demissa.i.deorsum missa ad talos.i.vsq̄ ad pedes:& purpurea palla.i.lōgissima vestis:qua cęteras vestes palliātur.i.tegūtur:circūdata.i.circūiecta:quia facile exuitur. Et nota ꝙ purpurea pōt esse epitheton seu adiectiuū hui⁹ noīs palla:& erit idē ꝙ lōgissima:sicut in geor.cum se nux purpurea flore īduet:purpurea.i.lōgissima nux:hoc ē amigdalus scdm Seruiū. vel capiet absolute .i.substātiue in neutro gñe & plurali nūero:sicut capit acro vt sit: stola demissa ad talos & palla circūdata:& purpurea.i.purpurę alię res:q̄ inuideāt.i.noceāt & p modū inuidētiū:impediāt:rem .i.dispositionē & formā corpis matronalis:apparere.i.manifestari tibi:pure.i.simpliciter sine quouis velamine. Altera.i.pstituta:nil.i.nullo modo vel nulla re obstat.i.facit tibi obstaculū: ne pfecte videat. Nam est.i.pmittit:cōtingit:datur tibi videre eā:chois sup.vestib⁹ tenuissimis & trāslucētib⁹: pœne.i.quasi vt nudā:ne ipsa sit malo.i.turpi & distorto crure:& ne sit turpi pede:& possis metiri.i.mēsurare oculo.i.visu latus ipsius:an breue sit:an satis longū. An.i.vtrū mauis.i.magis vis & ꝓoptas insidias fieri tibi a matrona mōstrante se qualis nō est:& preciū.i. mercedē cōcubit⁹ auellier.i.auelli & abstrahi a te anteq̄ mercē ostēdi.i.ātеq̄ merx.i.caro & corp⁹ matronę ostēdat tibi.qa p munera solet fieri aditus ad matronas:vñ preciū soluūt anteq̄ mercē aspiciāt stulti mercatores. Deinde īducit poeta ꝓ rñsione quosdā versiculos quib⁹ ꝓpositū suū defendere vidētur stulti amatores. Venator vt sectet leporē in alta niue:nolit tāgere ipm leporē positū.i.antepositū:sic.i.sine labore suo.hoc inqt poeta:cātat stultus amator & apponit.i.adiūgit:vel venator cātat hoc: & apponit leporē quē venatiōe sua cœpit:sociis comedendū.meus amor est sīlis huic:hoc ē venatori.qa ipse trāsuolat.i.contēpta derelinqt posita in medio.i.parata & q̄ in medio omniū sunt:vt meretrices quas q̄libet pōt faciliter hre:& captat.i.psequit fugiētia.i.ea q̄ difficilia sunt ad capiēdū:cuiusmodi sunt nobiles matronę. Ad hęc poeta cū indignatiōe interrogat:hisćine ꝓnūquid his:nūquid tu.s.o pdite amator speras dolores.i. cruciat⁹ cōscientię:& æstus.i.incēdia amoris:& curas.i.sollicitudinē & exustionem cordis posse pelli.i expelli e pectore tuo:his.i.hmōi versiculis.q.d.minime id facies:vnde addit sequētia.

Nonne cupidinibus statuit natura modū quē
Quid latura sibi quid sit dolitura negatum
Quęrere plus ꝓdest:& inane abscidere soldo?
Num tibi cum fauces vrit sitis:aurea quęris
Pocula:num esuriēs fastidis omnia:pręter

Nonne cupidinibus &c. Sicut prędictum est:nō omnia q̄ a poeta ista prędicitur christianę veritati cōsona sunt. Vt enim in epistola ad albiū fatetur dicens. Me pinguē & nitidū bene curata cute vises. Cum ridere voles epicuri de grege porcū: epicureus fuit nō christianus. Epicurei autē summū bonum in voluptate diffinierunt. Voluptatē aūt

sine animi trãquillitate & corpis indolentia cõstare negabãt. Quapropter ne sollicitudine & labore delicatoꝝ ciboꝝ cruciemur: monuit epicur⁹: vt iuxta naturę moderationẽ paucis & iis cõibus & in medio positis cõtenti essemus: vñ & ipsum in magna sobrietate vixisse ex epistolis senecę constare potest. Similiter in libidine corporis euacuãda precipit non pulcherrimas aut nobilissimas matronas esse petẽdas: sed ne tentigine & inflãmatiõe torqueamur cum eis quas primas offenderim⁹ nobis cõsentiẽtes esse coeundũ. Vñ auctor vt adulterium prscribat: nefandiorẽ multo concubitũ masculorũ videlicet admittẽdũ innuit. In qua re a christiano audiẽdus nõ est. Sed qui legitimi matrimonii contra libidinẽ remediũ nõ habent: debent pue nire vt libidinis impetũ nõ sentiãt: sed carnẽ suam sobrietate/abstinẽtia/vigiliis/ieiuniis laboribus/vestiũ vilitate/mulierum vitatione/cęteriſq; remediis domẽt & frenẽt. Sensus poetę patebit in cõstruendo. Soldo per detractionẽ: hoc est ꝓ sincopã dictũ est Nam solido debuit dici. Solidum aũt est plenum & dẽsum: nullos poros aut vacuitates habẽs: sicut marmor. Nam solon oscorũ lingua totũ significat. Est ergo solidũ qđ omnes partes suas habet plenas & densas. Et in proposito per allegoriã solidũ vocat: quod ab officio nõ vacat: sed necessario requiritur. vnde panis solidus est cibus: quia eo carere nõ bene possumus: & nusq̃ vacat. fasianus autẽ inanis est cibus: eo q̃ sine eo bene viuere possumus. Sic scdm poetã muliebre cõmerciũ solidũ est: sed matronarũ inane. Verna dicit̃ domi nostrę ex ancilla nostra natus vel nata: & volũt a vere deduci: eo q̃ tunc magnus fiat vernarũ prouẽtus. Inde fit vernaculus vernacula vernaculum ad vernas pertinẽs: vt vernacula lingua. i. domestica & vulgaris seu materna: qua vernę vtuntur. Tentigo dicit̃ titillatio venerea. Illam postpaulo. pulchrã imitationẽ verborũ adulterarum facit poeta. Nam ne in colloquio deprẽhẽdantur paucis verbis vtũtur & fere his q̃ poeta ponit. Cũ enĩ adulter interrogat: quãdo veniã? respondet: paulopost: sed pluris: hoc est maiori precio: q̃ solita sum tibi seruire: vel q̃ pollicitus es mihi. Alio aũt tẽpore idem quęrenti dicit. si exierit vir. i. maritus meus. Acro aũt intelligit vt ordo sit. Philodemus ait ego relinquo supple postpaulo. i. postq̃ paululum expectaui illam quę dicit: supple: sed pluris &c. Verum meliorem puto constructionẽ quam daturi sumus. Galli magnę matris deorum: hoc est cibelis sacerdotes lapideo cultro testiculos suos euellerunt: vnde cum coire non possint: facile possent expectare difficilẽ & morosam mulierẽ: non autẽ illi qui impatiẽtes sunt libidinis. & ita potest intelligi de gallis sacerdotibus a gallo fluuio sic dictis. vel de gallis id est galliarũ populis: qui cũ sint pulchrarum mulierum amatores maximi: & eas multa pecunia sibi comparent censuit philodemus huiusmodi mulierẽ difficilem & preciosam esse gallis relinquendã. Ilia & egeria. i. nobilissima & pulcherrima sicut ilia & egeria. Nam ilia fuit filia numitoris albanorũ regis: quẽ cum frater eius amulius expulisset: & lausum filiũ interemisset: iliam vestalẽ id est monialẽ fecit ne quid de sanguine numitoris supereſſet. Verũtamen (vt romani iactabant) ilia a marte oppressa: remum & romulũ fratres gemellos concepit: quos numitor occidi iussit: & matrẽ post partũ viuam in terram fodi iuxta tyberim. vnde fingitur tyberi nupsisse. Ministri autẽ pueros occidẽdos portauerunt

Solid⁹ a. ũ

Verna

Galli

Ilia

Pauonẽ rhombũq; tumẽt tibi cũ iguina: nũ si
Ancilla aut verna ẽ ꝑsto puer: impetus in quẽ
Continuo fiat: malis tentigine rumpi?
Non ego, nãq; parabilẽ amo venerẽ facilẽq;.
Illam: post paulo: sed pluris: si exierit vir
Gallis hanc: philodem⁹ ait: sibi q̃ neq; magno
Stet precio: neq; cunctet cũ est iussa venire.
Cãdida rectaq; sit: mũda hacten⁹ vt neq; lõga
Nec magis alba velit q̃ dat natura videri.
Hęc vbi suppositit dextro corpus mihi leuũ:
Ilia & egeria est: do nomẽ quodlibet illi.
Nec vereor ne dũ futuo vir rure recurrat:
Ianua frangatur: latret canis: vndiq; magno
Pulsa dom⁹ strepitu resonet: ve pallida lecto
Desiliat mulier: miserã se conscia clamet:
Crurib⁹ hęc metuat doti deprẽsa: egomet mi:
Discincta tunica fugiendũ est ac pede nudo:
Ne nũmi pereant: aut pyga: aut deniq; fama.
Deprẽndi miserũ est: fabio vel iudice vincã.

vísa lupa territi aufugerunt. Credebatur autē lupa a marte ad hoc míssa: nam in tutela martis est vñ & vberibus suis eos nutriuit: donec a faustulo quodā pastore inuenti: accię cōiugi educādi tradūtur: vbi inter pastores se contra latrones exercuerūt in armis: & tandē re cognita auum maternū numitorē in regnū suum restituerūt: sibi aūt romanā cí uitatē construxerūt: q̄ omnia apud Liuiū in principio totius operis latius patēt. Quia ergo ilia seu rhea numitoris regis filia fuit: constat nobilem fuisse: & quia marti cōplacuit pulchram. Egeria aūt nympha fuit pulcherrima: Egeria
numę pōpilii secundi romanoꝝ regis cōiunx: a qua se nouę religionis quā docuit p̄cepta accepisse populo dicebat: vt maioris auctoritatis essent: & melius obseruarētur. V traq; ergo nobilis & formosa fuit: qualē finxit quālibet puellā esse cū qua poeta rē habuit. Lubrice aūt & satyrice hoc est satis petulāter poeta rem narrat. Vñ ne multis te lector teneā: ordo est. Nonne plus ꝑdest quęrere. i. inquirere & scrutarí modū quē natura statuit cupidinibus: vel melius sic. quē. i. qualē modū id est mensurā & moderationē natura statuit. i. constituit cupidinibus id est cupiditatib⁹ & cōcupiscentiis carnis: & abscindere. i. discernere segregare: inane id est superfluū: soldo id est a solido: hoc est necessario & perutili. Num id est nūquid: cum id est quādo sitis vrit. i. exsiccat tibi fauces. i. extremitates gutturis: quęris aurea pocula. i. vasa aurea priusq̄ velis potare? q. d. nō. Num id est nūquid tu esuriens. i. multū famens: fastidis id est cū fastu & superbia cōtemnis omnia supple obsonia vel cibaria: pręter pauonē auem illam pulchrā & precíosam: nō tamen teneram: & pręter rhumbū id est piscē illū qui tunc tēporis in precio magno apud romanos fuit: & cum inguina. i. virilia tument id est inflātur & eleuantur tibi: num id est nunquid sí ancilla aut puer verna. i. seruus domesticus in quē impetus libidinis fíat id ē possit fieri cōtinuo: est pręsto id est paratus: & in promptu: malis tu. i. magis velis: rumpi id est dissolui & cruciari tentigine: id est stimulatione libidinis: q̄ supple impetū facere in eū vel in eam? Non ego id est ego inquit poeta nō mallem rumpi libidine q̄ cum verna. i. puero aut puella rem habere. in quo se porcum epicureū potius q̄ castum bonoꝝ morum pręceptorē demonstrat poeta: vnde surda aure nobis hic transeundus est: aut vt scopulus vitandus. Sed romanis cum gentiles essent pręcepit: apud quos tūc adulterii vitium maximū reputabatur. masculorū autē & meretricū cōcubitus vitium quidē iudicabant: sed tamē tolerabile. Namq; pro quia: ego inquit poeta amo venerē: id est mulierem cum qua rem venereā exerceam: parabilē id est paratā & paruo precio cōparandā. q; pro & facilē. i. quę cito facit quod peto. Philodemus eiusdē sectę & opiniōis sectator ait. ego supple relinquo illā quę supple quādo interrogaꝝ ab amatore quādo venire debebit aut quādo parata erit. dicit: post. i. postea: paulo. i. modico tēpore: sed pluris. i. pro maiore p̄cio q̄ ille voluit dare & alio tēpore dicit: q; venire debebit aut q; parata erit sí vir. i. marítus exierit. hanc ergo. i. hmōi p̄ciosam & difficilē matronā relinquo inquit philodem⁹ gallis. i. vel facer dotib⁹ cybeles qui cū castrati sint bñ expectare pñt. vel gallis. i. populis gallię curiosis mulierū amatorib⁹: q magno precio mulieres difficiles appetūt. Sibi sup. dandā dicit: q̄ neq; stet. i. prostet vel constet magno precio. Neq; cuncteꝝ. i. morā faciat cū est iussa venire. Cādida rectaq; sit. hęc & oīa sequētia sunt potius verba poetę q̄ philodemí ꝓpter vltimū versum in quo de Fabio mentio fit: quē iurisperitum garrulū fuisse in prima satyra dixit: hic aūt alterū esse significat. Sed ordinē psequamur. Ea sup. quā ego amabo (inquit poeta) sit cādida. i. formosa: & recta. i. pulchra: & munda. i. bene curata & polita cute. hactenus. i. ad hoc vsq; & nō vltra: vt neq; i. non velit videri magis longa nec magis alba q̄ natura dat. i. quę contēta sit pulchritudine & forma naturalí: ita q; nō fucet se adulterino colore vt formosíor videaꝝ. neq; cothurnos altiores capiat vt longíor q̄ natura dat credaꝝ. vbi. i. postq̄ vel qñ hęc. i. hmōi puella q̄cunq; sit suppo fuit mihi dextro. i. dextera parte iacēti corpus suū leuū. i. in leua: hoc ē sinistra parte iacens. ipsa est. i. putaꝝ mihi esse ilia. i. mater remi & romuli. & egeria. i. nympha illa vxor numę pōpilii. do illí nomē quodlibet. i. qdcūq; placet. Nec vereor. i. nō formido ne vír. i. marit⁹ recurrat. i. celerit redeat: rure. i. ex agro suo interea dū futuo. i. in actu venereo sum. & ne ianua frāgaꝝ a víro: & canis latret. & domus resonet pulsa vndiq; magno strepitu eoꝝ quos marítus secū adduxit. & mulier pallida exclamās sup. ve: desíliat. i. deorsū saliat a lecto & ipa cōscia adulterii cōmissi clamet se miserā. & hęc. s. mulier deprēsa. i. dep̄hensa: qđ in versu stare nō pōt: metuat. i. timorē susciþat: crurib⁹. i. p crurib⁹ suis ne rūpātur a marito. & doti. i. ne pdat dotē. Sunt q legāt. Cruribus hęc metuat doti deprēsa egomet mi. & tūc deprēsa. i. ap̄hensa a marito. Deprēdimus seu dep̄hendim⁹ ꝓpríe alíqd in ipso facto Rescimus aūt post factū. ipa ergo metuat crurib⁹ & doti inqt poeta. & egomet metuā sup. mi. i. mihi: qa fugiendū est mihi tunica discincta. i. nondū cincta: ac pede nudo: ne nūmi mei pereāt:

aut ne pyga.i. virga virilis pereat. aut deniq; ne fama pereat. i. ne infamis efficiar. Ego vincã. i. ꝓbabo & cõuincã oppoſitũ dicẽtes: ꝙ miſerũ ẽ deprẽdi. i. deꝓhendi ī adulterio: vel. i. etiã fabio illo iuriſperito aliqñ deꝓhenſo: iudice. i. iudicãte & approbãte. Deprẽdi leges ꝓpter verſum: nõ deꝓhendi. Quidã legunt miſerũ eſt: & tunc ſubintelligitur ꝙ vt ſit ꝙ miſerũ eſt deprẽdi. aliꝫ nõ ponũt eſt: ſed ſubaudiũt eſſe. vt ſit ego vincã deprẽdi eẽ miſerũ &c. Aliꝫ vepallida vna dictiõe.

Satyrę tertię argu. Aſcenſianũ.

Tertia ſtoicidas taxãtes crimina taxat.

Ordo eſt. tertia ſupple ſatyra: taxat. i. reꝓhendit: ſtoicidas. i. ſtoicos taxãtes crimina. i. peccata q̃ dicunt omnia paria & æqualiter punienda.

¶Satyra tertia.

OMnibus hoc vitium eſt cantoribus: inter amicos
Vt nunq̃ inducant animũ cantare rogati:
Iniuſſi nunq̃ deſiſtant: ſardus habebat
Ille tigellius hoc: cęſar qui cogere poſſet
Si peteret per amicitiã patris atq; ſuã: nõ
Quicq̃ proficeret: ſi collibuiſſet: ab ouo
Vſq; ad mala citaret: io bacche: modo ſũma
Voce: mõ hac reſonat q̃ chordis quattuor ima
Nil æquale homini fuit illi: ſępe velut qui
Currebat fugiens hoſtẽ: perſępe velut qui
Iunonis ſacra ferret: habebat ſępe ducẽtos
Sępe decẽ ſeruos: mõ reges atq; tetrarchas
Oĩa magna loquẽs: mõ ſit mihi mẽſa tripes &
Concha ſalis puri: & toga q̃ defendere frigus
Quis'craſſa quęat. decies centena dediſſes
Huic parco paucis cõtento: quinq; diebus
Nil erat in loculis: noctes vigilabat ad ipſum
Mane: diẽ totum ſtertebat: nil fuit vnq̃
Sic impar ſibi. nũc aliqs dicat mihi. quid tu
Nulla ne hẽs vitia? imo alia & fortaſſe miora.

OMnibus hoc vitiũ eſt cãtoribꝰ Vrbane admodum atq; facete poeta in principio huiꝰ tertię ſatyrę inconſtantiã atq; intemperantiã Tigellij hermogenis muſici notat: oſtẽdens eũ in nulla re aut modũ aut cõſtantiam ſeruaſſe. Deide quia oblitus ſuorũ peccatorũ auide aliena vitia taxare videtur: qđ & Męuius facere ſolebat: ideo nactus occaſionẽ eos carpit qui cũ ſua vitia ſibi cõdonẽt aliena nimis acerbe reprẽhẽdunt: cũ quę leuia ſunt amicis: ignoſcere debeamꝰ memores fragilitatis humanę. qa nemo ſine crimĩe viuit. Tandẽ a cynicis ad ſtoicos conuertens ſermonẽ eorũ dogma vehemẽter reprẽhendit quo dicunt vitia oĩa eſſe paria & pari pœna puniẽda: oſtẽditq; inſanos eſſe eius ſectę ꝓfeſſores: qui ſe ſolos ſapiẽtes eſſe iactãt: & per ſapiẽtiã beatos eſſe: nulliuſq; egere: ſed reges eſſe. cũ tñ a pueris vt fatui vexẽtur & trahãtur: & in miſeria viuant. Hoc argumentũ eſt. Omnibus hoc vitiũ eſt. Habet horatiꝰ de more vt principium ſatyrę ab vrbaniore alicuiꝰ rei narratione incipiat: ad auditores lectoreſq; alliciendos. vt hic a cõmuni vitio cantorum: quod hodie quoq; habẽt. Per amicitiã patris. i. iulii cęſaris patris adoptiui Auguſti: & ſuã .i. propriã: quia vtriq; carus fuit. vt in ſecũda ſatyra dictũ eſt. Ab ouo ad mala. Hic duo aduertes. Primũ ꝙ veteres romani ſolũmodo cęnas põpoſas habebãt: nõ prandia. anteq̃ aũt ad cęnã irent ſemp in balnea deſcẽderant: vñ reuerſi plerũq; ouũ ſorbebãt. Scđm ꝙ duas dũtaxat mẽſas. i. poſitiões aut gña ferculoꝝ habebãt Vñ carniũ ſeu piſciũ. & alterã pomorũ. Appellatione aũt pomi cõtinentur oẽs fructus arborũ hñtes corticẽ mollẽ: & appellatione nucis: hñtes corticẽ durũ. Mala autẽ ſunt ea q̃ vulgo poma appellamꝰ. vñ accipiẽdo pomũ gñaliter: pira ſunt poma ſed nõ ſunt mala. Tetrarcha dr a tetras qđ eſt quattuor & archi prĩcipiũ: quaſi prĩceps quartę partis alicuiꝰ regni: ſicut herodes dictus eſt tetrarcha. Qui vero ſolus totius mũdi principatũ haberet monarcha dicereꝰ. Decies centena .i. mille nummũ. centena enĩ pro centũ accipitur: diſtributiuũ pro principali ſeu abſoluto. Pulchre aũt poſt decies centũ intulit quinq; dies: quaſi duplo minori tpe q̃ centũ multiplicẽtur con ſumat: hoc eſt quolibet ducentena. Noctes vigilabat. De actõ tpis varię ſunt grãmaticoꝝ ſnię. Seruius dicit honeſtiorẽ eſſe locutionẽ in actõ: qđ valla irridet dicens potius grecorũ imitatio-

Pomũ
Nux
Malũ

actũs tpis

nem. Acro dicit ideo in actō poni: vt iugē vigiliā oñderet significās actm̄ tpis īportare cōtinuationē & totalitatē: sed valla refragat eo q̄ nōnunq̄ pticula totalitatis addat. vt totos hosce pmeno dies te quietū reddā: & hic iā tercētum totos regnabit annos. Porphirio dicit aduerbialiter in actō dici: has snīas qdā meo iudicio nō impite sic cōcordat. Dicitq̄ de tpe triplicit posse interrogari p qñ: intra qd tps: & q̄diu. Ad quęstionē factā p qñ semp ī abltō rñdebis: vt qñ datū est? an no millesimo &c. nō annū millesimū nisi p̄ponat p̄positio actō deseruiēs. Ad quęstionē factā p intra: exp̄ssa p̄pone haud dubie ī actō pones: sed ea tacita in solo abltō: vt intra quot dies pleges virgiliū? itra viginti dies. vbi cauebis puer ne dicas faciā vel feci hoc ifra octo dies. nā intra dicēdū est nō infra ī hoc sensu. Sine aūt p̄pone dices. Octo dieb⁹ vergiliū plegi: vt ī textu nr̄o: qnq̄ dieb⁹. i. post qnq̄ dies. vbi nō bñ diceres quinq̄ dies nil erat ī loculis. Sed ad quęstionē factā p q̄diu licet ī abltō rñderi pōt: cōsuet⁹ tñ & melⁱ⁹ ī actō rñdebis p̄cipue dū tps integrū & cōtinuū significas: vt q̄diu patet atri ianua ditis? Noctes atq̄ dies. i. p totū tps. Sic referre putāt an dixe tis crastinū diē an crastino die tecū ero: quia priori modo significas te p totū diē crastinū cum eo futurū. Posteriori aūt: q̄uis pte crastini ei affuturū. Neq̄ satis efficax est mihi ratio vallę q̄ mⁱta cōtra cęterorū auctoritatē p̄bare conat. q̄ est. Quicquid alicui dictioni additū a bonis auctorib⁹ repit: hoc ipa p se neq̄ significat neq̄ cōnotat: sed actō tpis addit dictio totū: ergo non īportat totalitatē. verbo in sco addit verbū cœpi: ergo nō significat inceptionē vl̄ inchoationē. Nā maior ip̄ius nō est vl̄r vera. sed vt dī a doctrinali. Aequiualēs geminis harū si iūgit vni dictio p reliqua tm̄modo debet haberi. Sed hec grāmatici videāt. Aduerte etiā: verbū erat hic & sępe alias pro esset poni. vt quinq̄ dieb⁹. Nil erat. i. nil esset vel fuisset in loculis. Loculi aūt sunt sacculi pecuniarū in hoc loco. Immo alia & fortasse mīora. Hic diligētissime aduertes puer poetā duo prudēter facere Nā & arrogātiā mēdaciūq̄ euitat: & auctoritatē suā nō diminuit. Arrogātiā & mēdaciū euitat: quia fatet se nō esse sine pctis. Auctoritatē suā seruat dicēs: pctā sua esse alia & minora p hoc innuēs duo esse necessaria ad hoc vt quis habeat auctoritatē rep̄hēdēdi aliq̄ vitia. Primum vt eadē vitia quę rep̄hēdit ip̄e nō habeat. Nā turpe est doctori q̄ culpa redarguit ip̄m. Vñ nescio qua fronte aut quo ore cōtra simplicē fornicationē declamare audēt: q̄ publice cōcubinā suā domi fouēt. Audiēdi tamē tales fortasse sunt: sed nō imitādi: & licet in hoc nō peccāt q̄ verbo castitatē docent: peccāt tñ: quia exemplo dedocēt: vnde optimum prędicatorem imitari deberent: de quo scriptū est. Cępit Iesus facere & docere. Secundo necessariū est: vt quia nemo sine crimīe viuit; ea vitia q̄ prędicator cōmittit sint minora q̄ quę rep̄hēdit: aut saltē secreta: vnde errāt qui dicunt satyricos seip̄sos rep̄hēdere quo alios possent liberi⁹ taxare: cū oīno oppositū faciāt. Nam horatius se oīno purgare conat: sed finē facio. Ordo est. Hoc vitiū est omnibus cantoribus. i. omnes cātores habēt hoc vitiū vt ip̄i existētes inter amicos: rogati cantare: nunq̄ inducāt. i. posint inducere aios suos cātare. i. ad cātandū. Iniussi. i. qñ nō iubētur. neq̄ rogant nunq̄ desistant Videte hic manifestā auxesim in qua singula verba pōdus habēt. Primū dicit oīb⁹ nō quibusdā dūtaxat. Secūdo cantoribus quorū officiū est cātare: nō alijs qui cātare nesciūt. Tertio nō dicit ī ter quoscūq̄: sed inter amicos: Quarto nō dicit q̄ non cantēt: sed q̄ nō possint inducere aios ad cantādū etiam si velint. Quinto non dicit aliquādo sed nunq̄. Sexto nō dicit: q̄ nō cātent quādo cantus eorū nō petit: sed qñ rogati sunt. Et sexto q̄ nō solū nō cantēt qñ ab amicis rogantur sed q̄ quādo iniussi sunt. i. fortasse tacere iussi: nō solū cātēt: sed q̄ nunq̄ desistāt cātare: vñ vtroq̄ vitio peccāt. & ita in hoc primū notat Tigelli⁹ q̄ & nimis impudēter tacebat & nimis impudēter cantabat. vñ dī. Sardus habebat &c. ordo est. Ille. i. iam notus ex p̄cedēti sermone Tigellius sardus id est ex sardina natus hebebat hoc supple vitiū. Si cęsar augustus qui posset cogere eū vt cantet: peteret id est amice deposceret p amicitiā patris sup. adoptātis videlicet iulij cęsaris: atq̄ suā. i. propriā. Nam vtriq̄ familiaris fuit Tigelli⁹: ip̄e august⁹ nō p̄ficeret quicq̄. i. in aliquo quia nō posset p̄cibus impetrare vt cātet: si aūt collibuisset. i. libido cantandi tigelliū cepisset: ip se citaret. i. recitaret: ab ouo id est a primo ferculo & a principio cęnę vsq̄ ad mala. i. vsq̄ ad fructus qui dant invltima pte cęnę. & in secūda mēsa. sicut hic caseus dat suis tpibus in fine mēsę. citaret inquā. io bacche: quę vox est nimia lętitia aut saturitate affecti. Versus autem vult vt dicat bacche eho: nō io bacche: quia eho primā producit: vt cuius notū est. Prętera bacche vocatiui casus a ntō bacchus vltimā corripit: cuius contrariū tamē fieret si legatur io bacche. Verum tamen aduertes lector summę artis esse apud oratores & poetas dare personis quas loqui faciunt proprios sermones quod liuius in contionibus suis seruasse laudatur. Vnde sępe ineptis personis attribuunt poetę ineptos sermones: vt Therētius & plautus militibus glorioſis vt ar-

Erat. Loculi

Auctoritas scda.

gute annotauit donatus in eunuchũ. Si velimus ergo vitio syllabarũ poetã nostrũ notasse vitũ cantãdi in Tigellio nõ erit absurdũ dicere io bacche: imo sic in oĩbus fere codicib⁹ inuenies: sed ad ordinẽ redeo recitaret inquã io bacchę: modo. i. aliquãdo summa voce. i. voce summę chordę que acutissima est: & modo i. interdũ hac voce: quę resonat: ima. i. depressa & infima quattuor chordis. i. scđm acronẽ post quattuor chordas hoc est quinta chorda: qa vult eum pẽtachordio vsum fuisse: aut scđm porphirionẽ: quę resonat ima. i. infima: quattuor chordi⁹ i. inter quattuor chordas: quia dicit eũ tetrachordo seu retrachordio vsũ id est instrumento quattuor chordarum. vtroq; autem modo notatur in hoc q⁹ mediũ non seruauit: sed aut summa aut infima chorda: & p hoc aut acutissima aut dep̃ssissima voce recitauit. Nil fuit illi homini. i. in illo hoĩe: ęqua le. i. vniforme & cõstãs. I p̃e currebat sępe velut sup. currit q fugiẽs hostẽ sup. currit. Persępe. i. valde sępe sup. lẽtissimo gradu incedebat: velut. i. sicut incederet sup. q ferret sacra Iunonis in capite: q ne cadãt lẽte incedit. I p̃e habebat sępe ducẽtos. i. plurimos seruos: & sępe decẽ. i. paucos seruos. Sunt q legãt sępe duos seruos: sed exemplaria fere hñt: decẽ nõ duos: loquẽs. i. ĩ ore suo pompose versans: mõ reges atq; tretrarchas. i. principes viros: & oĩa magna. i. magnifica & pomposa: hoc est interdũ tam magnificus voluit videri vt nõ loquereť nisi de regib⁹ & principibus: quia sicut q de deo est de deo loquiť: ita q de curia regũ & principũ videri vult de ip̃is semp loquiť. Modo. i. interdũ aũt tam pcus & tã summisso aĩo fuit: vt dicat: tripes. i. sedicula trium pedũ sit mihi mẽsa. i. tabula ad quã comedã: & concha. i. testa conchę marinę. puri. i. incõditi salis sit mihi obsonium sup. & toga sit mihi vestis sup. q̃ toga q̃is sit crassa. i. pingui & vili panno: queat. i. possit defẽdere. i. depellere a me frigus. istud aũt crediť dixisse vbi oĩa cõsumpserat. Nã subaudi: si. si tu dedisses huic parco & paucis cõtẽto decies cẽtena. i. mille nũmos. Nil. i. nullus mũmus erat. i. fuisset in loculis: quinq; diebus. i. intra vel post quinq; dies: ip̃e vigilabat noctes id est p totũ tẽpus nocturnũ vsq; ad ip̃m mane. i. tẽpus quo sol manat. i. oriť: vl dicit a salutato ribus mane. i. bene sit tibi: stertebat aũt. i. dormiẽdo pfundo sopore cõsumebat totũ diem. Nil id est nulla res fuit vnq̃ sic impar. i. inęqualis & dissimilis sibi: sicut Tigellus. Nũc aliqs dicat. i. possit dicere mihi: hoc est Horatio. loquiť enĩ de se poeta. Quid tu horati sup. facis aut de te sentis: nulla pro nõ & vlla habes ne vlla vitia? respõdet poeta: immo sup. habeo alia vitia sup. fortasse minora q̃ repręhẽdo in Tigellio: & ita sicut dixi duo prudẽter facit: nam & iactãtiã fugit & auctoritatem sibi seruat.

A SEEN Męuius absentẽ &c. Exẽplo męuij detractoris rep̃hendit eos q cũ suis vitijs ignoscãt: & in eis vidẽdis cęci sint: aliorũ vitia acerbissime carpũt: & videãt ea aquilinis & serpẽtinis oculis. i. acutissimis. Aquila enĩ tã acuti visus est: vt recto intuitu solis radios sustinere possit quin & pullos suos solẽ aduersum itueri cogit: & si q lucẽ solis nõ sustinentes auertãtur: illos veluti adulterinos e nido p̃cipitat. Serpens etiã subtilissimi ẽ visus. vñ grẽce dracon a derco. i. aspicio dicit. Rapręhẽdit ergo eos q nimis seuere carpũt: nimis auide: etiã pperam de hominibus iudicantes & facta indifferẽtia quę & bona & mala esse possunt in peiorẽ ptẽ interp̃tates. quales sunt q negligẽtiã circa culturã corpis rep̃hendunt & ad ingenij cultum non aspiciũt. Cũ tamen si velint esse clęmẽtes & boni amici: deberent facere sicut parẽtes qui liberorum suorum corporalibus vitijs honestiora vocabula dãt. aut sicut amatores qui amicarũ suarũ corporalib⁹ vi

Aquila.

Draco

Męuius absentẽ nouiũ cũ carperet: heus tu
Quidã ait: ignoras te? an tu ignotũ dare nobis
Verba putas? egomet mi ignosco męui⁹ inqt.
Stultus & iprob⁹ hic amor ẽ dignusq; notari,
Cũ tua peruideas oculis mala lippus inunctis
Cur in amicorũ vitiis tam cernis acutum
Q̃ aut aquilę aut serpẽs epidauri⁹ at tibi cõtra
Euenit: inquirant: vitia vt tua rursus & illi,
Iracũdior est: paulo minus aptus: acutis
Naribus horũ hoĩm rideri possit: eo q⁹
Rusticius tonso toga defluit: & male laxus
In pede calce⁹ hęret: at est bonus vt meliorvir
Nõ ali⁹ quisq̃: at tibi amicus: at ingeniũ ingẽs
Inculto latet hoc sub corpore, deniq; teip̃m
Cõcute: nunqua tibi vitiorũ inseuerit olim
Natura aut etiã consuetudo mala: nãq;

Neglectis vrenda filix innascitur agris.
Illuc pręuertamur:amatorem q; amicę
Turpia decipiũt cęcum vitia:aut etiã ipa hec
Delectant:veluti balbinũ polypus agnę
Vellem in amicitia sic erraremus:& isti
Errori nomen virtus posuisset honestũ.
Ac pater vt gnati sic nos debemus amici
Si quod sit vitium non fastidire.strabonẽ
Appellat petum pater:& pullum male paruus
Si cui filius est:vt abortiuus fuit olim
Sisyphus:hũc varũ distortis cruribus:illum
Balbutit scaurũ prauis fultum male talis.
Parcius hic viuit:frugi dicatur: ineptus
Et ianctantior hic paulo est.concinnus amicis
Postulat vt videatur.at est truculẽtior atq;
Plus ęquo liber:simplex fortisq; habeatur
Caldior est:acres inter numeretur.opinor
Hec res & iungit:iunctos & seruat amicos
At nos virtutes ipas inuertimus:atq;
Syncerũ cupimus vas incrustare:probus quis
Nobiscũ viuit:multũ demissus homo. illi
Tardo cognomẽ pingui damus.hic fugit oẽs
Insidias:nullicq; malo latus obdit apertũ:
Cum genus hoc inter vitę versetur:vbi acris
Inuidia:atq; vigẽt vbi crimina:pro bene sano
Ac non incauto:fictũ astutumq; vocamus.
Simplicior quis & est(qualẽ me sępe libẽter
Obtulerim tibi mecœnas)vt forte legẽtem
Aut tacitũ impellat quouis sermone molestus
Cõmuni sensu plane caret.inquimus.eheu
Cę temere in nosmet legẽ sancimus iniquã.
Namvitiis nemo sine nascitur.optimus ille est
Qui minimis vrget:amicus dulcis:vt ęquũ est

tijs non offenduntur:immo sępe delectantur. Verũtamẽ sciant christiani sic diligere homines vt eorum vitia nõ diligant. Quę vero dubia sunt etiã christianissimus in meliorem partem accipere potest. quod poeta tam de vitijs corporis q̃ devitijs animi abunde probat. Vnde principalis disputatio est hic cõtra eos qui tristivultu & seuera barbavt cinici philosophi nimis acriter in omnes inuehunt:ita vt nullis amicis parcant. Et etiam contra eos qui quod peius est virtutem in vitium vertẽtes omnia carpunt. Manifestum autem est poetam solummodo contra eos hec scribere qui ex maliuolẽtia & detractorio animo aut nimis inhumaniter hec faciunt Non enim loquitur contra eos qui humane corrigunt. Nam tota intentio satyricorum intẽdit fraternę correctioni. Cętera in cõstructione patebunt. Ordo est. Cum id est quãdo męuius inuidus ille poeta & maliuol⁹ detractor virgilij et horatij. carperet id est maliuole roderet & diffamaret:nouium: virum illum bonum. absentem. quod signum detractionis est. Nam corrector bonus: prẽsentem secrete cõmonet. Quidam forte virgilius aut ipse horatius:ait. heus tu męui ignoras te.id est vitia tua q tã auide carpis nouium:an putas te ignotũ dare nobis verba.i. decipere nos de factis tuis. Nam dare verba est decipere: eo q; qui bona verba dant sine effectu: decipiũt. męuius autem inquit.i. respõdit. egomet ignosco.i. veniã do: mi.i. mihi. Ad quod poeta.hic.i. huiusmodi amor quo quis se amans aliorum vitia carpit & sua dissimulat:est stult⁹. qa qui prudens est vitia sua agnoscit vt emendet. & improbus. quia vir probus alteri nõ facit quod sibi fieri non vult. et dignus notari.i. diffamari & reprobari. Tractum est ab infamibus quibus ob detestabile facinus inurit̃ nota. vnde notati dicunt̃ infames. Cũ tu lippus id est q̃si lipp⁹ & male vidẽs:puideas.i. pspicias tua mala.i. ppria vitia: oculis inunctis.i. collirio impeditis nerectevi deas. cur.i. quare:cernis.i. vides ĩ vitijs amicorũ. tam.i. tñ:acutũ.i. acute. q̃.i. quãtũ aut a quilę supple cernũt. aut serpens epidaurius.i. romã vectus ab epidauro insula. h° est quãtũ q;cũq; serpẽs

At pro ſed:euenit tibi cõtra.i.ecõtrario vt &.i.etiã illi inqrãt.iueſtigẽt.rurſus. i. viciſſim tua vitia. Si ſup.qs eſt iracũ dior.i.modico magis inclinat⁹ ad iram q̃ decet:& ſi eſt paulo min⁹ apt⁹.i. affabilis & ſocialis.ipſe poſſit rideri acutis naribus.i.cõtractis narib⁹ ĩ rugã. horũ hoim.i.irriſorũ & inuidorũ.eo.i. ꝓptea q.i.qa toga veſtis a tegendo dicta defluit.i.deorſum fluit. & ex hũeris cadit illi exiſtẽti tonſo ruſtici⁹.i.paulo nimis ruſtice & negligẽter.qđ de cęſare dictũ putãt.& quia calceus male.i.multũ & inepte laxus.i.diſſolut⁹ heret ĩ pede.vel q calceus laxus male hęret ĩ pede. At pro ſed o iuide:hmõi vir quẽ tu ob cultũ irrides eſt ita bon⁹ vir:vt nõ ſit alius quiſq̃ melior.at pro ſed eſt amic⁹ tibi.at pro ſed.ingẽs.i.excellẽs ingeniũ.latet ſub hoc corpe ſiculto. velut in virgilio quẽ meui⁹ carpebat. Et eſt hic ſnia ſiſis illi. Corpis exigui noli cõtẽnere vires. Ingenio pollet cui vim natura negauit. Deniq̃.i.vt vno verbo dicã.concute.i.examina teipm. & eſt tractũ a veſtibus:q̃ dũ cõcntiũtur patẽt ſordes & pulueres antea latẽtes.Nũ.i.nũqd.an ne natura inſeuerit.i.immiſcuerit tibi p inclinationẽ ad pctm.q̃.i.aliqua vitia.aut etiã mala cõſuetudo hoc eſt an ne tibi aliq̃ vitia ſũt inſita p inclinationẽ naturę q̃ pna eſt ad malũ.aut p cõſuetudinem malã viuẽdi:q̃ quaſi altera natura eſt.dico mala cõſuetudo.Nãq̃ pro qa. filix.i. herba illa nocua:vrẽda.i.q̃ debeat vri & cõburi innaſcit agris:neglectis.i.incultis.hoc eſt ſicut in agris etiam bonis & fertilib⁹ ſi nõ colanť & ĩſeranť bona ſemina:p ſe naſcunť ſpinę & herbę nociue.ita ſi qs bonã habeat naturã & eã nõ colat diſciplina:p ſe ĩnaſcenť vitia ex mala cõſuetudine & mala conuerſatione. Prę ertamur.i.trãſeamus illuc.i.ad illud ꝓpoſitũ redeam⁹: q turpia vitia amicę.i. mulieris amatę decipiũt cœcũ amatorẽ ita q ea nõ videat aut nõ iudicet eſſe turpia. vñ ſolet dici Oĩs amatori formoſa videť amica. Et quecũq̃ placet res erit apta ſatis. Amator aũt & amica libi dinis eſſe pñt:ſed amic⁹ honeſtatis nomẽ gerit.turpia inquãvitia amicę decipiũt cœcũ amatorẽ q ea nõ videat aut nõ iudicet eſſe turpia.aut etiã hec ipſa turpia vitia amice delectãt ipm amatorẽ.veluti polyp⁹.l.fœditas & ĩmũdicia naſi:agnę.i.illi⁹ meretricis.deleſtat ſup.balbinã. illũ nobilẽ adoleſcẽtẽ. Ego vellẽ (inquit poeta) q nos errarem⁹ ſic ĩ amicia hoc eſt q tm̃ amarem⁹ amicos nr̃os vt nõ pcipiam⁹ eorũ modica vitia. Verũtamẽ vt dixi debem⁹ ſic diligere hoĩes vt eorũ vitia nõ diligam⁹. Et vt vetus philoſophos eſt verbũ debemus amicos diligere vſq̃ ad deos.& nõ vltra.i.ita q amore amici nõ offendam⁹ deũ:neq̃ qcq̃ cõtraiuſticiã & veritatẽ faciam⁹.& vel lẽ (inquit poeta) q virt⁹ poſuiſſet iſti errori quẽ offendim⁹ ĩ amico honeſtũ nomẽ:ita q ei⁹ exilia vitia ĩ bonã ptẽ accipiam⁹. vel meli⁹ ſic. q virt⁹ poſuiſſet iſti errori quo erram⁹ ĩ factis vitioſis amicorũ honeſtũ nomẽ.ita q nõ dicať error:ſed hũanitas.benignitas.clemẽtia.amicitia.aut ſili modo. Ac pro &.vt.i.quẽadmodũ pater ſup.nõ faſtidit.i.nõ cõtẽnit cũ faſtu & ſupbia vitiũ. i. deformitatẽ gnati.i.filij.ſic nos debem⁹ nõ faſtidire.i.nõ ſupbe cõtẽnere vitiũ amici.ſi ipe amicus habet qđ.i.aliqđ vitiũ.Et nota q nõ dicit q nos debem⁹ amare vitiũ amici:nec dicit q non debem⁹ amicũ corripe:ſed q nõ debem⁹ eius vitiũ modicũ ſupbe cõtẽnere tanq̃ nos nullũ vitiũ habeam⁹. Probat aũt quõ pater excuſat vitiũ filiorũ:nõ in morib⁹.qa illud corrigi deberet:ſed ĩ corpe qđ emẽdari nõ põt. Pater appellat ſup.filiũ ſtrabonẽ.i.oblique & ex trãſuerſo videntẽ. pe-
Petus tũ.i.hñtẽ tremulos oculos:& ſe facillime in quãuis ptẽ vertẽtes ſicut falcones videm⁹ hre.& vi deť dici pet⁹ a petẽdo:eo q quãcũq̃ rẽ petat eo facilíť oculos dirigat.vel q petat.i. aggrediať facilíť vnũquẽq̃ oculis ſuis.vñ ven⁹ dr̃ peta:& credíť in muliere viuacitatis ſignũ eẽ:& ad formo ſitatẽ facere.vitiũ ergo oculorũ appellat noĩe pulchritudis.& ſicui.i.ſi alicui eſt fili⁹ male.i.multũ & vſq̃ ad difformitatẽ puus.i.puę ſtaturę.vt.i. quẽadmodũ ſiſyph⁹ abortiu⁹ fili⁹ anthonij triũuiri fuit olim.appellat ſup.eũ pullũ ſuũ.i.tenellũ puerulũ.ſicut pull⁹ equi placid⁹ & tener eſt tus ſit.& appellat hũc.i.aliũ filiũ:diſtortis cruribus.i.q habet diſtorta & curuata crura: varũ.i. hñtẽ ſolũmodo crura ĩtrorſum modicũ retorta vel parũ elata.& balbutit.i.balbutiẽdo p blandi-
tias vt puero cõplaceat appellat illũ.i.aliũ fultũ.i.ſuſtẽtatũ & innitentẽ talis male.i.multũ & cũ malo ei⁹ prauis.i.vitioſis & indirectis:appellat inquã ſcaurũ.i.hñtẽ talos extẽtos hoc eſt eleuatos. tali aũt ſunt illa oſſaque nectũt crura pedibus. Applicat nũc ad vitia moralia. Si hic id eſt aliquis amicus viuit parcius ſupple q̃ deceat.hoc eſt nimis parce & quaſi auare. dicatur frugi.

Cũ mea compẽſet vitiis bona: pluribus his ſe
(Sí modo plura mihí bona ſũt) inclínet amarí
Sí volet:hac lege in trutína ponetur eadẽ.
Qui ne tuberibus propriis offendat amicũ
Poſtulat:ignoſcat verrucis illius:çquũ eſt
Peccatis veniã poſcẽtẽ:reddere rurſus.

id est homo vtilis & ad frugē.i.cōmoditatē spectās.& nō homo ꝓdigus aut ꝓditus. Si hic.i.aliꝰ est ieptus.i.arrogās & iactātior paulo.i. modico supple q̄ deceat.hoc est si se nimis laudet & plurima de se ꝓmittat qñ est in societate amicorū.ipse postulat.i.exigit & petit.vt videat.cōcinnus id est comis & affabilis amicus & se nō fingēs nec dissimulās:sed quicqd in animo habet ꝓferēs at pro sed:hic supple .i.alius est truculētior.i.nimis seuerꝰ & imitis paulo plus q̄ cōueniat. & est liber.i.audax in reprehēdēdo aut in dicēdo id quod habet in aīo plus ęquo.i.q̄ ęquū & iustū est. ipse postulat vt habeat fortis nō truculētus & simplex.i.nō fictus nec dolosus:sed quicqd in aīo habet dicēs sine dissimulatiōe. Et si supple est caldior.i. calidior & feruētior ad irā q̄ deceat. ipse vult vt numeret inter acres viros.ego opinor inquit poeta:ꝙ hęc res.i.hmōi modus cēsendi de vitijs amicorū iungit amicos.i.facit inire & coire in amicitiā:& seruat amicos iunctos ne dissoluant. At pro sed:nos inuertimus.i. in malū & in cōtrarū vertimus ipsas virtutes amicorū appellantes eas noīe vitiorū:atq; cupimus.i.desideramus:icrustrare.i.illinire tanq̄ impurū aut putridum.vas sincerū.i.purū & sine carie.vel syncerū.i.solidū & plenū & nō vitiosum cui nō est opꝰ incrustatiōe. Probat exēplis. Si quis ꝓbus.i.modestꝰ homo viuit nobiscū.ipe vocat supple hō multū demissus.i.vilis & ignauus sine industria aut acrimonia.& damus illi pinguis.i.q̄ est pinguis cognomē tardo.i.cognominamus eū tardū q̄ pinguis est. & ita quod naturę est damꝰ vitio Si hic.i.aliꝰ fugit omnes insidias.i.societatē in fidiosorū & malignātiū.ꝙ pro et. nulli pro non et vlli.& nō obdit.i.nō opponit vel obijcit:vlli malo.i.maliuolo latus suū apertū.i.cū nullo malo litē querit.cū.i.qñ verset inter hoc genus vitę.i.viuētiū.vbi.i.in quo genere vitę.acris.i.vehemens inuidia.& crimina.i.criminationes & accusationes vigent.i.sunt in vigore.nos vocamus eū pro bene sano.ac nō incauto.i.vbi deberemus eū vocare sanū & ꝓuidū aut nō incautum id est bene scientē cauere litē & incōmoda.vocamus eū fictū.i.subdolū simulatorē & fraudulentū.& astutū.i.callidū: vafrū in altero decipiēdo. dicit ab astu seu astu:quod attica lingua vrbē significat.in q̄ hoīes callidiores & fraudulētiores solebāt esse q̄ in agro aut rure. Et si qs est simplicior.i.modico nimis rusticus & importunus ita ꝙ nō obseruet tpa aut ꝓsonas ita vt ipe forte molestus existēs impellat quouis.i.quocūq; sermone amicū vel patronū suū legētē aut tacitū. i. tacite aliquid cōtemplātē nos inquimus.i.dicimꝰ ꝙ talis caret plane.i.oīno cōi sensu.i.ꝙ sit pecus & totus incōsideratus:cętera dicta sunt p parētheſim:q̄ sic introducunt. Si qs inquā est simplicior.i.paulo nimis simplex & sine astutia aut duplicitate.qualē o mecęnas ego obtulerī libenter me tibi & sępe voluī ꝙ talis tibi oblatꝰ fuerī &c. eheu dolētis est interiectio & absolute.i.sine casu pꝰ se ponit vel geminādo heu dicat heuheu:vel heheu:q̄.i.q̄tū: temere.i.incōsiderate sanci mus.i.ferimus:in nosmet.i.nosmetipos iniquā legē.Nā iustū est vt qualiter alios iudicam? : ita alij nos iudicēt.Nā.i.quoniāquidē nemo nascit sine vitijs.i.nemo q̄ nascit vacat vitijs.Nō enī sciuit vt opinor poeta de pctō originali cū quo nascimur:sed vult dicere : aut ꝙ nemo q̄ nascit est sine vitijs :aut ꝙ nemo sic nascit vt nō inclinet ad aliqua vitia & q̄ sequēdo naturalē inclinationē nō aliqua vitia cōmittat:iuxta hoc quod priꝰ dictū est ꝙ aut natura aut cōsuetudo mala in serit nobis vitia:quia ergo nemo nascit sine vitijs.i.nemo q̄ nascit est sine vitijs : aut nemo sic nascit vt nō inclinet ad aliqua vitia:& cōmittat aliqua vitia:ille est optimꝰ cēsendus:q̄ vrget.i. premit minimis supple vitijs hoc est:quia nemo sine pctis est ille est optimus iudicādus q̄ minima pctā cōmisit.i.pauciſſima & leuiſſima. Nā minimū pōt deriuari a parū & a puū. Amicus dulcis.i.iocundus & suauis cōpenset.i.debet simul pēsare & ęstimare mea bona.i.virtutes meas cū vitijs meis. Est aūt metaphora hoc est translatio sumpta a trutina seu libra ꝓquam rerū pondus et valorē pensando hoc est quod dicūt ponderādo discernimus:& quādo de duabus rebus volumus scire vtra maioris sit ponderis:tunc pensamus eas simul ponēdo vnā in vna lance & alterā in altera:& tūc ea quæ leuat iudicatur esse minoris ponderis & valoris.vnde apud ꝓsium . Nec siquid turbida roma eleuet accedas. Vtitur ergo hac fantasia poeta noster ꝙ virtutes nostrę ponantur in vna lance & vitia in altera:sicut sanctū Michaelē metaphorice imaginamur facere : & tūc si vitia plus ponderis habeant iudicabimur vitiosi & mali:& si virtutes studiosi & boni. vñ dicit.dulcis amicus vel is qui dulcis est amicis cōpensat id est simul pēset vt id est sicut est ęquū id est iustum est.mea bona cū vitijs & si volet amari a me:inclinet se id est assentiētē & fauentem monstret se his sup.bonis meis:pluribus id est quę plura mihi sunt q̄ vitia:si modo id est dummodo tamen plura bona sint mihi id est dummodo habeam plura bona q̄ vitia:& ponetur a me hac lege id est scdm hanc legē in eadē trutina id est in eadem statera.hoc est iudicabitur eodē iudicio. Scies autē lector melius esse vt legatur pluribus his se:q̄ hisce:sed pergamus,is sup . qui

Astutus

postulat: ne pro vt nō: vt nō offendat. i. lędat & offensū faciat amicū ꝑ prijs tuberib⁹. i. ꝑ allegoriā: magnis & enormibus vitijs suis: ignoscat. i. det veniā: verrucis. i. allegorice puis vitijs illi⁹ s. amici. Tuber est quoddā gen⁹ herbę capitosę nascētis in terra: & etiā est q̄dā magna īflatura & caro supuacua nascēs ī capite aut facie hois plerūq; q̄ magnā difformitatē affert. Verruca aūt est modica eleuatio carnis: quā in facie q̄dā signū virilitatis libēter nutriūt. sępe aūt ī manib⁹ iuue nū nascunt: & faciliter amouent. Nā si filo tenui ligent: siccant et decidūt. Allegorice ergo dicit: q vult vt magnis vitijs suis ignoscat. debet saltē paruis vitijs ꝓximi & amici sui ignoscere. Vñ declarat se auctor dicēs: ęquū. i. iustū est poscētē. i. eū q poscit veniā pctis suis: reddere sup. veniā rurs⁹. i. viciſſim vitiis alioꝝ. Iuxta qd scptū ē. Qua mēsura mēsi fueritis remetietur vobis & rursus. Nolite iudicare & nō iudicabimī: & pña alia q̄ auctor ñ vidit: sed veritas sp veritati q̄drat

Deniq; quatinus excidi &c. Transit paulatim ad reprehendendū dogma stoicorū dicentiū omnia peccata esse paria & pari pœna punienda: & solum stultū peccata habere. Contra quod vltimum primo dicit quędā esse vitia q̄ penitus excidi nō pñt vt vitiū irę. quapropter si dicamus oēs etiā modica vitia hntes ęqualiter peccare: oportebit scdm stoicos vt oēs ęqualiter stultos dicamus: & ęquali pœna puniēdos. Dicit ergo. Deniq; quatinus excidi &c. Quoniā vitiū irę & cętera ihrētia stultis. quia stoici oēs peccatores stultos dicunt: non pñt penitus excidi. quia semp pronitas ad peccandū manet quodāmodo radicalit in nobis: & pcipue vitiū irę dicit. nō tā vt se excusaret qui pronior ad irā fuit: q̄ q; ira subito nos inuadit. primus aūt motus creditur nō esse in potestate nra Cur nō. quare inquit iuxta magnitudinem peccati & iuxta genus peccati delicta puniātur. Vnde si quis seruū quia ius pisciū ligurierit crucifigat insanus habetur: quanto insanior est qui amicū fugit: qa modicū peccauit? Quod nisi cōcedas &c. occurrit obiectiōi stoicorū Dicerēt enī stoici qui oīa vitia paria eē dicunt neminē parum peccare: sed oēs ęqualiter. Contra quos dicit. Nisi concedas peccatū amici esse modicū tu habearis insuauis & acerbus & nō dulcis amicus. Et qa ex disciplina epicureoꝝ cōtra stoicos disputat: adducit ea vitia quę epicurei minima putant: vt gulositatē serui sequētis voluptatē & appetitū suū. s. ebrietatē & comessationē. Cōmissa fide. Datiuus est antiquus quintę declinationis. Nam tam in prosa q̄ in metro apud antiquos datiuū quintę declinationis in e cōperies. vt die: fide: acie: &c. pro diei aciei fidei. Intelligūt tamen nōnulli sub. vt fit sub fide cōmissa: sed melius est datiuū iudicare. Ordo est. Deniq;. i. vt tandē paucis dicā: quatinus. i. quoniāquidē: vitiū irę. i. iracūdię. Item. i. similiter cętera vitia hrētia. i. inhrētia & infixa: stultis. i. oībus peccātibus: quos stoici stultos dicunt. Iuxta quod dicitur etiā alibi. Stultoꝝ infinitus est numerus. cur. i. quare: ratio. i. cēsura nostra nō vtitur suis. i. propriis & debitis modulis. i. moderationibus & ponderibus. i. grauitatibus in infligendis. s. pœnis: ac pro & vt. i. scdm q; quęq;. i. vnaquęq; res in qua peccat. i. vnū quodq; genus peccati est, ita coercet. i. ꝓpellit suppliciis. i. per supplicia: delicta. i. vitia & pec-

Deniq; quatínus excidi penitus vitiū irę
Cętera ítē nequeūt stultis hęrentia: cur nō
Ponderibus moduliſq; suis ratio vtit: ac res
Vt quæq; est: ita supplíciis delícta coercet.
Sí quis eū seruū (patinā quí tollere iussus
Semesos písces tepidūq; ligurierit ius)
In cruce suffígiat: labeone insanior inter
Sanos dicatur. q̄to hoc furiosius atq;
Maius peccatū est: modicū deliquit amicus:
Quod nísi cōcedas habeare insuauis, acerbus,
Odísti & fugis. vt rissonē debitor ęris
Quí nisi cū tristes misero venere calēdę
Mercedē āt nūmos vndeūde extricat: amaras
Porrecto iugulo hístorias captiuus vt audit.
Cōminxit lectū pot⁹: mēsa ve catillū
Euādrí manibus tritū deiecit: ob hāc rem:
Aut positū ante: mea quia pullū in parte catíni
Sustulit esuriēs: minus hoc iocūdus amícus
Sit mihi? quid faciā si furtū fecerit: aut si
Prodiderit cōmissa fide: sponsumve negarit?

cata. Ideo enī fiunt supplicia vt arceātur peccata. quocirca grauissima supplicia dicūtur in exē- Supplicia
plum dari. Supplicīū autē dictū putat a supplicādo: eo q gallis olim mos erat puerū denouere .i. ad mortē vsq; vouere diis: & eū molliter educare. finito aūt āno sacrificare supplicādo & imp cando si quid mali toti patrię dij illaturi essent in caput illius pueri cōuertāt. Si quis suffigat in cruce. i. crucifigat: eū seruū qui iussus a dño suo: tollere. i. āmouere: & vt dicūt leuare de mensa: patinā. i. patens vas & magnā patellā in qua pisces aut carnes iussulētę. i. cū iure suo in mēsa po nūtur. liguerit. i. auide propter dulcedinē absorbuerit & vorauerit pisces semesos. i. dimidiate comestos. hemi enī dimidiū grecivocāt & latini aspirationē in s vertētes semi dicūt. a semi ergo & edo dī semesus quasi semi esus. q; pro & ius tepidū. i. semifrigidū: in quo pisces comedūtur. Est enī ius aqua illa in qua carnes aut pisces cocti sunt. Si quis inquā hoc faciat ipse dicatur. i. censeat inter sanos. i. inter eos qui sanę mētis sunt & sapiēter ac æque vellēt iudicare: īsanior. i. demētior labeone. s. iurisperito: q etiā augustū cęsarē reprehēdere ausus est. Sūt q legāt. si qs enī seruū. alij si quis eū. & vtroq; mō ītat versus & snia. Si ergo insanus est q seruū plus iusto dānat quāto furiosius atq; maius pctm̄ est hoc qđ sequit. amicus tuus deliquit. i. peccauit modicū. qđ .s. ipm modicū & nō multū deliquisse nisi concedas tu habeare. i. habearis insuauis & acerbus & nō dulcis amicus. & est dictū p parethesim. Nā ordo ē. amicus tuus deliquit modicū & tu odisti .i. odio psequris eū (est enī pntis tpis in significādo) & fugis eū: vt. i. quēadmodū debitor ęris. i. pecunię fœnerarię. fugit sup. rissonē vel rusonē vt Acro scripsit. Et recitat duas opiniões de eo Prima ē q; fœnerator fuit & etiā hystoriographus īperitus. vñ dū debitorē q soluēdo nō erat fi nito terio offenderat acriter īcrepauit eū. & ideo qa hystoriogtaphus fuit: allusit poeta ad hysto rias eius male descriptas dicēs: q; audit amaras hystorias rissonis. i. increpatiões & obiurgatões inepti hystoriographi. Alia opinio ē: q; reuera hystorias ineptas & ꝓpterea amaras cogebat au dire. Vñ sicut poeta nī tāgit in de arte poetica & Persius in. i. saty. & sil'r Iuue. in principio opis sui Martial sępe & multi alij. Solebāt nouitij scriptores opa sua libēter recitare viris peritioribꝰ alij vt castigarētur: alij vt noscerētur & famā acquirerēt. verū qui īperiti erant nō minus laudari volebāt & nosci: q̄ qui periti. īmo sępe magis. quapropter sępe audiri volebāt qđ indigne fert Iuue. dicēs. Semp ego auditor tm̄: nūq; ne reponā Vexatus totiēs rauci theseide codri. Et quia pauci eos audire volebāt muneribꝰ auditores cōparabāt. Vñ Persius. Calidū scis ponere sumē. Scis comitē horridulū trita donare lacerna &c. Russo ergo cuiꝰ mentio hic fit vt hystorias suas recitaret dabat pauperibꝰ poetis aut alīs doctis viris pecuniā ad vsurā. de qua singulis calēdis fœnus psoluebāt: aut sortē reddebāt. Nā auari fœneratores vsurā p̄mi mēsis statim accipiebāt. itaq; finito mēse (Nā calēdę sunt primꝰ cuiuslibet mēsis dies) aut vsurā p futuro mēse: aut sortē .i. totā pecuniā restituebāt. Si qui aūt tam paupes erāt q; neq; fenus neq; sortē dare poterāt: eos tanq̄ captiuos secū duxit: & coegit pro vsura reddēda audire hystorias a se scriptas: q̄ tam malę erāt & tā amarę eis q; quasi enecādi iugulū suū petebāt. Et ita acriter taxat auaricīā russonis aut imperitiā eius in scribēdis hīstoriis. Et hanc opinionē sequit porphiriꝰ dicēs. Octauiꝰ drusus acerbus fœnerator fuisse tradit: idē scriptor hīstoriarū ad quas audiēdas significat solitū fuisse cogere debitores suos quibus illas audire pœna grauissima erat. hoc enī significat porrecto iu gulo &c. hęc ille. Nunc reuertamur ad ordinē. sed ne iterū interrūpat: scies legendū esse vñunde. nō vndecūq; nec vñ tantū: quia versus nō patitur. Est aūt vndeunde idē qđ vndecūq;. Quotiēs enī quęsitiua aut relatiua geminātur: posteriorē partē in cunq; vertere possumꝰ. vt vbiubi / vbi cunq; / quotquot / quotcūq; / vndeunde / vndecūq; / quisquis tm̄ resoluit in quicūq; nō quiscūq; & quicqd in quodcūq; nō quidcūq;. Ordo est. Odisti & fugis amicū eo q; modicū peccauit tam diligēter vt debitor ęris supple. odit & fugit russonē: qui inquā debitor nisi extricat. i. corradit / extorquet / colligit. vndeunde. i. vndecūq; & ex quacūq; re. mercedē. i. fœnus & lucrū aut nūmos oēs quos accepit. i. sortē: cum. i. quādo: tristes calendę. i. primus dies cuiuslibet mensis: qui de bitorē tristem facit. venere id est venerūt misero debitori: audit. i. cogitur audire: vt id est veluti captiuus amaras hīstorias. i. increpationes: vel melius hīstorias ineptas. & ꝓpterea amaras ad audiendū: porrecto id est extenso: iugulo. i. gutture: tanq̄ enecari timeat amaritudine hīstoriarū. Ostendit autē quę sint illa parua vitia dicens. Cōminxit lectū &c. quę pauca ab epicureis vitia censentur. Item de catillo id est paruo catino quē dicit euandri manibus tritū. quidā dicunt tam antiquū fuisse & diu seruatū q; vsu euandri archadis quē æneas in ea parte italię vbi nunc roma est offendit fictilibus vtentē detritū dicat. quapropter dolere potest si deiiciatur. Melior tamen & frequētior est sententia Acronis & Porphirionis vt euandrū hunc plasten statuariū fuisse di-

camus & catinũ ipsum triuisse tota sua more figuli. Ordo est. Amicus potus. i. ebrius: cõminxit lectũ. i. minxit in lecto tuo. quia cũ ebrius esset domũ redire nõ potuit. ve pro vel: deiecit mensa id est proiecit de mensa: catillum. i. paruum vasculũ: tritum. i. formatũ: manibus euandri optimi plastę. nunquid supple ipse ob hanc rem. i. propter hanc causam: aut hoc. i. propter hoc q̃ ipse esuriens: sustulit. i. accepit impudẽter pullum antepositũ in mea parte catini: sit mihi minus iocundus amicus ꝛ quasi dicat non ita fieri debet. Nam quid faciam si fecerit furtũ aut prodiderit id est reuelauerit secreta cõmissa fide: id est fidei suę: aut negarit id est negauerit: sponsum id est promissum vel quod spopondit pro alio soluere.

Quis paria esse fere placuit peccata laborant cum ventũ ad verũ est. Hic manifeste reprobat dogma stoicorũ. Prio in hoc q̃ dicunt omnia peccata esse paria. Secũdo in hoc redarguit eos: q̃ dicunt si reges essent se oia peccata pari pœna esse punituros. Circa primũ sciendum est: q̃ quidã dicunt stoicorum dogma fuisse nõ q̃ omnia peccata esse paria: sed ea dũtaxat quę in eodem gñe sunt. Nam animũ metiebãtur non rem. vnde si quis animo furãdi tantũmodo obolũ sublegerit: nõ minus furẽ esse dicebãt q̃ qui mille nũmos. Verũ horati⁹ sic cõrra eos disputat ac si dicerent oia peccata esse paria simpliciter: & ea quę eiusdẽ generis sunt inter se: & cum his quę alterius sunt generis. contra quem errorẽ etiam sancti Thomę extãt argumẽtationes. Poeta aũt noster innititur hoc medio. Sensus/mores/& vtilitas: q̃ est mater iusti & æqui iudicãt peccata nõ esse paria: ergo nõ sunt dicẽda paria Consequẽtia videtur ꝓbabilis: quia nõ est verisimile sensum omniũ hoim esse in ea re deprauatũ: & institutа cõsuetudinem seu mores omniũ ciuitatũ errare aut vtilitatẽ bonã falso inniti. Et assũptum probat. Primo de sensu hũano: qa audito sacrilegio aut latrocinio sensus noster magis mouetur & succenset q̃ audito simplici furto. igitur dicendũ est q̃ grauius est peccatũ sacrilegi & latronis aut homicidę q̃ furis. Secundo patet de moribus hominum: quia ante leges latas & post eas semper apud oẽs ciuitates & regna consuetudo fuit: vt grauius puniretur homicida & sacrilegus q̃ vsurari⁹ aut fur. Tertio patet de vtilitate: quia nihil quod contra bonã vtilitatẽ est in republica perpetuo constat: sed consuetudo puniendi peccata secundũ grauitatẽ eorum obseruata est a primordio rerum vsq̃ in hęc tẽpora. ergo vtilitas exigit vt ita fiat. Dicat nunc stoicus: non loquor de vtilitate:

Quis paria esse fere placuit pctã: laborant
Cũ ventũ ad verũ ẽ. sensus moresq̃ repugnãt.
Atq̃ ipsa vtilitas iusti prope mater & æqui
Cum prorepserunt primis animalia terris
Mutũ & turpe pec⁹: glandẽ atq̃ cubilia ꝑpter
Vnguib⁹ & pugnis dein fustib⁹ atq̃ ita porro
Pugnabãt armis q̃ post fabricauerat vsus.
Donec verba quibus voces sensusq̃ notarẽt
Nominaq̃ inuenere: dehinc absistere bello:
Oppida caperunt munire & ponere leges:
Ne quis fur esset: neu latro: neu qs adulter:
Nam fuit ante helenã cũnus teterrima belli
Causa: sed ignotis perierunt mortibus illi
Quos venerẽ incertã rapiẽtes more ferarũ
Viribus editior cędebat: vt in grege taurus.
Iura inuẽta metu iniusti fateare necesse est
Tẽpora si fastosq̃ velis euoluere mundi:
Nec natura potest iusto secernere iniquũ:
Diuidit vt bona diuersis fugiẽda petẽdis.
Nec vincet ratio hoc: tandũdẽ vt peccet idẽq̃
Qui teneros caules alieni fregerit horti:
Et qui nocturnus sacra diuũ legerit: adsit
Regula peccatis quę pœnas irroget æquas
Ne scutica dignũ horribili sectere flagello.
Nam vt ferula cędas meritũ maiora subire
Verbera nõ vereor: cũ dicas esse pares res
Furta latrociniis: & magnis parua mineris
Falce recisurũ simili te: si tibi regnum

Permittant hoies. ſi diues: qui ſapiēs:eſt
Et ſutor bonus:& ſolus formoſus:& eſt rex
Cur optas qd habes? nō noſti qd pater: inqt:
Criſippus dicat? ſapiēs crepidas ſibi nunq̄
Nec ſoleas fecit: ſutor tamē eſt ſapiēs:quo?
Vt q̄uis tacet hermogenes cantor tñ atq̄
Optimus eſt modulator:vt alfenus vafer oī
Abiecto inſtrumento artis: clauſaq̄ taberna
Sutor erat ſapiēs operis:ſic optimus oīs
Eſt opifex ſolus:ſic rex:vellunt tibi barbā
Laſciui pueri: quos tu niſi fuſte coerces
Vrgeris turba circum te ſtante:miſerq̄
Rumperis & latras magnorū maxime regū.
Ne longū faciam:dum tu quadrāte lauatū
Rex ibis:neq̄ te quiſq̄ ſtipator ineptū
Prēter criſpinū ſectabitur: & mihi dulces
Ignoſcent:ſi quid peccauero ſtultus:amici:
Inq̄ vicem illorū patiar delicta libenter:
Priuatuſq̄ magis viuā te rege beatus.

ſed de iuſticia & ęquitate naturali. Nam cum ita ſit q̄ omnis faciēs contra iuſticiam naturalē iniuſtus ſit & ſtultus ſiue parum trāſgrediatur ſiue multū: conſequēs eſt vt omnis trāſgreſſor ęquitatis æqualiter dicatur peccare & pariter puniendus eſſe. Contra hoc probat poeta Primo q̄ nihil eſt vere vtile qđ ſit contra iuſticiā aut æquitatem: quia ipſa vtilitas vera eſt mater iuſti & ęqui. Probat etiam q̄ iuſticia qua vtimur in arcēdis & puniendis vitiis non eſt de iure naturali: ſed de iure gentium. Nam vtilitas peperit rerum diuiſionem quam ſecutę ſunt leges. Nam ſecundū eos qui veritatem ſacrę ſcripturę non habebāt: fatebantur tamen omniū rerum generabilium & corruptibiliū fuiſſe principiū & deueniendū ad primum productum quod philoſophus negauit: homines primi beneficio ſolis ex luto procreati & in cauatis arboribus cauerniſq̄ terrarum reſidebant. erantq̄ illis omnia cōmunia. quapropter & propter victum & propter venerē ſępe ferina bella gerebant: hoc eſt dētibus & pugnis: poſt ea autē fuſtibus & tandē etiam armis. ſed cum primum loqui cœpiſſent: & ſe mutuo intelligere ſtatuerunt: vt quam quiſq̄ portionem terrę occuparet eam propriā haberet. Cum vero multi vbi non ſeuerunt meſſuerunt. lata eſt lex vt nemo fur aut latro aut adulter eſſet: & deinde vt ſtatuta obſeruarētur & contra iuſticię oppreſſores defenderētur oppida muniuerūt: vnde conſtat vtilitatē peperiſſe leges & iuſticiā & non naturam. Nam ſi natura peperiſſet prius: fuiſſet iuſticia. Prēterea multa diſcernūtur per iuſticiam quę per naturā diſcerni nō poſſunt. Natura enim poteſt diſcernere quid ſibi ſit cōueniens & appetendū: & quid diſcōueniens & fugiendū: ſed non poteſt diſcernere quid ſit iuſtum & quid iniuſtum. Aliter enim omnes iuriſperiti eſſent qui naturam ſanam haberent. Verūtamen eſt q̄ plurimę leges ex naturali dictamine rationis firmātur: quas etiā indocti ſtatim approbant: plurimę tamen ex vtilitate ortum habuerunt: vt de vſucaptione & prēſcriptione: exheredatione: & aliis multis patet. Circa ſecundū quo dicunt ſtoici ſe omnia peccata æqualiter punituros ſi eſſent reges: redarguit eos ſic. vos dicitis: omnes ſapiētes ſunt reges / ſutores / formoſi diuites / & ſic de aliis: ſed vos eſtis (vt dicitis) ſapientes: ergo eſtis reges / ſutores &c. Si autem reges eſtis: ergo male dicitis vos hoc facturos ſi reges eſſetis. Ad hoc dicerent ſtoici: q̄ ſapiens ſit rex & ſutor & reliqua nō actu ſed arte aut dignitate. ſolus enim ſapiens dignus eſt vt regnet: & rex eſt licet nō regnet. Contra tales reges oſtendit poeta q̄ miſeri ſint qui etiā a pueris vexentur. Et ſi dicant id ſe æquo animo tolerare vt contemnēdo non poſſidēdo contenti credātur: monſtrat id eos ægre ferre. Vnde concludit ſe malle eſſe priuatum & amicis charum: q̄ talem regē omnibus odioſum.

Quis paria &c. Ordo eſt. Illi quis. i. quibus placuit peccata eſſe fere paria: laborant. i. in ſumma difficultate verſantur: immo in probatione ſua deficiunt: cum id eſt quādo ventū eſt (imperſonaliter dicit) id eſt peruentū eſt ad verum. i. ad veritatem inueſtigatā. Nam ſenſus id eſt naturale iudiciū rationis & ſenſus omniū hominum: & mores id eſt conſuetudines & ſtatuta ſeu inſtituta omniū ciuitatum: & ipſa vtilitas prope. i. quaſi mater: id eſt inuentrix iuſti. i. iuſticię legalis: & æqui id eſt æquitatis naturalis: hoc eſt iuris ſcripti & non ſcripti. Q̄ autē vtilitas ſit mater iuſti

& æqui probatur ſic. Cum id eſt quando: animalia videlicet homines: prorepſerũt id eſt proceſſerunt: primis terris: hoc eſt per hypallagẽ. cum prima animalia prorepſerũt terris: vel dicit primis terris: quia terrę tunc erant nouę: & primę: quia ante animalia ꝓductę. vnde & tellus mater deorum dicitur & hominũ. Animalia inquã per appoſitionẽ exiſtentia: mutũ pecus: quia hoĩes ſecundũ hos neſciebant loqui: ſicut naturaliter loqui nõ potuiſſent: cum nullas linguas adhuc didicerint. & turpe pecus: vtpote mutũ. Pecus autẽ eſt omne q ꝓcaret humana effigie. homines aũt primos ex terra editos pecus appellat eo ꝙ pecoris ſimiles eſſent: cum neq; loquerẽtur neq; colerentur. Hęc autem longe a veritate aliena ſunt: ſed naturaliter locuti ſunt philoſophi: quos poetę trahẽtes omnia in maiorẽ admirationẽ figmentis ſuis inſequũtur. Cum inquã prima animalia prorepſerũt terris exiſtentia mutũ & turpe pecus pugnabãt propter glandẽ: id eſt fructũ arborũ & maxime quercuũ quo veſcebãtur: & propter cubilia in quibus more ferarũ cubabant vnguib⁹ & pugnis: dein id eſt deinde: fuſtibus id eſt baculis atq; ita porro deinceps multo poſt armis: quę arma vſus. i. diligentia & induſtria & experientia fabricauerat poſt: id eſt poſtea: pugnabãt inquã ſic donec inuenere: id eſt inuenerũt verba: q; pro & nomina: vnde enũciatio vera vel falſa conſtat: quibus verbis & nominibus notarẽt. i. ſignificarent: voces id eſt loquelas: & ſenſus id eſt cõceptus ſuos. Nam ſecundũ philoſophũ primo perihermenias: voces ſunt ſigna conceptuũ. Dehinc id eſt poſtea q̃ loqui cœperunt & ſe mutuo intelligere: cœperũt ſupple abſtere bello: quia verbis ſe mutuo ſępe placabant: & cœperũt munire oppida & ponere. i. ſtatuere leges: ne quis id eſt ne aliquis eſſet fur: neu id eſt neue latro: neu. i. neue adulter. Q; autẽ contra adulteros lata eſt lex: & q; pro cõiuge aut muliere bella etiã illis tẽporibus ferebant: afferit poeta dicens. Nam cũnus. i. membrũ muliebre: hoc eſt mulier formoſa: fuit teterrima. i. peſſima cauſa belli ante Helenã. i. priuſq̃ helena rapta a Paride eſſet cauſa belli troiani. ſed illi perierũt ignotis id eſt a nullo deſcriptis mortibus: id eſt obitibus & occiſionibus: quos rapiẽtes. i. violenter capientes: incertã venerem. i. cõmunem mulierẽ quę tunc nullius erat coniunx: ſed oĩbus cõmunis more ferarũ: id eſt beluarũ: ædition id eſt eminẽtior: viribus id eſt robore & fortitudine cędebat: id eſt occidebat: vt id eſt quẽadmodum taurus ſcilicet fortior alios cędit in grege: id eſt cõgregatione armẽtorum. Prętera o ſtoice neceſſe eſt vt fateare: id eſt fatearis iura eſſe inuenta: metu id eſt ob metũ iniuſti: id eſt ne quis faciat iniuſtũ: ſi velis euoluere id eſt repetere: tempora id eſt chronica: id eſt libros in quibus ſcribũtur res geſtę cum tẽporibus ſuis: & faſtos id eſt libros in quibus deſcribũtur feſta & obſeruatiões tẽpoꝝ & cauſę obſeruationũ: vt patet in faſtis ouidij. Nec natura poteſt ſecernere: id eſt diuidere iniquũ. i. iniuſtũ a iuſto: vt id eſt quẽadmodum diuidit id eſt ſegregat bona diuerſis. i. a malis: & fugienda id eſt nociua & diſcõuenientia petendis: id eſt appetendis & conuenientibus ſibi. Nec ratio: id eſt iudiciũ rationis: vincet id eſt probabit hęc: vt tantũ q; pro & idẽ: id eſt eodẽ modo: peccet qui fregerit teneros caules alieni horti: & qui nocturnus id eſt noctu: legerit: id eſt furatus fuerit: ſacra id eſt res ſacras: diuum id eſt diuorum ſeu deorum. Regula igitur adſit: id eſt adhibeatur peccatis: quę irroget. i. imponat ipſis æquas id eſt cõuenientes pœnas. Non autem dices æquas: id eſt æquales: quia hoc dicunt ſtoici cõtra quos hic diſputat. vel conſtrue ſic. Regula adſit: id eſt detur q̃ irroget pœnas æquas. i. æquales peccatis: ita q; paruis peccatis irrogẽtur paruę pœnę & magnis magnę. Adſit inquã regula: ne provt non: vt o ſtoice nõ ſectere: id eſt ſecteris: hoc eſt perſequaris horribili flagello dignũ id eſt eum qui tantũ dignus eſt ſcutica: id eſt tenui loro aut corio percuti: hoc eſt ne grauiorẽ pœnam inferat q̃ decet. Scutica enim dicitur grece ſcytos: id eſt corium. Flagellum eſt virga ſumpta de ſummis flagellis: id eſt extremitatibus arborũ: quę flagris id eſt ventis agitantur: quibus virgis ſi maiores & horribiles ſint non ſolũ cutis dilaniari: ſed & caro contundi poteſt. Acro autẽ ſubintelligit. Non vereor: vt ſit. Non vereor ne ſectere dignũ ſcutica horribili flagello: ſed meo iudicio melius cohereat conſtructio quã dedimus. Senſus enim eſt. Adhibeatur ergo lex puniẽdi ne grauius punias o ſtoice q̃ decet q̃ æquũ eſt. dico ne grauius punias: quia nõ vereor ne mitius aut leuius punias q̃ oportet. Cum enĩ ſtoicus ſit ſeuerus nimis & imitis: ideo vellet omnia peccata poſſe æqualiter punire vt omnia grauiter: imo vltimo ſupplicio afficiat. nõ autem ideo vt omnia mite puniat & leui ſupplicio. & hoc eſt quod ſubdit poeta: vnde bonus ẽ ordo. Adſit regula: id eſt ſtatuatur regula quę irroget peccatis pœnas æquas: id ẽ æquales & nõ maiores: ideo ne o ſtoice ſectere: id eſt perſequaris & affícias horribili flagello dignũ ſcutica: hoc ẽ ne grauius punias q̃ deceat. Nam non vereor: id eſt non timeo vt cędas ferula: id eſt leui baculo quo prœceptores litterarũ vti ſolent: aliquem meritũ: id eſt qui meruit ſubire: id eſt pati: maiora verbera. i.

Scutica Flagellũ

ſęuiora flagella: hoc eſt non vereor q̄ mitius aut clementius punias q̄ decet: cum dicas furta eſſe pares res latrocinijs: id eſt cum latrocinijs: & parua id eſt parua delicta eſſe pares res: id eſt paria magnis. tu mineris te reciſurū: id eſt amputaturū ſimili falce: id eſt ſimili ſecuri aut genere ſupplicij parua cum magnis. ſi homines permittāt tibi regnū: id eſt ſi habeas poteſtatē animaduertendi in ſanguinē & vitam hominū. Simili falce: allegorice finali punitione. bene aūt dicit falce reciſurū. Eſt enim metaphora: id eſt tranſlatio ſumpta a meſſoribus: qui falce recidunt. i. amputant æqualiter omnes herbas & magnas & paruas: vnde bene permanſit in tranſlatione addens reciſurū. Notum autē eſt: q̄ falx falcis eſt inſtrumētum curuū quo herbę incidūtur. Tranſit aūt poeta ad redarguendū ſtoicos in eo q̄ dicunt ſapientes eſſe reges: & tamen ſe qui ſapientes dici volunt multa facturos quę modo nō faciunt ſi eſſent reges. Ordo enim eſt. Si is qui ſapiens eſt eſt diues & bonus ſutor & ſolus formoſiſſimus & eſt rex: cur o ſtoice optas id quod habes? hoc eſt regnum: quia nullus rex eſt ſine regno. ſi ergo rex es: oportet vt regnum habeas. Reſpondet ſtoicus & inquit. o horati nō noſti: id eſt ſcis ne quid criſippus pater: id ē reſtitutor ſtoicę ſectę dicat? dicit ſupple q̄ ſapiens nunq̄ facit ſibi crepidas nec ſoleas id eſt calceamēta eleuata quib⁹ philoſophi vtuntur: & tamē ſapiens eſt ſutor. i. crepidarius. Quęrit horati⁹: quo id ē per quid: vel quomodo poteſt eſſe ſutor ſi nunq̄ fuit? Reſpondet ſtoicus: vt id eſt quēadmodū q̄uis hermogenes de quo in principio huius ſatyrę dictū eſt: tacet id eſt nō cantat: tamen eſt cantor atq̄ optimus modulator. & vt id eſt quēadmodū alfenus ſutor cremonēſis q. romę conſultatū geſſit vafer id eſt aſtutus erat ſutor omni inſtrumento artis obiecto: & taberna id eſt officina clauſa. i. poſtq̄ omne inſtrumētum artis ſutorię abiecit: & tabernā in qua vēdebat calciamēta ſua clauſit. adhuc tamē erat ſutor: ſapiens id eſt peritus operis: licet non faciebat. ſic omnis optimus id eſt ſapiētiſſimus: vel quia contra elegantiā dicetur optimus omnis: cum dicendū ſit optim⁹ quiſq̄ cōiungamus hoc modo. ſic optimus id eſt ſapientiſſimus eſt ſolus omnis artifex: & ſic eſt rex. Reſpondet poeta pueri laſciui: id eſt petulātes vellunt tibi barbam quos pueros: ſcilicet niſi tu coerces: id eſt repellis a te fuſte. i. baculo: tu vrgeris id eſt p̄meris: turba id eſt multitudine ſtante circum te. & tu miſer rumperis ex impatiētia: & latras id eſt more canum amare obiurgas pueros O maxime magnorū regum: id eſt o peritiſſime ſtoicorū. Sed ne longū faciam inquit poeta: dū tu rex: id eſt qui iactas te eſſe regem ibis lauatū. i. ad balnea: vt te laues quadrāte id eſt viliſſimo precio: neq̄ quiſq̄ ſtipator: id eſt comes ſectabitur te pręter ineptū criſpinū: de quo dictū eſt in vltimo verſu primę ſatyrę. & dulces amici ignoſcēt mihi ſi ego ſtultus ſcdm cenſurā ſtoicorum peccauero quid. i. in aliquo: & ego patiar libēter inuicē. i. viciſſim peccata eoꝝ: q̄ pro & ego prīuatus. i. exñs extra dignitatē regiā viuā magis beatus. i. beatior te rege. i. qui dicis te eſſe regē.

¶Quartę ſatyrę argumentum Aſcenſianum.

Quarta modū ſatyrę dat candorēq; poetę.

Ordo eſt. Quarta ſupple ſatyra dat modū: id eſt legem & moderationē: & dat poetę. ſ. horatio candorē: id eſt puritatē animi: ita q̄ non ex inuidia aut malignitate animi: ſed ſpe vitę aliorum in melius reformandę vitia carpere probetur: vt patebit ex ſequentibus.

¶Satyra quarta.

Vpolis atq̄ cratinus ariſtophaneſq; poetę
Atq̄ alii quorū comœdia priſca virorū eſt
Si qs erat dignus deſcribi q̄ malus: aut fur:
Aut mœchus foret: aut ſicarius: aut alioquin
Famoſus: multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet lucilius: hoſce ſecutus

Vpolis atq̄ cratin⁹ &c. In hac ſatyra poeta primum ſatyrę noue originem paucis tangit Luciliūq̄ noue ſatyrę ſcriptorem in ea re notat in qua ſe plurimi iactabant: vi delicet q̄ profuſe & incōdite ſcriberet: & ita criſpino qui plurimos: ſed incon ditos & malos verſus ſcribebat: & propterea ſe extollebat reſpondet: vnde a tribus ſe purgat. Primo a difficultate ſcribendi. Secundo a ſimplicitate ſcriptorum. Tertio a malignitate animi. Circa primū ſic procedit: quia criſpin⁹

Mutatis tantũ pedibus numerisq;:facetus
Emunctę naris: durus componere versus.
Nam fuit hoc vitiosus: in hora sępe ducẽtos
Vt magnũ:versus dictabat stans pede invno
Cũ flueret lutulẽtus erat qd' tollere velles.
Garrulus atq; piger scribendi ferre laborẽ:
Scribendi recte.nã vt multũ nil moror.ecce
Crispinus minimo me prouocat.accipe si vis
Accipe iam tabulas:detur nobis locus:hora:
Custodes: videamus vter plus scribere possit:
Dii bene fecerunt inopis me qq; pusilli
Finxerunt animi:raro & perpauca loquẽtis:
At tu conclusas hircinis follibus auras
Vsq; laborantes: dum ferrũ molliat ignis
Vt mauis imitare beatus fannius:vltro
Delatis capsis & imagine.cũ mea nemo
Scripta legat vulgo recitare timẽtis:ob hãc rẽ
Q; sũt quos gen⁹ h° mime iuuat: vtpote plẽs
Culpari dignos: quẽuis media elige turba
Aut ob auariciã:aut misera ãbitione laborat:
Hic nuptarũ insanit amoribus:hic puerorũ:
Hunc rapit argẽti splẽdor:stupet albius ære
Hic mutat merces surgente a sole ad eũ quo
Vespertina tepet regio:quin per mala p̃ceps
Fertur vti puluis collectus turbine:ne quid
Sũma depereat metuẽs:aut amplietvt rem.

in prima satyra notatus lippitudine.i. ineptitudine scribẽdi. ꝓuocauerat Horatiũ ad certamẽ scribẽdi versus: vt is q plures scriberet victor haberet. Ostẽdit poeta laudabilius esse paucos versus & eos bonos scribere q̃ multos malos. Et si quis dicat luciliũ in hoc laudatũ: ꝙ ducentos versus vna hora scriptitauit: dicit eũ in hoc non laudandũ esse: quia in hoc maxime peccauit: ꝙ icastigatos versus reliquerat: & lutulẽtus fluxerat. Circa secundũ: quia quis dicere posset horatianos versus qbus satyrã describit esse etiã incõditos: eo ꝙ nõ habeãt acrẽ spiritũ: vt verboꝝ grãditatẽ: dicit hoc ad poeticũ opus ꝑtinere sed satyrã ac comœdiã nõ esse poemata. Circa tertium ostẽdit multis argumẽtis se nõ malignitate animi satyrã scribere sed quia a patre ita institutus fuit: mõstratq; satyricũ opus nõ esse inuidiosum nisi ijs qui male viuũt. Q; vero neq; malignitate neq; petulãtia animi scribat: ꝓbat ex eo ꝙ opus suũ nõ oĩbus recitet: sed amicis dũtaxat. & id coactus: nec corã oĩbus aut vbiq;: sed coram paucis & in secreto. Hęc oĩa suo loco patebũt. Principiũ hui⁹ satyrę ab acrone bñ declarat Adducũtur autem tres snię de fannio. Beatus eĩ dr̃ bene hñs.i. diues: vñ orta est tertia snia: ꝙ heredipetę.i. qui hereditatẽ eius: eo ꝙ liberos nõ haberet petebant: capsas librorũ eius & imaginẽ referebãt in ędem apollinis vbi omniũ poetarum in auctoritatẽ receptoꝝ libri reponebãtur: & post mortẽ etiam imagines ponebantur. Vnde alibi. Scripta palatinus quęcunq; recepit apollo. Et Persius. Ad sacra vatum carmẽ affero nostrũ. Beatus etiã fortunat⁹ dr̃: vnde orta est prima acronis snia. Irrideť aũt fannius qui libros suos ineptos voluit ab oĩbus nosci: cũ tñ Hora. neminẽ sua scripta legere ꝑmittat. Stupet albius ære. Albius propriũ est nomẽ: cui⁹ infra poeta meminerit. Nam licet nõ absurdũ putetur vt dicas: stupet albius.i. tenerius ære: auctoritate tñ careas. Minimo me ꝓuocat: quidã exponũt: minima re. quia minimũ est prouocari ad multos versus describẽdos: si sint mali. sed arguti⁹ dicit acro de mĩmo digito. Ordo est. Eupolis atq; cratin⁹ & aristophanes poetę comici atq; alij viroꝝ.i. alij viri quorũ prisca.i. ãtiqua comœdia ẽ: notabãt.i. taxabant: diffamabãt cũ multa libertate: qa etiã sub ꝓpriis noĩbus. Si qs erat dign⁹ describi: ꝙ ꝓ qa foret.i. esset: malus.i. iniustus: sicut ecõtrario bonũ virũ eum q iustus est appellam⁹. Nec põt generaliter accipi: eo ꝙ post gen⁹ male ponerẽtur spẽs. aut fur: aut mœchus.i. adulter: aut siccarius .i. latro qui sicca.i. pugione hoĩes occidit ad diuitias hñdas. aut famosus.i. multa infamia notat⁹ aut: alioqui.i. quouis alio mõ. Lucilius prim⁹ nouę satyrę scriptor secutus.i. imitat⁹: hosce .s. veteres comicos: & hoc mutatis tm̃ pedib⁹ & nũeris.i. gñę carminis. qa illi iãbicis fere versi-

bus ſcribebāt. Lucilius aūt hexametris: ipe inquā ſecutus hoſce: pēdet. i. depēdet: oīs. i. tot⁹ hīc id eſt ex his dictis poetis: exñs facetus. i. vrbanus & lepidus emūctę. i. purgatę natis. hoc eſt eo q naſum emūctū & nō mūgoſum haberet. p qđ duo oñdunt. Primū ſcđm acronē q ſapiēs erat. Secūdū q callidus & argut⁹ vitiorū rephēlor erat. Nā vulgo dici ſolet nihil opportunius ad mū dicīā naſi offendi poſſe q̄ mulierē mūgoſam. ea enī viſa quilibet mūdat ſe priuſq̄ eā irrideat aut alteri mōſtret: qui ergo emūctas nares habet: libere mūgoſas ridere pōt. Pręterea q nares purgatas habēt acrius olfaciūt & clarius loquūtur: vñ pñt allegorice fœtorē vitioꝝ indagare: & inuentum arguere. Durus. i. difficilis: cōponere. i. ad cōponēdū verſus. Nam ipe lucilius fuit vitioſus hoc. i. in hoc q ipe dictabat. i. puero ſcribēti cōponebat & pferebat vt magnū. i. tanq̄ rē excellētē & dignā laude cū ſit rephēdēda: ſępe ducētos verſus in hora. i. ſpacio vnius horę. itās in vno pede. i. q̄tū poſſit qs ſtare i vno pede: cū. i. quis ipſe flueret lutulētus. i. plen⁹ luto. hoc eſt turbulēt⁹ ſicut fluuius nimis raptim currēs lutū ſecū trahit: erat in verſibus ei⁹ qđ velles tollere. i. ſcđm acronē imitari & accipere ad imitationē. Vel tollere. i. amouere tanq̄ ſupfluū aut ineptū. Tollere enī plura ſignificat: aliqñ eſt educare: vt in andria Terētij. Quicqđ peperiſſet decreuerūt tollere. Tollo. aliqñ ſecū portare: vt tolle lectū tuū &c. aliqñ de medio auferre & deponere: vt Tolle tuū precor hānibalē. Et tolle tolle crucifige eū. De lucilio aūt ſic dicit. Quin. Satyra quidē tota nr̄a eſt: in q̄ Lucillius inſignē laudē adept⁹ eſt lucili⁹: q quoſdā ita ſibi deditos adhuc habet amatores: vt eū nō etiuſdē mō opis auctoribus: ſed oīb⁹ poetis p̄ferre nō dubitēt. Ego q̄tū ab illis: tm̄ ab horatio diſſentio qui luciliū fluere lutulēte & eſſe illic aliqđ qđ tollere poſſis: putat. Nā eruditio i eo mira & libertas atq̄ inde acerbitas & abūde ſalis. Hec ille: vñ patet & maxie ex eo qđ ſequtur videlicet q erat garrulus: q ſupfluū tollēdū. i. auferēdū & abiiciēdū intelligere poſſum⁹ vt ſit ordo: cū. i. quādoqđē ipe flueret lutulēt⁹ erat ſup. i verſib⁹ ei⁹ aliqđ qđ velles. i. poſſes velle: tollere. i. reſecare & deponere: erat enī garrul⁹. i. ſupflu⁹ i verbis. Atq̄ piger ferre. i. ad ferēdū. i. ſuſtinēdū laborē ſcribendi. ſcribēdi inquā recte. Nā nihil moror. i. diſcutio vel dubito: vt. i. q̄tū multū ſcriberet. hoc ē ſcio q multū ſcripſit: ſed nō recte. Ecce criſpin⁹ inept⁹ & multoꝝ verboꝝ poeta q capſas plenas ver ſuū de documtis ſtoicoꝝ ſcripſerat: puocat. i. porro vocat me ad certamē ſcribēdi minimo ſup. digito: ſignificās ſe pl⁹ valere i mimo digito ſuo q̄ valeā in toto corpe meo. vel minimo. i. minima re puocat me. dicēs: o horati. accipe ſi vis: accipe iā. i. mō tabulas (i cęratis ei tabuł ſcribebāt) et ponēdo bis accipe: ſignificat ipportunitatē puocātis: & dicēdo iā. vult ſēp paratū ſignificare: deſ nobis loc⁹ in quo ſcribam⁹: & hora in q̄ ſcribam⁹: & cuſtodes q obſeruēt ne ali⁹ p nobis ſcribat: & videam⁹: vter ſup. nām poſſit plus ſcribere: nō dicit aūt meli⁹ ſcribere: ſed plus. i. pl̄es verſus facere. Ad hoc poeta. Diį bñ fecerūt q finxerūt. i. cōpoſuerūt de terra ſicut figuli fingūt va ſa. me inopis. i. exigui q̄ p et q finxerunt me puſilli. i. modici animi loquētis raro & ppauca. i. valde pauci grās hēo deo q nō ſū garrul⁹ & mł̄toꝝ verboꝝ ita q cū verboſo criſpīo velī cōtēdere. At tu o criſpine: vt. i. ſicut mauis: imitare. i. inſeq̄re auras. i. vētoſitates incluſas follibus hircinis. i. factis ex pellib⁹ hircorū. auras inquā laborātes. i. i labore & opatiōe exñtes: vſq̄. i. continue dū. i. donec ignis molliat. i. mollificet & mitiget ferrū. hoc eſt: ſi vis effundas e pectore tuo tot verſus: vt videaris tam replet⁹ verſib⁹ ſicut folles repleti ſunt vēto dū fabri ferrū mitigant: flatu enī ignis excitaſ: imitare inq̄ auras exñs fanni⁹. i. ſicut fanni⁹ beat⁹ capſis librorū. ſ. & imagine vltro. i. te nō requrēte: delatis ad bibliothecas publicas: cū nemo legat mea ſcripta: timentis recitare ob. i. ppter hāc rē: q. i. quia ſunt quos hoc. i. nām gen⁹ ſup. ſcribēdi hoc eſt ſatyricū mīnime. i. nullo mō iuuat. i. delectat: vtpote nō delectat ſup. pl̄es. i. valde mł̄tos dignos culpari. i. rephēdi. Circa latinitatē qua dī. Scripta mea timētis. ſcies vt valla recte p̄cipit q ois gtūs ſigni Gtōrū ſignificat: aut tm̄ actiue ſeu poſſeſſiue: aut tm̄ paſſiue aut mixtim: nūc actiue nūc poſſeſſiue nūc paſſiue. Tātū actiue aut qđ fere idē eſt tm̄ poſſeſſiue ſignificabāt oli hi gtī primitiui mis. tis. ſis. noſtrū & vām. quoꝝ tres pmi ab vſu receſſerūt. Tm̄ paſſiue ſignificāt reliq qnq̄ gtī primitiui. mei tui. ſui. nr̄i. & vr̄i. Mixtim h⁹ eſt idifferēter ſignificāt oēs alij. Scđo ſcies q gtī tm̄ actiue aut poſſeſſiue ſignificātes volebāt cōiūgi dictiōi rē agētis aut poſſidētis iportāti. Itē dices nullus nām hoc fecit: nō aūt. nullus noſtrorū aut nullus noſtri. Sed gtī tātum paſſiue ſignificātes volunt cōſtrui cū dictiōe paſſionē aut partitioēm importāte: cuiuſmodi fūt noīa verbalia paſſiue ſignificātia: et noīa gtm̄ ex vi partitiōis paſſiue regētia vt: amor mei: quo ego amor Cęteri aūt gtī ſcđm diuerſā ſignificationē diuerſis iūgunt: vt creatio dei q̄ de⁹ creat: tior dei quo de⁹ timeſ amor dei quo de⁹ amat vel amaſ: Tertio ſcies q qa gtī. tm̄ poſſeſſiue aut actiue ſigificātes i vſu nō fūt: iō ponim⁹ loco eoꝝ pnoīa poſſeſſiua i eodē caſu cū rē poſſeſſā aut agētē ſignificāte: vt liber me⁹ nō

liber mei: in quo priſcian⁹ & eũ ſequẽtes errãt: amator me⁹: quo amo: amor mei quo amor. aliqd meũ qđ poſſideo: aliqd mei de ntõ ego: quo ꝓſona mea ſignificaꝛ ptiri: hoc eſt aliquid de me vel de corpe meo Quarto ſcies ꝙ qa dicti gti ſuã ꝓprietatẽ ſeruare volũt qñ in vſu ſunt: aut poſſeſſiua pro ſe poni: ideo cõperies diuerſos caſus & p cõſũctionẽ & ſine ea ſepe cõiungi: vt apud Terẽtiũ: pſidio meo atq; hoſpitis. vbi nõ dices pſidio mei atq; hoſpitis. Et hic ſcripta mea timẽtis: et in euãgelio. Tuã ipſius aĩam nõ reſolues tuiipſi⁹. Errãt ergo q poſſeſſiuũ i primitiuũ latine reſoluẽdũ cẽſent cũ liber mei aut ſcripta mei latinũ nõ ſit. Quinto ſcies ad poſſeſſiua tanq̃ primitiua ſint relationẽ fieri. vt in andria Terẽtij: fortunas meas q filiũ haberẽ &c. Hec ad pręſens ſatis ſint: nũc ad ordinẽ reuertãꝛ. Quẽuis media elige turba. i. ex toto populo: quẽuis. i. quẽcũq; vis: aut laborat. i. peccato vexatur ob auaritiam aut laborat miſera ambitione id eſt cupiditate honoris quę miſeros facit: quia nemo cupidus cõtẽtus eſt: omnis aũt male cõtentus etiam ſi multa habeat miſer eſt. Hic id eſt aliquis ex populo: inſanit amoribus nuptarũ. Hic. i. alius inſanit: amoribus id eſt nephanda libidine puerorũ. Splẽdor argẽti capit. i. irretitũ tenet & nimium delectat: hunc id eſt aliũ. Albus vir ita appellatus ſtupet. i. ſtupidus & inſan⁹ efficiꝛ: ęre. i. ꝓpter ęs corinthium variis ſignis impreſſum: nec dicas: albus id eſt pallidus. Hic id eſt alius mutat merces id eſt facit mercatum cõmutando merces ſuas: olim enĩ omnis venditio erat quędam cõmutatio ante vſum argẽti: mutat inquã a ſole ſurgẽte id eſt ab oriente: ad eum ſupple ſolẽ quo ſole regio vespertina id eſt vbi ſol veſperi tepet id eſt tepida & nõ tam calida eſt ſicut in oriente: vult autẽ occidentem ſignificare: vt ſit ab oriente in occidentem: quin id eſt quinetiã: fertur id eſt violenter ab auaricia impelliꝛ ꝓceps id eſt feſtinus & incõſideratus: vti id eſt veluti ſicut puluis collect⁹ a turbine id eſt ab impetu ventorum: per mala id eſt per dura & periculoſa: metuens ne quid id ẽ aliquid deperdat ideſt amittat de ſumma ſui patrimonij: aut ſupple mutat merces vt ampliet rem id eſt diuitias ſuas. Et de his infert poeta.

Omnes hi metuũt verſus: odere poetas.
Fœnũ habet i cornu. longe fuge. dũmõ riſum
Excutiat ſibi: non hic cuiq̃ parcet amico
Et quodcũq; ſemel chartis illeuerit omnes
Geſtiet a furno redeũtes ſcire lacuq;
Et pueros & anus. agedũ pauca accipe cõtra.
Primũ ego me illorũ dederim quib⁹ eẽ poetaſ
Excerpã nũero. neq; enĩ concludere verſum
Dixeris eſſe ſatis. neq; ſiquis ſcribat vti nos
Sermoni propiora: putes hunc eſſe poetã.
Ingeniũ cui ſit: cui mens diuinior: atq; os
Magna ſonaturũ des nois huius honorẽ.
Idcirco quidã comœdia necne poema
Eſſet: quęſiuere. ꝙ acer ſpiritus ac vis
Nec verbis nec rebus ineſt: niſi ꝙ pede certo
Differt ſermoni ſermo merus. at pater ardẽs
Sęuit ꝙ meretrice nepos inſanus amica
Filius vxorẽ grandi cũ dote recuſet.
Ebrius & (magnũ qđ dedecus) ambulet añ
Noctẽ cũ facibus. nunquid pomponius iſtis

Omnes hi metuunt verſus &c. Obiectum erat auctori nr̃o ꝙ paucos & eos aridos ac humiles verſus ſcriberet: quadam animi maliuolentia ad ſatyricam prouinciam ſe inuita muſa contorquẽs Nam ſi ad ſatyrã natus eſſet lõge cultiores & magis fluẽtes verſus (vt dicebãt) pangeret. Reſponſum eſt autem a poeta noſtro ꝑmo videlicet ꝙ paucos ſcriberet. non enim id ſibi vitio dandũ putat: ſed e contrario lucilio cęteriſq; qui cum multos verſus ſcriberent eos lutulentos & incaſtigatos emittebant. Nũc autem reſponſurus ſecundo obiecto videlicet ꝙ aridos & humiles verſiculos ſcriberet. oſtendit ad ſatyram altitudinem ſtili nõ pertinere. Nam ſatyra ſicuti i principio huius ſermonis patuit ex comœdia priſca ortũ habet. de comœdia aũt & priſca & noua dubitaꝛ an mereatur dici poema. & plures tenẽt ꝙ nõ: eo ꝙ comicus nõ habet ea quę poetę neceſſaria ſunt. videlicet. Ingeniũ. i. naturalem & ingenitam venã & benignitatẽ ad carmẽ. Nã ingeniũ dicit ab ingignẽdo: quaſi ſit quiddam intus a natura genitũm Mentem diuiniorem q̃ cęteri habent. i. poetico furore raptam ad altiora q̃ vt humana dicantur concipienda. et os magna ſonaturũ. i. altiſonũ et eruditũ ſtilũ floſculis. figuris & figmentis

Audíret leuíora: pater ſi víueret: ergo
Nõ ſatis eſt puris verſum perſcríbere verbis:
Quem ſi díſſoluas: quíuís ſtomachetur eodẽ
Quo perſonatus pacto pater. his ego quę nũc
Olím quę ſcripſít lucílíus: erípías ſi
Tẽpora certa modoſq; & qđ príꝰ ordíe verbũ
Poſteríꝰ facías pponẽs vltíma prímís: (eſt
Nõ: vt ſi ſoluas: poſtq̃ díſcordía tetra
Belli ferratos poſtes portaſq; refregit:
Inuenies etíam díſiecti membra poetę

poeticis decẽter ornatũ. Si qs dicat in comœdia eſſe acrem ſpíritum eo q̃ comicus pater interdum ardẽter contra filium luxurioſum exclamet. dicit poeta id ſatis non eẽ. Nam etiam extra comœdiam in vulgari et vernaculo ſtilo id facit. Quia ergo in comœdía et in ſatyra non ſunt verba altiſona et q̃uis maieſtatem habẽtia non merẽtur dici poemata id eſt opera facta a poeta in eo q̃ poeta q̃uis conſtent metro. Nam poemata etiam diſſoluta maieſtatem & grauitatem ſuam habẽt. vt liquido patet exemplo enniano. Poſtq̃ diſcordia tetra &c. In quibus verbis q̃uis ſententia plena haberi nõ poteſt. videtur loquí de templo ianí quod tempore pacis clauſum fuit ferratís poſtíbus. vnde primo ęneidos. Direę ferro & compagibus arctis Claudent belli portę &c. Hoc aũt quod hic dicitur. Fœnum habet in cornu. i. quemcunq; ſatyrico ſtilo petit & ferit ſicut bos petulcus & ſolitus cornibus ſuis ferire vt hoíes fugiãt fœnũ in cornu portat: tamvt noſcaẽ q̃ vt cornua fœno inuoluant ne ledãt. Solẽt etiã i pratis boaes petulci fœnũ collectũ appetere: & ita in cornib⁹ aliquid fœni derelinqui: quod vidẽtes aufugiũt. Agedũ: adhortandi eſt aduerbiũ. Et ſcies ſcđm Vallã hec tria age: agite: & agedũ hoc differre q̃ age tm̃ ſingularis nũeri verbo apponit. agite tm̃ plis. agedũ vero vtriuſq;. Sonaturũ ſicut lauaturũ ſcđm regulã dixit. Nã & ſoniturũ & loturũ dicit. Nepos: luxurioſus dicit. & vulgo meretrices amatores ſuos nepotes: & illi amicas neptes vocãt. Ante noctẽ cũ facibus. quidã allegoricos de facib⁹ amoris dictũ volũt. ſed rectiꝰ me iudice ſimplr intelligas. viri enim honeſti ſine facibus noctu nõ ambulãt. ſed ebrij qui vt noctu cũ facibus redeãt faces ſecũ deferebãt: etiã añ noctẽ cũ facibus redibãt. quod magnũ dedecus erat. Perſona dicit ſcđm quoſdã q̃ p eã fiat diuerſus ſonus ſcđm qualitatem & ętatẽ loquẽtis. eſt enim quã faciẽ falſam appellãt gallici Perſonatꝰ aũt dr̃ comœdus i pſona comœdiã agẽs. Ordo eſt. Oẽs hi p̃dicti metuũt verſus ſatyricos ſup. & odere. i. oderũt poetas ſatyricoſ dicẽtes viſo ſatyrico poeta vides ne eũ. ipe habet fœnũ in cornu. fuge longe ab eo ne feriat. hoc eſt ſatyrico ſtilo te notet. hic enim dũmodo excutiat ſibi riſum. i. poſſit ridere ex quadã petulantia animi nõ pcet cuiq̃ amico quin ipm̃ notet & ifamẽ reddat. & quodcũq; ſup. pctm̃ ipe illeuerit. i. inſcripſerit illitis chartis geſtiet. i. imoderate cũ geſtu exteriori corpis ſui gaudebit & cupiet oẽs et pueros & anꝰ. i. vetulas. i. oẽs cuiuſcũq; ſexus & ętatis redeũtes a furno vbi panis fit & a lacu vbi hauriẽ aqua & piſces capiũtur qb⁹ carere nõ poſſumus ſcire. i. vt. ſciãt loqtur poeta. Agedũ o calũniator accipe pauca cõtra. i. i cõtrariũ p defenſiõe ſatyricoꝝ. Ego pmũ. i. anteq̃ ſatyricos defẽdã a petulãtia iſta. excerpã. i. eximã me de nũero illoꝝ qb⁹ deberi eẽ poetas. Notãdũ aũt poetas i actõ poſt dtm̃ cõiũgi verbo eſſe. neq; pro et nõ. & dixeris. i. nõ recte quiſq̃ dixerit cõcludere id ẽ ſub certis pedib⁹ & nũeris claudere verſum eẽ ſatis vt qs ſit poeta. neq; ſi qs ſcribat ppiora id eſt valde vicina ſermoni. i. orationi vulgari: vti. i. ſicuti nos ſatyrici ſcribim⁹. putes hũc. i. talẽ eſſe poetã. ſed des honorẽ huiꝰ noís: videlicet poetę. illi cui ſit ingeniũ. i. igenita vis ad carmẽ cui mẽs diuinior q̃ ceteris. hoc ẽ diuino furore ad altiora q̃ vt hũana credanẽ cõcipiẽda: atq; cui ſit os ſonaturũ. magna. i. magnifice & altiſone. qđ cõcepta debite eloqui põt. Quidã grãmatici periti q̃ſiuere. i. dubitauerũt comœdia eẽt poema necne. i. an nõ. idcirco. i. ppterea q̃ acer ſpũs ac vis. i. vęhemẽtia loquẽdi nec ieſt verbis nec reb⁹. i. ſentẽtijs: niſi q̃ ſermo merꝰ. i. pure pfaicꝰ: differt. i. diſtinguiẽ ſermoni ſup. comico certo pede. i. metri gñe. At pater ardẽs. Obijciẽ ab his q̃ volũt q̃ comœdia ſit poema. Et ſcies q̃ poema eſt quoduis opꝰ poeticũ. Poeſis eſt tota editio alicuiꝰ poetę. Poetice eſt ipa ars. poeta ẽ factor & artifex. poetria greçe mulier poetices perita dr̃ Dicit ergo aliẽ ſentiẽs. At p ſed pr̃ comicꝰ ardẽs. i. excãdeſcẽs & ira feruẽs: ſequit. i. magnifice lo quẽdo obiurgat: q̃ filiꝰ nepos. i. luxurioſus inſanꝰ amita meretrice: recuſet vxorẽ cũ grãdi dote: et q̃ ipe ebriꝰ ambulet añ noctẽ. i. priuſq̃ nox ſit cũ facibꝰ. qđ magnũ dedecꝰ ſup. eſt. Rñdet poeta q̃ hoc nõ ſatis ſit: adhocv tattingat poeticã celſitudinẽ. Nam quilibet pater etiã in vernacula

Sed cõfũdũtur.

Perſona

Poema
Poeſis
Poetice

lingua ſequire põt: ſed nõ poetice loqui. vñ dicit. Nũqd pomponi⁹ pupillus pdit⁹ (quẽ p trãſitũ notat) audiret leuiora. i. leuiorẽ obiurgationẽ ſi pater viueret. iſtis. i. q̃ ſint iſta q̃ tu de comico patre adducis? q. d. nõ vnde cõcludit. ergo nõ eſt ſatis pſcribere verſum puris. i. ſine figuris & magno ſono verbis. quẽ verſum ſi diſſoluas. i. a metro ſoluas & pedũ ordinẽ diſſoluas. quiuis. i. q̃libet pater ſtomacheť. i. elato ſtomacho obiurgabit filiũ eodẽ pacto. i. mõ quo pater pſonat⁹. i. q̃ a pſonato comœdo agiť. Si tu eripias his q̃ ego nũc ſup. ſcribo. & q̃ lucili⁹ olim ſcripſit. i. ſatyris verbis certa tpa & modos. i. rõnẽ metricã. & facias verbũ qđ eſt prius ordie: poſteri⁹ p̃ponẽs id ẽ añ ponens vltima verba primis. tu nõ inuenies mẽbra. i. imaginẽ & agnitionẽ poetę diſiecti vel diſſecti. i. diuiſi. vt. i. quẽadmodũ ſup. iuenies ſi ſoluas hęc ſequẽtia verba enniį poetę. Poſt q̃ tetra diſcordia: refregit. i. frãgẽdo reſoluit poſtes ferratos. i. ferro munitos. belli. i. quib⁹ bellũ in templo iani includiť. & portas ſup. ferratas. belli. q̃ verba reuera maieſtatẽ poeticã etiã ſoluta habẽt. qđ aũt dicit mẽbra poetę. tractũ videť a cadauerib⁹ hoim diſſector⁹ quorũ mẽbra nõ agnoſcunť. Nec caput regis a ſęrui poſt reſolutionẽ carnis diſcernitur vt a ſatyrico recte annotatũ eſt.

Hactenus hęc &c. Purgauit ſę poeta ab eo q⁹ & paucos & non altiſonos verſus ſcriberet: nũc ab eo q⁹ ſatyrã ſcribit ſe defendit. oſtẽditq⁹ primo q⁹ ſicut nõ eſt imputandũ acculatoribus publicis ſi timori ſint multis: ſed illis qui crimina cõmittunt. quia qui innocens eſt neq⁹ accuſatorẽ neq⁹ iudicẽ iuſtũ neq⁹ executorem formidat. ſic qui innocẽs eſt & honeſtę vitę ſatyricos timere nõ debet: et hoc generaliter de oĩbus qui ſatyram ſcribũt dictum videtur. Secũdo oſtendit de ſeipo poeta q⁹ nõ ſcribat ſatyram animo diffamãdi quemcũq⁹. quia diffamatores libellos ſuos aut publice recitant: aut videndos omnibus exponũt: immo multi in medio foro aut in balneis recitare ſolent. Horatius aũt tãtũmodo corã paucis amicis & id coactus recitare ſolitus: cauebat ne carmina ſua in manus vulgi decidant. Tertio purgat ſe ab obiectione quę talis eſt. Quis coram paucis recites & id coactus: non tamen cogeris ſatyram ſcribere. vnde cõſtat te ex malignitate & animo ledendi ſcribere. Hoc autem poeta maxime negat: docens teſtimonio omnium quibuſcũ vixerit ſe nunq̃ amicũ carpſiſſe immo defendiſſe. p̃terea nõ ſuetũ eẽ capta reriſus hoim Quẽadmodũ facere ſolẽt ex petulãtia animi ſcribẽtes. vñ Perſi⁹ de ſe. Sed ſũ petulãti ſplene cachino. Rident enĩ qui manifeſte irridẽt: ſed deteriores diſſimulãt. vnde iniq̃e fert q⁹ odioſus ſit rep̃hẽdẽdo ſine malicia animi ineptitudines hominũ: cum tamen multi in mẽſa omnibus inique detrahẽtes vrbani & chari habeantur. q⁹ vero ex malignitate animi non faciat. ꝓbat quia non facit ſicut illi qui ſub ſpecie amicitię vt auctoritatem maiorem habeant amicis detrahunt. Vnde multi

Hactenus hęc. alias iuſtum ſit necne poema.
Nunc illud tantũ quęrã: merito ne tibi ſit
Suſpectũ genus hoc ſcribendi. fulcius acer
Ambulat & caprius rauci male cũq⁹ libellis
Magnus vterq⁹ timor latronibus: at bñ ſi qs
Et viuat puris manibus: cõtemnat vtrũq⁹.
Vt ſis tu ſimilis cęli birriq⁹ latronum
Non ego ſim capri neq⁹ fulci: cur metuas me
Nulla taberna meos habeat neq⁹ pila libellos
Quis man⁹ iſudet vulgi hermogeniſq⁹ tygelli
Nec recito cuiq̃ niſi amicis: idq⁹ coactus:
Non vbiuis: corã ve quibuſlibet. i medio qui
Scripta foro recitẽt ſunt multi: quiq⁹ lauãtes
Suaue locus voci reſonat concluſus. inanes
Hoc iuuat. haud illud quęrẽtes nũ ſine ſenſu
Tempore nũ faciãt alieno. ledere gaudes
Inquis. & hoc ſtudio prauus facis. vnde petitũ
Hoc in me iacis? eſt auctor quis deniq⁹ eorum
Vixi cũ quibus? abſentẽ qui rodit amicũ:
Qui non defendit alio culpante: ſolutos
Qui captat riſus hominũ: famãq⁹ dicacis
Fingere qui nõ viſa poteſt: cõmiſſa tacere
Qui neqt: hic niger eſt: hũc tu romane caueto
Sępe tribus lectis videas cęnare quaternos:
Equibus vnus auet quauis aſpergere cũctos

Prẽter eũ qui p̃bet aquã: poſt hũc quoq; potus:
Condita cum verax aperit prẽcordia liber.
Hic tibi comis et vrbanus liberq; videtur
Infeſto nigris. ego ſi riſi q; ineptus
Paſtillos ruſillus olet: gorgonius hircum
Liuidus et mordax videor. tibi mentio ſi qua
De capitolini furtis iniecta petilli
Te coram fuerit: defendas vt tuus eſt mos.
Me capitolinus cõuictore vſus amicoq;
A puero eſt: cauſaq; mea permulta rogatus
Fecit: et incolumis letor q; viuit in vrbe:
Sed tamen admiror quo pacto iudiciũ illud
Fugerit. hic nigrę ſuccus loliginis: hęceſt
Erugo mera. quod vitiũ ꝓcul abſore chartis
Atq; animo: prius vt ſi quid promittere de me
Poſſim aliquid vere: promitto: liberius ſi
Dixero quid: ſi forte iocoſius: hoc mihi iuris
Cũ venia dabis: iſueuit pater optimus hoc me
Vt fugerẽ exemplis vitiorũ quęq; notãdo.

dicũt ſe dolere aut admirari de facto tur pi amicorũ ſuorũ ne ex malicia id face re putẽt: & vt vera dicere credant. Hora tius aũt non fuit diſſimulator & falſus detractor: quia apte vitia notauit eorũ q notatu digni erãt. Quarto ſi qs dicat Attamẽ cur ſatyrã ſcribis ſi malignus nõ es nec ledere gaudes. dicit ſe hꝰ a pa terna inſtitutione didiciſſe. Pater enĩ in quit cũ vellet me docere vitia effugere docuit me exẽplis pditoꝝ hoĩm. Ad cu ius ſimilitudinẽ ſatyrici vt vitia effuge re doceãt: vitioſos vt nõ imitãdos no tãt. quõ edoctꝰ ſit a pr̃e ĩ ſequẽtibꝰ verſi bus patebit. Ordo eſt ego ſup. diſputa ui hactenꝰ. i. hucuſq; hęc & quęrã aut ĩ ueſtigabo alias. ſ. alio tẽpe an comꝙdia ſeu ſatyra ſit iuſtũ poema. i. iuſte dicen dũ poeticũ opus. necne. i. an nõ. Nunc quęrã illud ſup. audire. vel diſquirã & diſcutiã ne pro an hoc genꝰ ſcribẽdi. hꝰ eſt ſatyricũ ſit tibi merito. i. iuſte ſuſpe ctũ tanq̃ malicioſum & iniquũ. Fulciꝰ accuſator ille acer. i. vehemẽs ambulat et capriꝰ aliꝰ accuſator ambulat: q duo ſunt rauci male. i. multũ accuſando. ſ. criminoſos. vterq; aũt eſt magnꝰ timor latronibus cũ libellis ſuis accuſatorijs. At pro ſed qs viuat bñ. i. laudabiliter. & puris. i. innocẽtibꝰ & innocuis iuſtiſq; manibus cõtẽnat. i. ipe poſſit cõtẽnere vtrũq; accuſatorẽ criminũ. Poſito ergo vt tu ſis ſimilis in moribus ſcilicet & ĩ factis. cęli pro cęlij: & birri pro birrij. latronũ. i. qui latro cinantur conſumptis bonis ſuis. ego tamẽ nõ ſim ſiꝰis ſupple caprij. & fulci pro fulcij accuſa torum. hoc eſt q̃is tu ſis latro tamẽ ego nõ accuſabo te in iudicio. cur ergo metuas meꝰ Nulla ta berna. hoc eſt nullus locus vbi libri vendunt. Nã taberna eſt pars domus quã vulgo bothicãvo cant vbi res vendunt. & officina vbi fiũt. Neq; vlla pila. i. locus vbi verſiculi diffamatorij affi gi ſolẽt vt legant. Eſt enĩ pila colũna in publico ſtans ad quã ſicut etiã in pilis pontiũ libri ve nales exponunt & epigrãmata figunt. habeat meos libellos quos ſcribo. hoc eſt ĩ nullo publico loco inueniunt ſatyrę meę. qs. i. qbꝰ manꝰ vulgi. i. vilis ppꝝ. q; pro et hermogenis tygelli. ꝓ ty gellij. de quo ſupra dictũ eſt. inſudet. i. tractãdo ſudorẽ emittat. Nec recito ſatyrã meã cuiq̃. i. cui cũq; niſi amicis. q; ꝓ et. & id ſup. facio coactus. Nõ tñ vbiuis. i. vbicũq; locorũ. ve pro vel corã quibuſlibet i. in p̃ſentia quorũcũq;. ſed ſupple in ſecreto & corã diſcretis. Multi aũt ſunt qui re citẽt ſcripta ſua in medio foro. q; pro & multi ſnpple ſunt qui lauantes: id eſt dum in balneis ſe lauant ſupple recitent. quia locus cõcluſus & teſtudinatus ſicut eſt in balneis reſonat. i. vocem repcutit: ſuaue. i. ſuauiter. hoc aũt iuuat. i. delectat inanes. i. ianis gr̃ię cupidos: nõ quęrẽtes. i. q nõ diſqrũt & iueſtigãt. nũ. i. anne faciãt illud ſine ſenſu. i. icõſiderate & ſine rõne vt hoĩes ſenſũ nõ hñtes: nũ. i. an ne faciãt alieno. i. importuno tpe. Sed tu (ait poeta) o aduerſarie. inquis. i. for te dicis mihi: o horati tu gaudes ledere. i. dũ aliquẽ ledis & facis hoc exiſtẽs: prauus. i. maliuoluſ ſtudio. i. exercitio tuo. Rñdet poeta: vñ. i. a quo auctore vel delatore petitũ. i. acqſitũ & adductũ facis. i. p̃icis hoc maledictũ: cõuitiũ aut crimẽ in me. Deniq; qs eoꝝ cũ qbꝰ vixi ẽ auctor. i. aſſer tor q; talis ſim q gaudeã ledere? q. d. ego certo ſcio q; nullꝰ hoc de me dicet: cũ ſim longe alteriꝰ ſnię dico enĩ q; q rodit. i. carpit amicũ abſentẽ: & q nõ defendit amicũ abſentẽ alio culpante. i.

dum alius eũ iniuste culpat: & qui captat .i. affectat habere risus hominũ solutos. i. dissolutos et expertes rõnis & q captat. i. affectat habere famã dicacis. i. dicteria & irrisionẽ in alios iacientis sicut multi gaudẽt vocari iocundi irrisores. & qui potest fingere. i. cõposite & verisimilit narrare nõvisa id est ea q̃ nõvidit: & qui nequit tacere. i. silere cõmissa. i. credita fidei suę: hic. i. huius modi est niger. i. malus & venenosus: o romane caueto. i. fugito hũc. i. hmõi & nõ me: quia talis sup. nõ sum. At oppositũ fieri oñdit dicẽs. Tu videas id est quilibet possit videre: quaternos. i. in singulis quattuor hoc est duodecim sup. cõuiuas cęnare sępe in trib⁹ lectis. i. in triclinio: e quibus. i. quorũ vnus auet. i. auide cupit aspergere. i. pbro afficere: quauis. i. quacũq; sup. rõne vel via. Vbi nota puer: q̃ qua p se plenũ est: sicut & aliqua: vt in bucolico: & si non aliqua nocuisses mortuus esses. Et ita dicit primo ęnei. Si qua fata sinãt vbi Serui⁹ dicit qua vacare. Sed aliorũ iudicio nõ vacat: significat enĩ quacũq; via: seu quocũq; medio: vt hoc loco. auet aspergere: quauis. i. quacũq; rõne siue iusta siue iniusta. cũctos p̃ter eũ qui p̃bet aquã. i. pascit. i. pręter regem cõiuij: hoc est prętter patrẽfamilias qui prębet aquã & mantilia: cęteri aũt singuli symbolum idest portionẽ suam apportant. Plerique autẽ cõmentarij intelligũt dominũ cõuiuij omnia dare: vnde dicit porphyrio an cõmoda sit synechdoce: aquam p̃bere dicetur pro pascere. hęc ille. Possum⁹ autem per hoc q̃ aquam prębet dominũ conuiuij citra synechdochen intelligere: vt moris fuisse & hactenus esse dicamus: dominũ conuiuij solere ex vrbanitate aquam prębere conuiuis suis qua lauent antecq̃ discũbant. Pręter ergo eum qui p̃bet aquam: sine dubio est p̃ter dominũ conuiuij existens: potus id est potu acceptus. i. ebrius: cum liber id est vinum verax. i. faciens sępe veritatẽ dici. aperit p̃cordia. i. secretiora & interiora cordis id est condita. i. prius abscondita. Nam vt in arte poetica dicitur Reges dicuntur multis vrgere culullis. Et torquęre mero quem perspexisse laborant. an sit amicitia dignus. Et vt vulgo dicitur. Ebrius: ĩcautus pueri dicent tibi verum. Aduertes aũt q̃ liber est nomen bacchi qui deus vini dicitur. Est autem generalis regula q̃ nomina deorum ponunt̃ pro rebus quibus p̃sunt: vt apud Terẽtiũ Sine cerere & baccho friget venus. i. sine frumẽto. i. copia cibi: & sine vino friget luxuria. Liber ergo id est vinum. Maluit autem hic dicere liber q̃ bacchus: quia ideo liber dicitur q̃ homines libere loquentes faciat. sed ad poetam redeamus. hic. i. hmõi detractor vibeẽ tibi: infesto id est qui te dicis esse infestum et succensum nigris. i. contra nigros & malos homines: videtur inquã comis: id est facetus & vrbanus & liber: ego autem si id est quia risi q̃ ruffillus ineptus olet: pastillos id est nimios odores et gorgonius olet hircum. i. nimiũ fetorẽ quẽ habet sub alis eo q̃ se nõ mundat. Nõ enĩ vitiũ naturę: sed negligẽtię in gorgonio intelligas: ego videor tibi liuidus. i. vt inuidus liuore obscur⁹ et mordax. i. detractor & corrosor assiduus alterius famę. Tu aũt detractor: siqua. i. si aliqua mẽtio. i. memoria: recitatio fuerit iniecta corã te de furtis petilli. i. petillij capitolini. i. q eo q̃ coronã iouis in capitolio furatus erat capitolinus agnominabat̃. Erat aũt capitoliũ arx totius ciuitatis romanę: vbi tẽplũ iouis erat: tu inquã defendas petiliũ nõ vere nec amice: sed sicut tuus mos est. i. iuxta morẽ tuũ fraudulẽter vt videaris amicus eius ad finẽ: vt tibi melius credatur: & dices capitolinus petillius videlicet vsus est me cõuictore. i. cũ quo libenter vixit & amico a puero. i. a cunabilis. ab eo cum adhuc pueri essemus. Amicitia autem quo antiquior eo maior & charior esse deberet: & ipse rogatus fecit permulta id est valde multa causa mea id est invtilitate mea: & lętor q̃ id est quia ipse viuit incolumis id est sanus & saluus in vrbe: hoc est in ciuitate romana: sed tamen admiror quo pacto fugerit illud iudicium quod debebat de ipso tanq̃ de sacrilego dari: vnde poeta. hic id est in hoc vltimo dicto est succus id est virus: nigrę. i. malitiose loliginis id est per allegoriam obscuratiõis famę eius & latentis detractionis: hęc est mera id est pura erugo. id est obscuratio & consumptio famę petillij. sicut enim erugo ferrũ exedit & obscurat: sic talis detractio famam amici. quod vitium (inquit poeta) ego promitto prius q̃ plura de me dicam id est in primis. abfore id est abfuturum esse & remotũ iri procul a carthis meis atq; animo meo. vt supple posito si id est quia possum promittere quid id est aliquid vere de me. Si autẽ dixero qđ id est aliquid: liberius id est magis libere & sine dissimulatione q̃ oportet. & si dixero forte quid id est aliquid iocosius. i. magis iocose q̃ decet. tu dabis mihi hoc iuris cum venia tua. hoc est dabis mihi veniam si hoc quodam iure mihi vendico. Nam pater meus optimus vir: insueuit ideo instituit & assuescere fecit. & est melius q̃ si legas insuescere. insueuit inquam id est instituit a puerítia me hoc id est hoc modo. notando scilicet quęq; vitiorum. id est quęlibet vitia: exemplis id est per exempla male viuẽtiũ vt fugerẽ supple ea. sicut & satyrici notant.

Cũ me hortaretur:parce:frugaliter: atq;
Viuerẽ vti cõtẽtus eo quod mi ipe parasset
Nonne vides albi vt male viuat filius:vtq;
Barus inops magnũ documẽtũ:ne patriã rẽ
Perdere quis velit.at turpi meretricis amore
Cum deterreret:sectani dissimilis sis.
Ne sequerer mœchas:concessa cũ venere vti
Possem:deprensi nõ bella est fama treboni
Aiebat.sapiens vitatu quidq; petitu
Sit melius causas reddet tibi:mi satis.est: si
Traditũ ab antiquis morẽ seruare:tuamq;
Dum custodis eges vitã famãq; tueri
Incolumẽ possim.simul ac durauerit ętas
Mẽbra animũq; tuũ:nabis sine cortice.sic me
Formabat puerũ dictis:& siue iubebat
Vt facerẽ quid:habes auctorẽ quo facias hoc
Vnũ ex iudicibus selectis obiiciebat:
Siue vetabat:an hoc.inhonestũ & iutile factu
Nec ne sit addubites:flagret rumore malo cũ
Hic atq; ille:auidos vicinũ funus vt ęgros
Exanimat:mortisq; metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sępe
Absterrent vitiis.ex hoc ego sanus ab illis.
Pernicie quęcũq; ferũt.mediocribus:& quis
Ignoscas vitiis teneor.fortassis & istinc
Largiter abstulerit longa ętas:liber amicus:
Consiliũ ꝓpriũ.neq; enim cũ lectulus:aut me
Porticus excepit:desum mihi.rectius hoc est
Hoc faciẽs viuã melius:sic dulcis amicis
Occurrã.hoc quidã nõ belle:nunqd ego illi
Imprudẽs olim faciã simile:hęc ego mecũ
Cõpressis agito labris.vbi quid datur oci
Iludo chartis.hoc est mediocribus illis

Cũ me hortaret &c. Poeta tria facit.ꝓmo oñdit quibus exẽplis a patre institutus sit. Scdo ꝓfitet se patna institutiõe a pniciosis vitijs immunẽ pmãsisse: mediocribus tñ ne arrogãs videret se iplicitũ fatet. Tertio pulcherrime ostendit quopacto se sperat ab illis mediocrib⁹ posse purgari. & ita sit docet quõ & nos vitia cauere possim⁹ aut corrigere. Si qs aũt vitiũ quo fortasse iocosius & petulãtius q̃ ęquũ sit satyrã scribit: tale qs putet q; ei veniam deneget: auctoritate plurimorũ poetarũ illũ in suã sniam ire coget veluti iudei nõnullos romanos ĩ suas cerimonias cõuenire cõpellebant: quos more suo p trãsitũ notat. Cõcessa cũ venere vti possem. Cõcessa.i. pmissa a lege ciuili:nõ a lege dei quã horati⁹ nõ agnoscebat. Sapiẽs vitatu quidq; petitu sit meli⁹. Pro latinitate aduertes puer Supina posteriora tãtũmodo cũ nõib⁹ adiectiuis ĩ passiua significatiõe cõstrui vt hoc loco vitatu & petitu construunt cũ h° noie meli⁹. Nec dices. Sapiẽs reddet tibi meli⁹ cãs q̃ ego: qa pater nullas cãs reddebat. Ordo aũt est. sapiens reddet tibi causas qd sit meli⁹ vitatu.i. vt vitetur.q; pro et quid sit meli⁹ petitu.i. petat & fiat. Sitr & illud quod interrogatiue leges. an hoc inhonestũ & inutile factu necne sit addubites? Exanimat id est sine aĩo facit. hoc est pturbat. versus aũt nõ staret nec sniã si examinat legat. Itẽ cũ dicit. Largiter abstulerit &c. scies aduerbia a positiuo scdę declinationis ĩ e regulariter exire: vt docte pulchre. & a tertię declinatiõis in er. vt fortiter dulciter. sed sępe cõtrafieri cõperies vbi oportunũ fuerit. Nã largiter. ampliter. duriter. & dulce. suaue. & silia sępe leges. Ordo est. Cũ.i. qñ pater hortaret me vti.i. vt viuerẽ pce. frugalit.i. ꝓmodulo frugũ mearũ atq; vti.i vt viuerẽ cõtẽtus eo sup. pĩmonio qd ipemet pater parasset & dereliquisset mi.i. mihi aiebat o fili nõne vides vt.i. qualit fili⁹ albi.i. albij (de quo dictũ ect stupet albius ere) viuat male.i. pdige. & hoc sępe fit vt auarũ patrẽ seq̃tur pdigus infans aut itidẽ auarus. nã gnatio malorũ vix medium tenere qd nõ didicit põt. q; pro et nõne vides vt id est qualiter: barus.i. ille pdigus adolescens qui omne patrimoniũ suum dilapidauit. nũc viuat in-

ops.i.pauper ſine terra & ſine auxilio. qđ ſup.ē magnū documētū ne qs velit pdere.i.pdigere & cōſumere rē patriam id eſt patrimoniū ſuū. Cū id eſt quādo deterreret.i.terrēdo dehortareť a turpi amore meretricis: aiebat ſis diſſimilis ſectani q meretricē pdite amabat. & ne id eſt vt nō ſequerer mœchas.i.adulteras: cū id eſt quando poſſem vti venere cōceſſa.i.voluptate meretricū a lege pmiſſa.aiebat.o fili: fama treboni.i.triboniį: depnſi.i.deprẹhenſi in adulterio.nō eſt bella immo turpis.vbi habetur ſnia acronis & donati q᷒ licitū eſt vti meretrice: ſed nō licet eam amare.vtrūq᷒ autem illicitum eſſe lex docet xp̄iana. Aiebat etiam pater.o fili ſapiēs.i.philoſophus mortalis reddet tibi cauſas quid ſit melius vitatu.i.vt vitetur.q᷒ pet quid ſit melius petitu.i.vt expetatur. Sunt autem duę dictiones quid q᷒.vnde nō ſcribes quicq᷒.ſatis eſt.i.ſufficit mi.i.mihi patri tuo homini illitterato ſi poſſim ſeruare in docendo te morē.i.conſuetudinem ſiue inſtitutū traditum ab antiquis.i.a maioribus noſtris qui filios ſuos exemplis docebant & maiorum imaginibus.& ſi poſſim tueri.i.conſeruare vitam & famam tuam incolumē.i.illeſam a vitijs.dū.i.q̄diu eges.i.indiges.cuſtodis.i.pedagogi qui te cuſtodiat. Tu nabis autē ſine cortice.i.viues ſine alterius adminiculo ſeu gubernaculo ſimul ac.i.cum primū & īmediate poſtq̄ ętas ſup.maior.durauerit.i.cōſolidauerit & firmauerit mēbra ſup.tua.q᷒ pro et anīm tuū. Sic inquit poeta pater meus formabat.i.informabat me puerū.i.cū adhuc puer eſſem.dictis.i.monitis:& ſiue pater meus iubebat vt facerē quid.i.aliq̄d ſup.boni dicebat ſup.tu habes auctorē quo auctore facias hoc qđ moneo.& hoc dicēs obiiciebat.i.pro obiecto & exēplo dabat vnū ex iudicib⁹ ſelectis.i.ſeorſum ex equeſtri ordie lectis.& ſiuevetabat ſup.aliq̄d.aiebat ſup.an.i.id eſt nūq̄d addubites.i.debeas dubitare an hoc ſit ihoneſtū factu.i.vt fiat vel dū fit & an ſit inutile factu.i.vt fiat: necne.i.an nō.cū hoc atq᷒ ille.i.vn⁹ & alter flagret.i.ardeat & frequēs ſit malo rumore.i.infamia & opprobrio: q.d.nō debes dubitare.ſed certo ſcire q᷒ hoc ſit inhoneſtū & inutile ꝓpt̄ qđ pl̄es incurrerūt ifamiā. Addit poeta.vt.i.quēadmodū fun⁹ vicinū.i.mors vicini exaīat.i.ſine aīo facit & terret ęgros.i.ęgrotātes: auidos.i.cupidos vitę.q᷒ pro & cogit pcere ſibi.i.ſeruādo dietā & acqeſcēdo cōſilio medicoꝝ & nō faciēdo q̄ ſibi mortē inferre poſſent. Sic opprobria.i.ifamia & diffamatio aliena abſterrēt ſępe teneros.ībecilles & iuueniles aīos a vitijs.vł ſic ſcđm Acronē.vt fun⁹ vicinū exaīat auidos.i.auaros ęgros.i.ęgrotātes & cogit pcere ſibi.i.largi⁹ viuere & geniū ſuū nō defraudare.ſic opprobria &c. Ego inq̄t poeta ſup.ſum ex hoc.i.ex inſtitutiōe p̄na.ſanus.i.mūdus & īmunis ab illis ſup. vitijs quęcūq᷒ ferūt.i.afferūt pniciem.i.nociuā & ſi nō more dicā mortalē culpā.ego aūt teneor mediocribus vitijs.& talib⁹ ſup.qs.i.q bus ignoſcas.i.quilibet teneť facile ignoſcere & veniā dare.vñ & venialia a nīis dicunť. Et fortaſſis lōga ętas abſtulerit.i.dēpſerit iſtinc.i.ab iſtis mediocribus vitijs largiter.i.abūde.& amic⁹ liber.i.corrector amic⁹ audacter corripiēs.& ꝓpriū cōſiliū. Neq᷒ pro & nō: etenī cū lectulus ī quo cubo aut porticus in q̄ ocioſus deābulo excepit me.i.cū ſim aut ī lecto ſolus aut ī porticu.nō deſum mihi.i.ſaluti & correctioni vitę meę. Nā agito.i.diſputo mecū compreſſis labris.i.tacite dicens.hoc.i.hmōi factū eſt recti⁹.& ego faciēs hoc.i.talē rē viuā meli⁹.& ego occurrā ſic.i.taliter faciēdo.dulcis.i.ſuauis & iocūdus amicis meis. Quidā.ſ.mihi not⁹ fecit ſup.hoc nō belle.i.nō pulchre ſed turpiter.nūq̄d ego & imprudēs faciā olim.i.aliq̄n poſt hac ſup.facin⁹ ſiłe illi turpi facto.q.d.nō hęc inquā agito mecū cōpreſſis labris.& illudo.i.ſine labore natura ſic dāte facili ter & ſine curioſitate quaſi ludēdo inſcribo: hęc.i.hmōi exēpla vitioſa vt ea fugiam.chartis.i.libellis.vbi.i.quotiēs: qđ.i.aliqđ oci.i.ociį: dať.i.cōcediť mihi. Et hoc.ſ.q᷒ vitia alioꝝ ſcribo ſi cut prius dictū eſt iocoſius eſt vnū ex illis mediocrib⁹ vitijs q̄ dixi me hr̄e. cui.ſ.vni vitio ſi nolis cōcedere.i.veniā dare.multa man⁹.i.ampla copia poetaꝝ veniat & ſit mihi auxilio.i.auxiliū (Nā ſum⁹ multo pl̄es q̄ fortaſſe putes) ac pro & nos cogem⁹ te cōcedere.i.cōuenire in hāc turbā. id ē in ſniam & opinionē multoꝝ poetarū q ſatyrā ſcribēdā cēſuerūt. velut.i.quemadmodū iudei ſup.cogunt multos ad ceremonias ſuas.

Ex vitiis vnū.cui ſi cōcedere nolis
Multa poetarū veniat manus: auxilioq᷒
Sit mihi.nam multo plures ſumus: ac veluti te
Iudei: cogemus in hanc cōcedere turbā.

Argumentū quintę ſatyrę per Aſcenſium.

Brunduſium ducit diuerſos quinta notantem

Ordo eſt. Quinta ſup. ſatyra ducit.ſ.poetā notātē.i.rep̄hēdētē diuerſos.i. diuerſorum vitia. Brunduſiū id eſt in eā ciuitatem ad quā miſſus erat.

Sequitur Satyra quinta.

Prębuit: & parochi q̄ debēt: ligna salēq;.
Hinc muli capuę clitellas tempore ponūt.
Lusum it mecœnas: dormitū ego virgiliusq;:
Namq; pila lippis inimicū & ludere crudis.

leat & plegisperitis & pro scriptorib⁹. Prętexta aūt regū ethruscor⁹ vestis ad romanos magistratus trāslata est: & est purpurea p̄cipue pectus ābiēs. Latusclauus aūt insigne senator⁹ est. Batillū aūt vasculū dicit: de quo carbones incensi essent q̄bus ferrū ad inurēdas notas reis cādebat. Parochi a p̄bendo dicti: vñ & parochię q̄ victū prębēt curato. Salē aūt p̄ condimēt oetiā masculino gñe dices puer: sicut & docti oēs: licet affranius antiq̄ssim⁹ sal merū dixerit Lippis & crudis. i. horatio & virgilio. Nā ferūt mecœnatē: cum inter horatiū & virgiliū chariss̄imos poetas cogitabūdus & tristior sederet: ab altero eor⁹ iterrogatū. Vbi nā esset: vrbane respōdisse. Inter lachrymas & suspiria. Lippi enī oculi q̄les horatius habuit lachrymas: & crudus stomachus: vt virgilij suspiria emittit. Ordo est. Nos linqmus. i. pertrāsimus facto prādio: libēter fundos. i. ciuitatē fundanā: & hoc aufidio lusco: p̄tore. i. quia aufidius luscus ibi p̄tor fuit & nō potuim⁹ ferre ineptitudinē eius nos libēter linqmus fundos ridētes p̄mia. i. insignia p̄toriatus scribę. i. q̄ suscepit ex officio scribat⁹ videlicet p̄textā. i. vestē regalē nobilib⁹ pueris & post etiā senatorib⁹ ad ornatū pectoris cōcessam: & latū clauū: vestē senatoriā quā lata fascia ambiebat & batillū. i. vasculū prunę. i. carbonū quib⁹ nota infamię cādente ferro inurebat reis. Deinde nos lassi. i. fessi manem⁹ in vrbe mamurrarū. i. illor⁹ nobiliū q e formijs oriūdi erāt. Hoc est igit̄ formijs manem⁹ illa nocte: murena p̄bēte domū. i. lectū & hospitiū & capitone: culinā. i. coquinā: hoc ē victū. Postera lux. i. sequēs dies orit̄ multo gratissima. nāq; plocius & vari⁹ poeta (nā var⁹ bellifer fuit) & virg. doctiss̄im⁹ poetar⁹ occurrūt nobis sinuessę. i. apud sinuessā: exūtes aię q̄les neq; cādidiores. i. pulchriores & ab iuidia puriores: terra tulit. i. pduxit vel portauit: neq; qs. i. quib⁹ alter sit deuictior. i. obligatior me. i. q̄ ego. Est aūt honesta locutio. Sū tibi deuict⁹. i. amicicię vīculo obligat⁹. O q. i. q̄les q̄ iocūdi cōplexus & quāta gaudia fuerūt nobis? ego sanus. i. q̄diu habeā sanā mentē: nil p̄ nō & aliqd: nō cōtulerim i. veli cōferre seu cōparare aliqd iocūdo amico. q. d. nihil mihi carius aut iocūdius esse pōt q̄ amicus: villula. i. paruavilla q̄ est p̄xima cāpano pōti: p̄buit nobis tectū. i. hospitiū: & parochi. i. p̄bitores q ad hoc ī vijs publicis cōstituti erant vt missis a senatu ligna & salē darēt. Nā cętera ipsi secū ferebāt parochi: ergo sup. p̄buerāt ea q̄ debent p̄bere videlicet ligna & sal. Hinc. i. ab hoc loco digressi muli q sarcinulas portabāt ponūt. i. deponūt tpe: pro tēpori. i. tēpestiue & vt dicūt de bona hora clitellas. i. sellas rudes sup quas sarcinas portāt: q̄s deponūt vbi hospitādū est. Aduerte aūt puer: noīa tertię decli. p aduerbijs in tpe aut in loco posita in i latine p̄ferri nō in e nisi poetice: de loco autē in e. De aduerbijs in tpe exēpla sunt. Luci: vesperi: tēpori. De aduerbijs i loco: carthagini: auinioni &c. In quare īperiti plurimi fallūt dicētes: natus ē carthagine p carthagini. Recte aūt dī veni in tpe: qa nomē est: sed sine p̄pone dixeris veni tpi. Si auctoritatē q̄ris: habes hic acronē & seruiū sup. iiij. ænei. inverbis aulide & carthagine. muli ergo deponūt onera & sellas suas tpe. i. cū adhuc multū tpis diei superesset: vnde mecœnas it. i. vadit lusum pila: & ego & virg. imus supple dormitū. Nam ludere pila est inimicū. i. molestum & nociuū lippis: vt mihi inquit Hora. & crudis: vt Virgilio. Scies etiā multas locutiones quib⁹ vulgares vtūtur apud latinos nō esse: vt pilare: globare: alearе &c. Nam latini dicūt ludere pila: globo: disco: alea &c. Non magnopere aūt curo siue virgi. siue vergi. scribatur. Nam vetustatis indagatores vergilius scribendū censent.

Hinc nos coceij recipit plenissima villa
Quę super est caudi caupōas. nūc mihi paucis
Sarmenti scurrę pugnā messiq; cicirrhi
Musa veli memores: & quo pre natus vterq;
Contulerit lites. messi clarum genus osci
Sarmenti dña extat: ab his maioribus orti
Ad pugnā venere: prior sarmētus, equi te

Hinc mos coceij &c. Pergit in descriptione itineris sui poeta: multa vrbani tate ineptitudinē carpēs scurrarū & variam mortaliū vitā figurās. Quocirca licet plurima ab acrone satis argute explanata sunt: tñ vt imperitiores quoq; accipiāt clarioribus repetem⁹. Pōt autē primorū verbor⁹ duplex eē sensus. Nā porphirio dicit: q⁹ poeta indicat se capua pfectū in coceij neruę villa māsisse quę est supra tabernas caudij oppidi & scdm hūc sensum legēdū est. Hinc nos

coceij recipit pleniſſima villa: quaſi poſtridie eius diei ad villã coceij veniſſẽt. Alij legunt hic. i. capuę. ſed melior eſt lectio ſi hinc legaꝫ. Alius ſẽſus eſt. nũc accepti ſum⁹ hoſpitio in villa coceij: q̃ villa cũ ſit pleniſſima ſupeſt. i. excedit cauponas caudij. i. meli⁹ ibi accepti ſumus ī villa q̃ fuiſſem⁹ in cauponis oppidi. Vbi hęc tria vocabula notãda ſũt Hoſpitiũ enī eſt vbi amici recipiũtur. Caupona vbi p̄cio: & villa domus in agro q̃ aũt muſã īuocat ignari vt inqt acro rẽphēdũt ꝓpterea q̃ in de arte poetica dr̃. Nec deus īterſit niſi dign⁹ vindice nodus Inciderit. hoc ē q̃ poetę nõ debẽt facere īnuocationẽ dei: quotiẽs hũano īgenio nod⁹. i. difficultas poſſit diſſolui. verũtñ vt Acro docet oratorie hic poeta īuocat: & nõ ſine multa vrbanitate. Nã iucũdiſſimũ eſt in re ridicula grauitate verboꝝ interdũ vti. Vnde & Iuue. de magnitudine rũbi locutur⁹ ait ſatyra. iiij. Incipe caliope licet hic confidere: nõ eſt Cãtandũ: res vera agitur: narrate puellę Pierides &c. Meſſi clarũ gen⁹ oſci. Porphirio ītelligit vt ſit oſci ſunt clarũ gen⁹ meſſij. & eſt ironia: qa cãpani ignobiles ſũt Equi feri ſiẽm iõ dixit: q̃ toruã & ſetoſã frontẽ haberet vt equus ferus. Cãpanũ in morbũ. Porphirio. cãpani q oſci dicebãtur ore immũdi habiti ſunt. vnde & oſcos dictos putãt quaſi obſcœnos. hęc ille. Q̃z aũt meſſi⁹ dixit accipio: varie ītellig̃. Nã accipio p̃termiſſa ſigãtione qua ſigãt ad cœnã accipere: aliq̃n ſigãt īntelligere: aut ītellectũ rei accipe. ſicut dare: dicere: aut intellectũ rei dare. vñ põt eſſe accipio. i. ītelligo q̃d vis dicere. vel meli⁹ trãſlatũ dicas a gladiatore q ſe vulneratũ ſentiẽs dicit accipio ſup. vuln⁹ iſtud: relaturus aliud in te. vñ minabũdus ſecũ dicit. Paſtorẽ cyclopa: polyphœmũ intellig̃it. De quo in. iij. ænei. ſatis ampla fit mentio. vt vero ex odiſſea homeri trahi⁊. Cyclopes in ſicilia īmaniſſimi corporis hoĩes fuerũt: & vnũ tm̃ oculũ in frõte habebãt: vt dicit virgili⁹. Argolici clypei aut phœbeę lãpadis inſtar. hoc eſt ad magnitudinẽ clypei gręcoꝝ aut globi ſolaris. nõ quãtus eſt: ſed quãtus videꝫ nobis: Cũ vero vlyxes vagabũdus p tempeſtatẽ ad eã regionẽ appulſus eẽt: vnus cyclopũ poliphœm⁹ noĩe oues ſuas paſcẽs deſcẽdentẽ vlyxẽ cũ ſocijs captiuos ī ſpelũcã duxit. & cũ duos ex ſocijs deuoraſſet vlyxes dormiẽti fuſte ficulno illi oculũ illũ trãſfixit. Nã aliter q̃n ad oſtiũ antri iacebat exire nõ potuiſſet cũ ſocijs. Neq; vero ſatis fuit occecaſſe niſi noua ſolertia exitũ inueniſſet. nã oſtiũ antri occluſur⁹ pecudes ſingulas exire fecit palpãs eaꝝ dorſa. q̃d vidẽs vlyxes īuit vt ſub vẽtre arietũ ereperẽt: ſicut & ipſe fecit vñ ſaluus euaſit cũ comitib⁹ ſuis. Polyphœm⁹ ergo toruã cicatricẽ euulſi oculi in fronte habebat: ſicut & meſſius: vñ poterat ſaltare cyclopẽ. i. ſaltando exprimere perſonã cyclopis: hoc eſt polyphemi ſine larua. i. facie adulterina ex cortice aut corio aut carthis cõpacta: & ſine tragicis cothurnis id eſt altis calciamẽtis: eo q̃ magnus eſſet. Multa cicirrhus meſſius ſarmento ſeruitutẽ obijciebat: vnde quęrit an cathenã qua vt ſeruus conſtringi ſolebat laribus donaſſet. Vbi ſcies q̃ qui aliquo munere aut ſtatu pfuncti erant: ſolebãt inſignia & arma illius deis dicare: vt pueri exeuntes pueritiã laribus bullam: & puellę veneri pupas. bellatores herculi arma ad poſtem figebant: vnde petulãter interrogat an ne cathenã ſuam laribus donaſſet tanq̃

Eſſe feri ſimilem dico. ridemus: & ipſe
Meſſius accipio: caput & mouet. o tua cornu
Ni foret execto frons: inquit: quid faceres cũ
Sic mutilus miniteris. at illi fœda cicatrix
Setoſam leui frontem turpauerat oris
Cãpanũ in morbũ in faciẽ permulta iocatus:
Paſtorem ſaltaret vti cyclopa rogabat.
Nil illi larua aut tragicis opus eſſe cothurnis.
Multa cicirrh⁹ ad hęc: donaſſet iã ne cathenã
Ex voto laribus quęrebat: ſcriba q̃ eſſet
Deterius nihilo dominę ius eſſe. rogabat
Deniq; cur vnq̃ fugiſſet: cui ſatis vna
Farris libra foret gracili ſic tamq; puſillo.
Prorſus iucunde cœnã produximus illam.
Tẽdim⁹ hinc recta bñuẽtũ: vbi ſedul⁹ hoſpes
Pœne macros arſit: dũ turdos verſat in igni.
Nam vaga per veterẽ dilapſo flãma culinã
Vulcano ſummũ properabat lambere tectũ
Conuiuaꝫ auidos cœnam ſeruoſq; timẽtes
Tũ rapere atq; oĩs reſtringere velle videres.

Egreſſũ magna me excepit aritia roma
Hoſpitio modico rhetor comes heli-
Greçor; liguę doctiſſim9 ide for; appi(odor9
Differtũ nautis: cauponibus atq; malignis
Hoc iter ignaui diuiſimus: altius ac nos
Pręcinctis vnũ:minus ē grauis appia tardis:
Hic ego ꝓpter aquā q; erat deterrima:vētri
Indico bellum:cęnantis haud animo æquo
Expectans comites:iam nox inducere terris
Vmbras: & cœlo diffundere ſigna parabat:
Tum pueri nautis:pueris conuitia nautę
Ingerere:huc appelle: trecentos inſeris:ohe
Iam ſatis eſt. dū æs exigit:dūmula ligatur
Tota abit hora: mali culices:ranęq; paluſtres
Auertunt ſomnos,abſentē cantor amicam
Multa prolutus vappa nauta:atq; viator
Certatim,tandem feſſus dormire viator
Incipit: ac miſſę paſtum retinacula mulę
Nauta piger ſaxo religat:ſtertitq; ſupinus.
Iamq; dies aderat:nil cum procedere lintrē
Sentimus:donec cerebroſus profilit vnus
Ac mulę nautęq; caput lumboſq; ſalligno
Fuſte dolat: quarta vix dęmū expoimur hora.
Ora manuſq; tua lauimus feronia limpha.
Milia tum pranſi tria repſimus:atq; ſubimus
Impoſitū ſaxis late candentibus,anxur.
Huc venturus erat mecœnas optimus atq;
Coceius: miſſi magnis de rebus vterq;
Legati aduerſos ſoliti cōponere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere:interea mecœnas aduenit atq;
Coceius:capitoq; ſimul fonteius:ad vnguē
Factus hō:antoni nō vt magis alter amicus.

Egreſſū magna me excepit aritia roma. Luciliū(inquit porphyrio) hac ſatyra ęmulatur Horatiter ſuū a roma vſq; brunduſium deſcribēs. qđ & ille in.iij.lib.fecit prīo a roma capuā vſq; & inde ad fretū ſiciliēſe.hęc porphyri. Deſcribit ergo in hac ſatyra poeta iter qđ cum heliodoro rhetore brunduſium habuit. In qua deſcriptione nō īmemor ſatyrici ſtili multas hominum ineptias:ſuaſq; ſubinde vrbaniſſime notat: vt in explanatione patebit. Ordo itaq; ē. Aritia ciuitas illa diſtans ab vrbe decē milia paſſuū: excepit modico hoſpitio me egreſſū magna roma. antithetō:magna & modico Heliodorus rhetor doctiſſimus linguę greçorum:erat comes.i.ſimul miſſus & mecū iter faciens:inde.i.deinde forum appi.i.appij:differtū.i.in diuerſis partibus plenū nautis atq; cauponib9 malignis:excepit ſupple me. Aduerte aūt q; acro diſtinxit:vt tribus generib9 hominū forū illud plenū intelligaſ: nautis: cauponibus: atq; malignis ſupple hominibus. Verūtamen:quia in prima ſatyra caupones.i. vini vēditores malignos ſignificauit dicēs. Perfidus hic caupo: poteſt malignis epitheton eſſe de cauponibus. Nos ignaui:id eſt non operoſi & dilīgentes ad laborem & iter faciendū: diuiſimus id eſt duobus diebus fecim9 hoc iter a roma:ſcilicet vſq; ad forū appij: quod eſt ynum.i.vnius diei iter: p̄cinctis id eſt expeditis & inſtructis ad iter alti9ac.i.q̄ nos ſ.eram9. via appia eſt minus grauis.i.moleſta tardis: quia multa habitacula ſeu diuerſoria continet in quibus refici & requi eſcere poſſunt. Ego indico:id eſt proclamo ventri meo bellū:id eſt ieiunium & abſtinentiam ei famelico denuncio: hic id eſt in foro appij: q; id eſt ideo q; aqua erat deterrima id eſt peſſima & inſipidiſſima expectans: haud id eſt non æquo.i.patiēti:ſed iniquo & impatiēti animo comites meos cenantis: id eſt q; cenabant: q̄uis aqua erat mala. Eſt aūt accuſatiui caſus cenātis. Nox parabat id eſt cœpit iam: id eſt paulo poſt inducere terris: id eſt in terras ſpargere vmbras & diffundere: id eſt diffuſe oſtendere:cœlo id eſt in cœlo vel per cœlum ſigna cœleſtia quę ſunt in zodiaco.

Pueri.i.miniſtri ad occupãda loca a dñis ſuis miſſi ſup.parabãt ingerere nautis cõuitia:& nautę pueris.dicebant aũt pueri ad directorẽ nauis:applle ſup.nauẽ:huc.i.ad nos:inſeris.i.nunquid imittis in tam paruã nauim trecẽtos ſupple hoies? Ohe: qđ faſtidiẽtis eſt vox iam ſatis eſt ſup. hoĩm in nauí:iterea aũt dũ es.i.naulũ preciũ portoriũ:exigit̃ per nautas ab intrãtibus.dũ mula ligatur ad trahendũ nauiculã tota hora.i.magna pars noctis abit: culices.i. minutę muſcę q̃ in italia p̃ſimę circa paludes ſunt.mali.i.nociuę & infeſtę: qꝫ p & ranę paluſtres auertũt.i.a nobis vertũt & amouẽt ſomnos.Nauta plutus.i.porro lautus.i.ãpliter irrigatus: multa vappa.i.vili & euaporato vino qđ plurimũ potauerat:cantat amicã abſentẽ.i.canticũ amatoriũ de amica abſente:atqꝫ p & viator.i.is q mulã direxit:certatim.i.p certamia cãtat viciſſim de amica ſua. Sed viator feſſus cœpit tandẽ dormire:& mulę miſſę ſup.ſunt paſtũ.i.ad paſcua: & nauta piger:religat.i.iterũ ligat(licet alibi diſſoluere ſignificat)retinacula.i.funes quib⁹ naues trahũtur ac retinẽtur ne p fluctũ retrocedere cogãtur:religat inquã ſaxo.i.ad ſaxũ:& ipſe ſupinus.i.iacẽs facie ad cœlũ verſa ſtertit:vt nautę ſolẽt dũ p̃funde dormiũt. Et iã dies aderat cũ ſentim⁹ lintrẽ.i. nauiculã nil p̃cedere:donec vnus cerebroſus.i.puerſi cerebri & mali capitis: vt quidã dicũt mo dici cerebri.Nã volũt cerebroſum iuidioſum & pãnoſum p cõtrariũ ſignificare:cũ tñ a ſignificatione ſua nõ diſcedãt.Nã cerebroſus eſt nõ vni⁹ ſed varij cerebri.& p hoc furioſus.iuidioſus ẽ in quẽ multũ inuidię inferim⁹:licet ipſe nõ inuideat. pãnoſus eſt plenus pãnis.i.diuerſis partículis aſſutis.Nam pãnus p fruſto accipit̃.vt in de arte poetica.V nus & alter aſſuitur pãnus.Eſt ergo pãnoſa res varijs fruſtis particuliſqꝫ conſuta: donec inquã vnus cerebroſus.i.iracũdus & furioſus p̃ſilit.i.porro e nauí ſalit:ac dolat.verberat & cõcauat ſaligno fuſte.i.ramo rapto de ſalice q̃ aquas amat:lũbos mulę & caput nautę. Nos exponimur e nauí ad terrã tandẽ vix quarta hora poſt ortũ ſolis:cũ tñ cũ ſole vel ante ſolẽ deberẽt exponi: & exponebãtur ad tẽplũ feronię in tertio miliario a tarracina.vñ dicit:& o feronia dea cõiunx iouis:anxuris.i.iberbis:nos lauimus.i.lauam⁹:ora.i.faciẽ:qꝫ p & manus nr̃as:tua lympha.i.aqua iuxta tẽplũ tuũ fluente. Scies puer lauo & prię & ſcđe cõiugatiõis eſſe.vñ hic ponit̃ in tertia cõiug.lauim⁹.nã p̃tis eſt tpis:in p̃terito enĩ eo qꝫ eſt biſſyllabũ pria p̃ducẽt. Tũ.i.deinde nos prãſi:repſim⁹.i.lente p̃ceſſim⁹ tria milia:atqꝫ ſubim⁹ anxur oppidũ ipoſitũ ſaxis cãdentib⁹.i.reſplẽdentib⁹ late.Mecœnas optim⁹ ſup.vir vel amicus erat vẽturus:huc.i.ad hoc oppidũ:videlicet anxur: atqꝫ coceius erat vẽtur⁹ huc:q duo erat miſſi ab auguſto cęſare.V terqꝫ de magnis reb⁹:quia de pace cõciliãda:exñtes legati ſoliti.i.cõſueti cõponere aduerſos.i.inimicos:amicos.i.cõponẽdo facere de aduerſis & inimicis amicos.Ego lippus id laborãs oculis fluẽtibus:illinere.i.illinebã vel cœpi illinere (& eſt tertię cõiugationis hic nõ quartę)oculis meis nigra collíria.i.medicamẽta q̃vulgo emplaſtravo cãtur:interea mecœnas aduenit atqꝫ coceius: qꝫ pro & fonteius capito ſimul: qui tñ ab antonio miſſus erat:exiſtens homo factus ad vnguẽ.i.politus & p̃fectus in nulla re notãdus:in tantũ vt alter nõ ſit magis amicus antoni pro antonij.

Cerebroſ⁹
Inuidioſ⁹
Pãnoſus

Lauere

Fundos aufidio luſco p̃tore. Continuat deſcriptionem itineris ſui artifici oſe. Nam dicẽdo linquimus ſignificat ſe trãſiſſe fundos. Vñ ſtrabo. Sinu caiectano contiguũ eſt cœcubũ. Cuí adiacet vrbs fundi in via appia. Tota hęc ora p̃cipua vina gerit.Hinc cœcubum: fundanũ:ſetinũ: falernũ: & albanum. Notat aũt hoc loco inſolẽtiã ignobilis p̃toris: qui cũ de ſcriba ſenator factus eſſet inſignia ſenatoria inſolẽter oſtentabat fundis vbi non cõgruebat. Scies aũt ſcribaꝫ officiũ infimo hominũ genęri romę cõmiſſum:cũ apud grękos & etiã ethruſcos nobiliſſimo cuiqꝫ mandetur. Nam porſenę ſcriba ob id a ſcęuola occiſus ẽ:qꝫ regali põpa ſplẽdidũ regẽ eſſe credebat. Eſt aũt is ſcriba quẽ cãcellariũ dicũt: licet largius accipi ſo-

Fundos aufidio luſco prętore libenter
Linquimus:inſani ridẽtes prędia ſcríbę
Prętextam & latũclauũ prunęqꝫ batillum
In mamurrarũ laſſi deindevrbe manemus
Murena p̃bente domũ:capitone culinã.
Poſtera lux oritur multo gratiſſima: nãqꝫ
Plocius & varius ſinueſſę virgiliuſqꝫ
Occurrunt animę: quales neqꝫ candidiores
Terra tulit:neqꝫ quís me ſit deuinctíor alter
O qui complexus & gaudia quãta fuerũt:
Nil ego cõtulerim iocundo ſanus amico.
Proxima campano ponti quę villula tectũ

Signis perfacile est:venit vilissima rerum
Hic aqua:sed panis lōge pulcherrimus:vltra
Callidus vt soleat humeris portare viator.
Nam canuli lapidosus aquę nō ditior vrna
Qui locus a forti diomœde est conditus olim.
Flentibus hic varius discedit mœstus amicis.
Inde rubos fessi peruenimus.vtpote longū
Carpētes iter:& factū corruptius imbri.
Postera tēpestas melior:via peior adusq;
Bari mœnia piscosi.de hinc gnatia lymphis
Iratis extructa dedit risusq; iocosq;
Dum flāma sine thura liquescere limine sacro
Persuadere cupit:credat iudeus;apella:
Non ego.nāq; deos didici securū agere ęuum
Nec siquid miri faciat natura:deos id
Tristes ex alto cęli dimittere tecto
Brundusium longe finis chartęq; vięq;.

est thura sine flāmis cōsumi.Nāq; deos didici.ab epicuro.s. q docuit deos nō curare mortalia facta.quę si curare vellēt sollicitudine vrgēte beati eē nō possent:sed tristes.q̄ ratio q̄ friuola sit neminē xp̄ianos latet. Iactabat tñ se epicurus mortaliū genus duobus magnis malis leuasse videlicet religione pręsentiū & metu futurorū.dixit enī deos nō curare mortalia vnde frustra colant. et post mortē aliā nō esse vitā. vñ frustra metueremus inferna. sed hęc sacrilega sunt.vnde poeta noster alibi longe aliter sentit.immo errorē reuocat p̄mo carminū ita dicēs ode xxxiiij. Parcus deorū cultor & infrequēs Insaniētis dū sapiētię cōsultus erro. vbi sapiētiā epicuriorū insaniētē vocat & erroneā. Est autem poetarū varias sequi opiniones.cōgruit aūt huic loco postq̄ epicurice pollutionē fassus est se epicureū ostendere. cui sectę voluptuosa vita & lubrica pudori nō fuit. Ordo est. Appulia:pars illa italię incipit ex illo.i. postq̄ illinc p̄fecti sumus ostentare mihi montes notos.i. quos cum vicini patrię meę essēt bene noram dicit poeta.quos montes a tabulus vētus ille pestifer torret.i. vrit et exiccat:& quos nunq̄ pro nō & vnq̄ nos nō erepsemus(pro erepsissemus per sincopā).i.repēdo & tarde p̄cedēdo exiuissemus:sed illic defatigati occubuissemus.nisi villa.i.suburbiū.triuici illius oppiduli ad qđ vehicula iuncta accidere nequeūt recepisset nos nō sine.i.cū fumo lachrymoso.i.lachrymas,puocāte & hoc dico camino.i.igni vrēte.i.cōburēte ramos:vdos.i.humidos & virides hūorē intrinsecꝰ hñtes cū foliis.i.frondibꝰ.Caminꝰ nō est fumariū p qđ fumus exit:.sed ignis ipe.Focꝰ aūt nō est ignis:sed locꝰ vbi ignis fit:a fouēdo dictꝰ.ego inquit poeta stultissimꝰ expecto.i.expectaui:hic.i.i hac villa:puellā mēdacē qa nō tenuit p̄missum vsq; ad mediā noctē.somnus aufert tñ.i.tandē(et sic sę pe capit & ita nō vacat)veneri.i.libidini.meę ītētū.i.conatū suū.vel id ad qđ intēdebatr. Acro aūt exponit sic.somnꝰ aufert me intētū veneri. & sic est p̄cipiū.tum.i.p̄terea vel insup.somnia id est isomnia vl̄ fantasmata:maculāt.i.polluūt:īmūdo visu.i.p̄pter īmūdū visum quo videbar mihi puellā cōplecti.vestē nocturnā qua noctu vtebar.q; pro et vētrē supinū.i.ad supos hoc est celestes versum.Quędā exēplaria hñt vētrēq; supbum.i.elatū velvino spumātē & effrenē.credo tñ supinū potius legēdū.vult aūt dicere se pollutū esse.qđ cū epicureus esset haud turpe duxit. Landinus tñ vult q; sub noīe suo aliū notet:quod verisimile nō est.Nec tñ ob id se ita reprehēdit: vt auctoritatē minuat.quia inter leuia seu mediocria vitia cōputādū putauit vñ se stultū fuisse fatetur.q; puellę crederet.Nos rapimus.i.celeriter rapti trāsimꝰ:rhedis.i.vehiculis:hinc.i. ab hac villa.quattuor & viginti milia sup.passuū.Ornate aūt dixit.quattuor & viginti.Nā vt Valla annotauit.qñ inter ptes numeri ponit cōiunctio:tūc vltra viginti & citra cētū.hoc ē intra vigīti & centū p̄ponemus minorē numerū. sed ante viginti & post centū:& vbiq; sine cōiunctione contrario fiet Dices ergo decē & quattuor:cētū & quattuor.nō tñ viginti & quattuor: sed quattuor et viginti.vel omissa cōiunctiōe vigintiquattuor:& sic de cōsimilibus.Nos ergo rapimur rhedis sup.p quattuor & viginti milia passum:mātsuri vt maneamus oppidulo.i.ī puo oppido: qđ nō est sup.cōcessum dicere versu hexametro.s.Hoc aūt oppidū scđm Acronē dicit equotutiū.scđm Porphirionē ęquūtutiū.scđm Lādinū entractitiū si codices mēdosi nō sūt.Nō ē aūt dicere.i. nō licet dicere vel nō est in ptāte mea dicere.sicut hic nō est soluēdo.dicimus de eo qui soluere non

põt. ideo aũt nõ dícere verſu hexametro. quía cũ ſyllaba breuis ínter duas longas ponít: non eſt dictio apta metro hexametro. pfacile. i. valde facile eſt ſup. dícere ſignis. i. p ſigna. aqua q̃ eſt vi liſſima rerũ. i. res viliſſima hoc ẽ minimo vendi ſolet: venit. i. vendít: hic. i. ĩ hoc loco. Scies pu er vile dici quícqd facili precio emít. vt vilis eſt panis vbi nõ care emít. vnde male accipiũt qui putãt rem vilẽ eſſe cõtẽptibilẽ & ſordidã. veneo aũt eſt venũ eo. i. vendor. & pducit tam í pñti q̃ in prẽterito primã ſyllabã. venio aũt. i. alíquorſum eo habet in pñti & in eius tpibus primã breuem: in cẽteris longam. A qua ergo quę eſt viliſſima rerũ: quia duo elemẽta cõmunía ſunt aqua et aer & maxíma ſolet in plẽríſq; locís eſſe aquarũ copía. illic tamẽ cũ ſít terra ſicca (vt apud Perſíum ſitiat canis appula q̃tũ) aqua venit. i. vendít. ſed panis eſt ibí longe pulcherrimus. intãtũ vt viator callídus. i. ꝓuidus & in eo itinere ſic exercitatus: vt callũ in pedibus habeat ſoleat portare panẽ illũ humeris ſuís vltra. i. ad vltíora loca. Nã panis eſt ſup. canuſi. i. canuſíj vel apud canuſiũ lapídoſus. i. durus nõ dítior. i. nõ carior vrna aquę. i. q; vendaẽ vrna quę apud equũ tutiũ. & íta panis equotutíj cõmutaẽ cũ aqua canuſina. vel ſic. panis canuſi lapídoſus ẽ: & vrna aq̃ nõ eſt dítior. i. melíor. i. vtrũq; ibi malũ eſt. ſed prior ſnía magis placet. Qui locus. ſ. canuſinus eſt olím cõditus a forti díomœde. q etiã cũ ęnea duellũ ínít: cui9 coxã lapíde pcuſſit. q̃tũ ínquit homerus duo hoíes robuſtiſſimí ętate mea tollere nõ poſſent. Vñ certũ eſt fortẽ fuíſſe. Vari9 poẽta & amicus noſter díſcedit. i. diſgredíẽ a nobis: híc. i. hoc loco exñs mœſtus & amicis flẽtib9 ppẽ diſceſſum ei9. Nos puenim9 índe. i. ex illo loco: rubos. i. ad illud oppidũ exiſtẽtes feſſi. vtpote carpẽtes. i. q carpſim9 lõgũ iter. i. viã longã hoc loco. & factũ corrupti9. i. moleſti9 & difficilius imbrí. i. p pluuiã. Poſtera tẽpeſtas. i. aura ſequẽtis díei erat melíor: qa nõ pluebat. ſed via erat peíor: quía iã mollificata p̃cedenti pluuía. vſq; ad menía bari oppidi píſcoſi. vbi multę ſunt paludes & multa ſtagna in q̃bus copía eſt píſciũ: & íta via lutoſa dũ pluit. de hínc. i. de hoc loco gnatía ciuitas pediculoꝝ. i. illoꝝ ppſoꝝ inter quorũ ciuitates eſt extructa lymphís. i. aqs exiſtẽtib9 íratís. quia nolũt ibí eſſe. dedit nobis riſus & iocos: dũ cupít pſuadere. i. efficere vt credam9 thura liqueſcere. i. liquefieri in ſacro lumine. i. altari vel in íntroitu tẽpli. quã rẽ dícit poeta credat iudeus apella. i. circũciſus & ſine pelle. i. p̃putio. ab a priuatiua pticula & pelle. Credebãtur aũt iudei a romanis eẽ ſupſtitioſi: vt in actib9 apſtoꝝ ſatís cõſtat. eo q; multa míracula a deo inuiſibili facta aſſerebãt. q̃ romani hiſtoriographi nõ credẽtes inuertebãt: hoc eſt praue recita bãt: vt apd iuſtinũ ín exitu iſrael de egypto fere oía míracula deprauata legas dicentẽ nõ p maris rubei diuiſionẽ ęgyptios eſſe ſubmerſos: ſed p nimiã pluuiã impeditos ne fugiẽtes pſequerẽtur. Credit ergo ínquit poeta iude9 hoc. Non ego. Nãq; pro quía: ego dídici in ſcholis epicureorũ deos agere euũ. i. ppetuã vitã: ſecurũ. i. ſeorſum a cura. i. nõ curãdo res iferiores. Nec pro et nõ. & dídici ſupple ſi natura faciat qd. i. aliqd. miri. i. mirãdi. vel aliqđ miraculũ. deos triſtes. i. ſollícitos nõ demittere. i. deorſum mittere id hoc eſt íllud mirũ ſeu miraculũ ex alto tecto cęli. Brũduſiũ aũt fuit finis. i. terminus longę vię & longę chartę in qua ſcribebam iter meũ.

Argumẽtum ſextę Satyrę per Aſcenſium.

Sexta notat patrum de nobilitate ſuperbos.

Ordo eſt. Sexta ſupple ſatyra: notat. i. reꝑhẽdit: ſuperbos. i. ſupbientes & ſibí placẽtes: de nobilitate patrum. i. maiorum ſuorũ. vt ſequẽtia latius indicant.

On qa męcenas xc. Quoniã Horatius ſępe male audíuerat q; líbertinę cõditiõis pr̃e et eo p̃cone natus eſſet: ĩ hac ſatyra ſexta ſe alioſq; hũili loco natos cõſolaẽ: at q; maliuolis rñdet oñdẽs nõ nobilitatẽ ſanguinis: ſed morũ ingenuitatẽ eſſe dignã veris honorib9: mꝝtoſq; ignobiles p virtutẽ nobilitatos et ad ſummam dignitatem peruenifſe: monet tamen infímę conditionis homines in ſuo ordíne debere perſtare. & ne ſe ob id neceſſario miſeros iudícent. enumerat multa commoda priuatis hominibus cõceſſa: quibus in dignitate cõſtitutis cauendũ eſt.

Satyra ſexta.

non qa mecœnas lydoꝝ qcqd ethruſcos
Incoluit fínes nemo generoſíor eſt te:
Nec q; auus tíbi mĩnus fuit atq; pr̃nus
Olím quí magnís legionibus imperitarint
Vt plẽríq; ſolent: naſo ſuſpẽdis acuto
Ignotos vt me líbertíno patre natum.
Cum referre negas quali ſít quíſq; parente
Natus: dũ ingenuus. perſuades hoc tíbi vere.

manumissus :& infert q; q̃uis esset scriba.i.pmissu dñę fungeret officio scribę:tñ domina ppter ea nō pdiderat ius suū. Pręterea romani multos annos farre vixerāt & pulte:vñ seruorū cibos p māsisse diu verisile est. Dabant aūt ipis seruis singulis mēsibus terni modij farris aut frumenti qđ dimēsum dicebat & eo debebāt esse cōtēti.nō enī plus p victu accipiebāt. Q; si pci⁹ viuerēt id illis ad peculiū.i.ppriā possessionē accedebat:vt satis oñdit dauus terētianus de gęta seruo ita ī prima scęna phormionis loquēs. Quod illevnciatim vix de dimēso suo suū defraudās geninm cōpar sit:miser:id illa vniuersum arripiet:haud existimās q̃to labore sit ptū &c. Quia vero eda cibus seruis nimis exigua fuerat ea mēsura:nōnulli fame coacti aufugerūt. Sarmēt⁹ aūt scdm a= cronis interp̃tationē exili & gracili corpe fuit:ita q; libra farris cōtētus esse posset. Vñ pcunctat messius quare aliqñ fugissel cū nullā fugę cām videret hre. Turpissimū aūt erat in seruo fugisse Nā in eius cōtumeliā furcā in vestibus portabat in signū q; eā aliqñ meruissel: vñ & furcifer di= cebat. Sūt aūt q nō minus cōueniēter interp̃tanť dicētes sarmētū pinguē & elatū vētrē habuisse vñ p ironiā gracilē & pusillū vocat mœssius vicē gerēs in eo q; se polyphemo cōparatū audisset ob magnitudinē & frontis toruitatē. Sunt q dicāt de hoc sarmēto dictū esse illud Iuuenalis . Si potes illa pati q̃ nec sarmētus iniquos Cęsaris ad mēsas nec vilis galba tulisset. Vñ manifestum est eū nō sobriū fuisse:qñ iniquas.i.minores mēsas cęsaris ferre noluisset. Erat aūt seruiť scurra Scurra aūt is dicit q nō habita rōne suę dignitatis tā in sę q̃ in alios dicacitate sua dicteria iacit Scurta et cōuitia ad risum mouēdū alijs & sibi vētrē implēdū. Vrbanus aūt modeste & cum dignitate ri sum iocūq; excitat. Vbi sedulus hospes pœne macros &c. Mira(inquit porphi)energia.i . viua= citate & actiuitate hic sensus explicitus est. Nā reuera res ip̄a pingi videť:aut corā oculis agi non narrari tm̃. Si qs aūt ad allegoriā cōferre velit mirā snīęvbertatē inuenerit:ineo q; sedul⁹ hospes veterē domū pro būficio fere amisisset:vñ fortunę insqtas dānari posset : sed hęc alijs relinquo Arsit ab ardeo est p̃teritū: Ardeo aūt varię accipitur vt indicāt versiculi. Ardet mēs:ardet clipe us:domus ardet & ignis.hęc amat:hic splēdet:hęc vritur vrit & ille:vñ hic quidā arsit passiue i= terp̃tať dicēs:hospes.i.dom⁹ hospitis arsit pœne.i.quasi cōbusta est:sed meo iudicio meli⁹acti= ue caperet. Nā ordo & sensus dū hospes sedul us versat ī igni macros turdos pœne arsit macros turdos:& totā domū quasi cōburebat. Turdus martiale iudice auiū delicatissima est vñ ait. Inter aues turdus siquis me iudice certat: Inter quadrupedes gl'ia prima lepus. Quādo aūt macri sunt larido ardēte assaň:vñ forte incēdij cā. Vulcanus faber est iouis qđ officiū sine igni non fit:vñ et pro igni accipiť. Qui vero dicūt sensum esse.hospes arsit.i.domus hospitis dicūt hūc locum sumptū esse ex secūdo ęnei. vbi dicit vulcano superāte domus:iam p̃xim⁹ ardet Vcalogon. Ac= cipias igitur vt placet. Ordo est. Villa.i.domus in agro seuvt dicūt possessio coceij:plenissima. id est abundātissima frugū & cęterorū esculētorū recipit nos hinc.i.a capua sup.digressos q̃ vil la supereſt.i.excellit & superat in abūdātia victus cauponas.i.domicilia & diuerticula mercēna= ria caudi.i.caudij oppidi:vel supest.i.est supat & excedit ī distātia a capua cauponas caudij . O musa:o dea inuētionis poeticę ego velim memores.i.recites:dictes:nūc mihi paucis sup. carmi dibus:pugnā.ideſt cōtentionem animo pugnantium sarmēti scurrnę. id est inepti & impudētis histrionis: q; pro et messi pro messij cicirrhi etiam scurrę: & velim etiam memores quo patre id est qnibus parentibus & maioribus:vterq; natus contulerit id est commiserit lites. Osci id est cā pani supple sunt clarum ideſt nobile genus messi id est messij . Hoc est messius ortus est ex cam= panis qui omnes obscœni & ignobiles:vnde per ironiam dixit clarum genus: vl̃ sic:genus mes si id est messij est clarum genus. osci id est cuiusdam vilissimi hominis osci nomine vl̃ patria qđ potius creditur:quia dicturus est sarmentum loqui in campanum morbum id est contra vitium patrię ipsius messij . Domina autem sarmenti adhuc extat id est in rerum natura adhuc est . hoc est adhuc viuit:vnde notum est illum seruum fuisse:& ita ignobilē. Extare autem est extra stare: vel permanere in statu cęteris decedentibus:vnde extare dicuntur libri nundum cum cęteris de= perditi:ipsi ergo ambo orti:ab his id est huiusmodi maioribus venere id est venerunt ad pugnā vērborum scilicet. hoc est ad rixam. Sarmentus prior supple ait:ego dico o mœssi te esse similē equi feri id est ferocis & indomiti:nos inquit poeta ridemus cū hoc diceret: & ipse messius sup= ple dixit. accipio id est intelligo quid vis dicere: vel accipio ictum tuum illaturus meum : & hoc dicens mouet caput sicut faciunt minitantes & sarmentus ad hoc inquit. o quid faceres :ni id est nisi tua frons foret id est esset cornu execto id est habens cornu exectum id est euulsum & quasi extra sectum. Nam post x non ponitur s. ideo ab ex & seco fit execo:& ex & sequor exequor : ab ex et salio.exilio & sic de alijs. si ergo frons tua nō haberet cornu exectū quid faceres:cū tu mu=

tilus.i.mutulatus ꝓpter abruptū cornu miniteris ſic.i.tam ferociter. Declarat aūt poeta cām huius cōuitii dicēs. At fœda.i.turpis & inhoneſta cycatrix.i.ſignatura derelicta ex vulnere turpauerat.i.tūrpē fecerat illi videlicet meſſio frontē ſetoſam .i.ſetis hoc eſt duris pilis plenā:leui.i. ſiniſtri oris.hoc eſt in ſiniſtra pte frontis ſetoſę. Itē ſarmēt⁹ ſup.iocat⁹ fuit & irriſit pmulta.i. abūde in morbū campanū.i.fœditatē oris campanorū & dicacitatē eorū:vel in morbū campanū.i. ad ſiſitudinē morbi.i.petulātię & dicacitatis campanorū in faciē.i.figurā oris ūmo totius corporis ipſius meſſij rogabat vti.i.vt ſaltaret.i.ſaltādo repſentaret & ageret cyclopa.accuſatiuus gręcus cuius noīatiuus eſt hic cyclops.i.polyphemū cui magnus oculus in fronte erat abvlyxe euulſus:paſtorē ſup.ouiū:& dicebat ſup.nil pro nō & in aliquo illi nō eſt opus.i.indigētia ī aliquo larua.i.facie falſa ex corticib⁹ facta qua faciē polyphemi imitarēt:aut cothurnis.i. alto genere calciamētī: tragicis.i.quo vtunt tragedi in tragicis ludis:vel cothurnis.i.alto gñe loquēdi quo vtunt tragici & polyphemus altiſſima voce clamabat vbi aufugere ſenſit gręcos. Cicirrhus meſſius rñdit ſup.multa ad hęc q̄ ſarmētus obiecerat:& quęrebat ne pro an ipe ſarmētus donaſſet.i.dicaſſet iā carhenā qua:qa ſeruus ligari ſolebat:laribus.i.deis familiaribus qbus a nobilibus pueris dū virilē togā ſumūt bulla dari ſolebat:& aſſerebat ſup.ius .i.poteſtatē eſſe dñę nihilo.i.in nulla re deterius.i.minorē & vilioꝛē eo ꝙ eſſet ſcriba. Deterius venit aut a deter inuſitato vocabulo:aut a detero verbo:ꝑ metaphorā ſignificat peius & vilius eo ꝙ res detritę viles & male ſunt:& eo vilores quo deteriores.i.magis detritę. Deniq;.i.tādē poſt cętera rogabat.i.interrogabat:cur.i.q̄re ipſe vnq̄ fugiſſet:cū eſſet is cui exiſtēti tā gracili & tā puſillo vna libra farris:ſoret.i.eſſet ſatis q̄to magis trimodiū:nō ergo coactus eſt fame aut inedia fugere. Hęc ꝑ ironiā potius dicta credimus:nā nō veriſimile eſſet ſcurrā voracē gracilē puſillūq; fuiſſe. Nos ergo(inquit poeta),ꝑduximus illā cęnā prorſus.i.porro:verſus.i.vndequaq; iucūde. Et nos tēdimus.i.ꝑficimur:hinc.i.ab hac villa coceij:beneuentū oppidum olim maleuētū dictum:recta ſup . via. Non aūt moris eſt addere via:ſed recta ꝑ ſe plenū eſt:vbi.i.in quo loco:hoſpes ſedulus id eſt diligens & operoſus pœne.i.quaſi:arſit.i.combuſtus eſt vna cum domo ſua:vl hoſpes.i.domus hoſpitis:arſit penę.ſicut ſcdo enei. Iam ꝓxim⁹ ardet vcalegon:vel ſicut diximus : vbi hoſpes ſedulus dū verſat macros turdos.i.aues ſic dctas in igni meli⁹ q̄ in igne dr̄:ipe pœne.i. q̄ſi arſit id eſt cōbuſſit macros turdos:vna cū domo ſua. Nā vulcano .i.igni delapſo.i.diſpſo ꝑveterem: culinā.i.coquinā.i.poſtq̄ ignis diſpſus eſt:flāma vaga.i.vagabūda:ꝑperabat lābere.i.molliter cōtingere.ſummū tectū.i.culmē domus. Caue ne legas dilapſa vel delapſa eſt.Nā acro recte dilapſo vulcano legit. Tu videres.i.quilibet poſſet videre(ſicut quarto enei.Migrātes cernas totaq; ex vrbe ruētes)cōuiuas:auidos.i.cupidos cibi & ſeruos timētes ne cęna ꝑderet rape cęnā. i . coctura pro cęna:& videres omnis.i.omnes q aderāt:velle.i.laborare reſtinguere.i. vt reſtinguāt ignē:oīs eſt accuſatiui caſus. Quia vt Seruius dicit. Accuſatiuus pluralis tertię declinatiōis recte in is exit q̄n gtūs pluralis in ium. vt tres triū tris. Priſcianus arctiores regulas ponit . Errant aūt q ntm̄ & vocatiuū etiā in is exire docent pręterq̄ in paucis:ſyrtis:trallis:alpis &c.

Incipit ex illo .Deſcribit iter ſuū vſq; ad terminū.i.brūduſiū quo miſſus erat ꝙ autem montes appulię notos ſibi dicit.hoc eſt ꝙ venuſiū oppidū eſt inter lucaniā & appuliā vt alibi dicet:ipe autē venuſin⁹ erat. Lucan⁹ an appulus an ceps vbi pu.corripit. Atabul⁹ dicit qa ρητ ατηρ βαλλει.i. peſtē & nocumētū iniſcit. A dyomede: q bello troiano finito ī italiā ꝑfect⁹ arpos& canuſiū cōdidit. Barum autem:gnatia & ruida pediculorum id eſt ei⁹ nominis populoꝝ oppida ſunt. Dū flamma ſine. anaſtrophe eſt:id eſt tranſuerſio ſeu poſtpoſitio prępoſitionis.Nam ordo eſt. Dum cupit ꝑſuadere thura liqueſcere ſine flāma. vñ puto deprauatū eē Acronē vbi dicit.flāmas ſine thure cōſumi.ꝑeo qđ

Incipit ex illo montes appulia notos
Oſtētare mihi:quos torret atabulus:& quos
Nunq̄ erepſemus niſi nos vicina triuici
Villa recepiſſet lachrymoſo non ſine fumo
Hudos cū foliis ramos vrente camino.
Hic ego mēdacē ſtultiſſimus vſq; puellā
Ad mediā noctē expecto: ſomnus tñ aufert
Intētū veneri:tum immūdo ſomnia viſu
Nocturnā veſtē maculāt ventrēq; ſupinū.
Quattuor hic rapimur viginti & milia rhedis:
Manſuri oppidulo qđ verſu dicere nō eſt:

Ante potestatem tulli atq; ignobile regnũ
Multos sępe viros nullis maioribus ortos:
Et vixisse probos:amplis et honoribus auctos
Contra.leuinũ valeri genus:vnde superbus
Tarquinius regno pulsus fuit vnius assis
Non vnq̃ pretio pluris licuisse:notante
Iudice quo nosti:populo.qui stultus honores
Sępe dat indignis:et famę seruit ineptus:
Qui stupet ī titulis et imaginib9 quid oportet
Nos facere a vulgo longe lateq; remotos:
Namq; esto populus leuino mallet honorẽ
Q̃ decio mandare nouo:censorq; moueret
Appius:ingenuo si non essem patre natus
Vel merito quoniã in propria nõ pelle quiessẽ
Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis.quo tibi tulli
Sumere depositum clauũ fieriq; tribuum
Inuidia accreuit:priuato quę minor esset

Pie aũt patrẽ suũ cõmendat ab optima institutiõe sui:cuius se neq; pudere neq; pudere debere ostendit.et hec huius satyrę sũma Plurima ab Acrone argute: sed forte nõ satis clare dicũtur. quocirca planioribus repetemus.Nõ quia mecœnas laudat mecœnatis modestiã atq; benignitatẽ erga humili genere natos q̃is ipse altissimo loco.i.regali ꝓsapia genit9 esset Et licet Acro velit subintelligi verbũ habes:vt sit nõ quia habes ethruscos:tamẽ nullo subaudito videt plena:imo pfectior esse cõstructio vt sit ordo.O mecęnas tu nõ suspẽdis adũco naso.i. nõ subsannas vt pleriq; solent hoies:ignotos.i.ignobiles vt me natũ libertino pre.ideo qa nemo lydoꝝ qcquid lydoꝝ incoluit ethruscos fines est generosior te.& sic magis grammatice: sed min9 elegãter diceret.quisq; ethruscus.&c.Neutrũ enī gen9 pleni9 & copiosius significat q̃ cętera.ideoq; pl9 videtur esse.quicqd lydoꝝ.q̃ quisq; lydorũ. Erat ergo Horati9 pre libertino & p cone nat9. Añ ptãtẽ tulli.plen9 est gtus nã noiatiu9 est tull9 nõ tulli9. Tullus em vnus fuit ex septẽ regibus rome seruit cõditiõis. Tulli9 aũt orator insignis. sed de eo nõ fit hic mẽtio. fiet aũt mẽtio de quodã tullio cui9 historiã Acro narrat

ibi.quo tibi tulli Sumere depositũ &c. Regnũ ignobile ꝓpt ignobilẽ regẽ dicit. valeri genus.i. gnationẽ vel de gne valerij publicolę. Coact9 aũt est facere periphrasim.i.descptionẽ.& etiã apocopẽ. qa valeri9 ī versu hexametro poni nõ põt Et est sensus. Tull9 seruit cõditiõis & plęriq; alij q̃is ignobili gne nati eẽnt p virtutẽ ad summũ impiũ maximosq; honores puenerũt. Ecõtrario aũt leuin9 q̃is eẽt nobilissimi gnis:qa de valerio publicola originẽ ducẽs:q cũ bruto ꝓpter lucretię corruptionẽ tarquiniũ exegit.tñ qa turpit vixerat:nõ est vnq̃ pluris ęstimat9 a ppło q̃ prętio vni9 assis. Et si ppłs q sępe dat honores indignis & adimit dignis hęc fecit:qd oportet nos facere a vulgo p sapiẽtiã remotos. Sũt q legãt qđ oportet Nõ facere &c.et dicũt nõ congruere q̃ Horati9 dicat se remotũ a vulgo:cũ tñ se libertinũ patrẽ hre fateat. Sed isti nõ aduertũt q̃ licet ī gne a vulgo nõ remoueat:ī̃snia tñ & iudicio cũ sapiẽtię studuisset lõge remot9 fuit. Legam9 ergo cũ Acrone:qd oportet Nos facere &c.Nã esto inquit q̃ ppłs mallet honorẽ dare leuino ꝓpt nobilitatẽ q̃is eẽt malign9 ꝓpt turpẽ vitã:q̃ decio nouo.i.q nunq̃ pri9 fuit ī dignitate: nec natus ab his q in dignitate fuerũt. Talis enī nou9 homo dr & si etiã appi9 plebis defensor moueret deciũ ab honore magistrat9:quid sup.oporteret nos remotos a vulgo de hac re sentire. Dicit Horatius trãsferẽs ad psonã suã.ego sup.dicerem q̃ si pro qa.nõ essem natus ingenuo patre. appius supple moueret me.vel etiam merito & sine iniuria q̃is essem melior.quoniam non quiessem id est quieuissem in propria pelle.i.proprio ordine.Per quę verba hoc mihi videtur velle dicere q̃ homines ignobiles non sint subsannandi dummodo sint boni:nec tamẽ ad nobilium dignitatem sublimandi.sed debent in sua pelle quiescere.Quod prouerbiale Acro esse dicit. Alij tractum putant ex fabulis ęsopi. In quibus asinus volens timeri vt pellem leonis quam inuenerat indueret suam exuit:atq; ita ad concilium animalium accedens omibus timori fuit donec agnosceretur vox eius.qua cognita & pelle leonis detracta omnibus ridiculus fuit. Sed fulgente trahit. Alia enī obiectio talis est. Q̃uis consultius ac melius esset quemq; in suo statu ac ordine manere: tamen gloria suo splendore tam ignobiles q̃ nobiles ad dignitatem affectandam

trahit atq; cõstringit. Ad hoc reſpõdet poeta oſtendẽs eã gl'iam & ambitionẽ: multas moleſtias. multã inuidiã multaq; incõmoda afferre: imo plurimis dũ nimiã celſitudinẽ quęrunt opprobriũ ac infamiã. eo q; dũ ad nouas dignitates accedim⁹: vita nr̃a antea ignota & nõ inqſita ab oĩbus inqrit̃. Ordo ẽ. O mecœnas: tu nõ ſuſpẽdis adũco naſo. i. nõ irrides nec ſubſanas: vt. i. ſicut: plę riq;. i. pl'imi ſolẽt ignotos. i. ignobiles: vt me. natũ patre libertino. i. libertinę cõditiõis. q. ſ. ſeruus fuerat ſed p manumiſſionẽ libertate donatus & libertinus factus. Nõ inquã faſtidis aut ſubſannas ignobiles ideo quia nemo lydorũ eſt generoſior te. quicqd. i. quicũq; eorũ: incoluit. i. inhabitauit olim ethruſcos fines. i. ethruriã ſeu thuſciã. Nec ideo q;. i. quia: auus maternus atq; paternus fuit tibi q ambo imperitarint. i. imperitauerit: olim magnis legionib⁹. i. q magnarũ legionum impia tenuerint. vnde dtcit̃ in principio carminũ. Mecœnas atauis ędite regibus. Ideo aũt nõ ſuſpẽdis. i. nõ irrides ignotos: Cũ. i. qm̃. tu negas referre. i. intereſſe. quali. parente quiſq; ſit natus. Dũ. i. dũmodo ſit ſup. ingenuus. i. nobilis & liberalis in moribus. tu pſuades tibi hoc vere. quod ſequit̃. ſ. multos viros. nullis pro nõ & vllis. nõ ortos vllis parẽtibus. i. quorũ parentes tam ignoti ſunt ac ſi nulli fuiſſent. vixiſſe &. i. ſimul ꝓbos. & auctos. i. accumulatos amplis honoribus. i. dignitatibus añ poteſtatẽ tulli regis romanorũ: q ex ſeruo rex factus eſt. & ante ignobile regnũ tulli. i. anteq̃ ignobilis rex tullus regnaret. Cõtra. i. ecõtrario: tu pſuades tibi vere. Leuinũ: nobilẽ. ſ. illũ virũ: ſed malis moribus exiſtẽtẽ genus. i. de genere valerí pro valerij p apocopen vel ſinęreſim. vñ. i. a quo. ſ. Valerio publicola tarquini⁹ ſupbus ſeptimus & vltimus rex romanorũ fuit pulſus. i. a ciuitate romana exact⁹: nõ licuiſſe. i. nõ fuiſſe ęſtimatũ: vnq̃ pluris p̃cio vnius aſſis: & hoc populo iudice notãte. i. reꝑhẽdẽte mores eius quo noſti. i. vt noſti ſcđm acronẽ. vel ſic. Et hoc dico eo iudice quo noſti. i. factũ eſſe videlicet populo notãte. Si de cõgruitate dubitas puer. ſcies q; licuiſſe regit gtm̃ pluris: ꝓpterea q; verba p̃ciũ aut mercedẽ cõnotãtia p̃ciũ vel mercedẽ in ablt̃o regũt: p̃ter has dictiones tm̃ quãtũ plus & minus: q̃ cũ ſuis cõpoſitis ſi ſine ſubſtãtiuo ponãt̃ in gt̃o regunt̃: vñ dices emi equũ trib⁹ aureis & nõ pluris. Item q̃ti emiſti equũ? tribus aureis q̃ti vẽdis panẽ tuũ? nõ pluris q̃ alij: fortaſſe etiã minoris. i. minori p̃cio. Genitiu⁹ aũt pluris: quia cõpatiui gradus eſt regit ablt̃m p̃cio: et precio quia ſubſtãtiuũ regit gtm̃ vnius aſſis. Licuiſſe aũt paſſiue ſignificat. i. ęſtimatũ eſſe: hoc eſt populns nõ iudicat leuinũ q̃uis nobilẽ pluris q̃ vnius aſſis precio valere: qui ppr̃s exiſtẽs ſtult⁹ dat ſępe indignis honores & exiſtẽs ineptus & inſulſus inſeruit. i. innitit̃: famę. i. ſequit̃ famã. Qui etiã ſtupet. i. ſtupore afficit̃ & miratur: in titulis. i. nominib⁹ dignitatũ & ĩ imaginib⁹ quas nobiles: aut in foro aut in ſtẽmate hñt ſi ergo populus hoc fecit: qd oportet nos. i. oẽs ſapiẽtes facere remotos longe & late a vulgo. i. ab opinione & errore ſtultoq; iudicio vulgi. Nãq; ꝓ quia: eſto. i. poſito q; populus mallet. i. magis vellet: mãdare id eſt committere: honorem id eſt magiſtratum ſeu dignitatem: leuino nobili: ſed ignaro: q̃ decio nouo id eſt ignobili & qui nunq̃ prius in honore fuit conſtitutus q̃uis gnanus & vtilis eſſet: & appius cenſor id eſt morum iudex & corrector moueret ſupple decium: quid ſupple de hoc ſentiendum eſſet. Reſpondet poeta: vel id eſt etiam merito ſine iniuria dicerẽ ſupple me deponi & moueri ſi non eſſem natus patre ingenuo id eſt qui neq; ſeruus vnq̃ fuit neq; ex ancilla natus eſt: quia tunc non quieſſem id eſt non quieuiſſem in propria pelle id eſt per allegoriam in proprio ſtatu & ordine. Quidam in tertia pſona legunt: ingenuo ſi nõ eſſet patre natus. vel merito: quoniam in propria non pelle quieſſet: & illis facile eſt inuenire ordinem: ſed nos auctoritatem acronis ſequemur. Nam modeſtius de ſe loquitur poeta: q̃ de ipſo decio: quaſi dicat neſcio quid dicam de decio: ſed me quidem dicerem merito moueri ſi non eſſem nobilis. Sed inquit poeta nos videmus q; gloria id eſt ambitio ſeu cupiditas glorię trahit: allicit curru fulgente. in quo ſedet: eo q; ſummus magiſtratus curru veheretur non minus id eſt ęque ignotos id eſt ignobili genere genitos: generoſis id eſt q̃ generoſos & nobiles id eſt omnibus iocunda eſt ipſa gloria: & omnes tendunt ad eam: vnde dicit conſtrictos eſſe id eſt quaſi a cupiditate naturali coactos ad gloriam appetendam. Reſpondet ad hoc poeta vtens quadam admiratione aut figura ta queſtione quę reſponſionem non deſiderat. Quo inuidię id eſt ad quam inuidiam: quaſi dicat. ad maximã accreuit tibi o tulli ſumere &c. & ita illud totum. Sumere depoſitum clauũ fierię tribunum eſt ſuppoſitum eius verbi accreuit: ille genitiuus inuidię regitur ab aduerbio quo: ſicut enim dicimus eo rerum id eſt ad eas res: & eo inuidię id eſt ad eam iuidiam peruenit: ita etiam quo rerum & quo inuidię. Quia tamen multi textus habent inuidia accreuit. poteſt eſſe ordo. O tulli qui a cęſare eo q; pompeianus eſſes e ſenatu motus poſt mortẽ cęſaris ad ſenatoriã tribuniam tiamq; dignitatem q̃uis ignobilis eſſes rediſti. Quo. i. quouſq; vel inquantũ accreuit tibi inui-

dia: ſumere. i. qa ſũpſiſti. Clauũ. i. latũclauũ. i. veſtẽ ſenatoriã: depoſitũ. i. quã depoſuiſti: iuſſu cęſaris: & fieri tribunũ: qa factus es tribun⁹: q̃ inuidia eſſet mior priuato. 1. ſi mãſiſſes priuatus: hoc ẽ ſine dignitate illa. Sũt qui p clauũ intelligũt gubernaculũ. eſt enĩ gubernaculũ nauis: ſed meli⁹ eſt de veſte ſenatoria q̃ latuſclauus dr̃ cũ acrone interp̃tari. Verũ cõformior eſſet ordo ſi legatur inuidię q̃ inuidia. Tu legas vti placet. Quia dũ qd mihi placeat idico legẽ aliis nõ p̃ſcribo.

Nã vt quiſq; inſan⁹ nigris mediũ ipediit crus
Pellibus: vt latum demiſit pectore clauum:
Audit cõtinuo: qs hõ hic: aut quo pre natus:
Vt ſi q ægrotet quo morbo barrus: haberi
Vt cupiat formoſus: eat quacũq; puellis
Iniiciat curam quęrendi ſingula: quali
Sit facie: ſura: quali pede: dente: capillo.
Sic qui promittit ciues vrbem ſibi curę
Imperium fore & italiam & delubra deorũ:
Quo patre ſit nat⁹ nũ ignota matre ihoneſt⁹:
Omnes mortales curare & quęrere cogit
Tu ne ſyri: damę: aut dionyſi filius audes
Deiicere e ſaxo ciues: aut tradere cadmo:
At nouius collega gradu poſt me ſedet vno:
Nãq; ille ẽ pater qd' erat: meus: hoc tibi paul⁹
Et meſſala videris: at hic ſi plauſtra ducẽta
Cõcurrãtq; foro tria funera: magna ſonabit
Cornua q̃ vincatq; tubas: ſaltẽ tenet hoc nos.

Nã vt quiſq; &c. Oñdit quõ mgr̃atus oĩs iuidię ſubiacet & quõ multi dũ ſine merito gloriã affectãt: ifamiã incurrũt. Nã exñtiũ in nouo mgr̃atu vita & gen⁹ inquirit. priuatoq; aũt latere ſolet. Periphraſticos aũt. i. circũlocutorie deſcribit magiſtratus aditionẽ. nã nigra calciamẽta lunis inſcripta. item ad mediũ vſq; cruris porrecta oli ſolis nobilibus & in mgr̃atu exñtib⁹ cõpetebãt. Sicut ergo barrus pditi amoris iuuenis: dum cõptus atq; cult⁹ ſe p vicos puellis oſtẽtabat vt formoſus iudicet. oĩbus curã iiſciebat inq̃rẽdi quali facie: ſura: pedẽte: atq; capillo eẽt. ita eoq; q per magiſtratus aditionẽ nobiles haberi volũt vita ac genus inueſtigat: atq; ſi ſeruilis aut ignobilis alioquĩ cõditionis inueniũtur ab oĩbus deſpiciunt. dicitq; eis ſingulis. tu ne filius ſyri damę aut dionyſi. i. alicui⁹ ſerui aut ignobil⁹: audes ciues aut nobiles deijcere e ſaxo capitolino. vbi ſcies q̃ q magiſtratũ aliquem doloſe aut factioſe tentabãt adire ſolebant deph̃enſi e ſaxo capitolino p̃cipitari: quadã iuſta rõne qua ſancitũ eſt vt q nimis ſublimari voluit cogat humiliari cũ p̃cipitat. Sed qa (dicit ei Iuue. ſatyra. ij. Loripedẽ rect⁹ derideat: ęthiopẽ albus &c.) Nemo aliũ corrigere oportune põt in quo ipe corrigẽdus ẽ: iõ ignobilis cõſtitut⁹ in dignitate nõ videt auctoritatẽ hre p̃cipitãdi eos q ſimilẽ dignitatẽ affectãt. Text⁹ fere hñt ſyridamę p vna dictiõe. ego vero arbitror cũ diſtinctiõe legẽdũ eẽ. ſyri: damę: aut dionyſi fili⁹. vt ſint tria noĩa. nã ſyrũ ſeruũ ex ſyria vocare ſolẽt comici. Damã aut alibi vilẽ & ignobilẽ teſtat poeta. Dionyſi⁹ aũt hõ hũilis cõditionis fuit. Cadm⁹ aũt ſcdm acronẽ & porphirionẽ crudeliſſim⁹ tortor ſeu carnifex fuit. Sũt autẽ q legãt camo. i. vinculo. de quo in p̃s. In camo & freno. Leges aũt deijcere e ſaxo. nã aliũ verſus nõ ſtaret: q̃uis latinitas bona eẽt. At nouĩ⁹ collega &c. hũc locũ varie itellectũ video. primo ſic. vt is q a ppĩo reph̃endit q̃ cũ eſſet fili⁹ libertinę cõditionis auderet accipe iperiũ & auctoritatẽ puniẽdi ciues atq; nobiles. rñdeat ppĩo. verũ eſt q̃ ſim fili⁹ damę aut dionyſij aut ſyri: ſed tñ ſũ nobilior q̃ nouĩ⁹: qa ipſe ſedet vno gradu poſt me. eſt enĩ libertin⁹ ſicut pr̃ me⁹: cũ ego ſim liber Rñdet ppr̃us. nõne hoc. i. ppter hoc q̃ nouiũ p̃cedis in dignitate videris tibi paul⁹ aut meſſala. i. nobiliſſim⁹ iuriſcõſultus. q. d. ppr̃us. nõ multũ eſſe viciſſe nouiũ hoiem libertinę cõditionis & ignauũ. Ad hoc rñdet reph̃ſus p̃tendẽs magnę glorię eſſe p̃cedere nouiũ: cũ ſit vir excellẽtis virtutis ĩ clamãdo. nã vocẽ habuit tã magnã q̃ licet ducẽta plauſtra & tria funera. i. põpę funebres in foro cõcurrerẽt ipſe vinceret cornua & tubas, q̃bus in funere vtebãtur. Et ita ſine dubio poeta ſatyrice carpit nouij vehemẽtẽ garrulitatẽ. & opinor hãc eẽ mentẽ poetę. Alij tñ qa certũ eſt horatiũ fuiſſe libertino pr̃e natũ: & qa ĩ textu ponit̃ me cũ dr̃ poſt me ſedet. iõ volũt q̃ poeta de ſe loquat̃: ſed nõ p̃cedit: qa ĩmediate infert. nũc ad me redeo: ſignis ſe nõ loqui de ſe: ſed de eo quẽ ppr̃us eo q̃ libertinę cõditiõis eẽt: reph̃derat magiſtratũ adiiſſe. Aduerte aũt q̃ nõnulli vo

lunt nouiũ eſſe fictitiũ nomen quaſi dicaĩ nouus hõ. Vno gradu. Lata poſt erat lex: vt nemo in quattuordecĩ primis gradib⁹ theatri ſederet q̃ nõ haberet cẽſum equeſtrẽ. i. quadrĩgẽta ſeſtertia. Vñ euenit ꝙ multi ignobiles etiã lenonũ pueri cẽſum equeſtrẽ hñtes tpe domitiani (vt cõqueriť Iuuenalis) ſederẽt in illis gradib⁹: vñ nobiliũ pueri & ipſi nobiles paupes electi erãt, videť autẽ tpe horatij rõ dignitatis habita: vt ingenu⁹ p̃cederet libertinũ & libertini filiũ: libertini filius libertinũ. & filius ingenui filiũ libertini. oẽs aũt ad equeſtrẽ ordinẽ prouecti illic locũ habuerũt. vñ dr̃ Collega. i. eiuſdẽ ordinis. ſ. equeſtris. Funus dr̃ põpa illa q̃ in ſepeliẽdis nobilib⁹ exhibebatur & videť a funalib⁹. i. funibus picatis aut ceratis & incẽſis nomẽ accepiſſe. Saltẽ tenet hoc nos reor eſſe ironicã reſpõſionẽ ppťi dicẽtis. ſaltẽ hoc nos ſolaťvt ſuſtineam⁹. alioquĩ indignarenť ꝙ libertin⁹ equeſtrẽ ordinẽ teneret. vel eſt rñſio cõſimilis poetę. Ordo ẽ. Nam ꝑ quia: vt ꝑ poſtq̃ quiſq;. i. quicũq; inſan⁹. i. ãbitione inſaniẽs. ipediſt. i. cinxit mediũ crus. i. genua: nigris pellib⁹. i. mollibus ocreis nigri coloris cruraq; ad genua ãbiẽtibus q̃ hodie inuſu pťimo ſunt etiã ignobilib⁹. Sed aduerte ſignate dictũ eſſe ipediſt crus. Nã quib⁹ ie nobiles ornãt qui lento gradu incedere pñt: ignobiles ſe ipediũt. Eſt aũt ipedire pedes aliquo iplicare ne ꝓcedãt. vñ oĩs ꝓhibitio proſperi ꝓceſſus rei dr̃ impedimẽtũ. Cõtrariũ aũt ſigãt expedio: qđ ẽ extra ipedimẽtũ pono. Notũ aũt puto verſũ ita legi debere nigris mediũ ipediſt crus nõ nigris ipedit mediũ crus & vt ꝑ poſtq̃ demiſit. i. deorſũ: pectore de pectore latũclauũ. i. veſtem ſenatoriã. Audit cõtinuo qñ incedit ꝑ viã publicã a ſeſſorib⁹ percũctari. quis hõ eſt hic: aut quo patre eſt natus? vt quẽad modũ ſi ille ſupple qui ęgrotet. i. laboret eo morbo. i. ea ęgritudine animi: hoc eſt ſtultitia. quo morbo barrus ſup. ęgrotauit: qui ſtultus in amorib⁹ puellarũ eis cõplacere ſtuduit: vt. ſ. cupiat haberi. i. reputari a puellis formoſus. ipe iniſciat puellis quacũq;. i. per quãcunq; viã eat curã. i. ſollicitudinẽ quęrẽdi. i. ſcrutãdi ſingula ſupple mẽbra eius. vtpote quali facie ſit. i. qualẽ aſpectum habeat. quali ſura ſit. eſt aũt ſura illud carnoſum qđ eſt poſt tibiã ſub poplite. poples aũt eſt cõtra genu flexura illa. & ſolẽt hoĩes fortes & pulchra crura habẽtes ſuras magnas & eleuatas habere. Itẽ quali pede ſit: quali dẽte: & quali capillo. i. qualibus dẽtibus: pedib⁹: capillis. Sic. i. eodẽ modo ille ſup. qui ꝓmittit. i. pollicеť ambitioni ſuę ciues: vrbẽ: imperiũ: italiã. i. totã illam regionẽ. & delubra. i. tẽpla deoꝝ vel porticus templorũ fore. i. futura eſſe ſibi curę. i. a ſe curãda eo ꝙ magiſtratũ talẽ gerat. vt cenſor qui regit ciues & mores ciuium. ędiles vrbẽ. i. ędes in vrbe dictatores: cõſules: impatores: imperiũ: & ſic de aliis. cogit. i. impellit: oẽs mortales. i. homines cuiuſcũq; ſexus & fortunę ſint curare & quęrere quo patre ſit natus. Nũ. i. an ne ſit ihoneſtus. i. ignobilis & minus honorãdus matre ignota. i. ꝓpterea ꝙ mater ſit ignobilis. Dicit enĩ populꝰ qñ intelligit aliquẽ ignobilẽ accepiſſe iuriſdictionẽ in ipſos ciues & nobiles. Tu ne. i. nunquid tu ſupple exiſtẽs filius ſyri. i. alicui⁹ ſeruí ex ſyria: aut damę. i. alicuius ſcurrę: ſicut dãma fuit. aut dionyſi ꝑ dionyſij. i. alicui⁹ paraſiti audes deiſcere. i. deorſũ iacere: hoc eſt p̃cipitare e ſaxo ſupple capitolino: ciues q. ſ. ſiniſtre affectabãt magiſtratũ aut tradere ciues cadmo. i. illi tortori & carnifici crudeliſſimo p̃cipitãdos. aut tradere camo. i. vinculo & carceri. Reſpõdet reꝑhenſus populo. At pro ſed: hoc eſt q̃uis ſim ignobilis: ſum tñ nobilior nouio. & ita poſſum hunc magiſtratũ bene adire. Nam nouius vir ille libertinus collega. i. mecũ in equeſtri ordine cõſtitutus: ſedet poſt me in theatro & foro vno gradu. nãq; pro quia ille. ſ. nouius eſt ſupple illud qđ pater meus erat: hoc eſt libertinus. Reſpondet populus indignatus: ꝙ propterea ſe magnipendit: ꝙ nouiũ pręcederet & quęrit. Nunquid tu videris tibi paulus & meſſala. i. nobiliſſimus iuriſconſultus. hoc id eſt propter hoc ꝙ nouium p̃cedis? Reſpondet iterũ repręhẽſus. At pro ſed: quaſi dicat. attamen q̃uis propterea nõ ſim paulus aut meſſala: tamẽ glorioſum eſt talẽ virum pręcedere. Nam hic videlicet nouius ſi ducenta plauſtra. i. currus habẽtes rotas ferratas & tria funera id eſt tres pompę funebres inſtructę. ſolẽniter cõcurrant. i. ſimul ſint in foro: ipſe tamẽ ſonabit ſupple tam magna. i. tam magne & tam alte (eſt enĩ nomẽ pluralis numeri pro aduerbio poſitũ. nec põt eſſe ablatiui caſus vt indicat verſus) ꝙ vincat. i. excedat cornua & tubas quę inflãtur in pompis magni funeris. Reſpõdet populus vel poeta ironice. ſed melius ppťus ſi mihi credis. ſaltẽ hoc. i. hęc res ꝙ tam vehementẽ vocem habet. tenet nos. i. contentos facit.

Nunc ad me redeo. Oſtenſum eſt quõ qui ex humili ꝓgenie nati ſunt debent in ſuo ſtatu ꝑmanere ſi volunt inuidiã & odium nobiliũ effugere. nam merito quodãmodo vidẽtur odio proſequẽdi

Nunc ad me redeo libertino patre natũ.
Quem rodunt omnes libertino patre natũ.
Nunc qa fim tibi mecœnas cõuictor vt olim

Q; mihi pareret legio romana tribuno
Dissimile hoc illi est: quia nō vt forsan honorē
Iure mihi inuideat quiuis: ita te quoq; amicū
Præsertim cautum dignos assumere: praua
Ambitione procul: fœlicē ducere non hoc
Me possum casu: q; te fortitus amicum.
Nulla etenim mihi te fors obtulit: optim⁹ olim
Virgilius: post hūc varius dixere quid essem
Vt veni coram singultim pauca locutus:
(Infans nāq; pudor ꝓhibebat plura ꝓfari)
Non ego me claro natū patre: nō ego circū
Me fatureiano vectari rura caballo:
Sed qd' erā narro. respōdes: vt tuus est mos:
Pauca. abeo: & reuocas nono p⁹ mēse: iubesq;
Esse ī amicorū numero. magnū hoc ego duco
Qd' placui tibi qui turpi secernis honestū.
Non patre præclaro: sed vita & pectore puro.
At qui si vitiis mediocribus ac mea paucis
Mendosa est natura: alioquin recta. velut si
Egregio inspersos reprehendes corpore neuos
Si neq; auariciā neq; sordes aut mala lustra
Obiiciet vere quisq̄ mihi: purus & insons
(Vt me collaudem) si & viuo charus amicis
Causa fuit pater his: q macro pauper agello
Noluit in flaui ludū me mittere: magni
Quo pueri magnis e centurionibus orti
Leuo suspensi loculos tabulāq; lacerto
Ibant: octenis referentes idibus æra.
Sed puerū est ausus romā portare docendū
Artes quas doceat quiuis eques atq; senator
A se prognatos: vestē seruosq; sequētes.
In magno vt populo si quis vidisset: auita
Ex re præberi sumptus mihi crederet illos.
qui altiorem gradum q̄ generi suo conueniat: affectant aut sortiti sunt. Non enim virtus sed fortuna dignitates largitur: quod liquido cōstat. Nam si virtuti necessario darētur (sicut dari deberent) dignitates: sequeretur q; vt quisq; optime viueret: ita maximā obtineret dignitatem: cuius contrariū videmus. Nunc ergo ostendit auctor noster exēplo sui differentiā inter ea quę fortuna nobis obiicit: & quę certo merito & ratione obtinemus: dicens q; quia natus est humili patre: vt pote libertino & prēcone: ideo potuerunt plurimi sibi inuidere: q; olim a Marco bruto tribunus militū factus esset: quia hoc supra genus suum fortuito euenerat. Verūtamen imerito inuiderēt q; mecœnatis amicitiā nactus sit. nā eam per virtutē: nō per casum aut astutiam obtinuerat. Non enim mecœnas talis erat qui aliquem indignū in amicorum numerum assumeret. Quod vero maturo iudicio assumptus sit probat ex multis. Primo quia optimoꝝ virorum cōmendatione quales sunt virgilius & varius q; nollēt aliquē indignū cōmendare. Secundo: qa nō lepore aut venustate lingnę placuit: sed sola virtute. nā cū primū oblatus esset mecœnati vix loqui potuit: & genus suū professus est. Tertio: qa nō subito motu assumptus est: sed post interuallū nouē mensiū. Vnde concludit poeta magnū esse tali viro placuisse q; scit secernere honestū a turpi: & hoc nō propter generis nobilitatē: sed propter vitę & conscientię puritatem: tametsi pauca & mediocria vitia fortassis habeat: quę sic tolerari debent quēadmodum neui .i. paruę maculę in formoso corpore. Nam cādida corpora plerūq; neuos inspersos habent: nec tamē ideo sunt contemnēda. Si neq; auaritiā &c. Causa fuit pater his &c. Quia vero patris ignobilitatem professus est: posset quis dicere nō verisimile esse q; habeat probos & ingenuos mores ob quos fuerat a mecœnate suscipiēdus. Virtutes enī & scientię eruditione bona atq; studio diligenti acquiruntur: quapropter cum fuerit paup & ignobilis pater eius non videtur probabile q; filium suum eruditi fecerit. Ad hoc respōdet poeta: ostendens se beneficio & custodia pa-

tris a magnis vitijs immunem euasisse: & ab eodē ad ludū seu scholas bonarū artium: quas equitū & senatorū filij addiscere deberēt adductū esse in tam honestis vestibus: & tam frequenti comitiua: q̄ qui eum sic vidisset crederet eū tales sumptus ex rebus auī suī sibī derelictis facere. Q̄d si q̄s dicat: hoc vitio esse dandū patri: qui supra vires patrimonij ac rerū suarū filiū erudiri fecerat: quoniā cōsultius videt pecunias quas in erudiendo filio absumpsit illi possidendas relinquere: ne filius ob inopiā cogatur idem vile officiū exercere: q̄d ipse pater exercuit. Ad hoc respōdēs poeta dicit q̄ pater hoc nō timuit: qa non putauit turpe esse filio liberaliter erudito parua lucra sectari. In qua re dat nobis poeta bonā doctrinā vt simus diligētes & nō parci circa liberorū eruditionē. pecunię enī deperditę redimi & recuperari p̄nt: sed tēpus adolescētię volat irrecuperabile. Monet etiā vt laudatū p̄ceptorē filijs nostris deligamus: qui eos ad virtutē & bonos mores: non ad auaritiā instruat. Nam licet illis tēporibus oēs in dignitate cōstituti docti erant & p̄riti litterarū: tñ diuites qui filios suos magis ad diuitias accumulādas q̄ ad honores destinabāt: solebāt eos mittere ad calculatores. i. ad eos qui calculis seu denarijs proiectilibus docebāt cōputare & summas ex varijs pr ecijs colligere: vt scilicet sciant artem scribendi & cōputandi: per quā possent scire p̄cia rerū particulatim vendendarū: sicut hodie plures tales ludi aperiūtur: in quibus mercatorū filij eadē addiscunt. Nobiliū aūt pauci erudiri cupiūt. Ordo est. Ego redeo nunc ad me natum patre libertino: quē omnes rodūt. i. latēter carpūt & diffamant tanq̄ natū libertino patre. & dico sup. q̄ o mecœnas: quia ego sim nunc tibi cōuictor. i. assidue tecū viuens: & q̄ legio romana. i. certa portio exercitus romani pareret olim: qñ sub bruto tribunus militū eram. mihi tribunomilitum hoc. s. esse amicū & conuictorē tuum. est dissimile illi. s. quo eram tribunus militū: quia vt. i. quō quiuis. i. quicunq̄ inuideat id est possit inuidere mihi forsan iure. i. merito: honorē id est dignitatē tribunatus: nō ita id est non eodē modo inuideat supple mihi iure: quoq̄ id est etiā te amicū id est q̄ te habeam amicū: p̄sertim. i. precipue te existētem cautum: id est prouidū: assumere. i. in assumēdo dignos amicitia existentes scilicet procul. i. longe a praua id est iniusta & pnicioſa ambitiōe. i. cupiditate honoris. Causam addit: quia ego nō possum me dicere fœlicē: casu id est casualiter & fortuna: hoc id est in hoc q̄ sum sortitus te amicū. etenī: quia certe nulla fors id est nulla fortuna & casualis euentus obtulit mihi te. sed Virgilius optimus & integerrimus vir qui nō vellet mentiri: & Varius etiā optimus vir dixere id est dixerūt tibi quid essem. Virgilius sup. dixit olim id est multo ante: & Varius post hunc. Vt id est postq̄ veni corā supple cōspectu tuo: ego locutus pauca scilicet verba: singultim id est per interualla: sicut faciunt singultantes (nāq̄ pro quia: pudor id est verecūdia: infans id est cōpetens infantibus: vel faciens me infantē id est nescientē loqui: prohibebat profari id est proloqui plura) nō narro me natū claro patre vectari: id est frequenter vehi: caballo id est ab equo belligero: satureiano id est in satureianis fundis appulię vbi optimi sunt equi: nato circum rura. sicut faciunt nobiles qui potentiam suā ostentant equitando frequēter circum villas & pagos: sed narro supple me esse illud quod eram. Tu o mecœnas respondes pauca: sicut tuus mos. i. tua cōsuetudo est: & ego habito responso: abeo id est discedo. tu reuocas me post. i. postea: nono mense: hoc est post nonū mēsem: vel iam nono existente mense. & iubes me esse in numero amicorum tuorum. Ego duco id est reputo: æstimo hoc esse magnū q̄ placui tibi: qui secernis. i. segregas & discernis honestū. i. virum honestū: vel rem honestā a turpi. At qui sed certe si mea natura est mēdosa. i. cōtaminata: mediocribus ac paucis vitijs: ipsa est alioquin. i. aliter: hoc est a magnis & multis: recta id est ipolluta: quia neq̄ magna neq̄ multa habeo vitia: vnde sic me reprehendes velut si reprehendas neuos. i. paruas maculas

In prepō

insperſos corpore egregio. i. p̄ter cætera formoso. Aduerte grāmatice melius legas īsperſos: vt sit dictio composita q̄ in sparsos. Nec obstat q̄ compositum cum hac p̄positione in: sepe datiuum regit. Nam virtute prepositionis etiam ablatiuū regere potest. vt quarto ænei. Hęrent infixi pectore vultus &c. Sic & hic: insperſos corpore. Egregiū autē dicitur q̄d est extra gregē;

Ipſe mihi cuſtos incorruptiſſimus: omnes
Circū doctores aderat. quid multa? pudicū
(Qui primus, virtutis honor) ſeruauit ab oī
Non ſolū facto verū opprobrio quoq̄ turpi.
Nec timuit ſibi ne vitio quis verteret olim
Si pręco paruas aut vt fuit ipſe coactor
Mercedes ſeq̄rer: neq̄ ego eſſē q̄ſt9. ob hocq̄
Lauś illi debetur & a me gratia maior.

id est vulgarē multitudinē: hoc est qđ cętera sui gñis excedit. Si quis q̄ nō obijciet mihi vere auaricią in nimis auide acquirendo: neq; sordes in nimis sordide expendēdo: neq; obijciet lustra. i. lupanaria: mala. i. nociua & pernicioſa. Si inquā (vt me collaudē: hoc est dato q̄ liceat mihi me collaudare) viuo purus & insons ab hmōi magnis vitijs: & si viuo charus. i. iocūdus & acceptabilis amicis meis: pater meus quē alij ꝓpter ignobilitatē gñis vilipendūt: fuit his rebus: vel his virtutib⁹ quas habeo: & fugę vitioꝝ q̄ nō habeo: causa qui. s. pater exñs pauper in agello macro & per hoc infœcūdo: noluit me mittere in ludum. i. ſcholas ſeu locū exercitij litterarij: ſlaui (pro ſlauij more ſuo). i. illius calculatoris & arithmetici: quo. i. ad quē ludū: magni. i. nobiles & potētes pueri orti. i. nati ex magnis cēturionibus ibant ſuſpenſi: leuo. i. ſiniſtro lacerto. i. brachio. i. habētes ſuſpēſos ſub leuo brachio: loculos. i. facculos in quibus habebāt calculos. i. paruos lapillos vel denarios ꝓiectiles quibus faciebāt computū: q̄ pro & tabulā cerātā in qua ſcribebāt varias debitorū aut preciorū ſummas quas in vnā generalē redigebāt: ibant inquā referentes. i. portātes ad p̄ceptorē ſuū: idibus octonis. i. quę in ſingulis mēſibus octo ſunt æra. i. ſcholaſticā mercedē. Nota q̄ oēs dies menſiū tribus noibus ſignificātur. aut enī calēdę ſunt: aut nonę: aut idus. Primus aūt cuiuſlibet mēſis dies calēdę dicūtur ſequētes quattuor in octo mēſibus: & ſex in quattuor mēſibus: qui notātur per hanc vocē immo. vt per i iulius. p m martius. per m maius & per o october. & poſt nonas in ſingulis mēſibus octo ſunt idus: & ideo dixit octonis idibus. Poſt idus aūt ſequūtur calendę ſequētis menſis. Sed ne titubes puer ſcies q̄ multi dicūt vnum dūtaxat diē eſſe calēdaꝝ: vtpote primū menſis: vnū nonarū: vtpote ſeptimū in dictis quattuor mēſibus: & quintū in reliquis octo. vnū etiam iduū: vtpote. xv. in dictis quattuor mēſibus ſex nonas habētibus & .xiij. in reliquis. Et ideo quādo ipſo die calendarū nonarū aut iduū factum ſignificas pones in ablatiuo dicens. Calendis: nonis: idibus ianuarij vel ianuarijs. quādo vero alio die factū eſt: videbis an ſit ante calēdas: an ān nonas: an añ idus. & hoc habito cōputabis quotus dies ſit ante illas: & pones in ablatiuo numerū diei ſi loqueris ſine p̄poſitiōe. nomē autē calendarū nonaꝝ aut iduū pones frequēter in accuſatiuo: interdū tñ ſi vis in genitiuo: vt quod factū eſt ſecūdo die ianuarij: dices factū eſſe quarto nonas vel nonarū ianuarij. Et cauſa hui⁹ eſt quia cū dicis quarto nonas: ſenſus eſt. quarto die ante nonas: includēdo tñ diem nonarū. & hoc ſcām eos qui dicūt vnū tm̄ diem nonas dici: vel quarto die inter nonas: vel quarto die nonarū: dicēdo quattuor vel ſex eſſe nonas. Et ita regit accuſatiuus virtute p̄pōnis inter vel ante ſubintellectę: & genitiuus virtute huius nois die. Scies p̄terea q̄ quia ſicut prius dictū eſt: tēpus in quo aliquid factū eſt ponit in abltō. ideo dicimus quarto nonas: nō quartum. Verūtamen licite dixeris ad quartū nonas. & eſt hęc ſola differētia q̄ dicēdo quarto nonas ſignificas aliq̄d factū vel dictū eſſe: p̄cipue eo die qui eſt quartus inter nonas: ſed dicēdo ad quartū nonas inuis te neſcire certū diem: ſcire tñ q̄ ſit apud vel circiter quartū diē ante nonas. Tertio ſcies q̄ quia noīa menſiū ſunt adiectiua & maſculini gñis propterea q̄ hoc nomē menſis eſt maſculini gñis: ideo poſſumus dicere quarto nonas ianuarij vel ianuarias: ianuarij ſi ſubintelligat illę gtūs menſis: ianuarias ſi referat ad ly nonas. Quarto ſcies q̄ nō dicimus primo nonas: idus: aut calēdas: ſed nonis: idibus: aut calēdis. nec dicemus ſecūdo: quia ſecundus dī a ſequēdo. modo intelligimur loqui de die p̄cedenti. & ideo dicemus pridie: hoc est die p̄eunte. & ſimiliter in accuſatiuo vel in gtō: vt pridie nonas vel pridie nonarū. pridie huius diei: pridie illius diei. Quinto ſcies q̄ licet forte liceat dicere expreſſa p̄pōne quarto poſt nonas: tñ quia vſitatius eſt reſpicere ad diē ſequētem q̄ ad p̄cedentē: ideo melius dices quarto iduū: quia ille q̄ eſt quartus poſt nonas: eſt etiā quartus ante idus. Vna tñ eſt dictio qua vſitate vtimur reſpiciēdo ad diem p̄cedentē videlicet poſtridie. & hoc in gtō vel actō: vt poſtridie nonarū vel nonas: hoc eſt die poſteriore nonarum vel die p̄ximo poſt nonas. Scies vltimo q̄ pridie & poſtridie reſpectiua ſunt: & ideo nunq̄ ponūtur ſine correlatiuo tacito vel exp̄ſſo. Vñ non dices: ego veniā poſtridie ad te. nō enī idem eſt qđ cras: ſed dices: ego veniā poſtridie nuptiaꝝ mearū ad te. vel poſtridie q̄ ciuitatē intrauero ad te veniā vel ad te veni. Nam tā de p̄terito q̄ de futuro ponit. Et ſic dicendū eſt de pridie. nō enī eſt idē qđ heri: q̄uis ecōuerſo heſternū licēter ponat ꝓ pridiano. Hęc aūt apud laurentiū de valla ornatius dicūtur. Hic aūt vbi familiares eſſe ſtudem⁹: ſi nō fallimur multo apertius & clarius habita ſunt. Nunc ad ordinē redeamus. ibant inquā pueri centurionū referētes. i. portātes (re enim vacat) octonis idibus. i. ſingulis mēſibus in ipſis idibus q̄ vbiq; octo ſunt: æra. i. mercedē ſcholaſticā. hoc enī hodie fieri videmus: vt ſcriptorib⁹ & calculatorib⁹ ſingulis mēſibus det merces. morū autē & ſciētiaꝝ p̄ceptorib⁹: ſemel dūtaxat aut bis aut quater in ānō. Sed ipſe p̄ auſus eſt

Menſium noīa & eorū naturę.

portare me ſup. puerũ romã. i. ad ciuitatẽ romanã docendũ: vt docear artes ſup. liberales: quas artes quis. i. qlibet eques atq; ſenator doceat. i. debeat facere doceri ꝓgnatos. i. ꝓgenitos: ſemet .i. a ſemetipſo: hoc ẽ ab ipſis equitibus & ſenatorib⁹. Si quis aũt vidiſſet in magno pp̃o veſtẽ meã & ſeruos ſequẽtes me: crederet illos ſumptus quos videret in me fieri: p̃beri mihi ex re auita .i. ab auo derelicta. Q̃d dup̃r intelligi põt. Primo vt credaẽ eſſe inſtitut⁹ heres ab auo diuite: vt p̃ viuus cogaẽ illos ſũptus ꝓ eruditione filij facere: vel melius ſic vt p̃ credaẽ illos ſumptus nõ acqſiuiſſe laborib⁹ ſuis: ſed a ip̃e ſuo acquiſitos poſſidere. ¦facilius enĩ expẽdimus parta alieno labore q̃ nr̃o: vt ſit ex re auita. i. ex p̃imonio derelicto patri meo ab auo meo. Ipſe pater meus habet aũt effaſim. q. d. nõ ſeruus nõ amicus p̃is ſed ipſemet p̃ aderat mihi: cuſtos incorruptiſſimus. i. quẽ nullo mõ potuiſſem corrũpere vt volũtatẽ meã ſeq̃retur cõtra ſalutẽ meã: circũ oẽs doctores. i. ducebat me ad quoſcũq; doctores ibã. Ciues aũt plurimi dant¡filijs ſuis ductorẽ qui greçe pedagogus. i. pueri ductor dr̃. Quid multa ſup. de eo dicerẽ: ipſe p̃ meus ſeruauit me pudicũ. i. intactũ & mundũ: non ſolũ ab oĩ facto turpi: verũ. i. ſed: quoq;. i. etiã ab oĩ opprobrio. i. diffamatiõe turpi. Qui honor eſt primus virtutis. hic duo aduertes. Primo circa latinitatẽ & elegantiã: ꝙ qñ relatiuũ qui q̃ quod ponit̃ inter duo ſubſtãtiua quoꝝ ſequẽs eſt ꝓpriũ nomẽ: tunc vult elegãter ſequẽti nõ p̃cedẽti cõformari qñ aũt ſequẽs eſt appellatiuũ põt alterutri cõformari Maxime aũt mediãte verbo vocatiuo aut ſubſtãtiuo ſequẽti coheret: vt in ſemine tuo q̃ eſt xp̃s nõ q̃d eſt chriſtus. Seruauit me pudicũ: q̃ primus virtutis honos: nõ q̃d. ſ. eſſe pudicũ eſt prim⁹ virtutis honor. Scdo circa ſententiã ſcies ꝙ pudicicia eſt ea virtus qua pudore quodã naturali ac verecũdia ingenua retrahimur a turpi atq; inhoneſto facto. Talis aũt in muliere ac puero cõmẽdatur. Amiſſa nãq; pudicitia nihil in muliere cõmendandũ. De puero aũt dicitur. A comico Erubuit ſalua res eſt: vñ ſenſus põt eſſe ꝙ pudicitia ſit primus honor: quia primum neceſſarius vtpote in adoleſcẽtia: vel reuera ꝙ ſit primus. i. principalis honor eſſe pudicum. i. inuiolatũ ab omni facto turpi atq; ab opprobrio: vt ſcilicet quis ſit & re & noĩe pudicus. Nam volẽtibus per fecte viuere duo ſunt neceſſaria: vita bona & fama. vita ipſis fama proximo: ſed hęc hactenus. Nec timuit &c. Soluit obiectionẽ qua quis poſſet dicere patrẽ eius nõ prudẽter egiſſe qui tantũ expoſuerit circa filij eruditionẽ ꝙ nõ ſatis derelinquat filio vt poſſit lautius & ſecurius viuere. Ad hoc enĩ dicit poeta ꝙ pater nõ eſt veritus ſi fili⁹ paup rerũ: & diues honeſtatis atq; prudẽtię paruas mercedes ſequereť. Et reuera ſi hoc multis ꝑſuaſum eſſet patrib⁹ melius cũ multis agereť Nam q liberis p̃largas diuitias relinquere volũt: eos ad ignauiã inuitãt. Satis enĩ eſt imitari auiculas ac ceruos. Nam hę cũ pullos eduxerint & viã qua vinctũ ſibi quęritẽt oſtẽderint: illi dum fugere docuerint: nullã pręterea adhibẽt curã. Sic parẽtes qui liberos ſuos deũ filialiter timere: eiuſq; mãdata ſeruare: & vinctũ honeſte quęrere docuerint: ſatis diuitiaꝝ reliquerũt: ſed ordinẽ perſequamur. nec pater ſupple timuit: ne quis verteret olim. i. quouis tẽpore futuro ſibi vitio: ſi ego exiſtẽs pręco aut coactor. i. accumulator & coaceruator nũmorum ex vẽditione colligendorũ: vt id eſt quẽadmodum ipſe fuit: ſequęrer paruas mercedes. i. parua lucra. Neq; ego eſſem queſtus. i. cõqueſtus: q; pro & laus debetur illi maior ob hoc & maior gratia debetur illi ob hoc: ꝙ ſcilicet diligentior fuerit ad ditandũ me ſcientijs & virtutibus q̃ rerum copijs.

Qui q̃ qd

Pudicicia

Níl me pœniteat &c. Vt ſe patris ſui qui humilis conditionis erat: pœnitere non decere doceat: oſtendit in ſplendido ſtatu multa eſſe incommoda quę humili ignota ſunt. Ordo enim eſt. Níl id eſt in nullo: pœniteat me ſanum: id eſt ſi fuerim ſanus huius id eſt huiuſmodi patris: libertinę ſcilicet cõditionis: ſed ſolertis liberorum eruditoris: q; pro &: eo id eſt idcirco ego non defendã id eſt purgem me ſic: vt id eſt quẽadmodum magna pars ſupple hominum purgantium ſe negat eſſe factũ ſuo dolo: id eſt vitio & iniquitate: ꝙ id eſt quia nõ habeat parentes ingenuos: id eſt liberos a natiuitate & claros id eſt illuſtres: hoc

Níl me pœniteat ſanũ patris huius, eoq;
Non vt magna dolo factũ negat eẽ ſuo pars
ꝙ nõ ingenuos habeat: claroſq; parẽtes:
Sic me defendã. longe mea diſcrepat iſtis
Et vox & ratio, nam ſi natura iuberet
A certis annis ęuum remeare peractum:
Atq; alios legere: ad faſtũ quoſcũq; parẽtes
Optaret ſibi quiſq;: meis cõtentus: honeſtos
Faſcibus & ſellis nollẽ mihi ſumere demẽs
Iudicio vulgi: ſanus fortaſſe tuo. ꝙ

Nollē onus haud vnq̄ solitus portare molestū
Nam mihi continuo maior quęrēda foret res:
Atq; salutandi plures.ducēdus & vnus
Et comes alter:vti ne solus rus ve peregre ve
Exirem.plures calones atq; caballi
Pascendi.ducenda petorita.nūc mihi curto
Ire licet mulo.vel si libet vsq; tarentum.
Mātica cui lūbos onere hulceret atq; eques ar
Obiiceret nēo sordes mihi.q̄s tibi tulli (mos
Cum tyburte via prętorem quinq; sequūtur
Te pueri lasanum portantes œnophorumq;
Hoc ego cōmodius q̄ tu pręclare senator
Milibus atq; aliis viuo.quacūq; libido est:
Incedo solus.percunctor quanti holus ac far.
Fallacē circum vespertinūq; pererro
Sępe forum.assisto diuinis:inde domū me
Ad porri & ciceris refero laganiq; catinum:
Cęna ministrat pueris tribus:& lapis albus
Pocula cū cyatho duo sustinet.astat echinno
Vilis cū patera guttus:cāpana supellex.
Deinde eo dormitū:nō sollicitus:mihi q; cras
Surgendū sit mane,obeundus marsia:q se
Vultum ferre negat nouiorū posse minoris.
Ad quartā iaceo:post hācvagor.aut ego lecto
Aut scripto qd' me tacitū iuuet:vngor oliuo
Non quo fraudatis imundus natta lucernis:
Ast vbi me fessum sol acrior ire lauatum
Admonuit:fugio rabiosi tempora signi:
Pransus.non auide q̄tum interpellet inani
Ventre diē durare.domesticus ocior.hęc est
Vita solutorum misera ambitione grauiq;.
His me consolor victurū suauius:ac si
Quęstor auus pater atq; me⁹ patruusq; fuisset

est ego si peccauero non imputarem parentibus dicendo me non posse pręclare agere:quia ex claris nō sim natus sicut plęriq; faciūt:quasi vero claritas parentum sit causa cur quis pręclare agat Vox mea.i.locutio.& ratio.i.mēs & sēntia:discrepat.i.dissentit longe: istis id est ab istis ita se defendētibus. Mam si natura iuberet ęuum peractum a certis annis.i.post certos annos:remeare. id est redire: atq; iuberet legere.i.eligere quoscūq; parētes id est si natura aut nature rector deus vellet res quę paulo ante interierūt reparare:hoc est liberis omnibus quorum parentes obierunt: parētes quoslibet:hoc est quos vellent aut eosdem aut alios dare:quisq;.i. quicunq; optaret id est eligeret sibi parētes ad fastum id est superbiam:ego contentus meis:supple parentibus nollem sumere:scilicet parentes:honestos id est honestatos & decoratos:fascibus. scilicet virgarum qui iis dabantur qui ex officio magistratus cedere quēuis poterāt: eos enim lictores post eos ferebant: vnde pro magnis honoribus fasces vsurpamus:& honestos sellis scilicet currulibus: nam primi magistratus in sellis curulibus vehebantur.Nollem inquam sumere sic honestatos existens: demēs id est insanus & peruersę mētis:iudicio id est scām iudicium vulgi: & existens fortasse sanus id est sanę mentis tuo.s. iudicio o mœcenas q; id ē qa ego haud id est non:solitus id est consuetus vnq̄ portare onus molestum (quia omne nomen honoris etiam oneris est) nollem. scilicet ipsum portare. Nam si supple nobiles parentes haberem & magistratum gererem:maior res.id est diuitiarū copia foret id est esset quęrenda idest ac quirenda cōtinuo id est statim:atq; plures supple forent salutandi mihi id est deberem plures salutare vt ab eius sportulam merear.vnus & alter:comes idest cliens mecum iens esset ducendus id est conducendus supple mihi:vti id est vt ne id est nō exirem:solus id est incomitatus ve q; aut:aut rus aut peregre. plures calones idest ministri fustes & ligna aut vallum ferentes:& plures caballi id est equi belligeri supple essent pascendi id est nutriendi mihi: petorita id est vehicula illa in quib⁹ tūc vehar: essent

Est hypermetrū: pe gre ve nec legeē pere grę aut.

ſupple ducēda.i.cōducenda mihi:nūc cum.ſ.priuatus ſim: & humili loco natus licet mihi ire.i. proficiſci:vel.i.etiam ſi liberet:vſq; tarentū:curto.i.modico & puſillo mulo:cui mantica.i.ſarcina corio inuoluta:hulceret.i.ledat hulcus faciens lumbos.i.poſteriores ptes dorſi:atq; eques id eſt inſeſſor hulceret ſup.armos.i.anteriores ptes dorſi.i.humeros.hoc eſt ego exiſtens eques hulcerem eius armos pondere corporis mei:ſed nota q; muli inſeſſorē equitē vocat:ſicut poſtea dicturus eſt pueros ludere par impar:equitare in harundine longa:cum tam eques:q̄ equito abe quo proprie dicantur.Nemo obijcit mihi ſordes.i.ſordidam & auarorum vitam:quas ſup.ſordes: populi ſup.obijciūt tibi o tulli(de quo prius dictū eſt.Quo tibi tulli &c.)cū.i.quādo: quin q; pueri.i.miniſtri domeſtici:portantes laſanū.i.vas ī quod exonereſ venter:q; pro et:œnophorum.i.vas in quo vinum fertur:ſequūtur invia tiburte.i. quę ducit tibur te p̄torem.Hic nota an titheſim.Nam licet vſq; tarentū ire priuato ſine comite.i.procul a ciuitate:nō licet p̄tori cū quin q; comitibus ſine pluribus ire in via tiburtina quę ꝓxima eſt.O p̄clare ſenator. ſ.o tulli(& nunc irriſorie vocat pręclarum:hominē ambitioſum & de magiſtratu gloriantem)ego viuo hoc.i. in hoc vel pro tāto cōmodius.i.cum maiore cōmodo:minore onere:q̄ tū:atq; viuo cōmodius aliis milibus ſup.hominū.Ego incedo id eſt deambulo ſolus:ea ſup.via:quacūq; ſupple via libido id eſt voluntas eſt incedere.ſ.ego percūctor.i.interrogo & diſquiro:quāti.i.quanto|precio: holus id eſt quęuis herba qua veſci ſolemus:ſupple veneat aut venundetur.Et ego pererro ſępe ſolus circum fallacem.i.in quo plures falluntur:q; ibi meretrices fallaces ſedeant:aut q; ibi ſabinę tempore romuli falſę.i.deceptę ſunt vt dicit liuius in primo:aut quia ibi furta vendūtur veſperi:vnde ſubdit q; pro.i.perro ſępe forum veſpertinū.i.qđ a furibus veſperi celebratur: ego aſſi deo diuinis.i.meretricibus illic diuinātibus vt Iuuenalis ſatis notificat:& ego refero me.i.redeo inde domū:ad catinum.i.vas eſcarium:porri.i.illius herbę:& ciceris:illius leguminis:q; pro et lagani.i.panis piperacei & ſiliginacei.Lena miniſtratur ſupple mihi:a tribus puerīs:& vnus lapis id eſt mēſa lapidea ſuſtinet duo pocula id eſt vaſa potoria:cum cyatho id eſt vaſe maſorevñ depromitur potus:g uttus id eſt vas guttatim oleum in balneis lauanti ꝫmittens: aſtat echinno id eſt iuxta echinnum.i.calicum receptaculum:ſicut enim nucleus caſtanearum ī echinnis includitur:ita paterę clauduntur:echinno.i.cooperculo ex corio:aſtant ergo echinno cum patera id eſt patentevaſe:exiſtens ſupellex campana.i.e terra campanię regionis in italia.hoc eſt oia vaſcula illa ſunt mihi pauca & ea fictilia.Deinde id eſt poſtq̄ ſic|cęnatus ſum:eo dormitum:nō exiſtens ſupple ſollicitus q; ſurgendū ſit.i.q; ſurgere debeam:cras id eſt poſtridie eius diei: mane. id eſt tempore matutino: & q; marſia.i. temerarius iudex ſicut marſia erat iudex apollinis: aut potius ſcdm acronis opinionem:ſtatua marſię in foro poſita:forte ideo vt eius iudicij temerarij exitum iudices aſpiciant:non ergo ſollicitus ſum q; marſia.i. vel iudex vel locus in quo marſię ſtatua eſt ſit ſupple obeundus.i.ex oppoſito adeundus:qui ſcilicet marſia:negat ſe poſſe ferre id eſt patī:vultum.i.aſpectum:minoris:nouiorū id eſt illorum duorum fratrum quorum minor ob ęs alienū non audebat illic comparere:& ita iocoſe per tranſitum taxat eum poeta more ſuo. Ego iaceo.i.recubo:ad quartam ſup.horam:& ego vagor i.vaganti ſimilis ſine certo negocio ſecurus deambulo poſt hanc.ſ.quartam horam:aut ego vngor oliuo id eſt ītro balneum: & hoc ſup.eo quod iuuet.i.recreet & delectet me tacitū.i.tacentem lecto aut ſcripto.i.poſtq̄ id legi aut ſcripſi.Et ita lecto & ſcripto abltī ſint ī deſignationes ſequelę poſiti.Porphyrio tñ putat verba freq̄ntatiua eē: vt ſit ego lecto aut ſcriptovngor īquā:oliuo.i.oleo oliuę arboris:nō ſup.eo quo natta vir ille īmūdus.i.ſordidus & auarus ſup.vngīt:lucernis fraudatis.i.p fraudē oleo ſuo priuatis. Aſt.i.ſed:vbi.i.poſtq̄ ſol acrior.i.vehemētior & ardētior q̄ vt de facili ſuſtinere poſſim: admonuit me feſſum ire.i.vt ego feſſus eā lauatū.ego fugio tpa rabioſi ſigni.i.caniculę exiſtēs pranſus nō auide.i.guloſe:ſed ſup.tm̄:quātū interpellet.i.ſuſtineat aut expediēs ſit durare diē inani vētre.i.ieiuno: ego ocior.i.in ocio ſum domeſticus.i.domi.hęc.i.hmōi eſt vita ſolutoꝝ id eſt eorum qui ſoluti & expediti ſunt miſera & graui ambitione id eſt cupiditate magiſtratus: et ego cōfolor me his id eſt hmōi oblectamentis:me inquam victurū ſuauius:ac id eſt q̄ ſi pater atq; auus:q; pro et patruus id eſt frater patris mei fuiſſet:quęſtor.i.receptor publicus et coacetuator fiſci:cum fuerit coactor.i.exactor preciorum rerū priuatarū:|vt dictum eſt.

Septimę ſatyrę argumentum Aſcenſianum.

Scurrarū turpem ſubſannat ſeptima litem.

Ordo eſt. Septima ſupple ſatyra: ſubſannat.i.mordaciter irridet:turpē litē.i.contētionē: ſcurrarū.i.vilū hoīm riſum cū dedecore ſuo captantiū videlicet Rupilij regis:& Perſij clazomenij.

Satyra septima.

Proscripti regis rupilii pus atq; venenū
Hibrida quo pacto sit persi⁹ vlt⁹: opior
Oibus & lippis notū & tonsoribus esse

Persius hic permagna negocia diues habebat
Clazomenis: etiā lites cū rege molestas
Durus homo: atq; odio qui posset vincere regē
Confidēs tumidusq; adeo sermonis amari:
Sisennas barros vt equis prēcurreret albis.
Ad regē redeo. postq̄ nihil inter vtrūq;
Conuenit (hoc & enī sunt oēs iure molestī:
Quo fortes qbus aduersum bellū incidit inter
Hectora priamiden aiosum atq; inter achilē
Ira fuit capitalis: vt vltima diuideret mors
Non aliā ob cām: nisi q; virtus invtroq;
Summa fuit: duo si discordia vexet inertes
Aut si disparibus bellū incidat: vt diomedi
Cum lyceo glauco: discedat pigrior vltro
Muneribus missis bruto prętore tenente
Ditem asiā rupili & persi par pugnat. vti non
Compositus melius cū bitho bacchius. in ius
Acres concurrūt: magnū spectaculū vterq;
Persius exponit causam. ridetur ab omni
Conuentu. laudat brutū. laudatq; cohortem:
Solem asię brutū appellat: stellasq; salubres
Appellat comites: excepto rege. canem illū
Inuisum agricolis sidus venisse ruebat:
Flumen vt hibernum fertur quo rara securis.

Proscpti regis &c. In hac vt dixi satyra: taxat poeta scurrilia cōuitia Rupilij cognoīe regis: et Persij cuiusdā clazomenij: qbus aut poti⁹ quox vitijs poeta infensus erat: forte ab illis vt Acro dicit lacessit⁹. Militauerat enī horatius quoq; sub bruto. Ex porphirione aūt paucis argumentū habe. rupili⁹ p̄nestin⁹ cognoīe rex post exiliū in qđ dānat⁹ pfugerat: militauit in attico sub Actio Varro: deinde cum prętura gereret pscript⁹ a triūuiris confugit ad brutū: & inter comites habitus est ibiq; militātē Horatiū Flaccū iurgio lacessiuit: ppt qđ amaritudinē stili poeta ī eū strinxit: scurrilē cōcertationē eius cū Persio clazomenio ex pre videlicet asiatico & matre romana nato satyricę notās. Proscriptus dr: a pro. i. añscpt⁹ in cōspectu videlicet oim ī tabula publi pscriptus ca: vt aut viu⁹ aut mortu⁹ vbicūq; dep hēsus ad tribunal trahat. Et ita pscptorū erat peior cōditio q̄ exulū. Hibrida ē aīal ex diuersi gn̄is patētib⁹ natū: vt a- Hibrida quila ex aquila & vulture scđm Acronē aut canis ex gregario & venatico nat⁹. sicut pius ex asiatico pre & mre romana. Lippis & tōsoribus. In tōstrinis enī noue fabulę fere recitari solent. ad eas aūt cōueniūt lippi ob medelā: qa & tūc tonsores chirurgici erāt. Sisennas barros. sic Acro legit: dicēs sisennā barrū medicū loquacē fuisse Porphirio videt censere legendū esse. Sisennas varosq; exponit enī sic. A deo fuit rabie oīonis amarus pius vt sisennā atq; varrū longe añiret: sed hoc ipo ita gl'iabat: quasi quadrigis triūphalib⁹ incederet. Landinus legit barros: exponēs pro elephantis sicut ī epo. Quid tibi vis mulier nigris dignissima barris. Sed tñ dicit populos loquaces fuisse a loco sisēnas dictos. Ego vero: vt viros loquaces dicā cū porphirione inuitor qa dicit sermonis amari fuisse. vt forte sisenna & varrus fuerunt. vt p̄currere equis albis sit triūphare. Vt vero barros legā inuitor

ppt antithetonvt barri. i. elephāti nigri. de qbus illud ennianū qđ Virgili⁹ ad formicas trāstulit It nigrū campis agmen. & poeta in dicto versu. barris dignissima nigris. opponant equis albis Sed quō sermone vincat barros laudi. vicit sisennas quos barros id est tardos vocat respectu persij. q. d. sisennas barros fuisse. i. elephātinā tarditatē habuisse respectu persianę velocitatis: qui quasi equis albis incederet: de quibus diuerse citatur versus virgilianus ab Acrone enim vt positus est A lādino sic. Qui supent cādore niues: q curribus auras. Ordo est. Ego opinor notū sup. eē oībus lippis. i. oculorū aut alteri⁹ mēbri ęgritudine laborātib⁹ & tonsorū ope egētib⁹

et tonſoriꝫ.i.oiꝫ tonſtrinas frequẽtãtiꝫ:quo pacto.i.quõ pſius:hibrida.i.mixto gñe ex pẽ aſiatico & matre romana natꝰ:ſit vltꝰ pus atq; venenũ.i.putridã & fœdã ac ſcurrilẽ crimiationẽ. Rupili pro rupilij cã metri.regis.ſ.cognoie:ꝓſcripti.i.ꝑ ꝓſcriptionẽ expulſi.Hic de quo.ſ.loquor:pſius exiſtẽs diues:hẽbat pmagna.i.valde magna negocia clazomenis ĩ ea ciuitate aſię & habebat etiã lites.i.cõtẽtiões moleſtas(hoc totũ ironice dicit)cũ rege.ſ. rupilio ſic cognoſato: exiſtẽs dignꝰ hõ atq; talis ſup.q poſſit vincere odio.i.iuidia ac moleſtia:regẽ.i.rupiliũ: ſed allu dit ad vocabulũ quaſi magnũ ſit vincere regẽ:exiſtẽs ꝑterea:cõfidẽs.i.ſibi multũ fidẽs:& tumidus.i.ſupbus & iflatus:& ſermonis adeo.i.intñ amari.i.ſalſi & reꝑhẽſorij vt ꝑuerteret.i.añ iret et vbi ꝑterierit obuertere poſſet eqs albis.i.q̃ſi velocitate alboꝝ equoꝝ fretꝰ:ſiſennas.i.hoies q̃ tũuis dicaces:barros.i.q̃ſi barros.i.elephãtes vel elephãtos q nigri & tardi ſũt:& eqs albis & colore & motu cõtrarij.Ego redeo ad regẽ.i.ad narrationẽ cõuitioꝝ regis rupilij.ſ.poſtq̃ nihil conuenit.i.nulla ps cõcordię:& nulla via paciſcẽdi eſt ĩter vtrũq;.ſ.rupiliũ & ꝓſiũ(etenĩ.i. qa certe oẽs ſup.hoies qbꝰ bellũ incidit aduerſum.i.cũ aduerſario:ſũt moleſti ac ĩfeſti:hoc iute.i.hac ꝓportiõe:quo.i.q̃ ſup.ſũt fortes.i.tñ ſolẽt eẽ moleſti:q̃tũ fortes & potẽtes. qlibet enĩ in cõtẽtiõe cũ aduerſario vtiť totis viribꝰ ſuis.ira capitalis.i.vſq; ad capitis.i.vitę ablationẽ:fuit ĩter hectora priamidẽ.i.priami filiũ:atq; ĩter achilẽ pelei filiũ:aĩoſum.i.magnanimũ:ira inquã fuit capitalis vt vltĩa mors:diuideret & dirimeret & termiaret:& nõ ob aliã cãm niſi q̃ ſumma virtꝰ fuit ĩ vtroq;:ſi diſcordia vexet.i.titillet:affliciat:torqueat.duo.i.duos:inertes.i.nullã artẽ aut virtutẽ hñtes:aut ſi bellũ incidat diſparibus.i. forti cũ imbecillo:vt ſup.incidit diomedi viro forti cũ glauco lyceo:viro timido & inerti:pigrior.ſ.illorũ duorũ diſcedat.ſ.a lite aut pugna:vltro.i. ſi ne repugnatiõe aut obſiſtẽtia:& hoc munerib⁹ miſſis.i.mittẽs mũera fortiori:ſicut glaucꝰ diomedi.ferť enĩ glaucꝰ aurea arma ſua miſiſſe diomedi ab eo ferrea receptur⁹ : vñ ſumpſit cõpatiõnẽ: Aulꝰ gelliꝰ lib.ij.ca.xxiij.dicẽs.diomedis hercle arma & glauci nõ diſpari magis ꝓcio eſtĩata ſũt Sũt q legãt:mũeribꝰ.ſ.gladiatorijs:hoc ẽ exercitio dimicãdi miſſis.i.ꝑtermiſſis.Hec aũt oĩa dicta ſũt ꝑ parẽtheſim.nã ordo eſt poſtq̃ nihil cõuenit inter vtrũq;:bruto ꝓtore &c.)par. ſ.cõcertãtiũ:rupili pro rupilij:& ꝓſi pro ꝓſij:pugnat.i.cõcertat nõ pugnis ſed lingua ſcurrilit:bruto ꝓtore tenẽte.i.dũ brutus ꝓtor teneret aſiã ditẽ.i.diuitẽ ꝓuinciã:ſic ſup.vti.i.vt bacchiꝰ gladiator ille ſtrẽnuꝰ:nõ ſit cõpoſitꝰ.i.ad gladiãdũ ſiť exhibitꝰ ppĩo meliꝰ.i. ꝓportionabiliꝰ cũ bitho : alio gladiatore tãtũdẽ ſtrẽnuo.Ipi ergo acres cõcurrũt ĩ ius.i.ad ꝓtorẽ ius dicere ſolitũ:hꝰ ẽ cõtẽdũt ĩter ſe:vterq; ſup.cõcurrit exñs magnũ ſpectaculũ.Perſiꝰ exponit cãm ſup.litis ſuę.& rideť ab oĩ cõuẽtu.ipe laudat brutũ & laudat cohortẽ.i.oẽs qbꝰ brutꝰ ꝑerat tanq̃ ꝓtor:& appellat brutũ ſolẽ aſię.i.maximũ lumẽ:& appellat comites ſup.bruti ſtellas ſalubres.i.ſalutẽ afferẽtes:oẽs ſup. excepto regevidelicet rupilio:& ruebat.i.vehemẽter dicebat illũ videlicet regẽ rupiliũ exiſtere canẽ hoc eſt caniculã aut ſiriũ:veniſſe in aſiã:exiſtẽtẽ ſydus iniuiſum.i.odioſum agricolis ruebat inquã.i.ꝑcipitãter & raptim loquebaťvt.i.quẽadmodũ flumẽ hybernũ.i.imbribus ac niuibus hiberno tempe auctũ ſupple.ruit.quo.i.in quovel ꝓqđ ſecuris rara.i.aurea quãmercurius illã rupticо datur⁹ extraxit:ferť.i.ipetu voluiť

Tũ pręneſtinꝰ &c. Tãgit ĩ gñali cõuitia q̃ rupiliꝰ pręneſtinus in pſiũ reiecit. Ordo eſt. Tũ.i.deinde: ꝑneſtinꝰ regerit id ẽ refert cõuitia ĩ pſiũ :exꝑſſa :arbuſto id eſt ex pectore ſalſo & multũ fluẽti.exiſtẽs durꝰ vindematꝰ.i.tanq̃ durꝰ vindemiator (dř aũt hic ꝑ ſincopã vindemator:qa vindemia habet ſcdam longam vñ Virgi.Nõ eadã arboribus pẽdet vindemia nris)& iuictus.i.iſupabilis : cui vindemiatori.viator.i.iter ſuũ faciẽs: cõpellẽs magna voce ipm cucullũ.i. cucullo indutũ:aut cuculo aui ſimilẽ:ceſſiſſet.i.victoriam reliquiſſet in cõuitijs regerẽdis. At pro ſed.poſtq̃ gręcus.ſ.clazomenius pſiꝰ eſt pfuſus aceto italo.i.carptus italica acerbitate ipſiꝰ ꝑneſtini ipe pſius exclamat. O brute : ego oro.i.interrogo te ꝑ magnos deos:cur tu q cõnſueſti.i.conſueuiſti tollere.i. exigere reges: ſicut iuniꝰ brutus tarquinios exegit:& hic brutus Caiũ cęſarem regni affectatorem ĩ ſenatu occiderat

Tum ꝑneſtinus ſalſo multumq; fluenti
Expreſſa arbuſto regerit conuitia:durus
Vindemator & inuictus:cui ſępe viator
Ceſſiſſet magna compellãs voce cucullum
At gręcus poſtq̃ eſt italo perfuſus aceto
Perſiꝰ exclamat:per magnos brute deos te
Oro:qui reges conſueſti tollere.cur non
Hũc regẽ iugulas? operę hoc tñ crede tuorũ ẽ.

cur inquã nõ iugulas hũc tegẽ. ſ. rupiliũ? crede mihi hoc. ſ. iugulare oẽs reges eſt tuorũ operũ. i. pertinet ad munus & officiũ tuũ: & ita debes iugulare hũc licet ſolo cognomine regem.

Octauę ſatyrę argumẽtũ Aſcenſianũ.

Fertq; veneficium turbantem octaua priapum.

Ordo eſt. Octaua ſup. ſatyra: fert. i. affert priapũ deũ hortorũ: turbantẽ veneficiũ. ſ. ſaganę & canidię ſeu gratidię vt landinus fere: hoc loco: ſicut & in ſecũdo huius in toto fine. canidiã habet. Acro cõtra canidiã p gratidia poni vult: erat vnguẽtaria neapolitana horatio inuiſa.

In octauam ſatyram.

Satyra octaua.

Olim trũcus erã ficulnus inutile lignũ
Cũ faber icertꝰ ſcãnũ faceret ne ꝑpũ
Maluit eẽ deũ: deꝰ ide ego furũ: auiũq;
Maxima formido: nã fures dextra coercet
Obſcœnoq; ruber porrectus ab iguine palus.
Aſt importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa. vetatq; nouis conſidere in hortis:
Huc prius anguſtis eiecta cadauera cellis
Conſeruus vili portanda locabat in area
Hoc miſerę plebi ſtabat commune ſepulchrũ
Pantalabo ſcurrę nomẽtanoq; nepoti:
Mille in frõte pedes trecẽtos cippꝰ in agrum
Hic dabat. heredes monumẽtũ ne ſequerẽtur
Nunc licet exquiliis habitare ſalubribꝰ: atq;
Aggere in aprico ſpatiari: quo modo triſtes
Albis informem ſpectabant oſſibus agrum
Cum mihi non tãtũ fureſq; feręq; ſuetę
Hunc vexare locum: curę ſunt atq; labori
Quãtũ carminibus quę verſant atq; venenis
Humanos animos: has nllo perdere poſſum
Nec ꝓhibere mõ: ſimul ac vaga luna decorũ
Protulit os. quin oſſa legãt herbaſq; nocẽtes.
Vidi egomet nigra ſuccinctam vadere palla
Canidiam pedibus nudis: paſſoq; capillo.
Cum ſagana maiore vlulantẽ. pallor vtraſq;
Fecerat horrẽdas aſpectu: ſcalpere terrã

Olim truncus erã. Sicut a principio diximꝰ Hora. epicuſiorum dogma diu ſectatꝰ eſt: q ad voluptatẽ cũ corpis: tũ animi ſummũ bonũ trahebãt: quocirca etiã morũ prꝫcepta nũc ſeuere nũc iucũde tradebãt: qđ et horatiꝰ hic facit: nã volẽs veneficia atq; icãtatiões ac ꝑſtrigias ſtultarũ mulierularũ taxare: inducit priapũ deũ ac cuſtodẽ hortorũ id faciẽtẽ: vel vt id cũ voluptate quadã faciat: vel vr ĩnuat id fictitũ eſſe. Annotauit enĩ diuus auguſtinus: incõpabili vir ſctũs doctrina clarus Virgiliũ ex ꝓpria ꝑſona romanorũ regna ingęorgicis ꝓtura dixiſſe q ex iouis fictiõe de ijſdẽ ĩ ęne. i. dicit His ego nec metas rerꝫ nec tꝑa pono. Imperiũ ſine fine dedi. Diuus aũt Hieron. huiꝰ ſatyrę principiũ etiã citat: docẽs vel gẽtiles credidiſſe: ſimulachra deorũ deos nõ eẽ nam qs credat penes fabrũ eẽ vt vl de us vel ſcamnũ exeat? Dicitur aũt priapus hortorũ deus ꝓpter fertilitatẽ eorum. Eſt enim fœcũditatis deꝰ. Nã ob membri virilis immoderatam magnitudinem ex helleſpõto primũ eiectus: deinde pro deo habitus eſt. vnde Virgiliꝰ Helleſpontiaci ſeruet tutela priapi. Loquitur autẽ priapus dicens primũ quis ſit & quomodo ſit poſitus cũſtos hortorum in exquiliis vbi quondã plebeiorum ſepulchra erant: quę veneficę frequentare ſolebant & nunc vbi habitari cœperunt & coli abiectis venefícis magnorum vitorum eſt habitatio: deinde narrat quomodo veneficia ſua illic exercere ſolebãt. Ordo eſt. Ego ĩquit priapus: eram olim trũcus ficulnus. i. ex ficu arbore truncata derelictus. exiſtens lignũ inutile: cum id eſt quando faber ſcilicet lignarius ac ſtatuarius: incertus id eſt dubiꝰ an ſupple faceret ex illo trũco ſcãnũ: ne ꝓ an priapũ maluit eẽ deũ. ſ. hortorũ: hoc ẽ me priapũ. ſ. ĩde. ex ea

Priapus

re quia maluit esse deū: vel inde ex eo tē pore quo maluit eē deū: ego sup. sū de⁹ exñs maxīa formido furū & auiū. Nam dextra sup. man⁹ armata. s. falce coercet fures. i. vetat ne accedāt: & palus ruber. i. mētula aut penis virilis rubēs p̄pter salacitatē: porrect⁹. i. extēsus: ab īguine obscœno. i. a pudēdis mēbris cohercet sup. fures hic patet qđ in p̄ncipio dixim⁹: satyricos satyros deos petulantes & lasciuos induxisse vt p eos obscœna & lasciua enūciēt: nā eo mō hic priapū inducit turpissima minātē videlicet stuprū masculoꝝ si hortū ingredianť: qđ in priapea siue vergiliana seu poti⁹ ouidiana: obscœno certe carmine apti⁹ facit dicēs pedicabere fur semel: sed idē si p̄sus fuerit bis: rumabo &c. vbi etiā oñdit falcē hñe ī manu dicēs. Q đ sim ligneus vt vides priapus: & falx lignea ligneusq; penis prēdā te tñ &c. Illic autē penē. i. caudā virilē vocat. quē hic palū. Est aūt palus scđę declinatiōis & priori lōga stipes: sicut a gallis ad quos vites liganť pali vocanť. Sed redeo ad ordinē. Est ergo formido furū: qa dextra tenēs falcē: & mēbrū virile stupꝝ minitās arcēt fures. Ast. i. sed arūdo fixa in vertice. i. summitate capitis mei: terret volucres importunas: & vetat sup. eas cōsidere. i. locū cape: dū sidūt. i. descēdūt exaere. in nouis hortis. i. paulo ante illic coli cœptis. Cōseruus. i. aliqs cū alio iā defuncto eiusdē dñi seruus: locabat. i. includebat in vili arca: cadauera. cōserui. s. sui: eiecta. s. cū cōtēptu cellis angustis. i. tugurijs ac domunculis seu hūilibus casis miserorū: locabat inquā prius. i. antea: portāda. i. vt portētur: huc. i. ad hūc locū. Nā hoc. i. qđ hoc loco erat sepulchꝝ: stabat. i. patū erat cōe sepulchꝝ: miserę plebi: videlicet pātalabo scurrę: & nometano nepoti. i. guloso & luxurioso q p̄timoniū suū abligurierat: sicut hodie cū p̄ditis hoībus minamur defore ī quo sepelianť: dicūt sibi hospitale nō defuturū. Hic cipp⁹. i. hic sepulturę loc⁹ dabat. i. cōcedebat miseris & p̄ditis sepeliēdis: ī fronte. i. ab ea pte q̄ viā publicā cōtigit mille pedes: & trecētos sup. pedes ī agrū. i. ab ea pte q̄ in agrū vergit. dabat inquā sic: ne. i. vt nō: vt here des nō seq̄rent. i. nō vēdicarēt sibi. monumētū. i. hoc sepulchrū cōe. Videnť tñ cōmētarij aliter intelligēdū velle: vt sit ordo. Aliquis sup. dīues dabat. i. inscribebat ī sepulchro: hic cipp⁹. i. hoc sepulchrū habeat sup. vel teneat. mille pedes in fronte: & trecētos in agrū. i. agrū versus. itē dabat. i. inscribebat ne heredes sequanť hoc monumētum. Et ita: hęc verba (Mille in fronte pedes trecētos cippus ī agrū) erant scripta ab vna parte sepulchri. ab alia aūt. H. M. H. N. S. id est here des momentum hoc ne sequanť. & ita vt in talibus superscriptionibus solet: subintelligiť verbū quod cōstruať cū noīatiuo cipp⁹. vidēlicet habet aut tenet aut vēdicat sibi. Lādinus aūt vult nomentanū illic sibi sepulchrū cōstruxisse: qđ oīno non placet. Nam mens poetę est notare illos p̄ditos homines q omnibus suis consumptis in cōi miserorū sepultura sepeliēdi essent: non q sibi

Vnguib⁹: & pullā diuellere mordicus agnam
Cœperūt. cruor in fossam confusus: vt inde
Manes elicerent animas responsa daturas
Lanea et effigies erat. altera cęrea maior.
Lanea quę pœnis compescęret inferiorem:
Cęrea supplíciter stabat seruilibus: vtq;
Iam peritura modis: hecaten vocat altera: sęuā
Altera thisiphonem. serpentes atq; videres,
Infernas errare canes: lunamq; rubentem.
Ne foret his testis p⁹ magna latere sepulchra
Mętior at si quid: merdis caput inquiner albis
Coruorū: atq; ī me veniat mictū atq; cacatū
Iulius: & fragilis pediacia: furq; voranus.
Singťa qd mēorē. quo pacto alterna loquētes
Vmbrę: cū sagana resonarēt triste & acutū
Atq; lupi barbā varię cū dente colubrę
Abdiderit furtim terris: & imagine cęrea
Largior arserit ignis: & vt nō testis inultus
Horruerim voces furiarū & fata duarū.
Nam diſploſa ſonat quantū veſica pepedi
Diffiſſa nate ficus: at illę currere in vrbem
Canidię dentes. altum saganę caliendrū
Excidere: atq; herbas atq; incantata lacertis
Vincula cū magno risuq; iocoq; videres.

põpoſam extruxerit. Preterea ne irreligioſe mecœnas atq; alij q exquillas habitabãt ſepulchra violaſſe putẽtur: deſcribit magnitudinẽ eius. Sed ꝓgendũ eſt. Licet nũc habitare in exquilijs. i. illo colle q̃ vn⁹ ex ſeptẽ muro romano icluſis ẽ: ſalubrib⁹. i. ſalutẽ afferẽtib⁹: eo q̃ locus iã mũd⁹ a ſpurcitijs cadauerũ a venefics olim eiector̃: atq; licet ſpaciari. i. deãbulare in aprico. i. ſoli ex poſito & mũdo: aggere. i. accumulatiõe terrar̃ (ab aggerẽdo enim dr̃) quo. i. in quo aggere: triſtes .i. lugubres aliud cadauer ſepulturi: ſpectabãt. i. aſpiciebãt: modo. i. paulo ãte: agrũ informẽ. i. fœdatũ: oſſib⁹ albis. i. eiectis & a pluuia dealbatis: cũ. i. quo tpe fures & ferę ſuetę. i. cõſuetę (diuiſit aũt ſyllabã primã & fecit triſſyllabũ: quõ etiã ſuauis reperit) vexare. i. infeſtare hunc locũ: nõ ſunt mihi tm̃. i. intantũ curę atq; labori: quantũ ſup. mihi curę & labori ſunt ſup. veneficę & incãtatrices: q̃ verſant. i. ſuertũt & puertũt frequẽter: carminib⁹. i. ꝓ incãtatiões: atq; venenis. i. ꝓ venefícia: aĩos hũanos. ego nullo mõ poſſũ pdere. i. funditus deſtruere & extirpare: aut ꝓhibere ne. ſ. hucveniãt: has. ſ. venefícas ſimul ac. i. mox vt luna vaga. i. mutabilis aut ꝓ cœlũ ſuũ errãs ꝓtulit os decorũ. i. in quouis nouilunio: quĩ. i. quo min⁹. i. vt nõ: tales ſup. mulieres legãt. i. colligãt oſſa. ſ. defunctor̃ ad necromãticã. ſ. cõducere putata. & herbas nocẽtes. i. faſcinatorias ac venenoſas. Vidi egomet hoc tragicũ eſſe ſatis Acro admonuerit: niſi litterarũ rerũq; rudib⁹ hãc operã ſuſceperim⁹. Sciat ergo tardiuſcul⁹: tragediã eſſe altiſonã & affectiõis plenã. plus aũt mouent q̃ ſunt oculis ſubiecta fidelibus: vt dicit auctor nr̃ in poetica. Proinde qa ſe vidiſſe dicit rẽ ſtuporis plenã: verſus tragice nimirũ ꝓlatus eſt. Ordo eſt. Egomet (inqt priapus) vidi canidiã: venefícã illã & vnguẽtariã neapolitanã: vadere. i. icedere nudis pedib⁹ exñtem ſuccinctã pulla .i. nigra palla (vel ne videar: vel potius qa necromãticis & oĩbus rebus ad inferos ſpectãtibus niger color accõmodatior putar) palla aũt veſtis muliebris maxie greca: & vidi eã vlulantẽ cum ſagana maiore. i. puectioris ætatis: qa duę erãt ſaganę: niſi forte legendũ ſit cũ ſaga. i. venefica maiore. i. peritiore q̃ ipſa ſit & hoc capillo paſſo. i. diſpſo. pallor fecerat vtraſq; horrẽdas. i. terribiles aſpectu: ipſe venefice ſup. cœperũt ſcalpere. i. effodere terrã vnguib⁹: & diuellere. i. dilacerate: mordicus. i. ꝓ morſus ſeu mordẽdo: agnã pullã. i. nigrã: cruor ipſius agnę cõfuſus. i. ſimul & mixtĩ fuſus ſup. eſt in foſſã quã vnguib⁹ fecerãt. vt ipſę elicerẽt. i. euocarẽt inde. i. ex foſſis: aĩas manes. i. ad ſepulchra manẽtes: daturas reſpõſa. Sãguine enim credebãtur aĩę gaudere: & erat effigies. i. hoĩs effictio: lanea. i. ex lana facta: & erat altera. ſ. effigies maior cęrea. i. ex cęra facta Lanea ſup. erat q. i. ideo vt cõpeſceret. i. cõſtringeret pœnis. i. ꝓ pœnas & cõpreſſionẽ inferiorẽ .i. cęreã inferius poſitã. ęcrea ſup. imago ex cęra facta. ſtabat ſupplíciter. i. hũiliter & quaſi ſub iecta: q; pro &: vt. i. quaſi ſup. ſtaret iã peritura. i. affligẽda modis ſeruilib⁹. i. q̃bus ſerui ſolẽt. i. ĩmaniter & ſine clęmẽtia. Altera. ſ. venefica vocat hecaten. i. reginã infernalẽ ꝓſerpinã: altera .i. reliqua ſup. venefica vocat. i. iuocat ſequãtiſiphonẽ: furiã illã infernalẽ. Tu videres. i. qlibet qui tũc illic eẽt videre poſſet ſerpẽtes & canes ĩfernas. i. infernales errare. i. vagari circa. ſ. ea loca & videres lunã rubentẽ. i. verecũdãtẽ latere poſt magna ſepulchra: ne foret teſtis. i. cõſcia his. ſ. factis veneficarũ. vel ſic: videres rubentẽ. i. erubeſcentẽ de turpib⁹ auſis ear̃. Et videres venefícas latere poſt magna ſepulchra ne luna aut ali⁹ foret teſtis his. At. i. ſed: ſi (inqt priapus) ego mẽtior quid. i. aliqd. i. in aliquo inqner. i. ꝓmitto vt inqner ac polluar caput. i. habeã caput inquinatũ merdis albis. i. ſtercore ac oleto de more albo coruor̃: atq; iuli⁹ vir ille turpis & ĩfamis: & pedacia vir ille fragilis. i. (ſi noui ingeniũ poetę) ĩpotẽs retinẽdę alui. & voran⁹ fur. i. turpiſſimus & viliſſim⁹ quiſq; veniat mictũ atq; cacatũ ĩme. Quid. i. ad qd ego memorẽ. i. narrẽ ſingula quo pacto. i. quõ vmbrę. i. aĩę vocatę ab ĩferis loquẽtes cũ ſagana: alterna. i. alternatĩ reſonarẽt triſte. i. triſtiť: & acutũ. i. acute & ſtridole. Atq; vt ſup. vel lege vtq;. i. & vt. i. q̃liter ĩpa abdiderit .i. occultauerit furtĩ. i. ſecrete: terris. i. in terris: barbã lupi (Nã vt plinius ſcribit lupi roſtrũ inuenetur venefícijs reſiſtere aiũt: & ob id portis ꝓfigũt) cũ dẽte colubrę: varię. i. maculoſę: & vt ſup. ignis largior. i. ſatis largus: arſerit imagine cęrea. i. ex imagie ex cęra facta. Vbi nota q; maluit hypmetrũ. i. verſũ ſupabũdantẽ in ſyllaba facere: q̃ min⁹ latine dicere imagine cerę. Sic & virg. in cõſiliibus cõſiles hypmetros fecit. cũ in alijs apud eũ ſyllaba abũdans ꝓ vocalẽ ſequentẽ conſumar. in his aũt videť q̃dã ĩplicata ſynereſis. ſed ꝓlixior fio: & vt. i. q̃liter ego. ſ. priapus horruerĩ. i. horrore p̃ timore cõcuſſus formidauerĩ voces & fata duarũ furiarũ: exñs teſtis. i. cõſcius eius facti: nõ iultus. i. nõ ſine vindicta id trãſire paſſus. Nã ego fic⁹. i. exñs ſtatua ficulna: pepedi .i. bombũ feci: nate diffuſa. i. diſſoluta & diſploſa: tm̃ ſup. quãtũ veſica diſploſa. i. cõpreſſu manuũ cum ſit venti plena: rupta ſonat. at. i. ſed: illę. ſ. veneficę: currere ſup. cœperũt: aut currere ꝓ currebãt in vrbẽ: cũ id eẽt ſub mœnib⁹. & tu videres cũ riſu & ioco magno. i. qlibet illic exñs vi

Aut maiore q̃ canidia.

lupi roſtrũ

hypmetrũ

dere posset: dētes. s. serpētinos quos secū attulerat: aut mortuos quos excusserat: aut ꝓprios cū vetula eēt: excidere. i. itercidere canidię veneficę illi. & videres altū caliēdrū. i. ornamētū capitis excidere saganę. i. alteri veneficę. & videres cū risu & ioco herbas atq; vincula. i. licia q̄dā diuersorū colorū (de quibus in bucolicis. Terna tibi hoc primū triplici diuersa colore Licia circūdo) incātata. i. incātationibus affecta excidere: lacertis. i. ex brachijs eius.

Argumentum satyrę nonę per Ascensium.

Garrulus in nona Flaccum comitatur inepte.

Ordo est. Garrulus id est vir multorū verborū sese inaniter iactans comitatur inepte. i. importune Flaccum scilicet Horatium repugnantem.

Ibam forte via sacra &c. Garrulum quēdam lepide taxās: docet ineptam loquacitatē oībus fugiēdā esse. Vtitur aūt sermone valde humili: ita vt fere nescias metrico ne an soluto sed id nō sine arte: vt non inerti cōstat. inertibus aūt mōstrari paucis nō posset. Illud tm̄ dixero solēte doctos: iuxta rerū qualitatē & personaꝝ cū quibus loquātur varietatē: stilū mutare. nā aliter ad litteratū virum & scribes & loqueris. aliter ad īperitū. qa ergo cū imperito sermonē facit: pedestri vtit stilo Ordo est. Ego ibā forte (nō q̄ fortuitū esset qa iret sed q̄ tūc iret. cū ille de quo locutur⁹ est accurreret) in sacra via q̄. s. a porta triūphali ad capitolium fiebat. ibā inqt meditans. i. cogitās nescio qd nugarū. i. facetiū versiculoꝝ (vbi p mo destiam versiculos suos extenuat) sicut meus ē mos. exñs etiā totus ī illis. s. nugis. i. totus occupat⁹ in cōponēdis quibusdā versib⁹ forte satyricis: quidā hō notus mihi tm̄. i. solūmō noīe accurrit. s. ad me: q̄ p & ipse sup. ait arrepta manu. i. postq̄ arripuit manū meam. o dulcissime sup. amice quid rerū. i. quas res agis? ego inquā. i. rñdeo (dicit poeta) suauiter. i. satis dulciter sup. ago vt. i. scām qd nūc ē. s. status me⁹. & cupio. i. volo etiā oīa q̄ tu vis. i. volo tibi cōplacere in oībus (hoc aūt dicere solēt volētes discedere) sed cū. i. qñ ille īprob⁹. s. assectaret. i. cōtinuo seqret me: ego occupo. i. priusq̄ me alloquat: alloquor ipm dicēs. nū. i. nōne vis quid. i. aliqd At. i. sed: ille. s. accurrēs inqt. o horati noris. i. noueris ne nos? nos sumus docti. ego (dicit poeta) inquā. i. dico: hic. i. ad hoc dictum illius: tu eris. i. reputaberis mihi. i. a me: hoc id est ꝓpter hoc vel pro tanto: pluris. i. maiori pretio. i. pluris te propterea facia q̄ doctus es: & ego cupiens misere. i. vsq; ad miserā

Satyra nona.

Ibā forte via sacra: sicut meus est mos
Nescio qd meditās nugaꝝ totꝰ ī illis
Accurrit quidā notus mihi nomine tantū
Arreptaq; manu quid agis dulcissime: rerū?
Suauiter. vt nūc est inquā & cupio oīa q̄ vis.
Cum assectaret: num quid vis occupo. at ille
Noris nos inquit: docti sumus. hic ego pluris
Hoc inquā mihi eris. misere discedere quęrēs
Ire modo ocius. interdū consistere: in aurē
Dicere nescio quid puero: cū sudor ad imos
Manaret talos: o te bolane cerebri
Fœlicem aiebā tacitus: cum quidlibet ille
Garriret: vicos vrbem laudaret: vt illi
Nil respondebā: misere cupis inquit abire
Iamdudum video: sed nil agis: vsq; tenebo:
Persequar: hic quo nūc iter ē tibi? nil opꝰ ē te
Circūagi: quēdā volo visere nō tibi notum
Trāstyberī: lōge cubat is ꝓpe cęsaris hortos
Nil hēo qd agā. & nō sū pigervsq; sequar te.
Demitto auriculas vt iniquę mentis asellus
Cum grauius dorso subiit onus: incipit ille
Si bene me noui non viscum pluris amicū
Non variū facies. nā quis me scribere pluris
Aut citius possit versus? quis mēbra mouere
Mollius? iuideat: qd & hermogenes ego cāto
Interpellandi locus hic erat, est tibi mater?

Cognati? qs te ſaluo ē opus. haud mihi quiſq̃
Omnes compoſui: fœlices nunc ego reſto
Confice. nãq; inſtat fatũ mihi triſte ſabella
Quod puero cecinit diuina mota anus vrna:
Hũc neq; diraven̄ea nec hoſtic⁹ auferet enſis
Nec latex̄ dolor aut tuſſis nec tarda podagra
Garrulus hunc qñ cõſumet cunq; loquaces
Si ſapiat vitet ſimulatq; adoleuerit ætas.

afflictionē animi: diſcedere ab illo: ire ſup. cœpi vel ire. i. ibam modo. i. aliqñ ocius: & cõſiſtere. i. cõſiſtebam: interdũ .i. aliqñ: & dicere. i. dicebã puero. i. miniſtro meo: neſcio qd in aurē. cũ. i. qñ: ſudor. ſ. ex opp̃ſſione illius viri: manaret. i. diſtillaret mihi ad imos talos: ego tacit⁹: hoc ē in aio: aiebã o bolane ſup. dico te fœlicē cerebri. i. habẽtem fœlix cerebrũ: qui cũ ſis cerebroſus illius ineptias & importunitatē ferre nõ poſſes ſed ſtatim exprobrares: cũ. i. qñ ille gar riret qdlibet. i. quãlibet rē inutilē: & cũ

ſup. laudaret vicos & vrbē: vt. i. poſtq̃ ego nil rñdebã illi: ipſe inqt ego video. i. cognoſco iam dudũ: tu cupis miſere. i. valde: abire. i. diſcedere a me: ſed tu nil agis. i. fruſtra laboras: ego tenebo ſup. te vſq; ſ. ſp: & ſup. pſequar. i. ad finē vſq; ſequar te. quo ē tibi iter: hinc. i. ab hoc loco. Nil. i. in nullo ē opus. i. expediẽs te circũagi. i. q̃rere diuerticula vt a me diſcedas. Rñdet Hora. Ego volo viſere quẽdã nõ notũ tibi: trãs tyberĩ: is cubat. ſ. ægrotãs lõge. i. remote ab hoc loco ꝑpe hortos cęſaris. Garrul⁹ rñdet. Ego nil habeo qđ agã: & ego nõ ſũ piger: ego ſequar te vſq; .i. ſp: vel vſq; ad eũ locũ. Ego inqt poeta: demitto. i. deorſũ mitto auriculas: vt. i. quẽadmodũ aſellus iniq̃. i. nõ ſatis fortis mẽtis. i. aĩ cũ. i. qñ ipſe aſin⁹ ſubijt dorſo onus graui⁹ q̃ ſup. poſſit ferre. Ille. ſ. garrul⁹ ĩcipit ſup. dicere. Si ego bñ noui me: tu nõ facies. i. reputabis: pluris. i. maiotis valoris: viſcũ illũ diſertũ hoiem: & nõ facies pluris varũ amicũ q̃ ſup. me. Nã quis poſſit ſcríbereverſus pluris. i. pl̃es aut citius: me. i. q̃ ego. q. d. nemo: qs ſup. poſſit mouere mẽbra ſua molli⁹. i. agili⁹: ego cãto ſup. tã bñ q; hermogenes. ſ. tigelli⁹ ſuideat. Locus iterpellãdi. i. interrũpẽdi ſermonẽ eius erat hic. i hoc loco. dicit ergo poeta. Eſt tibi mĩ. i. habes ne adhuc matrẽ? Cognati ſup. ſũtne tibi: qs. i. quib⁹ opus ē te ſaluo. i. tua ſalute? Rñdet garrul⁹: haud qſq̃. i. null⁹ ſup. ẽ mihi: ego cõpoſui. i. ſiĺ poſui in ſedib⁹ ſuis: hoc ē in ſepulchro oẽs. Rñdet poeta: fœlices ſup. ſũt illi quos ſepeliuiſti: ego reſto ſup. cõponẽdus & iterficiẽdus a te: cõfice. i. occide me garrulitate tua. Nãq; triſte fatũ: qđ anus. i. vetula: fabella. i. ex ſabinis oriũda: cecinit mihi puero. i. cũ eſſẽ puer: & hoc vrna dĩna. i. in q̃ erãt diuinationũ ſortes: mota. i. cõcuſſa: vt ſortes caſu educeret: inſtat mihi. i ĩminet iã mihi & vrget me. Carmẽ aũt ipſius anus erat qđ ſequit̃. Neq; diravenena. i. infectiões venenoſę auferẽt ſup. hũc. ſ. puerũ: nec enſis hoſtic⁹. i. hoſtiĺ: auferet. i. tollet e vita hũc ſup. puerũ: nec dolor laterũ auferet hũc: aut tuſſis aut podagra. i. ægritudo pedũ: tarda. i. tardoſ faciẽs ſup. nõ auferet hũc: qñ. i. qñquidẽ: garrul⁹. i. vir liguoſus cõſumet. i. cõficiet hunc. ſ. puerũ: q; ꝑ &: cũ. i. qñ garrul⁹. ſ. cõſumet hũc: ipſe vitet. i. vitauerit ſi ſapiat. i. ſapiẽs ſit loquaces. i. multũ & aſſidue loquẽtes: ſiĺ atq;. i. mox cũ ætas ſup. ei⁹ adoleuerit. i. adulta fuerit.

Ventũ erat ad veſtę quarta iam parte diei
Prętérita & caſu nunc reſpondere vadato
Debebat: quod ni feciſſet perdere litem:
Si me amas inqt paulũ hic ades: intereã ſi
Aut valeo ſtare aut noui ciuilia iura.
Et ꝑpero: quo ſis: dubius ſũ: quid faciã inquit.
Te ne relinquã an rẽ. me ſodes: nõ faciã ille.
Et ꝑcedere cœpit. egovt cõtendere durũ eſt:
Cum victore ſequor. mecœnas quõ tecũ?
Hic repetit. paucoq; hoim & mẽtis bene ſanę
Nemo dexterius fortuna eſt vſus. haberes

Ventũ erat &c. Perſequitur reliquam partẽ itineris ſui cũ garrulo illo. Ordo autẽ eſt. Ventũ eſt. ſ. a nobis: hoc ē nos venimus ad veſte ſupple ędem aut tem plũ: & hoc quarta parte diei iam ꝑterita & debebat. ſ. ille garrulus: nũc. i. in illa hora: caſu. i. a caſu: reſpondere vadato .i. illi cui vadem conſtituerat: qđ. i. quã tem: ni. i. niſi feciſſet: debebat ſup. perdere litẽ. i. rem ſuã & ius litigandi: & inquit. ſ. garrulus: ſi me amas: ades id eſt auxilio ſis mihi: paulũ. i. modicũ: hic id eſt hoc loco aut in hac re ibi (aduerte ſyllabã me nõ abſumi per vocalẽ ſequẽtem: ſed corripi ſicut in illo virgiliano Vale inquit iola) Reſpondet Horatius Intereã id eſt moriar ſi aut valeo ſtare ad iudiciũ ſcilicet aut ſi noui iura ciui-

lia. Et.i. insup propero.i. festino sup. eo quo scis.s.me properare: hoc est ad amicū trās tyberim. & ita scribendū est scis: q̄uis textus fere habeant sis: sup. mecū ꝓfecturus. Respondēs garrulus inquit ego sū dubius qd faciā: ne ꝑ an ego relinquā te: an rē.i.lītē meā. Respō det Hora. blādiens ac dicēs. Sodes(qđ blādientis est.q.d.si audes amabo)me sup.relīquas. Ille sup.inquit nō faciā .i.nō relinquā te: sed potius rem meā & cœpit p̄cedere: ego inqt poeta: sequor cū victore.i.eo qui me vicit: vt.i.scđm qđ durū est cōtendere cū tam ꝑportuno homine hic. s. garrulus: repetit.i.iterū incipit dicere: quō mecœnas tecū sup. viuit: mecœnas sup.dicit poeta: ē paucorū hoīm: & mētis bene sanę: vt sic in despationē induceret garrulū ne speret posse ab eo recipi: āt vt sic honeste garrulitatē illius refrenaret. & hoc melio q̄ vt dicāturverba garruli: qui tñ id volet dicere. Ordo erit. Quō mecœnas exñs paucoꝝ hoīm & mētis bene sanę: tecū sup. viuit? nemo est vsus dexterius .i. fœlicius: fortuna. s. prospera sup. q̄ tu q in talis viri familia viuis: tu o horati haberes magnū adiutorē q posset ferre .i. gerere & sustinere tecū secūdas ptes: scilicet in famulatu & obsequio: si velles tradere sup. mecœnati hūc hoiem.i.me hic enī ad primā personā ptinet. Dispereā ni.i.nisi: si tu me adiutorē haberes: tu sūmosses .i. sūmouisses oēs e domo mecœnatis: & solo illic regnares. rñdet poeta nō viuimus illic &c. Sūt q sic cō struāt: vt dicat poeta. Dispereā ni submosses: hoc ē expelleres oēs q in domo sumus: quia nō possimo te ferre: nos nō viuimus illic.i.in domo mecœnatis eo mō quo tu rere.i.arbitraris: nec vlla domus est purior hac. s. domo nostra: nec magis aliena.i.purior his malis. s. adulationibo & garrulitatibus q̄ in te sunt. Nil.i.nō aliquid: ditior nō officit.i.nō nocet mihi aliqd aut in aliquo hic.i.in hac domo nr̄a: vnq̄.i. quouis tpe: aut quia quis doctior est sup.alteri nō ideo officit hic cuiq̄: suus.i.ꝑprius locus ē vnicuiq̄. Respōdet garrulo. Tu narras magnū.i. rē magnā: & vix credibile.i. rem vix credibilē. Rñdet Hora. Atqui .i.sed certe: sic habet sup.res se.i.ita tñ est: vt dixi. Rñdet gar. Tu accendis.i. ardentius instigas me: quare ego cupiā

Magnū adiutorē: posset: qui ferre secūdas
Hunc hoiem velles si tradere, dispereā ni
Summosses omnes: non isto viuimus illic:
Quo tu rere mō, domus hac nec purior vlla ē:
Nec magis his aliena malis: nil mi officit vnq̄
Ditior hic: aut est quia doctior: est locus vni
Cuiq̄ suus: magnū narras: vix credibile. atqui
Sic habet: accendis quare cupiā magis illi
Proximus esse: velis tm̄ modo: q̄ tua virtus
Expugnabis: & est qui vinci possit: eoq̄
Difficiles adito prios habet. haud mihi deero
Muneribus seruos corrumpā: nō hodie: si
Exclusus fuero: desistam: tempora quęrā.
Occurram in triuiis: deducā nō sine magno
Vita labore dedit mortalibus: hoc dū ait ecce
Fuscus aristius occurrit mihi carus: & illum
Qui pulchre nosset: cōsistimus: vnde venis: &
Quo tendis? rogat: & respōdet: vellere cœpi
Et prēsare manu lētissima brachia: nutās
Distorquēs oculos vt me eriperet: male salsus
Ridens dissimulare: meū iecur vrere bilis
Certe nescio quid secreto velle loqui te
Aiebas mecum: memini bene: sed meliore
Tēpore dicā: hodie trigesima sabbata: vin tu
Curtis iudeis oppedere? nulla mihi inquā
Religio est: at mi sum paulo infirmior vnus
Multorū: ignosces alias loquar: hūccine solē
Tam nigrū surrexe mihi. fugit iprobus: ac me
Sub cultro linquit: casu venit obuius illi
Aduersarius: & quo tu turpissime magna
Exclamat voce: & licet attestari: ego vero
Oppono auriculā: rapit in ius: clamor vtrinq̄.
Vndiq̄ concursus: sic me seruauit apollo.

etiã magis esse ꝓximus illi.i.mecœnati. o horati velis tñmodo.i.dũtaxat me iuuare vt recipiat a mecœnate.tu (q̃ tua ẽ virtus.i.scđm q̃ in te ẽ virtus) expugnabis.i.ipetrabis a mecœnate qđ voles: & ipse sup.mecœnas ẽ sup.talis.i.multũ mãsuetus facilis & exorabilis:q̃ possit vinci.i. exorari.Et ita in ꝑsona aliena taxat facilitatẽ mecœnatis:forte ridẽtis cũ hęc legeret.vñ dictũ ẽ Oẽ vafer vitiũ &c.Rñdet Hora.Eoq̃.i.& iõ quia scit se faciliter exorari solere: ipse habet prios adit9 difficiles.i.nõ ꝓmittit se facilit a quolibet supplicaturo adiri.Rñdet gar.haud.i.nõ deero mihi.i.nõ ero negligẽs in cã mea:ego corrũpã seruos mũerib9:& ego nõ desistã si.i.tamẽsi ego fuero exclusus hodie:ego quęrã tpa idest oportunitatẽ tpis:occurrã mecœnati sup.in triuijs.i. vijs publicis:deducã sup.eũ domũ.Nõ sine magno.alij text9 hñt Nil vt sit:vita nil dedit mortalib9 sine magno labore: aut legẽdo nõ:sic. vita nõ dedit mortalib9 sup.quicq̃ sine magno labore.Dũ inqt poeta:ille.s.garrul9 ait hoc:fuscus aristi9 grãmatic9 exñs carus mihi:& q̃ pulchre nosset illũ.s.garrulũ:occurrit mihi: nos cõsistim9.i.sił stamus in occursu.s.& fuscus sup.rogat .i.iterrogat sup.me:vñ venis & quo tẽdis?& rñdet sup.mihi idẽ interrogãti.Ego cœpi vellere .i.vellicare:& p.i.prẽsare.i.velle accipe manu sup.mea:lentissima brachia illi9 nutãs.i.nutu illi signũ faciẽs & distorquẽs oculos.i.obliq̃ cõniuens: vt eriperet me ab illo.s.gar. sed sup.fuscus male.i.multũ & in malũ meũ falsus.i.facet9 irrisor: dissimulare.i.dissimulabat.s.se nõ itelligere qđ vellem:& hoc ridẽs:bilis.i.cholera:hoc ẽ amara indignatio mouẽs mihi stomachũ:vrere.i. vrebat vel cœpit sup.vrere meũ iecur.Et dicebã sup.ad fuscũ:certe o fusce tu aiebas te velle loq̃ mecũ nescio qd:secreto.i.in secreto.Rñdet fuscus.Ego bñ memi sup.hoc dixisse(q̃is nõ dixe rit)sed ego dicã tibi tpe meliore.i.cõuenięntiore.Sabbata trigesima q̃.s.iudei maxie obseruãt sũt sup.hodie.vin.i.vis ne o horati:oppedere.i.obtẽperare iudeis curtis.i.curtatis ꝑputijs: hoc ẽ circũcisis?Rñdet Hora.Nulla religio est mihi vnq̃:hoc vt epicureus dixit:si gñaliter accipiat. Aut intelligat specialiter sic. Nulla sup.iudeoꝝ religio fuit mihi vnq̃.Rñdet fuscus.At.i.sed religio.i.obseruatio cerimoniaꝝ diuinarũ est sup.mi.i.mihi:ego sũ paulo.i.aliquãto infirmior exñs vnus multoꝝ.i.vt q̃les multi sunt:vel in quo vno si moriar:multi mihi imo oẽs censeãtur mori.& ergo debeo colere deũ vt mihi vitã cõseruet:ignosces.i.veniã igit dabis mihi horati: si nũc ad festa iudeoꝝ ꝓpero:ego loquar alias.i.alio tpe tecũ.Exclamat Horatius vt ille aufugerat hũccine.i.hũc ne sup.ęquũ:aut dijs placitũ est:solẽ surrexe ꝓ surrexisse mihi tã nigrũ.i.tam infaustũ?fuscus sup.iprob9 fugit.ac.linqt me sub cultro.i.sub garrulitate hui9 hois qua occidor: aduersarius cui.s.dies erat cõstituta garrulo:venit casu.i.a casu obuius illi.& exclamat magna voce:o turpissime quo tu sup.fugis.& sup.iterrogat an licet attestari.i.testioniũ meũ cõtra illũ capere:ego vero oppono auriculã.i.ꝑbeo eãvellicãdã vt mẽor fiã eius rei testis futurus ergo rapit eũ in ius clamor sup.fit vtrinq̃.i.ab vtroq̃:concursus sup.ppli fit vndiq̃ id ab oi parte.& apollo q̃ fautor vatũ est:aut reuera q̃ in foro iudiciali stat (quapropter a iuuenale dr̃ Sportula deinde forũ iuriscq̃ peritus apollo) seruauit me sic.i.quia ille ad apollinẽ.i.in ius tractus est.

Argumentum decimę satyrę per Ascensium.

Se purgans decima Lucilli carmina censet.

Ordo est.Condependẽs cũ superiori: sic Flaccus supple purgãs se ab eo.s.q̃ dixerat Lucillũ fluere lutulentũ:censet.i.acriter examinat carmina lucilli pro lucillij:hoc est lucilliana.

Satyra decima.

Nępe icõposito dixi pede currere versꝰ
Lucilli: qs tã lucilli fautor ineptus est:
Vt non hoc fateatur? at idẽ q̃ sale multo
Vrbem defricuit: charta laudatur eadem.
Nec tñ hoc tribuẽs:dederi quoq̃ cętera: ñ sic
Et laberi mimos vt pulchra poemata mirer.
Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris: & est q̃dã tamẽ hic quoq̃ virtus

Nempe incõposito &c.Vt se cõtra lucillij amatores defendat q̃ ægre tulerũt q̃ dixerat eũ lutulentũ fluere: oñdit negligẽtiam eius: docẽs ꝓterea nullã inuidiã esse id in lucillium fieri quod ipse in alios fecerat: tandẽq̃ ad se rediens cõcludit se in his scriptis paucis.i.doctis: qui nimirum paucissimi sunt:lectorib9 contentũ esse satisq̃ sibi fore si bonis viris atq̃ ijsdẽ amicis suis placeat. Videtur autẽ principiũ responsiuũ esse ex indignatione. Quasi hermogenes aut quisq̃ alius aduersari9 horatij:& ideo(vt fit)defensor lucillij: dixerit ad horatiũ. Tu ne lucil-

lium audes carpere. ad qđ poeta. Nēpe incōpoſito &c. hęc enī particula nēpe reſpōſioni aſſertiuę cōgruit. Ordo igit eſt. Nempe .i. certe ipſe ego dixi verſus lucilli ꝑ lucillij currere id eſt fluere pede incōpoſito .i. incondito & lutulēto: qs eſt tā inepte fautor lucilli .i. lucillij: vt nō fateatur hoc idē .i. ipſum incōditos habere verſus (Eſſet qdē inepte fautor eius: quia contra veritatē. Sicut enim apud Aulū gelliū legitur: nos debem⁹ amicos colere vſq; ad deos: nam ita ꝙ deū nō offendam⁹ ob amicos. Notūq; eſt verbū: amicus plato: amicus ſocrates: ſup. oīa aūt veritas) At .i. ſed idē .ſ. lucillius: laudaſ eadē cartha .i. eadē pagina ſatyrę meę: ꝙ .i. quia: defricuit .i. valde fricuit: hoc ē taxauit: multo ſale .i. vrbana reꝑhēſione vrbē .i. habitātes in vrbe: hoc ē romanos: nec tñ ego tribuens .i. attribuēs lucillio hoc .i. defricuiſſe vrbē: dederī .i. attribuerī: quoq; .i. etiam cętera .i. cęteras partes q̄ ad decorū & artē carminis pertinēt. Ego nō miror ſic .i. propter facetias & lepores: mimos .i. verſus mimicos .i. ad imitatiōnē pertinētes laberi .i. laberij poetę faceti: vt .ſ. mirer poemata pulchra .i. ſuū decorū tam rerū q̄ verbo⁹ hñtia. Ergo deducere rictum riſu .i. excitare riſum vſq; ad rictū .i. deformē aperturā oris: auditoris: nō eſt ſatis: ad hoc videlicet vt poema pulchrū dicatur: & tñ quędā virtus .i. quędā ars: eſt quoq; .i. etiā hic .i. in hac re: hoc ē in excitatōe riſus: ſed nō ſatis eſt. nā opus ē breuitate: vt ſnia currat .i. paucis verbis clare enūcietur: neu .i. neue ſup. ipſa ſnia īpediat .i. implicet ſupple ſe: verbis onerantibus .i. grauātib⁹ aures .ſ. audito⁹ laſſas .i. fatigatas. Et opus eſt: ad hoc .ſ. vt poema ſit pulchrū: modo .i. aliqñ ſermōe triſti .i. ſerioſo: & ſępe iocoſo .i. delectabili: & opus eſt ſermone defendēte .i. gerēte mō .i. aliqñ vicem rhetoris .i. obſeruāte aliqñ artē rhetoricā: atq; mō .i. aliqñ defendēte ſup. vicē poetę .i. obſeruāte artem poeticā. multa enī licent poetę q̄ nō oratori & defendēte interdū vicē hoīs ſup. vrbani .i. vrbane loquētis: parcētis virib⁹: atq; ꝑ id eſt: extenuātis .i. īminuētis eas .i. vires ſuas: cōſulto .i ex cōſilio & deliberatiōe: qa ridiculū .i. ſermo riſum excitās: ſecat .i. diffinit (vñ ſunt ſectę phō⁹) vel decidit plęrūq; .i. frequēter res magnas: melius & fortius .i. vrgētius: acri ſupple ſermone .i. q̄ ſermo acer & vehemēs ac ſerioſus: illi ſup. virī quib⁹ .i. aq bus viris: comœdia priſca .i. vetus: eſt ſcripta: ſtabāt .i. cōſtabāt vel placebāt: hoc .i. ꝑpter hmōi ſermonis obſeruatiōnē: & ſunt imitādi: hoc .i. in hoc quos .ſ. veteres comicos: neq; hermogenes pulcher .i. bene comptus cātator .ſ. neq; iſte .i. vilis: ſimius .i. imitator deformis .ſ. demetrius qui me reꝑhendit eo ꝙ lucilliū caſtigauerī: legit vnq̄:

Eſt breuitate opus: vt currat ſentētia: neu ſe
Impediat verbis laſſas onerantibus aures.
Et ſermone opus eſt modo triſti: ſępe iocoſo
Defendēte vicē: modo rhetoris atq; poetę:
Interdum vrbani parcentis viribus: atq;
Extenuantis eas conſulto: ridiculum acri
Fortius & melius magnas plęrūq; ſecat res:
Illi ſcripta quibus comœdia priſca viris eſt:
Hoc ſtabāt. hoc ſūt imitādi quos neq; pulcher
Hermogenes vnq̄ legit neq; ſimius iſte:
Nil pręter caluū & doctus cantare catullū.
At magnum fecit: ꝙ verbis gręca latinis
Miſcuit: o ſeri ſtudiorum: qui ne putetis
Difficile: & mirū rhodio quod pitholoenti
Contigit: at ſermo lingua cōcinnus vtraq;
Suauior: vt chio nota ſi cōmixta falerni eſt.
Cū verſus facias: teipm percūctor: an & cū
Dura tibi peragenda, rei ſit cauſa petilli:
Scilicet oblitus patrięq; patriſq; latini:
Cum pedius cauſas exudet publicola: atq;
Coruinus patriis: intermiſcere petita
Verba foris malis canuſini more bilinguis:
Atq; ego cū gręcos facerē natus mare citra
Verſiculos: vetuit me tali voce quirinus
Poſt mediā noctem viſus: cum ſomnia vera.
In ſiluam non ligna feras inſanius: ac ſi
Magnas gręcorū malis implere cateruas.

exiſtēs ſcilicet vterq; eor̄: nil. i. nō aliq̄d nō doct⁹ aliquē poetā: pręter cātare. i. molliter recitare: caluum & catullū. i. verſus amatorios calui & catulli: qui poetę amaſſij erāt: eorūq; verſus ad cantum apti. At magnū fecit. Ponit obiecta aduerſariorū: docetq; ea q̄ indocti mirant in lucillio et potiſſimū q̄ ſermonem gręcū admiſcut: nō eſſe laudāda. Ordo eſt. At id eſt ſed: ſup. dicūt iſti lucillius fecit magnū. i. rem magnā: q̄. i. quia miſcuit gręca ſup. verba: latinis verbis. Ad q̄d rn̄ det poeta. O ſeri ſtudioꝝ. i. tardi in ſtudijs: qui nimis tarde ſtuduiſtis cū tam parū ſciatis: q ne id eſt nonne putetis. i. putare debeatis. q. d. minime difficile. i. rem difficilem factu: & mirū. i. rem admiratione dignā: id ſup. q̄d cōtigit. i. ſine labore euenit: pitholenti rhodio. illi. i. triuiali poetę: qui cū eſſet natus in cōfinio vtriuſq; linguę: carmina plebeia & vulgaria ſcripſit confuſo ſermone: nō ex arte: ſed ex vitio: quia neutro ſic p̄ditus erat: vt eo mero vteretur. Verum obijcit defenſor lucilij. At. i. ſed: licet. ſ. forte nō ſit difficile oīno: tn̄ ſermo cōcinnus. i. cōcinnat⁹ & cōpoſitus vtraq; lingua. ſ. gręca & latina eſt ſuauior: q̄ ſi ex altera tm̄ cōſtaret: vt. i. quēadmodū: ſi nota falerni vini ſup. i. vinū falernū nota dignū: vt ſcilicet i vaſe notato reſeruādū cuſtodiat. commixta. i. ſimul mixtū: chio. i. cū vinochio: eſt ſup. ſuaui⁹ q̄d ex vtroq; reſultat q̄ alterū merū: qa falernū eſt paulo auſterius & ardētius: & chium dulcius & ſegnius irritās palatum q̄ deceat: & ita auſteritas admixta dulcori: ſuauē facit cōmixtionē. Ad hoc ex arte rhetorica q̄ vult vt quotiēs prōpter rn̄dere nō poſſis: aliud iterroges: rn̄det poeta cū introgatiōe dicēs. ego pcūtor. i. iterrogo teipm̄ q hoc dicis: an cū facias verſus: & cū dura. i. difficilis & piculoſa cā petilli. i. petilij capitolini ſacrilegi de quo pri⁹ dictū eſt: rei. i. accuſati ſacrilegio: ſit pagēda. i. finali actione defendēda tibi. ſ. an tu oblitus patrię & latini patris. ſ. generis latinorū: malis. i. magis velis: more canu ſini. i. habitatoris canuſij: bilinguis. i. duarū linguarū in quarū cōfinio morat: ſermone mixto vtens: intermiſcere verba petita foris. i. externa: q̄ ſup. vti patrio ſermone: cum tn̄ pedius publicola atq; coruinus męſſala (vterq; vehemēs orator & cauſidicus pitiſſimus) exudet. i. oīni ſtudio vſq; ad ſudoris emiſſionē agat: patrijs. i. latinis ſup. verbis. q. d. ſi h⁹ malis: erres tota via: cōtra videlicet morē optimorū virorum agens: innuit aūt idē facti⁹dū eſſe in ſcribendo q̄d in agēdo: vn̄ ſubdit. Atq; cū ego nat⁹ citra mare. i. in italia: facerē. i. facere conarer: verſiculos gręcos: quirinus. i. romulus: viſus. i. apparēs mihi poſt mediā noctē: cū. i. quo tpe: ſomnia. i. viſiones et apparitiones ſupplę ſunt vera (quia tunc purgatū eſt cerebrum ſupfluis vaporibus: ita vt q̄ tūc appareant: a dijs miſſa credantur) vetuit me tali voce: videlicet: o horati tu non feras. i. portes: inſanius. i. cum maiore inſania: ligna in ſiluam: ac. i. q̄ ſi malis. i. magis velis implere magnas cateruas gręcorum id eſt eorū qui gręce ſcripſerunt: prętermiſſis ſup. latinis qui tam pauci ſunt.

Turgidus alpinus iugulat dū mēnona. dūq;
Defingit rheni luteū caput: hęc ego ludo:
Quę neq; in ędem ſonēt certātia iudice tarpa:
Nec redeāt iterū atq; iterū ſpectāda theatris.
Arguta meretrice potēs dauoq; chremeta
Eludente ſenē comis garrire libellos:
Vnus viuorū fundani. pollio regum
Facta canit pede ter percuſſo: forte epos acer
Vt nemo varius ducit: molle atq; facetū
Virgilio annuerāt gaudētes rure camœnę
Hoc erat experto fruſtra varrone athacino:
Atq; quibuſdā aliis meli⁹ q̄d ſcribere poſſem:
Inuētore minor: neq; ego illi detrahere auſim
Herentem capiti multa cū laude coronam.

Turgidus alpin⁹ &c. Hic defendit ſe poeta cōtra culpātes q̄ ſatyras ſcribit: dicēs ſe id facere: quia ad eas ſcribēdas quodāmodo nat⁹ eſt: ſed vt ꝓperti⁹ dicit. Naturę ſequit ſemia quiſq; ſuę. q̄d ꝓbat p varia ſtudia diuerſa ſcribētiū: ꝓbatq; ſe nō ad inanē gl'iam aut oīnationē id facere: cū ſcripta ſua nō referat in ędē camœnarū: neq; ꝓpterea q̄ lucilianos verſus dānauerit ſe cōtinuo lucilio meliorē aſſeruiſſe: ſicut nec ſe lucili⁹ ennio cuius verſus reꝓhendit. cū etiā ipſe lucilius ſi adhuc viueret multos ſuorū verſuū corrigeret. Ordo ē. Interea ſup. dūm alpinus poeta malus: turgidus. i. inflatus: iugulat. id eſt tam male mortē eius deſcribit: vt eū iugulare. id eſt eius memoriam delere videatur. menona. id eſt filium aurorę (de quo virgilius in primo eneidos. Nūc quibus aurorę venisset filius armis: venerat autem ad troiam ab orientali plaga) q̄ pro et: dum defingit. id eſt male fingit & quantum

in ipso est destruit: caput rheni luteum id est qđ turbide discribendo luteũ redit. hoc est dũ occupat⁹ in reb⁹ nihil ad bonos mores faciẽtib⁹ ijsq; ab extremis mũdi ptib⁹ petitis pditũ carmẽ scribit: ego ludo. i. faciliter scribo: hęc. i. hmõi carmina satyrica: q̃ neq; fouẽt. s. dũ recitent: in ęde. s. camenas ab augusto apollini & musis cõsecrata: certãtia. i. cõtẽdentia cũ aliis de palma: & hoc tarpa. s. męthio hoie nõ satis perito existẽte iudice. i. cẽsore: nec redeãt iterũ atq; iterũ spectãda theatris. q. d. ego nõ sẽtio me natũ ad scribẽda ea q̃ in theatris. i. spectacul⁹ romanis risum excitẽt & applausum captẽt: sua enĩ cuiq; est vena. vnde dicit. O fundani: tu vnus. i. solus viuorum. es sup. potẽs: ad carmẽ scribẽdũ: meretrice arguta. i. callida & subtili: & dauo. i. seruo comico: eludẽte. i. decipiẽte: chremeta. i. herũ suũ q chremes vocat. (vñ fit actus chremeta: sicut a ntõ darhes fit actus darheta ĩ quinto ęnei.) et tu vnus viuorũ: es sup. potẽs. i. apt⁹ et idoneus garrire. i. affabiliter cõponere: libellos comis. i. comicos. i. inter omnes mortales fũdani⁹ p̃cipue ad comœdiã natus est. Pollio canit facta regũ pede pcusso ter. i. valde terso & cõposito: optimãq; symmetriã habente. aut poti⁹ quia tragediã scripsit: numero senario trimetro. Varius poeta de quo in carminibus Scriberis vario fortis & hostium victor: acer. i. vehemẽti spiritu p̃ditus: ducit. i. apte cõponit & quasi dux agit. forte epos. i. curmẽ sic appellatum: ita sup. ducit vt nemo: quia nemo ei⁹ similis est. Camęnœ. i. musę carminũ inuẽtrices: gaudẽtes rure. i. georgica: hoc ẽ res rusticas curãtes annuerãt. i. formaliter pri⁹ q̃ scriberet cõcesserãt virgilio: carmẽ sup. molle. i. leue & facetũ. i. facete cõpositũ (Ex his argumẽtari licet: virgiliũ nõdũ scp̃sisse ęneida: qa ei⁹ opis mẽtionẽ nõ negligisset tã amic⁹ poeta) Hoc. i. hęc res. s. op⁹ satyricũ qđ scribo: erat qđ ego possem scribere meli⁹ vatrone athacino: expto. i. q expiẽtiã ac piculũ ingenij sui ĩ eo fecit: frustra. i. inuanũ: qa nõ potuit feliciter scribere: & qđ possem scribere meli⁹ qbusdã aliis etiã frustra exptis. existẽs mior. i. inferior inuẽtore. s. lucilio: neq; ego ausim detrahere illi. s. lucilio coronã. s. laureã: herẽtẽ. i. adherẽtẽ capiti ei⁹ cũ multa laude: aut quã viu⁹ obtinuit aut q̃ imagini ei⁹ in ęde camœnarũ adheret: vñ est illud pisanũ. Quos imagines lãbũt hederę sequaces. At. i. sed: ego dixi. hũc. s. luciliũ fluere lutulẽtũ. i. turbidũ: luti plenũ: ferẽtẽ. i. afferẽtẽ more rapidi fluminis sępe: plura tollẽda. i. auferẽda et abiciẽda: relinquẽdis. i. q̃ quę eẽnt: elinq̃nda (Ex hoc patet illud qđ pri⁹ dixit erat qđ tollere possis: exponẽdũ esse vt nos illic exposuimus) Age quęso. i. q̃ro te: vl̃ dic quęso: tu q doct⁹ es: nihil. i. nõ aliqd: an supple nõ deprẽdis. i. deprẽhẽdis aliquid in magno homero: supple corrigẽ dũ? q. d. si id nõ facis doctus nõ es: qa qñq; bonus dormitat homerus Nil. i. nõ aliqd an sup. lucili⁹ comis. i quẽ tu comẽ dicis nõ mutat aliqd: acci. i. accij tragici? q. d. imo. Nõ. i. nõne ipe lucilius ridet. i. irridet versus enni. i. ennij poetę: minorę grauitate. i. non habẽtes grauitatẽ suam: cũ. i. qñ ipe loquit de se: nõ vt supple de maiore. i. excellẽtiore reprẽsis. i. accio & ennio? q. d. ma

At dixi fluere hũc lutulẽtũ sępe ferentẽ
Plura quidẽ tollẽda relinquẽdis. age quęso
Tu nihil in magno doctus deprẽdis homero?
Nil comis tragici mutat lucillius acci?
Non ridet versus enni grauitate minores:
Cũ de se loquitur: non vt maiore reprensis?
Quid vetat & nosmet lucilli scripta legẽtes
Quęrere: nũ illius. nũ rerũ dura negarit
Versiculos natura magis factos: & euntis
Mollius? at si quis pedib⁹ quid claudere senis
Hoc tantũ contẽtus amet scripsisse ducẽtos
Ante cibũ versus: totidẽ cęnatus: ethrusci
Quale fuit cassi rapido feruentius amni
Ingeniũ: capsis quẽ fama est esse librisq;
Ambustum ppriis: fuerit lucillius inquã
Comis & vrbanus: fuerit limatior idem
Q̃ rudis: & gręcis intacti carminis auctor
Q̃q; poetarũ seniorũ turba: sed ille
Si foret hoc nostrũ fato delapsus in ęuum.
Detereret sibi multa. recideret oẽ: quod vltra
Perfectũ traheretur: & in versu faciendo
Sępe caput scaberet: viuos & roderet vngues

xime. Et si lucilius hoc fecit. Quid vetat &. i. etiã nos legẽtes versus lucilli. i. lucillij: q̃rere. i. disquirere: nũ. i. an nõ natura. i. ingeniũ illi⁹. s. lucillij: & nũ. i. nõne: natura rerũ dura. i. difficilis ad expmẽdũ versib⁹: negarit. i. negauerit illi versiculos: magis fictos. i. artificiosius cõpositos: et eũtes. i. icedẽtes molli⁹. i. pedib⁹ aliquãtulũ molliter cõpositis. q. d. nihil vetat. At. i. sed. si quis cõtẽtus claudere quid. i. aliquid siue decẽs siue indecens: senis pedib⁹. i. hexametro: & cõtentus tm̃. i. solũmõ. hoc. i. hac re: amet scripsisse ducẽtos versus añ cibũ. i. ieiunus: & totidẽ. i. alteros ducẽtos: cẽnat⁹. i. post cẽnã: quale. i. cuiusmodi: fuit ingeniũ: cassi. i. cassij: hetrusci existens feruentius. i. torrẽtius & rapidius amni rapido. i. rapide fluente: quẽ. s. cassiũ: fama est esse ambustũ in supple ꝓpriis capsis & libris: si qs inquã hoc amet: ipe lucili⁹ fuerit comis & vrban⁹: & idẽ. s. lucilius: fuerit limatior. i. magis limatus. i. limata scribẽs (Limata aũt sunt: quorũ supflua sunt lima q̃dã & scobina abrasa) fuerit ergo limatior. i. magis dicẽd⁹ limat⁹ auctor: q̃ rudis auctor carminis itacti grecis. s. satyrici: cui⁹ ipe auctor & iuẽtor fuit: & fuerit limatior q̃ turba poetaꝝ senio rũ. i. q̃ añ satyrici carminis inuẽtionẽ fuerũt vt enni⁹: pacuui⁹: acci⁹. Sed ille. s. lucilius si foret delapsus fato. s. ita violẽte & reuoluẽte vices rerũ: in hoc nostrũ ẽuũ. i. si redirct in vitam: deteret. i. ablimaret: sibi. a scriptis multa: & recideret. i. amputaret oñe qd traheret vltra pfectũ. videt tractũ a firmate. i. caudata veste q̃ trahebat: & ipe scaberet sepe caput. i. diligẽtior eẽt & attentior i versu faciẽdo. i. dũ versus faceret: ita ꝙ raptus sepe p̃ter idustriã scaberet caput: & idignatus ꝙ verba inuẽtis nõ rñdeãt: roderet vngues viuos ita p sese morderet: nec sentiret priusq̃ ad viuũ vẽtũ esset. Si qs hoc sciẽs fecerit insanus esset: sed nõ qua specie poetę insanire dicuntur: vt in arte poetica latius visum est.

Sępe stilũ vertas: iterũ quę digna legi sint
Scripturus: neq; te vt miretur turba labores
Contẽtus paucis lectoribus: an tua demẽs
Vilibus in ludis dictari carmina malis.
Nõ ego: nã satis ẽ eqtẽ mihi plauder: vt audax
Contemptis aliis explosa arbuscula dixit
Men moueat cimex pantilius: aut cruciet ꝙ
Vellicet absentẽ demetrius: aut ꝙ ineptus
Fannius hermogenis lędat conuiua tigelli?
Plotius & varius mœcenas virgiliusq;
Valgius & ꝓbet hęc octauius optimus: vtq;
Fuscus. & hęc vtinã viscorũ laudet vterq;.
Ambitione relegata te dicere possum
Pollio: te messala tuo cum fratre: simulq;
Vos bibuli & serui simul his te candide furui,
Complures alios doctos ego & amicos
Prudẽs prętereo: quibus hęc sunt qualiacũq;
Arridere velim. doliturus si placeant spe
Deterius nostra. demetri teq; tigelli.
Discipularũ inter iubeo plorare cathedras:
I puer atq; meo citus hęc subscribe libello.

Sępe stilum vertas &c. Quia lucilium carmia sua castigatuꝝ dixerat si ad nos rediret: ideo docet quã diligẽtiã carminibus nostris adhibere debeamus: atq; contenti esse paucis lectoribus vtpote doctis. Iuxta quod enumerat poeta alí quot viros bonos & apprime doctos quib⁹ scripta sua placere desideret: par uifacturus quid hermogenes aut demetrius cęteriq; id gen⁹ futiles & ignari viri de eis censeant. Videtur autem allude re statim i principio ad vocabulum. videtur enim versus avertendo dici. Neq; leges vertat: quia non amplius de lucilio loquitur. Ordo autẽ est. Tu scripturus id est quicunq; scribere voles: supple carmina quę sint digna legi iturũ. id est secundario. vertas id est cõmutes sępe stilum (vnde est vulgatus versiculus. Sępe stilum vertat qui versum condere curat) neq; labores. i. adhibeas operam (Est enim verbum labores) vt turba id est turbati ingenij popellus: miretur te: existens contentus paucis (vtpote doctis qui pauci sũt) lectoribus. An ó demẽs tu malis id est magis velis tua carmina dictari id est pueris vt dictata exhiberi. in ludis id est in scholis (vnde est ludi magister) vilibus. quoviles & idocti conueniunt? Non ego id est ego non malim placere multis indoctis q̃ paucis doctis. Nam satis est mihi equitem applaudere. id est egregios viros aliis supple viris cõtemptis. id est vili-

Plaudo Explodo

pẽſis.vt.i.quẽadmodũ arbuſcula mima illa.i.fabularũ repſentatrix cũ geſtu & imitatiõe audax id ẽ magni animi.dixit exploſa.i.poſtq̃ eſſet exploſa a ppl'o cui nõ placebat.Plaudere ẽ manuũ eleuatiõe cũ exclamatiõe in ſignũ admiratiõis & lętitię aliquẽ laudare . Explodere ecõtrario cum ſibilo & palmarꝝ cõcuſſione aliquẽ eiſcere ab eo loco vbi agere inceperat.qñ ergo arbuſcula a populo explodereť forte q̃ verecundius nec ſatis ſcurriliter ageret:rñdit audacter ſe puiſacere q̃ a vulgo exigereť dũmõ eq̃tibus q in quattuordecim primis gradibus ſederẽt placeret.Men.i.mene moueat ſup.ad irã aut ad aliter ſcribẽdũ: Pantilli⁹ cimex.i.fetid⁹ vt cimex:aut demetri⁹ quẽ prius ſimium dixit.cruciet ſup.me.i.afficiat animi cruciatu.q̃.i.quia vellicet.i.laceſſat ſup.me abſentẽ?aut q̃ fanni⁹ ineptus.ſ.poeta.cõuiua tigelli pro tigellij hermogenis :muſici aut cantoris ſupra notati : lędat me abſentẽ?quaſi dicat.miníme.qa parui animi eſt a talibus hoĩbus cõmoueri.Vtinã ploti⁹:vir ille bonus & doct⁹ ꝓbet.i.approbet:hęc.ſ.mea ſcripta. et vari⁹ poeta ille bonus:& mecœnas:poetarꝝ p̃ſidiũ:q̃ pro et.Virgili⁹ poetarꝝ doctiſſim⁹:&valgiusvir itẽ bonus & doctus:& vtinã octaui⁹ optim⁹(quẽ inepti octauianũ vocãt)& fuſcus vir doctiſſimus: & vterq̃ viſcorũ:ambo vtiq̃ p̃docti viri:laudet hęc.ſ.q̃ ſcribo.ego poſſum dicere.i.laudare vtpote cui⁹ approbationẽ exoptẽ:te pollio:ambitiõe.i.cupiditate nimia laudis:relegata .i.reiecta. & te o meſſala cũ tuo fr̃e.ſimulq̃ ſup.dicere poſſumvos o bibuli.& ſup.te o ſerui. & te o cãdide furui.q̃ pro & ego poſſem dicere cõplures alios doctos & amicos quos ego p̃tereo prudẽs.i. ſciens ne ꝓlixior ſim:qbus ſup. amicis & viris bonis ac doctis ego velim hęc .ſ. ſcripta mea q̃liacũq̃ ſunt arridere.videť mihi eẽ hypallage vt ſit dictũ pro eo qđ eſſet.quos ego velim arridere:his q̃liacũq̃ ſint ſi tñ acceperim⁹ arridere ſimplicit pro placere.ſicut accipiẽdũ videť ex eo qđ ſequtur doliturus ſi placeãt ſpe &c.Nulla eſt figura.qbus ergo velim hęc nr̃a ſcripta qualiacũq̃ ſunt arridere.i.placere.ſicut q nobis arridẽt cõplacere ſtudẽt:velim inquã arridere.i.placere. doliturus ſi placeãt deteri⁹.i.min⁹ plene.nr̃a ſpe.i.q̃ ſperam⁹. o demetri & o tigelli.ego iubeo .i. volo te plorare.i.voce quadã fœia & fracta:ſicut hodie quoq̃ itali cãtãt:cãtare inter cathedras diſcipularũ.i puellarum ac mimarum quas cantum docebant .Hoc aũt vltro ſe obtuliſſe poetę non attẽdẽti videť:dũ ſermonẽ clauſerat.vñ dicit o pueri .i.vade cit⁹ .i.celer atq̃ ſubſcribe.hęc meo libello.i.adde aliįs ſcriptis meis.Aduerte iterũ grãmatice ſi legať cito vt multi textus hñt vocalẽ in dictione cito nõ abſumi:vel quia aſpiratio vim lr̃ę habet: ſicut prĩo ęneidos . Poſthabita coluiſſe ſamo:hic illius arma.aut quia ſatis putauit corripuiſſe:ſicut ibi: Si me amas &c.

Sequitur argumẽtum in primã ſecundi libri ſatyram.

Protegis in prima libri te flacce ſecundi.

Ordo eſt:o flacce.i.horati tu ꝓtegis.i. defendis te cõtra eos qui culpãt te eo q̃ ſatyram ſcribis: in prima ſupple ſatyra:ſecundi libri ſermonum ſcilicet tuorum.

SVnt quibus in ſatyra:purgat ſe poeta ab his q̃ a maliuolis obiſciebanť:vtpote q̃ ex maliuolẽtia carmẽ maledicũ ſcriberet: oñdẽs ita nõ eẽ: ſed ſe natũ ad ſatyrã ſcribẽdã nõ poſſe nõ ſcribere:p̃ſertim cũ nullũ bonũ lędere ĩ tẽdat nec ob id amic⁹ min⁹ char⁹ amicis eẽ debeat:ſicut nec lucili⁹ ſuis. Inducit aũt trebatiũ iureconſultũ qcũ an ſatyrã ſcribere liceat diſputat.& eſt fere dialogus in principio : cuius ea pars quę trebatio datur: ſtilum iuridicorum habet:nam fere futuris vtuntur imperatiuis:ſicut trebatius hic dicens:tranſnanto habento &c.Multa hic notatu digna habentur:quorum quędam in cõnexione ordinis habebunť:qui talis eſt. Sũt ſup. aliq:qb⁹ ego videar nimis acer.i. acerb⁹& vehemẽs ĩ ſatyra ſup.ſcribẽda (vnde patet q̃ etiam ſatyras ſcribere

Quinti,Hora.Flacci ſermonũ.lib.II.Satyra.I.

Vnt quibus in ſatyra videar nimis acer et vltra
Legẽ tẽdere opus:ſine neruis altera quicquid
Compoſui pars eſſe putat.ſimileſq̃ meorũ
Mille die verſus deduci poſſe:trebati
Quid faciã p̃ſcribe.quieſcas.ne faciã inquis
Omnino verſus?animo pereã male:ſi non
Optimũ erat.verũ nequeo dormire .ter vncti
Trãſnato tyberim:ſomno qbus eſt opus alto
Irriguũq̃ mero ſub noctẽ corpus habẽto
Aut ſi tantus amor ſcribẽdi te rapit:aude

Cęsaris inuicti res dicere:multa laborum
Pręmia laturus.cupidū pater optime vires
Deficiūt.neq; enī quiuis horrētia pilis
Agmina nec fracta pereuntes cuspide gallos
Aut labentis equo describat vulnera parthi.
Attamē & iustū poteras & scribere fortē
Scipiadā vt sapiēs lucilius.haud mihi deero
Cū res ipsa feret.nisi dextro tempore flacci
Verba per attentā non ibunt cęsaris aurē:
Cui male si palpere:recalcitrat vndiq; tutus.
Quanto rectius hoc.q̄ tristi ledere versu
Pantolabū scurram nomētanūq; nepotem
Cum sibi quisq; timet:q̄q̄ est itact⁹ : & odit.

fatetur poeta: licet sermones maluit ap pellare)& sup. sunt qbus ego videar:tē dere:opus vlt⁹a legem.i. q̄ lex p̄mittat. Alteta ps sup.hoim:putat quicqd ego cōposui eē sine neruis.i. acrimonia : h⁹ est laxū & debile:& putat mille versus: similes meorū sup.versuū posse dedu ci.i.facilit: & tenuit cōponi:die.i. spa cio vnius diei.O trebati:q iuris cōsul tus es:p̄scribe.i. scripto p̄cipe& indica mihi quasi p legē latā:quid faciā. i. qd possim melius facere vt cōplaceā an.s. vehemētius an remissius scribā. Rñdet trebatius:quasi p̄ter opinionē ac si di cat.Quęris qd facias? quiescas.s.a scri bendis satyris & ita neq; hos neq; illos offendes:quā rē q̄asi inopinatā poeta intelligere primū nō posset:quērit : in qs i.nōne dicis trebati:ne.i.vt ñ faciā oīno.i.penit⁹ versi⁹? pereā aio (qd pei⁹ est q̄ corpe)male.i.multū & īmalū meū: si nō erat.i.si nō fuerit optimū.s.hoq; triū:aut acerbius:aut leni⁹ :aut nihil scribere: verū. i. sed nequeo dormire sup.nisi scribā.q.d.naturaliter instigor ad carmē scribēdū vsq; adeo vt nisi scri berē dormire nō possem:ad qd trebati⁹ iucūde rñdēs:q̄si nihil aliud moueat poetā ad scribēdam satyrā q̄ vt possit dormire:dicit. ij sup.qbus opus est alto.i.pfundo somno trāsnāto.i.volo ac iubeo vt tranēt aut trāsnatēt ter:aut vncti.i.oleo ad cōstringēdos poros pfusi ter.i.multū: trās nāto:tyberi: & hñto i.habeāt tpe futuro seu posthac:corpus irriguū.i.irrigatū: mero.i. puro vi no sub noctē.i.paulo añ noctē:qa poti bñ dormiūt: aut si tātus amor scribēdi rapit te: vt.s. alit dormire nequeas.aude (tanq̄.s.rē arduā & difficilē)dicere.i.carmine laudare:res sup.gestas inui cti. i. inuicibilis aut nunq̄ supati cęsaris.s.augusti:laturus.i.reportaturus inde:multa p̄mia la borū tuorū. Rñdet poeta:o pater trebati:vires deficiūt.i.derelinquūt me cupidū.i.cupiētē face re qd mones.Neq; enī.i.nā nō quis.i.quilibet:describat.i.describere possit:agmina.s.romana ī structa ad bellū:horrētia.i.terribilia:pilis.i.telis longis romanoq; ppriis:nec quis describat gal los peuntes cuspide fracta.i.postq̄ cuspides suas fregerint:aut cuspide romanoq; fracta contra gallorū armaturas:aut vulnera parthi.i.illi⁹ ppri:labētis.i.decidētis equo.Rñdet trebati⁹. At tamē.i.q̄uis nō possis scribere arma cęsaris eiusq; victorias heroico carmine:tñ tu poteras scri bere cęsarē sup.& iustū & fortē.i.describere iustitiā & fortitudinē eius & hoc mediocri stilo vt.i. quēadmodū lucili⁹ sapiēs.i.prudēter in hoc agēs sup.scripsit:scipiadā .i. scipionē q̄ hānibalē deuicit. Rñdet poeta)Ergo haud.i.nō deero mihi.i.vtilitati meę cū ipsa res.i.opportunitas: fe ret.i.exposcet aut dabit.Verba flacci.i.verba mea q flaccus sum:nō ibūt p aurē cęsaris:attētam scilicet ad maiora negocia:nisi tpe dextro.i.opportuno(Multū enī valere putabāt antiqui ad fe lices exitus rerū:opportunitatē:quia sępe res honesta nō impetrat:si a male affecto petitur) Cui sup.augusto:si tu palpere.i.palpādo & molliter tāgēdo blādiaris:male.i.īportune : ipse recalci Palpor trat sicut equus non ferēs manū male palpātis(Dicit aūt palpor deponentaliter cum datiuo si Palpo cut hic:aut palpo actiue cū actō sicut apud iuuenalē.Quē munere palpat Carus)recalcitat ergo existēs tutus vndiq;.i.ab omni pte.i.q; nō possit adulationibus decipi infert trebatius:admira tiue loquēs quāto rectius.i.cōueniētius & decēti⁹ sup.fieret hoc:q̄ ledere versu tristi.i. satyrico: hoc est maledico & diffamatorio pantolabū scurram:& nomentanum nepotē.i. luxuria & gula perditum:quos tñ prius lesit poeta. Cum.i. qm̄ quisq; timet sibi .i. honori & famę suę. q̄q̄ est intactus sup.a vitio:aut adhuc a reprehensione & odit sup.satyricū diffamatorem. Periculosum ergo est a multis timeri:quod cicero in secūdo officiorū approbat etiam enniānis versibus.

Quid faciā:saltat milonius:vt semel icto
Accessit feruor capiti:numerusq; lucernis:

Quid faciā &c. Iterū deliberabundus quērit Horatius quid sibi faciendū: p batq; carmen satyricū scribendū : quia

eo ſolo valet cõtra vitioſos:& naturali ter quiſq; ſe maxime eo defẽdit quo maxime valet.qđ in pĺibus declarat. Et ne petulãtia animi potius q̃ vitiorũ expellendorũ deſiderio ſatyrã ſcribere culpetur:rogat deũ:cupitq; vnũquẽq; ita viuere vt ſatyrę ſcribẽdę materiã nõ habeat.Ordo eſt.Quid faciã o trebati : cum vnuſquiſq; naturã ſuã ſequat:cur ſatyrã ad quã naturaliter iclinor nõ ſcribã? Millonius:vir ille ſępe ebrius & potus ſaltat:vt.i.poſtq̃ feruor.ſ.vini acceſſit id eſt aduenit capiti ſemel icto.i. percuſſo vaporibus:& vt numerus acceſſit lucernis.i.poſtq̃ candela aut lucerna quę vna eſt:videt ei gemina vt ebriis ſolet: hoc ẽ quotiẽs pcuſſus eſt furore bacchico(ad illũ enĩ alludit q̃uis alius ſit) ſaltat:quia naturaliter ad hoc inclinat:cur ergo quotiẽs furor poeticus me iuadit nõ ſcribã ad qđ inclinor ? Caſtor filius iouis ex leda vxore tyndari:gaudet eqs quia fuit domitor equorũ:& prognat⁹. id eſt ꝓgenit⁹ eodẽ ouo.ſ.pollux frater eius geminus:gaudet ſup.pugnis : qa pugil fuit(Nota ẽ fabula quõ iuppiter in ſpecie cygni cũ leda cõcubuit:vñ illa ouum cõcepit:ſicut ex viro alterũ ouũ: ſed ſcđm hunc locũ ex ouo eodẽ geniti ſunt caſtor & pollux ſcđm alios ex ouo iouis helena & pollux immortales . Et ex ouo tyndari caſtor & hermiõe mortales:ſed pollux mortuo caſtore impetrauit vt diuinitatẽ ſuã illi cõicaret:&viciſſim morerẽt. qđ ob geminoꝝ ſigni naturã factũ eſt.vñ Virgili⁹ ĩ ſexto. Si fratrẽ pollux:alĩna morte redemit &c. Solent tñ noĩa cõfũdi & fabula diuerſimo de recitari.huic aũt loco ſufficit oñdiſſe:quia fratres gemini ſępe diuerſo ſtudio ad quod iclinat:incũbãt)Quot capita viuunt.totidẽ ſup.ſunt milia ſtudiorũ.me delectat claudere verba pedibus.i. facere verſus:ritu.i. more lucilli id eſt lucillij hoc eſt ſatyricos.lucilli dico melioris vtroq; noſtrũ.i.& te & me. (Prudẽter laudat hic lucilliũ a bonitate quia malũ ſequi turpe eſt)Ille.ſ.lucilli⁹ credebat .i.mandabat:olim libris velut fidis ſodalib⁹:arcana.i. ſecreta ſua:etiã vitia:neq; decurrẽs vſq̃.i.ĩ aliquo:alio id eſt aliũ cui ſecreta ſua reuelauerat : ſi

Caſtor et pollux ex ouo.

Caſtor gaudet equis:ouo prognatus eodẽ
Pugnis.quot capitum viuunt totidẽ ſtudiorũ
Milia:me pedibus delectat claudere verba
Lucili ritu noſtrũ melioris vtroq;.
Ille velut fidis arcana ſodalibus olim
Credebat libris:neq; ſi male geſſerat vſq̃
Decurrens alio neq; ſi bene:quo fit:vt omnis
Votiua pateat veluti deſcripta tabella
Vita ſenis:ſequor hũc lucan⁹ an appul⁹ãceps
Nã venuſinus arat finẽ ſub vtrũq; colonus
Miſſus ad hoc pulſis:vet⁹ eſt vt fama:ſabellis
Quo ne per vacuũ romano incurreret hoſtis
Siue q; appula gens:ſeu q; lucania bellum
Incuteret violẽta:ſed hic ſtil⁹ haud petetvltro
Quenq̃ animãtũ: & me veluti cuſtodiet enſis
Vagina tectus .quẽ cur diſtringere coner
Tutus ab infeſtis latronibus?o pater & rex
Iuppiter:vt pereat poſitũ rubigine telum
Nec quiſq̃ noceat cupido mihi pacis:at ille
Qui cõmorit(melius non tangere clamo)
Flebit:& inſingis tota cantabitur vrbe.
Ceruius iratus leges minitatur & vrnam
Canidia albuti quibus eſt inimica: venenum.
Grande malũ:turius ſi quid ſe iudice certet.
Vt quo quiſq; valet ſuſpectos terreat:vtq;
Imperet hoc natura potens: ſic collige mecũ:
Dente lupus:cornu taurus petit.vñ niſi intus
Monſtratũ:ſcęuo viuacẽ crede nepoti
Matrẽ.nil faciet ſceleris pia dextera : mirũ
Vt neq; calce lupus quẽq̃:neq; dẽte petit bos
Sed mala tollet anũ vitiato melle cicuta.

male geſſerat.id eſt fecerat:neq; ſi bene ſupple geſſerat . quo . id eſt per quod fit vt omnis vita ſenis.ſ.lucilli:pateat veluti ſupple ſit deſcripta in tabella votiua.i.ex voto oblata: ego ſequor

hunc.ſ.lucillũ exñs anceps.i.icertus:an lucanꝰ:an appulus.nã colonus venuſinꝰ.i.q venuſiũ incolit cuias ego ſũ:arat ſub.i.añ vtrũq; finẽ.ſ.lucanię & appulię:miſſus a romanis:vt ẽ vetus fama:ſabellis pulſis.i.expulſis:ad hoc quo ne.i.vt nõ:hoſtis nõ icurreret.i.nõ faceret icurſus: p vacuũ.i.locũ vacantẽ milite romano.ſiue miſſus ſup. ad hoc q; aliter ſup.gens appula ſeu q; gẽs lucania exñs violẽta icuteret bellũ. Sed hic.i.ſatyricus ſtilus nr̃ haud i.nõ petet:quẽq̃ animantẽ.i.viuentẽ vltro.i.nõ laceſſitus q̃ſi ſine cã.Et cuſtodiet me a malefactoribꝰ.ſ.me timẽtibꝰ veluti.i.tanq̃ enſis tectus.i.icluſus vagina:quẽ ſup.enſẽ cur.i.qua de cã coner diſtrigere.i.eua ginare:tutus.i.dũmõ ſim tutus ab latronibꝰ infeſtis.i.quẽlibet infeſtãtibꝰ ſ.q.d.nulla de cauſa. Vñ exclamat. O iuppiter pr̃ & rex:vt.i.vtinã telũ.ſ.meũ:hoc ẽ execratio aut vituperatio vitioꝝ: pereat rubigine.ſ.cõtracta lõga diſſuetudine:poſitũ.i.cõditũ in vagina.nec quiſq̃ noceat mihi cupido pacis.hoc eſt vtinã ſic oẽs viuerẽt:vt nõ cogar quẽq̃ reꝑhẽdere. At.i.ſed:ille q cõmorit .i.cõmouerit me(qđ ſup.nolĩ:qa ego clamo.i.p̃dico meliꝰ eſſe ſup.nõ tãgere.i.nõ offendere me vitijs ſuis)is ſup.flebit:& cãtabit̃ inſignis.i.ifamis:tota vrbe.i.p totã vrbẽ.Ceruius iudex ille iratus.i.qñ iraſcit̃:minitat̃ leges.i.ſnĩam ex legibꝰ in rebus certis latã: & vrnã.i.ſnĩam p ſortes datã in rebus dubijs. qđ tangit̃ ænei.i.cũ dr̃.Partibꝰ æquabat iuſtis aut ſorte trahebat. Canidia albuti.i.albutij ſup.filia:minitat̃ ſup.quibꝰ eſt iimica:venenũ. Turius iudex ſeuerus & iniquꝰ (tãgit enĩ hos p trãſitũ more ſuo) minat̃ ſup.grãde malũ.i pditionẽ vitę aut rerũ:ſi qs certet ſe .ſ.turio iudice. Collige ſic mecũ.i.cõclude iductorie: vt.i.qualiter quiſq; terreat ſuſpectos ſup. ſibi:eo ſup.quo valet:q; p &:vt.i.qualiter natura potẽs.i.magnã vim hñs imperet hoc. Lupus petit.i.aggredit̃ & iuadit dẽte. taurus petit cornu. vñ mõſtratũ eſt ſup.lupo & tauro id facere.i. eo inuadere quo potiſſimũ valet:niſi intus.i.ab inſtinctu naturali ſ.q.d.a nullo crede.i.cõmitte matrẽ viuacẽ.i.nimis diu viuẽtẽ:nepoti ſęuę.i.crudeli.dextera pia:naturaſ.r.ſ. qa fœſea.nil faciet ſceleris.i.nõ interficiet,eã:mirũ.i.putas q; ſit mirũ q; mulier nõ occidat gladio:vt neq; lupꝰ petit quẽq̃ calce.i.calcibꝰ ſuis.neq; bos petit quẽq̃ dente:ſed ipa nepos.ſ.mala:tollet.i.auferet e vita:anũ.i.vetulã:melle.i.dulciario quouis cibo:vitiato.i.infecto & corrupto cicuta.i.ſucco herbę venenoſę. Hic nota q; nepos olim erat cõis gñis:vñ nepotis facit nõ neporis. Nepos

Ne longũ faciã: ſeu me trãquilla ſenectus
Expectat:ſeu mors atris circũuolat alis:
Diues inops:romę: ſeu ſors ita iuſſerit exul:
Quiſquis erit vitę ſcribã color.o puer vt ſis
Vitalis metuo:& maiorum ne quis amicus
Frigore te feriat. quid cũ eſt lucilius auſus
Primus in hũc operis cõponere carmia morẽ
Detrahere & pellẽ nitidus qua quiſq; per ora
Cederet introrſum turpis? num lelius & qui
Duxit ab oppreſſa meritũ carthagine nomẽ
Ingenio offenſi:aut lęſo doluere metello:
Famoſiſq; lupo cooperto verſibus? atqui
Primores populi arripuit populũq; tributim
Scilicet vni equus virtuti atq; eius amicis
Quivbi ſe a vulgo & ſcęna in ſecreta remorãt
Virtus ſcipiadę & mitis ſapientia leli:
Nugari cum illo & diſcincti ludere: donec

Ne longũ faciã. Concludit ſe cõſimiliter a natura inſtrui ad ſatyrã ſcribendam nec poſſe eã nõ ſcribere. Ordo eſt. Ne ego faciã longum vt breuiter quod ſentio dicã: ſeu id eſt ſiue ſenectus trãquilla:id eſt placida & quieta expectat me:id eſt ſiue diu & tranquille victurus ſum: ſeu id eſt ſiue:mors circũuolat me atris id eſt funeſtis: alis id eſt ſiue propediem moriturus ſum. Quiſquis erit color id eſt diſpoſitio vitę:hoc ẽ quocũq; mihi vita ſignãda erit lapillo ſiue albo: ſignificãte proſperitatẽ: ſiue nigro ſignificante aduerſitatem: hoc eſt ſiue viuã diues ſiue inops: ſiue viuam romę: ſiue ſors aut fors: ita iuſſerit q; exul: hoc eſt qualiſcunq; fuerit ſtatus vitę meę: ego ſcribam ſupple ſatyram Reſpondet Trebatius. O puer: vnde patet iuuenẽ fuiſſe cum ſenior ſcriberet odas:ego metuo vt ſis vitalis:id eſt q; nõ eris diu victurus: & metuo ne quis: id eſt aliquis amicus maiorũ .i. potentiorum feriat: id eſt percutiat te frigore ſcilicet mortis. Reſpõdet poeta. Quid ſupple dicis te metuere hoc. Cum id eſt quãdo Lucillius eſt auſus primus componere carmina in hunc morẽ: ſcilicet

Decoq̃ret holus: soliti: q̃cquid sum ego q̃uis
Infra lucilli censum ingeniũq;: tamen me
Cum magnis vixisse inuita fatebitur vsq;
Inuidia: & fragili quęrens illidere dentem
Offendet solido: nisi quid tu docte trebati
Dissentis. equidẽ nihil hinc diffingere possũ
Sed tñ vt monitus caueas ne forte negoci
Incutiat tibi quid sanctarũ inscitia legum:
Si mala cõdiderit in quẽq̃ carmina: ius est
Iudiciũq;. esto si quis mala: sed bona si quis
Iudice condiderit laudatur cęsare. si quis
Opprobriis dignũ latrauerit integer ipse?
Soluentur risu tabulę. tu missus abibis.

satyricũ: & detrahere pellem. i. tectoriũ aut tegumẽtũ: qua quisq; exñs nitidus .i. cãdidus & mũdus: p ora. i. exteriora & in supficie: cederet. i. incederet: exñs turpis ĩtrorsũ. i. in cõscia sua: nũ. i. nũquid. Lelius & is sup. q duxit nomẽ. i. agnomen meritũ. i. qđ meruit a carthagine: opp̃ssa. i. deuicta. s. scipio aphricanus: qui cũ Lelio nobile par amicoꝝ facit: offensi sup. fuerũt ĩgenio ipsius lucilij. q. d. mĩme: aut nũ. i. nũquid: doluere. i. ægre tulerunt: metello viro illo prępotẽte: lęso. i. qa metellus lędebat̃: hoc ẽ carpebat̃ versib⁹ lucillianis: q; p & lupo: viro illo etiã p̃diuite coopto. i. diffamato versibus famosis. i. diffamatorijs. q. d. minime. At q. i. attñ ipse lucilli⁹ arripuit. i. ĩuasit stilo suo satyrico primores. i. optimates vrbis. s. romanę & populũ sup. romanũ: tributim. i. per trib⁹. s. exñs sup. æquus. i. cõcinnus & concors: vni. i. soli virtuti: atq; amicis eius. i. eã colẽtibus. Quĩ. i. qnĩmo: insup vbi virtus scipiadę: & sapiẽtia mitis leli. i. lelij: hoc est ipe scipio strẽnuus & lelius bonus: remorãt. i. remouerãt se a vulgo scęna. i. theatro: in secreta & quo populo nõ licebat conuenire: soliti sup. sunt nugari cũ illo. s. lucilio & ludere cũ illo exñtes discincti. i. negligẽter culti: donec holus. i. cibus frugalis coq̃ret̃: quicqd ego sũ q̃uis sum infra censũ lucilli. i. lucillij. i. q̃uis nõ habeã diuitias quas ille habuit: & q̃uis infra ĩgeniũ lucilli. i. nõ habeã tam bonũ ingeniũ vt ille: tñ inuidia fatebit̃ etiã sup. ĩuita. i. q̃uis nolit me vixisse semp cũ magnis viris (hoc dicit poeta ne forte dicat qs lucillio diuiti licuisse qđ nõ liceat horatio) & q̃rẽs .i. is qui q̃reret aut niteret̃ illidere. i. ĩpingere dentẽ suũ sup. mihi fragili. i. quẽ fragilẽ putet: ipe offẽdet sup. dentẽ illęsisse: solido. i. duro & forti. i. ĩueniet ĩ me resistẽtiã si qs volet me mordere: nisi tu o trebati docte: dissẽtis qd. i. aliqd vel in aliquo. Rñdet treba. Equidẽ. i. ego quidẽ: nihil possũ diffingere. i. aliter sentiẽs distrahere: hinc. i. ab hac snĩa tua: sed tñ sic sup. assentior: vt tu monit⁹ a me sup. caueas ne ĩscitia sanctaꝝ legũ incutiat tibi: qd. i. aliqd negoci p negocij: ius & iudiciũ est. i. iã snĩa lata & diiudicatũ ẽ: si sup. quisq̃ cõdiderit mala. i. falsa & detractoria carmĩa in quẽq̃. Esto inqt Hora. i. cõcedo q; puniat̃ p legẽ: si qs mala sup. scribat carmina in quẽq̃: sed si qs cõdiderit bona. i. veridica sup. carmĩa: qd sup. de eo fiet? Rñdet treba. talis laudat̃: cęsare .i. augusto iudice. i. iudicãte. Addit horati⁹. Si qs ipse exñs integer. i. ĩuiolat⁹ latrauerit. i. auide obiurgauerit: dignũ. s. meritũ sup. quid fiet? Respõdet trebatius. Tabulę. i. libelli cõtra te facti soluẽtur. i. rumpẽtur cũ risu: & tu abibis missus. i. dimissus impunis & indẽnis.

Argumentum Ascensianum secundę secundi.

Laudat frugalem parcumq; secunda colonum.

Ordo ẽ. Scđa sup. satyra hui⁹ secũdi libri laudat colonũ. i. agricolã frugalẽ: & parcũ. i. frugal̃e & parce viuentẽ: vt quẽlibet ad parsimoniã (q̃ vt Cicero in paradoxis dicit magnũ est vectigal) ĩuitet: simulq; vt p̃digã ambitionẽ de pectorib⁹ nr̃is diuellat. Vtit̃ aũt iocũde auctoritate ofelli cuiusdã agricolę: quasi eius rei periti. Multa sunt sane digna q̃ notẽtur: q̃ legẽtibus patebũt.

Satyra secunda.

Q Vę virtus & quãta bonis. Argumẽtũ iam pcurrimus. dicit signãter bonis: qđ p̃t exponi inter multa bona: qa illic virtus eminet vbi peccãdi potestas est nec tñ peccat̃. qui ergo ĩter multa bona parce nõ dico auare viueret: verã psimoniã hr̃e pbaretur. videt̃ tñ potius exponendũ esse

Q Vę virtus & quanta bonis sit viuere paruo
(Nec me⁹ hic sermo ẽ: sed quẽ p̃cepit ofellus
Rusticus anormis sapiens crassaq; minerua)

Diſcite.non inter lances menſaſq; nitẽtes.
Cum ſtupet inſanis acies fulgoribus:& cũ
Accliuis falſis animus meliora recuſat.
Verũ hic impranſi mecũ diſquirite.cur hoc?
Dicã ſi potero:male verũ examinat omnis
Corruptus iudex.leporem ſectatus equo ve
Laſſus ab indomito: vel ſi romana fatigat
Militia:aſſuetum gręcari:ſeu pila velox
Molliter auſterum ſtudio fallente laborem:
Seu te diſcus agit. pete cedentẽ aera diſco:
Cum labor extuderit faſtidia:ſiccus inanis
Sperne cibũvilẽ.& niſi hymetia mella falerno
Ne biberis diluta:foris eſt promus:& atrũ
Defendẽs piſces hyemat mare:cũ ſale panis
Latrantẽ ſtomachũ bene leniet:vñ putas?aut
Qui partum? non in caro nidore voluptas
Sũma: ſed in teipſo eſt. tu pulmẽtaria q̃re
Sudando. pinguẽ vitiis albũq; neq; oſtrea
Nec ſcar9: aut poterit peregria iuuare lagois
Vix tamen eripiã poſito pauone: velis quin
Hoc potius q̃ gallina tergere palatum
Corruptus vanis rerum:quia veneat auro
Rara auis.& picta pandat ſpectacula cauda:
Tanq̃ ad rem attineat quicq̃. nũ veſceris iſta
Quã laudas pluma?cocto nũ adeſt honor idẽ?
Carne tamẽ q̃uis diſtat nil hac magis illa
Imparibus formis deceptũ te patet:eſto.
Vnde datũ ſentis lupus hic tiberin9:an alto
Captus hiet?põtes ne inter iactatus an amnis
Oſtia ſub tuſci? laudas inſane trilibrem
Mullũ:in ſingula quẽ minuas pulmẽta nc̃ce ẽ.
Ducit te ſpecies video: quo pertinet ergo
Proceros odiſſe lupos? quia ſcilicet illis

bonis ſupple hoĩbus:qa in malis nulla virt9 eſt:licet qd de gñe virtutis faciãt. vt licet ſobrie viuãt qui ſua ligurierũt: qa plura nõ hñt habere tñ vellẽt:nõ virtutis: ſed neceſſitatis cenſendũ erit. Et ita in reliqs. Priuſq̃ ordinẽ ponã hoc quoq; dixero: ofellũ hunc vere ruſticũ fuiſſe:nec quouis mõ philoſophũ. vocat enĩ eũ ſapientẽ anormẽ.i.ſine regl'a & doctrina phĩca: & minerua craſſa: nõ a p̃ceptore.ſ. ſed ab experiẽtia accepta Itaq; lõge diſſentiẽdũ eſt ab acrone. nã ſi ſiniſtre ingreſſũ ſectã ſtoicoꝝ hũc dicamus: nulla ſit eius auctoritas reliqua Pręterea exp̃ſſiſſime in hac ſatyra docebit̃ agricola fuiſſe & phĩę nõ rudem: ſed oĩo expertẽ. Ordo eſt. Diſcite q̃ & quãta virtus ſit bonis ſuppleviris:vel ĩter bona multa: viuere paruo i.paucis cõtentũ.(Nec hic ſermo eſt meus.i.hęc doctrina nõ eſt mea: qđ dicit: qa cũ ſit epicure9 videret̃ forte cõtra ſectã ſuam dicere:cum tñ epicurus ipſe parciſſime vixerit;holuſculis cõtent9.nec vitiũ ſit poetis nũc hanc nũc illã inſequi ſectã. alludit p̃terea ad opus ſuũ qđ ſermonũ titulo ĩſcripſit:hic ſermo ergo nõ ẽ me9 ſed ſup.ẽ is quẽ ofellus ruſtic9 anormis .i.abſq; dogmate & norma ſapiẽs:& ſapiẽs craſſa minerua.i.ſapiẽtia ĩerudita qualẽ illiterati hr̃e pñt:p̃cepit ſup.ſuis vt poſtea videbim9.ſed ſcies grãmatice anormis hic latina ẽ dictio tota. nã gręce anomalon primã corripit: itaq; non ab a gręca particula:ſed latina deductã dices.Hęc aũt inſerta ſũt p parẽtheſim vñ repetam9.)diſcite inquã nõ inter lãces .i. patinas & mẽſas nitẽtes.ſ.vario luxu & ſplẽdore epulaꝝ: cũ.i.qñ acies oculoꝝ.ſ.ſtupet.i.ſtupida & hebes fit fulgoribus inſanis.i.valde magnis:vt illic. Inſani feriant ſine littora fluctus: vel ĩſanis.i.inſanos faciẽtibus:& cũ.i. qñ anim9 accliuis.i.ĩclinatus: falſis.i. ad falſas opiniones:hoc ẽ ad laudãdas lautiores cęnas:recuſat.i.refugit meliora.i.vtiliora & eligibiliora vtpote frugalitatẽ & parſimoniã per quã eſt mẽs ſana in corpore ſano. vos aũt diſqrite mecũ hic verũ.i.veritatẽ rei: ĩpranſi.i. adhuc ieiuni & non corrupti ſplẽdore epularũ: cur hoc.i.forte q̃retis cur hoc moneã: ego dicã vobis ſi potero: ideo ſup.hoc monui: qa oĩs iudex corrupt9 examĩat.i.diſquirit male.i.inepte verũ

.i. veritatē rei. Tu ſectatus .i. poſtq̄ venādo ſectat⁹ es leporē: ve ꝑ vel laſſus .i. laſſatus & fatigat⁹ ab eq̄o indomito: vel ſi militia romana fatigat te aſſuetū gręcari .i. gręce iocari aut nugari ſeu .i. ſiue pila velox .i. coriū vento plenū ac rotundū qđ pedibus ac manib⁹ velocit ꝑpellit agit ſup. te: & hoc ſtudio .i. exercitio illo qđ ſtudioſe facis: fallēte .i. imꝑceptibiliter trāſire faciente laborē auſterū .i. qui alioquī auſterus eſſet: ſi qs iuitus & coactus faceret: ſeu id eſt ſiue: diſcus .i. exercitatio in diſco ꝑiſciendo in aera: agit .i. impellit & exercet te: pete .i. laceſſe ſuade ꝑcute aera .i. aerē cedētē .i. locū dantē diſco .i. globo quodā ac maſſa quo & qua vires experiūtur ſuas cū .i. poſtq̄ labor .i. exercitatio illa: extuderit .i. etecerit: faſtidia .i. nauſeam ciborū: & appetitū ac famē generauerit: tu ſiccus .i. ſitibūdus: & inanis .i. famelicus: ſperne vilē cibū? q. d. ſcio id non facies: qa ſic incorrupto & ieiuno: oīs cibus gratus ē: ne biberis ſup. aliquid: nīſi mella hymetia .i. ſuauiſſima a loco natiuo ſic dicta: diluta .i. admixta falerno .i. acri vino: ꝑ eo qđ eſt: niſi falerna vina diluta .i. tēperata melle hymetio. Si ſupple promus .i. diſpēſator q promat potū aut cibū: eſt foris .i. nō eſt domi: & mare atrū .i. nubiloſū hyemat .i. tempeſtatē mouet: defendēs piſces: eo q̄ piſcatores arcet: tunc ſup. panis cū ſale bene leniet .i. ſedabit & placabit ſtomachū latrantē .i. famelicū: videt famelicus quaſi catulos hre in ſtomacho ꝑpter crepitus quos edit: & hoc more catuli petētis bolū. vñ putas ſup. hoc ꝑpartū .i. acquiſitū & inuentū: aut q .i. quō ſup. putas datū eſt q̄ famelico oīs cibus placet? Rndet ipſe poeta. q. d. inde partū eſt q̄ ſūma voluptas nō eſt in nidore .i. odore ciborū: caro .i. quos care emiſti: ſed ſūma voluptas ē in teipſo .i. in appetitu tuo tu q̄re .i. expoſce pulmētaria .i. viliorē victū: ſudādo .i. ꝑ ſudorē & laborē: quia neq̄ oſtrea delicatiſſimū inſectile: nec ſcarus piſcis: tunc habit⁹ in p̄cio: nec lagois auis leporinas habens carnes: peregrina .i. lōge q̄ſita: poterit iuuare .i. recreare & delectare pinguē vitijs .i. ꝑ vitia: hoc eſt ociū & gulā. nō aūt pinguē a natura: & albū .i. habentē ventrē ita cibis diſtentū q̄ albeſcat: & tñ licet voluptas in te nō in rebus eſt: tñ pauone poſito .ſ. añ te: vix eripiā ſup. eū: vel vix eripiēdo efficiā: quin velis potius tergere palatū tuū .i. irritare & laute afficere: hoc .ſ. pauone: q̄ gallina exñs corrupt⁹ vanis .i. vanitatib⁹ rerū: qa auis rara .ſ. pauo: veneat .i. vendat auro: & quia pādat .i. pādendo & aperiēdo oſtentet ſpectacula cauda picta .i. variis coloribus quaſi picta ſit ornata. (Sic ænei .iiij. pictęq̄ volucres) Tanq̄ .i. pinde ac ſi quicq̄ pertineat ad rē .i. ad guſtū aut bonitatē rei Nū .i. nūqd: tu veſceris illa pluma quā laudas. hoc ē nūqd laudatā a te plumā pauōis comedis? nū .i. nūqd idē honor .i. idē ornat⁹ adeſt cocto .ſ. pauoni q adeſt crudo. q. d. minime (gula tñ inuenit vt plumat⁹ apponat pauo: habet aūt carnē difficillimę digeſtiōis. vt ſup Iuue. auctoritate diui Augu. ꝑbabim⁹) q̄uis nihil diſtet carne .i. q̄tū ad carnē: tñ patet te deceptū eſſe magis hac q̄ illa: īparibus formis .i. ꝑpter īpares formas .i. licet caro gallinę nō ſit deterior carne pauonis: tñ qa pauo habet aliā formā q̄ gallina tu magis delectaris carne pauonis q̄ gallinę. & ita ſum⁹ iudiciū ex colore & ſpecie diuerſa: eſto .i. pmittat tibi hoc: ſed ſup. dic mihi vñ datū .i. cōceſſum tibi a natura ſentis. hic lup⁹ tyberin⁹ .i. quē ſcis captū in tyberi (eſt enī piſcis) an hiet capt⁹: alto .i. in ꝑfundo gurgite poſtq̄ .ſ. ītrauit mare. ne ꝑ an: iactat⁹ inter pōtes (vbi optim⁹ credit: qa fordib⁹ cloacarū impinguat⁹) an hiet capt⁹ ſub .i. paulo añ: oſtia .i. ītroitū amnis tuſci .ſ. tyberis: hoc eſt vbi tyberis ītrat mare. q. d. forte dices te noſſe diſcrimē inter pauonē & gallinā: etiā amotis plumis. ſed quō cognoſces de vna & eadē ſpecie piſcis vt pote lupi: an ſit capt⁹ in ortu: an in medio

Hymetus mōs atticę

Maiorē natura modū dedit: his breue pōdus.
Ieiunus raro ſtomachus vulgaria temnit
Porrectum magno magnū ſpectare catino
Vellē ait harpyis gula digna rapacib⁹. at vos
Preſentes auſtri coquite horū obſonia: q̄q̄
Putet aper rōbuſq̄ recēs: mala copia quādo
Aegrū ſollicitat ſtomachū cū rapula plenus
Atq̄ acidas mauult inulas: necdū oīs abacta
Pauperies epulis regū: nam vilibus ouis
Nigriſq̄ eſt oleis hodie locus. haud ita pridē
Preconis galloni erat accipenſere menſa
Infamis. qd tum rōbos minus æquora alebāt:
Tutus erat rombus: tutoq̄ ciconia nido:
Donec vos auctor docuit prętorius. ergo
Si quis nunc mergos ſuaues edixerit aſſos:
Parebit praui docilis romana iuuentus.

an in exitu eiusdẽ flumis:& tñ pluris emis captũ inter duos põtes. Ac si dicat:id nõ faceres: nisi opiniõe praua ducaris. O insane tu laudas mullũ trilibrẽ.i.triũ librarũ(qa tunc tpis pauci tanti repiebãtur)quẽ sup.mullũ.i.piscẽ sic appellatũ:necesse est vt tu minuas.i.minuti incidas in fin gula pulmẽta.i. frusta .q. d.frustra petis piscẽ tanti põderis cũ nevnciati qdẽ eũ comesse posses Ergo(dicit poeta)spẽs.i.pulchritudo magni piscis ducit te.i.video q; forte dices mihi pulchrũ esse de tam magno pisce comesse:quis frustim comedas. ergo si magnitudinẽ amas: quo ptinet odisse lupos.i.tales pisces:pceros.i.oblõgos:hoc ẽ quare nõ oẽs pisces magnos amas: scilicet .i.scire licet:hoc ẽ ideo puto id facis qa natura dedit illis .s.lupis:maiorẽ modũ.i.mẽsurã:& his .s.mullis:breue põdus.i.modicã grauitatẽ:hoc ẽ tuvis cõtra id qđ natuta vult.qa oẽ rarũ carũ. Stomach⁹ ieiun⁹ tẽnit.i.cõtẽnit raro vulgaria sup.cibaria. Gula.i.vorago illa gutturis in hoie edace:digna harpyis.i.obscœnis illis volucrib⁹:q̃ os virgineũ sed dirã vẽtris igluuiẽ hñt:& iõ talis gula est digna eis rapacib⁹.i.assidue rapiẽtibus:ait.i.dicit: ego vellẽ magnũ sup.piscẽ aut aprũ porrectũ.i.extẽsum i magno catino.i.vase escario(Harpyię notę sũt oibus aliqd in poesi sapiẽtibus. Sunt aũt tres celeno/aello/ocypite: quarũ duaꝝ posteriorũ hesiodus in theogonia memit:celen⁹ aũt virgi.in.iij.ænei.Erãt obscœnę volucres oia cibaria cõtactu fœdãtes:& mira voracitate oia ingurgitãtes.de quib⁹ illic videre ẽ.)At vos o austri.i.venti meridionales hũidi & calidi:& iõ maxie putrefactiui:coquite obsonia.i.fercula horũ sup.hoim.i.corrũpite & putre facite oẽs cibos eoꝝ:qa q̃q̃ aper aut rhũbus sup.ẽ recẽs:tñ sup.putet.i.fetet:aut sic. q̃q̃.i.licet frustra id opto:qa aper & rhũbus recẽs.i.etiã si sit recẽs putet: qñ copia.i.abũdãtia:mala.i.no ciua:sollicitat stomachũ ægrũ.i.epulis oneratũ:cũ.i.qñ plen⁹.i.satur:mauult.i.magis vult:ra pula.i.parua rapa(Nã tam neutrũ q̃ fœminińũ reperiť. sũt aũt mìores rapę & acerbiores paulo) & mauult inulas illas herbeculas acidas.i.aliquãtulũ acescẽtes & ita pũctiuas:& appetit⁹ excita tiuas. Necdũ p nõ & adhuc: nõ oís paupies.i.modicitas & cibatio pauperũ est abacta.i.reiecta adhuc ab epulis regũ.i.p̃diuitũ virorũ.Nam locus ẽ hodie.i.adhuc hodiernis dieb⁹:q̃is gula multũ creuerit:ouis vilib⁹.i.modici p̃cij:& oleis nigris.i.nigri coloris & ita acerbiorib⁹.Mensa galloni p̃conis quẽ etiã lucilli⁹ taxat:haud.i.nõ erat ita ifamis pridẽ.i.olim accipẽsere.i.in qua accipẽser erat appositꝰ(Est aũt piscis rarus inuẽtu:vn⁹ oĩm squamas ad os versas hñs)erat autẽ piscis tũc delicatus credit⁹:postea in nullo honore qđ nõ venit nisi ex opiniõe hoim: vñ quęrit poeta:qd.i.nũquid æquora alebãt tũ.i.tunc minus rhũbũ q̃ nũc sup.q.d.mime:& tñ rhũbus q nũc in magno p̃cio est:tũc vilipẽdebať.& ita rhũbus erat tũc tutus:qa nemo petebat eũ.& cico nia erat i nido tuto.i.ipsã tutãte:qa nemo comedit eã sicut nũc. donec p̃torius auctor.i.inuẽtor ciconię apponẽdę docuit vos o gulosi.Ergo si quis edixerit.i.publico quasi mãdato iusserit:& p̃ceperit mergos.i.volucres vrinãtes:assos.i.assatos esse suaues nũc(qa tñ aridi sũt nihil ẽ illis tostis insuauis⁹)iuuẽtus romana docilis praui.i.q̃ faciliter docet rem prauã:parebit.i.obtẽpabit tali edicto.i.facilr imitabiť prauũ institutũ. Et ita cõcludit hoies poti⁹ peccare ex falsa opiniõe q̃ ex rerũ qualitate:quia vnã & eandẽ rem nũc pluris nũc minoris faciũt:cum tñ nõ mutetur.

Sordidus a tenui victu distabit ofello
Iudice, nam frustra vitiũ vitaueris illud
Si te alio prauum detorserit, auidienus
Cui canis ex vero dictũ cognomẽ adheret:
Quinquennes oleas est & siluestria corna.
Ac nisi mutatũ parcit diffundere vinum.
Cuius odorẽ olei nequeas perferre:licebit
Ille repotia natales alios ve dierum
Festos albatus celebret.cornu ipse bilibri
Caulibus instillat: veteris nõ parcus aceti.
Quali igitur victu sapiens vtetur:& horũ

Sordid⁹ a tenui. Docet auctore ofello nõ eundẽ esse sordidũ q parcus ẽ tenui victu vtiť:qa posset quis ex virtute so brius eẽ. Sordidus aũt nõ:vt in primo patuit. Ordo ẽ. Victus sup.sordidus.i. hois sordide viuentis: distabit a tenui victu:ofello iudice.i.q parcus eẽ volet nõ sic erit parcus vt sordid⁹ fiat. Nam frustra vitaueris illud vitiũ.s.p̃digalitatis: si detorserit.i.extra viã rectã de truserit te.s.prauũ alio.i.ad aliud vitiũ auaricię aut sordiditatis. Auidien⁹ vir ille sordid⁹ & diues cui cognomẽ canis adheret: dictũ .i. addictũ aut inditũ ex vero.i.ppter verã imitationẽ: quia sor didus ẽ vt canis:est.i.comedit oleas.i. baccas oleę:quiquẽnes.i.quiq; annoꝝ & corna silueſtria:ac parcit.i.cauet:dif fũdere.i.ex vasis suis in pocula fũdere

vinũ:nisi sup.sit mutatũ.i.uersũ: aut in vappã mutatũ: ipse.i.nõ cõfidẽs ministris: in ꝓpria psona istillat caulibus cornu bilibri: oleũ sup. cuius odorẽ tu neq̃as ꝓferre ꝙ tã grauis ẽ: istillat sup. exñs nõ parcus.i.largꝰ aceti veteris .i. euaporati & semi mortui & hoc licebit.i licet ille.s. auidienꝰ celebrat albatꝰ.i.cã didatus(qđ in sũma festiuitate cõtingebat qñ a diis ipetrare quicq̃ volebãt)re

Repotia potia.i.octauã a nuptijs aut filię aut neptis in qua cõueniẽtes amici ac parẽtes lęti⁹ viuere solẽt aut licet celebret natales sup.suos in quibꝰ veteres maxie genio idulgebãt: ve ꝓ vel alios festos dierũ.i.alios dies festos. Igit si hoc vitupabile ẽ quali victu vtẽ sapiẽs:& vtrum horꝝ.s.lupi & canis quos dicet imitabit. Lupus.i.hõ vorax & ꝓdigus vt lupꝰ vrget hac.i.in hac pte iuitat te: hoc ẽ ad imitationẽ vitę suę.& canis.i.hõ imũdus & nimis auarus vt canis:ãgit.i. cõstringit te ad imitandũ se:hac.i.ꝓ hanc partẽ? Rñsio:is erit mũdus q nõ offendat sordibꝰ.i.auaricia q̃ sordidũ facit:atq̃ q neutrã.i.nõ alterã q nõ est cultus miser.i.vt miser ĩ alterã partẽ.i.neq̃ sordide neq̃ nimis splẽdide:hic.i.hmõi:neq̃ erit sęuus.i.austerus & rigidꝰ ac imitis dũ didit.i.diuidit: distribuit seruis suis:munia.i.officia:exẽplo albutij.i.albuti senis: nec exñs sic simplex vt neuiꝰ ꝓbebit cõuiuis aquã vnctã:qđ supfluũ est.qa aqua mera mũdior est vt eligibilior.vel itelligamꝰ albutiũ esse sęuũ.i.nimis magnificũ:sicut maternis stat sęuus in armis.& ita neuius erit sordidꝰ nõ nisi aquã modicũ vnctã cõuiuis suis ꝓbens:quoq̃.i.etiã: hoc.i.nimis parcũ esse: est magnũ vitiũ. Ex hoc vltio verbo approbat hęc scda snia:quia cũ parsimoniã laudet:dicit nimiã parcitatẽ neuij eẽ vitiosã.ad qđ accedit: ꝙ et auidienꝰ: nomẽ factitiũ ab auiditate videt sumptũ.

Accipe nũc victus tenuis. Recitat cõ moda sobrietatis:vt ad eã nos alliciat. Ordo ẽ. Accipe.i. itellige audi nũc q̃ & quãta cõmoda:tenuis.i.modicꝰ victus .i.sũptus afferat secũ:ĩ primis.i.primũ hoc boni affert: ꝙ tu valeas bñ.i. sanꝰ sis. Nam vt.i.ꝙ:res varię.i.varię escę noceãt homi: credas.i.faciliter credere possis: memor.i. si fueris memor illius escę.i.cibi quę exñs simplex.i.vniformis & vnius speciei:sederit.i.placuerit tibi oli: cũ.s.sobriꝰ & forte paup esses. At.i.sed simꝫ.i imediate postq̃ miscueris elixa.i. bulita obsonia assis cũ assatis cibis: & simul ac miscueris cõchilia .i.pisces vt ostrea & conchas:turdis.i. volatilibꝰ delicatis vt sũt turdi. Dulcia .i. ea q̃ tibi dulcia erãt dũ ingurgitares ea vertent se in bilẽ.i.amarã cholerã:& pituita .i. nociuꝰ humor feret.i. afferet tumultũ.i.pturbationẽ stomacho tuo: tu vides vt.i.qualiter oĩs sup.hõ desurgat.i.surgat de cœna dubia.i.opipara vbi pp multitudinẽ dubitet qđ primũ sumat. desurgat inquã exñs pallidꝰ ex nimia oneratiõe stomachi. Quin.i.qnimo corpus onustũ.i.oneratũ vitijs .i. crapulis: hesternis.i.pridianis: aggrauat quoq̃ vna.i.parit:aĩm.i.rõnẽ hois atq̃ effigit humo.i.rebꝰ trenis ptickam diuinę aurę.i.spiritus cœlestis: hoc est

Accipe nũc victus tenuis:q̃ quãtaq̃ secũ
Afferat:in primis valeas bene.nãvarię res
Vt noceãt homini:credas memor illius escę:
Quę simplex olim tibi sederit: at simul assis
Miscueris elixa simul: conchilia turdis.
Dulcia se in bilẽ vertẽt:stomachoq̃ tumultũ
Lenta feret pituita. vides vt pallidus omnis
Cœna desurgat dubia? quin corpus onustũ
Hesternis vitiis: animũ quoq̃ ꝓgrauat vna
Atq̃ affigit humo diuinę particulã aurę.
Alter vbi dicto citius curata sopori
Membra dedit:vegetꝰ prscripta ad munia surgit
Hic tñ ad melius poterit trãscurrere quõdã:
Siue diem festũ rediens adduxerit annus:
Seu recreare volet tenuatũ corpus.vbiq̃
Accedent anni.tractari mollius ætas
Imbecilla volet.tibi quidnã accedat ad istã
Quã puer & validus pręsumis mollicie? seu
Dura valitudo inciderit? seu tarda senectus?

Rãcidũ aprũ antiqui laudabãt.nõ quia nasus
Illis nullus erat:sed credo hac mẽte: ꝙ hospes
Tardius adueniẽs viciatũ commodius:q̃
Integrũ edax dñs consumeret.hos vtinã inter
Heroas natum tellus me prima tulisset.

aiam rõnalẽ quã ex cęlesti arce demissã & esse particulã cœlestis ignis credebãt Vñ virg. Igneꝰ ẽ ollis vigor & cœlestis origo. Itẽ:atq̃ aurę simplicis ignẽ. Et Iuue. Sensũ a cęlesti demissũ traximus arce. Alter.i. q nõ est crapulosus,sed sobrius:vbi.i.postq̃ dedit sopori.i.tranquillę dormitioni:mẽbra curata.i.refecta: citius dicto.i.q̃ dici posset: surgit vegetus.i. vt dicũt euigilatus & agilis ad munia.i.officia & ministeria sua: p̃scripta.i. ipi assignata: & tamen: licet. s. ex sobrietate illa austerius modo vixerit:tamen poterit trãscurrere.i. celeriter se applicare: quondã.i. aliqñ tpe futuro: admelius.i. vberiorẽ & auctorem sumptũ: siue annus rediens adduxerit diẽ festũ:videlicet natalẽ aut ambaruali aut sikem:seu.i.siue volet recreare corpus attentatũ:longa sobrietate.s.q̃ pro et vt vbi idẽ postq̃ vel quo tpe(sunt aũt hic due dictiones vbiq̃)anni accedẽt.i.qñ senior erit ętas.s.senilis imbecilla.i.fragilis ipotẽs: volet tractari mollius.i.paulo delicatius:quidnã accedat.i.addi possit tibi:gulose & perdite iuuenis:ad istã mollicię quã p̃fumis.i.añ tps debitũ sumis existens puer.i. mũltũ iuuenis adhuc: et validus.i.sanꝰ:hoc est qd plus poteris tibi lautitiarũ facere:seu.i siue:valitudo.i. dispositio corporis dura.i.ęgra & aduersa inciderit.i.siue ęgrotari incipias:& valitudinarius esse:seu.i. siue senectus tarda.i.te tardũ faciẽs sup.aduenerit:nõ enĩ põt incidere:senectus.i.casu interuenire:nisi q̃tũ adapparẽtiã:qua propter tribulatiões seniores apparemus. Siue ergo ęger fias: siue senex:nõ poteris lautiꝰ ac delicatiꝰ viuere q̃ nũc puer & validus. Antiqui.i.prisci et maiores nri laudabãt aprũ.i.porcũ siluestrẽ:rancidũ.i.q ex longa cõseruatione cõtraxit rancidꝫtatẽ(hoc eñ vitiũ carniũ est sicut acor vini:& mucor panis:vñ sunt plebei versiculi:hic bonus est ꝑmus in cuius sępe culina muscidus est panis:caro rãcida:pẽdula vina)nõ sup.ideo laudabãt rãcidũ aprũ quia nullus nasus.i.nulla vis odorãdi:erat illis:sed ego credo hac:ꝙ hospes.i.aliqs amicus hospitio susceptꝰ aduenięs tardius sup.q̃ credebat eũ susceptur(.s.q ob eiꝰ aduẽtũ aprũ coxerat) cõsumeret cõmodiꝰ.i.cũ maiore cõmodo q̃tũ ad iudiciũ suscipiẽtis:aprũ sup.vitiatum.i.corruptũ rancidꝫtate ex diuturna cõseruatiõe:q̃ dñs edax.i.q edax cẽsẽdus esset si eũ cõsumpsisset:cõsumeret integrũ.i.icorruptũ.Vtinã ꝑma tellus.i.cũ primũ coli cœpta est:tulisset.i. produxisset me natũ inter hos.i.hmõi heroas.i.heoicos & semideos viros:qui tam frugaliter vixerunt.

Das aliqd famę:quę carmine gratior aurẽ
Occupat humanã?grandes rombi patinęq̃
Grande ferũt vna cũ damno dedecus.adde
Iratum patruũ:vicinos:te tibi iniquum
Et frustra mortis cupidũ cũ deerit egenti
Aes:laquei preciũ.iure inquit trasius istis
Iurgatur verbis:ego vectigalia magna
Diuitiasq̃ habeo tribus amplas regibꝰ: ergo
Qd superat nõ est meliꝰ quo ĩsumere possis?
Cur eget indignus quisq̃ te diuite?quare
Tẽpla ruũt antiqua deũ:cur improbe charę
Non aliquid patrię tanto emetiris aceruo?
Vni nimirũ rectę tibi semper erunt res?
O magnus posthac inimicis risus.vter ne
Ad casus dubios fidet sibi certius.hic qui
Pluribus assuerit mentẽ corpusq̃ superbum

Das aliqd famę. Reprobat stultiã eorũ qui sibi gliam comparare putant ex epulatũ splẽdore:nimioq̃ sumptu. Ordo est legendo interrogatiue:das tu aliquid famę? Aut ironice sic. Tu das famę tuę aliqd .i. augmẽtas famã tuam i aliquo quę fama cõparata ex opinione vulgi existẽs gratior carmĩe.i.q̃ eẽt approbatio poetę p carmẽ:si sobrius viueres occupat aurẽ humanã.i.diuulgatur p hoĩes. Et hoc mõ sensus est. forte dices ꝙ splẽdide viuẽdo cõpas tibi laudẽ popparem: q̃ tibi gratior est: q̃ si ob sobrietatẽ laueris carmine aliquo(Porphirio tñ aliter intelligit dicẽs.Hoc anthistenes dixisse tradit.Is enĩ cũ vidisset adolescẽtẽ luxuriosum: ac aromatibus deditũ:miserũ te inquit adolescẽs qui nunq̃ audisti summũ acroma.i. laudẽ tuã.hęc ille.quasi vero laudis sit sua cõsumpsisse.Et ita exponet sic. Tu das id est forte dices aliqd famę tuę ex opinione ppli:q̃ existẽs gratior.i.mltũ grata:carmine .i.p carmẽ: vel quę gratior:

occupat carmīe.i.p carmē aurē hominū &c.ſed prior ſnīa mihi plăcet)Oñditau tē talē errare & falli dicēs.rhombi.i. tales piſces grādes.i magni:& patinę.i. vaſa eſcaria late patentia:ferūt vna.i. pariter cū danno.ſ.rerū:dedecus.hoc eſt tantū abeſt vt vere laudari merearis ob talē luxurā vt veriſſime vituperari mereris. (videt aūt hinc ſumpſiſſe Iuuenalis ſatyrā de rhombo) Adde:ad dā nū & dedecus ſup.patruū.i. fratrē pīis tui defuncti(quia eo viuēte nō habetes adhuc pīimoniū qđ nūc cōſumis)iratū ſup.tibi & vicinos iratos tibi:& te iniquum.i.incōmodū tibi: & cupidū.i. q aliqñ cupidus eris:fruſtra.i. incaſſum: mortis:cū.i.qñ es.i.pecunia:appoſito rie preciū.i. vnde habeas preciū laquei quo.ſ.te deſperātē amiſſis rebus ſuſpēdas:deerit tibi egenti.i.qñ tam pauper eris q nō habebis vnde emas laqueum ad te ſuſpendēdū.Iure inquit Traſius. Ponit obiectionē in cuius ſolutione docet prodigalitatē oībus vitioſam: non ſolū.ſ.iis q ad pauptatē redigūtur: ſed etiā tam diuitib⁹ vt vix poſſint inopes fieri. Obiectio aūt talis eſt. Aliqs ſup. diues inquit aut tu forte inquis. Traſi⁹ aut trali⁹ vir ille ad pauptatē redactus: iurgaſ.i.obiurgaſ:iure.i. merito:iſtis. id eſt exprobroſis tuis verbis (Et ita ſi codices ita haberēt mallē legere inquis q̄ inquit:qa prius dixerat in ſecunda p ſona. Das aliquid famę)ego habeo magna vectigalia.i.redditus & puētus etiā priuatos(Nam & Cicero vectigal p priuatis redditibus accepit: cū fere publici ſint vt dicit hic porphiro) & ego habeo diuitias amplas.i.ſuffecturas trib⁹ regibus.q.d.nō poſſem pauperrimus effici: & ita poſſum ſecure & impune luxioſe viuere. Ad qđ poeta aut ofellus. Ergo ſi tam diues es q plus q̄ ſatis ſit habeas: nō eſt ſup.aliqd:quo.i.in quo poſſis ſumere.i.īpēdere illud qđ ſupat.i. abūdat? quaſi dicat licet plus q̄ opus tibi eſt habeas:tñ nō cōtinuo licebit inutiliter expendere: cum ſit in quo honeſtius expendas. Nam cur quiſq̄ indignus ſupple, egeſtate: & dignus opulentia: eget te diuite.i.dum tu diues es: quare antiqua tēpla deum.i.deor̄:ruūt.i. decidunt: o improbe. id ē improbāde:cur nō emetiris.i.emetiēdo(p qđ ſignificaſ tam diues q pecunias metiri poſſet) expendis ex tanto aceruo.i.cumulo pecuniarū aliquid patrię charę:non quę tibi chara eſt:ſed q̄ merito ſit? Nimirū.i.certe vel haud dubie:res erunt tibi vni.i.ſoli:rectę.i.proſperę.hoc ironice legetur aut per interrogationē figuratā:negatiuā reſponſionē poſtulantem:pauci enim pmanēt beati. O ſupple tu qui futurus es poſt hac.i. poſt hoc tempus magnus riſus: inimicis.i. qui ab īimicis tuis quos tibi nūc plurimos cōpas irrideberis:ſup.dic mihi.vter fidet ſibi certi⁹ ad caſus

An quí contentus paruo metuenſq; futuri
In pace vt ſapiens aptarit idonea bello?
Quo magis his credas.puer hūc ego paruus
Integris opib⁹ noui nō lati⁹ vſum Cofellū
Q̄ nunc accíſis videas metato in agello
Cū pecore & gnatis fortē mercede colonū
Non ego:narrātem:temere edi luce profeſſa
Quicq̄ prętер holus fumoſę cū pede pernę
Ac mihi ſeu longū poſt tps venerat hoſpes:
Síue operū vacuo gratus conuiua per imbrem
Vicinus.bene erat non piſcibus vrbe petitis
Sed pullo atq; hędo.tum penſilis vua ſecūdas
Et nux ornabat mēſas cum duplice ficu
Poſt hoc ludus erat culpa potare magiſtra
Ac venerata ceres ita culmo ſurgeret alto.
Explicuit vino contractę ſęria frontis.
Sęuiat:atq; nouos moueat fortuna tumultus:
Quātū hic imínuet:q̄to aut ego parci⁹ autvoſ
O pueri nituiſtis:vt huc nouus incola venit?
Nam proprię telluris herū natura neq; illū:
Nec me:nec quemq̄ ſtatuit.nos expulit ille.
Illum aut nequities aut vafri inſcitia iuris
Peſtremum expellet certe viuacior heres.
Nunc ager vmbreni ſub noſe:nuper ofelli
Dictus:erit nulli proprius:ſed cędet in vſum
Nūc mihi nūc alii. quocirca viuite fortes:
Fortiaq; aduerſis opponite pectora rebus.

dubios: ne ꝑ an hic q assuerit. i. assuefecerit ꝓrib⁹ sup. reb⁹: mētē & corp⁹ supbū. i. elatū: an sup⁹ is q existēs cōtētus puo: & metuēs futuri. i. de tpe futuro: aptarit ī pace. i. tpe pacis hoc ē ꝓsperitatis: idonea bello. i. ad bellū: vt. i. quēadmodū sapiēs sup. aptat: hoc est an q voluptatib⁹ se assuefacit tanq̄ in eis semp secureq; victur⁹ sit an q tpe ꝓsperitatis: duriter viuit assuefiat malo. i. laboribꝰ & pauptatib⁹: sicut vir prudēs in pace: ea q̄ ad bellū necessaria sunt: dispōnit ne ingruē te bello obruat improuisus. Quasi dicat. certū est meli⁹ esse laboribꝰ assuetū esse q̄ delitijs: qa nihil ē miseri⁹ q̄ fuisse felicē. Quo. i. & vt tu credas magis his q̄ dico: q⁹. s. vir prudēs tpe ꝓsperitatis & abūdātię se frugalitati & ꝓsimōie assuefacit sup. ꝓbo exēplis. Nā: ego adhuc ꝓpu⁹ puer: noui hūc ofellū de quo loquor: nō vsum eē lati⁹. i. copiosi⁹: opib⁹. i. possessionib⁹ & fortunis suis: integris. i. ex itegro: saluis: q̄ tu videas sup. eū vti nūc opib⁹ accisis. i. imunitis. in agello metato. i. vbi miles q eū inuasit castrametat⁹ est. Aut metato. i. occupato ab vmbreno illic castrametanti: vel ad mēsurā illi pro mercede locato: q olim ꝑpri⁹ erat (victis enī brutianis quorū ptes secutus erat: ab augusti militib⁹ possessiōibus suis priuat⁹ erat) ofellū dico fortē. i. strēnuū colonū merce de. i. mercēnariū: cū pecore & gnatis. i. auxilio pecoris & liberoꝝ: ex quo & agro cōducticio strē nue viuit. Noui inquā ofellū narrātē. i. recitādo dicētē. ego nō edi. i. comedi: luce ꝓfesta. i. ꝑcula festo: ante festū. i. die nō festo quicūq; esset: temere. i. quasi: quic q̄ ꝓter holus cū pede pnę. i. cruris porcini cū ꝑte pulposa: fumosę. i. fumo īduratę: ac seu. i. siue hospes. i. aliqs amic⁹ hospitio recipiēdus gratis & iure hospitalitatis venerat mihi post longū tp̄s: siue vicin⁹ existēs grat⁹ con uiua venerat mihi vacuo. operū. i. cessanti ab ope ꝓ imbrē. i. ꝓpter imbriū vehemētiā: bñ erat sup. nobis nō piscib⁹ petitis. i. deq̄sitis vrbe. i. ab vrbe. s. pullo atq; hedo (pullus est fœtus gallinę: hedus caprę: vt notissimū est. vterq; aūt rusticis pabilis) Tū. i. inde post priorem mēsam q̄ scdm Seruiū erat carniū: vua pēsilis. i. q̄ suspēsa cōseruata erat. & nux ornabat scdas mēsas. q̄ erat pomorū & reliquoꝝ fructuū. cū ficu duplice. i. recēti & arida: aut quę ficu quę duplex est. i. duplici ꝑte ꝑta: sūt enī bifeęe. i. bis ferētes ficus ꝓlīmę. Post hoc. i. post talē cibationē: erat ludus. i. q̄dā recreatio aīę: portare: culpa existēte mgra. i. ꝓhibēte nos modū excedere sicut mgr̄ discipulos co ercet: hoc ē timuim⁹ in potādo incurrere culpā: sicut discipuli mgr̄m. nā nō erat alius mgr̄ nobis quē vereamur p̄terq̄ fœditas culpę quā incurrere noluim⁹. Ac: vt sup. ceres: dea frumēti: venera ta. i. solēnitate tali honorata: surgeret ita. i. ꝑ talē festiuitatē: altò culmo: explicuit. i. exporrexit et sine plicis fecit: vino. i. potu vini: feria. i. serioſitatē frontis cōtractę: in rugas. s. & plicas mo re tristiū. Noui etiā sup. narrātē. Sęuiat fortuna: atq; moueat nouos tumultus. i. noua bella & ex pulsiones colonoꝝ veterū q̄tū imminuet. i. auferet ipa: hinc. i. ab hoc statu meo? q. d. vix qcq̄. Q̄to ego sup. nitui: aut vos o pueri. i. ministri ac familiares mei: nituistis. i. splēdidi fuistis pci⁹ id ē magis sobrię: vt. i. post q̄ nou⁹ īcola. s. vmbren⁹ venit huc. i. ī hāc possessionē meā? q̄ sup. ꝑ us nitui ac vos nituistis. q. d. ī nullo. Nā natura nō statuit herū ꝓprie telluris. i. terrę: neq; illū nec me: nec quēq̄. Ille. s. nou⁹ hospes vmbren⁹ expulit nos (Hec aūt dicit nō sine nota tpis sui: & ita tāgit augustū licet amicū. iuxta qđ dictū est. Oē vafer vitiū: ridēti flacc⁹ amico tāgit) neq; cies. i. ꝑdita & luxuriosa vita: aut iscitia. i. ignorātia vafri iuris: aut postremū heres viuacior. i. diuti⁹ vi uēs expellet eū. s. vmbrenū: ager sup. q dī nūc vmbreni. s. militis: dict⁹ nup ofelli. i. me⁹ erit nul li ꝓpri⁹. i. ꝑpetu⁹: sed cędit ī vsum. i. cōmodabit vsus ei⁹ nūc mihi nūc alij: quocirca. i. q̄ propt o pueri: viuite fortes: & opponite fortia pectora reb⁹ aduersis. q. d. forti aīo poteritis fortunā cōtē nere: & ī vtraq; fortuna lęti⁹ viuere. Ex his g⁹ manifestissime cōuincit ofellū fuisse verū agricolā nō stoicū: nā si horati⁹ eū puer colonū nouit: nūcq; ī agro eodē mercēnariū viuere vbi olī dns vi uebat: certū est q⁹ neq; olī neq; nūc ꝑbus sit. Nec facit cōtra auctatē añdictorū: nā ī his q̄ ad econo micā ptinet: expiētia sūma mgra ē. Multa aūt sūt q̄ diligēs lector ꝑ se ānotare poterit. Nō autē placuit acronē in h⁹ seq vt ordo sit: noui narrātē nō temere. sed noui narrātē. ego temere. i. fere ñ edi &c. neq; ī hoc se fordidū fuisse fatet sed frugalē: qa nō dicit se comedisse solū hol⁹ dieb⁹ ꝓsestis: sed hol⁹ cū ꝑna: q cib⁹ agricolę satis splēdid⁹ ē. Notatu aūt dignū est q⁹ vicinū dicit sibi gra tū cōuiuā fuisse significās p h⁹ cōcordiā & bñ ficētiā int vicinos sūmope eē seruādā. Pōdero si⁹ āt est qđ prius dixit q⁹ sapiēs aptat ī pace ea q̄ sunt idonea bello: nō vt bellū inferat sed propulset. Magnę aūt fortitudinis est prouocare quodāmodo fortunā: sicut ofellus dicens. Sęuiat atq; no uos moueat fortuna tumultus. Sed illud iucundissimū: q⁹ q̄to quis minus habeat: tanto contra fortunam armatior fit. Nihil enim habenti nihil auferri potest. vñ subdit cām securitatis suę dicens. Quantū hic īminuet. q. d. minimū. Nec caret pondere suo q⁹ ostēdit nullū ꝑpetuū esse here dem: graphice aūt enūerat ea quibus heredes mutari solēt: aut ꝑ nequā vitam ꝓpriā: aut per in-

quã cauillationẽ:alicui⁹aliena iura inuadẽtis:aut poſtremũ per ſucceſſorẽ:qa morituro nihil per petuũ eſt:nihilqꝫ a nobis hic ꝓpetuo poſſideri p̃t:niſi de more ꝓpetuũ voces:qđ ad finẽ vitę du ratuꝝẽ .Q đ aũt ī fine dic.t.quocirca viuite fort.poti⁹crederẽ hora.q̃ ofelli verba eo q̄ phica ſũt

Argumentum Aſcenſianũ ſatyrę tertię ſecundi.

Tertia mortales docet inſanire fere omnes.

Ordo eſt. Tertia ſũp.ſatyra ſecũdi libri:docet fere oẽs mortales inſanire.i.ſtultos eſſe.

SIc raro ſcribis. Inducit dama ſippũ ex mercatore ſtulto:ſtoi cum nõ ſane prudẽtẽ effectũ : oẽs mortales inſanire ac ſtultos eẽ p̃dicã tẽ:& p̄mũ ip̃m poetã q̄ deſidię deditus rarius ſcribat. In qua re admirãdũ eſt:ingeniũ poetę:q nõ ſe repręhẽdit: ſed repręhẽdentẽ cum ſe tum alios inducit:& eum qdẽ nõ repręhẽſibilẽ:nec de re turpi ſane rep̃hẽdentẽ:nõ autẽ oblitus moris ſui poeta mlta iucũda ſeriis imiſcet. Ordo eſt(O horati inquit damaſippus interpretatur autem domitor equorum ſi quis nominis iterpretationẽ poſcat) tu ſcribis ſic.i.intantum raro:vt nõ poſcas toto anno.i.vt dicunt p to tum annum:mẽbranã in qua.ſ.ſcribas: quater retexẽs.i.reſoluẽs & deſtruens:q̃q ſcriptoꝝ.i.quęcũq priuſ ſcripſiſti:irat⁹.i. ſuccẽſus tibi q̄ tu benign⁹ ſomni & vini.i.idulgẽs ſomno & vino nil.i.nõ aliquid:nõ canis aliqd dignũ ſermone .i. qđ ſermonib⁹ hoc eſt reliqs ſatyris tuis aſcribaꝝ:qd fiet ſup.tãdẽ a te: tu fugiſti huc.i.ī hũc locũ tepidiorẽ:ab ip̃ſ ſaturnalib⁹.i.poſt ip̃a ſaꝝnalia feſta q̃ celebranꝝ ī decẽbri; quo mẽſe maxie viget frigus:cui⁹ ipatiẽs erat horatius.Ergo tu ſobri⁹.i.nõ pot⁹vt ſoles eẽ:dic aliqd dignũ ꝑmiſſis.ſ.ſatyris:icipe ſup. ſcribere:nil eſt ſup.qđ obſtet. Calmi:qb⁹ ī italia fere ſcribũt ſicut alibi pẽnis : culpanꝝ.i.dãnanꝝ fruſtra.i.ſine cã(Hũc locũ p̄ſius aſſumpſit in ſatyrã cui⁹ principiũ.Nempe hoc aſſidue)et paries .ſ. ad lecticã tuã cęra illitus : natus.i.effectus diis atq poetis iratis id eſt malo auſpicio cum non conſequatur finem ſuum (Finis autem eſt vt ſcribas qđ non facis.Nam poetę:ne carmina quę noctu occurrerint perirẽt:cęratos parietes habebant:& ſtilum appenſum:quo ea ſcriberent:id autem poetam neglexiſſe arguit)laborat id eſt in periculo reprobationis eſt:immeritus id eſt citra demeritum & culpã ſuã. Atqui.i.attamẽ certe: vult⁹.i.p̃ſe ferẽtia erat ſup.tibi : minan

Satyra tertia

SIc raro ſcribis vt toto nõ quater anno
Mẽbranã poſcas ſcptoꝝ quęcq retexẽs
Iratus tibi:q̄ vini ſomniq̄ benignus
Nil dignũ ſermone canas:quid fiet:ab ipſis
Saturnalibus huc fugiſti:ſobrius ergo
Dic aliquid dignũ promiſſis.incipe.nil eſt.
Culpãtur fruſtra calami : immerituſq laborat
Iratis natus paries diis:atq poetis.
Atqui vultus erat mlta & p̃clara minantis
Si vacuũ tepido cepiſſet villula tecto.
Quorſum pertinuit ſtipare platona menãdro
Eupolin archilochũ comites educere tantos:
Inuidiam placare paras virtute relicta:
Contẽnere miſer.vitanda eſt improba ſiren
Deſidia:aut quicquid vita meliore paraſti:
Ponendũ ęquo animo.dii te damaſippe deęq
Verum ob conſiliũ donent tonſore : ſed vnde
Tam bene me noſti:poſtq̃ oĩs res mea ianum
Ad medium fracta eſt:aliena negocia curo
Excuſſus ꝑpriis. olim nam quęrere amabam
Quo vafer ille pedes lauiſſet ſiſiphus ęre.
Quod ſculptũ infabre.& qđ fuſum durius eẽt
Callidus huic ſigno ponebam millia centũ:
Hortos egregiaſq domos mercarier vnus
Cum lucro norã:vnde frequẽtia mercuriale
Impoſuere mihi cognomẽ compita.noui
Et miror morbi purgatũ te illius, atqui

Emouit veterem mire nouus vt solet:in cor
Traiecto lateris miseri capitis ve dolore
Vt letargicus hic cũ sit pugil.& medicũvrget
Dũ nequid siʒe huic.esto vt libet.o bone te ne
Frustrere:insanis & tu stultiq; prope omnes
Si quid stertinius veri crepat. vnde ego mira
Descripsi docilis p̃cepta hęc tẽpore quo me
Solatus iussit sapiẽtẽ pascere barbam.
Atq; a fabritio nõ tristem ponte reuerti:
Nã male re gesta.cũ vellem mittere operto
Me capite in flumẽ dexter stetit:& caue faxis
Te quicq̃ indignũ.pudor:iquit:te mal⁹ vrget
Insanos qui inter vereare insanus haberi
Primũ nã inqrã:quid sit furere:hoc si erit in te
Solo:nil verbi:pereas quin fortiter:addam.

tis.i ei⁹ q seuere ꝓmitteret mꝫta & p̃clara:sup.a te scribẽda eẽ:si villula .i. modica villa:hoc est possessiũcula & dom⁹ rustica i agro tuo cepisset sup.te . vacuum.i.exptẽ curarũ:hoc est ociãtẽ: tepido.i.a frigore tpato:tecto . Quorsũ .i. quo versus hoc ẽ ad qđ cõmodũ: ptinuit:stipare.i.cõprimere:sicut q nauẽ faciunt rimas obstruũt stuppis & ita stipãt id ẽ cõdẽsant eas:hoc ẽ cõpressum ferre tecũ:platona.i.opa platonis:męnãdro id est cũ opibus mœnãdri declinaẽ (ne ignores puer)hic plato. nis.ni.nẽ . lati ne: vꝫ hic platon nos.ni platona more greco:bñ aũt enumerat libros qbus ad satyras scribẽdas opus ẽ:videlicet philosophoꝝ ꝓ sentẽtijs & cõicoꝝ ꝓ imitatione)& quorsũ ptinuit educere.i.ex vrbe in agrũ ducere tantos comites.s. platonẽ philosophũ : menãdrũ nouę comœdię p̃sem.Eupolĩ veteris comœdię diligẽtẽ scptorẽ:archilochũ:iãbici carminis p̃cipẽ: vñ acerbitatẽ stili depromat? Paras tu placare iuidiã.i.molestiã et odiũ ppꝫi(sicut ibi inuidiã nimio cultu vitare memẽto:& hoc virtute q̃ est ĩ illa correptiõe fraternali p satyrã)relicta.i.neglecta: hoc ẽ an ideo virtutẽ derelinqs ne cuiq̃ odio aut molestię sis? O miser si hoc facis tu cõtẽnere.i.cõtemneris pe.lõga(Est enĩ futuri ĩdicatiui)hoc est vilipẽderis:qa tu q̃ris tectoriũ ac velamen desidię tuę. Desidia exñs ĩproba.i.ĩprobãda & ĩuerecũda siren.i.allectrix & deceptrix dulcedine sua:vt sirenes cãtu decipiebãt:est vitãda.i.effugiẽda tibi. Aut quicqd sup.virtutis aut gꝫię bonęq; opinionis:pasti.i.acqsisti vita meliore:hoc ẽ meli⁹ viuẽdo.s.in labore ac studio phię:est ponẽdũ id ẽ deponẽdũ & renũciãdũ tibi ęquo.i.placito & ĩ vtrãq; fortunã pato aĩo. Rñdet poeta.damasippe:dijq; ꝑ et deę:donẽt te tõsore.i.benigne cõferãt tibi tonsorẽ:ob.i.ppt verũ cõsiliũ i. qa dedisti mihi cõsiliũ(Et id amare dicit poeta:sed prudẽter ne videaẽ approbare q̃ damasipp⁹ obiecerat.Nil enĩ tristi⁹ accidere posset id gen⁹ cui⁹erat damasipp⁹.i.plixa barba & baculo sęuerocq; supcilio se philosophos ostẽtãti⁹ cũ ignari & nequã sint:ĩpcaẽ ergo damasippo vt ei barba tõdeaẽ:qđ ille minime cupiebat) Sed vñ nosti me tã bñ? Rñdet damasippus. Postq̃ ois res mea fracta .i.ĩminuta ac depdita est ad ianũ.i.statuã iani:mediũ q̃ est media triũ ad quã creditores & fœneratores.i. qui dabant aut accipiebant ad vsuram cõuenire solebãt:vel ad mediũ. i . dimidiatũ et semifractũ: qui i foro stabat:hoc est postq̃ ego pdidi oẽs res meas:& nõ debeo curare eas ego curo aliena negocia:excussus.i.eiect⁹ ppriis sup.negociis.Nã ego amabã oli.i.tpe ꝑterito: q̃rere.i.inqrere:quo ęre:ille.i.notissim⁹ artifex:noie sisiph⁹:lauisset pedes.i.vñ pelues feciſſet.h° ẽ inqrebã ęs corithiũ:& q̃rere sup.qđ ęs eẽt sculptũ ifabre.i.durĩt & sine arte:& qđ sup.eẽt fusum duri⁹.i.rudi⁹:& min⁹ viuũ exp̃mẽs(cui⁹ cõtrariũ est illud. Excudẽt alij spirãtia molli⁹ ęra: Credo eqdẽ viuos:ducẽt de marmore vult⁹. Laudaẽ enĩ op⁹ molle:sed opifex molꝫ vituperaẽ)Ego callidꝰ.i.multũ expt⁹(& hoc p irrisionẽ sui dicit)ponebã.i.cõstituebã huic.i.alicui signo: cẽtũ milia.s.nũmoꝝ.Ego vn⁹.i.sol⁹:norã.i.nouerã mercari cũ lucro(nõ suo:sed vẽditoris: verũ ironicos oia dicit)egregias domos:vñ freqntia cõpita.i.mꝫtitudo ppꝺoꝝ ad cõpita.i loca q̃ pꝛes petũt cõuentiũ:ĩposuere.i.ĩposuerũt mihi cognomẽ mercuriale.i.dixerũt me mercurialẽ hoc ẽ vafrũ & callidũ in mercib⁹ emẽdis & vẽdẽdis more mercurij. Rñdet Horatius etiã irrisorie.Noui.s. qđ dicis:& miror te purgatũ illi⁹ morbi.sup.macula.& insania. Atqui.i.sed quõ (inqt damasip⁹.miraris me purgatũ:nou⁹morb⁹sup.i.noua spẽs isanię:mouit.i.amouit vt solet:veterẽ sup. morbũ.vt.i.quẽadmodũ hic.i.aliqs: letargic⁹.i.morbũ obliuionẽ inducentẽ patiẽs cũ.i.qñ fit pugil.i.frenetic⁹ vnũquẽq; lacessens:& vrget.i.cędit ac pulsat medicũ : & hoc dolore lateris.ve

pro vel miseri capitis traiecto.i. trãsmisso: in cor.i. mẽtẽ. hoc ẽ dũ ex obliuioso fit frenetic⁹. Rñdet horati⁹. Esto vt lubeꝫ.i. sis frenetic⁹ & furioꝰus ad libitũ: dũ.i. dũmõ ne q̃d.i. nõ aliqd simile sup. fiat aut tu facias: huic.i. mihi. hoc ẽ dũmõ me nõ cẽdas aut vrgeas. Ad qđ rñdet damasipp⁹ ĩgrediẽs p̃ncipale ĩtẽtũ hui⁹ satyrę: videlicet oẽs ĩsanire: dicit o bone sup. vir horati: ne frustrere i. frustreris te. hoc est ne frustra tibi placeas: insanis: &.i. etiã tu: q̃ pro et: oẽs ꝑpe.i. q̃si sũt sup. stulti: si stertini⁹. f. stoic⁹: crepat.i. cũ crepitu docet: q̃d.i. aliqd veri. vñ.i. abs quo stertinio ego docilis.i. capax doctrinę ei⁹: descripsi hęc mira p̃cepta.i. hęc padoxa eo tpe quo ĩpe solat⁹.i. cõsolat⁹ me: iussit barbã sapiẽtẽ.i. sapiẽtię indicẽ. crescere sup. mihi.i. iussit me philosophari: atq̃ iussit me reuerti.i. redire nõ tristẽ.i. hilarẽ: a põte fabricio.i. quẽ fabrici⁹ supra tyberim struxerat. Nã re male gesta .i. post q̃ oẽm rẽ pdiderã cũ ego vellẽ me mittere ĩ flumẽ.i. ĩmergere: capite opto vt cõstãti⁹ id facerẽ (Ne eni formidie mortis aut terrore: aut aliquo alio reuocent a misero ꝓposito: solẽt sic despãtes caput tegere: vt vno ĩpetu se p̃cipitẽt (ĩpe sup. stertini⁹ stetit dexter. i. vtilis et cõmodus ac ꝓpiti⁹ mihi: & ĩquit caue demasippe: faxis.i. ne facias (caue hic tertię ẽ cõiugatõis sicut ĩ epl̃is. Vade: vale: caue ne titubes: qa scđa corripit) q̃cq̃ te indignũ.i. qđ hoiem nõ decet: cuiusmodi ẽ seip̃m submergere: & in q̃t mal⁹.i. pnicioꝰus pudor vrget.i. ĩpellit te q vereare.i. verearis: hñi ĩsan⁹ int̃ insanos. Et si damasipp⁹ q̃rat: quõ sũt alij ĩsani q me deceperũt. Rñdet ad hᵒ stertin⁹. Nã ego ĩq̃rã p̃mũ q̃d sit furere. & si sup. hᵒ. f. furere erit ĩ te solo. ego nil.i. nõ aliqd . ñ ad dã aliqd verbi.i. aliqđ verbũ: quin.i. quomin⁹: hoc ẽ nõ pereas.i. moriaris fortit̃.i. fotti animo.

Quẽ mala &c. Describit primo stultitiam iducturus varia gña stultorũ. Ordo ẽ. Portic⁹ & grex.i tota sęcta & schola: chrisippi.i. stoica ĩ qua plurima scripsit chrisippus: autumat.i. opinat̃: aut asserit: eũ sup. quẽ mala.i. praua & pnicioꝰa stultitia: & q̃cũq̃ ĩscitia.i. ignorãtia aut veri.i. veritatis. agit.i. ĩpellit cę cum: eẽ sup. stultũ (maior ergo est. Qui cũq̃ malã stultitiã aut quãuis ignorãtiã habet: insanus est) hęc formula.i. hęc p̃ positio hęc maxima tenet ppl̃os & magnos reges: sup. omnes excepto sapiẽte (Minor est. sed omnis tã popularis q̃ rex: prẽter sapiẽtem: habet stultitiã aut ignorãtiã prauã. vnde sequit̃ cõclusio. ergo oĩs homo est insan⁹. quã stertini⁹ vt recitat damasippus sic ꝓbauit). Nũc o damasippe post q̃.f. docui q sint stulti atq̃ insani: accipe.i. ĩtellige: nũc q̃re oẽs sup. hoĩes desipiãt.i. male sapiãt ac stulti sint: ęque.i. ęqualit̃: ac.i. sicut tu: omnes dico illi q posuere.i. indidere tibi insano nomẽ.i. agnominãdo vocauerũt insanũ. velut.i. quemadmodũ: in sup. silui⁹ vbi error pellit de certo tramite.i. cęrto ĩtinere: sup. hoĩes palãtes i. errabũde vagãtes: passim.i. quasi p sin gulos passus. ille.i. vn⁹ eoꝝ: abit.i. aberrat: sinistrorsum .i. ĩ sinistrã ptẽ: hic. id est alius dextrorsum.i. dextram ptẽ: vnus.i. ęqualis error.i. vitiũ erroris est vtriq̃: sed illudit variis partibus: quia non in eandẽ ptẽ aberrant. Crede te insanum hoc modo: vt ille q de te deridet exĩstens nihilo.i. in nullo sapiẽtior te:

Quẽ mala stultitia & quęcũq̃ ĩscitia veri
Cęcũ agit: insanũ chrysippi porticus & grex
Autũat: hęc ppl̃os: hęc magnos formꝫa reges
Excepto sapiente tenet. nunc accipe quare
Desipiant omnes ęque ac tu: qui tibi nomẽ
Insano posuere: velut siluis vbi passim
Palantes error certo de tramite pellit
Ille sinistror sũ: hic dextror sum abit, vn⁹ vtriq̃
Error: sed variis illudit partibus. hoc te
Crede modo insanũ nihilo vt sapiẽtior: ille
Qui te deridet caudã trahat. est genus vnum
Stultitię: nihilũ metuẽda timentis: vt ignis
Vt rupes fluuioq̃ in cãpo obstare queratur
Alterũ & huic variũ & nihilo sapiẽtius: ignes
Per medios fluuioq̃ ruẽtis. clamet amica
Mater honesta soror. cũ cognatis. pater . vxor
Hic fossa est ingens: hic rupes maxima: serua.
Non magis audierit q̃ fusius ebrius olim
Cum ilionã edormit catienis mille ducentis
Mater te appello clamãtibus . huic ego vulgũ
Errori similem cunctũ insanire docebo.
Insanit veteres statuas damasippus emẽdo

Integrę eſt mentis damaſippi creditor: eſto.
Accipe quod nunq̄ reddas mihi: ſi tibi dīcā
Tu ne ſanꝰ eris: ſi acceperis: an magis excors
Reiecta pręda quā pręſens mercurius fert:
Scribe decē nerio. nō eſt ſatis: adde cicutę
Nodoſi tabulas centū. mille adde cathenas.
Effugiet tamē hęc ſceleratus vincula ꝓteus
Cum rapies in iura malis ridentē alienis.
Fiet aper. mō auis: mō ſaxū: & cū volet arbor.
Si male rem gerere inſani eſt: cōtra bñ ſani
Putidius multo cerebrū ē mihi crede perilli
Dictantis quod tu nunq̄ reſcribere poſſis
Audire atq̄ togā iubeo cōponere. quiſquis
Ambitione mala aut argenti pallet amore.
Quiſquis luxuria triſti ve ſuperſtitione:
Aut alio mentis morbo calet. huc ꝓpius me
Dum doceo inſanire oēs vos ordine adite.

trahat caudā. ſ. vulpis .i. ita deridēdus ſit: vt is cui pueri affigūt caudā vulpinā vt eū deridendū notent. vnū genus ſtultitię eſt timētis. i. vnū eſt genus ſtultorū timentiū nihilū. i. in nullo metuēda: vt. i. ac ſi q̄ratur. i. conquerat: ignis .i. ignes: rupes. i. ſaxa rupta: & fluuios obſtare in cāpo. i. loco plano & capaci. Alterū ſup. eſt genus ſtultitię: variū. i. diuerſum: huic. i. ab hoc iā dicto: & nihilo. i. in nullo ſapiētius videlicet ſtultitię: ruētis. i. precipitāter currētis per medios ignes & fluuios .i. alij peccant puſillanimitate: alij temeritate. Dū aūt ſic temerariꝰ ruit: clamet amica: clamet mater: clamet ſoror honeſta: clamet pē & vxor cū cognatis .i. cōſanguineis & affinibus clamet. ſ. dicēs. hic eſt ingēs foſſa: hic ē maxia rupes ſerua. i. ſalua te ne p̄cipiteris: ipſe ſequēs furorē ſuum: nō magis audierit. ſ. amicos reuocātes: q̄ fuſius: actor tragediarū: ebrius. i. cū eſſet ebrius: ſup. audiuit cū edormit. i. edormiēdo vult rep̄ſentare ilionā id eſt filiam hecubę ſororē polydori: & hoc mille ducētis catienis. i. actoribꝰ ꝓſonā polydori. & hoc mille ducētis catienis .i. actoribꝰ perſonā polydori agētibus clamātibus: mater te appello: ſoror ſepeli me. Hic locꝰ ſane iucūdus ē: ſed qa hyſtoriā tāgit nō oībus vt vereor ītellectus. Eſt aūt talis Iliona filia priami & hecubę nupta fuit polymneſtori: cui pater cū iam diffideret rebus troianis vt aliq̄d gñis ſui ſupeſſet polydorū filiū cū grādi pōdere auri cōmiſit: polymneſtor aūt videns greęcos victores: res agamēnonias: victricia q̄ arma ſecutꝰ: polydorū obtrūcat & auro vi potit. vt dicit Virg. in. iij. ænei. De hac aūt re facta erat tragedia in qua aīa polydori ſepulti apparuit ſorori appellās eam matrē: vt materna pietate vteret in ſe ſepeliendo. Hanc aūt fabulā cū fuſius & catienus agerēt: fuſius ꝓſonā ilionę dormiētis: & catienꝰ ꝓſonā polydori interpellātis: cōtigit aūt q̄ fuſius potus ac ebrius: dū vellet ſimulare dormientē: tam ꝓfunde dormiuit q̄ catienꝰ clamās altiſſima voce: mater te appello: ip̄m excitare nō potuit. Ita dicit tam demēs ac obſtinatus reperiē modo quiſpiā: vt ſi ab errore reuocet nō plus audiret q̄ fuſiꝰ audiuit catienū: etiā ſi mille ducēti catieni clamarēt. Nūc ad reliqua. Ego docebo cunctū vulgū. i. vilē populū (dī aūt hic aut hoc vulgus) inſanire: ſimilē. i. cōſimiliter huic errori. i. ad hunc errorē. Damaſippus inſanit. i. tu inquit ſtertinius (vt nūc narrat damaſippus) Damaſippe inſanis emēdo veteres ſtatuas. q. d. id notoriū eſt. ſed q̄ro ſup. nūquid creditor damaſippi eſt integrę mētis? q. d. minime: qđ in ſequē tibus ꝓbat. (Sed attēde q̄ textus fere hñt: integer eſt mētis: vbi grāmatice & ſtāteverſu dixeris. Integrę eſt mētis: ſed forte ꝓpter coincidētiā vocaliū vitandā dixit īteger. malim tñ integrę eſt mētis legere) Eſto. i. cōcedamus eū eſſe ītegrę mētis: ſed tñ ſi ego dicā tibi: accipe id ſup. qđ nūq̄ reddas mihi: neꝓ an: an eris tu inſanꝰ ſi accepis: an magis excors. i. ſiue corde p̄da quā mercuriꝰ .i. deus mercū: pñs. i. fauorabilis: fert. i. affert tibi: reiecta. i. repulſa a te. q. d. Eodē mō inſanior fuit creditor q damaſippo ꝓdito hoi credidit qđ nunq̄ eſſet receptorꝰ: q̄ damaſippus q id a venditore auaro: eo aīo quo a deo vltra offerēte accipet accepit. Et ſi qs dicat creditores obligatōes a debitore petebāt docet eas exēplo nerij nihil ꝓdeſſe dūmō nō ſit ſoluēdo q obligationē dedit. Ordo eſt. Scribe nerio decē. i. obliga damaſippū ei in decē. Rñdet neriꝰ. nō ſatis eſt ſup. eū obligatū eſſe. adde centū tabulas cicutę: illiꝰ fœneratoris: nodoſi. i. multis nodis & obligationibus implicātis. adde mille cathenas. i. obligatiōes: tñ ꝓtheus ſceleratꝰ effugiet hęc vincula. i. ipſe debitor verſipellis effugiet eas obligatiōes. ſicut ꝓtheus deus maris & cuſtos vitulorꝫ marinorū &

Iliona

reliqui pecoris marini: effugit vincula eo⁹ qui dormientē oppreſſerūt reſponſa petituri. vt. iiij. geor. Virgili⁹ docet. & cū i. qñ tu rapies hunc. ſ. perditū debitorē: in iura ridentē. i. exultantē de malis alienis. ipſe fiet aper: & modo. i. aliqñ auis: & modo. i. aliqñ ſaxū: & cū volet arbor. Sunt q hęc intelligāt ſimpl'r: vt ſit: mutabit ſe in varias figuras ſicut ꝓtheus faciebat. Alij ſignāter ſingula dicta putēt: vt per aprū intelligāt cōplices qui vi eripiāt: ſicut reliq porci clamāti apro ſuccurrūt. per auē celerē fugā. per ſaxū fortē reſiſtentiā. per arborē inuaſionē. Si inſani eſt. i. ad inſanū pertinet: gerere. i. adminiſtrare & gubernare rem ſuā male: & ſi cōtra. i. ecōtrario ſani ſup. eſt hoīs gerere rem ſuā bene: tunc crede mihi: cerebrū perilli illius vſurarij dictātis. i. ꝓnunciātis qđ ſcribas. i. te ſcribere in obligatiōe faciētis: qđ tu nunq̄ poſſis reſcribere. i. perſoluēdo delere: eſt multo putidius. i. corruptius & inſanius ſup. q̄ accipiētis. Ego iubeo (inqt ſtertinius) audire atq; cōponere togā. i. diſponere ad audiendū attētius. Quiſqs pallet. i. pallidus efficit: aut malā ābitione. i. cupiditate bono⁹: aut amore argēti. Quiſqs pallet luxuria: aut triſti ſupſtitione: aut calet. i. ardet alio morbo mētis: adite vos oēs huc. i. ꝓpius me: donec ego doceo oēs inſanire. i. inſanos eſſe. Hęc enī genera ſtultitię iam dicta hic late patebunt: & primū auaricia.

Auari

Helleborū Anticyra.

Danda ē hellebori. Primū dānat auaricīā tanq̄ ꝓnicioſiſſimā peſtē: oſtēdēs auaros q̄maxime inſanos: & quodāmō ſolos inſanire: quia oēs peccamus auaricia. i. mala quadā cupiditate: aut faciendi prohibiti: aut omittēdi mandati. Dicit ergo ad eos purgandos opus eſt fere tota anticyra. i. omni helleboro in anticyra naſcēti. Eſt aūt herba ad purgandū a noxijs humoribus aptiſſima: p̄cipue alba: eaq; tutiſſime in anticyra fumebaſ: ad quā ob id magni viri perexiſſe legūtur. Poteſt eſſe & alia cauſa cur totā anticyrā auaris deſtinet: qa videlicet peſſima eſt peſtis & difficillimū purgabilis: cū ne ſenectutē quidē deferat: ſed vel maxime vexet. Ordo aūt eſt Multo maxima pars hellebori. i. herbę ab inſania purgatiuę danda eſt auaris: tanq̄ maxime inſanis. & neſcio an ratio deſtinet. i. addicat attribuat illis. ſ. auaris: omnē anticyrā. i. oē helleborū illic naſcēs. vel qa ſoli auari: vel qa p̄cipue inſaniūt. Heredes ſtaberi: illi⁹ auari cui ꝓſuaſū erat ditiſſimū quēq; beatiſſimū eſſe (qui vt poſt mortē beatus p̄dicetur iuſſit ſummā a ſe derelictā ſepulchro incidi: qđ ſi p̄termiſiſſēt heredes: legauit populo centū paria gladiatoꝝ exhibēdorū ab heredib⁹ & viſcerationē opulentiſſimā: cuius rei cognouit populū nō ſegnē executorē fore: ne ergo voluntas illa vltima neglectui eſſet talē pœnā negligētię ſtatuit) incidere. i. inciderūt ſepulchro ſummā ſup. oīm diuitiaꝝ eius exñtes dānati a ſtabero aut forte ſtaberio: ni. i. niſi feciſſēt id: hoc ē incidiſſēt i ſepulchro ſummā dare populo centū paria gladiatorū qui in harena ad ſpectaculū populi cōcertarent & ſe mutuo vulnerarent: atq; dare epulū. i. viſcera-

Dāda ē hellebori multo pars maxia auaris:
Neſcio an anticyrā ratio illis deſtinet oēm.
Heredes ſtaberi ſummā incidere ſepulchro:
Ni ſic feciſſent: gladiatorum dare centum
Dānati populo paria atq; epulū arbitrio arri:
Fruměti quātū metit aphrica. ſiue ego praue
Seu recte hocvolui. ne ſis patruus mihi. credo
Hoc ſtaberi prudētē animū vidiſſe. q̄d ergo
Senſit cū ſummā patrimoni inſculpere ſaxo
Heredes voluit? quoad vixit credidit ingēs
Pauperiem vitium: & cauit nil acrius: vt ſi
Forte minus locuples vno quadrāte periret:
Ipſe videretur ſibi nequior. omnis enī res
Virtus fama decus diuina humanaq; pulchris
Diuitiis parent: quas qui conſtruxerit ille
Clarus erit. fortis iuſtus ſapiens etiam rex
Et quicquid volet hoc veluti virtute paratū
Sperauit magnę laudi fore: quid ſimile iſti
Gręcus ariſtippus? qui ſeruos proiicere aurū
In media iuſſit lybia: quia tardius irent
Propter onus ſegnes. vter eſt inſanior horū?
Nil agit exemplum: litem quod lite reſoluit.
Si qs amat cytharas. emptas cōportet in vnū
Nec ſtudio cytharę: nec muſę deditus vlli:

Si ſcalpra & formas nõ ſutor. nautica vela
Aduerſus mercaturis: delirus & amens
Vndiq; dicatur merito. qui diſcrepat iſtis:
Qui nummos aurũq; recondit: neſcius vti
Cõpoſitis: metuẽſq; velut cõtingere ſacrũ?
Si quis ad ingentẽ frumenti ſemper aceruũ
Porrectus vigilet cũ longo fuſte: neq; illinc
Audeat eſuriens dominus cõtingere granũ:
Ac potius foliis parcus veſcatur amaris:
Si poſitis intus chii veteriſq; falerni
Mille cadis. nihil eſt. ter centũ millibus: acre
Potet acetũ. age. ſi & ſtramẽtis ĩcubet: vnde
Octoginta annos natus cui ſtragula veſtis
Blaptarũ ac tinearũ epulę putreſcat in arca:
Nimirum inſanus paucis videatur: eo q;
Maxima pars hoĩm morbo iactatur eodẽ.
Filius aut etiã hoc libertus vt ebibat heres.
Diis inimice ſenex cuſtodis ne tibi deſit.
Quantulũ enĩ ſummę curtabit quiſq; dierũ:
Vngere ſi caules oleo meliore caputq;
Cœperis impexa fœdum porrigine: quare.
Si quiduis ſatis eſt: periuras: ſurripis. aufers
Vndiq;? tum ſanus populũ ſi cędere ſaxis
Incipias: ſeruoſq; tuo quos ęre pararis?
Inſanum te omnes pueri clamentq; puellę:
Cũ laqueo vxorẽ interimis: matrẽq; veneno
Incolumi capite es. qd eĩ? neq; tu h° facis argis
Nec ferro vt demẽs genitricẽ occidit oreſtes.
An tu reris eum occiſa inſaniſſe parente:
Ac non ante malis dementẽ actũ furiis q̃
In matris iugulo ferrũ tepefecit acutum?
Quin ex quo ẽ hĩtus male tutę mẽtis oreſtes
Nil ſane fecit: quod tu repręhendere poſſis,

tionẽ & cõmune conuiuiũ arbitrio. i. ad arbitriũ: arri, i. arrij hoĩs perditi ꝓdigalitate & odio in auaros: & ſupple dare tantũ frumẽti q̃tum aphrica metit. hoc aũt hypbolice dicit: qa aphrica ferax ẽ frumẽti. Dixit itẽ ſtaberus aut iuſſit incidi: ne o lector ſis patru⁹. i. ſeuerus caſtigator mihi (Vñ Perſius. Cũ ſapimus patruos &c. Solent enĩ patrui eſſe rigidiores q̃ pr̃es) ſeu ego volui hoc praue ſeu recte. Credo prudentẽ animum ſtaberi (ironice vocat prudentem. i. prouidentẽ) vidiſſe hoc. i. hoc prudẽter p̃uidiſſe. Quid ergo ſenſit (hęc ſunt verba poetę ad damaſippũ aut damaſippi referentis quõ ad ſtertiniũ loq̃batur) cum. i. qñ voluit heredes inſculpere ſaxo. i. ſarcophago: ſummã patrimoni pro patrimonij. Rñſio. ip̃e credidit quoad. i. q̃diu vixit: pauperiẽ id eſt paupertatẽ. (alibi ſignificat damnũ) eſſe ſupple ingens vitiũ: & nil. i. nõ aliquid: nõ cauit. i. fugit aliquid acrius. i. vehementius q̃ paupertatẽ: vt ſi ipſe periret. i. moreretur forte minus locuples q̃ ad iuſtam ſummã vno quadrãte: ipſe videret ſibi nequior. i. valde nequã. i. homo nihil quiens. i. valẽs aut potens: enĩ pro qa (ſcd̃m iudicium illius) oĩs res videlicet virtus / fama / decus / diuina & humana parent. i. obtẽperant pulchris diuitijs: quas ſupple diuitias: qui. i. quicũq; cõſtruxerit: ille erit clarus / fortis / iuſtus / etiã rex: & quicquid volet: hoc ſperauit paratũ ſibi diuitijs ſup. veluti virtute. i. ſicut per virtutẽ ſtoici ſibi oĩa parata dicũt. Dicit ergo hoc ſtomachoſe ſtoicus: ac ſi dicat. ille miſer credebat omĩa poſſe cõſequi per diuitias: ſicut nos q̃ recte ſapimus: dicim⁹ nos oĩa conſequi per virtutẽ & ſapientiã. Ad quod tunc obijciebat damaſippus nõdum ſtoica diſciplina ĩbutus: ac ſi diceret. Si dicis ſtaberũ inſaniuiſſe q̃ ſic diuitias accumulauerat: quid ariſtippus gręcus ſupple philoſophus fecit ſimile iſti ſupple ſic accumulanti? q. d. nihil: vtpote qui iuſſit in media lybia ſeruos ꝓijcere aurum: quia ipſi ſegnes. i. tardiores ꝓpter aurũ irent. i. ingrederẽtur tardius: vter horũ ĩſanior? Rñdet poeta damaſippo aut damaſippus ſtertinio adducens id qd̃ dialectici dicunt: adducere inconueniens cõtra incõueniens nõ eſt ſoluere. q. d. ſi ariſtippus inſan⁹ fuit nõ ſequit

Non pyladen ferro violare ausus ve sororẽ
Electram: tantum maledicit vtrisq; vocando
Hanc furiã: hũc aliud iussit qd̃ splẽdida bilis.

ſtaberũ ſanũ eſſe: quia exẽplum quod reſoluit litẽ lite. i. qd̃ contra incõueniẽs aliqd̃ adducit aliud nil agit. i. nõ ſoluit aut nihil probat: hoc ẽ licet ariſtippus inſipiẽter egit ꝓfundẽdo: nõ ſequitur ſtaberũ ſapiẽter egiſſe nimis cuſtodiẽdo: imo inſaniuit. qd̃ exẽplis ꝓbat dicẽs. Si qs emat cytharas. i. talia inſtrumẽta muſicalia (quidã male legũt amat) & ipſe cõportet eas emptas in vnũ ſup. locũ exñs: nec deditus ſtudio cytharę: nec vlli muſę. i. nullũ cõmerciũ hñs cũ cytharis: nec ſciẽs eis vti. Si nõ ſutor. i. aliqs neſciẽs ſuere aut calceos facere: emat & cõportet ſcalpra: quib⁹ corũ ſcalpit: & formas quib⁹ calcei formãtur: ſi qs auerſus. i. alien⁹ mercaturis: emat & cõportet nautica vela: ipſe dicaẽ vndiq; delirus & amẽs & quidẽ merito: qui. i. in quo diſcrepat. i. diuerſus & differẽs ẽ: iſtis. i. ab iſtis: q recõdit. i. abſcõdit & fodit in terra nũmos. i. monetã atq; autũ: neſci⁹. i. ignorãs vti cõpoſitis. i. accumulatis: & metuẽs cõtingere ſup. q̃ cõpoſuit veluti ſacrũ. i. tanq̃ rẽ ſacrã. ſicut in prio ſermõe primi dictũ eſt. Si qs vigilet ſemp porrect⁹. i. extẽſus & ꝓſtratus cũ fuſte. i. baculo quo fures arceat ad ingentẽ aceruũ frumẽti: neq; ipſe eſuriens audeat dñs. i. cũ ſit dñs cõtingere: illinc. i. ab illo aceruo granũ: ac ipſe parcus veſcaẽ poti⁹ foliis amaris. Itẽ ſi ſup. quis. i. aliqs potet acre acetũ: & hoc mille cadis chij ſup. vini poſitis. i. locatis: intus. i. in penu: nihil ẽ ſup. qd̃ dixi mille cadis poſitis. Age adhortãdi eſt. q. d. dicam⁹ adhuc fortius: ſi qs ſup. natus ãnos vndeoctoginta. i. ſeptuagĩtanouẽ (Eſt aũt vna dictio: ſed vt dictũ eſt in prĩcipio: vt magis vulgaris videaẽ ſermo: voluit poeta vnã dictionẽ potiſſimũ cõpoſitã in diuerſis verſib⁹ ponere. Eſt aũt idẽ ac ſi dicat vnũ de octogita: ſicut duodeoctogita. lxxviij. & vndeoctogeſim⁹ ac duodeoctogeſim⁹ dr̃ ſic: vndeuigeſim⁹ &c.) Si ergo talis cubet. i. dormiat ſtramẽtis. i. in ſtraminibus cui veſtis ſtragula: putreſcat in arca exñs epulę blaptarũ. i. nociuos vermiũ: ac tineas putreſcat in arca: nimirũ. i. haud dubie: talis ſup. cũ ſit inſaniſſim⁹ videaẽ paucis inſanus: eo q̃ maxia ps hoim iactaẽ. i. in piculo verſaẽ: eodẽ morbo auaricię. ſed q̃ſq; laudat qd̃ amat: & tñ nõ min⁹ inſaniret: vñ exclamat cõtra eũ. o ſenex iimice diis. i. odio habite a diis q̃ tibi bona tribueẽt nõ quib⁹ fruaris ſed torq̃aris: vel q cõtra benignitatẽ deor⁹ facis: cuſtodis vt fili⁹ aut etiã libert⁹ heres ebibat. i. bibẽdo abſumat hoc qd̃ cuſtodis: ne tibi deſit ſup. aliqd: in q̃ re ſtulte agis. enĩ ꝓ qa q̃tulũ. i. q̃tũ modicũ q̃ſq; dierũ. i. qlibet dies curtabit. i. auferet ſũmę: ſi cœpis ſaltẽ in ſenectute: vngere meliore oleo caules & caput exñs fœdũ porrigine. i. vlcere fœdo aut ſcabie ĩpexa. i. q̃ gñata eſt: qa nõ pecteris. Dicet fortaſſis auarus. ego nõ appeto delicias aut lętitias: modicũ mihi ſatis ẽ: nõ peto pecti aut vngi ãt vnctis veſci: faciãt hoc delitijs affueti. Cõtra qd̃ dicit ſtertinius. Si qduis. i. q̃is res etiã minima ſatis ẽ tibi: q̃re piuras: furtipis aufers vndiq;. i. ex oi pte. i. oĩbus quib⁹ potes modis etiã iuſtis accumulas: tun. i. tu ne: vel tũ. i. tũc ne: tu ſan⁹ ſup. eſſes ſi icipias cędere. i. pcutere ſaxis ꝑpm & ſeruos quos paris. i. paueris: hoc ẽ emeris tuo ęre? q. d. nõ qa oẽs pueri: q; ꝑ & puellę clamẽt te inſanũ. Et cũ. i. qñ tu iterimis. i. necas vxorẽ: laq̃o. i. ſtrãgulas eã vt dotẽ eius hẽas: & cũ interimis matrẽ tuã veneno: es tu icolumi. i. ſano capite? Quid enĩ. i. cur nõ dicaris icolumi capite: qa neq; facis hoc argis. i. apud argos in gręcia: vbi oreſtes ſiſ̃e fecit: hoc ẽ matrẽ occidit: nec facis hoc ferro vt demẽs oreſtes occidit matrẽ. q. d. forte dices te nõ eſſe cẽſendũ ꝓptera dementẽ: qa nõ facis apud argos: vbi qa rarũ eſt: oreſtes iudicatus eſt inſanire. ſed romę vbi tot ſũt matrũ interfectores: vt nõ videaẽ inſani hoĩs: ꝓptera tu nõ occidis matrẽ ferro vt oreſtes: q qa hoc fecerat: poſtea inſaniuit. tu vero clã facis hoc veneno: & ita vis te ſanũ aſſerere. ad qd̃ ſtertini⁹ an tu reris eũ inſaniſſe parẽte. i. mẽ occiſa. i. ſolũ poſtq̃ matrẽ occidit ac nõ ipm dementẽ actũ. i. iſtigatũ & ipulſum eſſe malis furijs ad ipſam occidẽdũ añq̃ tepefecit ſanguie. ſ. ferrũ acutũ. i. mucronẽ in iugulo mis. q. d. tu erras ſi hoc reris. Qui. i. quietiã ex quo. i. poſtq̃ oreſtes eſt habitus. i. reputat⁹ mẽtis malę tute. i. nõ añ ſanę: nil ſane. i. oĩno fecit vel nil fecit qd̃ tu poſſis reprẽdere. Nõ auſus violare ferro. i. vulnerare aut occidere pyladen amicũ ſuũ cũ quo nobile par amicor⁹ facit: ve ꝓ vel electrã ſororẽ. maledicit tm̃. i. dũtaxat vtrisq;. ſ. pyladi & electrę vocãdo hãc. ſ. ſororẽ ſuã furiã: & hũc. ſ. pyladẽ aliud. ſ. opprobriũ qd̃ bilis ſplẽdida. i cholera noxia furorẽ generãs iuſſit. Quia ergo nihil tã deteſtabile fecit poſt occiſã matrẽ ſicut cũ eã ex furore occideret patet q; magis inſaniuit añq̃ occiderit q̃ poſtea Lõga ẽ hiſtoria ſed nota quã in prĩcipio Iuue. recitatã iueniẽs: & in. i. ſaty. hui⁹ opis tetigim⁹. Clytẽneſtra vxor agamẽnonis quo tpe vir apd̃ troiã ageret cũ egiſtho adulteriũ cõmiſit & redeũtẽ virũ occidit: ob qd̃ ab oreſte ſuo agamẽnoniſq; filio occiſa ẽ: ob qd̃ facin⁹ oreſtes ſibi viſus ẽ furias pati: & a manibus maternis vexari: ſed a ſorore & pylade ad dianã duct⁹ purgat⁹ eſt: inuẽta illic iphigenia ſorore.

Vndeocto ginta.

Pauper opimius argẽti positi intus & auri:
Qui veientanum festis potare diebus.
Campana solitus trulla: vappãq; profestis.
Quondã lethargo grãdi est opp̃ssus: vt heres
Iam circum loculos: & claues lętus ouansq;
Curreret: hũc medicus multũ celer atq; fidelis
Excitat hoc pacto: mensam poni iubet atq;
Effundi saccos nummorũ: accedere plures
Ad numerãdũ. hoiem sic erigit: addit & illud
Ni tua custodis auidus: iã hęc auferet heres.
Mẽ viuo? vt viuas igit̃ vigila. hoc age: qd vis?
Deficient inopem venę te: ni cibus atq;
Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
Tu cessas? agedum sume hoc ptisanariũ. orizę
Quãti ẽptę? paruo. q̃ti ergo? octussib⁹. heheu
Quid refert morbo an furtis pereãq; rapinis?
Quis nã igit̃ sanus? q nõ stultus: quid auar⁹?
Stultus & insanus: qd si quis nõ sit auarus:
Continuo sanus? minime. cur stoice? dicã.
Non est cardiacus. craterum dixisse putato:
Hic æger recte est igitur: surgetq;? negabit:
Q; latus aut renes morbo tentãtur acuto
Non est periurus neq; sordidus: imolet ęquis
Hic porcũ laribus. verũ ambitiosus & audax.
Nauiget anticyrã. quid eni differt balatrone:
Dones q̃cquid habes. an nunq̃ vtare paratis?
Seruius oppidius canusi duo p̃dia diues
Antiquo censu natis diuisse duobus
Fertur. & hoc moriẽs pueris dixisse vocatis
Ad lectum: postq̃ te talos aule nucesq;
Ferre sinu laxo: donare & ludere vidi:
Te tyberi numerare: cauis abscõdere tristẽ
Extimui: ne vos ageret vesania discors.

Pauper opimius &c. Ponit aliud exẽplum detestandę auaricię: quod ex ordine patebit: qui talis est. Opimius vir ille auarus: pauper .i. expers argenti & auri positi intus .i. qđ absconditũ aut in arca positũ habebat. cuius tamẽ egebat: quia tam deest auaro quod habet: q̃ quod non habet: qui solitus potare festis dieb⁹: trulla cãpana. i. in vasculo fictili: quo alij excremẽtum ventris excipiunt veientanũ supple vinũ vile qđ Iuuenalis rubellũ vocat: & solitus potare diebus profestis. i. nõ festis vappã id est vinum euaporatũ: oppressus est quondã. i. quouis tẽpore pręterito: lethargo. i. morbo dormire compellente graui sup. in tantũ vt heres curreret iam lętus & ouãs circũ claues & loculos .i. sacculos pecuniaꝝ. medicus celer. i. expedite curãs: atq; fidelis. s. qui remediũ adhibebat qđ summũ eẽ cognouit: excitat e somno. s. lethargico: hũc. s. opimium auarũ: hoc pacto. i. hoc mõ: ipse iubet mensam. i. tabulã poni ante lectũ ægrotãtis: atq; saccos nũmoꝝ effundi super eam sup. atq; plures accedere ad nũerandũ sup. nũmos: & erigit. i. lecto se erigentẽ facit sic hominẽ. s. opimiũ: & addit illud supple verbũ. s. ni. i. nisi custodis tua o opimi heres auidus. i. cupidus rerũ tuarum auferet hęc. Rñdet opimius. Men. i. me ne viuo. i. viuenre sup. auferet mea? Addit medic⁹. vigila igit̃ vt viuas. dicit opi. Age hoc sup. facio: qd vis sup. ãplius. Ad hoc medicus. venę. i. vires deficiẽt. i. destituẽt te inopẽ. i. impotẽ vel ĩbecillẽ: nisi cib⁹ atq; ingẽs. i valde magna fultura. i. sustentatio accedat. i. addat̃ stomacho ruenti. s. deficiẽti & labãti. Et cũ ille nollet sumere addit medic⁹. cessas tu sup. aliqd falcimẽti sumere. Agedũ: adhortãtis ẽ. q. d. si vis viuere sume hoc ptisanariũ. i. hãc potionẽ ordeaceã Rñdet opi. Quãti emptę sup. sunt orizę. i. ordea maiuscula? Rñdet medic⁹ paruo. s. p̃cio ẽptę sunt: sed auarus nõ confidẽs & volẽs scire inqt. Ergo si paruo quãti sup. sunt emptę? (Iã pueri sciunt tanti quãti pluris & minoris sine substãtiuis in gtõ construi cũ verbis p̃cij: cętera in abltõ. & ergo dixit quãti non quãto: & puo nõ parui: & octussib⁹ nõ octussiũ) Rñdet medic⁹. Octussib⁹. i. octo assib⁹ sup. emptę sunt. Ad qđ opimius. heu-

Trulla

Casus p̃cij

heu: quid refert.i.quid interest an ego
pereã morbo an furtis: ve p̃ vel rapinis
hoc ẽ citius moriar q̃ patiar̃ m e ita spo-
liari: vt octussib⁹ emã ptisan ariũ: & ita
si moriẽdũ est mallẽ morbo q̃ sic mori.
Rñdet ad hoc: aut damasipp⁹ stertinio
aut Hora. damasippo. Igit̃ cũ certũ sit
talẽ esse stultũ: quisnã est sanus.i.sanę
mẽtis? Rñsio: is sup. qui nõ est stultus.
Quid auarus sup. est? Rñsio. stultus &
insan⁹ sup. est. qd sup. dicas si quis nõ
sit auarus: est ne sup. continuo.i. iõ aut
statim sanus? Rñdet stoicus aut dama
sippus stertinio: qd̃ potius credo: aut
poeta damasippo nunc stoico effecto:
minime sup. sanus est. Cur o stoice mi-
nime san⁹ est? Rñsio: dicã. Putato cra-
terũ.i.medicũ illum peritũ dixisse: hic
æger nõ est cardiac⁹.i. nõ patit̃ morbũ
cordis: si sup. tũc dicas: igit̃ recte est.i.
bñ est cũ hoc hoie: q̃ p̃ & ipse sup. surget: negabit sup. medicus: ergo surgere q̃.i. qa latus sup.
tentat̃ morbo acuto: aut q̃ renes eius tẽtant̃.i. afficiũt̃ & torquẽt̃ acuto morbo. Eodẽ mõ si sup.
hic nõ est piurus neq; sordid⁹. Rñsio: imolet hic.i. talis equis.i. iustis & fauorabilib⁹ laribus.i.
diis familiarib⁹ porcũ: dicit alter verũ ipe sup. est ãbitiosus.i. cupidus nimis honor̃: & ẽ audax
.i. temerarius. Rñsio: nauiget anticyrã.i. ad illã insulã vbi helleboro tute vtat̃ vt se purget: quia
insan⁹ est. Enī p̃ quia: qd differt balatrone.i. hoie p̃digo & vorace: si sup. dones quicqd habes:
an nũq̃ vtare.i. vtaris paratis.i. acqsitis. hoc ẽ eque vitiosus est q̃ donet quicqd habet sicut ba-
latro: ac q̃ nullo vtat̃. Seruius oppi. Ponit exẽplũ fugiendę p̃digalitatis/auaricię/& ãbitiõis.
Ordo ẽ. Seruí⁹ oppidius vir sic dictus: exñs diues canusi.i. canusij: ferẽ.i. dr̃: diuisse.i. diuisisse
duob⁹ natis.i. filijs suis duo p̃dia ãtiquo cẽsu.i. ex ãtiquo censu. Et ipse moriẽs ferẽ dixisse pue
ris.i. filijs suis vocatis ad lectũ in quo æger iã moritur⁹ iacebat. O aule (sic enī vocabat̃ alter pue
rorũ) postq̃ ego vidi te ferre.i. portare in sinu laxo talos & nuces.i. instrumẽta ludendi: & vidi te
donare & ludere.i. p̃digũ rerũ tuar̃ q̃uis paruarũ esse. Et o tiberi (alter enī vocabat̃ tiberi⁹) postq̃
ego vidi te tristẽ.i. sollicitũ & anxiũ: numerare.i. discere cõputũ: & abscõdere.i. occultare: cauis
.i. locis cauatis sup. rẽ tuã: ego extimui.i. vale timui ne discors.i. diuersa vesania.i. furor ageret
.i. ipelleret vos: hoc est p̃digalitas aulũ & auaricia tiberiũ: videlicet ne tu o aule seq̃rere nomen-
tanũ virũ nimis p̃digũ: & ne tu o tiberi seq̃rere cicutã.i. vsurariũ nimis auarũ. Quare.i. quapro-
pter vterq; sup. vestrũ oratus p̃ diuos penates.i. deos familiares nostros: caueat sup. tu o aule
caue ne minuas; & tu laberi caue ne facias maius.i. nimis augmẽtes id qd̃ pater putat esse satis:
Ambo & qd̃ natura coercet.i. cõtinet ĩtra limites suos. Prẽterea ego obstringã ambo.i. ãbos (sicut pri⁹
duo p̃ duos dixit) iureiurãdo: ne gloria.i. cupido glorię vt ambitio titillet.i. tentet & dulcedine
sui irritet vos: vter.i. siue hic siue ille: hoc ẽ siue tu aule: siue tu tiberi: fuerit ędilis: vel p̃ vel p̃tor
is esto.i. volo vt sit itestabilis: expers testamẽti & rerũ mear̃: & sacer.i. execrabilis vt trãsgressor
vltimę volũtatis pris sui. Perdas tu ex humilib⁹ parẽtibus natus: in cicere atq; faba: q̃ pro & lu
pinis.i. illis leguminibus q̃ solebãt distribui populo ab his q magistratũ inierũt: bona.i. patri-
moniũ tuũ: vt tu spaciere i. spacieris lętus.i. exultãs in circo vbi fiebant ludi circẽses: aut vt tu
stes æneus.i. habeas statuã æneã in loco publico. o isane exñs nudus agris: exñs nudus nũmis
paternis scilicet (ironia ẽ) q.d. scire licet & conat⁹ dign⁹ scitu vt tu plębei⁹ feras.i. reportes plau-
sus.i. applausiones ppli: quos.i. q̃les agrippa vir magn⁹ & nobilis fert. exñs itẽ vulpes astuta:
imitata.i. q̃ imitari voluit leonẽ ingenuũ.i. nobilẽ ac natiuũ. q.d. decet te in pelle tua persistere.

Ne quis humasse &c. Postq̃ poeta nr̃
ostendit auaros stultos esse sicut & pro
digos ambitiosos q; nũc principaliter
persequitur ambitiosos: & potissimum
agamẽnona: qui vt exercitui suo pla-

Tu nomentanum: tu ne sequerere cicutã.
Quare per diuos oratus vterq; penates
Tu caue: ne minuas: tu ne maius facias id:
Quod satis eẽ putat pater: & natura coercet.
Prętera ne vos titillet gloria iure
Iurãdo obstringã ambo: vter ędilis fuerit ve
Vestrũ prętor: is intestabilis & sacer esto.
In cicere atq; faba bona tu perdasq; lupinis
Lętus vt in circo spaciere aut æneus vt stes
Nudus agris: nudus nũmis insane paternis
Scilicet vt plausus: quos fert agrippa: feras tu
Astuta ingenuum vulpes imitata leonem.

Ne qs humasse velit aiacẽ atrida vetas cur?
Rex sum. nil vltra quęro plębeius: & equã
Rem iperito: ac si cui videor nõ iustus inulto

Dicere qđ ſentit permitto, maxime regũ
Dii tibi dent capta claſſem deducere troia
Ergo conſulere & mox reſpondere licebit?
Conſule. cur aiax heros ad achille ſecundus
Putreſcit: totiens ſeruatis clarus achiuis?
Gaudeat vt ppls priami: priamuſq; inhũato:
Per quẽ tot iuuenes patrio caruere ſepulchro?
Mille ouiũ inſanꝰ morti dedit: inclytũ vlyſſem
Et menelaũ vna mecũ ſe occidere clamans.
Tu cũ pro vitula ſtatuis dulcẽ aulide natã
Ante aras: ſpargiſq; mola caput improbe ſalſa
Rectũ animi ſeruas? quorſũ inſanꝰ? qd eĩ aiax
Fecit: cũ ſtrauit ferro pecus? abſtinuit vim
Vxore & gnato mala multa p̃catus atridis.
Nõ ille aut teucrũ: aut ip̃m violauit vlyſſem.
Verũ ego vt herẽtes aduerſo littore naues
Eriperẽ prudẽs placaui ſanguine diuos.
Nempe tuo furioſe? meo ſed non furioſus.
Qui ſpẽs alias veri ſceleriſq; tumultu
Permixtas capiet cõmotus habebitur: atq;
Stultitia ne erret nihilũ diſtabit an ira.
Aiax immeritos dũ occidit deſipit agnos:
Cũ prudẽs ſcelus ob titulos admittis inanes:
Stas animo: & purũ tibi cũ vitio tumidũ cor?
Siquis lectica nitidã geſtare amet agnam:
Huic veſtẽvt gnatę paret: ancillas paret aug?:
Ruffam aut puſillã appellet fortiq; marito
Deſtinet vxorẽ: iterdicto huic oẽ adimat ius
Prętor: & ad ſanos abeat tutela ꝓpinquos.
Quid ſi quis gnatã pro muta deuouet agna:
Integer eſt animi? ne dixeris. ergo vbi praua
Stultitia eſt. hic ſumma inſania. qui ſceleratus
Et furioſus erit: quẽ cepit vitrea fama:
Hunc circũtonuit gandẽs bellona cruẽtis.

ceret iphigeniã filiam ſuam diane ſacrificauit: fabule tñ dicũt ſuppoſitã eẽ ceruam ei⁹ locõ vt tãgit Serui⁹ ſup illud ſe cũdi Aenei. Sanguĩe placaſtis vẽtos & virgine cęſa &c. Videt aũt induci quis plebeius ſicut therſites apud. homerum audacter in agamẽnona locut⁹ eſt: q q̃rat cur aiacẽ thelamoniũ ſepeliri vetet. Vñ ſcies: q cũ achilles iratus ob raptã amicã pugnare nollet: & patroclus ei⁹ armis hectorẽ debellãdo: victuſq; & occiſus: achilleis armis ſpoliat⁹ eſſet: thetis a vulcano: filio ſuo alia arma ip̃etrauit: multo oĩm pulcherrima: q̃ mortuo p inſidias achille: vlyxes & aiax ſibi vẽ dicauerãt cõtendẽtes corã agamemone cęteriſq; pricipib⁹ in qua cõtentõe vicit facundia vlyxis: quã rẽ ęgre ferẽs aiax: raptuſq; furore in iudices: noctu ſurrexit: & credẽs ingredi tẽtoria principum illicq; vlyxẽ agamẽnona cęteroſq; occidit boues & oues: quã rẽ poſtridie notã cognoſcẽs prę verecũdia ſeip̃m interemit: qđ reſciẽs agamẽnon ſimulq; quamẽte in ſe fuerat: vetuit ſepeliri. Inducitur: ergo quiuis ex plebe ſic agamemnonẽ alloquẽs O atrida. i. agamẽnon q dicteris filius atrei: cur vetas ne quis velit humaſſe aiacẽ? Rñdet agamẽnon. Rex ſum. quaſi dicat. Sic volo ſic iũbeo: ſit pro rõne volũtas: qđ audiẽs plebeiꝰ dicit: ego plebeius. i. q ſum de humili plebe nil quęro vlteriꝰ: quaſi dicat ſi imperiũ pro rõne eſt fruſtra rõnẽ peto: ſed cõtinuo vt quaſi ſimul loqui putenẽ addit agamẽnon: & ego imperito. i. ip̃ero (vt ſit frequẽtatiuũ pro principali) rẽ ęquã id eſt iuſtã: ac ꝓet: ſi ego videor cui. i. alicui nõ iuſtus: hoc. ſ. imperãdo: ego permitto ei ſup. ſulto. i. impuni de quo nullam vltiõem quicqd dixerit fecero dicere id qđ ſentit. Rñdet plebeiꝰ: o maxime regum: dii dent tibi deducere claſſem. i. multitudinem nauium tuarum ĩ patriam ſaluam reducere: troia capta id eſt poſtq̃ troiam ceperis. homeri eſt imitatio. Ergo quia hoc ꝑmittis: licebit id eſt licitum erit conſulere id eſt conſiliũ abs te petere: & reſpondere tibi mox cõſulenti id eſt cõſilium petenti: aut licebit tibi ſic a tuis conſiliũ petere & tuis tibi rñdere. (In hoc laudat Hora. q dũ alias res agere videt reip: cõſulit. Nouit eĩq̃ mecœnaſ & p eũ auguſtꝰ iſtec aliq̃

Arma Achillis

lecturus esset: & ideo voluit eū inducere ad benignitatē: vt facilē accessum daret etiā minimis bo na cōsulētib⁹) Rñdet aga. annuēdo ac indicādo: q̄ liceat: vñ addit: cōsule. i. pete cōsiliū. Quęrit ergo plebeius. Cur aiax exīmēs: heros. i. vir fortis & q̄ si diuin⁹: secūd⁹ ab achille ī fortitudine & magnanimitate: putrescit sup. insepult⁹ exīs clar⁹ achiuis. i. grecis oībus seruatis a troianor⁹ ī petu totiēs. i. tā freq̄nter? Nōne sup. hęc facis: vt pp̄s priami. i. troian⁹ & vt priam⁹ gaudeat (nō dū enī mortuus erat: dū hęc cōtigisse finguntˇ) Et aduerte nō vitiosum eē q̄ pp̄m p̄misit: moris enī est homeri & virgiliani: segregare ducē ab excercitu: vt egregiū significēt: sicut Troas relli quias danaū atq̄ īmitis achilli. sed pgo) vt īquā gaudeat sup. eo ihūato. i. q̄ is iaceat ihūat⁹. i. in sepult⁹: p quē tot iuuenes sup. troiani caruere p̄rio sepulchro? q̄ si dij talionē cū eo fecerīt. Rñdet aga. cām assignās: qa ipe aiax īsan⁹. i. furibūd⁹ dedit morti. i. occidit: mille ouiū. i. p̄imas oues: nūerus cert⁹ pro incerto: clamās se occidere inclytū. i. clarū vlyxē: & menelaū fratrē meū: vna. i. pariter mecū. i. cū me: dicebat enī dū maiores arietes aut vitulos occideret: habe nūc vlyxe arma mihi surrepta: habe hoc agamēnon p̄ iniquo iudicio tuo: & tu menelae pro cōsilio: aut q̄d sīe. Rñdet plebei⁹: innuēs neminē id debere punire ī alio cui⁹ ipe culpabilis sit: & ita aiacē nō debere insepultū relinq̄re ppter īsaniā: cū agamēnon nō min⁹ insaniuerit: dicit ergo. Cū. i. q̄n tu o aga mennō statuis mactādā. s. añ aras. s. dianę cui⁹ occideras ceruā: dulcē natā. i. filiā iphigeniā quę deberet tibi dulcis esse: p vitula. i. loco vitulę: cū potuisses deā placasse vitula: aulide in illo por tu vbi fiebat recēsio toti⁹ exercit⁹ gręcor⁹ (quo tpe agamēnō dianę ceruā sagittis traiecit: vñ ira ta dea fecit vt nō possent gręci hīe vētū nauigādi troiā: donec placata ē ex iudicio chalcātis vir gine cęsa) et cū o īprobe. i. īpbāde spgis caput filię tuę īmolādę: mola salsa: sine q̄ non fiebat sa crificiū (sinon. ij. ęnei. mihi sacra pari: & salsę fruges: & circū tpa vittę) cū inquā tu hęc facis: ser uas tu rectū. i. rectitudinē animi? q. d. minime. Ad q̄d agamēnō. Quorsum īsan⁹. i. quo vers⁹: vel In quā ptē dicor īsan⁹. Addit plebei⁹. Quid enī fecit aiax: cū strauit. i. prostrauit pec⁹ ferro? q. d. nihil tā detestādū: qa abstinuit vim. i. violētiā p̄hibuit ab vxore & nato. i. filio: p̄cat⁹. i. imp̄cat⁹ atridis. i. vobis inimicis ei⁹ multa mala: ille. s. aiax non violauit aut teucrū filiū sicut tu filiā: aut vlyxē ip̄m. s. quē merito odisse poterat: ferro. i. mucrōe suo. Rñ. Verū. i. sed: ego existēs prudēs placaui diuos sāguīe (artificiose subticet cui⁹ sanguīe) vt eriperē sup. a destructiōe: naues. s. grę corū: herētes. i. affixas quasi: eo q̄ dij vētū p̄hiberēt: ī sup. littore aduerso. i. inimicis vicino ex opposito troię. vñ plebei⁹ addit illud q̄d ille subtiliter omiserat. Nēpe. i. nōne certe: o furiose pla casti sup. diuos tuo sanguine. i. filię ex te genitę. Rñ. Aga. meo sup. sanguine placaui: sed non furiosus. Probat plebei⁹ q̄ furiosus id fecerit: dicēs Is sup. q̄ capiet alias spēs. i. sīitudines ve ri. i. veritatis (qa oēs decipimur spē recti) q̄ pro et sceleris. i. iniq̄tatis p̄mixtas. i. cōfusas tumul tu. i. turbatiōe mētis. i. q̄ cūq̄ p̄turbat⁹ cōfundit spēs veri & sceleris q̄ tñ alię. i. iter se diuersę sūt: vt q̄ auariciā suā: p̄simoniā vocat: aut ambitionē magnanimitatē aut magnificētiā &c: hēbit. i. iudicabit cōmot⁹: atq̄ nihil. i. ī nullo distabit. i. dīa erit: ne pro an: an erret stultitia. i. p stultitiā: an ira. i. p irā. Aiax dū occidit agnos īmeritos. i. q̄ nō meruerīt ab eo occidi: desipit. i. male sapit et insanus est: cū tu prudēs. i. q̄ dicis te prudētē vel sciēs & p̄spicēs q̄d faceres: admittis scelus ī filiā. s. ob inanes titulos. i. vt saluator exercit⁹ aut īpator dicaris: stas tu aio. i. seruas statū. i. rōnē animi: & cor tumidū. i. īflatū: est ne sup. purū tibi cū vitio. i. cū tñ sis vitiosus? quasi dicat id fieri nō pōt. Q. d alio exēplo p̄bat dicēs. Si qs amet gestare lectica: ī qua nobiles matronę gestabant agnā nitidā. i. mūdā ouē adhuc tenerā: & paret. i. cōparet aut emat huic. s. agnę vestē vt gnatę. i. filię sup. emeret: & paret huic ancillas: paret aur⁹ & appellet eā ruffam aut pusillā: sicut faciūt pa tres blādientes filiab⁹ puulis: & si destinet. i. aio addicat videlicet agnā vxorē forti marito: p̄tor adimat. i. auferat huic īterdicto. s. vsu rerū suarū: oīne ius: & tutela abeat. i. traducat ad p̄piquos sanos. hoc est p̄tor assignaret illi tanq̄ furioso curatorē. Quid sup. dicas: si qs deuouet gnatā. i. filiā. i. adiudicet eā morti: pro muta agna. i. vbi posset offerre mutā agnā. est ipe integri animi. ne dixeris. i. noli hoc dicere (Aduerte qa iterū textus habet īteger ē animi: vbi magis grāmaticę di cas etiā stāte versu integri ē animi: sed dixit forte sicut virgili⁹ īfœlix animi) Ergo vbi praua stul titia est: sicut ī te: hic. i. ibidē est summa insania. Is sup. q̄ est scelerat⁹: erit &. i. etiā furiosus. i. ne mo scelerat⁹ est: q̄ nō idē furiosus & quē fama vitrea. i. fragilis sed splēdida. i. q̄cūq̄ ambitiosus est: hūc circūtonuit. i. attonitū & p hoc insanū fecit: bellona: dea belli gaudēs cruētis: sup. rebus vt armis & viris: q̄ excitat erynnim. i. furorē bellicū. hec cōclusio videt eē stertinij vt sequentia.

Nūc age luxuriā &c. Postq̄ auaros & ambitiosos insanire stertini⁹ docuit: do

Nūc age luxuriā & nomētanū arripe mecū.

Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul ac cepit patrimoni mille talēta:
Edicit piscator vti: pomarius: auceps
Vnguētarius: ac tusci turba impia vici:
Cū scurris fartor cū velabro omne macellū
Mane domū veniat. quid tū? venere frequētes
Verba facit leno: quicqd mihi: quicqd & horū
Cuiq; domi est id crede tuū vl' nūc pete vl' cras
Accipe quid cōtra hęc iuuenis rñderit ęquus
In niue lucana dormis ocreatus. vt aprum
Cęnē ego. tu piscęs hiberno ex ęquore vellis.
Segnis ego: indign⁹: qui tatū possideā: aufer.
Sume tibi decies: tibi tantūdem: tibi triplex:
Vnde vxor media currit de nocte vocata.
Filius ęsopi detractā ex aure metellę:
Scilicet vt decies solidū exorberet: aceto:
Diluit insignē baccam. qui sanior: ac si
Illud idē in rapidū flumen iaceret ve cloacam
Quinti progenies arri par nobile fratrū:
Nequicia & nugis prauoꝝ & amore gemellū
Lucinias soliti impēso prādere coemptas:
Quorsū abeāt sani an creta an carbōe notādi?

cet nūc ꝓdigos & luxuriosos insanire: dices. O damasippe: age. i. ꝑseq̄re nunc mecū luxuriā. i. supfluitatē in luxu: vestitu ac cętero sumptu: h⁹ est ꝓdigalitatē: & arripe. i. in nūe rū stultoꝝ trahe me cū nomētanū: virū illū ꝓdigū & ꝑditū luxuria. Enī pro qa: ratio vicit. i. ꝓbat euidēter nepotes. i. luxuriosos & gulosos: stultos. i. q stulti sūt insanire. i. etiā insanos eē. Hic. s. nomētan⁹: sil'. i. statī: ac. i. postq̄ cepit. i. recepit: mille talenta p̄rimoni: ꝓ p̄rimonij: hoc est de p̄rimonio suo edicit. i. publice mādat vti. i. vt piscator: & pomari⁹. i. pomoꝝ vēditor: et auceps. i. auiū captor ac vēditor: vnguētarius. i. vnguēti vēditor: ac impia turba tusci vici. s. leonum & pasitoꝝ. & fartor. i. sarsuminū structor ac vēditor cū scurris: & oē macellū. i. oīs vēdēs obsonia in macello: qđ a macello: cui⁹ illic domus erat denoīatū est: cū velabro. i. cū oībus pisces recētes ad velabrū vendētib⁹. veniat domū sup. suā mane. qd tū? sup. factū est. & sunt verba damasippi aut poetę interrogātis. Rñsio. ip̄i: venere. i. venerūt: frequentes. i. in magna freq̄ntia. Lęno (quē e vico tusco venisse putē: licet Acro maluerit ꝓpter negociatores impiā turbam dixisse) facit verba (sunt enī lenones meretricū p̄roni: et directores). i. loqtur pro reliqs tanq̄ facūdior cęteris: vñ dicit. o. nomētane qc quid mihi est domi: & qcqd cuiq; horū ē domi: crede. i. ꝑsuade tibi: id tuū sup. esse: pete vel nūc vel cras. i. qñcūq; voles. Accipe. i. ītellige: qd iuuenis ęqu⁹. id ē iustus (et hoc ironicos: q̄si ęqtatis sit erga lenones gratū eē). s. nomētan⁹: rñderit cōtra hęc: tu sup. venaror & auceps: dormis ocreat⁹ ī niue lucana: vt ego cęnē. i. ī cęna comedā aprū: tu. i. piscator vellis. i. auellis & extrahis: ex ęquore hyberno. i. hyemali frigore horrēti: pisces: ego segnis. i ignau⁹ nihil agēs (Nā q̄si sine igne q maxīe actiu⁹ est: segnis dr̄) indign⁹ sup. sum: q possideā tm̄ sup. pecuniarū: aufer & sume tibi ovenator decies sup. sestertiū: & tu piscator tātūdē. i. etiā decies sestertiū: tu. s. leno sume & aufer tibi triplex. i. tricies siue. xxx. sestertia: tu īquā vñ. i. abs cui⁹ latere: vxor vocata. i. qñ vocauero eā: currit. i. celerit veīt ad me de media nocte. i. etiam tpe medię noctis. Fili⁹ ęsopi. Pōit aliđ exēplū ꝓdigalitatis ac ꝑditę gulę. Ordo ē. Fili⁹ ęsopi. illi⁹ tragœdiaꝝ actoris ditissimi: diluit. i. ī liquorē resoluit ac potabilē fecit: aceto. i. ꝑ acetū: baccā. i. gēmā īsignē: detractā: nō vi sed magnitudie p̄cij: ex aure metellę: potētissimę matronę (tūc enī inaures deferebāt matronę: & hēbāt vniones depēdētes ab aurib⁹ more ęgyptiaꝝ nobiliū). s. vt exorberet solidū. i. ex ītegro & vno haustu decies sup. sestertiū (Et aduerte lector: qa docti libētius dixer̄t decies sestertiū q̄ decē sestertia. est aūt sestertiū seu sesterti⁹ pōdus librę & dimidiatę: quasi semitertiū. Dr̄ etiā marc⁹ antoni⁹ supat⁹ ī luxu cęnarū a cleopatra regīa ęgypti vnionū potu) Qui. i. ī quo fuit sup. ille fili⁹ sanior ac. i. q̄: si iaceret. i. ꝓijceret: illud idē. s. p̄ciū in flumē rapidū ve ꝓvl' in cloacā. i. receptaculū sordiū? q. d. ī nll'o. Progenies. i. gñatio: ꝓles Quīti arri. i. arrij existēs par fr̄m nobile: neqtia. i. ꝑ neqtiā & nugas. i. ꝑ nugas: & gemellū. i. cōcors & cōforme vt gemelli solēt: amore prauorū: qa cōsil'r & ęq̄lit̄ prauitatis studebāt: soliti. Est locutio cōgrua re non voce. Par fratrum soliti. i. ip̄i fr̄es: prādere lucinias. s. auiculas canoras & ob cantū p̄ciosas:

Segnis

Sestertiū

coemptas.i.simul emptas ipēso.i.magno ipēdio:quorsum.i.quo versus.i.ī quā ptē abeāt:sani ne sup.sunt: ac notādi creta.i.bono lapillo q sani notādi sūt:an carbone.i.nigro colore q malos & pditos designat:q.d. Sine dubio notādi sūt carbone tanq̄ insani. Luscinię aut potiꝰ lucinię q̄si pma luce canētes:a suauitate philomelę dicunt. vl qa ī eā auē versa dr. De hac aūt sic dicit plinꝰ. Huic aui diebꝰ ac noctibꝰ cōtinuis .xv. garrulꝰ cātꝰ est:dēsante se frōdiū germie. Mirū pfecto tātā vocē in tā puo corpusculo inesse:tā ptinacē spm̄:& musicę pfectę modulatū sonum Hec ī ore stesichori poetę adhuc infantis cecinit. Certāt int̄ se:victa morte quiescit prīꝰ deficiēs vita q̄ cātu. Audit discipulā attēte ac corrigit:q̄ propt illl seruoꝝ p̄ciū ē &c. vñ hic ipēso ēptas dic

Luscinę

Aedificare casas &c. Stulte amātes insanire docet. Ordo est. Si ædificare casas.i.domūculas ex lapillis aut frustis lignoꝝ reptis:more puoꝝ:& adiūgere mures plostello.i.puo plaustro vt trahant ipm(Quia enī au in o longū mutabāt veteres:indifferēter caulis & colis. caurus & corus:caudex & codex. plaustrū & plostrū &c.legūtur) Ludere par ī par:aut de nucibus aut de aciculis diuinādo.equitare in longa harūdine:id est in canna palustri aut in q̄uis alia pertica.hoc est si exercere lusus pueriles: delectat barbatum tunc amentia versat.i. agat & impellat eū. Sic ratio euincet.i. insolubilit ꝓbabit amare.s. meretricio amore:esse puerilius.i.stultius & puero dignius:his supple factis puerorū.nec pro et non:& conuincet non differre:id est interesse quicq̄ vtrum tu ludas:id est pūeriliter exerceas opus ī puluere:quale prius supple lusisti:trimus:ideſt cum esses tātum triū annoꝝ: an tu plores existens sollicitus amore: id est de amore meretricis.Quęro an facias. i. te facturū speres:id q̄d polemō:mutatꝰ.i.ex luxurioso philosophus effectus: supplefecit olim.hꝰ est q̄ ponas insignia morbi.i.luxurię & neqtię tuę. vtpote molles ac muliebres habitꝰ.videlicet fascio las quibus mulieres aut capillos ligant aut mamillas stringūt:cubitale quo cubitum ornant: focalia id est calamistrū in foco calefactum ad crispandos capillos: vt id est quēadmodū: ille videlicet polemon dicitur olim potus id ē ebrius carpsisse quondam furtim id est secrete aliis vix percipiētibus coronas.s.quas poturus capiti imposuerat: sed ad collumvsq̄ deciderant: imponebant enim indulgentius poturi coronas capitibus suis:sed ipse carpsit eas ex collo in q̄d deciderant:post̄q̄ est correptus.i. reprehensus voce magistri.s. xenocratis de virtute disputantis.impransi.i. adhuc ieiuni: & per hoc maiorem auctoritatē contra crapulam disputandi habentis:

Aedificare casas:plostello adiungere mures:
Ludere par impar:equitare in harūdine lōga.
Si quem delectat barbatū.amentia versat:
Sic puerilius his ratio esse euincet amare.
Nec quicq̄ differre:vtrū ne in puluere trimꝰ
Quale prius ludas opus:an meretricis amore
Sollicitus plores:quęro faciasne quod olim
Mutatus polemon:ponas insignia morbi:
Fascíolas.cubitale.focalia.potus vt ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas:
Postq̄ est imprāsi correptus voce magistri:
Porrigis irato puero cum poma:recusat.
Sume citelle.negat.si nō des:optet.amator
Exclusus:qui distat:agit vbi secū:eat:an non
Quo rediturus erat:nō accersitus: & heret
Inuisis foribus.nec nūc cū me voce: vltro
Accedā.an potius mediter finire dolores:
Exclusit.reuocat.redeā:nō si obsecret.ecce
Seruus nō paulo sapiētior,o here quę res
Nec modū habet.neq; consiliū. rōne modoq;
Tractari nō vult.in amore hęc sūt mala.bellū
Pax rursum:hęc si quis tēpestatis ꝓpe ritu
Mobilia & cęca fluitātia forte laboret
Reddere certa sibi:nihilo plus explicet. ac si
Insanire paret cęrta ratione modoq;.
Quid cū picenis excerpens semina pomis
Gaudes.si camerā percussi forte:penes te es:
Quid cū balba feris annoso verba palato:

Aedificãte casas qui sanior? adde cruorem
Stultitię.atq; ignẽ gladio scrutare mõ inquã
Hellade percussa marius cũ prȩcipitat se
Ceritus fuit:an commotę crimine mentis
Absolues hoiem:& sceleris dãnabis eundẽ
Ex more imponẽs cognata vocabula rebus?

expeditiusq; vt fieri solet ingeniũ.q.d: id quidẽ q̃ paucissimis datũ vt ex stultis amorib⁹ vere resipiscãt. Sũt enĩ stulti amatores puerorũ siles q̃ cito mutantur. vñ subdit. Cũ tu portigis puero irato poma recusat sumere. Cũ aũt dicis. O citelle(sic adhuc hodie blãdiunt̃ itali quidã pueris) sume.i.accipe si nõ des sup. poma optet ea accipe: amator exclusus:q.i.in quo distat: sup.a tali puero:vbi agit.i.disqrit secũ an eat sup.ad amicã an nõ:quo.i.ad quã erat redituru:s:non accersitus id ẽ si nõ fuisset vocat⁹ & heret.i.dubitat foribus.s.meretricis inuisis.i.inspectis:nisi dicas ante fores inuisas:agit aũt secũ hoc mõ pro pte negatiua.nec.i.nõ etiã.ego nõ accedã etiã nũc sup. ad amicã:cũ.i.q̃is vocet me vltro.i.nõ req̃sita a me:deide pro affirmatiua dicit: an poti⁹ mediter finire labores.i. cruciat⁹ quos suffero:et quos finiuero p copiã ei⁹: deide iterũ pro negatiua dicit:ipa excluſit sup.me:et reuocat sup.me(tot⁹ hic loc⁹ est q̃si ieunucho therẽtij)redeã.i.putas q redeam ad eã:nõ sup.redeã: si.i. tametsi obsecret sup.me:ecce seruus sapiẽtior non paulo id est multo(qđ nõ est cõtra decorũ: quia tãtus est furor amãtiũ: vt seru⁹ nõ amans merito dicat multo sapiẽtior dño amãte)ait sup.o here.i.dñe res q̃ nec habet modũ.i.moderationẽ:neq; cõsiliũ:cuiusmodi est amor: non vult tractari rõne & mõ:hęc mala sũt in amore: bellũ rursum pax: siqs laboret reddere.i.efficere scibi certa.i.stabilia: hęc mobilia ppe.i.q̃si ritu.i. more tempestatis: & fluitantia cęca forte id est fortuna (declinatur: hęc fors & ab hac fortevt tertio ęnei. Forte sua lybicis tempestas appulit oris: quod probat melius legi forte q̃ sorte) talis explicet id est efficiat nihilo plus ac si.i.q̃ si paret insanire cęrta rõne:& mõ.i.cum rõne & modo. Quid sup.dicis amator:cũ gaudes si pcusti pro pcussisti forte camerã amicę: pomis picenis ex loco sic vocatis. excerpẽs semina:h⁹ est cũ in morẽ amẽtiũ amatorũ:qb⁹ pfuasum est si forte.i. a casu cõtigerint granis pomi piceni camerã amicę: voti cõpotes fieri:gaudes id tibi cõtigisse: es tu penes te id est cõpos mẽtis tuę.q.d nõ Quid sup.dicis es tu penes te cũ feris ãnoso palato.i.laborioseꝑ fers ex antiquo ore: verba balba.i.semi pfecta ex more blãdiẽtiũ:q.i.in quo sanior sup.es h⁹ faciẽs puero sup.ędificãte casas:ex lapillis & fragmẽtis rerũ vt dictũ est.q.d.i nullo Adde cruorẽ id ẽ pnicẽ stultitię.s.q̃ in amore & nõ in puero est:atq; scrutare ignẽ.i.ardorẽ amoris:scrutare inquã mõ an cũ.i.qñ mari⁹:amator quidã stult⁹ pcipitat se.i.deorsum ꝓiscit ex despatiõe: & h⁹ hellade amica ei⁹ pcussa.i.occisa: fuit ipe tũc cerit⁹.i.tot⁹ furiosus & insanus:an absolues.i.liberabis hoiem.s.marũ:crimie.i.p crimẽ cõmotę mẽtis.i.dices eũ nõ ceritũ.i.furiosũ fuisse: sed habuisse mẽtẽ cõmotã:& dãnabis eũdẽ.s.mariũ:sceleris.i.dices eũ nõ crimẽ cõmisisse occidẽdo helladẽ et se:sed scelus.s.leuiusculũ:imponẽs ex more.i. sicut moris vñ est reb⁹ vocabula nõ ppriasedcognata.i.vicina ppriis.Hoc stoice oino dictũ est de stoicis enĩ in prima hui⁹ dictũ est q̃ nemini peant:& oẽs equalit punire velit. Ecõtrario stertini⁹ stoic⁹:nũc ęgre fert eos q a seueritate discedẽtes miti⁹ appellãt pcã:scelera videlicet q̃ maifesta crina sũt. Et ita patet snias scđm affectionẽ loquẽtiũ eẽ interptãdas. Et hęc de stultis amorib⁹. Sequẽtia sũt de supstitiõib⁹.

Libertinus erat:qui circũ compita siccus
Lautis mane senex manibus currebat. & vnũ
Quiddã magnũ addes:vnũ me surpite morti
Diis &enĩ facile est:orabat sanus vtrisq;
Auribus atq; oculis:mentẽ nisi litigiosus
Exciperet dñs:cũ vẽderet:hoc quoq; vulgus
Chrysippus ponit fœcũda in gente menẽni.
Iuppiter ingentes q̃ das adimisq; dolores:
Mater ait pueri menses iã quinq; cubãtis:
Frigida si puerũ quartana reliquerit:illo

Libertin⁹ erat. Nũc supstitionẽ dãnat eaq; captos isanire docet:loq̃ns de quodã libertinę cõditiõis:noto qdẽ:sed nõ notato forte ꝓpter legẽ. Ordo est. Libertin⁹.i.quidã libertinę cõditionis erat:q siccus.i.nõ ebri⁹ sed adhuc ieiun⁹: nec pifantiã peccãs:qa senex: currebat mane.i.tpe matutino cũ saniore capite esse deberet:manib⁹ lautis.i. lotis & mũdis qđ ad religionẽ facẽ putauit supstitios⁹ circũ cõpita vbi dijs⁹ larib⁹ sacrificaret: q inquã sic currẽs: & addẽs qddã vnũ magnũ orabat dicẽs sup.dij: surpite ꝓ surripite(q̃ sicopa pcipitãt̃ locutũ inuit)

me vnũ.i.ſolũ ex oĩbus mortalib⁹ mor ti:etenĩ ſup.hoc ẽ facile.ſ. factu diſs .ſ. qui oĩpotẽtes ſunt.orabat dico exiſtẽs ſanus vtriſq; auris⁹ atq; oculis ſup. ſa nis.ſed dñs ei⁹ ſup.cũ vẽderet.i.cũ vel let eũ vẽdere niſi litigioſus.i. ni eẽt litis amator.excipet.i.demeret a ſanitate mẽ tem ſup.ei⁹.i.diceret eũ ſano corpe:ſed nõ aĩo aut mẽte. Chriſippus .i. dogma

Magne die:quo tu indicis ieiunia nudus
In tyberi ſtab t:caſus medicuſve leuarit
Aegrum: ex p̃cipiti mater delira necabit
In gelida fixũ ripa:febremq; reducet.
Quo ne malo mẽtẽ cõcuſſa:timore deorũ.

ſtoicorũ a chriſippo deſcriptũ:ponit quoq;.i.etiã:hoc.i.inſanire: vulgus.i.multitudinẽ pp̃ri:ĩ fœcũda gẽte:meneni.illius viri quẽ p̃ trãſitũ taxat.Mater pueri cuiuſdã forte de familia meneni cubãtis: in lecto p̃ ęgritudĩe iacẽtis. ait.o iuppiter q̃ das & adimis dolores (ſiſe eſt.i.Regũ.ſ.)ſi quartana ſup.febris frigida.i. frigore cõcutiẽs reliq̃rit puerũ:ĩpe puer ſtabit nudus ĩ tyberi : illo die quo tu o magne iuppiter indicis.i.p̃cipis:ieiunia ſup.celebrari. Si ſup.caſus.i. fortuna : ve pro vel medicus leuarit.i.leuauerit:ęgrũ.ſ.puerũ:ĩpa mater delira.i.ex ſupſtitione ĩſaniẽs neca bit ex p̃cipiti.i.ex p̃cipitatiõe illa:puerũ fixum ĩ gelida ripa:q; pro et reducet febrim : quo malo concuſſa mẽtẽ.i.quo concuſſam mentem habens hęc facit? ne. i.nõne malo.i.ſuſperſtitioſo ti= more deorũ? quaſi dicat manifeſtiſſime.

Hęc mihi ſtertinius. Cõcludit narrati= onem ſuã damaſippus dicens ſe oĩa ſu periora a ſtertinio audiuiſſe: deinde in= terrogãti poetę cum oẽs ſtultos p̃dicet: quo ĩpe morbo inſaniat dicit quędã leuia:q̃ tñ poeta in ſe non admittit. Ordo eſt. Stertinius octauus ſapiẽtũ(erãt enĩ prius ſeptẽ nobiles ſapiẽtes gręcię) de= dit mihi amico ſuo:hęc arma.i.hãc de= fenſionẽ.ne cõpellarer .i. interpeller & moleſter vt ſtultus:poſthac.i.poſt illud tempus:inultus.i.nõ ſumẽs vltionẽ de iniuria mihi illata:q; dixerit me poſthac inſanũ:audiet totidẽ ſup.verba:q; di= cam eũ etiam inſanũ:atq; diſcet.ſ. p me ſtultitiã eius reuelãtẽ: reſpicere pẽdẽtia id eſt ea q̃ pẽdẽt.ſ.ſua cuiuſq; vitia: ter= go ignoto.i.noſtro nõ aſpecto a nobis ſed ab aliis vt alibi dictũ eſt.Nã apolo= gus ęſopi habet quẽlibet portare man= ticã dependentẽ ab humeris antrorſum et retrorſum.ſed in parte anteriori po= nere aliorũ vitia: vt q̃ ſępe inſpicimus: in poſteriore nr̃a:q̃ nunq̃ videmus: ſed qui nos ſequũtur ſemp.Rñdet Horati⁹ cũ iocũdo riſu: O ſtoice ſic vẽdas (Sic eſt pticula aptiſſima p̃cibus.vt:ſic te di na potens cipri:ſic lucida ſydera &c.) oĩa.i.oẽs res tuas:pluris.i.maiore p̃cio poſt dãnũ quia dixit ſe oĩa p̃didiſſe:dic ſup.qua ſtultitia putas me inſanire:q̃ſi dicat id dubito:qm̃ nõ eſt vnũ: pręciſe ſup.aut dumtaxat:genus ſup. ſtultitię ſed multiplex:dic mihi:nam ego vide= or mihi ſan⁹.Rñdet damaſipp⁹. Quid ſup.mirũ eſt ſi tibi ſan⁹ videris.agaue:

Mãtica.

Sic.

Hęc mihi ſtertinius ſapiẽtũ octauus:amico
Arma dedit.poſthac ne compellarer inultus.
Dixerit inſanũ:qui me totidẽ audiet:atq;
Reſpicere ignoto diſcet pendẽtia tergo.
Stoice poſt dãnũ ſic vendas omnia pluris
Qua me ſtultitia(quoniã non eſt gen⁹ vnũ)
Inſanire putas? ego nam videor mihi ſanus.
Quid? caput abſciſum demẽs cũ portat agaue
Gnati infœlicis ſibi tum furioſa videtur?
Stultũ me fateor:liceat concederẽ veris:
Atq; etiã inſanũ.tantũ hoc ediſſeret:quo me
Agrotare putes animivitio.accipe:primũ
Aedificas.hoc eſt longos imitaris.ab imo
Ad ſummũ totus moduli bipedalis:& idẽ
Corpore maiorẽ rides turbonis in armis
Spiritũ & inceſſum:qui ridiculus minus illo.
An quodcũq; facit mecœnas:te quoq; verũ ẽ
Tanto diſſimilẽ:& tanto certare minorẽ:
Abſentis ranę pullis vituli pede preſſis:
Vnus vbi effugit:matri denarrat: vt ingens
Belua cognatos eliſerit.illa rogare.
Tãta ne:nũ tandẽ ſufflans ſic magna fuiſſet

Maior dimidio.num tanto? cū magis atq;
Se magis inflaret. nō si te ruperis inquit
Par eris. hęc a te nō multū abludit imago.
Adde poemata nūc: hoc ē oleū adde camino.
Quę si quis sanus fecit:sanus facis & tu
Non dicā horrendā rabiē:iam define cultū
Maiorem censu. teneas damasippe tuis te
Mille puellarū puerorum mille furores.
O maior tandem parcas insane minori.

mater pēthei regis thebarū: cū.i. qñ portat caput gnati infœlicis.s. pēthei(quē capto furore bacchico: loco vituli aut apri trucidauit) abscissū sup.a se videt ipsa sibi tū.i.tūc furiosa? q.d.minime & tñ furiosa fuit. Cōsimilit licet tu tibi sanus videris: nō tñ cōtinuo sanus es. Ad qđ poeta. Ego fateor me stultū: liceat.i.licitū sit concedere veris:atq; fateor me etiā isanū.i. fateor quicqd vis: edissere.i.declara mihi:tm̄.i. tm̄modo hoc: quo vitio animi putes me ægrotare? Rñdet damasipp⁹. accipe.i.audi dicā tibi. Primū tu ędificas:hoc est tu imitaris lōgos.i.facis lōgas & altas domos:cum sis totus ab imo.i.a plāta pedis ad summū.i. vsq; ad verticē capitis: moduli.i.paruę mēsurę bipedalis videlicet:& tu idē rides spiritū & incessū turbonis illi⁹ gladiatoris:in armis.i. qñ armatus icedit maiorē corpore.i.q̄ sit corpus eius(Propriū ergo.declinat hic turbo turbōis appellatiuū:qa olim dicebat hoc turben facit hui⁹ turbinis)q.i.in quo es sup.tu min⁹ ridiculus .i.dign⁹ derisiōe:illo.i.q̄ ille quē tu derides? q.d.in nullo. an quodcūq; facit mecœnas est verū .i.verisile.quoq;.i.etiā te sup.facere decere exñtē dissimilē sup.mecœnati tāto.i.in tanto (Hoc quoq; verbo amicū ridentē tangit: innuēs eū multa vix decētia facere)& verū est te tāto minorē sup.mecœnate certare.i.cōtendere supple cū eo.q.d.minime.qđ probat apologo quodā ęsopi. Pullis ranę absētis pīsis.i.opīsis pede vituli.i.iuuenis bouis.i.cū semel pulli ranę eēnt opīssi a pede bouis.vbi.i.postq̄ vn⁹ sup.illoꝝ pullorū effugit:denarrat matri vt.i.q̄liter ingēs belua eliserit cognatos.i.reliquos pullos secū natos:hoc est cōfratres suos.illa.s.mī hoc ē vetus rana aut bufo rogare sup.cœpit:aut rogabat tāta ne.i.nōne tam ingēs belua vt ego nūc sum sup.oppressit eos. & sufflās.i.inflās se rogabat supple tandē.nū.i.nūquid (qđ innuit negationē) sup. belua fuisset sic magna vt ipsa sic inflata. Rñdit pull⁹. supple ipsa fuit maior sup.te dimidio.i. p dimidio.qđ audiēs mater iterū inflās se interrogabat.nū.i.nūquid sup.erat tanto maior:& cū ipsa iflaret se magis ac magis inqt sup.pull⁹.o mī si.i.tametsi ruperis te tu nō eris par illi beluę sup.hęc imago.i.parabola o horati nō abludit.i.nō aliena est multū a te:q mecœnati te æquare vis:qđ nō magis assēqris q̄ rana molē bouis. Adde nūc ad cęteros furores tuos poemata.i.poeticū furorē:hoc ē adde camino.i.igni aut fornaci oleū vt magis ardeat:sicut poesis te magis insanū facit.q̄ sup.poemata si qs fecit sup.vnq̄ exñs sanus.&.i etiā tu facis san⁹ sed notū putat qa poetę insaniūt(Nō tñ poeticus furor vitiosus erat:verū damasippo iuisus) adde inquā poemata.nō dicā rabiē horrēdā:cū tñ sup.id vere dicere possim. Define ergo horati iā cultū maiorē censu.i.q̄ reddit⁹ tui suppetāt. Ad hęc horati⁹ ne cōcessisse hęc vitia culpet ab ęmulis:fingit se iratū in damasippū dicēs. Damasippe teneas te appositorie exñtē sup. mille furores puellarū & mille furores puerorū.teneas inquā te tuis.i.inter tuos & tui similes. O maior insane.i.q magis insanis parcas tandē minori.i.mihi min⁹ insaniēti q̄ tu. & sic discessisse se innuit.

Argumentum Ascensianum quartę secundi.

Quarta nimis laute rident pręcepta culinę.

Ordo est. Quarta supple satyra ridet.i. cum risu satyrico tradit pręcepta.s. catiana: culinę.i. coquinę nimis lautę i.nimis anxie instructę. Sunt enī pręcepta ad beatitudinē eoꝝ quoꝝ deus venter est pertinētia:nōnulla tamē quę ad mundiciā faciunt spernēda nō sunt:quia mundū esse decet:sed non continuo de rebus coquendis anxium.

Satyra quarta.

VNde & quo catī?:nō ē mihi tps auēti
Ponere signa nouis pceptis.qlia vicūt
Pythagorā anytiq; reum doctūq; platona,

VNde & quo catius. Catiū ex cœna nasidieni redeuntē ostendit poeta cū quo de lauticijs mēsaꝝ multa loquit:subtiliter sanevt fere nescias an ridere velit poeta epicureoꝝ quoꝝ professor erat dogmata: an tradere. Est vt dixi fere in sermonib⁹ horatij dialog⁹.

vñ & ſermones merito nũcupauit a cõ-
ſerẽda: videlicet vltro citroq; locutiõe.
Loquiť ergo poeta dicẽs. Vnde ſupple
venit: & quo ſupple vadit Catius? Eſt
aũt modus interrogãdi ſuccinctus & de
p̃ſenti tanq̃ de alio: vt de familiaribus
ſolemus. Rñdet catius. Tẽpus ſupple
reſpondẽdi nõ eſt mihi auẽti. i. cupiẽti
ponere ſigna nouis .i. admirãdis p̃ce-
ptis de coctione. ſ. & lauticijs cœnarũ:
qualia ſupple p̃cepta vincũt. i. ſuperãt
pythagorã famiũ illum philoſophũ: &
italicę doctrinę principem qui primus
phũs appellatus eſt. q; pro & reũ anyti
.i. quẽ anytus vt reum accuſauit & ad
mortẽ cõpulit videlicet ſocratẽ q̃ falſis
delationib⁹ annyti & melyti in carcere
atheniẽſi cicuta nectus ẽ. q; p & qualia
ſupple vincũt platona doctũ. i. p̃cepta
pythagorę/ſocratis/& platõis. Rñdet
horatius. Ego fateor peccatũ. i. me pec
caſſe cũ interpellarim. i. iterpellauerim:
hoc eſt interruperi curſum tuũ te appel
lando. ſic tpe lęuo. i. finiſtro hoc eſt im
portuno ſed oro vt ſupple tu bonus .i.
benign⁹ & exorabilis des veniã. i. igno
ſcas q; ſi aliquid iterciderit. i. a mẽoria
eeciderit modo tu repetes mox. i. paulo
poſt. nã ſine hoc. ſ. repetere poſſe & me
moria cõplecti ac multa ſcire eſt naturę
.i. datũ tibi a natura ſiue artis. i. acqui-
ſitum ab arte. tu es mirus in vtroq;: vel
ſic. ſiue hoc qđ agis eſt naturę. i. ptinet
ad ſcientiã naturalẽ. ſiue eſt artis. i. per
tinet ad ſcientiã artificialẽ tu es mirus
in vtroq;. Reſpõdet catius. Quin id eſt
quinimo id erat curę. i. id curabã: quo
pacto .i. quõ ego tenerem memoria .ſ.
cuncta p̃cepta: vtpote res tenues. i. ſub
tiles & ita parũ p̃ceptibiles: & peractas
i. mihi traditas tenui. i. modico ſermõe
Reſpõdet horatius. Ede. i. eloquere dic
mihi nomẽ hominis. i. p̃ceptoris tui: &
ſimul ede an roman⁹ ſup. ſit an hoſpes
.i. peregrinus (forte ſcriptũ erat hoſtis
quo noie vt docet Cicero in officijs olĩ
externi noiabanť (Rñdet catius. ipſe. i.
ego memor. i. qa memor ſum & vt me-
mor maneã: canam. i. narrabo p̃cepta:
ſed auctor celabiť. Incipit ergo narrare
p̃cepta: quoq; primũ eſt. Memento po-
nere. i. anteponere cõuiuis illa ſup. oua

Peccatum fateor: cum te ſic tempore lęuo
Interpellarim, ſed des veniam bonus oro
Qđ ſi interciderit tibi nũc aliqd repetes mox
Síue eſt naturę hoc: ſiue artis mirus vtroq;.
Quin id erat curę: quo pacto cuncta tenerẽ
Vtpote res tenues tenui ſermone peractas.
Ede hoís nomẽ, ſimul & romanus an hoſpes.
Ipſe memor p̃cepta canã. cęlabitur auctor.
Longa quibus facies ouis erit, illa memẽto
Vt ſucci melioris & vt magis alba rotũdis
Ponere, nãq; marẽ cohibent calloſa vitellũ.
Cole ſuburbano: qui ſiccis creuit in agris
Dulcior, irriguo nihil eſt elutius horto.
Si veſpertinus ſubito te opp̃ſſerit hoſpes.
Ne gallina malum reſponſet dura palato
Doctus eris vitiam mixto merſare falerno.
Hoc tenerã faciet, pratẽſibus optima fungis
Natura eſt, aliis male creditur, ille ſalubres
Aeſtates peraget: qui nigris prãdia moris
Finiet: ante grauem quę legerit arbore ſolẽ.
Aufidius forti miſcebat mella falerno
Mendoſe: quoniã vacuis cõmittere venis
Nil niſi lene decet, leni pręcordia mulſo
Proluerís melius. ſi dura morabitur aluus
Mitilus & viles pellẽt obſtantia conchę:
Et lapathi breuis herba: ſed albo nõ ſine coo
Lubrica naſcentes implent conchilia lunę:
Sed nõ omne mare ẽ generoſę fertile teſtę:
Murice baiano melior lucrina peloris.
Oſtrea circeis: miſeno oriuntur echinni.
Pectinibus patulis iactat ſe molle tarentũ.

quib⁹ ouis facies. i. factura & figura eſt lõga vt. i. tanq̃ melioris ſucci & vt magis alba. i. meliora
rotũdis. Nã pro qa oua ſup. calloſa. i. multos callos hñtia cohibẽt. i. in ſe tenent vitellũ marẽ. i.
fortẽ vel vñ maſculus naſcať ſi ſupponať. Caulis ſup. ſiue colis (nam vtrũq; p eodẽ dĩ mutãdo

au in o)q creuit in agris ſiccis:eſt dulcior cole ſuburbano.i.q̃ is qui creuit i ſuburbiis.nihil aũt eſt elutius.i.inſipidi⁹(nã ſi res ſaporoſa eluaſ:perdit gratiã. & eſt vocabulũ aptũ rei)horto irriguo.i.irrigato & humido. Si hoſpes veſptinus.i.veſperi opinatus aduenies opꝑſerit te ſubito:ne gallina quã ei pararevis:exñs dura.i.min⁹ tenera reſpõſet palato. malũ.i.inſipide tu eris doctus.i.ſcies merſare.i.imergere eã viuã falerno.i.forti vino mixto.ſ.cũ aqua: hoc.i.ita merſare faciet eã tenerã. Optima natura eſt fungis pratẽſib⁹.i.in prato naſcẽtibus.(Eſt aũt fungus herba illa boleti ſiſis multũ tecta quaſi pileo ꝓlargo. vñ ſic pileatũ plautus in trinũmo de fungino gñe dixit) Credit.i.fides adhibeſ male.i.piculoſe aliis ſup.fungis vt in fimo naſcẽtibus. Ille paget ſalubres æſtates.i.ſan⁹ erit p æſtatẽ q finiet prãdia nigris moris q̃.ſ.mora ipſe legerit in arbore añ ſolẽ.i.calorẽ ſolis:grauẽ.i.ĩgrauaſcentẽ. Aufidius miſcebat mẽdoſe mella forti falerno:& ita faciebat mulſũ auſterũ & groſſũ in quo peccabat. qm̃ nil.i.nõ aliqd nõ decet cõmittere venis vacuis.i.ſitiẽtibus & ieiunis:aliqd niſi lene.i.ſubtile & nõ auſterũ:tu ꝓueris.i.ample laueris meli⁹.i.cõueniẽtius:ꝓcordia.i.inteſtina circa cor:mulſo.i.vino dulci:leni.i.ſubtili & nõ vehemẽti quale ẽ falernũ. Si aluus.i.receptaculũ ſordiũ: dura.i.duros & nõ faciliter egeſtibiles cibos cõtinẽs morabit te: ita q egerere neqas mitilus aut michilus:concha nigra cuius ius aluũ laxat(quia tñ & cõchẽ dicit:quaſi vero mitilus cõcha nõ ſit:quidã legũt mugilis:ſed acro & porphirio mitilus)& viles cõchẽ ſup.reliq̃ pellẽt obſtãtia.i.ipedimẽta:& breuis herba lapathi ꝓlapathij:nõ ſine.i.tñ cũ albo ſup.vino coo ex co inſula.lunẽ naſcẽtes.i.creſcẽtes implẽt cõchilia lubrica vt oſtrea. Sed nõ oẽ mare eſt fertile genetoſẽ teſtẽ.i.nobilis. Nã peloris lucrina.i.in lucrino lacu capta:eſt melior murice.i.piſce illo de gñe cõchilior: vñ purpura tingit baiano.i.capto apud baias. Oſtrea oriũtur ſup.laudata circeis.i.in mari iuxta circeos:echini piſces hirſuti naſcũtur miſceno.i.iuxta illud ꝓmõtoriũ a miſceno appellatũ:tarentũ oppidũ illd molle.i. vbi molliter viuit:iactat.i.extollit ſe:pectinibus.i.piſcibus illis:patulis.i.largiuſculis.

Nec ſibi cænarũ quis temere arroget artẽ
Non prius exacta tenui ratione ſaporum.
Nec ſatis eſt cara piſces auertere menſa:
Ignarũ quibus eſt ius aptius:& quibus aſſis
Languidus in cubitũ:iam ſe cõuiua reponet
Vmber:& iligna nutritus glande rotũdas
Curuat aper lances carnẽ vitantis inertẽ.
Nã laurẽs malus ẽ vluis & arũdine piguis.
Vinea ſummittit capreas nõ ſemper edules.
Fœcundi leporis ſapiens ſectabitur armos.
Piſcibus atq; auibus q̃ natura & foret ætas
Ante meum nulli patuit queſita palatum
Sũt qbus ingeniũ noua tñ cruſtula promit
Nequaq̃ ſatis in re vna cõſumere curam:
Vt ſi quis ſolũ hoc male ne ſint vina laboret:
Quali profundat piſces ſecurus oliuo
Maſſica ſi cœlo ſuppones vina ſereno.
Nocturna:ſi quid craſſi eſt:tenuabit aura.
Et decedet odor neruis inimicus: at illa

Nec ſibi cænarũ. Hacten⁹ de emẽdis obſoniis:nũc de parãdis loqt̃. Ordo ẽ Nec quis.i. qlibet hõ indrñter:arroget ſibi temere.i. paſſim & temerarie artem cœnarũ ſup.inſtruẽdarũ nõ.i.niſi tenui.i. ſubtili rõne ſaporũ exacta.i. exacte nota pri⁹. Nec ſatis ẽ auertere.i.auferre piſces ẽptos a cara mẽſa.ſ.vẽditoris q ſup menſam vendit:hoc eſt nõ ſatis eſt emiſſe caros piſces ignarũ.i. eũ q ignorat quib⁹ ſup.obſoniis aptius eſt ius.i. vt i iure parẽtur:hoc ẽ bulliãtur: & qb⁹ aptius eſt ſup.veſci aſſis (Sunt aũt tria gña obſoniorũ elixa.i.bullita: ſed ſine iure comeſtibilia:iuſſulẽta in iure cocta & cũ eo comedẽda & aſſa)ſi ſup.cõuiua lãguid⁹.i. iã pœne ſatur & nõ tã auide comedens: reponet.i.reclinabit iã ſe in cubitũ:tũc aper vmber.i.ex vmbria nutritus glãde iligna.i.ilicis arboris q̃ dulcior eſt:curuat.ſ.pondere ſuo:rotũdas lãces ſup.regis cõuiuij:vitãtis.i.fugiẽtis carnẽ inertẽ.i.ſine arte paratã:hoc ẽ ſolertis viri. Nã aper ſup.laurẽs i agro laurẽti captus:exiſtẽs pinguis vluis.i. herbis paludoſis & arũdine ẽ ſup.mal⁹ i.inſipidus. Vinea nõ ſũmittit.i.clãculũ mittit ſp capreas edules:hoc eſt capreq̃ ex vineis afferũtur:nõ ſemp ſunt edules.i.bonę ad edendũ: ſiue de aĩalibus ſiue de palmitũ retinaculis ĩtelligat. Sapiẽs.i.q bonũ guſtũ habet & bñ ſapit:

Fungus

Obſoniorum gña

sectabit armos.i.vicina humeris: lepo
ris fœcūdi.i.mltos fœtus ꝓducētis.i.
cuniculi. Quę natura & quę ætas foret
piscib⁹ atq; auib⁹: nulli patuit q̄sita.i.
tametsi eēt q̄sita añ meū palatū.i.ātēq̄
ꝑ palatū meū inuēni. Sūt sup.coci qb⁹
ingeniū promit.i.ꝓducit & dat iuenire
tm̄ noua crustula.i. gña placētę ex pa
ne cōdito:sed sup. nequaq̄ satis ē cōsu
mere curā i vna re vt si qs laboret solū
hoc ne.s.vina sint male:secur⁹.i.negli
gēs & nō curās quali oliuo.i.oleo oliuę
ꝓfundat pisces sup. nō satisfecerit. Si
tu suppones cœlo sereno.i.sub sereno
aere vina massica.i.a mōte i quo nascūt
sic dicta:si qd.i.aliqd crassi ē sup.i eis
id tenuabitur.i. purgabit & tenue fiet
aura nocturna.& odor inimicus neruis.i
grauis & nimiū penetratiu⁹ eneruās vi-
res decedet.i.euanescet. At.i.sed illa.s.
massica vina vitiata.i.vitiose purgata
& colata lino.i.sacco lineo ꝑ quē trans-
fūdunt perdūt integrū saporē:quia lā-
guida fiunt.sup.ille vafer.i.callidus q
miscet.i.cōmiscet vina surrentina q̄ le-
nia & tenuia sūt:fece falerna.i.vini fa
lerni qđ austerū & forte ē:bñ colligit.i.
accumulat linū.i.fecē vini falerni:ouo
colūbino:quatin⁹.i.qm̄ vitellus.s.oui
colūbini vitās.i.effugiēs aliena.i.vina
alterius naturę: petit ima.i. fundū vbi
limus ē quē cōtrahit. Tu recreabis mar
centē.i.lāguentē stomachū q nō habet
appetitū sq̄llis.i.piscib⁹ illis tostis.i.
assis.& tu recreabis potorē.i.eū q gau-
det potu:coclea.i. limace aphrica.i.ex
aphrica.Nā lactuca innatat acri stoma-
cho post vinū:imorsus.i.q nihil adhuc eo die momordit:sicut ipransus incœnat⁹ &c.i.ieiunus
flagitat refici magis pna sup.salita:& adhuc magis hyllis q̄ sunt intestina:plena carnib⁹ minutī
cōcisis quin malit oia q̄cūq; feruēt.i.calida sunt:allata.i.apportata popinis imūdis.i.locis vbi
sumina & cętera pīguia q̄ calida sumi solēt coquūt:q haud dubie imūdus ē.opę ꝑciū ē.i.dignū
labore aut expediēs est:pnoscere.i.pfecte noscere naturā duplicis iuris.i.liquaminis in quo ob
sonia coquūtur & comedūt. Siplex sup.ius cōstat.i.cōficit e dulci oliuo:qđ decebit miscere pī-
gui mero & muria.i.liq̄mine ex sale īdurato & aqua medicato in quo pisces salsus ē:nō alia.i.nō
cū alia muria:q̄ sup.illa qua.i.in q̄:orca.i.pisces aut testa bizātia.i.ex bizātino mari:putruit.i.
liq̄facta ē:vbi.i.post q̄ hoc.s.oleū cū muria & liquamine:inferbuit.i.feruidū effectū est:& stetit
sparsū herbis sectis & croco corricio qđ optimū ē:tu addes insup illud sup.oleū qđ bacca oliuę
venafranę q̄ optia ē:p̄ssa.i.post q̄ pressa ē:remisit.i. effudit.i.poma tiburtia cedūt picenis sup.
pomis.i.vincunt ab eis succo.nā prestāt.i.meliora sūt facie.i.supficie & colore.venucula sup.
vua cōuenit ollis.i.cōseruāda ē in ollis:& tu duraueris.i.durā feceris rectius vuā albanā fumo.
Ego prim⁹ iueni hāc sup.vuā cū malis.i.qbusdā pomis: ego iueni fecē:gen⁹ quoddā liq̄minis
& allec aliud gen⁹.& ego iueni prim⁹ circūposuisse catillis puris:albū piper cū nigro sale.

Integrum perdunt lino vitiata saporem,
Surrentina vafer qui miscet fece falerna
Vina columbino limum bene colligit ouo.
Quatinus ima petit voluens aliena vitellus.
Tostis marcentē squillis recreabis & afra
Potorem coclea:nam lactuca innatat acri
Post vinum stomacho:perna magis ac magis
Flagitat imorsus reficī: quī oia malit: Chyllis
Quęcūq; immūdis feruent allata popinis,
Est operę preciū duplicis pernoscere iuris
Naturam: simplex e dulci constat oliuo.
Quod pingui miscere mero muriaq; decebit,
Non alia q̄ qua bizantia putruit orca:
Hoc vbi confusum sectis inferbuit herbis
Corricioq; croco sparsū stetit:insuper addes
Pressa venafranę qđ' baccha remisit oliuę.
Picenis cedunt pomis tyburtia succo:
Nam facie prestant. venucula cōuenit ollis:
Rectius albanam fumo duraueris vuam.
Hanc ego cū malis ego fecē primus & allec
Primus & inueni piper albū cū sale nigro
Incretum puris circūposuisse catillis.

Immane ē &c. Nūc ꝑcipit mūdicias &
lautitias q̄ debēt seruari a splēdido epu
lone. Ordo ē. Immane vitiū est dare ma

Immane est vitiū dare millia terna macello
Angustoq; vagos pisces vrgere catino,

Magna mouẽt ſtomacho faſtidia:ſeu puervn-
Tractauit calicẽ manib⁹:dũ furta ligurit(ctis
Siue grauis veteri craterę limus adheſit.
Vilibus in ſcopis: in mappis: in ſcobe quãtus
Conſiſtit ſumptus? neglecti flagitiũ ingẽs:
Ten lapides varios lutulenta radere palma:
Et tyrias dare circum illota toralia veſtes?
Oblitũ quanto curã ſumptũq; minorem
Hęc habeant: tanto repręhendi iuſtius illis
Quę niſi diuitibus nequeũt cõtingere mẽſis
Docte cati per amicitiã diuoſq; rogatus
Ducere me auditũ perges quocũq; memẽto:
Nã q̃uis referas memori mihi pectore cũcta:
Non tamẽ interpres tãtũdẽ iuueris:adde
Vultũ habitũq; hoĩs.quẽ tu vidiſſe beatus
Non magni pẽdis:quia cõtigit.at mihi cura
Nõ mediocris ineſt:fontes vt adire remotos:
Atq; haurire queã vitę p̃cepta beatę.

cello.i.expẽdere ĩ emẽdis obſonijs terna millia ſup.ſeſtertiũ aut nũmũ & vrgere.i.cõſtringere piſces vagos.i. vagari ſolitos anguſto catino.i. vaſe eſcario. magna faſtidia mouẽt ſup. ſe: aut q̃ ſequunt̃ mouẽt.i.excitant ſtomacho magna faſtidia.i.nauſeã:ſeu puer.i. miniſter tractauit calicẽ.i.poculũ manib⁹ vnctis.i.craſſis:dum ligurit.i.auide exorbet furta.i.ius furtiuũ:ſiue grauis lim⁹ adheſit veteri craterę.Quãtus ſumpt⁹. q.d.minimus.cõſiſtit in ſcopis .i. virgis quibus dom⁹ verrit̃:in mappis qb⁹ manus tergunt̃:in ſcobe.i.illo quod de ſcobina ſiue lima decidit quo vaſa purgari ſolẽt.Ingens flagitiũ.i.pctm̃ flagitatiõe dignũ:eſt neglecti ſup.ſumpt⁹.i. ſi negligat̃.Ten.i.tene ſup.decet radere.i.cõtingere varios lapides q ſunt in poculis palma lutulẽta.i.luti plena?q. d.minime.& dare veſtes tyrias.i.ex purpura tyria dibapha.i. bis tincta: q̃ illic optima erat:circũ toralia.i. qb⁹ tori diſcubitorij ſternunt̃ aut coopiunt̃. Quãto hęc q̃ dicta ſunt ad mũdiciã ꝑtinere habeãt minorẽ curã & ſũptũ:tãto iuſti⁹ eſt oblitũ.i.q ea obliuiſcat̃ aut neglexerit repręhẽdi:iuſti⁹ dico illis.i.q̃ de illis quę nequeãt cõtingere niſi diuitib⁹ mẽſis.Rñdet Hora.O docte cati:tu rogatus ꝑ amacitiã & ꝑ diuos.i.deos memẽto me ducere:quocunq; tu pergas:auditũ ſup.ea p̃cepta q̃ tu auditurus es (hoc aũt ꝑ ironiã dicit)Nã q̃uis referas.i.recites mihi cũcta mẽte memori:tñ tu interpres nõ iuueris.i.nõ delectaueris me tãtũdẽ q̃tũ ſup.principalis p̃ceptor. Adde vultũ & habitũ hoĩs ſup.talia p̃cipiẽtis:quẽ vidiſſe tu beat⁹ nõ magnipẽdis.qa cõtigit.i.tibi:licet cum difficultate datũ eſt. At.i.ſed cura nõ mediocris.i.ſane magna ineſt mihi:vt queã adire remotos fontes:atq; haurire ſup.ex eis p̃cepta vite beatę.i.quam vos beatam ducitis.

Argumentum Quintę Satyrę.

Quinta heredipitę per tyreſiã docet artem.

Ordo eſt.Quinta ſatyra docet ꝑ thyreſiã. artẽ heredipetę.i.petẽtis hereditatem.

Satyra Quinta

HOc quoq; tireſia p̃ter narrata petẽti
Rñde quib⁹ amiſſas reparare queã res
Artib⁹ atq; modis qd rides?iã ne doloſo
Nõ ſatis eſt ithacã reuehi patrioſq; penates
Aſpicere? o nulli quicq̃ mẽtite:vides:vt
Nudus inopſq; domũ redeã te vate: neq; illic
Aut apotheca procis intacta eſt:aut pec⁹.atq
Et genus & virtus niſi cũ re vilior alga eſt.
Quãdo pauperiẽ miſſis amabigib⁹ horres.

HOc quoq; thyreſia &c. Heredipetarũ.i. petẽtiũ hereditatem impedẽtẽ captationem lupide taxat.ĩducit aũt vlyxẽ a thyreſia diſqrẽtẽ quõ ꝑditas res recupare poſſet: cui thyreſia rñdit q̃ ꝑ captationem. Sũpta aũt eſt occaſio ex homero:q in odyſſea fabulat̃ vlyxẽ ad inferos deſcẽdiſſe: illicq; thyreſiã vatẽ thebanũ & diuĩatiõe donatũ multa rogaſſe de ſtatu ſuo futuro:poſt q̃ vt hic inquit poeta ꝑquiſiuit quo pacto poſſet repare res ſuas. Ordo eſt.O thyreſia:rñde ſup.mihi.ſ.vlyxi: petẽti:quoq;.i.etiã hoc.i. hãc rẽ pręter narrata.i.p̃ter ea q̃ narraſti mihi:videlicet:qbus artib⁹ atq; modis queã repare

Thyreſia Homerus

res amissas. Cũ aũt hęc diceret vlyxes: fingit̃ risisse thyresias. vñ ait vlyxes. Quid.i.ad qd rides. Rñdet thyresias. Iãne vel anne nõne satis ẽ tibi o vlyxe doloso.i.doli & fraudis pleno r̃uehi(hᵒ enĩ videt̃ esse pollicitus)itachã.i.ad patriã tuã & aspicere penates.i.p̃rię tuę? Addit vlyxes o thyresia sup.nulli.i.ñ vlli nõ mẽtite vlli qcq̃.i. quãuis rẽ vides vt.i.qualit̃ ego redeã domũ nudus et inops:te vate.i.cũ tñ tu sis vates: & posses me vaticinio tuo docere quomodo diues fiã:neq; aut apotheca.i. penᵒ et quę recondita sunt domi:est itacta.i. nõ consumpta:immo cõsumpta illic.i. in patria quo ꝓpero:aut sup. neq; pecᵒ est intactũ:a procis.i.ab ijs q penelopẽ vxorẽ meã in matrimoniũ deposcunt. Atqui.i.tamẽ certe & genus & virtus ẽ vilior alga.i.q̃ herba e mari ad littᵒ aut fluuio ad ripã iactata:nisi.i.si nõ sit:cũ re.i.cũ diuitijs:qa vilipendit̃ sine illis. Quãdo rñdet thyresias docẽs qua via possit diuitias accumulare videlicet ꝑ adulatiões et captiões in hoc mores sui tꝑis notãs. Ordo est. ambagibᵒ.i.circũ locutiuis obscuris ac dubijs sententijs omissis:qñ.i.quãdo qdẽ:tu horres.i.exhorres pauperiẽ.i.pauptatẽ:accipe.i.audi & disce:q̃ rõne queas ditescere.i.diues fieri. Si sup.turdus.i.delicatissima auis: siue aliud priuũ.i. ꝓpriũ qđ vulgo nõ reperit̃ dabit̃ tibi:deuolet i.de te volet(Et bñ qa turdũ dixit cuiᵒ est volare) illuc.i. ad eũ locũ vbi nitet.i.resplẽdet magna res dño existẽte sup.sene.diues venerabilior.i.quẽ tu q diuitias eiᵒ captas magis venerari debes:lare.i.q̃ deũ familiarẽ tuũ gustet añ larẽ.i.priusq̃ lar:dulcia poma(quę p̃cocia sunt)& quoscũq; honores.i.fructus honestos:hoc est pulchros fũdus cultus feret.i.ꝓducet tibi. Qui sup.diues:q̃uis.i.q̃tũuis erit piurus.i.ĩfamis ꝓpter piuriũ:sine gente.i.nõ generosos:sed ignobilis:cruẽtus fraterno sanguine.i.q̃uis fratres occiderit: existẽs fugitiuus a p̃ria sua:tñ tu nõ recuses.i.renuas illi ire comes illi exterior.i.ĩ exteriore ꝑte:hᵒ est distãtiore a domibᵒ q̃ inferior est:aut alibi a ꝑte sinistra:si postulet.i.si reqrat a te.Rñ.vlyxes. Sic tñ vt romanus videat̃:qa dãmã notat nisi & gręcũ dãmã cõsilis vitę dixerimus:vt ne.i.mones ne vt ego tegã latus.i.sim satelles a latere ĩcedẽs:dãme viro illi spurco.i.immũdo? O thyresia sup. ego haud.i.nõ gessi me troię.i.apud troiã:ita.i.vt sic ĩmũdis inseruiã: certãs.i. cõtẽdẽs sẽp melioribus sup.me:vt cũ achille:palamede.aiace &c. Thyre. Ergo:si nõ vis ita facere:tu eris paup. Vlyx. Ego iubeo animũ meũ fortẽ tolerare.i.sustinere & ꝑpeti hoc.i.vt inseruiã immũdis & turpibus:& ego tuli.i.passus sum:quõdã.i.aliqñ maiora:tu augur dic ꝓtinᵒ:vñ ruã.i.eruã diuitias et aceruos ęris.i.pecunię q̃ tũc ęrea fuit Thyre. Eqdẽ:dixi & dico(si vis.s.ditescere)tu astutᵒ.i. callidus ne rep̃hẽdaris:captes vbiq; testamẽta senũ:neu.i.neue si vnᵒ & alter sup.senex:vafer.i. callidᵒ & versutᵒ fugerit sup.te insidiatorẽ.i.quẽ noscit sibi insidiari:& hᵒ hamo.i. dolo ac fraude q̃ sub dulcedine verborũ factoꝝ tuoꝝ est p̃roso.i.p̃gustato:sicut pisces & nõnũq̃ aues inescãtur hamo:tu tamen non deponas spem:aut illusus non omittas artem.

Accipe:qua ratione queas ditescere.turdus
Siue aliud priuũ dabitur tibi:deuolet illuc:
Res vbi magna nitet domio sene: dulcia poma
Et quoscũq; feret cultᵒ tibi fũdᵒ hõres
Ante larẽ gustet venerabilior lare diues.
Qui q̃uis periurᵒ erit:sine gente:cruentus
Sanguine fraterno:fugitiuus.ne tamen illi
Tu comes exterior:si postulet:ire recuses
Vt ne tegã spurco damę latᵒ:haud ita troię
Me gessi certans semper melioribus.ergo
Pauper eris.fortẽ hoc anim tolerare iubebo:
Et quondã maiora tuli.tu protinus vnde
Diuitias ęrisq; ruam dic augur aceruos.
Dixi equidem:et dico:captes astutus vbiq;
Testamenta senũ.neu si vafer vnus & alter
Insidiatorem pręroso fugerit hamo:
Aut spẽ deponas aut artem illusus omittas.

Magna minor ve &c. Ponit alia p̃cepta captãdi dicẽs. Si res magna aut minor certabit̃.i.aget̃:in foro.s.iudiciali: olim.i.quouis tꝑe futuro:vter sup.contẽdẽtiũ viuet locuples.i.diues sine gnatis.i.liberis: q.s.diues ĩprobᵒ exñs audax.i.temerariᵒ aut cõfidẽs astutię suę:

Magna minor ve foro si res certabitur olim
Viuet vter locuples sine gnatis ĩprobus vltro
Qui meliorem audax vocet in ius:illius esto
Defensor:fama ciuem causaq; priorem

Sperne:domi si gnat⁹ erit fœcūda ve:cōiunx.
Quite puta āt publi(gaudēt prenoie molles
Auriculę)tibi me virtus tua fecit amicum.
Ius anceps noui.causas defendere possum.
Eripiet quiuis oculos citius mihi q̄ te
Cōtēptū cassa nuce pauperet.hęc mea cura ē
Ne quid tu perdas:neu sis ioc⁹.ire domū atq;
Pelliculam curare iube.sis cognitor ipse.
Perstа:atq; obdura.seu rubra canicula findet
Infantes statuas:seu pinguí tentusomaso:
Furius hibernas cana niue conspuet alpes
Nōne vides:aliquis cubito stātē ꝓpe tāgens
Inquiet vt patiens:vt amicis aptus:vt acer:
Plures annabūt tunni: & cetaria crescent.
Si cui prętерea validus male filius in re
Prędara sublatus aletur:ne manifestum
Cędibis obsequium nudet te leniter in spem
Arripere officiosus:& vt scribare secundus
Heres: vt si quis casus puerum egerit orcho
In vacuum venias.perraro hęc allea fallit.
Qui testamentū tradet tibi cūq; legendum:
Abnuere:& tabulas a te remouere memēto
Sic tamen vt limis rapias:quid prima secūdo
Cęra velit versu:solus:multis ne coheres:
Velocí percurre oculo.plęrūq; recoctus
Scriba ex quinq; viro coruū deludet hiātem.
Captatorq; dabit risus nasica corano:
Nū furis:an prudēs ludis me obscura canēdo
O laertiade quicquid dicam aut erit aut non
Diuinare etení magnus mihi donat apollo.
Quid tamen ista velit sibi fabula scilicet ede.
Tępore quo iuuenis parthis horrēd⁹ ab alto
Demissum genus ęnea:tellure marię
Magnus erit:forti nubet procera corano

vocet in ius vltro.i.nō vocat⁹ cū posset viuere sine lite:aliquē meliorē.i. iustio rē & meliorē ām hñtē:tu esto defensor illi⁹.s.diuitis:& sperne ciuem priorē.i. meliorē & honorabiliorē:fama.i.ꝓpter famā suā bonā:& cā.i.ꝓpter cām suam iustā. Sperno dico si gnat⁹.i.fili⁹ heres aut cōiunx fœcūda erit domi: docet au tē modū quō qs adibit in tali casu diui tes:adibit enī dicēdo:vtputa. Quinte aut publi(quę sunt ꝓnoia gaudēt autē prenoie molles auriculę.i.diuitū q̄ blā ditijs acquiescūt)tua virt⁹ fecit me ami cū tibi:ego noui ius anceps.i.qđ ē du bij exitus:ego possum defendere cās:q uis eripiet mihi potí⁹ oculos:q̄ paupet id ē pauperē faciat te cōtēptū:nuce cas sa:i.fracta.i.de tāto dāno: q̄tū pateris si nux vna cassaret tibi qđ tñ minimum esset:q̄ integra comedi nō pōt. Pōt etiā trāslatū ee a pueris q nucib⁹ cōtēdūt eas cōprimēdo:& vtri⁹ cassa fuerit is eā p dit:cassa ergo nuce.i.amissa re tua p li tē.hęc est mea cura.i.hāc curā mihi as sumo:ne tu ꝓdas qd.i.aliqd:neu.i. ne ve sis ioc⁹.i.irrisio aut ludibriū iube eū ire domū atq; curare.i.molliter tractare pelliculā:ipe.i.tu sis cognitor sup.cās ad quē ptineat cognitio cāę ei⁹. psta.i. pseuera atq; obdura:seu.i.siue: canicu la.i.stella illa:rubra.i.ardēs findet.i. di uidet statuas ifantes.i.mutas vtpote lí gneas:seu.i.siue furi⁹ pota ille malus tē tus pinguí omaso.i.indulgēs vētri suo tpe brumali:cōspuet.i.narret inflato & turgido stilo cōsputas eē:alpes : mōtes illos altissimos italiā a gallijs seperātes hybernas.i.ꝓpetuā hyemē patiētes aut tpe hyberno p̄cipue cōsputas cana ni ue.hoc est siue ingēs frigus sit:siue ca lor & si hoc feceris aliqs tangēs cubito stātē prope se.s.inquiet.i.dicet: nonne vides vt.i.qualit hic sup.est patiens.s. frigoris.caloris.laboris &c.vt.i.quali ter aptus sup.sit amic⁹:& vt.i.q̄lit acer id vehemēs defensor sit.Et sic sup.plu res tunni.i.magni & pingues pisces.i. diuites orbi:annabūt sup.ad oras tuas vt a te capiātur:& cetaria.i. cōseruato ria cete.i.magnorū piscū:crescēt.i.au gmentabunt. Prętерea.i.p̄ter ea q̄ dicta sunt:si cui.i.alicui fili⁹ male valid⁹:ale tur sublat⁹.i.i sublimi posit⁹ i re p̄clara i.valde splēdida:ne manifestū obsequiū cędibis.i.qa ñ iseruires nisi cędebi.i.nō

exiſtēti in mr̄imonio: nudet te. i. priuet te gratia & auctoritate: hoc ē manifeſte captator videaris ex eo q̄ tātūmodo extra matrimoniū viuētibus obſequaris: tu officioſus. i. obſequioſus: arripe. i. fac arripiaris (eſt enī impatiui modi verbi paſſiui: niſi dicas arripe te) leuiter. i. dulciter & pedetētim ī ſpem: &. i. ſimul: vt ſcribare. i. ſcribaris: ſecūdus heres: &. i. ſil̄ ſi qs caſus: egerit. i. impulerit orcho. i. ad orchum hoc eſt infernū: puerū illū. ſ. valitudinariū: tu venias ī vacuū. ſ. herede. i. vt ſis hęres ſubſtitut⁹: hęc alea. i. hic caſus q̄ fortuit⁹ videt. fallit praro. i. valde raro. Qui teſtamētū &c. Tmeſis eſt. i. quicūq̄ tradet tibi teſtamētū legēdū. i. qcūq̄ volet tibi mōſtrare teſtamētū in quo te heredē inſtituit: memēto abnuere. i. recuſare tanq̄ nō ideo ei ſeruieris vt īſtituaris. & memēto remouere. i. moliter repellere a te tabulas. i. īſtrumenta teſtamēti: ſic tū vt rapias. i. celeriter inſpicias limis ſup. oculis: qd p̄ma cęra. i. p̄ma tabula cęrata in q̄ tūc ſcribebat velit ī ſcdo verſu: hoc eſt an tu ibi ſe cūdus. i. ſubſtitut⁹ heres filio valitudinario ſcript⁹ ſis. itē p̄curre. veloci oculo an ſup. ſis ſolus ſup. heres: an coheres mr̄tis. qa coran⁹ exiſtēs ſcriba recoct⁹. i. callidus & exptus ex qnq̄uiro. i. qui pri⁹ erat vn⁹ qnq̄uirū deludet plerūq̄. i. vt plurimū: coruū hyātē. i. ſocerū ſuū naſicā prędę cupidū (Tractū eſt ex apologis ęſopi: ī qb⁹ cū coru⁹ caſeū portās a vulpe audiret pulcherrimā fore auē ſi canere ſciret cupid⁹ laudis cātare cœpit: & caſeū dimiſit quē vulpecula ridēs abſumpſit) q̄ pro. i. naſica ſocer dabit corano gño ſuo riſus. i. occaſionē ridēdi. dederat em̄ naſica corano diuiti ſed prouectę ętatis viro filiā ea ſpe vt heres inſtituat. Ille hoc ſentiēs tabulas mōſtrare voluit ſed callidus captator recuſauit. poſtea tñ nihil ī teſtamēto ſibi legatū reppit p̄ter gemitus et ſuſpiria: ne ſil̄e g⁹ teſtamētū heredipetę fiat: monet vt celeriter p̄ſpiciat formā teſtam̄ti. Quia vero hoc cōtingebāt tpe Horatij: et vlyſſes ad inferos deſcēdiſſe dī paulo poſt troię euerſionē: nō videret poeta verifiſ̄e agere & tpis ipſius eē niſi diceret thyreſiā p donū vaticinij qđ ab ioue vt dictū eſt ſuſcepat hęc cognouiſſe q̄ ignota erāt vlyxi: vñ pri⁹ de dāma ī p̄ſona vlyxis nō recte locut⁹ ſit niſi dāmā grę cū putem⁹. Nā. i. nūc dicit vlyxes. Nū. i. nūqd o thyreſia: furis. i. furore p̄cit⁹ neſcis qd dicas rides i. derides me prudēs. i. ſciēs & volēs: canēdo. i. vaticinādo obſcura. id ē ignota mihi ſic & ſibilla ī vi. ęneidos canebat Obſcuris vera iuoluēs. Rñ. thyreſias: o laertiade. i. o vlyxe fili laertę quicqd dicā: aut erit: aut magnus apollo: eteni. i. certe nō donat mihi diuinare. i. officiū diuinādi: tñ. ſ. i. ſcire licet: eloquere dic qd iſta fabula volet ſibi. Rñ: Thir. Tē pore quo iuuenis. ſ. auguſt⁹ (de quo & illud. hic illū vidi iuuenē melebœe) horrēdus. i. metuēdus parthis. nā coegit eos ſigna. i. vexilla & inſignia romana reſtituere: exiſtēs gen⁹ demiſſum. i. deductū ab alto ęnea: bonū antitheō demiſſum ab alto &c. erit magn⁹ tellure. i. ī terra: filia p̄cera. i. p̄cero & oblōgo corpe: naſicę. i. illi⁹ diuitis metuētis reddere ſoldū. i. vnū ſolidū in dotē filię ſuę nubet corano. Tū. i. tūc: gener. ſ. coranus: faciet hoc qđ dictū eſt: videlicet dabit ſocero ſuo tabulas ſup. teſtamēti: atq̄ orabit vt legat ſup. eas: & naſica accipiet tandē tabulas multū negatas i. q̄s negabat ſe velle obtinere: & ipē tacit⁹. i. īpcept⁹ a corano: leget & inueniet nil legatū. i. teſtamēto dimiſſū ſibi & ſuis p̄ter plorare: vl̄ qa h⁹ ſcptū erat: vl̄ qa cū nil ſcptū eēt id cōtinuo feçit.

Filia naſicę metuētis reddere ſoldum.
Tū gener hoc faciet. tabulas ſocero dabit atq̄
Vt legat: orabit. multū naſica negatas
Accipiet tandē: & tacitus leget. inuenietq̄
Nil ſibi legatū p̄ter plorare ſuiſq̄.

Illud ad hęc iubeo &c. Aliud p̄ceptū nimis callidū quo monet captādos eſſe primū domeſticos. Ordo ē. Ego iubeo ad. i. vltra ea q̄ dicta ſunt: illud qđ ſeq̄t ſi forte mulier doloſa. i. callida vt cōiūx vl̄ cōcubina: ve provel ſi libert⁹. ſ. ei⁹ tē peret. i. moderet gubernet ſenē delirum i. male ſanū p̄pter vetuſtatē tu accedas i. adiūgaris ill̄ ſoci⁹: laudes ſup. cōcubinā & libertū ei⁹ ita vt ſe p̄cipiāt a te laudatos vt tu abſens lauderis ab illis: & ita mutuas vices geretis. Nā h⁹ quoq̄. i. etiā hoc. ſ. captare familiares iuuat. i. p deſt (ſed qa ſibi qſq̄ p̄mū petit) vīcit i. p̄ſtat meli⁹ eſt lōge. i. multo expugnare. i. ſibi obediens ex ſnīa efficere. ipm

Illud ad hęc iubeo: mulier ſi forte doloſa
Libertus ve ſenē delirū temperet: illis
Accedas ſocius: laudes: lauderis vt abſens:
Adiuuat hoc quoq̄: ſed vincit lōge prius ipm
Expugnare caput: ſcribet mala carmia vecors:
Laudato: ſcortator erit: caue te roget. vltro
Penelopen facilis potiori trade. putas ne
Perduci poterit tam frugi tamq̄ pudica:
Quā nequiere proci recto depellere curſu:
Venit enī magnū donādi parca iuuentus:

Nec tantũ veneris quãtũ ſtudioſa culinę
Sic tibi penelope frugi eſt:quę ſi ſimul vno
De ſene guſtarit tecũ partita lucellum:
Vt canis a corio nunq̃ abſterrebitur vncto.
Me ſene qđ dicã factũ eſt:an⁹ íproba thebis
Ex teſtamẽto ſic eſt elata.cadauer
Vnctũ oleo largo nudis humeris tulit heres.
Scilicet elabi ſi poſſet mortua:credo
Q; nimiũ inſtiterit viuẽti:cautus adito
Ne deſis operę ne ve ímoderatus abundes.
Difficilẽ & moroſum offendet garrulus vltro:
Non etiã ſileas.dauus ſis comicus:atq;
Stes capite obſtipo:multũ ſimilis metuẽti:
Obſequio graſſare.mone:ſi increbuit aura
Cautus vti velet carũ caput:extrahe turba
Oppoſitis humeris.aurẽ ſubſtringe loquaci.
Importunus amat laudari: donec ohe iam
Ad cęlũ manibus ſublatis dixerit.vrge.
Creſcẽtẽ tumidis infla ſermonibus vtrem
Cũ te ſeruitio longo curaq; leuarit:
Et certũ vigilãs:quartę ſit partis vlyſſes
Heres audieris: clama nũc ergo ſodalis
Nuſq̃ eſt.vnde mihi tam fortẽ tamq; fidelẽ
Sparge ſubide:& ſi paulũ potes illachrymaſ ẽ
Gaudia ꝓdentẽ vultũ celare.ſepulcrũ
Permiſſum arbitrio ſine ſordibus extrue.fun⁹
Egregie factũ laudet vicinia.ſiquis
Forte coheredũ ſenior male tuſſiet.huic tu
Dic.ex parte tua ſeu fundi ſiue domus ſit
Emptor gaudẽtẽ nũmo te addicere.ſed me
Imperioſa trahit proſerpina.viue.valeq;

caput.i.dñm ipm qui caput ẽ ieare quã agis. Si ipe vecors.i.male cordat⁹ ſcribet mala carmina:laudato ſup.ea(cõtra quod vmbriti⁹ apud Iuuenalẽ. Librum ſi malus ẽ nequeo laudare) ſi erit ſenex ſup.ſcortator.i.ſcorto⁹ hoc eſt meretricum ſectator libidinoſus:caue te roget: id ẽ noli expectare donec te roget:tu facilis.i.obſequioſus cito faciens qđ illũ velle noris:trade vltro.i.non rogatus: potiori.i.ditiori te penelopẽ.i.coniugẽ ſic enĩ vocabaſ cõiũx vlyxis(O thireſia putas ne q; tã frugi & tã pudica cõiunx vt eſt penelope mea: poterit ꝓduci ad mœchũ.ſ.diuitẽ quã.ſ.cõiugẽ meã,pci id eſt q ei⁹ mĩimoniũ petierũt nequiere id eſt neqerũt depellere recto tramite.ſ. fidelitatis & caſtitatis. Iterũ hoc poterit videri negligẽter a poeta poſitũ :niſi dicamus qđ veriſiſe eſt vlyxẽ p rí⁹iſta tũ domus & cõiugis ſuę didiciſſe: vñ dictũ eſt.ꝓter narrata. Nã alit q ſcire poſſet id cõiugẽ feciſſe q nondũ in patriã redierat? Thir. Ideo inquit caſta mãſit: enĩ pro qa iuuẽt⁹.i.turba iuuenũ: parca donãdi magnũ.i.rẽ magnã venit ſup. ad eã: nec tãtũ ſtudioſa veneris.i.luxurię:q̃tũ culinę quę ĩ coquina fit:ſic.h⁹ modo penelope tibi frugi.i. vt mulier ad frugẽ.i.vtilitatẽ dom⁹ ſuę reſpiciẽs caſta & parca: q̃ ſi guſtarit ſemel de vno ſene.i.muneribus ſenis:ꝓtita tecũ lucellũ.i.dulce lucrũ:vñ blande diminutiuo vtitur.ipa nunq̃ abſterrebiſ ſup. a ſene: vt canis nunq̃ põt abſterreri corio vncto.i.pinguí ſemel guſtato. Me ſene &c.aliud ꝓceptũ fugiẽdę ĩmodeſtię in obſequẽdo. Id qđ dicã factũ eſt me ſene.i.cũ eſſem ſenex dicit thyreſias.quę dã anus ímproba(q̃tũ ad iudiciũ captatorũ)eſt elata.i.e domo ad ſepulchrum portata thebis : ĩ mea ciuitate (Nã erat theban⁹)ex teſtamẽto.i.qa h⁹ ꝓcepit in teſtamẽto ſuo.heres tulit.i.portauit nudis hũeris cadauer ei⁹ vnctũ largo oleo ſ.ſi poſſet elabi. ſ. e manib⁹ captatoꝝ mortua.qđ vix potuit viua Credo dicit thir.q; heres captator iſtiterit nimiũ.i.iſtãtiã nimiã fecerit: viuẽti i.dũ viueret: tu g⁹ adito quos captatos vis:caut⁹:ne i. vt nõ deſis opę.i.diligẽtię debite. ve

ꝓ vĺ ne abũdes.i.ſupflu⁹ ſis ĩ opa ꝓſtãda. Garrul⁹.i.mĺtiloqu⁹ q garrit vltro.i. ñ rogat⁹. offẽdet virũ difficilẽ & moroſũ i.cũ nimio more & cura loq̃ntẽ & agẽtẽ h⁰ ẽ nõ ſis garrul⁹ cũ taciẽno:nõ ſileas etiã.i.ne ſis penit⁹ mut⁹ ſis dauus comic⁹.i.q̃lis ĩducĺ in comœdiis.hoc eſt aſſentator opportunitatẽ loquẽdi capturus & obſequioſus:atq; ſtes capite obſtipo.i. inclinato in terrã qua ſi

eleuare non audeas: ſimilis multũ metuẽti. Graſſare. i. obrue diuitẽ: obſequio .i. ſeruitio: ſi aura id eſt vẽt⁹ auſterus increbuit. i. frequẽs fact⁹ ſit: mone vti. i. ipe caut⁹. i. ſibi cauẽs: velet. i. coope riat carũ caput. Et ſi eſt oppreſſus: extrahe eũ hũeris tuis oppoſitis. i. obiectis pmẽtib⁹: turba. i. ex exp̃ſſura: ſubſtringe. i. parũ nuda. hoc eſt p̃be. loquaci aurẽ tuã. hoc eſt auſculta illũ. ſi ipe im portun⁹ amat laudari: vrge eũ ſup. laudatiõib⁹: donec dixerit ohe: q̃ ſaturitatis vox eſt: & h⁹ manibus ei⁹ iã ſublatis. i. ſurſum latis in cẽlũ: & infla tumidis ſermonib⁹ vtrẽ creſcẽtẽ. i. fenẽ gaudẽtẽ adulatiõib⁹. Cũ. i. qñ ſenex moriẽs ſup. leuarit. i. leuauerit. i. deonerauerit longo ſeruitio: & cura ſup. longa: te & vigilãs. i. nõ ſomniãs: audieris certũ .i. indubitatũ a pnũciãte teſtamẽtũ ſup. hoc qđ ſeqtur. ſ. vlyxes ſit heres quartę ptis: clama cũ eiulatu. ſ. magno. ergo nũc ſodalis. i. chariſſim⁹ amic⁹ cũ quo tã dulciter vixi: nuſq̃ eſt. i. deceſſit. ſparge. i. interſere: ſubinde .i. aliqñ vñ ſupple acquirã mihi tam fortẽ atq; fidelẽ ſupple amicũ aliũ: & ſi potes paulũ illachrymare hoc ẽ ſup. celare vultũ pdẽtẽ gaudia: Extrue ſepulchrũ pmiſſum a defuncto arbitrio ſup. tũo ſine ſordi bus. i. honorifice: & facvt vicinia. i. qlibet vicinoꝝ: laudet fun⁹. i. pompã funebrẽ: eẽ factũ egregie. i. magnifice & ſũptuoſe. Si forte qs. i. aliqs coheredũ. i. q tecũ heredes ſũt cõſtituti: tuſſiet male. i. nimis cũ ſignificatiõe mali. i. ęgritudinis ei⁹: tu dic huic: ſi ſit emptor ex pte tua ſeu fundi ſeu dom⁹. i. ſi vides q; libẽter emat ptẽ tuã: dic inquã te gaudẽtẽ. i. lubẽtẽ addicere ſup. illi nũmo. i. modico p̃cio (Ne enī datũ male vertaꝫ: antiq qđ dari poſſet modico mercabanꝫ: aut nũmũ id ẽ arrã dabat emptor ſicut & hodie: quẽ denariũ dei vocãt: ī corroboratiõnẽ cõtractus) ſed pſerpina: regina inferni: impioſa. i. cui⁹ impio inferis parẽdũ eſt. trahit ſup. me. i. amouet me ne amplius tecũ loquar: o vlyxe viue & vale.

Argumentũ Sextę Satyrę.

Fertilis in ſexta laudãtur cõmoda ruris.

Satyra Sexta de vita ruſtica.

Hoc erat in votis. In hac ſatyra oñdit ſe poeta cõtẽtũ reb⁹ p tis: id qđ in pma toti⁹ opis ſatyra faciẽdũ p̃ceperat: docetq; cõmoda ruris: q̃ vt plene laudet affert ī cõmoda vrbis: claudẽs ſermonẽ iucũ do apologo. Ordo eſt. Hoc .ſ. qđ ſequiturerat in votis. i. ī deſiderio meo: videlicet mod⁹ i. mẽſura agri ñ ita. i nõ valde magn⁹. i. vbi. i. in quo agro foret. i. eſſet hortus herbifer. ſ. & fons iugis aquę. i. perennis fundẽs aquã: exñs vicinus tecto & vbi ſup his. i. vltra hęc foret paulũ ſiluę cęduę. ſ. ad focũ inſtruẽdum: diſ fecere. i. fecerũt mihi aucti⁹. i. abũdãtius & meli⁹ q̃. ſ. optarã: bene. i. ſatis eſt ſup. mihi o nate. i. genite maia. i. o mercuri de⁹ mercium & collator diuitiarũ: ego nihil amplius oro. i. peto a te: niſi vt faxis .i. facias mihi hęc munera. i. hęc dona tua: ppria. i. ppetua ita q; me viuẽte ad aliũ nõ trãſeãt. Orat aũt ſi dignus ſit: quod ſe eſſe innuit dicẽs. oro ſup. ſi ego neq; feci rẽ. i. poſſeſſionẽ meã: maiorem. i. ſi nõ auxi eã: mala rõne. i. iniuſta aliq̃ via: aut dãdo pximis malũ cõputũ: nec ſum facturus rẽ meã minorẽ: vitio. i. pvitiũ: ve pro vel culpa. i. p cnlpã. Si ego veneror id eſt honoror nihil horũ. i. nullo horũ quę ſequũtur ſtultus. i. ſtulte cupidus. videlicet ſi nõ opto: o ſi angulus iſte pximus q denormat agellũ. i. extra normã ponit cũ ſine eo mihi q̃drat⁹ ſit accedat. i. addaꝫ & accreſcat agro meo: vocat aũt agellũ reſpiciẽs ad cupiditatẽ auari: cui nihil ſatis magnũ videt. O ſi fors. i. fortuna bona: monſtret mihi qua id eſt. quauis via ſeu rõne vrnam argenti: vt ſupple monſtrauit illi colono videlicet qui cum ſupple eſſet mercenarius: mercatus illũ ipm agrũ: inuẽto theſauro. i. poſtq̃ theſaurũ inuenerat: arauit ſup. illũ: exiſtẽs diues hercule amico. i. fautore & auxiliatore: &

Hoc erat ī votis mod⁹ agri ñ ita magn⁹
Hort⁹ vbi: & tecto vicin⁹ iugis aquę fons
Et paulũ ſiluę ſuper his foret: auct⁹ atq;
Dii melius fecere: bene eſt nihil amplius oro
Maia nate, niſi ppria hęc mihi munera faxis
Si neq; maiorẽ feci ratione mala rem:
Nec ſum facturus vitio culpa ve minorẽ:
Si veneror ſtultus nihil horũ: o ſi angulus iſte
Proximus accedat: qui nũc denormat agellũ:
O ſi vrnã argenti fors qua mihi mõſtret vt illi
Theſauro inuẽto qui mercẽnarius agrũ
Illũ ipſum mercatus arauit, diues amico
Hercle ſi: qđ adeſt: gratũ iuuat: hac p̃ce te oro
Pingue pecus dño facias: & cętera, prętер
Ingeniũ: vtq; ſoles cuſtos mihi maxim⁹ adſis,

vt dicit pſius dextro: vbi oñdit hercules venerari decimis vt diuitias cõferat (multa hinc pſius et iuuenalis ſumpſerũt) Si ergo viuo cõtẽtus meis: et ſiqd gratũ. i. cõmodũ mihi adeſt: iuuat. i. delectat me: vel potius: ſi ſup. gratũ qđ adeſt iuuat. i. delectat me (Et ita legẽdũ eſt ſi quod duab⁹ dictionibus) ego oro te o maia nate, hac p̃ce. ſic laudabili & honeſta: vt facias dño. ſ. mihi pec⁹ pingue: & cętera ſup. oĩa: pręter ingeniũ quod ſubtile non craſſum deſiderat: vñ craſſa minerua dicta: eo q⁹ obeſo ventre tardi ſunt ingenio. Et aſſis mihi maximus cuſtos: vt ſoles: qđ acro declarat: fingit forte ſe liberatum a mercurio: quia per facundiam cuius mercurius deus eſt.

Ergo vbi me ĩ mõtes & ĩ arcẽ ex vrbe remouí
Quid prius illuſtrẽ ſatyris muſaq; pedeſtri?
Nec mala me ãbitio perdit. nec plũbe⁹ auſter:
Autũnuſq; grauis labitinę quęſtus acerbę.
Matutine pater ſeu iane libẽtius audis:
Vnde hoies operũ primos vitęq; labores
Inſtituũt: ſic diis placitũ: tu carminis eſto
Principiũ. romę ſponſorẽ me rapis. eia
Ne prior officio quiſq̃ reſpondeat vrge
Siue aquilo radit terras: ſeu bruma niualem
Interiore diem gyro trahit: ire neceſſe eſt.
Poſtmodo (qđ mi obſit clare certũq; locuto)
Luctãdũ in turba. & faciẽda iniuria tardis.
Quid tibi vis inſane: & q̃s res ĩprobus vrget
Iratis precibus: tu pulſes omne quod obſtat?

Ergo vbi &c. Incipit narrare cõmoda agri ſui & id in gſam mecœnatis a quo vt in epl̃is fatet illũ agr̃ dono ſuſcepe rat. Ergo q̃a id atq; pluſq̃ optauerã obtinui: vbi. i. poſtq̃ ego remoui me ex vr be ĩ mõtes. ſ. ſabinos: & ĩ arcẽ. i. ſũmi tatẽ mõtis. ſ. aut in tutamẽ quietis meę qđ illuſtrẽ. i. illuſtre facere debeã pri⁹ ſa tyris. i. q̃ ſatyras. & pedeſtri. i. familiari et hũili muſa qualis eſt ſatyra vt prius dictũ eſt? q. d. nihil (Tractũ aũt eſt a pe ditib⁹ quor̃ cõditio infra eqtũ eſt) Nec mala. i. pniciosa etiã reipublicę ambitio pdit me. i. pdite ſui cupidũ facit: nec au ſter. i. vẽtus ille meridionalis: gręcũ vo cãt romani: plũbeus. ſ. ab effectu: hoc ẽ grauãs aios more plũbi: nec autũn⁹ ex iſtens grauis quęſtus. i. magnũ lucrũ & magna cõqſitio: libitinę. i. deę q̃ ſepul turis p̃eſt acerbę. i. de morte multor̃ le tę: ſup. pdit me (Putaſ aũt ven⁹ libitina dici: & libitinarij ſunt q vrẽdor̃ aut ſe peliẽdorũ cadauerũ curã gerũt) Incipit ergo ſcribere ſatyrã de rebus p̃ſentibus hoc eſt ruſticis dicẽs. O pater matutine ſeu o iane: ſi ſup. id libẽti⁹ audis. h⁹ ẽ ſi forte mauis appellari ian⁹ q̃ matutin⁹: & ita ĩuit eiuſdẽ eẽ nomẽ: vñ. j. abs quo deo hoies iſtituũt. i. ĩcipiũt ſtatuere pmos labores operũ & vitę. ſic enim placitũ ſup. ẽ diis: tu eſto pncipiũ carmis. i. ſine vt de te pmũ ſcribã. tu rapis me romę. i. qñ ſum romę ſpõſorẽ. i. cõpellor tpe matutino ſpõſor eẽ. eia o iane: vrge. i. ĩpelle me: ne q̃ſq̃ rñdeat offi cio. ſ. amico ĩpẽdẽdo: aut officio ſalutãdi prior ſup. q̃ ego. & h⁹ ſiue aqlo. i. boreas vẽt⁹ frigidiſ ſim⁹: radit. i. penetralit pflat terras: ſeu. i. ſiue bruma. i. tẽpeſtas q̃ dies breuiſſima ẽ: trahit interio re giro. i. breuiore reuolutiõe q̃ in epicyclo quo iterior eo breuior ẽ: diẽ. i. ſolẽ q diẽ pducit: neceſ ſe eſt ire. poſtmodũ luctãdũ. i. cõtẽdẽdũ eſt mihi ĩ turba: locuto. i. poſtq̃ locut⁹ ſum clare & certũ id eſt manifeſte: ſup. aliqd qđ obſit. i. noceat: mi. i. mihi: qa defendẽdo cliẽtẽ: facio aduerſarium ei⁹ mihi inimicũ q mihi nocitur⁹ eſt: & faciẽda eſt mihi. i. a me fieri debet ſi volo romę viuere: in iuria. i. moleſtia et offenſio: tardis. i. tarde ingrediẽtib⁹. Improbus. i. quis cerebroſus: vrget. i. ĩ pellit ac pulſat me iratis p̃cibus. i. imprecans mala ac maledicẽs mihi his verbis. o inſane qd & quas res vis tibi? pulſes tu omne quod obſtat? Sic enim pulſantes ſe pulſatos queruntur.

Ad mecœnatem memori ſi mẽte recurras?
Hoc iuuat. & melli eſt. nõ mẽtiar. at ſiſ atras
Ventũ eſt eſquilias. aliena negocia centũ
Per caput & circa ſaliũt latus. ante ſecũdam
Roſcius orabat ſibi adeſſes ad puteal cras
De re cõmuni ſcribę magna atq; nouatę

Ad mecœnatẽ &c. Dixi in his ſermo nibus collocutionẽ eſſe. inducit ergo ia nũ aut quẽuis aliũ rñdẽtẽ. Ordo eſt. Si tu recurras ad mecœnatẽ amicũ tuũ dul ciſſimũ: mẽte memori. i. iam illud agen te. (Nam in re delitioſa ſi quis alio ani mum applicet nihil voluptatis cepe rit: memori ergo mente: conſuetudinis quam cum mecœnate habuerit & ha bitur⁹ ſit) qd ſupple de illo dices: an ne

et ipm triste? Rñdet poeta. Ego nō mē-
tior. i. verū fateor: hª. s. ire ad mecœna-
tē: iuuat. i. delectat me: & ē supple mihi
melli. i. ad dulcedinē mellis accedēs: tā
dulce vt mel. at. i. sed: simul. i. continuo
vt ventū est sup. ad esquilias atras in q
bus dictū est cōmunē sepulturā fuisse:
et necromāticā obseruari: centū aliena
negocia: saliūt. i. insiliūt mihi p caput
et circa latus. Alius sup. dicit Roscius
amicus tuus orabat vt sup. adesses sibi
cras ante secūdā sup. horā: ad puteal. i.
ad locū vbi fœneratores residēt: & nū-
mularij. Persius. Puteal caut⁹ multa vi-
bice flagellas. Alius sup. dicit. o quīte:
horati s. scribę atq; nouatę. i. debitorū
nouatores: orabāt de re cōi & magna. i.
ꝓpter magnā vtilitatē vobis cōem: vt
sup. meminisses reuerti hodie: ad pute-
al. s. Alius sup. dicit. o quinte horati:
cura. i. ꝓcura adhibe diligētiā vt supple
mecœnas ipmat his tabell' signa. (Erat
ergo mecœnas augusto: qđ is quē cācel
lariū vocāt regi francię. habuisse aūt di
citur pro signo effigiē ranę: vñ dictum
est ranā mecœnatis fuisse mītis timori:
cū tñ rana nihil sit timidius) Si sup. tu
dixeris ego expiar. i. ego videbo an po
tero facere. ipse addit horati tu potes si
vis: & instat: i. instātius vrget me: cum
tñ nō impedierim. Nā septimus annus
suggerit. i. succedit (alij legunt fuge-
rit) iam ꝓpior octauo sup. anno. ex quo
id ē post quē mecœnas cœpit me habe-
re in numero suoꝝ sup. amicoꝝ & fami
liariū: dūtaxat. i. solūmodo ad hª: quē
id est vt haberet quē ipe faciēs iter tolle
ret. i. aueheret secū in rheda. i. curru: &
cui vellet concredere nugas. i. res nihil
agētes. hoc genª: ꝓ huius gñis (sicut id
pro eius gñis) Quota est hora. Gallina
thrax. i. ex thracia est ipe par. i. datus cō
gladiator syro: alteri gladiatori. hoc est
qđ par gladiatorū exponet hodie in ha
rena: nōne thrax & syrª? frigora matuti
na mordēt. i. ledūt parū cāthos. i. extre-
mitates rotarū. hoc est parū gelauit hac
nocte. aut si legas cautos: sensus erit fri
gora matutina ledūt cautos parū. i. im-
prouisos & nō vestitos cōtra frigus. Et
sup. alia eiusmodi quę deponunt. i. cu-
stodiēda dantur: bene. i sine periculo ī
aure rimosa. i. nihil secreti cōtinēti. hoc
est quę oībus palam esse possunt. Ego
sum subiectior. i. aliquātulū subiectus

Rana me-
cœnatis

oc genª

Orabant hodie meminisses quinte reuerti
Imprimat his cura mecœnas signa tabellis
Dixeris experiar. si vis potes addit & instat:
Septimus octauo ꝓpior iam suggerit annus
Ex quo mecœnas me cœpit habere suorū
In numero. dūtaxat ad hoc: quē tollere rheda
Vellet iter faciēs: & cui cōcredere nugas.
Hoc genª. hora quota ē? trax ē gallia syro par
Matutina parū cāthos iam frigora mordēt?
Et quę rimosa bene deponuntur in aure:
Per totū hoc tēpus subiectior in diē & horā
Inuidię: noster ludos spectaueratvna:
Luserat in campo: fortunę filius omnes:
Frigidus a rostris manat per cōpita rumor.
Quicūq; obuiª est: me cōsulit. o bone (nā te
Scire: deos quoniā ꝓpius cōtingis: oportet)
Nūquid de dacis audisti? nil equidē: vt tu.
Semper eris derisor ad oēs: dii exagitēt me:
Si quicq̄. quid militibus ꝓmissa triquetra
Prędia cęsar an est itala tellure daturus?
Iurātem me scire nihil: mirātur: & ꝟnum
Scilicet egregii mortalem altiq; silenti:
Perditur hęc inter misero lux: nō sine votis.
O rus qñ ego te aspiciā? quandoq; licebit
Nūc veterū libris: nūc somno & iertibª horis
Ducere sollicitę iocūda obliuia vitę?
O quādo faba pythagorę cognata simulq;
Vncta satis pingui. ponētur holuscula lardo?
O noctes cęnęq; deū: quibus ipse meiq;
Ante larem propriū vescor: vernasq; procaces
Pasco libatis dapibus. prout cuiq; libido est
Siccat inęqualis calices: conuiua solutus
Legibus insanis: seu quis capit acria fortis

inuidię in diẽ & ĩ horã per totũ hoc tempus. (Et ita nõ erit contra ęlegantiã quã Valla prętendit qui vult cũ dictione incrementum importante pluraliter loquẽdum esse. vt ĩ dies & in horas sub iectior fio. Si tamen eam poeta nõ attendisse putetur: ordo erit. Ego supple fact⁹ sum subiectior inuidię in diem & in horam per hoc totũ tempus) Si supple noster sup. patronus mecœnas spectauerat vna. id est pariter ludos aut luserat in campo: omnes supple. dicũt de me: hic supple est fortunę filius. Aduerte q̃ quia modestior videretur sermo si diceret se spectasse vna cum mecœnate q̃ mecœnatem secum: posset talis esse ordo. omnes supple dicunt noster filius fortunę scilicet Horatius spectauerat his diebus. scilicet ludos. & luserat vna id est pariter supple cum mecœnate: in campo. scilicet martio. Si supple frigidus rumor. id est qui concutit pectora hominum frigore. id est timore: scilicet de tumultuario bello: manat. id est diuulgatur per compita (forte sensus esse posset rumor frigidus. id est mihi nociuus manat de me per cõpita: sed prior placet) Quicunq; est obuius mihi: consulit: id est consilium petit de me dicens. o bone horati: nunquid id est nonne aliquid audisti de dacis. id est illis populis bellicosis (Nam oportet te scire: quoniã contingis propius deos: scilicet augustum & mecœnatem ĩ quorum comitatu sępe videris) Respondet Horatius Equidem. i. ego quidem: nil supple audiui vt tu. Et consultor ait. Eris tu semper derisor ad omnes supple indifferenter? Hora. Dij exagitent. id est eijciant me extra omnem locũ & persequantur me: si quicq̃ supple scio. Et consultor qd supple de illo sentis triquetra. id est sicilia est ipsa promissa militibus? an cęsar scilicet augustus datur⁹ est militibus prędia in tellure itala. id est italica? quomodo cremonensium & quorũdam mantuanorum agri dati erant. Ip si mirantur me iurantem. id est quando ego iuro me nihil scire: & mirantur aut dicunt me vnum mortalem scilicet esse egregij & alti. id est profundi: silenti. i. silentij. Lux. id est dies aut vita pditur mihi misero inter hęc. id est dum respondeo talia percunctantibus: perditur dico: non time votis. id est optationibus huiusmodi. O rus supple meum quando aspiciam ego te: q̃ pro et quando licebit: ducere iocunda obliuia sollicitę vitę: nunc. id est aliquando libris veterum sup. auctorum legendis: nunc somno & pro. id est horis ineptibus. id est sine arte prętereuntibus: qa somnus est mortis imago. O quando faba cognata pythagorę. id est a qua pythagoras abstinuit eo q̃ putaret in ea speciem sanguinis esse. & in sanguine forte animam parentis: vnde cognatam vocat poeta satyricę ridens. q̃ pro et: quando holuscula satis vncta: ponentur. id est apponentur mihi in rure cum pingui lardo? O noctes & o cęnę deum. id est deorum hoc est tranquillę sine vitijs & carnificibus mentium: quibus supple cęnis ego vescor & mei vescuntur ante proprium larem: & pasco. id est nutrio vernas procaces. i. seruos salaces: dapibus libatis. id est prę gustatis a me: cõuiua siccat. id est ebibit inęqualis. id est inęquales calices: hᵉ est diuersę magnitudinis pocula. prout cuiq̃ libido est: aut parum scilicet aut multum bibere: existens solutus legibus insanis. id est verendis sicut pius insanum magistrum vocat: seu. i. siue quis fortis. id est habens cerebrum forte contra vini impetum: capit pocula acria. id ẽ acris vini: seu ipe humescit id est irrigatur lętius. id est libentius modicis supple poculis. id est vini leuioris. Ergo quia lęte et libere & sine inuidia viuimus sermo oritur nobis non de domibus aut villis. id est possessionibus & agrestibus habitationibus: alienis. Nec supplẽ agitamus nũ. id est nunquid lepos: saltor ille notissimus saltet male: nec ne. id est an non supple male. hoc est bene: sed nos agitamus. id ẽ disquirimus. id supple quod magis ptinet ad nos (Si vis latine loqui non dices pertinet aut attinet mihi: sed vt hic: ad me) & supple quod malum est nescire videlicet vtrum homines sint beati diuitijsne an virtute: ve pro vł quid trahat nos ad amicitias: ne. id est an vsus. id est familiaritas et consuetudo conuiuendi: ne pro an rectum. id est iusticia & virtus: & quę. id est qualis sit natura boni: & quid sit summũ eius scilicet boni: hoc est quod est summũ bonum & in quo cõsistat.

Faba py.

Gerrius hęc inter vicinus garrit aniles
Ex re fabellas. nam si quis laudet arelli
Sollicitas ignarus opes: sic incipit. olim,
Rusticus vrbanum murẽ mus paupere fert
Accepisse cauo: veterem vetus hospes amicũ:
Asper & intentus quęsitis: vt tamẽ arctum

Gerrius hęc inter &c. Quia inter rusticos se vitã agere dixit ne ineptius illic philosophatus arguat: dicit vicinũ suum int̃seruisse apologũ ęsopi: q & not⁹ et ĩ textu facete expressus est. Ordo aũt est. Gerrius vicinus noster: garrit. i. garrulose explanat: inter hęc philosophica nostra: fabellas. id est apologos aniles id est q̃les anus: hoc est vetulę garrire solent: sed ex re. i. ex vtilitate & ad

ꝓpoſitū ptinentes. Nam ſiquis ignar⁹. id eſt ignorans q̄ miſerū ſit magnas habere opes: qavt dicit Iuuena. miſera eſt magni cuſtodia cēſus: laudat opes ſollicitas. i. cū ſollicitudīe cuſtodiēdas: arelli illius diuitis: ipe ſup. gerrius incipit ſic fabellā ſuā. Mus ruſticus. i. ruri degens: ferē accepiſſe olim. i. tpe ꝑterito: cauo. i. loco cauato ſubterraneo videlicet: paupe. i. paucis opibus ornato: murē vrbanū. i. in vrbe habitare ſolitum: mus dico ruſticus: exiſtēs vetus hoſpes accepit murē vrbanū veterē amicū ſuū. exiſtēs ꝑterea aſper. i. rigidus & intētus quęſitis ſup. rebus: ita tñ vt ſolueret. i. relaxaret hoſpitijs. i. iure hoſpitalitatis animū arctū. i. ſtrictū & ſollicitū: quid multa ſup. dicā: ille. ſ. mus ruſtic⁹. ſ. neq; inuidit. i. pepcit. ſepoſitis. ſ. pticulis ciceris illius leguminis: nec longę auenę: q̄ vilior eſt & minus recolligit vtveriſimile ſit murē collegiſſe: & ipe ferēs. id eſt afferēs ore: acinū. i. granū vuę aut alterius fructus cōdeſe naſcētis: aridum id eſt arefactū: ad cōſeruationem dedit fruſta. i. fragmenta lardi. i. carnis porcine ſalſę ſemeſa. i. ſemicomeſta. cupienſ vincere. i. refrenare varia cęna. i. pvariatatē ferculorū faſtidia. i. cōtemptioſam nauſeam. ſ. muris vrbani: tangētis ſingula. ſ. appoſita male. i. inepte & indecēter: dente ſuperbo. Cum. i. quādo ipe ſcilicet mus ruſticus pater domus: porrectus. i. diſcūbens in palea orna. i. ſtramento illius anni: relinquēs meliora. i. meliores ptes: dapis. i. epuli ſui: eſſet. i. comederet ador quoddā genus farris: q; pro et loliū: granū vile: de quo virg. Infœlix loliū & ſteriles dominant auenę. Vrbanus ſcilicet mus: inquit: tandē ad hunc. ſ. ruſticū. o amice quid iuuat. id eſt delectat te: patientē. i. parcū & egenum: viuere in dorſo nemoris prępti id eſt rupe cuiuſdā nemoris. i. loci ſolitarij quo nemo accedit? Si ſup. vis tu ꝑponere feris ſiluis homines & vrbē crede mihi carpe. i. arripe viam exiſtens comes mihi: crede inquā mihi: quando id eſt quando quidē: terreſtria. i. de terra genita viuūt ſortita mortales animas: hęc epicuriorū ſnīa digna murib⁹ quorum aię nimirū mortales ſunt: neq; vlla fuga leti. i. mortis eſt aut magno aut paruo: quo circa. i. quapropter: viue btūs.

Soluere hoſpitiis anim: quid multa? neq; ille
Sepoſitis ciceris nec longę inuidit auenę.
Aridum & ore ferens acinum ſemeſaq; lardi
Fruſta dedit: cupiens varia faſtidia cęna
Vincere tangētis male ſingula dēte ſuperbo.
Cum pater ipſe dom⁹ palea porrectus i orna
Eſſet ador loliūq; dapis meliora relinquens.
Tādē vrban⁹ ad hūc. quid te iuuat iqt amice
Prærupti nemoris patientem: viuere dorſo?
Vis tu hoies vrbēq; feris ꝑponere ſiluis?
Carpe viam mihi crede comes: terreſtria q̄do
Mortales animas viuūt ſortita: neq; vlla eſt
Aut magno aut paruo leti fuga: quo bñ circa
Dum licet in rebus iucundis viue beatus
Vive memor q̄ ſis ęui breuis. hæc vbi dicta
Agreſtem pepulere: domo leuis exilit: inde
Ambo propoſitū peragunt iter: vrbis auētes
Mœnia nocturni ſubrepere: iāq; tenebat
Nox mediū cœli ſpacium: cum ponit vterq;
In locuplete domo veſtigia: rubro vbi cocco
Tincta ſuper lectos canderet veſtis eburnos:
Multaq; de magna ſupereſſent fercula cęna:
Quę procul extructis inerāt externa caniſtris
Ergo vbi purpurea porrectū in veſte locauit
Agreſtē. veluti ſuccinctus curſitat hoſpes.
Continuatq; dapes. nec nō vernaliter ipſis
Fungitur officiis prælābens ōne quod affert
Ille cubans gaudet mutata ſorte: boniſq;
Rebus agit lętum conuiuā: cū ſubito ingens
Valuarū ſtrepitus lectis excuſſit vtrūq;
Currere per totum pauide cōclaue: magiſq;
Exanimes trepidare: ſimł dom⁹ alta moloſſis
Perſonuit canibus: tū ruſticus: haud mihi vita

Eſt opus hac ait:& valeas me ſilua cauuſq;
Tutus ab inſidiis tenui ſolabitur eruo.

id eſt indulgẽs tibi laut⁹ & ſplẽdid⁹ & vi
ue memor q̃ i. q̃tũ breuis ęui. i. vitę ſis
hãc ſniam dat plius deſidię & luxurię:
et ſi qs catholicus ſibi det diceret: viue bñ. i. ſctẽ & honeſte: memor q̃ ſis breuis ęui. hęc ſup. ver
ba vbi. i. poſtq̃ dicta ſunt pepulere. i. expulerũt a loco tuto & pſimonia: agreſtẽ ſup. murẽ: ipe le
uis. i. aut incõſtãs: aut potius geſtiens & exultãs ſpe melioris vitę: exilit e cauo ſuo: inde ambo
pagũt iter ppoſitũ & ipi auẽtes. i. cupiẽtes mœnia vrbis ſurrepe. i. ſubrepebãt ea nocturni. i. tpe
nocturno: & nox tenebat iã mediũ ſpaciũ cęli: cũ vterq; ponit veſtigia in domo locuplete: vbi i
qua domo veſtis tincta rubro cocco: cãderet. i. reſplẽderet ſup lectos eburnos. i. ebore factos: et
vbi multa ſupeſſent de magna cęna: q̃ inerãt externa procul. i. longe eminẽtia: ita vt muribus ac
ceſſus pateat: caniſtris. i. in ſportulis ad hoc extructis: ergo vbi. i. poſtq̃ hoſpes. ſ. vrban⁹ q illic
hoſpes. i. receptor erat: locauit agreſtẽ ſup. murẽ in purpurea veſte. ipe curſitat veluti. i. tanq̃ ieẽt
ſuccintus. i. expedit⁹ ad ſeruiẽdũ: & cõtinuat: dapes necnõ. i. etiã fungit ipis officijs. ſ. miniſtrã
di: vernaliter. i. quo modo vernę. i. ſeruí miniſtrates ſolẽt: plambẽs omẽ qđ affert. Ille. ſ. agreſtis
mus cubans. i. diſcũbẽs: gaudet: ſorte. i. cõditione mutata i melt⁹. ſ & agit lętũ cõuiuã in bonis
rebus cũ. i. qñ ingẽs ſtrepit⁹ valuarũ excuſſit ſubito vtrũq; ex lectis. ſ. diſcubitorijs: qa ſedebãt
in triclinio diuitis (annotãdũ aũt qa extremũ gaudij luctus occupat tũcq; mala pſima obueniũt
cũ minime veremur: qa cũ dixerit pax & ſecuritas &c.) Currere ſup. cœperũt: vel currere. i. curre
bãt pauidi p totũ cõclaue. i. triclíniũ: & ipi exanimes. i. timore fere mortui: magis trepidare. i. tre
pidabãt: ſiſ. i. pariter alta dom⁹ pſonuit. i. p totũ ſonuit canib⁹ moloſſis. i. epiroticis optimis ad
venãdũ: tũ. i. deide poſtq̃ abeũte ꝓmo cõuenerũt: ruſtic⁹. ſ. mus ait: haud. i. nõ: opus ẽ mihi hac
vita: & valeas: ſilua & cau⁹ tutus. i. cauernula in q̃ viuo tutus ab inſidijs ſolabit me tenui. i. mo
dico eruo. i. illo legumine de genere piſarũ. Argumẽtum ſeptimę ſatyrę.

Septima herum carpit per ſaturnalia dauus.

Ordo eſt. Dauus. ſ. ſeru⁹ carpit. i. reꝑhẽdit p ſaturnalia. i. p libertatẽ qua ſeruí gaudebãt i ſatur
nalib⁹: herũ. i. dñm ſuũ videlicet auctorẽ nr̃m. Ac ſub ei⁹ noie quẽuis aliũ in ſeptia ſup. ſatyra.

Satyra ſeptima.

IAmdudũ auſculto: & cupiens tibi dice
re ſeruus
Pauca reformido: dauus ne? ita dauus amicum
Mancipiũ domio: & frugi: quod ſit ſatis: hoc ẽ
Vt vitale putes: age libertate decembri:
Quando ita maiores voluerũt. vtere: narra.
Pars hoim vitiis gaudet conſtanter & vrget
Propoſitũ: pars mlta natat mõ recta capeſſẽs
Interdum prauis obnoxia: ſepe notatus
Cum tribus annellis: modo leua priſcus inani
Vixit inęqualis: clauum vt mutaret in horas.
Aedibus ex magnis ſubito ſe conderet: vnde
Mundior exiret vix libertinus honeſte:
Iã mœchus romę: iam mallet doctus athenis
Viuere: vertũnis quotquot ſunt natus iiquis
Scurra volanerius poſtq̃ illi iuſta chiragra:
Contudit articulos: qui pro ſe tolleret atq;

IAm dudum auſculto. Loqtur dauus ſeruus: q in cõmœdijs petulãs & malus fere inducit. Carpit autem dñm ſuũ tẽpore ſaturnali orum. Sunt autẽ ſaturnalia feſta ſãturno cõſecrata: quę in decẽbri celebrabãtur magna comeſſandi & compotãdi licentia: ſũmaq; libertate: ita vt ſeruis liceret cũ domis diſcũbere libereq; in eos q̃ vellent dicere: in qua re videnť reſpexiſſe ad ſydus & ad regẽ. Ad ſyd⁹ qdẽ quia frigidũ ẽ: & ſub frigore ea feſta colebant: ad regẽ: quia eo regnante aurea erãt ſecula: omiaq; ſpõte naſcebãtur: & iuxta legem naturę viuebãt qua nemo ſeruus habebať & ita indulgenter cũ libertate quadã etiam ſeruis cõceſſa trãſigebanť. Iamdudũ eſt quaſi iã & dudũ. i. a paulo ante: notat enĩ modicũ: & id continuatũ tps: fereq; verbũ preſentis tpis efflagitat ſicut hic. Eſt ergo ordo vt p dialogũ loquanť domin⁹ & ſeruus ſic. Ego ſeru⁹ auſculto iãdudũ. i. iam a pauco tpe: ex quo. ſ. ſedata eſt fames epulis & ego cupiẽs dicere tibi dño meo pauca: reformido. i. retrahor p formidinẽ. Hora. dauuſne. i. tu ne qui ſeruus viliſſim⁹ es auſcultas vt loquaris dño tuo? Rñ. dau⁹. Ita ego dau⁹ exñs mãci-

Saturnalia.

piũ amicũ.i. ſeruꝰ fidelis & amicus dño: et frugi.i. ad frugẽ & vtilitatẽ dñi reſpiciẽs: qđ ſit ſatis.i. nõ nimis hꝰ eſt vt putes vitale.ſ. mãcipiũ.i. me diu victurũ. Cũ audiret horatiꝰ tã libere loquẽtẽ : in mentẽ venit qa ſaturnalia eſſent : vnde ſubdit. Agevtere libertate decẽbri.i. ſaturnaliõꝝ ſeu ſaturnaliũ(nã vtroqꝫ mõ declinaꝫ)qñ.i. qñqdẽ maiores voluerunt ita:narra.i. dic qđ vis(hoc aũt dicit q̃ſi putet eũ fabulã velle narrare) Incipit aũt dauus dicens ps hoim gaudet cõſtãter.i. pſeuerãter vitijs:& vrget.i. p̃mit inſtãter ꝓpoſitũ ſup. ſuũ. multa ps natat.i. fluitat incerta:mõ.i. aliqñ capeſſens.i. cape nitẽs recta.i. q̃ recta & iuſta ſunt:& obnoxia interdũ prauis.i. vitijs. Priſcꝰ notatꝰ eſt ſępe cũ tribꝰ annellis.i. puis annulis:& mõ.i. aliqñ:lęua.i. ſiniſtra manu in q̃ annuli ferri ſolẽt:inani.i. ſine annelꝫ. Vixit ergo i. ita diſſiliꝫis ſui:vt mutaret clauũ.i. cõtũ et gubernaculũ vitę ſuę in horas.i. p ſingulas horas:& ſup. vt egreſſus ex magnis domibꝰ cõderet id ẽ abſcõderet ſe ſubito i ſup. tugurio ganea:aut alio loco:vñ libertinꝰ.i. hõ libertinę cõditiõis mũdior ſup. q̃ cęteri: aut aliquãtulũ mũdus vix exiret honeſte & vt ſup. ipe mallet iã.i. aliqñ vi uere romę mœchꝰ.i. vbi adulterijs opam daret:cũ id videaꝫ romę ipunę licere:& vt mallet iã vi uere athenis doctꝰ.i. vbi doctrinis inſuaderet:exiſtẽs natꝰ vertũnis.i. dijs q bñ vertẽdis rebus p̃ ſunt:iniqs.i. ſibi nõ fauẽtibꝰ: quotquot.i. quotcũqꝫ ſũt: qa quicqd icepat nõ bñ vertebaꝫ ex qꝰ nõ finierat. hoc ergo exẽplũ eſt ſcđi mẽbri priꝰ poſiti.i. de natãtibus ac incerte fluitãtibus: ſubdit exẽplũ primi de his.ſ. q vitijs cõſtãter gaudẽt dicẽs. Volaneriꝰ ſcurra.i. ſcurrilitꝫ viuẽs poſtq̃ chiragra.i. cõtractio manuũ iuſta.i. illi debita:cõtudit.i. cõfregit illi articulos.i. iũcturas digitorũ:pauit diurna mercede ſup. miniſtrũ q tolleret ꝑſe.i. afferret lucrũ: atqꝫ mitteret talos. i. taxillos:i pyrgũ.i. ſcđm beroaldũ nõi tabulã luſoriã quã alij falſo fritillũ alij alueũ ſeu alueolũ vocãt ſed in vaſculũ quo cõiecti tali agitatiqꝫ poſtea emittebanꝫ ab eis q manu fraudẽ agere putabanꝫ quãto idẽ ſup. ſcurra fuit cõſtãtior i vitijs:tãto ſup. fuit leuiꝰ.i. minꝰ aut tolerabiliꝰ miſer: ille eſt acrior.i. vehemẽtior i miſeria: aut lege ille eſt acriꝰ ſup. miſer q laborat.i. fatigaꝫ:iã.i. aliqñ fune cõtẽto.i. arcto & cõſtricto a cõtineor potiꝰ q̃ a cõtẽnor(lãdinꝰ tñ a cõtẽnor deducit)& iã.i. aliqñ fune laxo:hꝰ eſt tenetꝫ vinculis ſtulticię ac vitioꝝ nũc arctis:nũc laxis. Hęc ſnĩa põt dici a dauo dicta:& ita qa q̃les ſũt loq̃ntes tales ſũt fere ſermões eoꝝ:nõ approbãda: niſi itelligaꝫ quõ Apoca. iij. Frigidꝰ tepido p̃ferꝫ:vbi ſic dr. Scio opa tua:qa neqꝫ frigidꝰ es neqꝫ calidꝰ:vtinã frigidꝰ eſſes aut calidꝰ:ſed qa tepidꝰ es & nec frigidꝰ nec calidꝰ incipiã te euomere ex ore meo &c. Calidꝰ in ſtatu gr̃ę eſt:frigidꝰ ſcit ſe i crĩne eẽ:tepidꝰ ſpẽ virtutis habens:cõfidit ſibi:& ita eſt in peſori ſtatu q̃ qui fatetur peccatum ſuum.

Mitteret in pyrgum talos mercede diurna
Conductum pauit.quanto conſtantior idem.
In vitiis tanto leuius miſer:acrius ille
Qui iam contento:iam laxo fune laborat

Nõ dices &c. Verba Horatij. O furcifer daue nõ dices hodie.quorſũ.i. i quẽ hęc tã putida verba tua tẽdant. Furcifer ẽ ſeruꝰ fugitiuꝰ q̃ i fuga deprẽhẽſꝰ ob qđ furcã ſeu crucẽ meruit in cõtumeliã ſuã furcã fert aut notã eiꝰ. Rñ. dauꝰ Ad te inq̃ ſup. tendũt. Quęrit Hora. o peſſie quo pacto ſup. tẽdũt ad me. Rñ. da. q. d. Tu incõſtans es:qa laudas fortunã & mores ãtiquę plebis (iuxta qđ Ouidi. Laudaꝫ veteres ſed nr̃is vtimur ãnis)et tu idẽ ſi qs deus agat te ſubito ad illa.ſ. ad veterũ fortunã & mores:tu recuſes:vſqꝫ.i. ſp ſup. ire. aut qa nõ ſẽtis rectiꝰ eẽ qđ clamas ſup. rectiꝰ eẽ: aut tu nõ defẽdis firmus.ſ. in ope tuo hoc eſt cõſtans:& heres.i. dubius es qd facias cupiens neqcq̃.i. fruſtra : euellere plantã cœno.i. ſordibꝰ vitiorũ. Tu optas romę.i. quãdo es romę. rus:& tu ruſticus .i. exiſtens ruri:tollis .i. extollis

Non dices hodie quorſũ hęc tã putida tẽdãt
Furcifer? ad te inq̃. quo pacto peſſime? laudas
Fortunam & mores antiquę plebis:& idem
Si quis ad illa deus ſubito te agat:vſqꝫ recuſes:
Aut quia non ſentis:quod clamas rectius eſſe
Aut quia non firmus rectũ defendis: & heres
Ne quicq̃ cęno cupiens euellere plantam.
Romę rus optas:abſentem ruſticus vrbem
Tollis ad aſtra leuis.ſi nuſq̃ es forte vocatus
Ad cęnam:laudas ſecurũ holus:ac velut vſqꝫ
Vinctus eas:ita te fœlicem dicis:amaſqꝫ
Cꝫ nuſq̃ tibi ſit potandum.iuſſerit ad ſe
Mecœnas ſerum ſub lumina prima venire

Conuiuam:nemon oleum feret ocyus hęc ꝙs.
Audit:cum magno blateras clamore:fugísq;
Miluius & ſcurrę tibi non referenda precati
Diſcedunt:& enim fateor me dixerit ille
Duci ventre leuem:naſum nidore ſupinor:
Imbecillus:iners:ſi quid vis adde popino
Tu cũ ſis quod ego:& fortaſſis nequior: vltro
Inſectere velut melior verbiſq; decoris
Obuoluas vitium:quid ſi me ſtultior ipſo
Quingẽtis ẽpto drachmis deprẽderis:aufer
Me vultu terrere :manum ſtomachũq; teneto
Dum quę criſpini docuit me ianitor:edo.

aſtra:vrbẽ.i.romã abſentẽ exiſtẽs leuis ideſt facilis & incõſtãs. Si tu nuſq̃.i.ad nullũ vocatus es forte ad cęnã: laudas hol⁹ ſecurũ.i.qđ ſecurie domi ſumis ac velut eas vſq;.i.ſpvict⁹.i.coact⁹ ſic vinctus trahit:ita dicis te fœlicẽ:& amas id ẽ gaudes ꝙ nuſq̃ ſit tibi potãdũ. Si ſup.mecœnas iuſſerit ſup. te venire cõ uiuã:ſerũ vel iuſſerit te venire ad ſe ſerũ.i. ſero hoc ẽ tarde cõuiuam.ſ.ſub.i. paulo añ prima lumina:ſup. cãdelaꝝ q̃ in cęnis accẽdũt:tu blateras cũ magno clamore:hoc ẽ diſſone clamitas:nemon id ẽ nemone feret ocyus.i.celerit oleũ? audit qs ſup.ſeruorũ meorũ hęc:vel ecquis.i.nunqd aliqs audit? ꝙ pro et: fugis.i.celeriter ad mecœnatẽ curris. Miluius.i.paſitus rapax vt miluus:& ſcurrę:quos inuitarat mecœnas:diſcedũt p̃ cati.i.imp̃ cati tibi nõ referẽda.i. referri indigna:nolũt enĩ illic manere vbi te vidẽt tã vehemẽtẽ reph̃ẽſorẽ. Et enĩ ſi.ſup.ille.ſ.miluius dixerit corã mecœnate ad riſus captãdos:ego fateor me leuẽ.i.facilẽ acquſitu & parui momẽti virũ:duci vẽtre:ego ſupinor naſũ.i.habeo naſum ſupinatũ.i.furſũ tractũ:nidore.i.ab odore cibariorũ:tu ſup.dicis ꝙ ſit ibecill⁹:ĩers:& ſi qd vis ſup.addeř adde ꝙ ſit popino.i.popinarũ & gnearũ frequẽtator & amator:hic fẽſus qdẽ bon⁹eẽt ſi cohereret cũ ſeq̃ntib⁹:ſed qa cęta dicũt ex pſona dauꝰ:cõſtruaſ potꝰ ſic. Etenĩ ille.ſ.mecœnas aut ali⁹ vir bon⁹& clar⁹ dixerit me leuẽ duci vẽtre:ego fateor ꝙ ſupinor naſum odore:exiſtẽs ĩers:ibecill⁹ & ſi qd vis addere adde ꝙ ſũ etiã popino.q.d.id facile ferã ab eo:ſed tu cũ ſis qđ ego:& fortaſſis neq;or.i.min⁹ valẽs:inſectere.i. patiar ne vt inſecteris me vltro:velut ſup.ſecteř melior.i.tanq̃ eſſes melior:& ꝙ obuoluas.i.veles obtegas vitiũ tuũ decoris verbis? qđ ſup.dices:ſi deprẽderis.i.inueniris ſtultior me ipo empto quingẽtis drachmis.i.ſeruo vili p̃cio empto.Cũ aũt hęc diceret minabař poeta capite nutãs vñ dauꝰ ob libertatẽ ĩpterritꝰ ait: Aufer.i.deſine:terrere me vultu. ſ.minaci: & teneto manũ ne.ſ.me cędas:& ſtomachum(ne mihi iraſcaris)tãtiſper ſup.dũ.i.donec:ego edo.i.exp̃mo(ab e et do cõponiť edo edis edidi edere editũ editu &c.)ea ſup.documẽta:q̃ ianitor criſpini illiꝰ philophi q dogmata ſtoicoꝝ ſcripſerat:docuit me.Nõ leges criſippi:qa ea tẽpeſtate criſippꝰ nõ erat.

Te cõiunx aliena capit:meretricula dauum.
Peccat vter noſtrũ.cruce digni⁹?acris vbi me
Natura incendit ſub clara nuda lucerna
Quæcũq; excepit turgentis verbera caudę
Clunibus aut agitauit equũ laſciua ſupinum
Dimittit neq; famoſum:neq; ſollicitum:ne
Ditior aut formę melioris meiat eodem.
Tu cũ proiectis inſignibus annulo equeſtri
Romanoq; habitu prodis ex iudice dama
Turpis:odoratum caput obſcurante lacerna:
Non es quod ſimulas: metuẽs inducerís: atq;
Altercante libidinibus tremis oſſa pauore.

Te cõiunx &c. Incipit notare vitia dñorũ. Ordo ẽ. Cõiunx aliẽa capit.i.illaq̃ at te amore ſui meretricula ſup.capit dauũ.ſ.me:loqturei dauꝰ de ſe tam q̃ de alio:vter noſtrũ(nõ dices nr̃orũ) hoc ẽ an ego an tu:peccat digni⁹ cruce .i.vt crucifigať.q.d.tu:qa adulteriũ ẽ grauꝰ fornicatiõe ſiplice. Vbi acris natura incẽdit.i.iflãmat me libidie: q̃cũq; ſup.meretrix nuda excepit clũibꝰ ſub clara lucerna verbera caudę turgẽtis.i. virilis virgę (obſcœnꝰ ſermo ſeruo dignꝰ)aut ipa laſciua deſup incũbẽs agitauit equũ.i.me vt equũ: ſupinũ: ipſa dimittit me neq; famoſũ.i. infamẽ (iuxta illa ſup.tpa)neq; ſollicitũ ne ditior aut melioris formę.i. pulchrior meiat .i.coeat eodẽ:tu o horati cũ.i.qñ piectis inſignibꝰ.i. ornamẽtis dignitatis tuę.ſ.annulo eq̃ſtri & habitu romano;

prodis.i.emergeris:damma turpis.i.vilis & vanus vt dāma ex iudice.i. iduis
personā dāmę relicta iudicis:& hoc lacerna.i.veste oblonga:obscurāte.i. obtegēte caput odoratum.i. odoribus hę est vnguētis pfusum:tu non es quod si mulas:tu metuens induceris.s. ī domū adulterij.atq; tu tremis ossa.i.habes ossa tremētia pauore.i.formidine altercāte.i.litigante sup.cū libidinibus : quia pauor inde retrahit quo libido trahit. Quid refert vri.i. flagellari virgis:q; p et necari ferro.q.d. siue virgis cędaris seu ferro occidaris sp īfamis euadis. Et qd refert an eas auctorat⁹.i.vt seru⁹ aut gladiator auctiōe vēdit⁹:an tu clausus ī turpi arca:quo.i.īquā demisit te ancilla sup.cōscia peccati:heriī.i.herę seu dñę suę tāgas genib⁹ tuis caput cōtractū vs q; ad genua sup.prę angustia loci. Dic sup.mihi.Est ne marito matronę (quā tu adulterio polluis)iusta potestas ī am bos.i.te & illā.q.d.etiā:& est vel.i. etiā iustior ptās ī corruptorē. s.te vel aliū q̄ in corruptā: tñ.i. tametsi enī matrona peccat:tñ qa nō tñ dedita opa peccat : vt tu:min⁹ peccat q; nō tam dedita opa pec cet ꝓbat dicēs:illa nō mutat sup. se hītu:vt tu nec loco vt tu:quia ad te non venit:nec peccat supne.i.a supiore pte aut in fidē cui⁹ superos testes fecit:cum id ē qñquidē īpa mulier:cuius .s.fragilis est natura:formidet te:neq; credat.i. cōmittat se tibi amanti.i.ꝓpter amorē: sed ꝓpter potestatē tuā:tu prudēs.i.vōlens & sciens(falso hic dixeris prudenter aut sciēter:quia nemo prudenter aut scienter peccat:scientes & volētes oēs) et tu cōmittes dño.i.illi q te rep̄hēsum vt seruum tractat:furenti.i.insanienti: omnē rem & vitam:& famā cū corpe.i. cum membris corporis tui in que.s. potestatē habet.Euasti.i.si euasisti cū fueris quasi rep̄hēsus:credo (hoc ironice dicit) tu metuens & doct⁹ cauebis sup.cōsiłe piculū:īmo dicit dau⁹:tu q̄res.i.sollicite inuestigabis: qñ paueas iterq; pro & qñ possis iterū pire. O sup.tu exñs totiēs seru⁹:dic sup.q̄ belua.i.bestia praua .i. effera: cū effugit semel cathenis ruptis:reddit se iterū sup.cathenis. Tu forte ais:nō sum mœchus:neq; hercule.i.p herculē ego sum fur:vbi ego sapiēs p̄tereo vasa argētea:qa.s.nō audeo furari nec tu semp mœchari: sed tolle piclū. Iā natura ꝓsiliet vaga.i.effrenis: & hoc frenis remotis.i. tunc tu mœchaberis & ego furabor. Tu ne.i.es ne tu mihi dñs minor.i. īferior me:tot & tātis impijs req; et hoīm.i.cū tot hoīes totq; res impitēt tibi & nō mihi.q.d.minime:tu inquā quē vindicta.i.p̄toris virga q̄ manumittēs cōtigit seruos:īposita ter & quater haud.i. nō priuet.i.liberet & vnq̄ misera formidine.i.qui nequaq̄ a p̄tore liber fieri potes(hūc locū assumpsit ps⁹ fere totū) Adde supradictis sup.aliq̄d qđ nō valeat leuius.i.minus ad ꝓbādū te nō esse dñm meū.Nā siue vicarius est ille q parit.i.obedit seruo:vti vester mos ait:seu cōseru⁹:qd sū ego tibi:q.d.cōseru⁹ aut vicari⁹ nō seruus:nempe.i.nā certe tu q impitas mihi:seru⁹ sup.es:vł seruis miser:aliis:atq; duceris id est impelleris a passionibus animi tui: vt id est quēadmodū lignū mobile.id ē turbo aut tro

Quid refert vri virgis ferroq; necari:
Auctoratus eas:an turpi clausus in arca?
Quo te demisit peccati conscia herilis
Contractū genibus tāgas caput?ē ne marito
Matronę peccantis in ābos iusta potestas?
In corruptorem vel iustior:illa tamen se
Non habitu mutat ve loco peccat ve superne
Cum te formidet mulier:neq; credat amanti
Ibis sub furcam prudens:dominoq; furenti
Committes rē oēm & vitā & cū corpore famā
Euasti?credo metuēs:doctusq; cauebis.
Quęres qñ iterum paueas:iterumq; perire
Possis:o totiens seruus:quę belua ruptis
Cum semel effugit reddit se praua cathenis?
Nō sum mœch⁹ ais:neq; ego hercule fur vbi
Prętereo sapiens argentea:tolle periclū Vasa
Iam vaga prosiliet frenis natura remotis.
Tu ne mihi dominus rerū imperiis hominūq;
Tot tantisq; minor:quē ter vindicta quaterq;
Imposita haud vnq̄ misera formidine priuet.
Adde supradictis quod nō leuius valeat.nam
Siue vicarius est qui seruo paret:vti mos
Vester ait:seu cōseru⁹:tibi quid sū ego?nēpe
Tu mihi q imperitas aliis seruis miser atq;
Duceris:vt neruis alienis mobile lignum.

eus: ducitur ſupple neruis alienis ſcilicet pueri impellentis ipſum ſcutica.

Quiſnã igit liber? ſapiẽs. ſibi qui imperioſus
Quẽ neq; pauperies neq; mors neq; vincula ter
Reſpõſare cupidíb⁹: contẽnere honores (rẽt
Fortis: & in ſeipſo totus teres atq; totundus:
Externi ne quid valeat per leue morari.
In quẽ manca ruit ſemper fortuna, potes ne
Ex his vt ꝓpriũ quid noſcere? quinq; talenta
Poſcit te mulier: vexat foribuſq; repulſum
Perfundit gelida: rurſus vocat: eripe turpi
Colla iugo liber: liber ſum dic. age non quis.
Vrget enĩ dominus mentem nõ lenis. & acris
Subiectat laſſo ſtimulos: verſatq; negantem.

Quiſnã igit liber &c. Hũc locũ fere to tũ pſius in ſatyrã ſuã trãſtulit: habetur q; in viro bono virgiliſ: qa vero philo ſoph hic⁹ eſt: nec daui pſonę cõgru⁹: pru dẽter dixit a ianitore criſpini ſe hęc di diciſſe. Loqtur Hora. Igit ſi ego liber nõ ſum: quiſnã liber ſup. ẽ? Rñdet da. Sapiẽs ſup. liber eſt: q ipioſus ſup. eſt ſibi. hoc eſt q affectiõib⁹ ſuis ipat: quẽ neq; paupies neq; mors neq; vincula ter rẽt: q fortis reñſare. i. obuiare & reſiſte re cupidíníb⁹. i. cupiditatib⁹ & affectio nibus ſuis: & fortis cõtẽnere. i. ad cõtẽ nendũ (Eſt aũt locutio de q̃ alexander. Hãc olĩ pulchrã veteres dixere figurã) honores. ſ. extraneos: nõ tñ cãm eoꝝ q̃ virtus eẽ debet. & exñs in ſeipo tot⁹ te res atq; rotũdus. i. ex omni pte tot⁹: ne quid externi valeat morari. i. iherere: p leue. i. ꝓpter leuitatẽ. i. politiã ac glabri tatẽ (hui⁹ cõtrariũ eſt aſperũ: qa ꝑmã ꝓ ducit) ĩ quẽ fortuna ruit ſp mãca. i. ipotẽs. dic Horati: potes ne cognoſcere qd. i. aliqd ex his vt ꝓpriũ? q. d. nõ qa ſi mulier poſcat te qnq; taléta: p nocte. ſ. vnavt lais ſolebat. & ſi vexet te repul ſum forib⁹. i. a foríb⁹ ſuis: p fundit te gelida ſup. aqua & vocat te rurſus: eripe líber. i. ſi es vere liber: colla tua turpi iugo (nihil enĩ turpi⁹ q̃ a meretrice ſubiugari) & age dic ſup. tũc ego ſũ liber ſed tu nõ qs. i. nõ vales: aqueo qs. enĩ ꝓ qa: dñs nõ lenis. i. nõ mitis: ſed dur⁹ & rigidus videlicet amor turpis vrget mẽtẽ tuã & ſubiectat tibi laſſo acris ſtimulos (Acris ĩ accuſãdo caſu nũero pñi etiã latine ponit: qa gtũs iũ habet) et verſat. i. frequẽter vertit & ipellit: te negãtẽ. i. ſi forte ad tps negaueris. In carmíe illo virgiliano Vir bon⁹ & ſapiẽs. lati⁹ hũc locũ in ſiluis nñis explanauim⁹ q̃s q nõ hẽt: ſciat rotũdũ cũ ſit ſpherice. i. vndiq; circularis figurę: eẽ pfectũ: & ita de⁹ totũ vnive uerſum tale fecit: extra qđ ſcđm pñm nihil ẽ: & ĩ quo ſcđm eũdẽ nihil deeſt: cũ nõ ſit dare vacuũ verũtñ qa res mima rotũda eẽ ꝓtvt pupilla culicis ne ad iuſtã mẽſurã qd deſit adiecit teres qđ lõ gitudinẽ & ꝓceritatẽ addit. Eſt not⁹ plebei⁹ verſicul⁹. Haſtã dic teretẽ: pomũ dicẽ rotũdũ. Notaq; ẽ Biãtis ĩnia. Sapiẽtẽ oĩa ſua ſecũ ferre: virtutẽ. ſ. & ſapiẽtiã: q̃ ſua. i. ꝓpria cuíuſq; bona ſũt.

Vel cum pauſiaca torpes inſanè tabella
Quí peccas minus atq; ego: cũ fului rutubęq;
Aut placidę iani contento poplite miror
Prelia rubrica picta aut carbone, velut ſi
Reuera pugnent feriãt vitentq; mouentes
Arma viri: neq̃ & ceſſator dauus, at ipſe
Subtilis veterum iudex & callidus audis.
Nil ego ſi ducor libo fumante: tibi ingens
Virtus atq; animus cęnis reſponſat opimis:
Obſequium ventris mihi pernicioſius eſt: cur?
Tergo plector enĩ, qui tu impunitior illa:
Quę paruo ſumi nequeunt obſonia captas?
Nempe imarceſcunt epulę ſine fine petitę:

Vel cũ pauſiaca &c. Obiſcit alia gña ſtultitę dño ſuo: dicẽs illũ nõ mín⁹ pec care. Ordo ẽ. Vel. i. eẽt o iſane cũ tu tot pes. i. ſtupid⁹ iheres & moraris ĩ tabella pauſiaca. i. a pauſia depicta: q opti⁹ ar tifex fuit q. i. ĩ q° peccas mi⁹: atq;. i. q̃ ego: cũ. i. qñ miror. placide. i. cũ quiete poplite cõtẽto: a curſu. ſ. quo miſſ⁹ erã. (Acro tñ etiã aliũ ordinẽ inuit vt. ſ. in telligat de poplite gladiatoris cõtẽto ĩ dimicãdo) plia. i. certamia fului. i. ful uiſ & trutubę gladiatoꝝ: aut iani. picta. i. depicta ĩ piete. ſ. ędiũ priuatarũ ru brica. i. terra rubra aut carbone: ſic inq̃ picta: velut ſi ipſi viri mouentes arma pugnẽt reuera hoc ẽ feriãt & vitẽt ſup. ictus feriẽtis: dau⁹ ſup. dicit nequã & ceſſator. at. i. ſed ipe id ẽ tu audis ſup. dicẽtes q; es ſubtilis & callid⁹ iudex. ve terũ. ſup. reꝝ. Quaſi dicat nõ mín⁹ vitij

eē ſtupere in re p̄cioſa q̄ vili: cū nō min⁹ rē exprimāt rudiť q̄ artificioſe depicta. Si ego ducor. i. trahor libō fumante. i. auiditate libi fumātis: nil ſup. reputor. id ē hō nihili: ingēs virt⁹ atq; anim⁹ rñ-ſat tibi in opimis cęnis. i. tu diceris hīe magnificētiā & magnanimitatē pro magnitudine cęnarū. Cur obſequiū. i. idul gētia vētris ē pniciosi⁹ mihi q̄ ſup. tibi q̄ aūt pniciosi⁹. i. magis nociuū eſt: patet: enī pro qa: ego plector. i. cędor tergo. q. i. ī quo tu īpunitior. i. min⁹ punitus: captas. i. ſectaris & freq̄nter ſumis illa obſonia. i. illos cibos (Quicqd enī prēter panē ediť: obſoniū dī) q̄ nequeunt ſumi. i. abſumi pauco ſup. p̄cio ſ. q. d. in nullo īpunitior ſumis p̄cioſa obſonia q̄ ego vilia. Nēpe. i. qa crete epulę petitę ſine fine. i. mō & mēſura hoc eſt īmodeſte: īmarceſcūt. ſ. in ſtomacho vbi digeri nō pñt: & pedes illuſi. i. decepti onere ſtomachi: recuſant ferre corp⁹ vitioſum. i. vitijs hoc eſt crapulis plenū. An. i. nūqd hic puer peccat q̄ mutat. i. cōmutat ſub noctē. i. tpe cęnę paulo ante noctē vuam ſtrigili furtiua. i. q̄ emit vuā pro ſtrigili quā furat⁹ eſt ī balneo (Eſt enī inſtrumtū quo cutis ſtringitur) et qui parens. id eſt obediēs gulę nil habet ſeruile. id eſt ad ſeruum pertinens ſ. q. d. plurimū habet. Adde q̄ tu idē nō potes eē tecū. i. ī trāq̄llitate aut firmo ꝓpoſito: horā. i. p tp̄s vnius horę: & q̄ nō potes ponere. i. diſponere recte ocia: & tu vitas teip̄m: vt erro fugitiu⁹. (Erro dī q̄ vagať & errat. Multa enī noīa ſiť ia verbis ſunt. vt erro. māduco. mādo. comedo. cachinno. lurco palpo. & ſiť ia. Declinať aūt hic erro erronis: dicūturq; planetę errones latinę: cū tñ ſcđm pliniū nihil min⁹ erret) q̄rēs. i. conās iā. i. aliqñ fallere. i. amouere curā vino iā. i. aliqñ ſomno. i. aliqñ potādo aliqñ dormiēdo (Iocūde dicit fallere curā. Nā cura dī eo q̄ cur vrat ſcđm Seruiū: q̄ ergo ſopit cogitationes ſuas ita vt nō det eis locū videť quodāmō curā fallere) q̄rēs inquā fruſtra. i. ſine effectu. nā īpa cura atra. i. nociua & moleſta: comes. i. cōitatrix p̄mit & ſeqtur te fugacē. i. aſſidue fugere tētātē. Hec a dauo horatio obijciūť: qbus is caapiť q̄ ſe talē ſentit. Nā poeta ne ī ſe admittere hmōi vitia puteť: fingit ſe iratū dicēs. vñ mihi lapidē. Sicut enī ſępe dixi: & potiſſimū in p̄ambulis pſianis dictur⁹ ſum: dāda eſt doctori opa ne culpa redarguat īp̄m. Verūtamē q̄ ſatyrici ſatyros deos imitātes petulātes ſunt: iocoſa & ridicula quędā fateňť: ſed non grauia ſcelera neq; hic obiecta pernicioſa ſunt. verūtamē poetę turpia: dicit ergo. Vñ ſupple acquirā mihi lapidem Reticet verbū propter iram: moris enī eſt iraſcētiū imperfectū habere ſermonē. Reſpondet dauus. quorſum eſt opus ſupple tibi lapide ſ. Addit poeta. vnde ſup. acquiram mihi ſagittas ſ. Ad quod dauus. Aut homo hic inſanit aut facit verſus: qđ etiā inſanus facit. Et Hora. ni. i. niſi tu rapis te hinc oci⁹. i. celeriter tu accedes agro ſabino nona opa. i. nonus oparius qa iā octo ſunt.

Obſoniū

Erro

Cura.

Argumētū Aſcēſianū in octauā ac vltimā ſatyrā ſecundi libri ſermonū Horatij.

Vltima lautitias deridet naſidieni.

Ordo eſt. Vltima ſup. ſatyra deridet lautitias. i. ſplēdidos appara⁹ cęnarū naſideni. Quia vero dictur⁹ ē naſidien⁹ ad hęc &c. vbi pe. lōga ē patet legēdū eē vt te naſidieni: qa alit verſ⁹ nō ſtaret.

VT te naſidieni &c. Fundaniū: vt dixi: amicū poeta interrogat de cęna naſidieni quā mecœnati ſodalibuſq; ac ſcurris ei⁹ pauerat. In q̄ re nō nihil vt ſolet mecœnatē taxat: ſed in perſona aliena: quaſi ipſe id non ageret. Ordo eſt. & ſunt verba horatij. o fundani vt id eſt qualiter cęna naſidieni beati. i. diuitis (aut potius ſcđm epycureos beate viuētis: eo q̄ ē

Satyra octaua de cęna naſidieni.

AT te naſidieni iuuit cęna beati ſ.
Nā mihi q̄rēti cōuiuā dict⁹ here illic
De medio potare die. ſic vt mihi nunq̄
In vita fuerit melius. dic: ſi graue non eſt:
Quę prima iratum ventrem placauerit eſca ſ.

In primis lucanus aper:leuí fuit auſtro
Captus:vt aiebat cęnę pater:acria circum
Rapula lactucę,radices.qualia laſſum
Peruellunt ſtomachum:ſiſer:allec:fęcula coa
His vbi ſublatis puer alte cinctus acernam
Gauſape purpureo menſam perterſit:& alter
Sublegit quodcūq; iaceret inutile: quodq;
Poſſet cęnantis offendere.vt attica virgo
Cū ſacris cereris:procedit fuſcus hydaſpes
Cęcuba vina ferens:alchon chiū maris expers
Hic herus:albanū mecœnas ſiue falernum
Te magis appoſitis delectat:habemus vtrūq;.
Diuitias miſeras:ſed quis cęnantibus vna
Fundani pulchre fuerit tibi noſſe laboro.
Sūmus ego.& prope me viſcꝰ thurinꝰ: & ifra
Si memini varius cum ſeruilio balatrone
Vibidius quos mœcenas adduxerat vmbras.
Nomentanus erat ſuper ipm:portius infra.
Ridiculus totas ſimul abſorbere.plācentas.
Nomentanus ad hoc:quí ſi quid forte lateret
Indice monſtraret digito.nam cętera turba
Nos inquā cęnamus aues,conchilia,piſces
Longe diſſimilem noto celantia ſuccum:
Vt vel continuo patuit:cū paſteris:atq;
Inguſtata mihí porrexerit ília rhombi.

voluptatibꝰ idulgēs. Credit enī p̄cepta priꝰa catio recitata tradidiſſe)tuuit.i. delectauit te/quęro ſupple.hoc a te:tanq̄ ab expto.nā tu dictꝰ es a familiaribꝰ.ſ. tuis:mihi quęrēti cōuiuam:potare.i.q; potares:here.i.heri.illic.ſ.apd naſidienum:de medio die .i. incipiēdo a meridiev ſq; ad cęnā.Rñ.fundaniꝰ. Sic ſup iuuit: vt nunq̄ fuerit mihi ī vita.i.q̄diu vixi.meliꝰ.Hora. Dic ſi nō eſt graue.i. moleſtū quę eſca placauerit.i. ſedauerit prima ventrē iratū.i.famelicū.Rñ. fundanius. In p̄mis fuit aper lucanꝰ captꝰ in leui auſtro:qa auſtro flāte tenereſcūt carnes:& niſi abſumāt putreſcūt. vt.i. ſedm q; pat cęnę.ſ.naſidienꝰ aiebat hꝰ prudēter addit fūdaniꝰ:ne ſe quoq; lautitiarū ſtudioſum p̄dicet: Acria rapula fuerit ſup.circū.i.ī circuitu: & lactucę & radices:& ſup.talia q̄lia puellunt.i. irritant ſtomachum laſſum:videlicet ſiſer: allec:fœcula coa.i.oñe genꝰ gari ac murię. vbi.i.qꝰ loco: his.ſ.dictis obſonis:ſublatis.i.amotis:puer cinctꝰ alte vt ſit expeditior perterſit.i.vndiq; terſit: mēſam acernā.i.ex acere arbore p̄cioſa factā:& hꝰ gauſape.i.pānovilloſo:purpureo.i.purpurei coloris:& altꝰ.ſ.puer: ſublegit.i.clāculū & ex ordine abſtulit de mēſa:qdcūq; iaceret iutile.i. ſupfluū q; pro et:qd poſſet offendere cęnantis (actūs eſt).i.cęnātes.hydaſpes:puer de noiatꝰa fluuio pthos ptrāſeūte.fuſcꝰ.i. fuſci coloris more p̄ię ꝓcedit ferēs cęcuba vīa.vt.i quēadmodū virgo atticа.i.atheniēſis:ſup.ꝓcedit cū ſacris cereris.i.ferēs ſacra cereris ī capite:ea enī lētiſſīe īcedebat:alchō.i.altꝰ miſter: ꝓcedit ferēs chiū ſup.vinū exps maris:i. nō hñs corruptionē aut admixtionē alīquā ex mari: licet ſit p mare vectū Hic .i.hoc loco:herꝰ.i.dñs cōuiuiꝫ ſup.dixit. o mœcenas ſiue alba nū ſup.vinū ſiue falernū:delectat te magis appoſitis.i.q̄ vina appoſita cęcuba & chia:nos habeꝰ vtrūq;.i.libēter affereꝰ. Interclamat poeta.modeſte vñ non addit o qd vehemētiā notat dicēs.miſeras diuitias q̄.ſ.hoiem pditū faciūt & de illis ſe iactātē (& id poti⁹ dixero q̄ qd acro) Sed o fūdani ego laboro noſſe.i.ſcire:pulchre .i.ex ordīe qs cęnantibꝰ.i. de cęnātibꝰ fuerit tibi:vna.i.piter ī eo cōuiuio.Rñ. fū.Ego ſup fui:fūmꝰ.i.ī ſūmo loco vniꝰ leti:& viſcꝰ thurinꝰ ex opido turio qd ē ī calabria ſup. fuit ꝓpe me:& ifra ſup.viſcū.i.tertiꝰ ī ordie fuit ſup.ſi memī:variꝰ: poeta ille lyricꝰ & cū ſeruilio balatrone :hoīe pditę gulę:fuit vibidius aliꝰ paſitꝰ:quos mecœnas adduxerat vmbras.i.ſcenicos viros: q mimos & ſcurras agerent. Nomtane: ꝓdigꝰ ille ſępe notatꝰ ab horatio erat ſup ipm.ſ.vibidiū:portiꝰ:aliꝰ pditꝰ hō erat ſup. infra ipm exiſtēs ridiculꝰ.i.cū riſu pditus abſorbere.i.ſorbēdo abſumere ſiī totas placētas. Nomētanꝰ ſup.erat aduocatꝰ ad hꝰ q.i.vt mōſtraret digito īdice.i.indicāte ſi forte qd.i. aliqd lateret. Erat enī pitꝰ obſonioꝝ:vt q ī eis totū p̄imoniū ſuū abſūpſerat & ita erat a naſidieno adhibitꝰ:vt p̄ciū ferculorū īdicaret. Nā cętera turba: īquā.i. dico nos q nō ſumꝰ gulę ꝓceres:nec eaꝝ

ſerũ ſtudioſi: cęnam⁹ aues: cõchilia: piſces: celãtia. i. occultãtia & ĩ ſe cõtinẽtia ſuccũ: q̃ ſapoꝛ ſe des eſt: diſſiłem lõge noto. i. familiari & cõſueto nobis: & ideo ĩcõgnito nobis: & ꝓpterea niſi fu iſſet adhibit⁹ q̃ valorẽ obſonioꝝ ĩdicaſſet: ꝓdidiſſet dñs cõuiuij expẽſas ſuas. (Nã ſi rũſtic⁹ tur dũ ꝓmergo comedit operã & expẽſas ꝓdiderit q̃ appoſuit) diſſiłem dico noto vt. i. quẽadmodũ patuit: vł. i. etiã cõtinuo. i. ſtatĩ: cũ. i. poſtq̃ porrexerit. i. miniſtrauerit mihi: ilia paſſeris. i. illius piſcis (Nã paſſer etiã piſcis ẽ. Ilia aũt ſũt ĩteſtina: q̃ in piſcib⁹ pinguia & lautiora eẽ ſolẽt. vñ Iuuena. Vis frat ab ipis Ilib⁹) atq; ilia rhomb: alteri⁹ piſcis ĩ ſũmo p̃cio tũc tpis habiti: iguſtata mihi. i. q̃ nũq̃ añ guſtauerã. Et ita qa ſe lautitiarũ impitũ fateł: poti⁹ dixero poetã q̃ eqtẽ qa ſobrie tas potius poetę q̃ equiti cõpetit: potiſſimũ cũ in prima huius dictus ſit poeta elegãs eſſe.

Poſt hęc me docuit melimella rubere minorẽ
Ad lunam delecta. quid hoc interſit ab ipſo
Audieris melius. tum vibidius balatroni.
Nos niſi damnoſe bibimus moriemur inulti.
Et calices poſcit maiores: vertere pallor
Tum parochi faciem nil ſic metuẽtis: vt acres
Potores: vel q̃ maledicunt liberius: vel
Feruida q̃ ſubtile exurdant vina palatum.
Inuertunt aliphanis vinaria tota
Vibidius balatroq; ſecutis omnibus: imi
Conuiuę lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur ſquillas inter murena natantes
In patia porrecta: ſub h° her⁹: hęc grauida iqt
Capta eſt deterior poſt partum carne futura.
His mixtũ ius eſt oleo: quod prima venafri
Preſſit cella: garo de ſuccis piſcis iberi:
Vino quinquẽni: verum citra mare nato
Dum coquitur coo chiũ ſic conuenit: vt non
Hocmagis vllũ aliud pipere albo: nõ ſine aceto
Quod methimneã vitio mutauerit vuam.
Erucas virides: inulas ego primus amaras
Monſtraui incoquere. illutos cotillus echinos
Vt melius muria: q̃ teſta marina remittat.

Poſt hęc me docuit. Proſequtur eandẽ rẽ fundani⁹ dicẽs. Nomẽtan⁹ docuit me poſt hęc. ſ. dicta: melimella. i. illos dulces fructus rubere meli⁹ delecta. i. cũ delectu carpta ad lunã minorẽ. i. cũ ĩminuta eſt: qd hoc. ſ. q̃ ad minorẽ lunã & nõ ad plenã delĩganł interſit. i. differat. diſces tu meli⁹ ab ip̃o. ſ. naſidieno. Tũ. i. poſtq̃ cibis refecti ſũt: vibidus: ſcurra et paſit⁹: dixit ſup. balatroni nos morie mur inulti. ſ. de iſto appatu: niſi bibim⁹ dãnoſe. i. vſq; ad ęgritudinẽ cerebri nr̃i et iacturã dñi. Et ſup hoc dicto: poſcit calices maiores. i. pocła maiora. pallor indiciũ timoris: vertere ſup. cœpit: vel vertere. i. vertebat: tũ. i. tũc: faciẽ parochi. i. dñi cõuiuij (q̃ vt parochus ligna ſalẽ & aquã prębebat) metuẽtis nil. i. nihil ſic: vt potores acres. i. vehementes: q̃. i. qa poti. ſ. maledicũt liberi⁹ (vñ dictũ eſt in ꝓmo libro. Sępe trib⁹ videas lectis cęnare quaternos. E qb⁹ vn⁹ auet quauis aſpergere cũctos p̃ter eũ q̃ p̃bet aquã: poſt hũc quoq; potus) vel q̃ feruida vina: exurdãt. i. ſurdũ & ſine guſtu faciũt palatũ ſubtile. i. tenerũ & cito corruptibile: vł qd ſubtile eẽ debet pro dijudicãdis cibis: vibidi⁹ & balatro: paraſiti: illi & vehemẽtes potores: inuertũt. i. euacuãt tota vinaria ſup. vaſa q̃bus vina allata ſunt: aliphanis. i. poculis minorib⁹ a loco ſic dictis: & hoc oĩb⁹ qui ĩ eo lecto erãt: ſecutis. i. ſequẽtibus cõuiuę imi. i. infimi lecti nihilũ nocuere lagenis. i. modeſte biberũt. Murena. id eſt piſcis ille affertur ĩ patina: porrecta. i. extẽſa inter ſquillas alios piſces: natãtes. ſ. in iure ſuo. Herus. i. dñs conuiuij. ſ. naſidien⁹: inquit ſub h°. i. cũ illa afferreł. hęc. ſ. murena: capta ẽ grauida: futura deterior carne. i. min⁹ bonã carnẽ habitura poſt ptũ. i. poſtq̃ pepiſſet. His ſup. piſcib⁹ eſt ius mixtũ oleo qd̃ pria. i. laudatiſſima cella: venafri: illi⁹ o ppidi citca qd̃ laudatiſſimũ naſciť oleũ preſſit: & ſupple garo. i. liquamine aut ſalſamento de ſuccis piſcis hiberi id eſt in mari hibero capti: & ſupple vino quinquẽni. i. quinq; annoꝝ: veꝝ. i. ſed nato. i. ꝓducto citra mare: h° eſt ĩ italia: chiũ ſup. vinũ conuenit: id eſt concordat ſic coo ſupple vino: dum. i. q̃diu coquitur. vt vllum ſupple vinũ non cõueniat ſupple magis: hoc. i. q̃ hoc. ſ. chium vinũ: & mixtũ ſupple albo pipere: nõ ſine. i. cũ aceto: qd̃ mutauerit vitio. ſ. acoris ſeu aciditatis: yuã methymneã: ab vrbe leſbi vbi optimũ

fit vinū sic dictā. Ex optimo enī vino solet fieri optimū acetū. Ego inqt nasidien⁹: docui p̄m⁹ ī-coq̄re īulas amaras. i. q̄s coquēdo ī illo vino amaras facio vt appetitū excitēt cotill⁹ sup. mōstrauit: vt. i. q̄lit̄ muria ēmittat. i. tēpet echīnos sup. pisces illutos. s. salsedīe meli⁹. i. cōmodi⁹ q̄ testa marina. i. q̄ liquamē factū de pisce marino testato. sūt q aliter ītelligāt: sed suus cuiq; sensus est.

Interea suspensa graues aulea ruinas
In patinam fecere trahētia pulueris atri:
Quantū non aquilo cāpanis excitat agris.
Nos maius veriti: postq̄ nihil esse pericli
Sensimus: erigimur. rufus posito capite. vt si
Filius immaturus obisset: flere quis esset
Finis: ni sapiens sic nomentanus amicum
Tolleret? heu fortuna: quis ē crudelior in nos
Te deus? vt semper gaudes illudere rebus
Humanis? varius mappa compescere risum
Vix poterat. balatro suspendens omnia naso:
Hęc est conditio viuendi aiebat: eoq;
Responsura tuo nūq̄ est par fama labori.
Te ne: vt ego accipiar laute: torquerier omni
Sollicitudine districtum. ne panis adustus
Ne male conditum ius apponatur vt omne s
Pręcincti recte pueri comptiq; ministrent?
Adde hos pręterea casus: aulea ruant si
Vt modo: si patinā pede lapsus frāgat agaso?
Sed conuiuatoris vti ducis ingenium res
Aduersę nudare solent: celare secundę.

Interea suspensa &c. Id fere contingit vt dū festiui ac lęti esse cupimus aliquid molestię intercidat. sed iucūdissima est narratio. quę rebus ridiculis graues sentētias intermiscet. Ordo est. Interea dū sic gloriabūdus inuēta sua narraret nasidienus. aulea. i. vestes īterextę (cuiusmodi sunt tapeta. quę tamen ꝑprie sunt dū substernātur. sicut aulea quę in aulis suspēdunt) suspēsa. i. sursū pensa ad arcēdos pulueres. fecere. i. fecerunt graues ruinas. i. casus in patinā. i. vas escarium trahentia supple tātū atri. i. īmūdi & nigri pulueris. quātū sup. pulueris. aquilo. i. vētus ille ipetu osus nō excitat. i. cōmouet in agris cāpanis qui arenosi ac pulueulēti sunt. Nos scilicet cōiuę: veriti: grauiꝰ sup. periculū videlicet ruinā totius triclinij postq̄ sensimus nihil pericli ꝑ periculi esse erigimur: & animo & corpore. q cōpressi & attoniti eramus. rufus. i. nasidien⁹ rex cōiuij. flere. supple cœpit: aut flere. i. flebat: capite posito. i. īclinato: vt. i. quēadmodū supple fleret: si filius obisset īmaturus. i. morte īmatura. Quis esset finis supple flēdi? quasi dicat null⁹. ni. i. nisi nomentanus sapiēs. i. peritus assentator: tolleret. i. erigeret consolando amicum scilicet nasidienum sic. i. talibus verbis. Heu fortuna: quis deus est crudelior in nos. i. in genus hūanū te. i. q̄ tu. quasi dicat nl⁹ vt. i. qualiter (ad mirātis est) tu gaudes sēper illudere rebus huānis. hęc grauis est snīa de rebus ridiculosis. Vñ Varī⁹ poeta vix poterat cōpescere. i. cōtinere risum: mappa: quā scilicet in os ingerebat aut mordebat. Balatro parasit⁹ neq̄ suspēdēs oīa naso. i. vafre irridēs: ita ꝙ sic suspēse loquerē vt nescias serio ne ac ioco id dixerit. aiebat. hęc. i. hmōi. i. dubia & infortunio subiecta est cōditio viuēdi: eoq;. i. & ideo: fama par. i. equalis nunq̄ est rñsura tuo labori. i. nunq̄ famā cōseqūris equalē laboribꝰ tuis. Te ne. i. nunqd sup. equū aut iustū aut diis placitūest te torq̄rier (pro torqueri). i. cruciari vt ego accipiar laute. i. splēdide & opipare: te īquā districtū ideſt angustiatū oīi sollicitudine: ne panis sup. sit adust⁹: vl̄ ne panis apponat̄ adust⁹: & ne ius apponat̄ male. i. indecēter cōditū. & vt oēs pueri ministrēt ꝑcincti & cōpti recte. Adde ꝑterea. i. prēter alias sollicitudines tuas: hos. i. hmōi casus. i. īfortunia (sed bñ alludit ad casum auleoꝝ q̄ ceciderāt) si aulea ruāt. i. decidāt: vt mō sup. ruūt aut deciderūt. Et si agaso. i. rudis ministervt solēt eē agasones. i mulorꝝ equorꝝ ve aut asinorꝝ directores: lapsus pede: frāgat patinā. i. vas escariū patēs: & forte fictile: qa ī eo min⁹ cōtrahit malū saporē. sed res aduersę solēt nudare. i. reuelare & manifestare: oculis q̄si nudū q pri⁹ tect⁹ erat obiscere: aīm cōiuatoris. i. cōiuia pātis vti. i. sicut ducis sup. aīum nudare solēt: & scđę. i. prospę sup. res solēt celare animū cōiuatoris & ducis qa fortitudo in aduersitate potissimū ꝑspicit: q̄uis inuenias tēperatiores ī aduersis q̄ lętis.

Nasidienus &c. Ita suspenso naso dixerat balatro supiora: vt nasidien⁹ seuere laudatũ putaret. vnde sequitur. Nasidienus sup. rñdit ad hęc sup. dicta balatroni. O balatro amice: dij dẽt tibi quęcunq; cõmoda p̃caris: ita. i. in tantũ es tu vir bonus: & comis. i. concinnus cõuiua. Et sup. hoc dicto: poscit soleas. i. crepidas suas. quas exuerat cũ tor⁹ cõscenderet: tũ. i. postq̃ habitis soleis discesserat: tu videres. i. quilibet q adesset videre posset: susurros diuisos. i. ex diuersa pte ortos: stridere. i. stridorẽ facẽ. Est aũt hic a strido tertię cõiugationis: non a strideo secũdę. quia penultimam corripit) in aure secreta ĩ quocũq; lecto: scilicet triclinij. Rñdet Hora. Ego nullos. i. non vllos. ego nõ mallẽ. i. magis vellẽ spectasse vllos ludos his. i. q̃ hos quos mihi narras Sed age redde illa q̃ ri sisti deinceps. Rñdet Fundanius. Vbi dius parasitus ille. dũ quęrit. i. pcũctatur de pueris: nũ. i. nũqd lagena sit quoq;. i. etiã fracta: q⁹. i. qa: pocula. i. potus nõ dentur sibi poscenti. i. petenti: q; pet: dum. i. quãdo: vibidius. s. qa scurrã scurra ridet: ridẽ balatrone: fictis. i. fictitijs rerũ hoc est reb⁹ fictis. O nasidiene tu redis secundo. i. iterũ frontis mutatę. i. habens frontẽ mutatã: hoc est hilariorẽ: vt. i. tanq̃ emẽdaturus arte. i. in dustria: fortunã. deide pueri. i. ministri secuti sup. sunt: ferẽtes. i. apportantes magno mazonomo. i. lãce sic dicta: mẽbra gruis sparsi multo sale: nõ sine farre discerpta: & iecur albi anseris pastũ. i. enutritũ pinguibus ficis & armos leporũ (de quibus dictum est: fœcundi leporis sapiẽs sectabit armos) auulsos: vt. i. tanq̃ multo suauius. i. rẽ m⁹to suauiorẽ. q̃ si qs edat cũ lumbis. i. cũ posteriori pte tũ. i. deinde vidimus &. i. etiã merulas poni adusto pectore: & palumbes sine clune. appositorie. Res suauis. i. suaues si dñs. s. nasidienus non narraret. i. narrauisset causas earũ sup. rerũ. Causę aũt erant qa dixit cõseruatas eẽ tam diu q; me diũ earũ esset putrefactũ: qa nũc quoq; multis visum est nihil satis tenerũ aut delicatũ: nisi sit semiputidũ: quẽ sup. dñm nos vlti. i. sumẽtes vltionẽ (cũ enĩ summę laudis putaret laute parasse cibos cõuiuis gratos: nihil ei tristius poterat accidere cõemptis cibis cõuiuas aufugere: vltionis ergo genus est cibos corruptos nõ attingere) nos ergo vlti fugimus sic vt nihil omnino gustaremus: velut canidia: illa venefica neapolitana de qua prius dictũ est: existẽs peior. i. venenosior serpẽtib⁹ aphris: q tñ venenosissimo sunt: afflasset. i. flatũ venenosum inspirasset illis supple cibis semicorruptis.

Nasidienus ad hęc. tibi dii quęcũq; precaris
Cõmoda dẽt. ita vir bonus es cõuiuaq; comis
Et soleas poscit. tum in lecto quocũq; videres
Stridere secreta diuisos aure susurros.
Nullos his mallẽ ludos spectasse: sed illa
Redde age: quę deinceps risisti. vibidius dum
Quęrit de pueris: nũ sit quoq; fracta lagena?
Q; sibi poscenti non dẽtur pocula: dũq;
Ridetur fictis rerum balatrone: secundo
Nasidiene redis mutatę frontis vt arte
Emendaturus fortunam. deinde secuti
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Mẽbra gruis sparsi sale multo: nõ sine farre:
Pinguibus & ficis pastum iecur anseris albi:
Et leporum auulsos vt multo suauius armos
Q; si cũ lumbis quis edat. tum pectore adusto
Vidim⁹ & merulas poni. & sine clune palũbes
Suauis res: si non causas narraret earum &
Naturas dominus: quẽ nos sic fugimus vlti:
Vt nihil omnino gustaremus: velut illis
Canidia afflasset peior serpentibus aphris.

Hęc quanta potuimus breuitate & cõmoditate sup sermones horatianos collegimus.

Finis Sermonum Horatii cum explanatione Ascensiana.

Iodoci Badij Ascẽsij in epl'as horatij familiares sed multo auctiores & castigatiores q̃ pri⁹ elapsi fuerãt cõmẽtarij: Cuius hoc in primã epl'am argumẽtum est.

Ad mecœnatem quę fertur epistola prima
Virtuti & sophię monet impallescere sanctę.

Ordo est. Prima epl'a q̃ fert̃. i. mittit̃ ad mecœnatẽ: monet. i. cohortat̃ quẽlibet sup. impallescere. i. vsq; ad pallorẽ studere & incũbere: virtuti & sophię. i. sapiẽtię. sctẽ. i. q̃ ad decẽtes mores & sctãm vitã ptinet. vbi aduertes lector sophiã tã apud gręcos q̃ apud latinos media breui ꝓferri. Sophia

Eius dẽ Flacci Epl'arũ li. i. Epi. i. ad mecœna.

Prima dicte mihi summa dicende camœna
Spectatũ satis & donatũ iã rude q̃ris
Mecœnas iterum antiquo me includere ludo.
Non eadẽ est ętas: non mens: veianius armis
Herculis ad postem fixis latet abditus agro.
Ne populũ extrema totiens exoret harena.
Est mihi purgatã crebro qui personet aurem:
Solue senescentem mature sanus equum: ne
Peccet ad extremũ ridendus: & ilia ducat.

Prima dicte mihi. Mecœnatẽ vt dixi summũ amicũ atq; patronũ suũ alloqt̃ suscepti opis rationẽ subiuncturus: q̃ est positis ludicris qđ verꝫ atq; decẽs curare. In his em̃ epl'is: quędã delectãtia interserũtur sed nihil obscœnũ aut lubricũ satyraq; dignũ: cõspicit̃. Sũt enĩ oĩa casta & sãcta: vt ab eo cõposita q extremã operam se musis ĩpẽsurũ testet̃. Epl'a dr̃ scp̃tũ missiuũ nã ab επιστελλο epistello qđ est mitto deducit̃: in diminutiõe repitur hoc epistoliũ. Dicere esse ex arte loqui quõ loquũtur oratores q vbi porauerĩt dicũt: dixi: et ij q quẽuis laudare volũt vñ dictũ laudatũ interp̃tant̃. Sicut ĩ illo georgico. Cui nõ dict⁹ hylas &c. põt tñ intelligi hic dicte. i. nũcupate in opibus meis: hoc est cui opa mea dicaui & nũcupaui: dicẽs ĩ principio carminũ. Mecęnas atauis edite regibus: & ĩ principio sermonũ qui fit mecęnas. Et in alio sermone. Nõ quia mecęnas &c. Pręterea q in mẽbranis scribũt: qa descẽdẽdo scribũt: solẽt prima: sũma aut sup̃ma vocare: vñ in cõsuetudĩe habet̃: vt supra. i. pri⁹. Hic tñ summã camœnã: vltimã vocat: ab ascẽdẽtib⁹ tracta metaphora: ij enĩ quũ in sũmo sũt ꝓgredi nõ pñt. Sũmus ergo ꝓgressus camœnarũ (nã et pedibus ĩgrediũtur versus) erit horatio pñs op⁹ vltra qđ nõ ꝓgrediet̃. Hęc rudis in abltõ rude virga est sine ferro q̃ emeritis dat̃. i. ijs q: aut labore aut senio fracti remittebant̃ ab officio gladiatorio: ideo aũt datã putãt eis rudẽ vt ea dimicantes dirimãt tanq̃ artis piti. Captat aũt statim ĩ prĩcipio a mecœnate beniuolẽtiã ex bñficio suo: quia dicit se eũ dixisse. i. laudasse ĩ opibus suis: & ex merito mecœnatis. qa dicit adhuc dicendũ quasi nunq̃ satis laudat⁹ sit. Cõpat sibi auctoritatẽ & gratiã: qa se satis spectatũ modeste fatetur. excusatq; seniũ (qa oĩa fert ętas animũ quoq;) quo min⁹ aptus sit ad carmina scribẽda. Et ita ex difficultate negocij & vtilitate rei qa nõ ludicra sed salubria dictur⁹ est: attẽtũ facit lectorẽ. Et etiã docilẽ ex rerũ ꝓpositiõe vt in sequẽtibus videbimus. Ordo est. O mecœnas dicte. i. nũcupate aut laudate: mihi. i. a me: ꝑma camœna. i. ꝑmo ope carmine cõscripto: & dicẽde. i. laudãde aut nũcupãde. i. q dign⁹ es vt dicaris summa. i. vltima camœna in pñti ope: tu quęris. i. petis includere antiquo ludo. i. loco exercitationis cõsuetę: hoc est exercitio poetico: me spectatũ. i. cognitũ & ꝓbatũ satis & donatũ iã rude. i. virga q̃ emeriti gladiatores donabant̃: hoc est satis cognitũ et dignũ q remittar ab officio poetico: sicut gladiator donat⁹: rude: remittit̃ a munere gladiatorio. Aetas nõ est mihi eadẽ. i. eiusdẽ roboris: & mẽs nõ est mihi eadẽ. i. eiusdẽ acuminis: aut nõ eadẽ placẽt seni q̃ iuueni. Veiani⁹: not⁹ gladiator. latet abdit⁹. i. occultat̃ ocio dedit⁹ ĩ agro & h° armis. s. gladiatorijs: fixis ad postẽ herculis: vbi armasua figebãt: qui eis amplius vti nolebãt: latet dico: ne exoret. i. p̃cet̃ hoc ẽ ne cogat̃ p̃cari ppl'm totiẽs in extrema harena (hoc ĩtelligũt quasi cogat̃ ppl'm orare vt fiat emerit⁹ & rude donet̃: sed iã poti⁹ donatũ rude dixero. cum herculi arma dicauerit. Ego igit̃ ĩtelligo emeritos ppl'o petẽte aliqñ in harena exhibitos: vbi victi orabãt ppl'm ne sinat se ĩterimi a victore: & ob id cõfugerãt vsq; ad extremã harenã: vt manũ porrigat) Est. s. pħs aut veri⁹ apollo. i. ratio & iudiciũ sũ qui ꝑsonet mihi aurẽ purgatã. s. a prauis affectio

Epistola
Epistoliũ
Dicere
Sũmum
Rudis

nibus:hoc est q admoneat me hoc mō. O horati:solue sanus.i.q̄diu sanus es:mature.i. tēpestiue:equū senescētē.i.te vt equū senio cōfectū:ne ipe equus peccet.i.deficiat & succūbat ridēdus id ē irridēd⁹ ad extremū.i.priusq̄ puenīat ad metā:& ducat.i.trahat ilia: crebris anhelationibus defatigatus.

Nūc itaq; & vers⁹ & cętera ludícra pono. Facit vt dixi auditorē seu lectorem poti⁹ attētū ex terū describēdarū maturitate: qa pollicet hic nihil descripturū qđ ludicrū sit aut inane: sed ea dūtaxat quę ad vitę pfectionē ptineāt. vñ qa in arte dictū est Aut pdesse volūt aut delectare poetę Aut sīl & iucūda:& idonea dicere vitę. Videt poeta in libris carminū voluisse delectare: q̄ res iuueníli ętati cōpetit: hic vero in vltima camœna: vbi se donatum rude dicit: dūtaxat pdesse pcipue bonis moribus: i satyra autē quā mediā posuit vtrūq; facere: qđ & reuera effecit. Nā et pdest & delectat plurimū. Quod ergo hic dicit versus & cętera ludicra: p quę verba etiā versus inter ludicra reponit: dicem⁹ loqui de odis seu carmínib⁹: nā et hic versu vtet: sed alterius gñis ac qualitatis: vtpote doctrinali qui semp grauis est. Ludicrū est qđ ad lusum ptinet cui⁹ ois fruct⁹ ex voluptate est. Est enī scđm vallā ars ludícra histrionica et scęnica. Ludicrū aūt substātiue sumptū nō modo ludus est histrionicus & scęnic⁹ sed qđcūq; lusoriū op⁹ ac ioculare: etiā ludi publici. Est p̄terea scđę iflexionis nō tertię vt cōtra priscianum docet lib. p̄mo dictus valla. Pono.i.depono. vt apud martialē. Grāde cothurnati pone maronis opus. Curo.s.aīo hoc est mecū tacite:& rogo.i.iterrogo ab alijs.& ita sum oīs.i.tot⁹ i hoc.i.i inquirēdo qđ verū atq; decens.i.honestū. Condo & cōpono aut i libris aut in promptuario pectoris: quę mox.i.paulo post: depromere.i.excipere in vsum vitę. Rapit tēpestas: aut metaphora ē a nauigātibus: aut id dicit se tempori accōmodaturū: nā p̄cepta moralia tpi accōmodanda sunt et loco: vsqueadeo vt quę hic & nunc decent alibi & alias dedeceāt. Quę vero sub p̄cepto diuino continent vt nunq̄ nō decere possunt ita nunq̄ non obseruāda sunt. Iurare in verba. ita enim addicti nonnulli p̄ceptorib⁹ sectę suę sūt: vt iurati videat qcqd illi dixerit se approbaturos. Hospes.i. vt hospes i nulla certa domo.i.in nullius sectę opinione permansurus nisi tantisper dū placuerit. Rigidusq; fatelles.i.constans & incorruptibilis sectator. In aristippi.s. stoici cū ipse sit epicureus & ideo furtim: quasi ad aliena inuenta accedens. Stoici autem vt Cicero in officijs docet. optime de moribus disputarunt. Res id est p̄ceptiones aut argumenta philosophica. vt in arte Rē tibi socraticę poterunt ostendere chartę. Non me rebus. hoc est ego non cogam intellectū meum se qui p̄cepta philosophorū sicut nos in fide quodāmodo cogimur credere q̄ intelligere non possumus. sed ea dūtaxat p̄cepta cōplectar q̄ mihi cōprobabunt. Vt nox lōgo. Oñdit. se magno desiderio fortiter agendi rapi vtēs exemplis eorum qui maxime desiderio trahuntur. Id quod ęque paupibus &c. Ex vtilitate ergo sibi beniuolētiā quoq; cōpat. Cętera ex ordine patebunt q talis est. Itaq; qa sic admonitus sum: ego pono.i.depono:& .i. paritī versus amatorios et lasciuiusculos et cętera ludicra.i.q̄ ad delectationē facerēt:& curo qđ verū atq; decēs sup'. est: et rogo.i.interrogo & pquiro:& sum oīs.i.totus in hoc: cōdo:& cōpono sup.ea q̄ possim depromere.i.prompte mihi sumere mox.i.paulo post. hoc est ego colligo ea p̄cepta viuēdi: qbus vbi opus erit vtar. Ac ne roges.i.interroges forte: quo duce.i.principe philosophię: & quo lare.i. cui⁹ familię sęcta: ego tuer.i.tutū faciā me: h⁹ ē cui⁹ sectę auctoritatē & doctrinā sequar ih⁹ opere nulli⁹.i.nō vlli⁹: nō addict⁹.i.more militis ascriptus aut adiudicat⁹ iurare in verba vlli⁹ magistri.i.q̄ si iuratus & sacramento astrictus sequi dogmata vni⁹ sectę: feror hospes.i.externus & nō domesticus: quocūq; tēpestas.i.īpetus volūtatis aut commoditas & opportunitas tpis rapit me. Ego fio nūc.i.aliqñ agilis.i.praxi incūbo:& mersor.i.īmersor: vndis ciuilibus.i.ijs q̄ ad ciuilē vitā ptinēt hoc est incūbo ęthicę.i.phīę morali q̄ ad praxin.i.opationē ptinet. Quasi dicat aliqñ pfundis speculationibus me totū dedo: aliqñ fio agilis.i.q̄ didici ad opationem applico.

Nunc itaq; & versus & cętera ludícra pono.
Qđ verū atq; decēs curo:& rogo:& ois ī hoc
Cōdo & cōpono q̄ mox de pmere possī. Csum
Ac ne forte roges: quo me duce q° lare tuter
Nullius addictus iurare in verba magistri:
Quo me cūq; rapit tēpestas deferor hospes
Nunc agilis fio:& mersor ciuilibus vndis
Virtutis verę custos: rigidusq; satelles.
Nūc in aristippi furtim prędcepta relabor:
Et mihi res: non me rebus submittere conor.

Ludicrum

Nō enī semp phīę speculatiuę insudādū est: vñ apud Aulū gelliū plato ad Socratē. Phīa inquit o socrates res est elegans si modice quispiā p ętatē attigerit: at si supra modū tps in ea cōtriuerit hoim ē corruptela. Nā siqs vel amœno acriq; sit ingenio vltraq; ętatē philosopheť: necessum ē eū rerū oim eē imperitū: quarū vsum calleat oportet quisqs honest⁹ pbusq; est futurus. Nō ergo soli speculationi incūbit. Propterea qa veritati pot⁹ q̄ auctoritati cōcedēdū ē: ideo subdit. Ego custos. i. obseruator verę virtutis: rigid⁹. i. seuer⁹ satelles. i. q̄si corpis defensor: ego relabor. i. p trāsitū incido nūc. i. aliq̄n in p̄cepta aristippi illi⁹ epicurei: & ego conor subiūgere (sic enī acro legit licet alij submittere legāt) mihi res. i. doctrinas philosophorū: ita vt libere de eis iudicē: & nō me reb⁹. Aut res. i. fortunę bona subiūgo mihi: nō me illis de quo acro bñ differit. sed ad ordinē

Quatenus philosophandum

Vt nox longa: quibus mentitur amica: diesq;
Longa videtur opus debentib⁹: vt piger ān⁹
Pupillis: quos dura p̄mit custodia matrum:
Sic mihi tarda fluūt ingrataq; tēpora: q̄ spem
Cōsiliūq; morantur agendi gnauiter: id quod
Aeque pauperibus ꝓdest: locupletibus æque:
Aeque neglectū pueris senibusq; nocebit.
Restat vt his ego me ipse regā: solerq; elemē-
Nō possis oculo quātū cōtēdere lynceus. Q tis
Non tamen iccirco contēnas lippus inungi.
Et quia desperes inuicti membra glyconis:
Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
Est quodā prodire tenus si non datur vltra.
Feruet auaritia miseraq; cupidine pectus:
Sunt verba & voces qbus hūc lenire dolorē:
Possis: & magnā morbi deponere partem.
Laudis amore tumes: sunt certa piacula: q̄ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Inuidus: iracūdus: iners: vinosus: amator:
Nemo adeo ferus ē vt non mitescere possit:
Si modo culturę patientē commodet aurem.

Vt. i. quēadmodū: nox videtur longa sup. illis: qbus amica. i. cōcubina polli cita se vēturā: est mētita: hoc est q totā noctē expectauit eā: q; pet: vt sup. dies videť longa. i. nimis durare debētibus opus. i. obligatis ad aliqđ opus singulis dieb⁹ exhibēdū vt glebę addicti aut remigio: vt. i. quēadmodū annus videť piger. i. tarde ꝓcedere pupillis. i. pre orbatis: quos dura custodia mat⁹ premit quia nihil impiosius muliere: & vt dicit Iuue. Intolerabilius nihil est q̄ fœmia diues: sic tpa fluūt mihi tarda & ingrata quę tpa morant. i. ī mora⁹ tenēt spem & cōsiliū agēdi gnauit: id qđ ꝓdest ęque. id ęqualiter paupibus & locupletis. i. diuitibus & qđ neglectū nocebit ęque pueris & senibus. i. omni sexui & ętati. hoc est id qđ ad phīam ptinet. Nā oms debēt viuere honeste & pbe. seq; decenter regere si nō habeāt alios regendos. Restat. i. reliquū est qa nōdū nact⁹ sum plenā oportunitatē ex snia viuēdi eo q; nōdū collegerim normā integrā: restat vt ipe. i. ego regā me & soler me his elemētis. i. puis principijs. q. d. qa nōdum oīa possū: nō cōtinuo nil faciā sed dicā mihi o horati: si tu non possis cōtēdere oculo. i. pspicere q̄tū lynceus vir ille acerrimi & acutissimi visus: q p multa millia passuū naues ī portu vidit Sūt q putēt eūdē esse de quo Solin⁹ dicit sic. Visu plurimū potuit Strabo noīe: quē supspexisse p. xxxv. milia passuū Varro signi ficat solitūq; a charthagine exeuntē classem punicā numerūq; nauiū manifestissime e lilibitana specula notare hęc ille. Sit itaq; strabo lynce⁹ dictus q; lynceos habuerit oculos licet ergo nō possis tm̄ cōtēdere: tñ tu lipp⁹. i. debilē visum & fluētes oculos hns: nō cōtēnas idcirco iungi. i. mederi. hoc est licet nō oīa potes: nō tñ idcirco nihil facies (Et ita stoicor⁹ padoxō dānat: q dicūt oīa vitia eē pia: sapiēteśq; oīa et solos posse. Nullūq; sapiē:ē e q nō plene sapiēs sit) Et qa tu desperes mēbra glyconis: illi⁹ athlete ac luctatoris: iuicti. i. fortissimi & quasi inuincibilis: nolis. i. recuses ꝓhibere. i. arcere corp⁹. s. tuū a chiragra. i. cōtractiōe manuū nodosa. i. nodos neruor⁹ generāte. q. d. tu id stulte faceres: qa est. s. statutū aut laudabile & cōcessum ꝓdire. i. pgredi ī virtutibus: ten⁹ quodā. i. vsq; ad qddā. i. etiā modicū gradū si nō dat sup. ꝓdire vltra. i. qlibet conabit tm̄ ꝓficere q̄tū poterit. Si sup. pectus feruet. i. ęstuat auaricia & cupidine. i. cupiditate misera. i. magna: vl quę miseros facit. sunt verba. s. phīca scripta itellīgit. & voces. i. doctrinę q̄ viua voce tradunt: qb⁹ possis lenire. i. mi-

Lynceus Strabo

tigare & reprimere. hũc. ſ. mẽtis dolorẽ: & deponere magnam ptẽ morbi. i. vitij tui. Si ſup. tu tũmes. i. inflaris amore laudis: ſũt certa piacula. i. purgamia q̃ poterũt recreare te. i. facere te q̃ ſi nouũ hoiem: & hoc libello. i. modica pte phĩę: lecto ter. i. diligẽter & pure. i. attẽte ſine praua cupiditate admixta. Inuid⁹. iracũdus. iners. i. acidioſus:: vinoſus. i. guloſus: amator. i. libidinoſus (Et ita ſeptẽ pctã mortalia dãnat: pmo auaricĩã ibi: feruet auaricia. qa eã exitialiť ſemp execrat⁹ eſt vtĩ ſermonib⁹ vidim⁹. Deinde ſupbiã: ibi. Laudis amore tumes. & hic q̃q; reliqua) Nemo dictorũ pctõr;: eſt adeo. i. intm̃ ferus. i. ſcelerib⁹ effer⁹: vt nõ poſſit miteſcere: ſi mõ. i. dũmodo: cõmodet. i. p̃beat aurẽ patẽtẽ culturę. i. q̃ ſinat ſe coli electis vitijs. Vinoſus dr quo vino nimis indulget: & p hoc guloſus: amator & amica: pro luxurioſis accipiũtur: amicus aũt pro honeſto.

Vinoſus Amator Amica Amicus

Virtus ẽ vitiũ fugere. Incipit ĩſtitueť virũ bonũ & ſtudioſũ cui⁹ primũ officiũ ẽ fugere vitiũ. Vñ ſcriptũ ẽ declina a malo & fac bonũ. Eſt q̃dẽ primũ nõ qa pręcipuũ: plus enĩ eſt bonũ faceť q̃ malũ nõ facere: cũ nẽo verũ bonũ agat q̃ mala nõ deuitet. ſed qa q̃ ſtudioſus effici vult prĩo loco conari debet vt vitia ḋuitet: ſic coloni pri⁹ nociua euellũt q̃ bõa ĩſerãt agris ſuis. Stultitia. i. ſtolida aut praua opinione: q̃ oẽs peccatores ducuntur: ideo q; ſcriptũ ẽ Stultorũ infinit⁹ ẽ nũer⁹. Et q; prudẽta hui⁹ ſeculi ſtultitia ẽ apud deũ. Q ḋ auctor hic exẽplis probat: qa pauptatẽ maxĩo conatu fugiũt plurimi: q̃d non facerẽt ni ſi praua opiniõe ducanť. aut ſi ab ea curari velit p prudetiũ doctrinã. Et ita oñ dit falſã opinionẽ de auaricia: additq; de gl̃ia & ambitiõe dicẽs q; vix quiſq̃ p̃ditus virtute corpis cõtẽnat gl̃iam ob victoriã in certamine olympico p̃ter ſapiẽtẽ q; ſine puluere & ſudore palmã obtinet: nõ cupiẽdo ſed contẽnẽdo: qa neglecta ĩani gl̃ia virtutẽ obtinet q̃ pluris eſt q̃ aurũ ſicut aurũ pluris eſt q̃ argentũ. Opinio tñ praua mortaliũ effectu ipo cõtra ſentire p̃bať. qa videť plurib⁹ virtus acq̃rẽda eẽ poſt nũmos id ẽ ſtudẽdũ eẽ virtuti & honeſtati poſtq̃ diuites q̃cũq; via euaſerit credẽtes nullũ honorãdũ q; nõ ſit diues. Sed lõge aliter eẽ etiã pueri atteſtãtur: canẽtes veteri cãtico a maioríb⁹ tradito rex eris ſi recte facies. Et ita murus aheneus. i. fortiſſimũ munimẽtũ eſto. i. ſit cuilibet nil cõſcire ſibi. i. hñe nullius mali cõſciẽtiã iudice qua ſe nemo nocẽs abſoluiť. Notũ eſt ab eo q̃d ẽ ęs ęris fieri varia denoĩatiua: nã & ęre⁹ & ęneus & ahen⁹ & aheneus (vt hic) inde deducit. Sane qa ęs nõ cito corrũpiť rubigine oĩa diu durãtia ęrea vocabãt antiqui: vñ ęrea vox dicebať q̃ a vergilio ferrea. Et in p̃mo carminũ dixerat poeta noſter Illi robur & ęs triplex circa pect⁹ erat &c. Lex roſcia ẽ quã tulit Luci⁹ otho Roſci⁹: vt nemini liceret ĩ quattuordecim primis ordinibus ſeu gradib⁹ in theatro ſedere niſi q̃ habet cenſum equeſtrẽ. i. quadringẽta ſeſtertiũ in cẽſu. vñ eſt illud Iuue. ſatyra. iiij. Exeat inquit: Si pudor eſt: & de puluino ſurgat equeſtri Cui⁹ res legi nõ ſufficit: et ſedeãt hic Leonũ pueri quocũq; in fornice nati. hic plaudat nitidi p̃conis fili⁹: inter Pinnirapi; cultos iuuenes: iuuenęſq; laniſtę. Sic libitũ vano q̃ nos diſtinxit othoni. Hęc ille Qui ideo van⁹: qa ad cẽſum nõ ad virtutẽ aut parẽtũ merita reſpiciẽdũ duxit. Eſt ergo eius lex deterior q̃ nenia puerorũ decantata. ſ. ĩ funere ĩpis curiís. Fabiís & camillis: cęteriſq; marib⁹. i. virilis aĩ p̃ceribus romanis: q; neglecta re virtuti ſtudebãt: et ita puerorũ neniã dũ viuebãt approbabãt: & legẽ roſciam quę poſtea lata eſt re ipa ĩprobabãt: qa cẽſũ equeſtrẽ nõ curabant. Curius enĩ dentat⁹ q̃ de ſamnitib⁹ triũ phauit legatis ſamnitũ aurũ offerẽtibus cũ ipe ĩ foco rapas torreret: malo hęc inquit eſſe (. i. mãducare) in fictilibus meis & aurũ hñtib⁹ impare: q̃ aurũ poſſidere Furius quoq; camillus vrbis liberator dictus in exilio vitã inopẽ agere q̃ romę lautius viuere maluit. Hic aũt ponit p egregio virtutis amatore. Is ne tibi meli⁹ ſuadet. Suadem⁹ inquit Acro etiã mala: hortamur ad bona. ſcdm quẽ põit puppi pro puppij. Nã puppius inquit tragediographus ita affectus ſpectatiũ mouit vt eos cõpelleret inde iſtũ verſũ fecit. Flebũt amici &. bene noti morte mea Nã puppi⁹ in me viuo lachrimat⁹ eſt. Aliís videť puppi eẽ appelatiuũ vt ĩ cõſtructiõe patebit q̃ talis eſt.

Virtus eſt vitium fugere: & ſapientia prima
Stultitia caruiſſe: vides: quę maxima credis
Eſſe mala: exiguũ cenſum turpẽq; repulſam
Quanto deuites animi capitiſq; labore.
Impiger extremos curris mercator ad indos
Per mare pauperiẽ fugiẽs per ſaxa per ignes
Ne cures ea: quę ſtulte miraris: & optas
Diſcere: & audire: & meliori credere non vis.
Quis circũ pagos: & circũ compita pugnax
Magna coronari contẽnat olympia: cui ſpes
Cui ſit conditio dulcis ſine puluere palma.

M. Curius dentatus

Puppius

Virtus est fugere vitiū: & prima. i. pmū expetēda sapiētia ē caruisse stultitia: sed stultitia magna est diligētius externa bona q̄ interna quirere & mala vitare. vñ dicit. Tu vides. i. qlibet videt. Nō enī hic mecœnatē docet: nec hāc epl'am sic ad mecœnatē scripsit: vt cęteras ad cęteros: qa p hāc dedicat ac nūcupat hᵒ opᵍ epl'aꝫ mecœnatj: nō quē doceat: sed ī cuiᵍ grām scripserit. Tu ergo vides dicit ad quēlibet loquēdo: q̄to labore animi & capitis: tu deuites ea q̄ credis ē maxima mala. s. exiguū. i. modicū cēsum. i. thesaurū aut rerū possessionē: & repulsam turpem quā patiť q̄ honores nō exaudit ᵍ petit. Tu mercator curris impiger. i. celer ad extremos indos: fugiēs paupriē. i. pauptatē: p mare. p saxa. p ignes. & tñ tu nō vis credere meliori & audire & discere ne. i. vt ñ cures. i. vt nihil facias ea q̄ tu miraris & optas stulte. q. d. lōge maiori diligētia q̄ris curas q̄ deuites: & hoc qa stultitia nō cares deprauatᵍ vitio cupiditatis. Q d cōsiľi pbat q̄rēs. Quis pugnax. id ē assidue pugnās aut naturaľr inclinatᵍ ad pugnādū circū pagos & cōpita. i. ī oibᵍ conuēticulis hoīm: cōtēnat coronari sup. p magna olympia: aut appositorie cōtēnat coronari quę sūt magna olympia. Rñsio. Is sup. phūs cui sit spes: & cui cōditio palmę. i. victorię: sit dulcis: sine pulue re hᵒ ē phūs cui pfuasum ē nō minᵍ gl'iosū esse ī pace sine puluere palmā cōtra vitia & ignorātiā ac quirere q̄ coronā olympicā: facile cōtēnet olympica certamina: vtpote nō praue affectᵍ. Sic ego aliį aliter exponūt. Cōpita sunt q̄ compętunť. i. a multis simul petuntur loca. Compita

Vilius argentū est auro: virtutibus aurum.
O ciues ciues quęrenda pecunia primum est
Virtᵍ post nūmos. hęc ianus summᵍ ab imo
Perdocet. hęc recinūt iuuenes dictata senesq̄
Leuo suspensi loculos tabulamq̄ lacerto.
Si quadringentis sex septem milia desunt
Est animus tibi. sunt mores: & lingua: fidesq̄.
Plebs eris. at pueri ludentes rex eris aiunt:
Si recte facies. hic murus aheneus esto
Nil conscire sibi: nulla pallescere culpa.
Roscia dic sodes melior lex: an puerorum
Nenia: quę regnū recte facientibus offert:
Et maribus curiis & decantata camillis?
Is ne tibi melius suadet. qui rem facias rem
Si possis recte: si non: quocūq̄ modo rem.
Vt propiᵍ spectes lachrymosa poemata pup
An qui fortunę te respōsare superbę: Cpi:
Liberum & erectum pręsens hortať: & optať

Vilius argētū est auro. Docet stultos et praue affectos eē plurimos: vt q rem minoris ęstimādā pluris faciūt: qa pecunia minoris est q̄ virtus ea tñ plus amať a multis. Ordo est. Argētū est vilᵍ auro: et aurū ē vilᵍ virtutibᵍ: & tñ sup. o ciues ciues pecunia est q̄rēda primū: et virtus est q̄rēda post nūmos. Ianus summus ab imo pdocet hęc. i. quicūq̄ versanť inter summū ianū & imū pdocēt hęc. Erāt enī tres statuę Iani ad quarum mediā vt ī sermonibᵍ dictū est maxima fiebāt cōmercia negociatoꝝ: qc quid ergo ī eo vico versať nō aliud clamat q̄ q̄ rēda pecunia primū est. Iuuenes & senes suspēsi loculos & tabulā id est hñtes loculos. i. sacculos denariorū pectiliū & tabulā suspēsam leuo lacerto. i. brachio: recinūt. i. cātādo mēorię cōmēdāt: hęc dictata. i. hęc p̄cepta a talibᵍ mg̃ris tradita. Nā si sex sup. aut septē milia desunt quadringētis. i. censui equestri: q̄ q̄ sup. animus ē tibi sup. fortis: mores sunt tibi sup. pbati: & lingua sup. diserta est tibi: & fides. i. fidelitas est tibi: tñ sup. tu eris. i. reputaberis plebs. i. plebeᵍ & vilis. At. i. sed pueri ludētes: dū cātica a maioribᵍ suis tradita discūt: aiūt tu eris rex: si facias recte. Vbi laudādū est institutū priscorū qui talį snīa aīos suoꝝ ibuerūt vt ī virtute principatū collocēt. Hic. i. hmōi murᵍ ē aheneᵍ. i. fortissimᵍ q̄ si ex ęre factus. s. nil cōscire. i. nulliᵍ mali cōsciū eē sibi: & nulla. i. nō vlla: nō pallescere. id ē pallidū fieri vlla culpa. Sodes blādiētis est. q. d. Si audes & cōmodū vī: dic an lex roscia. i. quā roscius otho tulit: videlicet: neqs nō hñs cēsum equestrē sedeat ī quartuordecim primis gradibᵍ theatri: q̄ coegit multos vsurā exercere quo diuites fierēt: est melior. i. iustior & cōmodior: an nenia. i. vulgaris cātilena puerorū (Est enī nenia cātilena illa quā pręfica. i. mulier ad hoc cęteris p̄fecta canit dū cadauer sepeliēdū custodit: in q̄ cōmēorat laudes & virtutes defūcti cū heiulatu & ploratu magno) q̄. s. nenia offert regnū faciētibus recte exñs decantata: &. i. pariter curiis et. i. pariter camillis: maribus. i. fortibᵍ & cōtinētibᵍ viris: qbus pfuasū erat regnū eē recte facere Nenia

& paucis cõtentũ esse: & ita ipsis defũctis talis nenia poterat decãtari: qualẽ postea pueri a maioribus cãtare didicerũt vt ad virtutẽ cohortarentur. Curi⁹ & camill⁹ laudatissimi apd romanos fuerũt: vt liui⁹: valeri⁹: plinius: aliiq; pdicãt. Ne p an aut nũquid is suadet meli⁹: q suadet vt sup. facias rẽ. i. diuitias si nõ recte quocũq; mõ possis: facias inquã rẽ: vt spectes ppius. i. cõiuncti⁹ puppi. i. altiori pti nauis vbi patrõi & gubernatores sedent. i. vt dñs nauis spectes poemata lachrymosa. i. picula maris ingruẽte tẽpestate: qualia poetę in poematis suis ad lachrymas excitãdas recitãt: hoc est sic lucro intẽtus sis vt pxie ad puppim sedẽs spectes siccis oculis lachrymosa poemata. i. materiã poematũ lachrymosorũ. Aut sequẽtes Acronẽ dicam⁹: sic facias rẽ vt spectes propius. id ẽ ex pximo lachrymosa poemata puppi. illi⁹ poetę tam amati vt ipsius poemata lachrymas excitarẽt: hoc est vt prę desiderio rerum lachrymes. an sup. is meli⁹ suadet q pñs. i. assistẽs & amicus hortaf & optat: te liberũ cupiditate & erectũ rebus terrenis: respõsare. i. frequẽter obstare & cõtumacit obuiare fortunę supbę: q. d. is posterior multo melius hortatur.

Q; si me po. fortunę respõsare & sua sorte cõtẽtũ esse multo pstare pbat exẽplo a se sumpto. Nã cũ possit iuxta stre pitũ fortunę versari in iudicijs & collegio iudicũ: & illic gl'iam mereri: maluit in ocio tuto dilitescere. Ordo ẽ. q; si populus romanus roget. i. interroget forte me: cur non fruar sic ijsdẽ iudicijs vt fruor ijsdẽ porticibus. i. q̃re cũ sim de collegio iudicũ & versor cum eis in porticibus deambulãdo vbi nõ agit res piculosa: nõ verser etiã cum eis in iudicijs vbi gl'iam merer possem. Nec p & non et cur nõ sequar ea q̃ ipe ppl's diligit: & cur nõ fugiã ea q̃ ipe odit? ego referã. i. rñdeã id qd vulpes cauta rñdit oli leoni ęgroto: itrogãti ei leõi (vt ęsop⁹ narrat) cur nõ igrederet regiã suã rñdit vulpes: qa vestigia terrẽt me: vestigia dicit spectãtia oia aduersũ. i. te versus h° est ad introitũ: & nulla spectãtia retrorsum. i. ad egressum: hoc est q̃ oia sunt ingrediẽtiũ: p qd ãnotauit vulpecula: q; leo oẽs visitãtes se deuoraret: sicut administratio reipus & vt dicũt curia pncipũ: paucos incolumes emittit: qa q reip. bñ facit: nulli facit: & q offendit oẽs offẽdit: vñ dicit hora. ad ppl'm. Tu es belua ml'torũ capitũ: & ita difficile est ppl'o placere: qa qd vni placet alteri displicet: nam qd sequar aut quẽ. q. d. nescia: vnde recitat varia studia ppl'i dicẽs. Pars hominũ gestit. i. nimis cupit cõducere publica. i. ad rempu. spectantia: sunt q venẽtur. i. captẽt viduas auaras frustis et pomis. i. dilicatis cibis decoctis & p frusta missis: & q excipiãt. i. irretiant senes: quos mittant in viuaria. i. in repositoria diuitiarum suarũ sicut pisces q captis assimulanf custodiũtur in viuarijs. Res crescit multis occulto fœnore: verũ. id est sed esto alios teneri aliis studijs. id est cõcedamus quoslibet suo studio teneri: & i eo versari: putes ne sup. q; ijdẽ pñt durare horã. i. p tps vni⁹ horę: pbãtes eadẽ quę pri⁹ laudauerũt? q. d. minime. Si diues dicit. Null⁹ fin⁹. i. nullus angul⁹: nullũ receptaculũ prelucet. i. amœnior & dulcior est i orbe. i. toto mũdo baijs amœnis de qb⁹ Iuue. Ianua baiarũ est & gratũ litt⁹ amœni secessus &c. Est enĩ regio italię iuxta lucrinũ lacũ amœ

Q; si me populus romanus forte roget: cur
Non vt porticibus sic iudiciisfruar iisdem
Nec sequar: & fugiã: quę diligit ipse: vel odit:
Olim quod vulpes ęgroto cauta leoni
Respondit: referã: quia me vestigia terrent
Omnia te aduersum spectãtia: nulla retrorsũ.
Belua multorũ capitũ es. nã qd sequar? ãt quẽ?
Pars hoim gestit conducere publica. sunt qui
Frustis & pomis viduas venentur auaras:
Excipiantq; senes: quos in viuaria mittant:
Multis occulto crescit res fœnore. verum
Esto aliis alios rebus studiisq; teneri.
Iidem eadẽ possunt horã? durare probantes?
Nullus in orbe sinus baiis prelucet amœnis
Si dixit diues: lacus & mare sentit amorem
Festinantis heri, cui si vicinosa libido
Fecerit auspicium: cras ferramenta theanum
Tolletis fabri. lectus genialis in aula est:
Nil ait esse prius: melius nil cęlibe vita.
Si non est: iurat bene solis esse maritis.
Quo teneam vultus mutantẽ prothea nodo?

nissima: lac⁹.s.lucrin⁹:& mare qđ vicinũ est: sentit amorẽ heri.i.dñi festinãtis.i. ꝓperãtis illuc: cui sup.hero si libido vitiosa.i.cõcupiscẽtia leuis & icõstãs fecerit auspiciũ.i.indicauerit mutãdas eẽ sedes(quasi auspicio.i.ex auiũ inspectione:sine q̃ nihil magni incoabãt veteres romani vñ auspicari pro rite incipe accipit̃:& auspicũ pro icepto) fecerit ergo auspiciũ.i.idiciũ migrãdi de baijs:vos fabri tolletis cras.id ẽ postridie q̃ baias aduenerit:ferramẽta.i.instrumẽta ferrea quibus ꝑtoria ac domũ cõstruatis theanũ in illud oppidũ nõ ꝓcul a sora & nola. Si sup.alicui lectus genialis.i.matrimonialis in quo liberis generãdis opam det:est ĩ aula.i.domo sua:q̃si in regia:ipe ait nil esse prius & nil esse melius vita cęlibe.i.priuata mr̃imonio:h⁹ est secubitu:si sup. lectus genialis nõ est:ipe iurat solis maritis esse bene.Quo nodo.i.vinculo teneã ꝓthea.i.hoĩem tam mutabilẽ aĩo sicut ꝓthea dicũt mutabilẽ corpe fuisse:mutantẽ vultus.i.speciẽ faciei q̃ volũtas indicat̃:vt iã hoc velle iã nolle videat̃.de ꝓtheo ad finẽ quarti georgi.cõstat.quõ sese captũ in varias figuras vertat:est aũt deus marinus pecoris neptuni custos : vaticinio pręditus.

Auspicor
Auspiciũ

Quid pauper? ride:mutat cęnacula:lectos:
Balnea:tonsores:conducto nauigio ęque
Nauseat:ac locuples:quẽ ducit priua triremis
Si curtatus inęquali tonsore capillos
Occurri:rides:si forte subucula pexę
Trita subest tunicę:vel si toga dissidet impar:
Rides:quid mea cum pugnet sententia secũ:
Quod petiit:spernit:repetit qđ nuper omisit.
Aestuat:& vitę disconuenit ordine toto.
Diruit:ędificat:mutat quadrata rotundis.
Insanire putas solẽnia me:neq; rides.
Nec medici credis:nec curatoris egere
A prętore dati:rerum tutela mearum
Cũ sis:& praue sectũ stomacheris ob vnguẽ
De te pendentis te respicientis amici?
Ad summã sapiens vno minor est ioue:diues
Liber:honoratus:pulcher. rex deniq; regum:
Pręcipue sanus:nisi cum pituita molesta est.

Quid paup &c.Quia dictũ ẽ de dĩtibus ꝙ istabiles ac inconstãtes sint:quęri posset de paupe.vñ q̃rit poeta aut popul⁹ a poeta.Quid pauper: sup. facit. Rñ.ride.q.d.nõ min⁹ ridicula q̃ diues: mutat cænacula.i.mãsiones suas quas ĩ sũmitate dom⁹ sub tecto cõduxit:mutat lectos cõductitios.s.balnea tõsores sup.mutat:& nauseat.i.stomachatur& impios⁹ẽ:ęque.i. ęq̃liter: nauigio quo migret.s.cõducto : ac locuples quẽ triremis.i.nauis ternis remoꝝ ordinibus ĩpellenda priua.i.ꝓpria ipsi⁹:ducit/Si curtat⁹ &c.Docet vitia ꝓpria & animi dãnabiliora eẽ q̃ aliena ãt corpis.cũ tñ cõtra fiat/Ordo est.si ego occurri tibi curtat⁹ capillos.i. hñs capillos curtatos(alij curatus legunt)sup. a tonsore ĩęquali.i.inęqualit̃ tondẽte:vt opanti det qđ opis est.aut ĩęquali.i.ĩęqualib⁹ crurib⁹ vt ob vitiũ corpis ĩęqualit̃ tondeat.tu rides:& si subucula trita: pãn⁹ attrit⁹(vulgo foderaturã aut duplicaturã appellãt:aut poti⁹ ẽ vestis iterior vñ Varro Postq̃ binas tunicas hẽre cœperũt ĩstituer̃t vocare subuculã & ĩclusiã) subẽ tunicę pexę.i.rasę aut tritę vl̃ vt acro dicit ad talos demissę sicut capilli pexi demissi sunt vl̃ si toga dissidet.i. corpi adheret:ĩpar.i.ĩęqualib⁹ portionibus tu rides? qd.i.adquid aut cur:cũ.i.qñ mea snĩa.i.iudiciũ volũtatis pugnat secũ & spnit qđ petijt:& repetit qđ omisit nuper.i.paulo añ:& cũ ęstuat.i.ardet cupiditate.& disconuenit.i. dispar est toto ordine vitę.i.quicqd facit ĩ tota vita:diruit.i.destruit ędificia:ædificat mutat q̃drata.i.ea q̃ prius voluit habere quadrata:rotundis.i.vult ea rotũda:qd inquã putas me insanire solẽnia.i.solẽniter quasi ꝑcitũ furore sacro aut bachi aut cereris:& neq; rides nec credis me egere medici q curet me ab insania:nec curatoris dati a ꝑtore vt solet furiosis dari: cum tu sis tutela mearũ rerũ:hoc est cũ ad te tanq̃ ad amicũ ꝑtineat tutela:mearũ rerũ? & hoc est nihilo min⁹ tñ: tu stomacharis.i.indignaris ob vnguẽ sectũ.i.putatũ male vnguẽ dico amici pendẽtis de te: & respiciẽtis te.i.qui totã spem in te collocauit. Ad summã.i.vt semel dicã qd inter stultũ & sapiẽtẽ sit:sapiẽs est minor ioue.i.deo:vno.i.in vna re:qa.s.mortalis est:& ęgritudinib⁹ subiectus.Est enĩ liber. honorat⁹:pulcher & deniq; rex regũ:& san⁹ ꝑcipue:qa aĩo & corpe nisi cũ pituita.i.nociuus humor furorẽ excitãs est molesta. In hoc stoicos ridet qui sapiẽtẽ dicebãt nõ dolere.

Protheus

Subucula
Inclusia

Argumētum ascensianum Secūdę epl'ę libri primi.

Teq; secūda monens lolli commendat homerū:

Ordo est. O lolli: scđa sup epl'a monēs .i. cohortās ad virtutē te: cōmēdat .i. laudat homerū: qui historiā cōtexēs ꝓposuit nobis exempla bene viuendi: vt in textu patebit.

Troiani belli scriptorē. Probe et decēter cōmemorat vtilitatē quā legēdis bonis authorib⁹ quilibet assequi pōt: & potissimū legendo homero quē ingeniorū fontē plini⁹ nō ī merito p̄dicat quippe ī quo est toti⁹ poeticę imaginē cōspicere etiā donato sup Terētiū statim in principio censore. Dicit igitur se lecto poemate homeri manifestius didicisse & qd fugiendū & quid sequēdū q̄ si aut chrisippū aut crātora sūmos stoicę disciplinę ꝓfessores legisset. In iliade enī notant̄ ꝓceꝝ & p̄ncipū nō sine plebeorum clade vitia. In odyssea sapientis viri instituta Qui sua prudētia circen solis filiā & eius amatoria pocula supauit quū ad eā in circeis iuxta italiā degētē appulsus esset: vt ex ordine patebit qui talis est. O lolli maxime. s. aīcorū aut sic cognoīate: vt valerius maximus: ego relegi. i. iterū legi: pręneste. i. in ciuitate p̄nestina. scriptorem troiani belli. i. homeꝝ: interea sup. dum tu declamas. i. rhetoricā exerces romę. Sup. ip̄e homerus scriptor troiani belli dicit planius ac melius: chrisippo et crātore. i. philosophis ill' stoicis: qd sit pulchrū. i. honestū: quid turpe. i. inhonestū: qd vtile & qd nō. i. īutile. Audi nisi qd. i. aliqd detinet te. i. nisi alio occupat⁹ sis: cur ego crediderim ita. Fabula. i fubulosa narratio: qua. i. ī qua gręcia narratur collisa lento duello id ē pugna decēnali: barbarię. i. phrygum quos gręci barbaros vocant (et ita erit gtī cas⁹) aut collisa barbarię. i. a barbaria. in datiuo. ꝓpter amorem paridis. s. alexandri filij priami qui helenam vxorem menelai rapuit. cōtinet ęstus id est furores & iras regū stultorum & ppl'orum stultorū Anthenor: vnus ex principibus troianis: censet. i. iudicat p̄cidere sup. debere cām belli. hoc ē restituēdā esse helenā. Quid paris sup. censet? vt ip̄e sol⁹ regnet & viuat btūs: scđm iudiciū ei⁹ deprauatū: negat sup. se posse cogi ad restituēdā helenā. nestor rex pilij sapiētissim⁹ q tertiā ętatē attigerat: festinat componere. id ē finire per pacem

Epistola Secunda ad maximum Lollium.

Troiani belli scriptorē maxime lolli
Dū tu declamas romę: p̄neste relegi
Quicqd sit pulchrū. qd turpe. qd vtile
Plani⁹ ac meli⁹ chrysippo & crātore dic̄ (qd ñ
Cur ita crediderim. nisi quid te detinet: audi.
Fabula: qua paridis propter narratur amorē
Gręcia barbarię lento collisa duello.
Stultorum. regū & populorum cōtinet ęstus:
Anthenor censet belli pręcidere causam
Quid paris? vt solus regnet viuatq; beatus
Cogi posse negat. nestor componere lites
Inter pelliden festinat & inter atriden.
Hūc amor: ira quidē cōmuniter vrit vtrūq;.
Quicquid delirant reges. plectuntur achiui.
Seditione. dolis. scelere. atq; libidine: & ira.
Iliacos intra muros peccatur & extra:
Rursus quid virtus & quid sapientia possit
Vtile proposuit nobis exemplar vlyxem:
Qui domitor troię multorum prouidus vrbes
Et mores hominū inspexit. latumq; per ęquor
Dum sibi dū sociis reditū parat: aspera mlta
Pertulit aduersis rerum īmersabilis vndis.
Sirenum voces & circes pocula nosti:
Quę si cū sociis stultus cupidusq; bibisset:
Sub domia meretrice fuisset turpis & excors.
Vixisset canis īmundus: vel amica luto sus.
Nos numerus sum⁹ & fruges cōsumere nati:
Sponsi penelopes: ne buloni: alchinoiq;

In cute curanda plus ęquo operata iuuentus.
Cui pulchrū fuit in medios dormire dies:&
Ad strepitū cytharę cessātum ducere curām.
Vt iugulent homines:surgūt de nocte latrōes
Vt teipsum serues nō expergīsceris?atqui
Si nolis sanus cures hydropicus.& ni
Posces ante diem librum cum lumine.si non
Intendes animum studiis & rebus honestis:
Inuidia vel amore vigil torquebere.nam cur
Quę lędunt oculos festinas demere.si quod
Est animū differs curandi tēpus in annum?
Dimidium facti qui cepit:habet:sapere aude:
Incipe:viuendi qui recte prorogat annum
Rusticus expectat dum defluat amnis.at ille
Labitur.& labetur in ōne volubilis ęuum.

lites iter pelliden.i. pellei filiū achillē: & ier atridē.s.agamēnonē.amor .s. brī seidis ablatę ab agamēnone chrise ida restituere coacto: vrit.i. incēdit:hūc.s. achillē: & ira vtrūq; cōiter. Quicqd reges.s.achilles & agmēnon: delirāt.i. p furorē cōmittūt: achiui.i. græci populares:plectūt.i.luūt:puniūtur. Peccāt .i. peccatū cōmittit ītra & extra muros iliacos:seditione.i.p seditionē: dolis: scelere: atq; libidīe.& ira.i.p variavitia Rursus.i.ecōtrario. homer⁹ proposuit nobis vlyxē(appositorie)vtile exēplū sup.sciēdi.qd virt⁹ & qd sapiētia possit.Qui.s.vlyxes:existēs domitor troię:inspexit puidus vrbes & mores multorū hoīm hoc enīī principio odysseę attestat homer⁹:q; p &:qui ptulit.i.sustinuit ad finē vsq;: mlta aspa p ęquor latū.i.mare magnū: dū parat sibi.&dū parat sociis reditū.exīs imersabilis adversis vndis rerū:vel aduers⁹.i. oppositⁿ vndis reg. Sed prior ē melior lectio ne duo sit epitheta sine cōiūctione media. Tu o lolli nosti voces.i. cātilenas Sirenes syrenū(q̄ tres sorores dulcedie cāt⁹ ptrāseūtes sopitos submergebāt:qđ a cyrce doct⁹ vlyxes socioru aures cęra obstruxit:& se ad malū alligari fecit. Carmē traductū videbis apd Iuue.& tu nosti pocula circes:qb⁹ hoīes ī varias feras vertebat.q̄ sup.pocla circes:si vlysses bibisset cū sociis exīs stult⁹ & cupidus:fuisset turpis & excors sub dña meretrice. s.circe.& ipe vixisset vt alīs: canis īmūd⁹.i.luxuriosus: vel sus amica luto.i.gaudēs volutabro luti.Nos.s.q nihil opamur nec expimur.sumus nūer⁹.i.ad nūerū hoīm ptinētes nō ad robur aut virtutē sicut thersites apud homerū auxit:sed nō meliorē fecit nūerū greco⁹:& nos sum⁹ nati cōsumere fruges q̄si ad nihil alid vtiles q̄ ad gulā:exītes spōsi.i.q̄les erāt sponsi.i.q cupiebāt eē spōsi:h^a est pci penelopes: vxoris vlyxis:de qb⁹ i pa dicit in.j. epla heroidū Turba ruūt īme luxuriosa proci.nos sum⁹ nebulones.i.vani & fœdi vt nebula:& sum⁹ iuuēt⁹.i.multitudo iuuenū alchinoi regis q vlyxē hospitio suscepat.hoc ē nos sum⁹ tales q̄lis fuit iuuēt⁹ alcinoi:opata.i.exercita pl⁹ ęquo.i.q̄ ęquū ē ī curāda cute.i.ī molli vita. Cui.s.iuuētuti fuit.i.visū ē eē:pulchrū dormire:ī.i. vsq; ad:medios dies:& ducere curā cessa .t̄.i.vbi cesset vel ad cessādū (legit ei porphirio cessatū nō cessādū) ad strepitū cytharę:dulci ei susurro ac strepitu cytharę puocabāt somnū. Latrōes surgūt de nocte sup.media:vt iugulēt.i.interficiāt hoīes:nō expgīsceris tu vt serues teīp̄m?& h^o interrogatīe. vel sic.& tñ sup.tu nō expgīsceris.i. excitaris de sōno vt serues teīp̄m sup.a vitiis. Atq.i.sed certe si tu nolis curare sup.salutē tuā san⁹.i.q̄diu san⁹ es: tu cures hydropic⁹.i.hydropisi tact⁹?: & h^o tardū eritqa difficilis ē curatu morb⁹ ille & ni.i.nisi posces librū cū lumīe añ diē:si nō intendis anīm studiis & reb⁹ honestis:tu vigil torq̄bere iuidia vel amore.i.aliqua affectiōe praua. Sēs⁹ est hoīem subiectū eē curis aut rerū hōestaq; aut aliarū.& ido meli⁹ eē vt honestis īsudem⁹: nā si nō surrexeri⁹ postq̄ dormiuim⁹ qđ nature satis ē:inuadēt nos ī lecto iacētes cure: aut iuidię āt amorū.Nā cur festinas tu demere.i.amouer ea q̄ lędūt oculos:si tu differs ī ānū.tps curādi sup.illius aut illd.qđ ē.i.cōsumit & corrodit anīm?quasi dicat pri⁹ animo q̄ oculis succurrendū eē. Aude sapere.& īcipe.qa qui bñ cepit habet dimidiū facti(Pricipiū ei vni⁹cuiusq; rei potissīa pars est vt etiā ī pricipio digestorū de origie iuris dicit)Rustic⁹.i.stult⁹ & ignat⁹:q prorogat.i. extēdit ānū recte viuēdi.expectat sup.eū dū.i.q̄diu amnis.i.fluui⁹ pēnis ac iugis defluat. At.i.sed ille .s. amnis iugis labit exīs volubilis & labet ī ōne ęuū(Acro pri⁹ legit horā nō ānū)Rustic⁹ trās amnē agrū hūit.quē colet distulit donec arefactū amnē videat.sed id nūq̄ cōtigit & ideo nūq̄ coluit.ē ergo rusticus q incipe nō audet.sicut q crastinū expectat.vñ psius. Iā cras hesternū cōsūpsim⁹ ecce alid cras q ei hodie nō laborat nūq̄ laborat q enī nū c crastin⁹ ē cras hodiern⁹ erit.

Alchinous re

Quęrit &c. Iterũ monet virtutẽ sũmo pere quęrẽdã eẽ: reiecta supfluarũ rerum cura. Ordo est. Argentũ. i. pecunia q̃rit nobis. s. & vxor beata. i. diues & opportuna creãdis pueris. i. liberis. q̃rit: & silue incultę pacant. i. domantur (nisi dicamus p fantasiã poetã dicere siluas pacari facile: dũ nõ vltra q̃ satis est eruim⁹ eas) vomere. i. aratro: hoc ẽ facimus: no ualia: sed cui cõtigit qđ satis ẽ nil optet ampli⁹. Nã domus nõ deduxit ęgroto corpe dñi febres & nõ deduxit ęgroto aĩo dñi curas: fũd⁹, ñ deduxit &c. aceru⁹ id ẽ cumulus ęris & auri nõ deduxit febres &c. oportet vt sup. possessor etiam minimę rei qui cogitat bene vti reb⁹ cõportatis. i. cõgestis & accumulatis: valeat. i. fit valid⁹ & sanus. Et est duplex sẽsus. vel q̃ nemo poterit vti recte: rebus suis nisi valeat. i. san⁹ sit aĩo: & hic coheret sequẽtib⁹: vel q̃ nemo vtẽs reb⁹ suis recte: nõ valeat. Nemo ergo bñ vtit rebus suis nisi valeat. i. animũ validũ habeat. Nã dom⁹ aut res iuuat. i. delectat: illũ q cupit sup. p'a hĩe: aut metuit quę habet pdere: vt tabulę pictę iuuãt sup. lyppũ: & vt fomẽta. i. medicamenta iuuant podagram. i. ęgros pedes hñtẽ. & vt sup. cytharę iuuãt auriculas dolẽtes sorde collecta. i. cõglutinata ĩ eis: ita q̃ surdaster sit. i. q parũ audit. Nã nisi vas sit sincerũ. i. incorruptũ alieno liquore quicqd ĩfundis acescit. i. fit acetosum. Spne voluptates: qa voluptas empta dolore nocet. hoc est qa voluptas & illecebra carnis semp dolorẽ parit: nec ẽ repletio cũ voluptate quã nõ sequatur exinanitio cũ dolore. Auarus eget semper. pete voto. i. desiderio toto: certũ fiñ sup. hñdi. Inuid⁹ macrescit. i. fit macer rebus opimis. i. pinguib⁹ alterius. Et est antithetũ macrescit opimis: quia opimũ & macrum opponunt. vñ nõ leges marcescit. Tyrãni siculi. s. phalaris agrigẽtin⁹: cui bos ęne⁹ ad torquẽdũ factus est: & dionysi⁹ syracusanus: nõ inuenere. i. inuenerũt graui⁹ tormẽtũ inuidia: qa ĩuid⁹ cõsumit seĩpm. Ad quẽ locũ alludit psius dicẽs saty. iij. Anne magis siculi gemuerunt ęra iuuẽci. Is qui nõ moderabit. i. modũ faciet irę (non enim penitus extirpari potest ĩ viro forti. vnde in primo sermonũ. Deniq̃ quatinus excidi penitus vitium irę. Cętera item nequeunt stultis herentia. Nec est peccatum ex toto gñe. vñ scriptũ est. Irascimini & nolite peccare) volet esse in fectũ. i. volet q̃ id nõ sit factũ: qđ dolor aũt mẽs sup. furiosa suaserit dũ. i. quando ĩpa mens festinat pœnas p vim. i. violẽtiã: odio inulto. i. q̃diu odiũ inultũ est. Ira est furor breuis. i. cõmotio subita: est enĩ subita accẽsio sanguinis circa cor. rege animũ tuum: qui nisi paret. i. obe

Quęritur argentũ puerisq̃ beata creandis
Vxor. & incultę pacantur vomere siluę.
Qđ satis ẽ cui contingit: nihil ãplius optet.
Non domus: & fundus. nõ ęris aceru⁹ & auri
Aegroto domini deduxit corpore febres:
Non animo curas: valeat possessor oportet
Si comportatis rebus bene cogitat vti.
Qui cupit ãt metuit, iuuat illũ sic dom⁹ ãt res
Vt lippum pictę tabulę, fomenta podagram
Auriculas cytharę collecta sorde dolentes.
Sincerũ est nisi vas quodcũq̃ infundis acescit.
Sperne voluptates: nocet ẽpta dolore voluptas
Sẽper auar⁹ eget. certũ voto pete finẽ.
Inuidus alterius macrescit rebus opimis:
Inuidia siculi non inuenere tyranni
Maius tormentũ. q non moderabitur irę
Infectũ volet esse: dolor quod suaserit & mẽs:
Dũ pœnas odio per vim festinat inulto.
Ira furor breuis ẽ. animũ rege: qui nisi paret:
Imperat: hunc frenis, hũc tu cõpesce cathena.
Fingit equũ tenera docilẽ ceruice magister
Ire viã quã monstrat eques. venaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula:
Militat in siluis catulus, nunc adbibe puro
Pectore verba puer: nũc te melioribus offer.
Quo semel ẽ imbuta recens seruabit odorem
Testa diu. q̃ si cessas aut strennuus anteis
Nec tardũ opperior: nec pręcedentibus insto:

dit:impat.i.dñat.cōpesce tu hūc frenis:cōpesce tu hūc cathena.Magister .i.dñator equorū:fin-
git.i.cōponit & docet:equū docilē.i.q̄diu docilis ē videlicet ī tenera ceruice:ire.i.īgrediviā:quā
eques.i.insessor mōstrat.Catulus.i.canis puus:venaticus. i.ad venationē destinatus:ex quo tē
pore.i. post qđ tp̄s:latrauit.i.latratu petijt & lacessiuit pellē ceruinā:in aula:ipse militat.i. exer-
cet se:hoc ē venat̄ in siluis.O puer adhibe:vel (qa hoc diceret̄ scđm tertiā cōiugationē: qđ alibi
nō repit̄:lege rē poti⁹) adbibe nūc pectore puro.i.dū pectus purū habes:verba.i. p̄cepta philo-
sophica: & offer te nūc melioribꝰ sup.p̄ceptis aut p̄ceptoribus.Nā testa.i.vas fictile p̄cipue ru-
ptū:tūc enī testa dr̄ & odorē p̄cipue emittit:seruabit diu odorē:quo ip̄a recēs est semel imbuta.i.
vñ primā tincturam cepit: ꝙ si tu cessas:aut anteis.i.p̄cedis existēs strēnuus.i.nimis velox.i. si
mediocritatē nō seruas ego nec opperior.i expecto tardū: nec insto p̄cedētibus.i.eis nō facio vt
pręuertam aut ante eam impedimentum.quasi dicat meo modulo incedam.

Argumentū Ascensianum tertię epistolę.

Plurima perquirit rediturum Tertia Florum.

Ordo est.Tertia sup.epl̄a pquirit i.interrogat florū.s.iuliū florū qui sub tyberio militabat: plu
rima.s.de statu plurimorū : rediturū .s.a malitia.

Epistola. iii. ad Iulium florum.

IVli flore qbus terrarū militet oris
Claudiꝰ augusti puignꝰ scire laboro.
Thraca ne vos hebrusq; niuali cōpede vinctꝰ:
An freta vicinas inter currentia turres:
An pingues asię campi collesq; morentur.
Quid studiosa cohors operū struit:hęc quoq;
Quis sibi res gestas augusti scriber̄ sūit:(curo
Bella qs & paces longū diffundit in ęuum.
Quid titius romana breuiventurus in ora:
Pindarici fontis qui non expalluit haustus
Fastidire lacus & riuos ausus apertos:
Vt valet: vt meminit nostri:fidibus ne latinis
Thebāos aptare modos studet: auspice musa
An tragica deseuit & ampullatur in arte.

IVli flore.Hāc epistolā vt di-
xi scribit ad Iuliū florū q vt
Acro scriptū reliquit ī cohor
te fuit amicoꝝ.i.īter amicos tiberij ne-
ronis claudij q ab Augusto īperiū acce
perat,fuit enī natꝰ ex Liuia & ideo fuit
adoptiuꝰ Augusti & amicꝰ Horatij. vñ
ī libris carminū Neronū domū plurim
laudauit.Nec vera ē lectio apđ Acronē
vbi ex Iulia natꝰ legit̄.qa Suetoniꝰ in
vita eiꝰ maīfeste ex liuia natum asserit:
quā Augustꝰ duxit adhuc viuo sed cō-
cedēte marito:vñ priuignꝰ eiꝰ fuit.hūc
aūt florū sub tiberio ī thracia militātē
hac epistola multa familiariter pcūctat̄
pręcipue de socijs eiꝰ musicę studiosis
deinde nequa pars eruditione sācta va
cet:eūdē Iuliū multa salubriter monet
p̄cipue vt dīnę sciētię & paci ac cōcor-
dię studeat .Ordo ē.O Iuli flore ego la
boro.i. studeo & cupio laboriose scire
qbus ꝓ in qbꝰ oris terrarū militet clau-
diꝰ.s.tyberiꝰ nero priuignꝰ augusti .i.
ex liuia cōiuge eiꝰ & alio marito natus
militet.i.militiā exerceat: ne ꝓ an:thra
ca.i.thracia.& hebrus fluuiꝰ thracię:vīctꝰ.i.īpeditꝰ ne fluat:cōpede niuali.i.ꝑpetua niue ac gla
cie.anfreta.i.maria cōcurrentia īter vicinas turres.s.seston & abidon:an pingues cāpi & colles
asię morentur.i.detineant vos.Et laboroscire quid operum struit cohors studiosa.s.litterarum
& ego curo sup.scire:quoq; id ē etiā hęc videlicet qs sumit.i.assumit scribere res gestas augusti:
hoc est quis diffundit.i. extendit ꝓmulgat in lōgū ęuū bella & paces augusti.nā in vtrisq; clarꝰ
fuit.Quid titius poeta ille supple facit:titius dico venturus breui supple tempore: in ora roma
na.i.laudationem & admirationem romanorum:qui non expalluit.i. veritus est sumere : haustꝰ
pindarici fontis.i.vnde pindarus lyricorum laudatissimus odas hausit: ausus præterea fastidi
re.i.respuere lacus & riuos apertos id est faciles & parabiles mlt̄isq; expositos.hᵒ ē triuiales seu
vulgares : vt. i.quō valet:vt.i.qualiter memīt.i.memor ē aut mētionē facit nr̄i.Ne ꝓ an: studet
aptare fidibus.i.chordis aut lyricis īstrumētis:latinis:modos. i. modulos.hᵒ ē versꝰ thebanos
i.pīdaricos qa pīdarꝰ thebanꝰ fuit:& hoc musa auspice.i. auspicāte hᵒ ē fœlici successu.an desę
uit.i.sęuꝰ&altiloquꝰ fit& āpullatꝰ.i.īflat̄ ī arte tragica(ꝑhᵒ oñdit eū aptiorē ad lirica q̄ ad tragica

Datiui. natura.

Quid mihi &c. Curo etiam sup. scire: qd celsus aliuꝰ poeta agit (mihi adiectū est de more loquēdi. Nā sępe datiuū ponimus: auctore Valla: ad nullū pręcisę respiciētē. vt hic mihi semp dormit &c. celsus dico monitꝰ & monēdus multū: vt quęrat opes sup. lrarias: hoc est poeticas. priuatas .i. sibi ꝓprias: & nō furtiue vndecūq; ablatas: & vt vitet. i. caueat tangere scripta quęcūq; apollo palatinus. i. in ędem camęnarū hoc est i palatio ab augusto sacratus: recepit. hoc est quęcūq; publice legēda in ędem apollinis illata sunt: ne si grex auiū .i. (ꝑ metaphorā sūptā ex apologis ęsopi) multitudo poetarū venerit forte olim. i. aliquādo repetitū plumas suas: ipe cornicula. i. qualis fuit cornicula nudata coloribus furtiuis moueat risum. Nā cornicula sublegerat singulis auibus plumas aliquot: ꝓpriis reiectis atq; ita i cœtū auium ingressa: admirationi fuit: sed mox cognitis plumis: & repetitis nuda derelicta risū mouit. Curo sup. scire qd ipe. i. tu audes: q̄ thyma. i. quos libros (et hoc ꝑ metaphorā sumptā ab apibus quę circū thyma herbas videlicet suaues & oboriferas volitantes: redolentia mella colligūt: quō florꝰ optima quęq; legēs decerpit sibi q̄ placeāt) tu circūuolitas agilis. i. celer Ingeniū nō est tibi puū: nō est tibi incultū: nec hirtū. i. hirsutum vt ager incultus vepribus & tribulis hirtus est: turpiter. i. indecēter: seu. i. sine tu acuis. i. exerces linguam causis sup. dicēdis: seu paras rndere iura ciuica. i. ciuilia: seu condis. i. componis carmen amabile. i. amatoriū: tu feres. i. reportabis prima. i. pręcipua prędia: hederę victricis. i. victoriā denotantis ꝙ si tu posses relinquere fomenta curarū: tu ires sup. eo quo sapiētia cęlestis .i. diuina. s. theologia: cuiꝰ poetę primi professores fuerūt: duceret te. Properemꝰ parui & ampli hoc opus & hoc studiū: si volumꝰ eē cari patrię: ꝙ ꝑ et si volumus esse cari bonis. i. iustis viris. Tu debes rescribeae etiā hoc: an sup. numātius sit tibi curę sup. tātę: quantę sup. curę: cōueniat. i. deceat sup. tibi esse. An gratia male sarta. i. cōsuta. cōpacta. cōglutinata. inita: coit. i. cōsoli dat nequicq̄. i. nullo mō. & rescinditur. i. separat. At vos seu sanguis calidus seu inscitia rerū vexat vos feros ceruice indomita. i. more pullorū equinorū nondū domitorū: vbicūq; locorū viuitis: vos viuitis indigni rūpere fœdus fraternū. i. inter vos fratres ictū. Iuuēca. i. vitula: votiua. i. quā voui: pascitur in vestrū reditū. i. quā mactabo diis ꝓpreditu vestro vbi redieritis.

Quid mihi celsꝰ agit mōitꝰ multūq; monēdꝰ
Priuatas vt quęrat opes: & tangere vitet
Scripta palatinus quęcūq; recepit apollo:
Ne si forte suas repetitum venerit olim
Grex auium plumas: moueat cornicula risum
Furtiuis nudata coloribus: ipse quid audes:
Quę circū volitas agilis thyma: nō tibi paruū
Ingeniū: nō incultum est nec turpiter hirtum
Seu linguā causis acuis: seu ciuica iura
Respondere paras. seu condis amabile carmē
Prima feres hederę victricis prędia. q; si
Frigida curarum fomenta relinquere posses:
Quote cęlestis sapientia duceret: ires.
Hoc opus: hoc studiū parui properemꝰ & ampli:
Si patrię volumusq;: bonis si viuere cari.
Debes hoc etiam rescribere: sit tibi curę
Quātę cōueniat numantiꝰ: an male sarta
Gratia nequicq̄ coit & rescinditur. at vos
Seu calidus sanguis: seu rerum inscitia vexat
Indomita ceruice feros: vbicūq; locorum
Viuitis indigni fraternū rumpere fœdus.
Pascitur in vestrū reditum votiua iuuenca.

Argumentum quartę epistolę primi libri.

Fortunis vti te Quarta tuis monet Albi.

Ordo ē. Albi: quarta sup. epistola prī libri monet te vti tuis fortūis. dicēs Oēm crede diē &c.

Albi nostrorū. Hac epistola albiū tibullū elegoꝝ scripto rē tersissim & diligētissimū: vno i pueros amore notatū: familiarit allo q̄ monetq; vt i huiꝰ mūdi freto ni-

Ad albiū amicū suū. Epistola quarta

Albi nr̄orum sermonū c ādide iudex
Quid nūc te dicā facē i rgioe pedana

Scribere qđ crassi parmēsis opuscula vincat.
An tacitum siluas interreptare salubres,
Curantē quicquid dignū sapiente bonoq; est.
Non tu corp⁹ eras sine pectore:dii tibi formā
Dii tibi diuitias dederunt artemq; fruendi.
Quid voueat dulci nutricula maius alumno
Qz sapere & fari possit quę sentiat:& cui
Gratia:fama.valitudo contingat abunde
Et mūdus victus non deficiente crumena:
Inter spem curamq;timores inter & iras
Omnē crede diē tibi deluxisse supremum:
Grata superueniet q̄ non sperabitur hora.
Me pinguē & nitidum bene curata cute vises
Cum ridere voles epycuri de grege porcum.

siluas salubres.i. varia pbox scripta:curātē quicqd dignū est viro sapiēte & bono. Tu non eras corp⁹ sine pectore.i. sine aīa rationali:qa dii dederūt(Acro dicit dederūt mediā breuē hr̄e:vñ le gēdū est dederūt:nō dederāt.qa nō est dubiū quin dederāt ꝑmā corripiat. Sic in buco.dr̄. Matri longa decē tulerūt fastidia mēses.Q đ aūt dicit deos dedisse formā cōtra epycurios est: & ita posset videri sibi cōtrari⁹ cū dicet se epycuri de grege porcū. nisi ī prīa epla dixisset se nulli⁹ iuraturū in verba mgr̄i)tibi formā:dii dederūt tibi diuitias & artē fruēdi sup.diuitijs . Quid nutricula voueat.i. vouēdo optet maius dulci alūno q̄ vt possit sapere & fari q̄ sentiat:& cui gr̄a.fama.valitudo cōtingat abūde.& vict⁹mūd⁹.& hoc crumęna.i. sacculo pecuniax nō deficiēte. Valitudo dr̄ a valido pro validitudo. vñ scđa ꝓducit . Crede inter spem & curā:q; pro et : inter timores & iras oēm diē deluxisse tibi supmū.i. vltimū:hoc est sic viue quasi quotidie moritur⁹:quin adeo ī elegis suis sępe mortis meminit quę īmaturū abstulit.Hora q̄ non sperabat.i.mortis supueniet grata.i.vltro vocata.vel vt q dā textus hñt grate:& est abltūs solus:nā aduerbiū ꝓducit. aut verius vt dixi sic.Crede oēm diē supmū & ita tibi de lucro.qa hora q̄ nō sperabit . i. q̄ prēter spem addet supueniet grata.Tu vises.i.venies visum:me pinguē & nitidū cute bn̄ curata .i. habētem cutē bene curatā:cū.i.qn̄ tu voles ridere porcū.i.hominē voluptuosum de grege epycuri.

Argumentum quintę epistolę primi libri.

Torquatum ad cęnam iucundam quinta vocabit.

Ordo est.Quinta sup.epla primi libri vocabit.Torquatū aduocatū quēdam amicum horatij: ad cęnam iucundam:quam etiam iucunde describit.

Ad Torquatum Epistola V

SI potes archaicis conuiua recumbere lectis:
Nec modica cęnare times hol⁹ oē pa
Supmo te sole domi torq̄te manebo (tella
Vina bibes iterum tauro diffusa :palustres
Inter minturnas sinuessanūq; petrinum:

SI potes &c.Ordo est:o torq̄te si tu potes existēs cōuiua me⁹ recūbere lectis archaicis.i. rudib⁹ ab impito fabro sic denoiatis nec times cęnare oīe holus .i. ita q; nihil remaneat īmodica patella:ego manebo id ē expectabo te domi:supmo.i .extremo sole h° ē sub occasū solis. Tu .bibes vina diffusa Tauro sup.exñte: iterū .i. scđm cōsule sup.hoc est scđo cōsolatu tauri:diffusa dico īter palustres mintur nas in qbus mari⁹ delituisse dicit:& pe-

trinũ oppidũ ſinueſſanũ: iuxta ſinueſſã de q̃ prio ſermo. Ploti⁹ & vari⁹ ſinueſſę Virgiliuſq; Occurrũt: hoc ẽ bibes vinũ modicũ in paludoſis locis natum: ſi habes qd. i. aliqd ſup. vini: meli⁹ accerſe. i. voca me vt ſim tibi hoſpes: vl̃ fer impiũ meũ q cũ tibi ſim hoſpes etiã rex fuero. Nã paſcẽtes hoc eſt alios accipiẽtes dicebanť reges: quocirca q ſenatui cęnã dabãt: rogabãt cõſules aut dictatorẽ ne ad cęnã venirẽt ſed ad illos mittebãt ptẽ cęnę: ne q domi regeſerãt ſint coacti illos domũ deducere & ita comites fieri ex regib⁹. Focus ſplẽdet accenſo. ſ. igni iãdudũ & ſupellex eſt munda id ẽ mũdata tibi. i. ꝓpter aduentũ tuum Mitte. i omitte delinq̃ ſpes leues. i. de leuibus rebus: & certamia diuitiarũ: & cãm. i. defenſionẽ cauſę: moſchi: illius diuitis: dies feſt⁹ cęſare nato. i. quo cęſar natus eſt hoc eſt natalis cęſaris: dat cras veniã & ſomnũ: licebit impune. i. libere extẽdere noctẽ ęſtiuã quę breuis ẽ benigno ſermõe. i. amica cõfabulatione. Quo. i. ad qd ſup. optẽ fortunã (vl̃ ſi legať fortuna ꝓpť pẽtimemerim dic: quo. i. ad qd ſup. deť mihi fortuna. i. diuitiarũ copia) ſi nõ cõcediť vti? q. d. ad nihil. Parcus. i. parce viuẽs: & nimiũ ſeuerus ob curã heredis: affidet inſano. i. ꝓxime accedit ad inſaniã: ego icipiam potare & ſpargere flores: & patiar haberi. i. reputari: vl̃. i. etiã incõſult⁹. i. biba q̃ ſi ad ebrietatẽ. Quid ebrietas nõ deſignat. i. aperit qđ ſignatũ & clauſũ erat? q. d. nihil nõ deſignat: ſed qdlibet ipſa recludit. i. referat opta. i. occultata Iubet ſpes eẽ ratas. i. firmas & trudit. i. impellit ĩermẽ ad ꝓlia: vñ dr̃ in georgicis. Bacchus & ad culpã cãs dedit: vñ etiã baccho cornua dãtur: & eximit. i. demit aĩs ſollicitis: on⁹. i. ſollicitudinẽ: ac docet artes: qa ebrij cõfidẽti⁹ loquũtur: & plura ſcire ſe putãt q̃ cũ ſobrij: quẽ calices fœcũdi. i. magna pocula vini plena: nõ fecere. i. fecerũt: diſertũ. i. diſerte loquẽtẽ. q. d. nemine. & ita quẽlibet faciũt diſertũ quẽ nõ fecere ſolutũ. i. quẽ nõ ſoluũt ĩ pauptate cõtracta? Ego ĩperor. i. iubeor hęc ꝓcurare exñs idone⁹ & nõ inuit⁹: hęc dico. ſ. ne toral. i. qđ toro ſupponiť turpe: & ne mappa ſordida: corruget. i. ĩ rugas trahat prę nauſea: nares cõuiuarũ: necnõ. i. etiã imperor ꝓcurare: vt cãtharus. i. œnophorũ quo vinũ afferã: & lanx: q̃ cibus afferť: oñdat tibi te. i. tam pigui ſits vt tanq̃ in ſpeculo ĩ eſa te videas: vel oñdat facultates tuas vt iuxta mẽſurã opũ tuarũ ſit cãtharus magn⁹ aut puus & ſiť lanx. Et imperor ꝓcurare: ne ſit q eliminet. i. extra limẽ dom⁹ ferat foras: dicta inter fidos amicos. Itẽ vt par coeat: & pro. i. iungať pari: adduc ſup. tibi brutam & ſeptimiũ paſitos & etiã ſabinũ niſi prior cęna & potior puella detinet ipſum: ad ſummã id ẽ vt extremã potẽtiã dicã loc⁹ eſt. ſup. mihi: &. i. etiã pluribus vmbris. i. vmbraticis viris: hoc

Sí melius quid habes: accerſe. vel imperiũ fer.
Iamdudũ ſplendet focus. & tibi mũda ſupellex
Mitte leues ſpes & certamina diuitiarum
Et moſchi cauſam. cras nato cęſare feſtus
Dat veniã ſomnũq; dies: impune licebit
Aeſtiuã ſermone benigno extendere noctẽ.
Quo mihi fortunã ſi non conceditur vti.
Parcus ob heredis curã nimiũq; ſeuerus
Affidet inſano: potare & ſpargere flores
Incipiã. patiarq; vel inconſultus haberi.
Quid non ebrietas deſignat? operta recludit:
Spes iubet eſſe ratas. ad pręlia trudit inermẽ.
Sollicitis animis on⁹ eximit. ac docet artes.
Fœcũdi calices quem non fecere diſertum?
Contracta quẽ non in paupertate ſolutum?
Hęc ego procurare & idone⁹ imperor: & nõ
Inuitus: ne turpe toral. ne ſordida mappa
Corruget nares: necnõ & cantharus & lanx
Oſtendat tibi te: ne fidos inter amicos:
Sit qui dicta foras eliminet: vt coeat par:
Iungaturq; pari: brutã tibi ſeptimiumq;
Et niſi cęna prior potiorq; puella ſabinum
Detinet ad ſummã locus ẽ & pluribus vmbris.
Sed nimis arcta premũt olidę cõuiuiacaprę
Tu quot⁹ eſſe velis: reſcribe: & rebus omiſſis
Atria ſeruantem poſtico falle clientem.

est pasitis & mimis. Sed caprę olidę.i. fetores caprini seu hircini sub alis de qbus in annotatiõi bus suis late berraldus: pmũt cõuiuia nimis arcta. hoc est ne tñ fetorẽ afferãt tot cõuiuę: pauciori bus sim contẽtus: tu rescribe quot⁹ velis eẽ. i. quot tecũ cõuiuas adducere: & omissis reb⁹. i. negocijs tuis: falle postico. i. egrediẽdo p posticũ. i. ostiũ posterius: cliẽtẽ. i. cõsultorẽ a te defendendẽdũ: seruãtẽ. i. obseruãtẽ & custodiẽtẽ atria. i. priorẽ ptẽ dom⁹ p quã te putat egressurũ. Hũc aũt locũ q̃tũ ad capras ita ãnotauit beroal. Apd horatiũ in pmo epl'arũ li. vers⁹ ille notissim⁹ ẽ. Sed nimis arcta &c.: quo significat cõuiuas & coepulões nimis arcte discũbẽtes: nimisq; ob nũerosã multitudinẽ cõstipatos in mẽsa lædi fœtore molestimo: qui mõ hircus mõ caper mõ tragos nosa a poetis: nãq; vr author ẽ Cẽsorinus in scda annorũ hebdomade vel icipiẽte tertia vox crassior fit & inæqualis: q; antiqui latini dicũt hirquitallire: & inde ipsos putant hirquitallos appellari: q; tũc corpus hircũ olere incipiat. Aristo. id q; latine hirquitalire dicit: græcę vocat tragigin libro. vij. de ailibus quã dictionẽ interpres aristotellicus ī latinũ vertẽs caprire dixit. Idẽ Aristo. in problematis author est virus hirci illos redolere: q rẽ agũt venereã: quiq; ea ætate sunt. q̃ veneri sufficiat: inde fœtorẽ alarũ hircũ vocitamus: q̃ oim maxime ptiũ nri copis male olẽt: ꝓpterea q; immobiles inexercitateq; habent. hinc est illud ab Horatio dictũ elegant in epodo cubat hircus in alis. Catullus caprũ appellat ilo versiculo. Valle sub alarũ trux habitare caper: a Mar. tragos græce nũcupat. Inde tragos celeresq; pili mirandaq; matri barba: & qm̃ hircus maritũ signi ficat capellarũ: & accipit pro graueolẽtia: luculẽte & festiue dixit Oui. offendat nares virq; pater q; gregis: cũ fœtorẽ hircinũ significare voluisset: & ita ab Hora. poetica quadã venustate olidæ capræ appellant male olẽtes cõuiuæ. ab hirco hircosus deriuat Persi⁹: Hic aliqs de gẽte hircosa centurionum.

Hircus Caper Hirqtalit

Argumẽtũ sextę epistolę

Normam viuendi tibi monstrat sexta numici.

Ordo est. O numici sexta sup. epl'a mõstrat tibi normã. i. regulã viuẽdi sup. recte & sapienter: tradit enī multos monitus sanctissimos qui legentibus patebunt.

Ad numicium Epistola sexta.

Nil admirari ꝓpe res ẽ vna numici
Solaq; q̃ possit facere & seruare beatũ.
Hũc solẽ & stellas &decedẽtia certis
Tẽpora momẽtis: sunt qui formidine nulla
Imbuti spectent: quid censes munera terrę?
Quid maris extremos arabas ditãtis & indos
Ludicra: quid plausus &amici dona quiritis?
Quo spectãda modo: quo sensu credis & ore?
Qui timet his aduersa fere miratur eodem
Quo cupiens pacto: pauor ẽ vtriq; molestus
Improuisa simul species exterret vtrũq;
Gaudeat: an doleat: cupiat metuat ve: qd ad
Sí qcquid vidit meli⁹ peius ve sua spe: Crem?
Defixis oculis animoq; & corpore torpet?
Insani sapiens nomen feret: equus iniqui
Vltra q̃ satis est virtutem si petat ipsam.

Nil admirari. Ordo est. O numici. Nil admirari. i. nulli⁹ admiratione stupere & capi: est ꝓpe id est q̃ si vna q; pro & sola res q̃ posset facere & seruare btm̃. Nemo enī btus est qui qd extra se cupit. Sũt sup. qdã. s. epicurei putãtes deũ nõ curare mortalia qui imbuti nulla formidine. i. nulla teli gione deorũ spectẽt nulla formidine. i. sine timore: hũc solẽ & stellas: & tpa decedẽtia. i. trãseũtia certis momẽtis. Et si cęlũ sine admiratione ac timore illi contẽplari pñt: qd cẽses: quo mõ quo sensu & quo ore credis munera terrę: vt metalla & frumẽta: spectãda? Quid cẽses: quõ credis munera maris ditãtis. i. diuites faciẽtis arabas extremos & indos: qd cẽses ludicra. i. iocularia & scęnicos ludos: & plausus. s. ꝓpli: & dona quiritis. i. ro. popli amici. i mũera militaria: aut magistratus in rep. romana cui⁹ romulus auctor: quo inquã mõ credis hęc spectãda? q. d. minime cũ admiratione respectu solis & stellarũ. Is q timet aduersa. i. cõtraria his. s. pauptatẽ aut repulsam: humilẽq; fortunã: mirat. i. stupescit fere eodẽ pacto: quo cupiẽs sup. ea hre hoc est fere ęqualis est passio hęc cupere & oppositа vereri nã cõtraria sũt circa idẽ. pauor. i. stupor mẽtis est molest⁹ vtriq;: tam cupiẽti q̃ timẽti: & species iprouisa. i. improuidẽtię q̃dã ps exterret sil' vtrũq;: qd sup. facit ad rẽ:

an gaudeat ſup. īmoderate de bonis pñtib⁹: an doleat ſup. de malis pñtib⁹: an cupiat ſup. bona futura: an metuat ſup. mala futura ꝙ. d. nihil: qa ęque miſer eſt. Si quicqd vidit melius ve pro vel peius ſua ſpe. i. q̄ ſperauerat: torpet. i. hebet & deficit: quodā ſtupore ignauo: & h° oculis & aīo & corpe defixis. i. illi nimiū affixis. Si ſapiēs: petat īpam virtutē vltra q̄ ſatis eſt. i. ſi velit ni imiū ſapiē eſſe (p̄ceptū eſt enī ad ſobrietatē ſape) īpe ferat. i. portet obtineat nomē inſani. i. inſipientis: & ſi ęquus. i. iuſtus petat īpam virtutē. i. iuſtitiā vltra q̄ ſatis eſt (qa ſummū ius ſumma iniuria) īpe ferat nomen iniqui: hoc eſt ne virtus quidē & ſapiētia pōt vltra menſuram recte appeti: quanto minus fortunę bona: vñ ſubdit: vtēs impio figurato qđ vetationem innuit.

I nūc argentū & marmor vetus ęraq; & artes
Suſcipe cū gemmis tyrios mirare colores.
Gaude q; ſpectant oculi te mille loquentem.
Gnauus mane forū & veſpertin⁹ pete tectū
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mutus: & indignum q; ſit peioribus ortus:
Hic tibi ſit potius q̄ tu mirabilis illi.
Quicqd ſub terra ē in apricū proferet ętas.
Defodiet: condetq; nitentia: cū bene notum
Porticus agrippę & via te conſpexerit appi:
Ire tamen reſtat: numa quo deuenit & ancus:
Si latus aut renes morbo tentātur acuto:
Quęre fugā morbi. vis recte viuere? qs non?
Si virtus hoc vna poteſt dare: fortis omiſſis
Hoc age deliciis: virtutem verba putas: vt
Lucum ligna: caue ne portus occupet alter:
Ne cybiratica ne bythina negocia perdas.
Mille talenta rotondētur: totidē altera: porro
Tertia ſuccedant & quę pars quadret aceruū
Scilicet vxorem cum dote fidēq; & amicos
Et genus & formam regina pecunia donat:
Ac bene nūmatum decorat ſuadela: venuſq;
Mancipiis locuples: eget ęris capadocum rex
Ne fueris hic tu: chlamydes lucullus vt aiunt
Si poſſet centum ſcenę prębere rogatus
Qui poſſim tot ait: tñ et q̄ram: et quot hēbo
Mittam: poſt paulo ſcribit ſibi milia quinq;
Eſſe domi chlamydū: partē vel tolleret omnes
Exilis domus eſt: vbi non: et multa ſuperſunt.

¶ I nūc. i. vade: ſuſcipe. i. ſurſum hoc ē i gram accipe: & āplectere argētū & marmor vet⁹. i. ſtatuas marmoreas veteres: & ęra & artes. i. opa artificioſe facta. I nūc & mirare. i. obſtupeſce: tyrios colores. i. purpuras cū gēmis. i. lapillis p̄ciosis. I nūc & gaude q; mille oculi ſpectāt te loq̄ntē. i. qa diſert⁹ & eloquēs es Et tu gnau⁹. i. opoſ⁹ & ſollers pete mane. i. tpe matutio forū. i. quo res afferūt venales: & veſptin⁹. i. tpe veſptino pete tecta. i. granaria: ne mutus vir diues: ſed forte mutū vocat: qa īdeſirtū: emetat. i. metēdo euehat agris dotalibus. i. quos p dotē acq̄ſiuit: plus frumenti: q̄ tu ſup. i foro & tecto emeris (aut de foro iudiciali itelligit vbi acq̄rat q° emat & īdignū ſit. i. īdigneris q; hic ort⁹, peioribus. i. ignobiliorib⁹ parētib⁹: ſit poti⁹ mirabilis. i. admiratione dign⁹: tibi id ē a te q̄ tu illi: hoc ē q; tu poti⁹ debeas mirari ei⁹ diuitias: q̄ īpe tuas. Quicqd &c. Cōmemorat oīm rerū viciſſitudinē eē ne quis ſibi placeat ob fortunę applauſum: dicēs. Aetas. i. longęuitas tpis pferet i apricū. i. ſub ſolē aut i lucē quicqd ē ſub terra. i. occultū i viſcerib⁹ terrę: & īpa ętas defodiet & cōdet. i. abſcōdet nitētia. ſ. metalla. Cum. i. q̄uis: portic⁹ agrippę quo nobiles cōueniūt & via appi. i. appij h° ē appia quā appi⁹ ſtrauit lapidib⁹ neapolim vſq; i. q̄uis loc⁹ celebrat⁹: cōſpexerit te bene. i. multū notū. i. q̄uis ſis ſpectat⁹ & clarus miſtis: tñ reſtat. i. reliquū ē te ire ſup. eo q° numa. ſ. pōpili⁹: rex religioſiſſimus & anc⁹. ſ. martī⁹ rex bellicoſiſſim⁹ deuenit in cineres: qa vt dicit īidēarte. Puluis & vmbra ſum⁹. Si lat⁹ aut renes. Signific at ex oībus cōſtitutionib⁹: quod cuiq; optimū videt illi maxīe āplexādū vt de ſīgulis p ordinē patebit qui talis eſt Si latus aut renes ſup. tui tentanť. i. vexanť acuto morbo quęre fugā morbi. q. d. ſicut morbo corpali medelam quęrim⁹: ita & mentali quęrenda ē vñ ſubdit. Vis viuere recte? Rñ. Quis nō

Et dominũ fallunt: et prosunt furibus: ergo
Si res sola potest facere et seruare beatum:
Hoc prim⁹ repetas op⁹: hoc postre⁹ ōmittas

sup. velit recte viuere. q. d. oēs volum⁹ recte viuere. Addit poeta. Si vna. i. sola virtus pōt dare hoc. i. recte viuere (q. d. q̄ sic: qa vtīt iudicatiuo: nō subiūcti uo: vñ q̄dā exponerēt. si pōt. i. qa pōt) tu fortis age hoc. i. sectare virtutē omissis delitijs. i. voluptatib⁹ q̄ virtuti obstāt. Sed sup. si putas virtutē verba. i. fictitiā p̄bor⁊ iuētionē & in solis verbis eor⁊ & nō in re cōsistere. vt. i. q̄lit putas sup. aut q̄dā putāt lucū. i. siluā inc̄duā. i. q̄ nunq̄ incidīt ppt lucis ac numinis pñtiā: quā gētilitas illic vbi lucū cōsecrauit eē credebat: q̄re vetitū est ī sacris lr̄is iudeis ne lucū struāt: vt iquā putas lucū eē ligna sup. sola sine numine aut discretione a siluis nō sacris: h⁹ est si neq⁊ ī verbis p̄bor⁊ virtutē p̄cipiētiū aliq̄d rei: neq⁊ ī lucis aliq̄d numinis putas: caue ne alter occupet portus prior te. i. fac ne quis q̄ sit prior te ī portu q̄ e nauib⁹ & vt plí⁹ dicit: sitiente camelo merces tollat: hoc ē totā curā adhibe ad res cumulādas ī q̄b⁹ btitudinē collocasti. ne pdas negocia cybiratica. i. ne pdas operā in mercib⁹ cybiraticis q̄ ad te vehuntur ex cybira magna vrbe ī asia iuxta sindāvt dicit strabo lib. xij. ne pdas negocia bithinia. i. opam ī mercib⁹ ex bithina aduectis: & fac sup. vt mille talēta. i. mille grauissima pōdera: ęris argēti aut auri: rotundenť. i. cōpleanť scdm acronē qa om̄e rotūdū cōpletū & pfectū: vel rotūdenť. i. accipiāt monetā aut formā pecunię q̄ rotūda ē et fac altera totidē. i. altera mille talēta: & porro vt tertia mille talēta succedāt: & sup. ea ps: q̄ quadret. i. q̄ dratū faciat aceruū. i. q̄rta millia sup. succedāt. Scilicet. i. scire licet: hoc ē: ideo certe: qa pecunia regina donat vxorē cū dote: & fidē & amicos & gen⁹. i. generositatē & formā. i. formositatē. Ac suadela. i. psuadēdi dea aut virtus. Nā angelus politian⁹ Suadā & pytho deā leporis hic ab horatio suadelā dici docet capite. xcj. Et ven⁹. i. venustas & gr̄a dicēdi: decorat. i. exornat bñ nūmatū. i. multos nūmos hñtē; hoc ē si psuasum ē nihil posse deesse neq⁊ vxorē diuitē: neq⁊ fidē neq⁊ amicos neq⁊ generositatē neq⁊ formositatē neq⁊ gr̄am ac venustatē decēdi habita pecūia: totis viríb⁹ ei hñde studeas: qa rex capadocū. i. quis dñs multor⁊ seruorū ex capadocia: de q̄ re sic Beroaldus disserit Scribit idē Hora. ī prīo epl̄arum: mancipijs locuples eget ęris cappadocum rex. quo versu significat quosdā eē famulosos & famulitio nūeroso copiosos. Sed rei nūmariæ egētissimos: & ita rex capadocū nō accipiť pro rege capadociæ: sed pro eo q̄ maximā hēat familiā seruorū. rex enī al̄as dñs: al̄as regnator. al̄as diues significať: & ita apd̄ luculētos scriptores frequēter significat diuitē atq⁊ potētē: q̄ a diuitib⁹ colīť & parasitis: & ī hoc significatu Iuuena. Martia. & plaut⁹ accipiūt: & alibi ab Hora. dictū est. Siue reges siue inopes erim⁹ coloni. Columella quoq⁊ lib. j. de salutatore loq̄ns ait. somniū regis sui rumorib⁹ augurať. Scribit eruditissime Donat⁹ regē nomē esse ad aliq̄d: aut: vt dialectici loquūtur: vt enī libert⁹ est p̄roni: ita rex parasiti: & parasit⁹ regis: cappadocas vero seruos appellāus a noīe regiōis: ex q̄ venales optimi deportabanť sicuti lydū & syrū prisci nūcuparūt. Sicuti dauū & getā vocitam⁹ a getis pp̄ris & dacis: quos oli dauos vocitatos eē existimāt Strabo. ex quo apud atheniēses dauor⁊ & getar⁊ noīa seruilia ī vsu erāt frequētissimo: & ide apd̄ poetas comicos idētidē repies seruos getas: & dauos appellitari. De cappadocib⁹ mācipijs meminit Persi⁹: Cappadocas rigida pingues pauisse cata sta: & Marti. inquit. Quid te cappadocū sex on⁹ eē iuuat? Ad mācipia q̄ ex cappdocia bona deferebanť alludēs Apule⁹ in lib. vij. de asino aureo ait. At ille cappadocū me & satis forticulū nūciat. Ira a b Hora. rex capadocū dr̄ dñs mācipior⁊: quor⁊ legiones a nōnullis rōanor⁊ locupletis simis hēbanť: vt luculēter tradit Pli. qui in. xxxiij. ait seruorū cā nomēclatorē esse adhibēdum. Rex inquā cappadocū. i. quis dñs mācipior⁊: locuples. i. diues mācipijs. i. seruis & ancillis eget ęris: & ita btūs nō est: tu ergo ne fueris hic. i. rex capadocū: vt solūmō seruos hēas: innuit etiā vt nō sis lucullus. i. chlamydū dūtaxat: hoc est rerū supfluar⁊ diues vt lucull⁹. vñ dicit Lucullus vt aiūt rogat⁹ si posset p̄bere scęnę. i. ad ludos scęnicos exhibēdos: cētū chlamydes. i. vt nūc dicūt mātellos: ait. i. rñdit: q. i. quō possim sup. p̄bere: tot sup. chlamydes (nesciūt enī an cētū hr̄et) tñ et. i. parit q̄rā & mittā sup. tot quot hēo vel id qđ hēbo: & scribit ad eū. s. a quo rogat⁹ erat: paulo post. q̄nq⁊ milia chlamydū eē domi suę: vt tolleret. i. auferret ptē chlamydū vel oēs clamydes. Et scribit sup. q̄ dom⁹ est exilis. i. tenuis & paupcula: vbi nō supsunt. i. plus q̄ satis sunt multa: eo fallūt. i. latēt: dñm. i. possessorē eor⁊: & psunt furib⁹ q ea sine inq̄sitiōe dñi furari pñt. Ergo si sola res. i. si psuasum est q̄ sola res pōt facere & seruare btm̄: repetas hoc opus primus. i. prīo loco id est añ oīa: & omittas hoc opus. s. diuitiarū acq̄rēdar⁊ postrem⁹. i. postremo loco. hoc est solis diuitijs accumulandis insudes. Et hęc de virtute & diuitijs: nūc de honoribus & dignitatibus.

Cibira.

Pecunia.

Cappadocum rex.

Rex parasiti.

Lydus
Syrus
Dauus
Geta

Si ſpecies,id eſt ſplendor & ornatus ac gloia in magiſtratu exiſtētiū & gra. id ē fauor popularis quo ad honores p uenit:pſtet.i.reddat aut efficiat fortunatū.hoc eſt ſi id nobis pſuaſum ē mercemur.i.emamus ſeruū.i.imitē ſeruū . q dictet noīa.i. q pnūciet eligēti ppīo nomina eligēdoꝝ ſeu nomēclatorē: vel q dictet noīa.i.debita ſcribēda vt obligatos ad ſuffragia pſtāda cogat.ſed prior expoſitio meli⁹ coheret:v t nomēclatorē.i.noīm pnūciatorē intelligas q īſpiret ppīo quē eligāt:& q fodiat .i. inſtiget pulſet lat⁹:ppīi.ſ.nō ex ſnīa ſtatim ſuffragātis:& cogat.ſ.ppīm : porrigere dextrā:in ſignū.ſ. fauoris & ſuffragij:trās pōdera.i.trās molē dēſę turbę aut trās pondera lapidū in via iacentiū hic.i. vnus e ppīo valet multū in fabia ſup.gēte aut tribu.hic.i.ali⁹dabit cuilibet .i.placet faſces.i. ſummos honores:q; pro ēt eripiet.i.adīmet īportunuſ id ē nō habita rōne:cui .i. cuicūq; volet ebur curule.i.ſellā curulē eburneā nō niſi ſummis mgīatib⁹cōceſſam:vt ergo p talē:mgīatū obtineas:adopta .i. quaſi p modū adoptiōis recōcilia tibi:facet⁹. id ē facete dicēs:frater:adde pat: vt.i. ſcām qđ cuiq; ē ętas.i. cui⁹ ętas eſt vt tibi frater eē poſſit eū fratrē cōpella:& cui⁹ vt pater:eū patrē.Hoc ē oībus vijs ſtudeas ābire ſi ī honorib⁹ beatitudinē cōſtituiſti.Si bñ &c.Nūc de voluptati

Si fortunatum ſpecies & gratia prętet:
Mercemur ſeruum qui dictet nomina ſęuum:
Qui fodiat latus & cogat trās pōdera dextrā
Porrigere:hic multū in fabia valet:ille velina.
Cui libet hic faſces dabit.eripietq; curule
Cui volet īportunus ebur:frater:pater:adde:
Vt cuiq; eſt ętas:ita quemq; facetus adopta.
Si bene qui cęnat:bene viuit:lucet eamus
Quo ducit gula:piſcemur:venemur:vt olim
Gargilius qui mane plagas:venabula: ſeruos
Differtū tranſire forum populūq; iubebat.
Vnus vt e multis populo ſpectante referret
Emptum mulus aprū.crudi tumidiq; lauemur
Quid deceat:quid non oblitі.cęrite cęra
Digni remigium vitioſum ītacenſis vlyſſei:
Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
Si mineremus vti cenſet:ſine amore iociſq;
Nil eſt iocundum: viuas in amore iociſq;.
Viue:vale,ſiquid nouiſti rectius iſtis:
Candidus īmperti:ſi non:his vtere mecum.

b⁹. Si iqtis bñ.i.btēviuit ſcđm iudiciū tuū:q cęnat bñ:lucet.i.ſatis diei ac lucis adhuc ē.(nā licet ſtare nō poteſt: & lucet ſcriptū reppi)eam⁹ q° gula ducit.piſcemur:venemur:vt gargili⁹ (vir pditę gulę.q glorioſum putauit luxurioſe viuere)olim ſup.venat⁹ ē.q iubebat plagas i.retia: venabula.i.arma venātiū.& ſeruos trāſire mane.i.tpe matutio.forū differtū .i.repletū.& populū.i.p mediū fori populoſi.vt vn⁹ mul⁹ e mltis.i.quos mltos eduxerat.referret.i.reportaret populo ſpectāte.i.vidēte.aprū nō captū(quia id nequit)ſed ēptū & ſi hoc pſuaſum ē nobis. lauemur crudi.i.crudos & idigeſtos cibos in ſtomacho hñtes ītrem⁹ balnea:tumidi.i.īflati cibis oblitі qđ deceat.& qđ nō ſup.deceat.digni ſup.exñtes cęra cerite.i.ceritū tabula ī qua nullę leges ſcriptę erāt.ſicut nos nullā obſeruem⁹.Nā cerites victi a romāis nulla lege dignati ſunt:nec ſuffragijs admiſſi : iōq; cui ius ſuffragiorū ademptū erat cerite tabula dign⁹ p cōtumeliā dicebat.digni ergo cęra cerite.i.ignomīoſa tabula exñtes remigiū vitioſum.i.p metonymiā:remiges vitioſi vlyſſei ītacēſis.cui.ſ.vlyxi voluptas potior.i.optabilior patria q̄ potiſſima tū eſſe deberet: fuit īterdicta.i.vetita & negata.hoc eſtqui abſtinuit a voluptate vt ī patriā rediret.quā tñ ſummū bonū definientes potiorem patria dicerent. Aduerte aūt lector plurima nomina q̄ apud nos in es longā exeunt:apud gręcos in eus exire & econuerſo.vnde hic abvlyſſeus fit genitiu⁹ vlyſſei: cuius vltima eſt dipthongus. Sicut econtrario in bucolicis Virgilius:Orphi dixit a nominatiuo orphes.Item quia cerites.i.gręci qui vrbē prius agellinam dictam incolebāt viſi ſunt latinis ſurdaſtri:cum enim ſępe percunctarentur quodnam eſſet nomen ciuitatis.illi non intelligentes latinos & credētes ſe ſalutari reſalutabāt dicētes cherete.hoc ē ſaluete.illi corrupto vocabulo dixerūt vrbē ceritē vocari.Ideo qđā dicūt.cęrā ceritē eē q̄ ſurdos faciat ſicut remigiū vlyxis cęra obſtruſas hñs aures ſurdū tūc fuit.Et hęc ī eos quoꝝ de⁹ ē venter eorū.i.qui ī gula ſum

Cerites

Noīa ī eus

mū bonū sibi cōstituūt. Si minerem⁹ vti &c. Nūc in eos q summū bonū in libidine veneria collocāt dicit. Si nil est iocūdū. i. delectabile sine amore & iocis: vti. i. vt: hoc est quēadmodū minueremus: scriptor elegās: indolētiā summū bonū definiēs: cēset. i. iudicat: viuas in amore iocisq; hoc ē illud totis viri⁹ amplectere: in quo summū bonū cōsistere putat: qđ qa scit numiciū i virtute cōstituturū: vtpote virū sapiētē: innuit virtutē sūmope amplexandā: & eo plurima ps epl̄e tēdit. Viue vale. o numici: & si nouisti qd. i. aliqd rectius istis: tu candidus. i. amicus integer & sine liuore iuidię: impti. i. fac me pticipē: si nō sup. nouisti rectius: vtere mecū his. s. p̄scriptis. Minerem⁹

Argumentum. vij. epistolę.

Ocia diuitiis liberrima septima prędert.

Ordo est. Septima epl̄a p̄fert diuitijs ocia liberrima. i. qbus cū summa libertate frui dat̄: scribitur aūt ad mecœnatē cui valitudinē suā excusat q; vocatus nō veniret offerēs pot⁹ oia quę ab eo ac ceperat reddere q̄ libertatē amittere: adductis ad hoc facetis apologis.

Ad mecœnatem: Epistola. septia.

Vinq; dies tibi pollicit⁹ me rure futu-
Sextilē totū mēdax desideror. atq; (rū
Si me viuere vis recteq; videre valen
Quā mihi das ęgro: dabis ęgrotat timēti (tē:
Mecœnas veniam: dum ficus prima calorq;
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater & matercula pallet:
Officiosaq; sedulitas & opella forensis
Adducit febres: & testamenta resignat.
Q; si bruma niues albanis illinet agris:
Ad mare descendet vates tuus: & sibi parcet:
Contractusq; leget: te dulcis amice reuiset:
Cū zephyris: si concedas & hirundine prima.

Q Vinq; dies. Argumētū patuit sed qđ de designatore beroal. ānotauit recitādū est. dicit aūt sic. Idē in epl̄a ad mecœnatē scripta sic inquit. Designatorē decorat lictoribus atris: in cui⁹ loci enarratiōe labunt inter p̄tes: & qd designator significet nō satis diligēter exponunt. sed nos omissis aliorum interp̄tamētis nr̄a p̄bemus. de signare vetustissimo significatu ēt nō uam facere in vtrāq; p̄tē & bonā et malā: sicuti docet Donatus enarrans illud terētianū in adelphis: mō qd designauit: inde designatores dicti sunt curatores funerū: q ludis funbrib⁹ p̄sunt ob eā cām: q; in his ludis multa fiāt noua et spectāda: scribit iurisc̄olsultus de his qui notant infamia: designatores ministeriū nō artē ludicrā exercere: iōq; ignominiosos nō haberi & sane loc⁹ ille a principe: vt verbis iurisc̄ol. vtar hodie non pro modico bñficio dat̄: ad hoc idē p̄tinētia verba Senecæ subieci ex lib. de bñficijs. vj. q̄ hęc sunt. An tu arūtiū & ateriū & cæteros q captādos testamētos artē p̄fessi sunt nō putas eadē hr̄e q̄ designatores & libitinarios vota illi quos mortes optēt nesciūt: hi familiarissimū quēq; ex quo ppter amicitiā rei plurimū est mori cupiūt. hactenus Seneca: Sensus aūt horatij hic est: dabis inquit mihi mecœnas veniā diuti⁹ villicāti. & in agro cōmorāti: q̄ pmiserim: qm̄ ægrotare romæ formido p dies auctumni pestiferos: dū designatores hoc est p̄fecti ludorū funebriū lictoribus atratis decorant & p multorū mortes munia sua frequēter vsurpāt funebribus ludis p̄sidēdo. Ordo est. O mecœnas ego pollicitus tibi me futurū. i. māsurū rure (pro ruri) hoc est in rure: qnq; dies. i. p spaciū q̄nq; dūtaxat dierū ego mēdax desideror totū sextilē mensē id est augustū. hoc ē absens sum p totū augustū: id eni desiderat qđ abest: ac deest nobis. Atq;. i. sed certe o mencœnas si vis me viuere. i. vt ego viuā recte: & si vis videre me valētē: tu dabis mihi timēti ęgrotare eā veniā: quā das mihi ęgroto: dum. i. q̄diu ficus: prima recēs collecta: & dum calor. s. vehemēs: decorat. i. ornat in officio suo p̄sidētem designatorē. i. ludorū funebriū p̄fectū: lictoribus. i. ministris publicis: atris. i. pulla & nigra: hoc est lugubria vestimēta indutis: h^a est dum multi moriūtur & heredes pullati curāt sepulchra per designatorē quem lictores atri i re funerea sequunt ornāda: & dum omis pater & matercula id est indulgētior mater: pallet id est timet pueris. i. pro pueris hoc est liberis suis: aut timet liberis mortem (Nam timeo tibi: id est pro te: & timeo te: id est de te: dicimus. Et similiter metuo: ac trāssumptiue palleo) q; pro et dum sedulitas officiosa: id est officij & obsequij plena: & opella forēsis. i. opera impendenda reb⁹ forēsib⁹ pro clientibus: adducit febres supple letales: vñ subdit: & resignat. i. aperit prius signata testamēta: q; a mortuo testatore: heredibus resignat. i. apit testamētū: q; si bruma. i. tēpestas brumalis in decēbri videlicet: illinet albanis agris niues: vates tuus: o mecœnas (hoc aūt de se dicit) descē Designare Desiderō Timeō Palleo

det ad mare: vbi tpe hyemali q̃dã tepiditas ẽ: & parcet sibi: & cõtract⁹. i. in arcto loco ad euitan dũ frig⁹ (ei⁹ cĩ impatiẽs fuit) leget. s. libros philosophos: & o dulcis amice: ipe reuisset. i. redibit visum te cũ zephyris. i. vẽtis dulcit spirãtib⁹: in vere flare solitis: & reuisset te: si cõcedas: cũ prima hirũdine. i. cuũ primo ãduẽtu hirudinum.

Nõ quo more &c. Artificiose ab eo mu nere mecœnatẽ laudat: qđ ab eo p̃cipue expostulat: dicẽs Tu nõ fecisti me locu pletẽ eo more q° hospes calaber. i. q̃ i calabria hospitio recipit: iubet recepto s. vesci piris (hoc ẽ tu nõ dedisti mihi ea qb⁹ ampli⁹ vti nolles: sed egregia mũera. i h° te verũ amicũ significãs: ver⁹ au tẽ amic⁹ dat liberalit nec tollit libertatẽ accipiẽti. Quõ aũt hospes det pira: sub iũgit: dicit enĩ) vescere sodes sup. piris istis Resp. amic⁹. Iã satis est sup. in. ad dit hosp̃es: tolle benigne. i. cũ beniuolẽ tia. q̃tũ vis sup. de piris: tu feres puis pueris tuis munuscula. i. pua mũera nõ iuisa. Res. amic⁹. q. d. gr̃as hẽo. hospes mi: ego teneor. i. obligat⁹ sum tibi. tã. i. tantũ q̃. i. quãtũ sup. tenerer si dimittar a te onusto. i. oneroso dono: aut legat onust⁹. vt sit q̃ si dimittar onust⁹. i. onerat⁹ dono tuo. h° est qđ vulgo dr̃: tantã gr̃am tibi habeo: quãtã haberẽ si asportarẽ. Res. hospes inept⁹: in qua rñsiõe est nod⁹ fabulę: ac dicit. vt libet sup. facito. qa idifferẽs sum: si enĩ nõ accepis: tu reliquas hęc. s. pira comedẽda hodie porcis. vñ addit poeta. Prodig⁹ & stult⁹ donat q̃ spnit & odit. Hęc seges. i. plãtatio illiberalitatis ĩ aĩs hoĩm tulit. i. pduxit & feret. i. pducet oĩbus ãnis ĩgratos qa nẽo gr̃as r̃ferẽdas putat dãti q̃ spnit et odit. Vir bon⁹ & sapiẽs ait sup. se & suũ patũ (nõ cuiuis) sed dignis: nec tam ignorat. i. attñ bene scit. qd ęra. i. pecunię distẽt lupinis. i. ab illis legumib⁹ vulgo in italia habitis. Dignũ prędabo Innuit poeta vitiũ illiberalis datoris & virtutẽ liberalis: nũc ĩnuit officiũ decẽtis receptoris dicẽs. Ego etiã p̃stabo me dignũ laude. i. iuxta dignitatem merẽtis. s. de me: hoc est exhibebo me ñ ingratũ nec indignũ bñficio tuo: q̃ si nolles me vnq̃ discedere. i. si voles me

Non q°: more piris vesci calaber iubet hospes
Tu me fecisti locupletem: vescere sodes.
Iam satis est. at tu quantum vis tolle: benigne.
Non inuisa feres pueris munuscula paruis:
Tam teneor dono: q̃ si dimittar onusto.
Vt libet: hęc porcis hodie comedẽda reliquas
Prodigus & stultus donat: q̃ spernit: & odit.
Hęc seges ingratos tulit: & feret oĩbus ãnis
Vir bonus & sapiens dignis ait esse paratũ.
Nec tamẽ ignorat: quid distent ęra lupinis
Dignũ prędabo me etiã pro laude merenti.
Q̃ si me nolles vsq̃ discedere. reddes
Forte latus: nigros angusta fronte capillos.
Reddes dulce loqui reddes ridere decorũ: &
Inter vina fugam cinarę mœrere proteruę.
Forte per angustam tenuis vulpecula rimam
Repserat in cumerã frumẽti: pastaq; rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustela procul. si vis (ait) effugere istinc
Macra cauũ repetas arctũ quẽ macra subisti.
Hac ego si cõpellor imagine cuncta: resigno.
Nec somnũ plebis laudo satur altilium: nec
Ocia diuitiis arabum liberrima muto.
Sępe verecundũ laudasti rexq; paterq;
Audisti coram: nec verbo parcius absens:
Inspice si possum donata reponere lętus.

sic subiectũ tenere vt sim sp iuxta te: reddes. i. restitues mihi forte lat⁹: qđ. s. habui qñ ĩcepi pmũ obseq tibi: & reddes nigros capillos: q. s. nũc cani sũt: in frõte angusta pilosa & nõ caluastra: vt nũc est: reddes dulce loq: reddes ridere decorũ: & mœrere. i. deplorare inẽ vina. i. inter potãdũ fugam cinarę amicę: pteruę. i. pcacis. Vulpecula tenuis. i. macelenta repserat forte. i. a casu per angustã rimã. i. fissurã & apturã: in cumerã frumẽti. i. vas vimineũ in quo erat frumẽtũ: & ipa pasta id ẽ enutrita: tẽdebat. i. conabat rursus ire foras corpe pleno. i. repleto & pingui: frustra. i. in casum: qa nõ potuit p angustã rimã exire: cui. s. vulpeculę. i. puę vulpi: mustela: ait. pcul. i. delõge: si vis effugere istinc. i. ab cumera: repetas macra cauum arctum. id ẽ strictum & angustum: quem

subisti. i. ĩtrasti macra. Si ego cõpellor.i.expostulor:hac imagĩe.i.ꝑabola aut exẽplo hui⁹h° ẽ si ego cogor pri⁹q̃ exeã:cũcta relinq̃re q̃ accepi a te:ego resigno.i.restituo cũcta:nec ego satur alti liũ laudo somnũ plebis.i.nõ peto solũmodo trãquillã requiẽ qñ sum sat̃:nec ego muto.i.cõmuto:aut vẽdo :liberrima ocia:diuitijs.i.ꝑcio diuitiarũ arabũ:illorũ ppĩo ditissimoꝝ. Tu rex & pater mihi laudasti sępe me verecũdũ.i.a verecũdia:tu audisti sup.me corã.i.ĩ pñtia te laudãtẽ:nec sup.sum absens.i.in absentia:ꝑcius.i.magis ꝑcẽs verbo.i.nõ minus te laudo nũc absens q̃ olĩ pręsens. Inspice si possum reponere.i.restituere:donata id est quę mihi dedisti.

Haud male thelemach⁹ ꝓles.patiẽtis vlyssei.
Nõ est apt⁹ equis ithacę locus:vt neq; plenis
Porrectus spatiis:nec multę prodigus herbę
Atride:magis apta tibi tua dona relinquam.
Paruũ parua decent:mihi iam nõ regia roma
Sed vacuũ tibur placet:aut imbelle tarentum
Strenuus et fortis causisq; philippus agendis
Clarus ab officiis: octauã circiter horam
Dum redit:atq; foro nimium distare carinas
Iam grandis natu queritur: conspexit:vt aiũt
Abrasum quendã vacua tonsoris in umbra
Cultello proprios purgãtem leniter vngues.
Demetri puer hic nõ lenia iussa philippi
Accipiebat,abi:q̃re et refer vnde domo: quis
Cuius fortunę.quo sit patre quo ve patrono
It:redit:et narrat vulteium nomine menam
Pręconem,tenui censu sine crimine notum
Et properare loco et cessare et q̃rere et vti
Gaudentẽ paruisq; sodalibus et lare certo
Et ludis et post decisa negocia campo.
Scitari libet ex ipso quodcũq; refers:dic
Ad cęnã veniat.non sane credere mena:
Mirari secũ tacitus.quid multa? benigne
Respondet.negat ille mihi.negat ĩprob⁹ et te
Negligit:aut horret.vulteiũ mane philippus
Vilia vendentẽ tunicato scruta popello
Occupat:et saluere iubet prior.ille philippo
Excusare laborẽ et mercennaria vincla.
Q̃ non mane domũ venisset:deniq; q̃ non

Haud male &c. Docet exẽplis nõ oĩa dona ab amicis accipiẽda eẽ:si qdẽ accipiẽti nocitura aut libertatẽ & trãquillitatẽ aĩ ablatura sint.q°rũ ꝑmũ ex Odyssea sumptum est. Ordo est. Thelemachus ꝓles.i.fili⁹ vlyssei:qđ nos dicim⁹ vlyxis patientis.s.laboꝝ & errorũ : haud male sup. dixit qui rñdit menelao. O atride loc⁹ itacę.s.pr̃ię meę:nõ est apt⁹ equis: vt.i.vtpote neq; porrect⁹.i.extẽsus planis spacijs:nec ꝓdig⁹.i.ꝓductiu⁹ multę herbę: ego relinquã tibi tua mũera magis apta tibi. Addit ꝑua decẽt ꝑuũ : qđ aut poetę aut thelamachi verbũ eẽ põt. Roma regia.i.regalis ciuitas nõ ꝓlacet mihi iã:sed tybur:oppidũ illud: vacuũ id nõ populosum & vacuũ respectu romę: aut tarentũ:aliud oppidũ: ĩbelle.i. molle & voluptuosũ. Philipp⁹:qdã ad uocat⁹ strẽnu⁹ & fortis & clarus agẽdis causis.i.ĩ causis agẽdis:dũ redit ab officijs.s.forẽsib⁹ circiter octauã horã: atq; dũ ipe iã grãdis natu.i.senior & ꝓuectioris ętatis:ita q̃ nõ posset bñ ambulare:q̃rit̃.i.cõquerit̃.carinas.i. locũ habitatiõis suę q ĩ morẽ carinarũ ędificia cõstructa hẽbat.distare nimiũ a foro iudiciali.s.respexit(vt aiũt) q̃ndã abrasũ id ẽ libertinę cõditiõis:aut ad molliciẽ ꝑtinet ne capilli officiãt:purgãtẽ cultello lenit̃.i.dicũt dulciter & sine ĩpetu aut polite vngues ꝓprios: ĩ vmbra tõsoris vacua.i.añ domũ tõsoris cessãtis. Puer philippi accipiebat hic.i.h° loco & hoc tpe cũ sic videret eũ:iussa nõ leue.i. sinistrę & ab re(reppim⁹enĩ leue ĩ textu)posset tñ legi nõ lenia.i.aspera iussa:videlicet o demetri abi:quęre & refer supple responsum ab eo vnde id est de qua domo sit:quis sit:cuius fortunę id conditionis sit:quo patre sit:ve pro vel quo patrono sit id est quem patrem aut patronum habeat. It supple puer ad illum cessatorem:redit ad philipũ:narrat id ẽ refert eum nomine id est nominari vulteium męnam:existentem pręconem id est rerum ꝑuataꝝ publicum vẽditorem:

notũ tenui cẽſu ſine crimĩe: & gaudẽtẽ ꝓperare.i. feſtinare loco.i. in loco: hꝰ ẽ qñ opportunũ eſſet: & ceſſare loco & q̃rere.i. acqrere in loco: vti. ſ. quęſitis: & gaudẽtẽ paucis ſodalibꝫ.i. cõmẽſalibꝫ: et cõuictoribꝫ: & certo.i. cõſueto & ſuo lare: & ludis & cãpo poſt negocia deciſa.i. poſt p̃conia peracta. Addit philippus. libet.i. placet mihi ſcitari.i. ſciſcitari & expiri ex ipo qđcunq; refers: dic veniat ad cęnam? qđ vbi dixerat puer. mœna. ſ. vulteiꝫ: nõ credere.i. nõ credebat ſane.i. multũ: & tacitus mirari.i. mirabať: qđ mťa ſup. dicam? puer rñdet philippo benigne. aut potiꝫ vulteiꝫ rñdet puero benigne: ſe hre & agere gras dño ſed nõ poſſe venire. vñ puer vt rediit dicit hero ſuo. Ille. ſ. vulteiꝫ negat mihi ſup. qđ petiť. ſ. ad cęnã venire: ille ĩprobꝫ negat & negligigit te: aut horret i. timet te: philippꝫ occupat.i. offendit in foro mane.i. poſtridie eiꝰ diei vulteiũ vẽdẽtẽ popello tunicato.i. vili & humili: ſcruta.i. fragmẽta leguminũ cum ſuis qs ſuis: & ipe philippus iubet priori.i. priuſq̃ a vulteio viſus eẽt: ſaluere. ſ. vulteiũ. Ille. ſ. vulteiꝫ excuſare ſup. cœpit aut excuſabat.i. ĩ excuſationẽ adducebat. laborẽ & vincla.i. vincula mercennaria.i. qa cũ mercẽnariꝫ eẽt: obligareť ad p̃ſtãdã opam: qꝺ nõ veniſſet domũ. ſ. philippi mane. Deniq; excuſabat qꝺ nõ pręuidiſſet eũ. ſ. philippũ.i. qꝺ nõ prior eũ ſalutaſſet: qa minoꝝ eſt maiores ſalutare priores. Rñdet philippꝰ. Putato vulteiꝫ me ignouiſſe tibi ſic.i. hoc pacto vtpote ſi cęnas hodie mecũ. Rñdet vulteius: vt libet ſup. faciã. Et philippꝰ inquit venies poſt nonã ſup. horam poſt ortũ ſolis: nũc ſtrẽnuꝰ ĩ rẽ.i. ad rẽ cumulãdã: auge ſup. eã vt.i. poſtq̃ vẽtũ ẽ ad cęnã. vulteiꝫ locutꝰ dicẽda tacẽda.i. q̃dã dicẽda & q̃dã tacẽda: dimittiť tandẽ ſup. ire dormitũ hĩc.i. ex hac cęna vbi piſcis viſꝰ ẽ ſępe decurreť ad occultũ hamũ.i. vbi philippꝰ vidit locũ eſſe captãdi eũ: ipe exñs mane cliẽs: & certꝰ.i. etiãnõ vocatꝰ cõuiua: iubeť ire comes rura ſuburbana.i. cũ philip. ĩ ſuburbanũ eiꝰ & hꝰ latiꝰ ſup. feſtis. indictis.i. denũtiatis q

Pręuidiſſet eum: ſic ignouiſſe putato
Me tibi ſi cęnas hodie mecũ. vt libet. ergo
Poſt nonã venies. nũc in rẽ ſtrennuus auge.
Vt ventũ ad cęnã eſt dicẽda tacenda locutus
Tandem dormitum dimittitur. hĩc vbi ſępe
Occultũ viſus decurrere piſcis a d hamum.
Mane cliens etiã certus conuiua iubetur
Rura ſuburbana indictis comes ire latinis:
Impoſitis mannis: aruum cęlũq; ſabinum
Non ceſſat laudare: videt. ridetq; philippus
Et ſibi dum requiẽ dum riſus vndiq; quęrit:
Dum ſeptem donat feſtertia. mutua ſeptem
Promittit perſuadet vti mercetur agellum.
Mercatur. nec te longis ambagibus vltra
Q; ſatis eſt: morer. ex nitido fit ruſticus: atq;
Sulcos & vineta crepat mera. pręparatvlmos.
Immoritur ſtudiis: & amore ſeneſcit habendi.
Verũ vbi oues furto: morbo periere capellę
Spem mentita ſeges. bos eſt enectus arando:
Offenſus damnis: media de nocte caballum
Arripit. iratuſq; philippi tendit ad ędes.
Quẽ ſimul aſpexit ſcabrũ intõſumq; philippus
Durus ait vulteiꝫ nimis attentuſq; videris
Eſſe mihi. pol me miſerum patrone vocares:
Si velles inquit verum mihi dicere nomen
Quod te per genium dextrãq; deoſq; penates
Obſecro. & obteſtor vitę me redde priori.
Qui ſimul aſpexit quantum dimiſſa petitis
Pręſtent: mature redeat: repetatq; relicta.
Metiri ſe quẽq; ſuo modulo ac pede verũ eſt.

bus. ſ. temporibus ceſſabatur in foro iudiciali: & ita licebat philippo abeſſe et hꝰ mãnis. i. equis minoribus quaſi ad manum hñdis impoſitis. ſ. vehiculo: cum aũt illuc ventũ eſſet: vulteius nõ ceſſat laudare aruũ & cęlũ. i. aerẽ ſabinũ: qđ philippus videt & ridet: & dũ ipe q̃rit ſibi vndiq; requiẽ. i. recreationẽ animi: & riſus. i. ridẽdi occaſiones: & dũ donat ſeptẽ feſtertia & ꝓmittit ſeptẽ mutua. i. mutuo dãda: ꝓſuadet vulteio vti. i. vt merceť. i. emat agellũ. & ſup. vulteiꝫ mercať: nec

id ē & ne morer.i.detineā te vltra q̄ satis est:longis ambagibus.i.p longos sermones:ip̄e fit rusticus ex nitido.i.ex vrbano bene culto:& crepat.i.crepare facit sulcos & mera vineta.i.agros et vineas colit. p̄parat.i.putat & resecat aut plātat vlmos:qbus vites adherēt in italia:īmorit̄.i. vsq; ad mortis angorē incūbit studijs:& senescit amore hn̄di.verū.i.sed:vbi.i.postq̄ oues perire furto:& capellę morbo:& seges male ꝓueniēs mētita sup.est spem quā de ea cōcepat:& bos est enectus.i.mortuus arādo:ip̄e offensus.i.lesus &iratus dānis arripit de media nocte: caballū.i. equū:& iratus tēdit ad ędes philippi:quē.s.vulteiū:sil̄ ac.i.statim postq̄ aspexit scabrū & ītonsum.ait.o vultei tu videris mihi nimis durus.i.strēnu⁹ agricola.& nimis attētus sup.ad rem:ip̄e vulteius inquit.Pol.i.p pollucē o patrone:tu vocares me miserū si velles mihi dicere.i.assignare verū nomē.Q d̄.i.ꝓpter qd̄:ego obsecro.i.p sacra rogo & obtestor te p geniū.i.deū tuū peculiarē:p dextrā.i.virtutē tuā.per deos penates:redde me priori vitę.(hęc pn̄t scd̄m acronē eē verba poetę ad mecœnatē)Is q simul.i.statim vt aspexit:q̄tū dimissa.i.derelicta: pręstent petitis: redeat mature.i.tēpestiue & repetat relicta. qa verū.i.iustū & decēs est:quēq; metiri.i.mēsurare se suo modulo.i.forma:ac pede.i.mēsura lōgitudinis.i.quēlibet conari qd̄ pficere possit.

Argumentum octauę epl̄ę primi libri per Ascensium.

Aegrum octaua animum Flacci docet albinouanum

Ordo ē.viij.epl̄a docet albinouanū.s.celsū:ęgrū aīm Flacci.i.Horatij dolētis ꝙ pbīę n̄ vacet

Celso albinouano.Epistola octaua.

Celso gauder̄ & bn̄ rē gerere albiouāo
Musa rogata r̄fer cōiti scribęq; nerōis
Si q̄rat qd agā dic mlta & pl̄chra minantem
Viuere.nec recte nec suauiter.haud qa grādo
Contuderit vites:oleāq; momorderit ęstus
Nec quia longinquis armentū ęgrotet ī aruis
Sed quia mente min⁹ validus q̄ corpore toto
Nil audire velim: nildiscere:quod leuet ęgrū.
Fidis offendar medicis:irascar amicis.
Cur me funesto properent arcere veterno:
Quę nocuere sequar:fugiā q̄ profore credam.
Romę tibur amem:ventosus tibure romam.
Post hęc vt valeat:quo pacto rem gerat:& se
Vt placeat iuueni percūctare: vtq; cohorti.
Si dicet recte:primū gaudere:subinde
Pręceptū auriculis hoc instillare memento:
Vt tu forunā:sic nos te celse feremus.

Celso gaudere &c Ordo est.O musa rogata.s.a me:refer id ē dic(alloquit̄ autē musam: qa carmīa scribit)celso albinouano comiti & scribę neronis.s.claudij: gaudere & rē bn̄ gerere.hoc ē saluta eū sic more gręcorū q ꝓ salute dicūt eupratin.i.bn̄ agere:dic ergo illi gaudere & bn̄ agere ꝓ salute.Nec placet vt rogata exponat̄ id ē īterrogata.qa salutātes n̄ expectāt donec īterrogent̄:p̄terea sic videret̄ sensus eē ꝙ poeta gauderet &bn̄ rē gereret cui⁹ contrariū statī seqtur.dic rogata id ē orata a me Si q̄ret sup.celsus sic salutat⁹.qd agā.Dic me mināte.i.superbe quasi cū minis pollicitantē multa & p̄clara.viuere nec recte.i.vt decet. nec suauit̄.i.vt volo.& ita nō sibi:sed cōditōi suę īputandū significat:si nō vt decet viuat:viuentē dicit non suauiter nō qa grādo cōtuderit.i.cōtundēdo destruxerit:vites:aut qa ęst⁹.i.nimi⁹ quasi ęstuās calor.momorderit.i.ꝓpte extīxerit & arefecerit oleā:tractū a capris q̄ quicqd mordēt vrūt.Nec qa armētū ęgrotet ī lōginqs aruis.Sed iō min⁹ suauiter viuentē:qa exn̄s sup.min⁹ validi⁹ mēte. q̄ toto corpe.nil velī audire nil discere:qd̄ leuet.i.mi⁹ dolere faciat me su.ęgrū:& ꝙ su.offēdar fidis me dicis.i.moleste ferā fidos medicos:& ꝙ irascar amicis·q̄rēs sup.ab eis cur ꝓperēt.i.festinēt me arcere funesto.i.mortali veterno.i.morboītercuti aggrauāte & aīam & corp⁹.& ꝙ sequar q̄ nocuere.& ꝙ fugiā q̄ credā ꝓfore.i.ꝓfutura h⁹ ē vtilia mihi & ꝙ ego vētos⁹.i.leuis vt aura vl̄ vēt⁹ amē romę.i.qn̄ sum romę tibur:& tibure.i.qn̄ sum tiburi amē romā.h⁹ est dic me iniquo aīo esse nec sibi cōstāti.aliqn̄ enī anim⁹ noster nescio quo fastidio afficit̄(vn̄ dictū.Q n̄q; human⁹ fastidiat oīa sens⁹)& tali tedio sese affectū dicit poeta.Percunctare.i.interroga post hęc.id est post q̄ hęc dixeris:vt id est qualiter valeat:quo pacto id est quo modo:gerat id est administret rem

et quo pacto gerat se.i.seipm portet: & vt.i.qualit: placeat iuueni.s.neroni: & vt.i.qualit: sup. placeat cohorti.i ijs i quorũ cohorte ẽ. Si dicet recte sup.se valere & illis placere. memẽto pmũ gaudere.i.te letũ oñdere: subinde.i.deniq; sed latẽter memẽto instillare.i.leniter infundere auriculis ei⁹ hoc pceptũ. O celse nos feremus.i.tolerabimus te: sic sup.vt tu sup.feres fortunã.i. si pspo successu fortunę supbias.ita q; ceteros fastidias nos te quoq; fastidiem⁹. Propter hãc aũt pticulã credit verisit tota epla cõposita. Argumẽtum.ix.eplę.

Septimium charum commendat nona neroni.

Ordo est. Nona epla cõmẽdat.i.laudat & cõmẽdatũ facit neroni septimiũ charũ.i.amicũ poetę.

Septimi⁹ &c. Ordo est. O claudi nero. Septimi⁹.i. hic amic⁹ noster q hãc eplam pfert: itelligit nimirũ.i.haud dubie: vnus.i.vnice & singularit: quãti facias.i. estimes et pẽdas me. nã rogat me & cogit me pce.s.vt coner laudare & tradere tibi se exñtẽ dignũ mẽte & domo neronis legẽtis honesta: p qđ eũ honestũ significat: cũ.i.qñ.s.septimi⁹: cẽset.i. iudicat sup ple me fungi munere.i.officio amici ppioris.i.valde cõiuncti: ipe videt & nouit valdius.i.copiosi⁹ me ipo.i. q̃ ego ipse: qd possim sup.apud te. Quidẽ.i. certe: ego dixi multa cur.i.ob q̃ ego excusat⁹ abirẽ.i. discederẽ ab eo & renuerẽ sup.ipsum cõmẽdare: sed ego timui ne putarer fixisse mea.i.potestatẽ meã: minora.i.minoris valoris q̃ sint: exñs dissimlator: pprię opis.i. facultatis: & cõmodus.i.vtilis & iseruiẽs misi vni.i. soli. Sic.i.et ppterea ego fugiẽs opprobria maioris culpę. s.dissimulationis i amicũ: descẽdi.i.piculose deueni: ad pmia frontis vrbanę.i.ei⁹ q̃ minus verecunda est: qa rusticitatis signũ est nimis verecũdũ esse: hoc enī arguit vix cũ hoĩb⁹ bonis cõuersatũ esse. q; si o clauditu laudas pudorẽ.i. verecũdiã & ruborẽ: depositum.i.abiectũ: ob.i.ppter iussa amici.s.septimij. Scribe hũc tui gregis.i.ascribe hũc tuo gregi: & crede eũ fortẽ & bonũ.

Frons vrbana

Ad Claudium. Neronẽ Epistola nona

Septimius claudi nimirũ itelligit vn⁹
Quanti me facias: nam me rogat & prece cogit
Scilicet vt tibi se laudare: & tradere coner:
Dignũ mẽte: domoq; legẽtis honesta nerõis
Munera cum fungi ppioris censet amici.
Quid possim videt: ac nouit me valdius ipso
Multa quidem dixi cur excusatus abirem
Sed timui: mea ne finxisse minora putaret
Dissimulator opis pprię: mihi cõmodus vni.
Sic ego maioris fugiens opprobria culpę
Frontis ad vrbanę descendi prẽmia: q; si
Depositum laudas ob amici iussa pudorem:
Scribe tui gregis hũc: & fortẽ crede bonũq;.

Argumentum decimę epistolę.

In decima requiem ruris tibi laudat aristi.

Ordo est. O aristi (scribit enī ad fuscũ aristiũ) poeta sup.laudat tibi i decima sup.epla requiem ruris.i.quã habet ruri degẽs. oñdẽs pterea libertatẽ incultã prẽferẽdã seruituti phaleratę. id q; p apologum iucũdum ęsopi fabulatoris phrygij quem ad ẽ inducit.

Arbis amatorẽ. Ordo est. Nos amatores ruris: iubem⁹ fuscũ .s. aristiũ (cui⁹ i primo sermonũ memit) amatorẽ vrbis: saluere .s.saluũ eẽ. Scilicet.i.scire licet mltũ dissiles i hac re.i.q; alter vrbẽ: alter rus amet: & pene.i.quasi: gemelli fraternis anis id ẽ concordes vt fratres vno ptu editi eẽ solẽt: vel vt gemini castor & pollex inter se fuerũt: qcquid alter.i.vn⁹ nim negat alter.i.reliqu⁹ &.i.etiã sup.negat nos ãnuim⁹.i.cõsentim⁹ & volum⁹ aliqd piter.i.sil: exñtes vetuli & noti colũ

Ad Fuscum aristium. Epistola decima.

Arbis amatorẽ fuscũ saluere iubem⁹
Ruris amatores: hac i re scilicet vna
Mltũ dissiles: ad cętera pene gemelli
Fraternis ais qcquid neget alter: & alter.
Annuimus pariter vetuli notiq; columbi.
Tu nidum seruas: ego laudo ruris amœni
Riuos & musco circumlita saxa nemusq;

Quid quęris? viuo & regno: simul ista reliqui
Quę vos ad cęlum fertis rumore secundo:
Vtq; sacerdotis fugitiuus liba recuso
Pane egeo iam mellitis potiore placentis.
Viuere naturę si conuenienter oportet:
Ponendaq; domo quęrenda est area primũ:
Nouisti ne locum potiorem rure beato?
Est vbi plus tepeãt hyemes: vbi gratior aura
Leniat: & rabiem canis & momenta leonis:
Cũ semel accepit solem furibundus acutum?
Est vbi diuellat somnos minus inuida cura?
Deterius lybicis olet: aut nitet herba lapillis?
Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbũ:
Q; quę per pronũ trepidat, cũ murmure riuũ?
Nempe inter varias nutritur silua columnas.
Laudaturq; domus longos quę ꝓspicit agros
Naturam expelles furca: tamen vsq; recurret.
Et mala perrũpet furtim vestigia victrix.
Non qui sidonio contendere callidus ostro
Nescit aquinatem potantia vellera succum:
Certius accipiet damnũ propius ve medullis
Q; qui non poterit vero distinguere falsum.
Quem res plus nimio delectauere secundę
Mutatę quatient, siquid mirabere pones
Inuitus: fuge magna: licet sub paupere tecto
Reges & regum vita pręcurrere amicos.

bi.i.quales colũbi vetuli q diu vnũ tectũ seu colũbariũ sil' frequẽtauerũt. Tu seruas nidũ.i.vrbẽ romanã: ego laudo riuos amœni ruris & saxa circũlita musco.i. lanugine viridi: & laudo nemus. Quid quęris sup.qd ruri faciã? Ego viuo & regno sil'.i. statim postq̃: vl' sil'.i. et insup ego reliqui ista.s.mũdana & terrena & p hoc vilia: q̃ vos.i. vrbis amatores: fertis.i.extollitis scdo.i.ꝓspero rumore.i.cõmẽdatõe magna ad cęlum: et ego recuso liba.i. lautitias vrbanas: vt.i.queadmodũ seru⁹ sup. fugitiu⁹ sacerdotis sup.recusat liba.i.fastidit⁹ leui cibo & dulciario effugit vt vulgarẽ panẽ edat: ego ergo vt seruus fugitiuus sacerdotis recusans liba: egeo pane sup. vulgari.id ẽ oblector cibis rusticis (hęc aũt oĩa allegoricos dicit) pane dico iam potiore.i.quẽ iudico potiorẽ & meliorẽ placẽtis mellitis.i.melle dulcificatis. Si oportet (vt cęrte oportet) viuere conueniẽter.i.cõformiter & vt cõuenit naturę: & si area.i.fundus: est q̃rẽda ꝑmũ.i. prĩo loco pro sup.domo ponẽda: nouistine locũ potiorẽ.s.ad talẽ aream: rure beato? q.d.scio ꝙ nõ. Est ne sup.locus vbi hyemes.i.tẽpestates hybernę. tepeant plus.i.tepidiores sint: & vbi aura leniat.i.demulceat gratior: &.i.pariter rabiem canis.i.caniculę. sideris videlicet mordacis: & momẽta.i.tpa leonis: cũ.i. postq̃ leo.s.hoc est signũ illud cęleste: furibũdus.i.vt leo furibũd⁹: absumat hoĩes: vt ĩ iulio & augusto solet: accipit solẽ acutũ.i.penetratiuũ. Est sup.alius loc⁹: vbi cura inuida.i.inuidẽs requiei nr̃ę: minus diuellat somnos q̃ sup.ruri? Nũqd sup.herba olet.i.fragrat aut nitet deteri⁹.i.min⁹bñ lapillis lybicis? q.d.nõ. Et nunqd sup.aqua purior.i.limpidior: tẽdit.i.conat̃: rũpe plũbũ.i.grauitatẽ animi: ĩ vicis.i.cõibus habitaculis hoĩm: q̃ sup.illa q̃ trepidat.i.p̃cipitãter delabit̃ p riuũ.i.alueũ pronũ.i.decũbẽtẽ.q.d.nõ.nẽpe.i.qa certe silua.s.arbor̃ q̃ hortorũ sunt ornamẽta: nutrit̃ inter varias colũnas.s.ex marmore aut iaspide (Vñ Iuue.ĩ ꝑma. Frontonis platani cõuulsaq; marmora clamãt) & dom⁹ q̃ ꝓspicit.i. añ se videt longos agros: laudat̃: hoc est vrbanę delitię imitant̃ rusticas: quocirca rusticę potiores ꝓbantur.qa natur alia.vñ subdit. Expelles naturã furca.i.p furcã facies virgultũ aliqđ aliter q̃ natural'r crescat crescere.tñ recurret.i.redibit vsq;.i.semp sup.ĩ locũ suũ amota furca: & ipsa natura victrix prũpet furtim mala.i.violẽta vestigia.hoc ẽ natura plus q̃ ars p̃t et ita silua p̃stat hortis. Is q callid⁹.i.credẽs se callidũ: nescit vellera potãtia succũ aqnatẽ.i. purpurã sil'em tyrię sed deteriorẽ: cõtẽdere.i.certare & sil'ia videri sed nõ eẽ: ostro.i.purpurę: sydonio.i. tyrię: nõ accipiet dãnũ certi⁹ & ꝓpi⁹ medullis.i.qđ magis penetret cor: q̃ q nõ poterit distinguere falsum vero. Illũ sup.quẽ res scđę.i.ꝓspe: delectauere nimio plus sup.q̃ satis: mutatę.i.aduersę factę quatiẽt.i.cõcutiẽt. Si tu mirabere.i.miraberis: hoc est cũ admiratiõe amabis: qd.i.aliqd: tu

pones.i.depones ſup.illud inuitus fuge magna:licet ꝑcurrere.i. excellere in fœlicitate reges & amicos regum ſub tecto paupe:dum ſcilicet mens diues eſt.

Ceruꝰ equũ &c. Oñdit apologo vt dixi libertatẽ incultã ꝓferẽdã ſeruituti phaleratę. Ordo ẽ. Ceruꝰ melior pugna (ꝓpter cornua.ſ.)pellebat equũ herbis cõibus.i.quas cõiter depaſci ſolebant: donec minor.i.inferior & debilior ĩ certamine longo.ſ.equus ĩplorauit opes. id ẽ auxilia hoĩs:& r̃cepit frena,ſed poſt q̃ equus victor cerui.diſceſſit violẽs.i. ſupbꝰ & infeſtꝰ.ab hoſte.ſ.ceruo nõ depulit.i.nõ potuit depellere dorſo.i. de dorſo eqtẽ.i.inſeſſorẽ:& frenũ ore. ſic qui veritꝰ pauperiẽ:caret libertate poti ore.i.q̃ potior eſt:metallis vehet.i.portabit:improbꝰ.i.iprobãdꝰ dñm: atq; is ſup.ſeruiet ęternũ q neſciet vti puo. & is ſup.ſeruiet ęternũ cui ſua res nõ conueniet.i.aut maior aut minor ſit:vt id ẽ quẽadmodũ calceꝰ olim ſi eſt maior pede:ſubuertet ſup.eũtẽ in eo:& ſi eſt minor ſup.pede:vret.i. cõſtringẽdo inflabit eũ. O ariſti: tu igitur viues lętus tua ſorte:nec dimittes me ĩcaſtigatũ vbi.i. qñ ego videbor cogere.id ẽ coaceruare aut cõgregare: plura q̃ ſatis ẽ. pecunia collecta impat aut ſeruit cuiq;:exñs digna potiꝰ ſequi funẽ tortũ.i.trahi & impelli a poſſidẽte: q̃ ducere funẽ tortum id ẽ implicitũ:hoc ẽ ducere poſſeſſorẽ a ſe victũ ac vinctũ. O ariſti:ego dictabã.i.puero ſcribẽti pnũciabã tibi poſt fanũ vacunnę.deę a ſabinis multũ & antiqua religiõe cultę (ſiue ea diana ſiue minerua.ſiue ceres:ſiue victoria:ſiue demũ bellona putet)putre.i.vetuſtate putrefactũ dictabam inquã exñs lętus cętera.i.p cętera aut ĩ cęteris oĩbꝰ excepto q; nõ eẽs ſiĺ.i.mecũ qa te deſiderabam.

Ceruus equũ pugna melior cõibus herbis
Pellebat :donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis:frenumq; recepit.
Sed poſtq̃ victor violens diſceſſit ab hoſte.
Non equitem dorſo non frenum depulit ore
Sic qui pauperiem veritus potiore metallis
Libertate caret:dominũ vehet improbus:atq;
Seruiet ęternum:qui paruo neſciet vti.
Cui non conueniat ſua res:vt calceus olim:
Si pede maior erit:ſubuertet:ſi minor:vret.
Lętus ſorte tua viues ſapienter ariſti.
Nec me dimittes incaſtigatum:vbi plura
Cogere q̃ ſatis eſt:ac non ceſſare videbor
Imperat aut ſeruit collecta pecunia cuiq;.
Tortũ digna ſequi potius q̃ ducere funem:
Hęc tibi dictabam poſt fanũ putre vacũnę
Excepto q; non ſimul eſſes:cętera lętus.

Argumẽtum Aſcẽſianũ in vndecimã epĺam primi libri.

Bullati vndecimam legis a curis reuocantem.

Ordo eſt.O bullati (ſcribit enĩ ad bullatiũ)tu legis vndecimã ſup.epĺam reuocãtẽ a curis: docet in aio nõ in rebus btitudinẽ eẽ .eoſq; q trãs mare currũt cęlũ.i.aerẽ & clima mutare nõ animũ Quid acro ſentiat de argumẽto videre eſt. Parua qdẽ eſt epĺa: ſed multę eruditiõis plena. cõtendit q; ꝓbare q̃ p ſolã indigẽtiã bona ſunt btm̃ nõ facere:ſicut ligna frigẽtẽ beant vt videbitur.

Ad bullatium: Epiſtola vndecia.

Quid tibi viſa chios &c. Argumẽtũ patuit.ſed ſi acronẽ ſeq̃mur: quõ dicamus viſas bullatio inſulas:ſi ad tyberĩ ſemp remanẽs ad alia loca nõ trãſierat. Dicerẽ ergo potius:Bullatiũ varias regiones regocian do peragraſſe:ſed iactare ſolitũ ſe nuſq̃ beatũ eẽ q̃ romę apud tyberim:qđ poeta innuit eũ ſentire ꝓpt pigritiã ne alio cogaĺ ꝓficiſci.docetq; nõ in loco ſed ĩ aĩo beatitudinẽ conſiſtere. Ordo eſt. O bullati qd chios:inſula illa viſa tibi: & quid leſbos inſula diues vtraq; opũ & potiſſimũ vini:quid ſamos:inſula con

Quid tibi viſa chios bullati notaq; leſbos
Quid cõcina ſamos:qd creſi rgia ſardis
Smyrna qd & colofon maiora miorave fama
Cũcta ne prę cãpo &tyberino flumie ſordẽt:
An venit in votum attalicis ex vrbibus vna:
An lebedũ laudas odio maris atq; viarum:
Scis lebedus quid ſit gabiis deſertior atq;
Fidenis vicis,tamen illic viuere vellem:

Oblitusq; meorum obliuiscendus & illis
Neptunũ procul e terra spectare furentem?
Sed neq; qui capua romam petit imbre lutoq;
Aspersus volet in caupona viuere, nec qui
Frigus collegit furnos & balnea laudat.
Vt fortunatam plane prẹstantia vitam.
Nec si te validus iactauerit auster in alto
Iccirco nauem trans ęgęum mare vendas
Incolumi rhodos & mitilene pulcha facit qđ
Penula solstitio: campestre niualibus auris:
Per brumã tyberis: sextili mense caminus.
Dum licet & vultũ seruat fortuna benigum:
Romę laudeť famos & chios & rhodos absẽs
Tu quãcũq; deus tibi fortunauerit horam:
Grata sume manu. nec dulcia differ in annum:
Vt quocũq; loco fueris: vixisse libenter
Te dicas: nã si ratio & prudentia curas:
Non locus effusi late maris arbiter aufert:
Cęlũ non animũ mutant q trans mare currũt.
Strenua nos exercet inertia: nauibus: atq;
Quadrigis petim⁹ bñ viuere qđ petis hic est.
Est vlubris: animus si te non deficit ęquus.

cinna. i. cõcinnę. i. vniformiter cõstructa hñs ædificia. qđ sardis ẽgia croesi. illius regis longe ditissimi. qđ smyrna & colofon: oppida illa q̃ certãt de pria homeri: exñtia maiora vel minora fama. i. q̃ fama est. ne pro an: cũcta sup. iã dicta loca sordẽt. i. sordida videnť. tibi. prę campo & flumie tyberino. i. cõpatiõe cãpi & fluminis tyberni. An vna vrbs. s. romana venit i votũ. i. in desideriũ tuũ ex vrbib⁹ attalicis. i. supbe & luxuriose variis reb⁹ ornatis: sicut vrbes attali erãt: q primus vestes auro itertexere docuit: q̃ ad eo attalicę dictę sunt. hoc ẽ caperis soli⁹ romę delectatiõe: ppť affluẽtiã diuitiarũ. nã attal⁹ rex pgameni populũ romanũ hęredẽ istituit. an laudas lebedũ oppidũ illud desertistimũ iuxta mare. vñ nẽo mare ingredi audet: odio maris atq; viarũ? hoc est an ideo romã tantope laudas: vt nõ cogaris alio pficisci: vt etiã ob id lebedũ laudes. tu scis quid sit lebedus: qa sup. vic⁹ desertior gabijs & fidenis vicis q̃ olim ciuitates fuerũt opulẽtę: tñ. i. licet ita sit disertus locus putas ne sup. q ego vellẽ viuere illic: & ego oblit⁹ meoꝝ. s. cõsãguineorũ & familiarũ: & obliuiscẽdus. i. obliuioni tradẽdus: illis. i. ab illis: vellẽ spectare pcul e terra neptunũ furẽtẽ. i. mare cõmotũ quasi sit furore pcitũ? q. d. minime. Sed neq; q petit romã capua exñs aspersus imbre & luto: volet viuere in caupona. i. in domo mercẽnaria vbi se curat & siccat. nec is q collegit frigus: laudat furnos & balnea vt. i. veluti sup. laudet: pstãtia. i. ea q̃ prẹstãt plane beatã vitã. Nec si auster. i. vẽtus ille valid⁹. i. ipetuosus: iactauerit te i alto: idcirco vẽdas nauẽ trãs mare ęgęũ. Rhodos illa insula, tẽpata & mitilenę pulchra facit sup. hoc icolumi. s. homini sani capitis & cui anim⁹ san⁹ ẽ: qđ penula. i. vestis villosa & cõdensa facit solstitio sup. ęstiuali qđ nihil boni est. qa in calore nõ egem⁹ tali veste & qđ cãpestre id est subligar quo pudẽda liganť: & quo luctãtes in cãpo martio ne inhoneste videanť cingunť et vt manifestius dicã. i. qđ vulgo brashas vocãt) facit sup. auris niualibus. qđ parũ est. qa solũ pudẽda coopit. dicit idẽ aliș verbis. & qđ tyberis fluuius frigidus facit p brumã: & qđ caminus id ẽ ignis facit mẽse sextili. i. augusto. dũ. i. q̃diu licet: & fortuna seruiat benignũ vultũ: famos et chios & rhodos absens laudeť romę. i. ab existẽte romę: tu sume grata manu quãcũq; horã deus fortunauerit. i. pserauerit tibi: nec differ dulcia i annũ. vt dicas te vixisse libẽter i quocũq; loco fueris. Nã si ratio & prudẽtia aufert curas & nõ locus exñs arbiter. i. i tuto posit⁹ quasi ad arbitriũ inspector maris effusi late: & si illi q currũt trãs mare mutãt cęlũ nõ animũ inertia strẽnua. i. diligẽtia sine arte: exercet. i. vexat nos: nos petimus nauib⁹ atq; quadrigis bñ viuere. hoc ẽ nos facimus nos vehi aut nauib⁹ aut vehiculis ad loca amœna vbi btẽ simus: sed ideo sumus inertes. qa qđ petis tu q facis te vehi: hoc est btitudo quã petis est hic. i. hoc loco. & est vlubris i vico illo desertissimo: si anim⁹ ęquus nõ deficit. i. derelinquit te.

Argumẽtũ. xij. Epistolę primi libri per Ascensium.

Te duodena tuis vti bene comprobat lecti.

Ordo est. Duodena pro duodecima sup. epla cõprobat te: o icci (scribit enī ad icciũ) bñ. i. decẽter vti: tuis. s. reb9 & fortunis: dũ aũt sic icciũ laudat: reliquos: vt ita faciant cohortatur.

Ad Icciũ. Epistola. duodecima

RAuctibus agrippę siculis quos colligis icci
Si recte frueris: non est vt copia maior
Ab ioue donari possit tibi: tolle querelas:
Pauper enī non est cui rerum suppetit vsus.
Si ventri bene: si lateri est: pedib9 ve tuis: nil
Diuitię poterunt regales addere maius.
Si forte in medio positorum abstemi9 herbis
Viuis & vrtica sic viues protinus: vt te
Confestim liquidus fortunę riuus inauret:
Vel quia naturam mutare pecunia nescit:
Vel, quia cuncta pũtas vna virtute minora
Miramur si democriti pecus edit agellos
Cultaq; dũ peregre ẽ aius sine corpore velox:
Cum tu inter scabiẽ tantã & contagia lucri
Nil paruum sapias: & adhuc sublimia cures:
Quę mare cõpescãt causę: qd tẽperet annum
Stellę sponte sua iussę ne vagentur & errent.
Quid premat obscurũ lunę: qd proferat orbẽ
Quid velit & possit rerum cõcordia discors:
Empedocles an stertinii deliret acumen.
Verũ seu pisces seu porrum & cepe trucidas:
Vtere põpeio grospho: et si quid petet: vltro
Defer: nil grosphus nisi verum orabit & equũ
Vilis amicorũ est annona bonis vbi quid deẽ.
Ne tamen ignores: quo sit romana loco res
Cantaber agrippę: claudi virtute neronis:
Armenius cecidit: ius imperiũq; phraates.
Cęsaris accepit genib9 minor: aurea fruges
Italię pleno diffudit copia cornu.

RAuctibus &c. Ordo ẽ. O icci si tu frueris recte fructib9 sicu lis: quos colligis agrippę scilicet marco cui9 pcurator es: vl fructib9 agrippę. i. ab agrippa dõatis tibi quos colligis siculis. i. apud siculos: nõ est vt maior copia possit donari ab ioue: qa summũ donũ est suis bñ frui: tolle. i. amoue: querelas. i. noli mihi conqri te pauperẽ eẽ: enī pro qa: is nõ est pauper: cui vsus rerũ suppetit. i. satis abũdãs ẽ. Si bum est ventri: si bñ est lateri: ve, p vel pedibus tuis: diuitię regales. i. ql̃es regẽ decẽt nil poterũt addere maius Si tu forte abstemi9. i. abstinẽs a temeto. i. vino: viuis herbis & vrtica exñs ī medio positorũ. i. recõditorũ tibi: tu viues, pti nus. i. ideo sic: vt riuus fortunę liqdus id est liquide fluẽs: inauret. i. q̃si aureũ faciat te cõfestim. i. subito: vel sup. iõ: quia pecũia nõ põt mutare naturã. i. nõ põt te allicere ad largiorẽ vsum rerũ: vl qa tuputas cũcta minora. i. viliora vna id est sola virtute. i. ppter virtutẽ abstinẽs. Miramur si pec9 edit. i. comedit ab sumpsit agellos. i. holera aut fruges q̃ democritus assidẽs custos hẽbat in agellis q̃ pro et si pecus edit culta. i. ea quę democrit9 coluerat: dũ anim9 ei9 est pegre. i. raptus, pfunda rerũ iquisitiõe: & ẽ velox. i. alte volãs: vsq; ad cęlestiũ contẽplationẽ? q. d. nõ debem9 posthac admirari democritũ soli phię deditũ: sic aliqñ raptũ vt dũ iuxta agros suos custos sedebat nõ videret pecora culta sua ingurgitantia cumtu nil puũ cappias inter tãtã scabiẽ & tanta sup. cõtagia lucri. & cũ tu cures adhuc. i. licet lucris intẽtus sublimia. i. res sublimes: videlicet quę cãę cõpescãt mare: q; nõ redundet cũ oĩa flumina ipm intrẽt: nec terras vndis obruat: cũ alti9 sit natura: qd tẽpet annum q; talem vicissitudinem seruet: stellę. scilicet planetę an vagentur & errẽt sua spõte. i. sine motoris impulsu: an vagent iussę. i. ipio motoris. s. intelligẽtie aut alteri9: qd pmat. i. occultet: orbẽ. i. ptẽ globi lunaris obscurũ, i. nõ illuminatã: vt in plenilunio: & qd, pferat: orbẽ obscurũ. i. ad nos vertat ptem obscurã vt in nouilunio. Quid velit & quid possit discors cõcordia rerũ: mire dictũ: elemẽta enī inter se cõtraria & discordia fũt: tñ mutua corruptiõe se cõseruãt: & ita discordãdo ī hꝰ q; se cõcordãt cõseruãt. an empedocles pꝫs illi

Abstemi9.

agrigētin⁹ versib⁹ pithagoricā sectā cōplexus an acumen stertinij stoicā sectā versib⁹ complexi de quo in scdo sermonū dictū est q; sit sapiētū octau⁹: deliret.i. insaniat.q.d.vtrūq; insanire: cū phia se neget ornari verbis cōtēta doceri: verūtn̄: seu tu trucidas.i.auide comedis pisces(q̄ cari ores romanis visi sp) seu porrū & cępe.i.cōia & vilia holuscula.vtere pōpeio grospho.i. cōsilio ei⁹:& si ip̄e petet qd a te defer id sup.illi vltro.grosphus nil orabit te nisi verū.i.decēs: & equū. id ē iustū.s.nō vana nō friuola nō supflua nō iniqua. Annona.i.puētus & acqsitio amicor⁹ ē vilis.i.facilis acqsitu:aut vilipēdit. Sit̄e est in trinūno plauti vbi annonā ꝓbor⁹ virorū carissimā dicit:& improbor⁹ puētū m̄to vberrimū:nō g⁹ itelliges de annona ꝓponēda amicis:sed de ip̄is amicis. Et tn̄ ne ignores quo loco.i.i quo statu sit res romana.s.resp.nr̄a cātaber.s.pp̄s: cecidit. id ē occisus ēvirtute agrippe.armeni⁹ sup.pp̄s:cecidit virtute claudi ꝓ claudij neronis: phraates rex pārū accepit ius & impiū cęsaris exn̄s minor genib⁹.i.supplicās genib⁹ positis: hoc est subiect⁹ est romāo impio. Copia.i.dea vbertatis:aurea.i.pulchra aut cōmoda diffudit italię fruges pleno cornu.alludit ad cornu copię herculi datū. Argumētū.xiij.epl̄ę libri primi.

In decimaterna perferre doceris asella.

Ordo est. O vinni asella tu doceris in decimaterna sup.epl̄a:ꝓferre.i.quō ꝓferas ad augustum carmina horatiana:alludit aūt ad cognomē pueri:quia asellę est ferre.

Ad vinniū asellam Epistola. xiii.

VAT profiscīscentē docui te sępe diuq;
Augusto reddes signata volumia vinni
Si validus:si lętus erit:si deniq; poscet.
Ne studio nostri pecces.odiumq; libellis
Sedulus importes:opera vehemēte minister.
Si te forte meę grauis vret sarcina chartę:
Abiicito potius:q̄ quo perferre iuberis:
Clitellas fessus impingas:asineq; paternum
Cognomen vertas in risum:& fabula fias.
Viribus vteris per cliuos:flumina:lamas.
Victor propositi simul ac peueneris illuc
Sic positū seruabis onus:ne forte sub ala
Fascículum portes librorum:vt rustic⁹ agnū:
Vt vinosa globos furtiuę pyrrhia lanę.
Vt cū pilleolo soleas conuiua tribulis:
Ne vulgo narres te sudauisse ferendo
Carmina:q̄ possunt oculos aureq; morari
Cęsaris:oratus multa prece nitere porro
Vade:vale:caue ne titubes:mādataq; frāgas.

VAT pficiscētē. Ordo est. O vinni tu reddes augusto: volumina.s.carminū signata. i. clausa & sigillo munita vt.i.quēadmodum ego docui te:pficiscētē.i.abire volētē: reddes dico: si erit validus & si erit lęt⁹ deniq; si poscet.i.exigat a te: ne tu pecces studio.i.nimio conatu & importunitate tua:& tu minister sedulus.i.diligēs opa vehemēte.i.in opa mihi p̄stāda vehemēter:iportes.i.igeras libellis odiū. Si grauis sarcina meę chartę id ē fascis scriptor⁹ meor⁹ vret.i.cōprimet & lędet forte te abijcito poti⁹.s.ex hūeris tuis i flumē aliqđ anteq̄ romā pueneris: poti⁹ dico q̄ tu fessus ipingas.i.illidas ipingēdo(muli enī defatigati dū onus excutere parāt ad arbores aut muros clitellas sup q̄s sarcinas portāt impingūt vt illi dāt)clitellas.i.sarcinas tuas aut thecas librox tuorū:illic sup.quo tu iuberis ꝓferre.i.cū fueris i cōspectu augsti: & tu vertas paternū.i.familię tuę cognomē s.asinę i risum & fias fabula.i.materia fabulādi & ridēdi:ac dicāt te vex asinū tu vteris viribus tuis.i.fortiter incedes: p cliuos.i.descēsum montiū vbi iumenta laborāt:pflumina:p lamas.i.lacunas et simul ac.i.statim postq̄ tu victor propositi i.cōpos voti:cōsummato itinere:pueneris illuc.i.ad augustū: tu seruabis on⁹ sic positū:quō.s.nūc positū est ne forte portes fasciculū librox sub ala id:ē ax illis aut brachijs tuis:vt.i.sicut rusticus portat agnū:& pyrrhia: mercēnaria illa vinosa id ēvino indulgētior:portat sup.venū.globos.i.glomera:lanę furtiuę.i.quā furata est:&vt.i. qualiter cōuiua tribulis.i.cū cōtribulib⁹ suis portat sup.soleas cū pilleolo qa neq; pilleū caput: neq; soleas pedes ebrij ferre possunt:& tu seruabis on⁹sic positum:ne narres.i.narrare cogaris q̄rentibus quid portes:vulgo te sudauisse ferēdo carmia:q̄ possunt morari.i.in mora tenere ocu

los & aures cęsaris .i. qbus īpedit⁹ nō possit alijs vacare q te īpedituri sint: porro .i. cęterū tu oratus .s. a me mlta p̄ce: nitere .i. labora efficere qđ iussi. vade. vale caue ne titubes .i. vacilles: & frāgas mādata .i. iussa mea. Iterū caue p tertiā declīationē flexit: qa corripit vltimā q̄ ī scđa ꝓduceret̄

Argumentum decimęquartę epistolę primi libri.

In decimaquarta laudat tibi villice rura.

Ordo ē. O villice .i. villę & agroꝝ horatij cultor & gubernator horati⁹ sup. laudat tibi rura ī decimaquarta sup. epl'a. Nam ea villico sordere cœperant: & ideo in cōstantię arguitur.

Villice siluarū. In hac epl'a quā ad villicū .i. villę suę curatorē & mercēnariū scribit multa salubriter monet dicēs hoc ordīe. O villice .i. custos & gub̄nator siluarū .i. possessionis meę siluosę: & agelli .i. modici agri mei: reddētis mihi me .i. recreantis me & faciētis me mecū habitare .i. in trāquillitate viuere: quē agellū tu fastidis. id ē supbe vilipēdis: q̄uis sup. habitatū: qnq; focis .i. qnq; distinctis familijs et solitū dimittere baria .i. loco illo ī sabinis celeberrimo vt dicit porphirio: quiq; bonos p̄res .i. senatores scđm eūdē: vel qnq; bonos patresfamilias: q dimittebant̄ ab illo agello ire romā: baria id ē p bariā: nō alliciebant̄: celebritate illius loci: cōtēti agello meo quē tu fastidis: o villice inquā: certem⁹ .i. disputemus cōtēdamus īter nos: ne pro an: an ego sup. euellā forti⁹ aīo .i. ex aīo spīas id ē vitia: an tu euellas forti⁹ agro meo: spinas .i. frutices & herbas nocentes: & an sup. horati⁹ .i. ego dn̄s: sit melior .i. sim p̄stātior: an res .s. possessa: hoc ē an ego sim meli⁹ cult⁹ p me: an res mea p te q̄uis pietas lamię illi⁹ nobilis viri & cura lamię mœrētis .i. lugētis frēm & dolētis īsolabiliter .i. incosolabilis de fatre rapto .p mortē .s. morat̄ .i. detinet me: tn̄ mēs & anim⁹ fert .i. trahit & īpellit me istuc .i. ad rus vbi tu es: & amat .i. cupit rūpe claustra obstātia spacijs .i. trāscurrere spacia q̄ me secludūt. Ego dico viuētē rure .i. in rure btm̄ & tu dicis viuentē in vrbe btm̄. Cui sors alteri⁹ placet: et sup. ē sua .i. ꝓpria sors odio. vterq; stult⁹ & q rus dānat & q vrbē: causat̄ .i. criminat̄. iniq̄ .i. iniuste locū immeritū .i. qui nō meruit culpari: anim⁹ ē in culpa qui nō effugit se vnq̄ .i. q vbicūq; fuerit semp habet īcōstātiā suā. Tu mediastinus .i. cū eēs medię vrbis habitator: petebas .i. reqrebas rura. p̄ce tacita .i. secreto voto. tu nūc villic⁹ qn̄ in rure viuis: optas vrbē & ludos & balnea .i. de

Ad villicum suum. Epistola .xiiii.

Villice siluarū & mihi me reddētis agelli
Quē tu fastidis habitatū quiq; focis: &
Quinq; bonos solitū baria dimittere patres
Certemus: spinas animo ne ego forti⁹: an tu
Euellas agro: & melior sit horatius: an res
Me q̄uis lamię pietas & cura moratur
Fratrem mœrentis rapto de fratre dolentis
Insolabiliter: tamen istuc mens animusq;
Fert: & amat spaciis obstātia rūpere claustra
Rure ego viuentem: tu dicis in vrbe beatum:
Cui placet alterius sua nimirum est odio sors.
Stultus vterq; locū immeritū causatur inique.
In culpa est anim⁹: qui se nō effugit vnq̄.
Tu mediastinus tacita prece rura petebas.
Nūc vrbem & ludos & balnea villicus optas.
Me constare mihi scis & discedere tristem:
Quandocūq; trahunt inuisa negocia romam.
Non eadem miramur: eo disconuenit inter
Meq; & te. nā quę deserta & īhospita tesqua
Credis: amœna vocat: mecū qui sentit: & odit
Quę tu pulchra putas: fornix tibi & vncta po-
Incutiunt vrbis desideriū video: & q; (pina
Angulus iste feret piper et thus ocius vua
Nec vicina subest vinum prębere taberna.
Quę possit tibi: nec meretrix tibicina: cuius
Ad strepitum salias terrę grauis: et tn̄ vrges
Iampridem nō tocta ligonibus arua, bouēq;

Disiunctũ curas.et strictis frontibus exples
Addit opus pigro riuus si decidit imber:
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nũc age quid nostrũ concentũ diuidat:audi
Quem tenues decuere togę:nitidiq; capilli.
Quę scis immunẽ cynarę placuisse rapaci
Quem bibulum liquidi media de luce falerni
Cęna breuis iuuat.et ꝑpe riuũ somn⁹ herba.
Nec lusisse pudet:sed non incidere ludum.
Non istic obliquo oculo mea commoda quisq;
Limat.nõ odio obscuro morsuq; venenat
Ridẽt vicini glebas et saxa mouentem
Cũ seruis vrbana diaria reddere mauis.
Horũ tu in numerũ voto ruis.inuidet vsum
Lignorũ et pecoris tibi calo argut⁹ et horti
Optat ephippia bos piger optat arare caball⁹
Quã scit vter q; libẽs (cẽsebo) exerceat artẽ.

litias vrbis. Tu scis me cõstare.i. cõstan tẽ & cõformẽ esse mihi:& scis me discedere tristẽ a tyre qñcũq; negocia inuisa id ẽ odiosa mihi trahũt me romã. Nos nõ miramur eadẽ.i.nõ diligim⁹ eãdẽ rẽ: eo.i.& ideo.discõuenit.i.discordia est: inẽ me & te.Nã is q sentit mecũ : vocat sup.ea loca:quę tu credis tesqua.i. loca spinosa difficilia: deserta & inhospita: amœna sup.loca: & odit sup.ea q̃ tu putas pulchra.Ego video q; fornix.i. locus fornicationum:& popina.i. ganea aut coquina vncta.i. pinguis incutiũt tibi desideriũ vrbis: & video q; angul⁹ iste quẽ habitas feret piper & thus oci⁹ id ẽ citi⁹ vua.i.q̃ vuã.Nec taberna vicina subest.i.prędito est q̃ possit ꝑbere tibi vinũ:nec meretrix tibicina.i. canens in tibijs subest tibi:ad cui⁹ strepitum.i. crepitũ cytharę aut strepitũ pedũ salias exñs grauis terrę.i .ñept⁹ ad saltationẽ: vl̃ quẽ terra sine saltu ferre recusat:& tñ tu vrges.i. vrgẽter colis arua nõ tacta iãpridẽ.i.a plusculis tpib⁹:ligonib⁹ .i. bidẽte aut marra aut quouis alio instrumẽto rustico:& tu curas.i. habilẽ facis bouẽ disiunctũ.i.remissum ab aratione et exples.i.explicas ipsum frontibus strictis.& si imber decidit.i.deorsum cadit.i.si est inundatio aquarũ ex imbribus:riuus.i.impetus aquarũ decurrẽtiũ:addit tibi pigro opus.i . cogit riuo meatũ facere:exñs docendus mł̃ta mole.i. variis obijcib⁹ & aggerib⁹ ꝑcere agro aprico.i.soli exposito.Nũc age audi quid diuidat nostrũ concẽtũ.i.nr̃am cõcordiã.Eũ:hoc ẽ me:quẽ tenues.i. viles togę decuere:& quẽ nitidi capilli decuere:& quẽ scis imunẽ.i.sine dãno aut ꝓticipatiõe pla cuisse cynarę mulieri illi rapaci:& quẽ bibulũ liqdi falerni de media nocte: cęna breuis iuuat : & somn⁹ in herba:ꝑpe riuũ:nec pudet lusisse:sed pudet nõ incidere.i.abrũpe ludũ . quisq; nõ limat id est carpit:& iminuit sicut lima ferrũ:aut potius limis oculis videt.qđ signũ inuidię ẽ(sicut ibi trãsuersa tuentib⁹ hirquis)mea cõmoda obliquo odio:& nõvenenat.i.ifícit obscuro odio & morsu.vicini ridẽt me mouẽtem saxa & glebas:cũ tu mauis id est magis vis:reddere seruis diaria.i .ꝑcia diurni laboris:vrbana.i.qualia dantur in vrbe:vbi mercennarijs singulis diebus datur merces:in agro autem singulis annis:& tu ruis.i.incidis voto in numerum horũ.s. mercẽnariorum vrbanorũ.Calo.i.faber lignorũ argutus.i.subtilis:inuidet tibi vsum lignoꝝ & pecoris & horti bos piger optat ephippia.id ẽ equorum stramẽta hoc est sellas.Nam vt philelph⁹ in epistolis ait quę nũc sellę asedẽdo dicunt a priscis ephippa dicta sunt.Optat ergo bos officiũ equi cursoris et equ⁹ piger optat arare.Ego cẽsebo.i.iustũ iudicabo:vt vterq; nostrũ exerceat libens eam artẽ quã scit.

Argumentum.xv.epistolę primi libri.

In decima quinta rogitaris plurima Valla.

Ordo est.O valla tu rogitaris plurima.i.de plurimis potissimũ locis in.xv.sup.epła.

Ad Vallam.Epistola. decimaquinta.

Quę sit hyems velię: quod cęlum valla falerni
Quorũ hoim regio:& qualis via nã mihi baias

Quę sit hyems ve.Ordo cõdepẽdet ab vltio versu sic.O valla par est.i.iustũ & equũ te scribere nobis & nos accredere.i. fidem adhibere tibi Sic aũt potius dixero q̃ diuisis dictionib⁹ ac credere vt sit ac nos credere quia sic poeta dixisset. Scri-

bere te nobis ac nos tibi credere par est. tibi inquã scribẽti: quę hyems. id ẽ tempestas hyemalis sit velię. id ẽ in illo oppido lucanię & qđ. i. q̃le cęlũ. i. q̃lis dispositio aeris sit salerni: qđ etiã lucanię oppidũ est. itẽ quorũ. i. q̃liũ hoĩm sit regio. i. a q̃lib⁹ hoĩb⁹ habitet̃ regio illa: & qualis via q̃ itur eo: qđ sup. iõ q̃ro. Nã antonius musa: medic⁹ ille Augusti dixit sup. mihi baias eẽ supuacuas. i. ĩutiles: & tñ facit me ĩuisum illis: qa ĩdignãtur ꝙ sub frigore vitẽ loca tepida q̃rẽs gelida: facit ergo illis ĩuisum: cũ. i. qñ ꝑluor gelida vnda ꝑ mediũ frig⁹: cũ. s. illic tepidã hr̃e possim: sane vic⁹. s. baianus: ĩuidus ęgris. i. inuidia cõmotus in ęgros gemit. i. ęgre fert myrteta q̃ illic plurima sunt: relinq ab ijs q gabios petũt & sulphura dicta elidere. i. eijcer̃ neruis: morbũ cessantẽ. i. faciẽtẽ cessare & tardos ire: h° ẽ podagrã & vt dicũt guttã seu articl'arẽ morbũ cõtẽni. q. d. ęgre fert vic⁹ ꝙ balnea sua calida & sulphurata & ita neruos iuuãtia cõtẽnant̃ qa: q audẽt supponere clusinis fõtib⁹ q frigidi sũt caput & stomachũ. i. q̃uis mẽbra dolẽtia: petũt gabios & frigida rura: & ergo loc⁹ est mutãdus: diuersoria. i. hospitia nota sunt mutãda: equus est p̃ter agẽd⁹. i. ꝑ varia loca agẽdus. Et si q̃ras Quo tẽdis: ip̃e eques stomachos⁹. i. ira cũdus & morosus ꝓpter morbũ: dicet a leua habena. i. ab ea ꝑte qua habenã tenet: h° ẽ a sinistra: iter nõ est mihi cumas aut baias. q. d. nõ tẽdo quo putas: & id qdẽ nõ satis san⁹ videt̃ facere: sed auris est equo frenato ĩ ore. i. obedit freno qđ in ore habet: illudq; ĩtelligit ex tractu insidẽtis sicut nos aure accipim⁹ impiũ loquẽtis h° est q̃liscũq; sit eques optet equũ obtẽpare. Itẽ par ẽ te scribere mihi: vtrũ maior. i. sane magna copia frumẽti pascat ppl'm: h° est an istic sit magn⁹ ꝓuẽt⁹ frumẽti: ne. i. an sup. hoĩes bibãt illic imbres. i. aq̃s pluuiales: collectos. s. in sisternis: sic faciũt vbi fõtes & flumĩa desũt: ve ꝑ an sup. bibãt puteos ꝑennes. i. ꝑ totũ annũ durãtes: aq̃ iugis. i. ĩdeficiẽtis. Nã nihil moror. i. nl'lo mõ cupio: vina orę. i. regiõis illi⁹ q̃ grossa & austera sũt ego possũ ꝑferre & pati qduis. i. quãlibet ĩdigẽtiã: ĩ meo rure: aut qđlibet vinũ bibere: sed cũ venio ad mare: ego reqro gñosũ sup. vinũ & lęne vinũ. i. penetratiuũ: qđ abigat. i. expellat curas: et qđ manet. i. diffundat̃ (a mano manas) ĩ venas & aĩm: cũ spe diuite. i. ampla: qa poti magnam spẽ hñt: & qđ ministret verba qa dicaces sũt ebrij: & qđ cõmẽdet me iuuenẽ. i. iuuenescẽtẽ: & iuuenẽ apparẽtẽ: puellę lucanę. i. quã in lucania ĩuenirẽ: & vter (duo enĩ sũt) tract⁹. i. salt⁹ & regio educet. i. enutriat pl'es lepores: & vter pl'es apros: vtra ęquora celẽt. i. occultẽt ĩ se magis pisces et sup. spãlit̃ echinnos: qa echĩni etiã pisces sunt. Vñ pri⁹ Ostrea circeis misero oriunt̃ echĩni. vt ego possim reuerti domũ: inde. i. ex ea regione: pinguis & phęax. i. more phęacũ ppl'i alcinoi regis sõno & vino ĩdulgẽs ac tard⁹. de alcinoo aũt & ei⁹ iuuẽtute visũ ẽ epl'a. ij. Arg. xvj. epl'ę

Musa superuacuas antonius: & tamen illis
Me facit inuisum: gelida cum perluor vnda
Per medium frigus. sane myrteta relinqui:
Dictaq; cessantem neruis elidere morbum:
Sulfura contẽni: vicus gemit ĩuidus ęgris:
Quin caput & stomachũ supponere fõtibus
Clusinis: gabiosq; petũt: & frigida rura (audẽt
Mutandus locus est: & diuersoria nota
Pręteragẽd⁹ equ⁹. quo tẽdis? nõ mihi cumas
Est iter aut baias lęua stomachosus habena
Dicet eques: sed equi frenato est auris in ore:
Maior vtrum populũ frumẽti copia pascat:
Collectosne bibãt imbres: puteos ne perẽnes
Iugis aquę: nam vina nihil moror illius orę
Rure meo possum: quiduis perferre patiq;
Ad mare cũ venio generosum & lene requiro
Quod curas abigat: qđ cũ spe diuite manet
In venas animũq; meũ: quod verba mĩstret:
Quod me lucanę iuuenẽ commendet amicę:
Tract⁹ vter pluris lepores: vter educet apros
Vtra magis pisces & echinos ęquora celent:
Pinguis vt ĩde domũ possim phęaxq; reuerti
Scribere te nob: tibi nos accredere par est.

In decimasexta taxat te scommate meni.

Ordo est. O mœni (q scurra fuit nũc vorax nũc abstemi⁹) poeta sup. taxat te scõmate. i. irrisiõe

amara: in decīasexta sup. epl̄a vbi sed vrbane & fine in se quoq; iocat̄ poeta.

Ad eūdem Epistola decīasexta.

Menius vt rebus maternis atq; paternis
Fortiter absumptis vrban⁹ cœpit, hēri
Scurra vag⁹: nō q certū p̄sepe teneret
Impransus: nec qui ciuem dignosceret hoste.
Quęlibet in quēuis opprobria fingere sęuus.
Pernicies: & tēpestas baratrumq; macelli:
Quicquid q̄sierat ventri donabat auaro.
Hic vbi nequitię fautoribus & tumidis nil
Aut paulū abstulerat: patinas cęnabat omasi
Vilis & agnini: tribus vrsis quod satis esset.
Scilicet vt vētres lama candente nepotum
Diceret vrendos correptus bestius: idem
Quicquid erat nact⁹ prędę maioris: vbi oē
Verterat in fumū & cinerē: nō hercule miror
Aiebat: siqui comedunt bona: cum sit obeso
Nil melius turdo: nil vulua pulchrius ampla.
Nimirū hic ego sum. nā tuta et paruula laudo
Cum res deficiunt: satis inter vilia fortis:
Verū vbi quid melius contingit et vncti⁹: idē
Vos sapere: et solos aio bene viuere: quorum
Conspicitur nitidis fundata pecunia villis

Menius vt rebus. Hūc menium quē qdā ꝑperā mœuiū poetā malū putāt. dicit Acro pantolabū dictū q̄ quicqd afferebat̄ accipet. Erat enī inquit et vrbanus & mordax Itaq; dabāt illi q et vrbanitate delectabant̄ & q mordacitatē timebāt illi⁹. Ordo est. Meni⁹ scurra ille: vt. i. postq̄ cœpit haberi vrban⁹ id ē sectari facetias q bus victū q̄ritet: & h° reb⁹ paternis atq; maternis absumptis. i. abliguritis: fortiter. i. cōstāti aīo exñs scurra vagus. i. se nō in vno loco cōtinēs vtpote: q nō teneret certū p̄sepe. i. q nō sectaret̄ quāuis vnā mēsam: imprāsus. i. cū nondū prāsus esset: tūc enī vagabat̄ donec prādiū inueniebat: nec q dignosceret. i. discerneret ciuē: sup. ab hoste. i. pegrino (sic scd̄m Ciceronē in scd̄o officiorū pegrin⁹ & externus olim vocabat̄) aut ab hoste. i. etiā īimico. sęuus. i. īmanis aut suetus. i. cōsuet⁹: fingere q̄libet opprobria. i. vituperia & cōtumelias: ī quēuis id ē quēlibet hoīem sine discretiōe exñs ꝑnicies. i. vt deuorator ꝑnecās tēpestas vt tēpestas ingurgitās & baratrū vorago macelli. i. oīs obsonij in macello venūdari soliti: h° est hō voracissim⁹ & gulosissim⁹. Quicqd q̄siuerat donabat vētri auaro. i. īsatiabili cibis: vt auar⁹ non saturabit̄ pecunia. hic. s. meni⁹: vbi. i. quo tpe vel quotiēs nil aut paulū abstulerat fautoribus neqtię. i. gulosis nepotibus & tumidis. i. ambitiosis: cęnabat id ē in cęna absumpsit patinas. i. patētes lāces: omasi vilis & ꝓ. i. agnini. i. intestinorū arietū q̄ vt viliora reijci solēt: illud dico omasi cęnabat: qd̄ satis eēt trib⁹ vrsis. s. i. scire licet q̄ sup. sic cęnabat omasū quasi cōtēt⁹ eo: vt ip̄e corrept⁹. i. rep̄hēs⁹ de sordiditate: diceret besti⁹. i. vt besti⁹ sordid⁹ (Erat eī ꝑbor̄ explosor eo q̄ auariciā detestabant̄: quā ipse amabat vnde sa. vj. ꝑsi⁹. Sed besti⁹ vrget doctores graios &c. Et ob eū locū puto: hic bestiū dici nō edacē: sed sordidū) sic g° vt ip̄e corrept⁹ diceret q̄si besti⁹ vētres nepotū. i. gulosor̄ lurconū vrēdos. i. vri dignos: lama ꝓ lamīa. cādēte. i. ex ardore relucēte. Idē. s. meni⁹: vbi. i. q° tpe verterat ī fumū & cineres. i. cōcoxerat: qcqd maioris p̄dę erat nact⁹: aiebat ego nō miror hercl̄e siq. i. aliq comedūt bona. i. bonos bolos: cū nil sit meli⁹ turdo obeso. i. pingui & rotūdis ac pulposis clunib⁹ (Est autē auis delicatissima scd̄m martialē dicētē. Inter aues turdus si qs me iudice certet: īter q̄drupes gloria prima lepus) & cū nil sit pulchri⁹. i. splēdidi⁹ scd̄m iudiciū epulonis: vulua ampla. i. māma porcina cū lacte auulsa: maxīe suis p̄miparę: volūt id eē qd̄ sumē vocam⁹: sed & fœt⁹ receptaculū vulua vocat̄. Nimirū. i. haud dubie dicit poeta: ego sum hic. i. hmōi: nā cū res deficiunt ego laudo tuta & ꝑuula q̄ tuti⁹ custodiūt̄: exñs satis fortis. i. diuitiarū cōtēptor int̄ vilia. i. res viles. Est enī fortitudīs cōtēnere diuitias: vñ ęuāder ad ęneę. Aude hospes cōtēnere opes: & te q°q; dignū finge deo. de quo loco apud senecā plura) verū. i. sed: vbi. i. qñ quid melius & vncti⁹. i. pinguius cōtingit: ego idē aio vos solos sapere & bene viuere: quorū pecunia cōspicitur fūdata. i. stabilita & immobilis & quasi stabilis facta: nitidis villis. id est amplis possessionibus in agro positis. Nā villa vt sępe dixi: dom⁹ etiā vna est in agro villis aut harūdirib⁹ tecta Significat g°

aim ꝓreꝝ q̄litate aliter affici. vñ est illud ī ecyra terētiana. ꝓfecto hoc sic ē vt puto oīb⁹ nobis: vt res dāt sese ita magni atq; hūiles sum⁹. Sed id prudēter vitupat poeta: qa talē dicit menio sil'em Qđ aūt ī sua ꝑsona de alio loquat: patet ex ep'la. xiiij. ad villicū data: vbi dicit. me cōstare m̄ &c.

Argumētū. xvij. epistolę primi ꝑ Ascensium.

Septima post decimam. positum agri fert animiq;.

Ordo est. Ep'la septima post decimā. i. decima septima fert. i. dicit positū. i. sitū & dispositionē agri & animi. s. poetæ: scribit aūt ab quintiū amicū poetę.

NE percūcteris. Ordo ē. Optime quiti: ne percuncteris. i. vt non inquiras an fundus me⁹ pascat herum. i. me. aruo. i. fruge ī aruo hoc ē terra arata nascēti: an pascat opulēter baccis oliuę: ne pro an: pomis. & pratis. i. pascuis. an vlmo amicta vitibus. i. vineis. hoc ē ne forte ignores an fūdus me⁹ sit ferax frugis: an: oliuę: an pomoꝝ: an herbaꝝ: an vini: fund⁹ & situs agri. scribētur tibi loquaciter. i. garrule & satis abūde. Mōtes sunt sup. cōtinui in eo nisi dissociētur valle opaca. i. vmbrosa: sed sic vt sol veniēs. i. oriēs: aspiciat lat⁹ dextrū. & discedēs. i. occidēs vaporet. i. irroret: lęuū. i. sinistrū latus: curru fugiēte. i. occidēte. fingit enī sol quadrigis vehi: tu laudes. i. ludare possis temperiē. i. tēperamentū aurę q̄ si vepres ferāt. i. portent benigne. i. abunde corna rubicūda: & pruna: & quercus & ilex. i. arbor glādifera: iuuet pec⁹ s. suillū m'ta fruge. s. glāde: & dñm vmbra. tu dicas tarētū. ciuitatē illā amœnissīam adductū ꝓpi⁹. i. illic sitā frōdet Fōs etiā idone⁹ dare riuo nomē. i. tā magnā aquā effūdēs vt riuū vocare possis ita vt hebr⁹ nec frigidior nec purior ambiat. i. circūeat thracā. i. thraciā: fluit aptus īfirmo capiti & apt⁹ aluo: qa frigiditate sua sedat calorē capitis & tēpat duriciā alui. Hę latebrę dulces & si credis etiā amœnę: p̄stāt. i. efficiūt me incolumē tibi. i. vt tu desideras: etiā horis septēbrib⁹: qñ vēti autūnales febres afferre solēt. Tu recte viuis. Ab agri descriptiōe ad animi descriptionē trāsiēs dr̄. Tu viuis recte: si curas eē qđ audis. id ē qđ de te dr̄. Nā oīs roma. i. nos oēs romani: iactam⁹. i. iactāter p̄dicamus te btm̄. hinc illđ Boetij. Quid me fœlicē totiēs iactastis amici? Sed ego vereor. id ē timeo ne tu credas cui. i. alicui de te plus q̄ tibi (hinc pisi⁹. nec te q̄siueris extra) ve ꝓ vl' ne putes aliū a sapiēte & bono. i. q ñ sit sapiēs & bon⁹: eē btm̄. Neu i. neue si pp'l's dictitet. i. p̄dicet te sanū &

Ad Quintium. Epistola. decia septima

NE percūcteris fund⁹ me⁹ optie quinti
Aruo pascat herū an baccis opulenter oliuę
Pomis ne & pratis: an amicta vitibus vlmo.
Scribentur tibi forma loquaciter & situs agri.
Continui montes nisi dissocientur opaca
Valle: sed vt veniens dextrum lat⁹ aspiciat sol
Lęuum discedens curru fugiente vaporet
Temperiem laudes: q̄ si rubicunda benigne
Corna vepres & pruna ferāt: & querc⁹ et ilex
Multa fruge pec⁹: m'ta dominū iuuet vmbra
Dicas adductum propius frondere tarentū.
Fons etiam riuo dare nomen idoneus. vt nec
Frigidior thracam nec purior ambiat hebrus
Infirmo capiti fluit aptus: et vtilis aluo.
He latebrę dulces: etiam si credis amœnę
Incolumem tibi me pręstāt septēbrib⁹ horis.
Tu recte viuis: si curas esse quod audis.
Iactamus iampridem omnis te roma beatum
Sed vereor: ne cui de te plus q̄ tibi credas.
Neue putes alium sapiente bonoq; beatum.
Neu si te populus sanū recteq; valentem
Dictitet: occultam febrem sub temp⁹ edendi
Dissil'es: donec manibus tremor īcidat vnctis
Stultorū incurata pudor mal⁹ hulcera celat.

Si quis bella tibi terra pugnata mariq;
Dicat:& his verbis vacuas permulceat aures
Tene magis ſaluũ popul⁹ velit:an populũ tu:
Seruat in ambiguo qui cõſulit & tibi & vrbi
Iuppiter:auguſti laudes agnoſcere poſſis:
Cum pateris ſapiens emendatuſq; vocari:
Reſpondeſne tuo dic ſodes nomine? nempe
Vir bonus ac prudens dici delector ego:ac tu
Qui dedit hoc hodie:cras ſi volet auferet:vt ſi
Detulerit faſces indigno:detrahet idem.
Pone:meum eſt. inquit:pono triſtiſq; recedo?
Idem ſi clamet furem.neget eſſe pudicum
Contendat laqueo collum preſſiſſe paternũ.
Mordear opprobriis falſis mutemq; colores?
Falſus honor iuuat & mendax infamia terret.
Quẽ niſi mẽdoſum & mẽdacẽ? vir bon⁹ ẽ qs?
Qui conſulta patrum:qui leges iuraq; ſeruat.
Quo multę magnęq; ſecantur iudice lites:
Quo reſponſore:& quo cauſę teſte tenentur.
Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota
Introrſum turpem:ſpecioſum pelle decora.
Nec furtum feci:nec fugi:ſi mihi dicat
Seruus.habes precium:loris non vreris aio.
Non hoiem occidi:nõ paſces in cruce coruos.
Sum bonus &frugi.renuit negat atq; ſabell⁹.
Cautus eni metuit foueam lupus?accipiterq;
Suſpectos laqueos.at opertum milui⁹ hamũ.
Oderunt peccare boni virtutis amore.
Oderunt peccare mali formidine pœnę.

recte valẽtẽ:diſſimules ſub.i. parũ ante tps edẽdi.i.comedẽdi:febrẽ occultã.i. latẽtẽ.hoc eſt ne vt irrep̃hẽſus impune quiduis comedas:morbũ diſſiml̃es:do nec tremor incidat manib⁹ vnctis.i. q̃bus pinguia tractaſti(hũc locũ ꝑſi⁹etiã ſumpſit)Pudor mal⁹.i. deteſtabilis ſtultorũ:celat.i.occultat hulcera ĩcurata.i. nõ purgata(cõtra qđ Boe. Si opam medicãtis expectas oportet vt vuln⁹ retegas)Si qs di.bel.pugnata.ſ.a te ĩ terra et mari:& ꝑmulceat aures tuas vacuas. id ẽ adulatiõib⁹ patẽtes:his verbis.iuppiter q cõſulit.i.ſalutẽ ꝓcurat tibi & vrbi.ſeruat ĩ ambiguo.i.dubio an ppl̃us velit magis te ſaluũ:an tu ppl̃m. hoc ẽ an ppl̃s magis tuã ſalutẽ velit an tu populi.q.d.non min⁹ amaris a ppl̃o q̃ illi vtilis es:tu poſſis agnoſcere laudes auguſti:quẽ ppl̃s p̃rem p̃rię vocauit:& auguſtũ.|& quirinũ quaſi alterũ romulũ. Cũ tu pateris.|i.patiẽter fers vocari:ſapiẽs & emẽdat⁹.i.ſine mendis & vitijs: dic ſodes rñdes ne tuo noĩe.i.agnoſcis ne has laudes tuo nomini debitas hoc ẽ cũ ſic vocaris:rñdes ne q̃ſi tuo noĩe vocatus:an alieno? Rñdet quinti⁹aut poeta(qa cũ idẽ int̃rogat & rñdet: ſolet vti hac ꝑticula nẽpe)Nẽpe.igit̃.i. qa certe ego delector ac.i.ſicut tu dici.i.appellari.vir bon⁹ & prudẽs. Ad qđ poeta oñdẽs id ſtulte fieri ait is ſup.ſ.ppl̃s:q dedit hoc.i.has laudes hodie.auferet craſ ſi volet.vt.i.quẽadmodũ ſi detulerit.i. aſſignauerit:indigno faſces.i.ſummoſ magiſtrat⁹:qb⁹faſces virgaꝝ ꝑ lictores poſtferunt̃: inſignũ ꝙ cẽdẽdi ꝑtãtẽ habeãt:idẽ detrahet cras:ſi ſup.ppl̃s collator talis dignitatis.inquit pone.i.depone:meũ eſt:ſup.id honoris qđ geris nũqd ſup.ego inquit poeta q talẽ honorẽ gero:pono.i.depono:& r̃cedo triſtis.Et ſi idẽ clamet ſup.me furem:& ſi neget me eẽ pudicũ:& ſi cõtendit.i.aſſerat cõtẽtioſe me p̃ſſiſſe laqueo collũ paternũ.i.p̃rem ſtrãgulaſſe: & ſi mordeat me falſis opprobrijſ mutẽ coloreſ.q.d. mĩme. qa quẽ iuuat.i. delectat falſus.i. ĩmerit⁹ honor:& quẽ infamia mẽdax.i.mẽdacit̃ iniecta:t̃ret:niſi mẽdoſũ & mẽdacẽ.q.d.neminẽ Si g° q̃rat̃.quis ẽ vir bon⁹? Rñ.poeta.Qui ſeruat cõſulta p̃rm.i.ſenatoꝝ aut iuriſpitoꝝ & q ſeruat leges & iura:q° iudice.i.iudicãte:ml̃tę &|magnę lites:ſecãt̃.i.dirimũt̃:q° ſup.exñte:rñſore.i. fideiuſſore:& q° teſte.i.atteſtãte:tenent̃.i.ratę hñtur cãę. Sed oĩs dom⁹.i.tota familia ei⁹:& tota vicinia.i.qlibet videt hũc.i.hmõi ſil̃atorẽ:turpẽ.i.vitioſũ:ĩtrorſũ.i.ĩtrĩſec⁹:& ſpecioſum pelle id ẽ ſupficie exteriore decora.q.d.ſi ita ẽ:nõ ẽ vir bon⁹:qđ exẽplo ꝓbat. Si ſeru⁹ dicat mihi: ego nec furtũ feci nec fugi:ſup.dñm:ego aio ei:tu habes p̃cium.i.mercedẽ:qa nõ vreris.i.flagella-

Faſces

ris vſq; ad vbices: loro. i. ſcutica. Et ſi ſeruus dicat, ego nõ occidi hoĩem: aio illi: tu ñ paſces cor uos ĩ cruce. i. nõ ſuſpẽderis. Si dicat ego igit̃ ſum bon⁹ & frugi: fabell⁹: vir ille q malos ſeruos ha bet: negat atq; renuit. i. diſſentit q̃tiẽdo caput. Enĩ pro qa lup⁹ caut⁹ metuit foueã. ſolent enĩ fo ueę lupis pari q̃s vbi inciderĩt exire nõ poſſint: ad q̃s illudere videt̃ q dixit ĩcidit in foueã quam fecit: & accipit̃. i. auis illa rapax: metuit laqueos ſuſpectos: miluí⁹ (quẽ & miluũ dicũt) alia auis p datrix pullis infeſta: metuit hamũ optũ. i. occultatũ in frnſto carnis: & tñ hmõi ſup. nõ ſunt bo ni: quia boni oderũt peccare amore virtutis: & mali oderũt peccare formidine pœnę.

Tu ergo q bonus eẽ vis: nihil admit tes ĩ te formidine pœnę: ſi ſpes fallẽdi eſt ſup. in te. i. ſi ſperas ignorari tu mi ſcebis ſacra pphanis. i. oĩa cõfundes. Nã cũ ſurripis. i. furaris vnũ modiũ fa bę: de mille. i. relinquẽs mille alios mo dios: dãnũ eſt mihi lęni⁹. i. magis lenit ferẽdũ: iſto pacto. i. p iſtud pactũ: quia vnũ dũtaxat furat⁹ es: facin⁹. i. crimen facti nõ eſt lęni⁹: qa volũtas erat oĩa fu randi. vir bon⁹ quẽ oĩe forũ & oĩe tri bunal ſpectat. i. q in foro ſpectabilis ẽ cũ int⁹ malus ſit & ita p ironiam bonus dicit̃ qñcũq; placat deos vel porco vel boue: clare ſup. locut⁹ eſt: cũ dixit o ia ne pater: & cũ dixit o apollo: qa ab hijs honeſta peti ſolẽt: ſed mouet labra me tuẽs audiri: cũ ſup. dicit o lauerna: dea fur⁊ & latere volẽtiũ: pulchra. i. venuſta (hoc enĩ mõ blandit̃ ei) da. i. cõcede mi hi fallere: da videri ſctm̃ & iuſtũ: obijce noctẽ. i. tenebras pctis meis: & obijce nubẽ fraudib⁹. de lauerna aũt dic̃ Acro ſic Lauerna ĩ via ſalaria lucũ habet. Eſt aũt dea furũ: & ſimulachrũ ei⁹ fures co lunt: aut qa cõſilia ſua volũt tacita dcã a lauãdo (Nã fures lauatores diciunt̃ cũ ſilẽtio p̃ces ei⁹ exercent̃. Ego ĩquit poe ta nõ video: quo. i. in quo: auar⁹ ſit me lior & quo ſit liberior ſeruo: cũ. i. qñ de mittit. i. deorſum mittit & ĩclinat ſe ob aſſem. i. nummũ fixũ. ſ. clauo a petulan tib⁹ pueris: ĩ triuijs. i. vijs publicis. Nã qui cupiet is ſup. metuet quoq; i. etiam porro. i. ſed: q; viuit metuẽs: nõ erit mi hi vnq̃ liber. Is pdidit arma: & deſeruit locũ virtutis q feſtinat ſemp in augẽda re: & obruit̃. i. imergit̃ re. hoc eſt ĩfamis et vitiorũ ſeruus eſt: ſicut deſertor & ab iector armor⁊ ſuor⁊ in bello. Vẽdere cũ poſſis &c. ſenſus eſt. Qui ĩ bello aliquẽ capiũt ius hñt occidẽdi & ſeruãdi: eum aũt ſeruãt quẽ ſibi vtilẽ ſperãt fore. vñ a ſeruando ſeruus appellatus eſt. Et eo modo dicit poeta p amarã irriſionẽ: nõ

Tu nihil admittes in te: formidine pœnę.
Si ſpes fallendi: miſcebis ſacra profanis:
Nam de mille fabę modiis cũ ſurripis vnum
Damnũ eſt: nõ facinus mihi pacto leni⁹ iſto.
Vir bonus: oẽ forũ quẽ ſpectat & oẽ tribunal
Quandocũq; deos vel porco vel boue placat:
Iane pater clare dixit: cum dixit apollo.
Labra mouet metuẽs audiri pulchra lauerna
Da mihi fallere: da ſanctum iuſtumq; videri:
Noctem peccatis & fraudibus obiice nubem.
Quo melior ſeruo: quo liberior ſit auarus
In triuiis fixum cum ſe demittit ob aſſem:
Nõ video, nã qui cupiet: metuet quoq;: porro
Qui metuẽs viuit, liber mihi non erit vnq̃.
Perdidit arma locum virtutis deſeruit: qui
Semper in augenda feſtinat: & obruitur re.
Vendere cum poſſis captiuum occidere noli.
Seruiet vtiliter: ſeu paſcat durus: aretq;
Nauiget: ac mediis hyemet mercator ĩ vndis
Annonę profit: portet frumenta penuſq;.
Vir bonus & ſapiens audebit dicere pẽtheu:
Rector thebarũ quid me perferre patiq;
Indignũ coges? adimã bona nempe pecus, rẽ.
Lectos argẽtũ? tollas licet. & manicis &
Compedibus ſęuo te ſub cuſtode tenebo.
Ipſe deus ſimulatq; volam: me ſoluet: opinor:
Hoc ſentit: moriar: mors vltima linea rerũ ẽ.

Lauerna

debemus occidere auarũ q ſeru⁹ eſt auaricię: qa vtiliter ſeruiet. Ordo igit̃ eſt. Noli occidere capti uum cũ tu poſſis vẽdere: ipe tibi ſeruiet vtilit̃ exñs dur⁹. i. robuſt⁹ & cõſtãs ſeu paſcat. i. paſtor ſit pecudis: & aret: nauiget ac ipe mercator hyemet. i. hyemẽ trãſigat ĩ mediis vndis: ipſe p ſit anno

nę & portet frumēta & penus. i. faciat vt dicūt puisionē oīm ad victū necessarioꝝ. Et qa id facit ab auaricia ipulsus: certū est q̄ nō sit liber: qa liber neminē timet: qđ ꝓbat exēplo dicēs. Vir bonus ac sapiēs audebit dicere. o pētheu rector thebarū: qd indignū coges me pferre & pati. rñdet pētheus. adimā bona. addit vir bon⁹. q. d. q̄ bona (nō eni bona animi amittēda sūt) nēpe. i. nōne adimes pec⁹ & rē sup. reliquā. s. lectos argētū: tollas. i. auferas: licet. i. pmittī tibi a me. addit pē. et tenebo te vinctū subsequo custode: manicis. i. vinculis manuū: & cōpedib⁹. i. cathenis pedum. rñdet vir bon⁹. ipe de⁹ soluet me: sil' atq; volā. i. vt pmū volā. hoc ē pdurabo donec de⁹ euocarit me ex carcere mortis huius. nec pri⁹ desinā fortiter viuere: q̄ deus euocauerit me: & ita simul solūet me deus: qa non prius volam liberari q̄ soluar. Ego opinor inquit poeta hoc sentit vir bon⁹ videlicet moriar: quia nō pōt homo cogi nisi mori. mors aūt pctm̄ nō est: & ita nemo iuitus peccat: mors est vltima linea rerū. s. trāsitoriarū plura in prio siluarū nostrarū de hoc loco diximus.

Argumentum decimęoctauę epistolę primi libri.

In decima octaua rege & rebus docet vti.

Ordo est. Poeta docet: lolliū scęuam vti rege. i. quō amicitia regū & aliorū maiorū vti debeat: & rebus. i. quo modo rebus decenter vtat: an aristippi an diogenis more.

Ad Scęuam. Epistola. xviii.

Quamuis scęua satis per te tibi consulis
& scis
Quo tādē pacto deceat maioríb⁹ vti:
Disce docēdus adhuc: qd censet amicul⁹ vt si
Cęc⁹ iter mōstrare velit: tamen aspice si quid
Et nos quod cures propriū fecisse loquamur.
Si te grata quies & primā somn⁹ in horam
Delectat: si te puluis strepitusq; rotarum:
Si lędet caupona. ferentinum ire iubebo.
Nā neq; diuitibus contingūt gaudia solis
Nec vixit male: qui natus morienq; fefellit:
Si prodesse tuis pauloq; benignius ipsum
Te tractare voles accedes siccus ad vnctum.
Si pranderet holus patienter regibus vti
Nollet aristippus. si sciret regibus vti
Fastidiret holus: qui me notat. vtrius horum
Verba probes: & facta: doce vel iunior audi:
Cur sit aristippi potior sententia. nāq;
Mordacem cynicū sic illudebat: vt aiunt:
Scurror egoipse mihi populo tu: recti⁹ hoc &
Splēdidi⁹ mīto ē. equus vt me portet. alat rex
Officium facio tu poscis vilia: verum es
Dante minor q̄uis te fers nullius egentem.

Quamuis scęua. Hac epla diserti-
sima collegit p̄cepta vitę q̄ mi-
sit ad lolliū scęuā equitē roma-
nū. Hortat aūt ab initio eum quō amici-
tię maiorū obsequi debeat. Verū qa scę-
ua rñdere posset se nolle cui q̄ inseruire:
plurisq; facere quietem vitę solitarię q̄
strepitū regalis fortunę: Ideo pōt poe-
ta distictionē dicēs. Si te grata qes &c.
Hoc ē si qetē amas & strepitū ac clamo-
rem deuitas desere romā & pete ferenti-
nū aut sil'e oppidū desertū illicq; qete
& beate viue: qđ facere possis: qa etiam
paupibus sunt sua gaudia: si videlicet
sua sorte cōtenti viuūt: minusq; nosci &
videri cupiūt. Sin ꝓdesse malit amicis
& necessarijs suis & molli⁹ viuere in do-
mib⁹ regū. i. diuitū: accedat sicc⁹ ad vn-
ctū. i. illi inseruiat & morē gerat vsque-
adeo patiēter: vt dū ille vnct⁹. i. vnguē-
to delibut⁹ balnea ītrat⁹ & postmodū
potur⁹ est: ipse sit sicc⁹. i. aut nō potus
vt illi meli⁹ obsequat: aut nō vnct⁹: ne
ex ęmulatione illi stomachum moueat.
Quocirca q̄ sibi dūtaxat viuere velit &
pauptatē si paup sit patiēter ferre: non
op⁹ hēret diuitib⁹ obseq: sicut nec dio-
genes cinic⁹ alexandro magno īseruire
voluit: carpēs subīde eā ob rē Aristip-
pū ac dicēs Si prāderet hol⁹. hoc est si
aristipp⁹ posset sobrie viuere & herbis
vesci: nollet regi īseruire. Verū Aristip
p⁹ illi rñdit si diogenes sciret vti regib⁹
id ē si nō eēt tā inept⁹ q̄ ab oīb⁹ aspneē
fastidiret hol⁹. i. nollet sp holere vesci
& sordide viuere. disqrit autem poeta
vtri⁹ sentētia potior sit: an diogenis q̄
iudicauit hoiem nulli debere īseruire: &
poti⁹ herbis & aqua vesci q̄ ex obseqo

Aristipp⁹

lautius viuere: an vero aristippi: q censuit ob lautiorē vitā habēdā morem esse gerendum diuitibus. Et ꝯcludit pro aristippo. faciēs qđ ī pria epla ꝓmiserat Nūc in aristippi furti ꝓcepta relabor Fuit aut aristippus ꝑs cireneus & socratis discipul⁹ q prim⁹ ex socratica doctrina quęstū fecit: Habuitq; igeniū ad oīa facile & patū: laudauit aūt voluptatē ob quā in eū scripsit plato: & diogenes canē regiū appellauit. Ordo est. O sceua q̄is scis & cōsulis tibi satis ꝑ te: quo pacto. i. quō deceat te tādē vti maiorib⁹. i. pricipib⁹ viris quotū amicitiā tibi cōciliasti: tñ disce adhuc docēdus: quid amiculus. i. pu⁹ & modic⁹ amicus tuus (intellīgit aūt se poeta) censet sup. faciēdū: vt. i. ita vt si cęcus velit monstrare iter: tñ aspice si &. i. etiam nos loquamur qd. i. aliqd: qđ cures. i. velis: fecisse ꝓpriū. i. tuum ipius. i. ascribere inuentis tuis. Si grata ques & somnus in. i. vsq; ad primam horam. scilicet lucis (quia videt tunc itali primā horā posuisse q̄ prima est lucis) si puluis & strepitus rotarū lędet. i offendet te: & si caupona. i. domus in q̄ vinū & cibus vēdit lędet te: ego iubeo te ire ferentinū. i. ad illud oppidū in thuscia mediterranea ad viā latinā: qđ desertū tūc erat. Nā neq; gaudia cōtigūt solis diuitibus. i. nō min⁹ btūs eris si securis in solitudine vixeris: q̄ si cū pturbatiōe in medio diuitū: nec is vixit male: q fefellit. s. sciam hoīm: natus & moriēs. i. nō iō qs male vixit: qa ignot⁹ pōt eni ignot⁹ etiā in desertobñ viuere. Si voles ꝓdesse tuis. s. necessariis & amicis: & tractare te ipm paulo benigni⁹. i. īdulgentius: tu accedes siccus. i. adhuc ieiunus aut minime vnctus: ad vnctū. i. vnguēto delibutū vt illi melius inseruias nec inuidiā excites ęmulatione tua. Dixit sup. quīdā annulus vt diogenes: aristippo epicureo: si aristipp⁹ prāderet patiēter. i. cū patiētia egestatis: hol⁹. i. quāuis herbā in orto nascētē vict⁹ gīa: ipe nollet vti regibus. Ad qđ aristi. Si is q notat. i. carpit me scilicet diogenes aut antistenus: sciret vti regibus: ipe fastidiret. i. aspnaret holus. doce vtri⁹. i. (si sic dicere liceat) cui⁹ horū duorū verba & facta tu ꝓbes. i. approbes: vel tu minor audi: cur sentētia aristippi sit potior: nā ipe eludebat cinicū. i. pḃm caninū. s. diogenem: sic vt aūt: sup. fere oēs. ego ipe scurror. i. scurrā ago: mihi. i. ad vtilitatē meā: quia voluptuose & lęte viuo: tu sup. scurraris ppt⁹. i. excitas risum ppt⁹ tua ꝓfessione: & ita scurrā agis ad voluptatē ppt⁹: h⁹. s. qa facio officiū vt equus portet me & rex alat me: est rectius & splēdidius multo. tu poscis vilia. verū tu es minor. i. īferior dante. i. eo qui tibi dat: q̄is fers te. i. ostentas & prefers nulli⁹ egētē. Ois color sup. vestiū: & ois status & res: decuit aristippū: tētantē maiora & ęquū. i. indifferētē fere ꝑsentibus. i. rebus habitis: cōtra. i. ecōtrario: ego mirabor: si eū sup. quē patiētia velat duplici pāno. i. diogenē cynicū: via vitę cōuersa. i. mutata: decebit quasi dicat puto q; nō. Alter. s. aristippus nō expectabit purpureū amictū. i. licet nō habeat nō minus tñ incedet: sed vadet īdutus: qdlibet. i. quoduis tegumētū: p loca celeberrima. i. p media conuenticula hoīm & feret nō incōcinn⁹ id est cōcinnus & congruus: vtrāq; psonā: tam viliter q̄ preciose vestiti. alter. s. cynicus vitabit chlamydē textā myleti. i. purpureā: & ex optima lana: qa scdm Virg. mylesia vellera nimphę carpebant. peius. i. magis anxie: cane & angue (qa creditur purpureus color canibus & anguibus ī uisus vel sensus ē vitabit diligentius cane & angue. i. nō q̄ canis & anguis sup. vitāt: sed q̄ canē et anguē vitaret) & ipe morietur frigore: & si nō rettuleris pannū. i. vestimētū solitū (historiā narrat acro dicēs. Aiūt Aristippū inuitato diogene ad balneas dedisse opam vt prius egrederet. ipsiusq; palliū induisse illicq; purpureū reliquisse) qđ diogenes cū induere noluisset suū repetēs: tūc aristippus increpuit cynicū famę seruiētē q algere mallet q̄ cōspici ī veste purpurea ipe referret sine. i. pmitte vt sup. viuat iept⁹. Gerere. i. recte gubnare res & oīdere ciuib⁹ hostes captos sup. a se. attīgit solīū. i. thronū & gl'am iouis: & tētat. i. cōatur cęlestia. q. d. q aut ꝑuata aut publica bñ gerit deorū gloriam meretur: & nō vltima laus. q. d. ꝓxima ad deos est placuisse principib⁹ viris.

Omnis aristippū decuit color: & stat⁹ & res:
Tentantē maiora fere prędentibus ęquum.
Contra: quem duplici panno patientia velat:
Mirabor vitę via si conuersa decebit.
Alter purpureū non expectabit amictum.
Quidlibet indutus celeberria per loca vadet
Personāq; feret non inconcinnus vtrāq;.
Alter myleti textam cane peius & angue
Vitabit chlamydem: morietur frigore: si non
Rettuleris pannū referet: sine viuat ineptus
Res gerere & captos ostēdere ciuibus hostes
Attingit solium iouis: & cęlestia tentat.
Principibus placuisse viris nō vltima laus est.

Nec cuiuis homini contingit adire corinthū
Sedit qui timuit ne non succederet.esto.
Quid qui peruenit fecit ne viriliter? atqui
Hic est aut nusq̄ qđ q̄rimus.hic on⁹ horret
Vt paruis animis & paruo corpore maius.
Hic subit & perfert.aut virt⁹ nomē ĩane est:
Aut decus ac p̄cium recte petit experiēs vir.
Coram rege suo de paupertate tacentes
Plus poscēte ferent.distat sumas ne pudēter
An rapias.atqui rerū caput hoc erat hic fons:
Indotata mihi soror est:paupercula mater.
Et fundus nec vendibilis:nec pascere firmus:
Qui dicit.clamat:victum date.succinit alter
Et mihi diuiduo findetur munere quadra.
Sed tacitus pasci si posset coruus haberet
Plus dapis:& rixę multo minus inuidięq;

Nec cuiuis homini. Quia dixit summā esse laudē principib⁹ placere: docet adagio & dquerbio veteri ei⁹rei difficultatē:oīa siquidē magna laude digna difficilia sūt. dicēs Nec cuiuis homini. Cuius sensus est. Sicut(vt ĩ querbio ē) nō cuiuis datū est adire corinthū:ita nec cuiuis cōtingit pricipib⁹ placere. Hoc deuerbiū Acron ad pñtē locū applicās dicit Cū multi corinthū nauigantes lai- Lais.
dis amore tenerētur: Aristippus hac fa- Corinthia
ma illo pductus ad laidē nō amore eius deuinct⁹ est. q cū prę se ferret q̄ nō eēt capt⁹ vt cęteri: qm̄ dictū est q̄ meretricem habuisset:ille rñdit:habui sed non habeo:aut habui nō habitus sum. Aul⁹ tñ gelli⁹ noctiū articarū lib. prio. Dicit nō Aristippo sed demostheni oratoriac cidisse vt corinthi ad laidē meretricē diuertisset:cūq̄ missa dextera ĩ pect⁹ illius quęsisset quāti h° illaq̄ rñdisset: mille nūmū:scite adiecit.Nō tāti emo pœnitere:sciens quia oīs aīa tristat post coitū. vtcūq̄ est ex caritate meretricis illius et cęteris sumptibus corinthi faciūdis natū est deuerbiū. Nō cuiuis ē adire corin- Corinthus
thum. Est aūt vrbs achaię in isthmo q est in medio maris ionij & ęgei cōstructa vñ bimaris dicit. fuit aūt varie appellata. Nam primū Cercyra. Deinde Ephyra ab ephyre nympha vt scribit pausanias postea corinthus a corintho iouis filio aut vt alij scribūt orestis filio a quo fuerat repata:deinde ab occupatoribus batteis dicta:a quorū factione Tarquini⁹ &demarathus domo electi sunt authore dionysio halycarnasseo Postmodū aūt fuit ab romanis deleta q̄ visa est ad bellū cōtra romanos gerendum opportuna. Vnde dolet ciceroni eā deletā esse in primo officiorū. In eius aūt cōflagratione quia cōmixtio auri:argenti &c. ęteroꝝ metalloꝝ facta est:inuētū est nouū genus ęris in summo p̄cio habitū qđ Aes corin-
ęs corinthiū dictū est Fuit p̄terea rursus instaurata. Sed ad ordinē diuertēdum est: q eo difficilior est q̄ allegoricos loqtur. Nā sensus est. fateor quidē magnę laudis eē pricipibus placuisse viris:nec cōtingit. i. datur cuiuis. i. cuilibet homini adire corinthū. i. obtinere cū cōmodo suo gratiam principū:& ideo is q timuit ne nō succederet. i. q̄ incassum conaret: sedit. i. desedit & ociosus cessauit. Esto. i. concedat inquit sęua aut poeta: quid sup. facit:aut quid dices de eo qui p̄uenit. s. ad intentum:hoc est in gratiā principū:fecit ne viriliter? Respondet. At qui. i. sed quō id quęris:aut certe:hic. i. in hoc. s. in pueniſſe est quod quęrimus aut nusq̄. Sunt autē diuersa genera hoīm. qa hic. i. quis videlicet q sedet:horret. i. exhorret & timet on⁹: vt. i. vtpote aut tanq̄ mai⁹ puis aīs. vt pusillanimis cōtingit & corpe puo vt ei quē vires deficiūt: hic. i. ali⁹ q puenit videlicet subit. s. on⁹. i. audet & ita animū habet:& pfert. & ita vires hēt. Et siqs dicat si on⁹ maius ē q̄ vt a me pferat. i. si res difficilior q̄ vt a me geratur nūquid ideo vitupabor? Rñdet poeta. Aut virt⁹ est nomē inane. i. nulli cōtingēs:aut vir experiēs. i. piculū faciēs & pro virili sua moliens:petit recte. i. iuste & merito dec⁹ & p̄ciū. i. mercedē. hoc ē dign⁹ est laude & mercede etiā si nō queat pficere qđ molit ĩ re laudāda. Deinde tradit p̄cepta recte cū regib⁹. i. diuitib⁹ viuēdi dicēs Tacētes de pauptate. s. sua. i. verecūdi & modesti corā rege suo:ferēt. sup. ab eo:pl⁹ poscēte id ē q̄ is q assidue poscit. distat ne. i. nihil ne ītersit ne pro an: sumas pudēter. i. cū pudore:an rapias scilicet auide aut violenter. q. d. plurimum. Atqui. i. sed certe hoc. s. pudēter viuere & petere erat caput rerum & hic erat fons rerum. i. p̄cipuum est in domo diuitum. Nam is qui dicit regi suo. Soror est mihi indotata. i. sine dote. mater est mihi paupercula et fundus est mihi nec vendibilis nec firmus. i. satis validus. pascere. i. vt pascat eas. qui inquam hoc dicit. clamat. i. apte pro

nũciat:hoc ẽ tm̃ est ac si clamet:date.s.sorori & matri victũ. Alter.s.etiã ipudẽs : succinit. i.clãculũ & in aurẽ canit:quadra.i.frustũ panis quadratę figurę sup qđ obsoniũ ponit & incidit vñ incisoriũ dicũt:findeť.i. findẽdo cõdiuideť mihi mũere diuiduo.i.cõdiuiso cũ collega meo. Sed si coruus posset.i.sciret paci tacitus.i.sine garrit⁹:ipe haberet plus dapis.i.escę:& multo min⁹ rixę & iuidię. Coruus eni dũ cadauer aut aliud gen⁹ escę inuenit voce rauca alias aues ad p̃dã vocat:cũ qbus aut p̃da cõdiuidẽda est aut certã dũ : sic aũt faciũt q cũ a diuite munus acceperũt illud cõtamulis aut collegis suis ostẽtant:& ita cogunt cõdiuidere illis aut iuidię subesse. Est ergo puerbialiť dictũ & ex apologis sumptũ

Brundusium comes. Ostendit exemplo q̃ ingratum sit diuitibus habere familiares queruloſos & sine causa querẽtes ac petentes semp aliquid. q̃q illud eis inutile sit. Nam sic & amicũ amittũt et fidẽ. Vnde dicit Siquis comes duct⁹ fuerit ab amico diuite brundusium sicut horatius se ductum docet in satyra Egressum magna &c. Aut surrentum. et in via aut in hospitijs queritur de salebris.i.asperitate viarum. Sunt enim salebrę a saltu dictę scdm nonium inę qualitates & asperitates viarum p quas currus aut equus aut homo dum transire vult salire cogitur:vnde sumpta metaphora cicero orationem asperam & incõcinnam salebrosam vocat. vnde secũdo de finibus bonorum & malorum inquit. Hic si diffinire:si diuidere potuisset:si loquendi vim si deniq; consuetudinem verborum teneret:nunq̃ in tantas salebras recidisset. Et libro.v. Venit ad extremum: heret in salebra. Et de oratore. Alter enim sine vllis salebris quasi sedatus amnis fluxit. Aut conqueritur de frigore aut imbribus.aut plorat cistam quam secum vexerat aut domi dereliquerat fractam:aut viatica furto sublata.imitatus est in hoc meretrices semper querentes aut cathellam aut piscelidem raptã vt in truculento plauti ẽ videre. Est autem periscelis fœminale.ornamenti genus quod inter cętera ornamenta mulierum ponitur ęsaię.iij.grece dicitur περι σκελισα περι quod cum accusatiuo significat circum vel circa:et σκελος quod est crus aut brachiũ:quasi ornamentum circum crus aut brachium.nec scribendum in perichelis sed periscelis.hic autem latine declinatur. Planus autem hic proprium est scurrę seu sicophantę & non adiectiuum: quia tunc primã producit vt adnotauit beroaldus. Is autem sępe finxerat sibi crus fractum.vnde a multis pietate motis in currũ sublatus quo voluit vectus est:& demissus cũ risu illusit illis a quib⁹ beneficiũ acceperat:qua re nota postmodum cum illi crus reuera fractum esset frustra auxilium implorauit. Similem fabulam recitat ęsopus de pastoribus qui sępe lupum inclamantes agricolantes frustra aduocarunt:qui decepti cum lupus reuera in pecus irruisset: vocati non aderant. Vnde dici solet:eam esse mendacis mercedem:vt quum vera dicat ei non credatur. Sed ordinem ponamus qui talis est. Familiaris sup.diuitis ductus comes id est vt comitetur brundusium aut surrentum amœnum id est ad ea oppida italię amœna:qui queritur id est deflet salebras id est asperitatem viarum & saltus vehiculi:& frigus acerbum id est acre:& imbres id est pluuias vehementer imbuentes:& cistam:quam in curru habebat aut domi dereliquerat fractam:& plorat viatica id est pecunias ad vię onera subducta id est furtim sublata:refert id est repręsentat & in memoriam reducit:acumina id est subtilia vaframenta & calliditates:meretricis nota id est iam cognita meretricis dicit flentis sępe cathellam id est paruam cathenam auream aut argenteam quam in collo habent:raptam sibi:flentis etiam sępe periscelidem id est fœminale aut brachiorum ornamentũ:raptã sibi:ita sup.vti.i.vt nulla fides.i.credulitas adsit mox.i.paulo post veris dãnis & veris doloribꝰ. Nec sup.aliqs irrisus semel.i.cũ risu deceptꝰ a plano scurra & sicophãta curat attollere.s.in currũ suũ:triuiis.i.in triuiis.i.viis publicis quo tres vię cõueniũt:planũ sicophãtam illũ:fracto crure.i.vbi illi crus reuera fractũ ẽ qđ sępe simularat:licet plurima lachryma maritũ isidis:sctm̃.i.religiose obseruatũ:dicat credite.s.nũc mihi qa nõ ludo.i.illudo.aut ludũ nõ

Salebrę

Salebrosa oratio

Periscelis

Planus

B.ũdusiũ comes aut surrẽtũ ductꝰ amœnũ
Qui queritᵉ salebras & acerbũ frigꝰ & imbres
Et ciſtam fractam & ſubducta viatica plorat:
Nota refert meretricis acumia: ſępe cathellã:
Sępe periſcelidem raptã ſibi flentis:vti mox
Nulla fides dãnis veriſq; doloribus adſit:
Nec ſemel irriſus triuiis attollere curat
Fracto crure planũ:licet illi plurima manet
Lachryma.per ſanctum iuratus dicat oſirim.
Credite,non ludo crudeles tollite claudum
Quęre peregrinũ vicinia rauca reclamat.

ago sed serio loquor: & dicat cū illi abierīt: o crudeles tollite me claudū. i. fracto crure: quia vicinia. i. mltitudo vicinoꝝ (Hoc enī significat vicinia: cū vicinitas sit ꝓpīqtas eorū) rauca. s. ex fre quēti clamore in eū deceptorē facto: reclamat o plane: q̄re pegrinū. i. externū q te non norit vt te tollat: qa nos a te decepti te nō tollem⁹. Et ita vult neminē debere petere cui⁹ nō egeat: nec fīare indigētiā priusq̄ opus sit. Vicinia. Vicinitas

Argumentum. xix. epl̄ę primi libri.

In decimanona docet officium probitatis.

Ordo est. Poeta sup. d ocet ī decimanona epl̄a primi libri: officiū ꝓbitatis.

Ad Lollium. Epistola. xix.

SI bene te nouī metues liberrime lolli
Scurrātis speciē p̄bere ꝓfessus amicū
Vt matrona meretrici dispar erit: atq̄
Discolor infido scurrę distabit amicus.
Est huic diuersum vitio, vitium prope maius:
Asperitas agrestis & inconcinna grauisq̄:
Quę se cōmendat tonsa cute: dentibus atris:
Dum vult libertas mera dici veraq̄ virtus.
Virtus est medium vitiorum vtrinq̄ redactū
Alter in obsequium plus ęquo pron⁹: & imi
Derisor lecti, sic nutum diuitis horret
Sic iterat voces & verba cadentia tollit:
Vt puerū scęuo credas dictata magistro
Reddere: vel partes mīmū tractare secūdas.
Alter rixatur de lana sępe caprina.
Propugnat nugis armatus: scilicet vt non
Sit mihi prima fides: & vere qđ placet: vt nō
Acriter elatrem: preciū ętas altera sordet
Ambigitur: qd enī? castor sciat an docilis pl⁹:
Brundusiū numici melius via ducat an appi:
Quē dānosa venus: quē pręceps, alea nudat:
Gloria quem supra vires & vestit & vngit:
Quē tenet argenti sitis importuna famesq̄:
Quē paupertatis pudor & fuga diues amicus
Sępe decē vitiis instructior odit: & horret:
Aut si non odit, regit ac veluti pia mater
Plus q̄ se sapere: & virtutibus esse priorem
Vult. & ait prope vera, mihi contendere noli.
Stultitiam patiuntur opes: tibi paruula res ē.

SI bn̄. Ordo ē. O lolli liberrime si ego bn̄ nouī te: tu ꝓfess⁹ amī cū: metues p̄bere spēm scurran tis. i. scurriliter agētis. Vt. i. quēadmo dū mīona erit dispar atq̄ discolor mere trici: ita sup. amic⁹ distabit scurrę īfido id ē a scurra īfido. Est vitiū diuersum. i. distinctū huic vitio. i. ab hoc vitio scur rilitatis: ꝓpe. i. q̄si mai⁹. videlicet aspe ritas agrestis: & icōcīna q̄ ꝓ et grauis. i. seuera & molesta q̄ cōmēdat. i. cōmēda tā facit: se cute tonsa: & atris dētib⁹: dū vult dici mera lib̄tas: & vera virt⁹. Virt⁹ aūt ē mediū vitioꝝ: redactū vtrinq̄. i. ab vtroq̄ extremoꝝ. Alter ē ꝓnus. i. in clinat⁹ in officiū: pl⁹ ęquo. i. pl⁹ q̄ ęquū aut iustū est: & derisor imi lecti. i. eoꝝ q in cōuiuijs sedēt in imo lecto. i. ad infi mā tabulā: sic horret. i. cū horrore ob seruat nutū dītis: sic iterat. i. repetit vo ces: sic tollit. i. extollit verba cadētia vt credas puerū reddere dictata: sęuo. i. rī gido magīo. vl̄ vt credas mīmū. i. mini mas ꝑtes agere solitū. tractare. i. attēta re secūdas ꝑtes. Alt rixat sępe de lana capna. i. agit cū amico cōtrouersiā & ri xam de re friuola. vtpote an capręvill̄ an pilis an lana tegi dicāt. & ꝓpugnat .i. resistit dictis amici armat⁹ nugis. i. reb⁹ friuolis. dicēs sup. scilicet (q̄d iro nice aut cū indignatiōe loq̄ntis ē). i. sci re licet: altera ętas sordet p̄ciū. i. nollē accepisse alterā ętatē ꝓ p̄mio vt non sit mihi p̄ma fides & vt nō elatrē acriter qđ placeat vere. Ambigit. i. dubitat Quid ei. h° ē qd dubitat an castor pl⁹ sciat an docilis. i. vter illorū gladiatorū pītior sit. An via numici. i. quā numici⁹ stra uit. meli⁹ ducat brūdusiū. an via appi. i. appij. Amic⁹ dīues odit & horret sup. eū quē ven⁹. i. luxuria (nā ven⁹ ī tessera lucrosa ē) dānosa nudat & quē alea. i. lu dus aleę: p̄ceps. i. subit⁹ nudat: quē gla id ē cupido gl̄ię vestit & vngit supra vi res: quē sitis & fames īportuna argēti te net. i. irretit: & quē fuga & pudor paup tatis tenet. odit inquā exīs sępe instru ctior decē vitijs: aut si nō odit: regit. i.

vult eē cēsor ei⁹: & vult ip̄m sape pl⁹ q̄ se: veluti pia mater vult sup. filiū plus sape q̄ se: & vult illū eē priorē virtutib⁹ et ait ꝓpe. i. quasi vera. qa parū interest quin ita sit. noli cōtēdere mihi. i. mecū. (Verba enī certamē cōcernētia regūt da tiuū resolubilē in abltm̄: nec staret vers⁹ si legas mecū) opes patiūtur stultitiā. i. possum facere stultitiā: qa opulēt⁹ sum: nec mihi id vitio est: tibi est res puula: toga arcta. i. stricta & modica decet comitē. i. familiarē cōcomitātē: desine certare mecū. i. noli ęmulari si vides me pompose vestitū. Eutrapelus ille diues & versipellis & aīm versatilē hn̄s: dabat vestimēta p̄ciosa cuicūq; volebat nocere. i. nocumētū inferre. Enī pro qa btūs. i. is q ī illis vestib⁹ se btm̄ putat sumet noua cōsilia. i. noua īstituta viuēdi: cū pulchris tunicis: & sumet spes sup. nouas: dormiet: in. i. vsq; ad lucē: & postponet honestū officiū: scorto. i. meretrici: & pascet. i. ad vsurā nutriet & augm̄tabit cū dāno suo: alienos nūmos. Ad imū. i. ad extremū vitę: erit Thrax. i. gladiator: aut aget mercede. i. ꝓ p̄cio laboris sui fact⁹ mercenari⁹: caballū. i. equū aut iumētū: holitoris. i. venditoris: holerū. i. cōsumptis suis erit vilissimus minister.

Arcta decet sanū comitem toga. desine mecū
Certare: eutrapelus cuicūq; nocere volebat:
Vestimenta dabat preciosa: beatus enī iam
Cū pulchris tunicis sumet noua cōsilia: & spes
Dormiet in lucem: scorto postponet honestū
Officiū. nummos alienos pascet: ad imum
Thrax erit aut holitoris aget mercede caballū

Arcanū &c. Aliud p̄ceptū bonū. Ordo est. Neq; tu scrutaberis. i. rimaberis: inquires vnq̄ arcanū. i. secretū vllius: & tu teges. i. celabis: arcanū sup. cōmissū id est reuelatū: tibi. i. fidei tuę: teges. in quā tort⁹. i. q̄uis tort⁹. & vino. s. ꝑ potū sicut ī arte dictū ē. Reges dicūt̄ m̄ltis vrgere culullis. Et torq̄re mero &c. Et ira. qa ira furor breuis est. aut ira. i. minis irati ī te. Nec tu laudabis tua: nec reprēdes aliena: nec pāges. i. cōficies poemata: cū ille. s. amic⁹ tu⁹ volet venari. i. venatiōi insistere. Nā gr̄a fr̄m gemīoꝝ s. amphionis atq; zeti: filioꝝ antipę ex ioue: dissiluit. i. dispsa est sic. i. ꝑ cōtrarietatē studioꝝ: donec lyra suspecta. i. odio habita cōticuit seuero. s. amphiōi

Amphion

Amphion putat̄ cessisse fratnis morib⁹ tu cede. i. da locū: lenib⁹. i. placidis īpijs amici potētis. & quotiēs amic⁹ potens: educet ī agros iumēta onerata plagis. i. venatoꝝ retibus ętholijs. i. q̄lib⁹ aper ī ętholia capt⁹ dr̄: & quotiēs educet canes sup. venaticos tu surge. & depone senium. i. seueritatē senilē camœnę īhūanę: q̄ eēt īhūana si vetaret amico obseq: vt tu cęnes parit̄ cū eo: pulmēta. i. pulposa obsonia: hoc ē carnes venatitias: empta. i. cōpata laborib⁹. s. venādi vtriq; cōibus: qđ sup. ē opus solēne romanis viris: & vtile famę: & vitę & mēbris ne s. torpeāt: p̄sertim cū tu valeas & possis supare vl̄ canē cursu: vl̄ aprū virib⁹ adde ad has dotes tuas: ꝙ nō est q tractet speciosi⁹. i. decēti⁹ arma virilia: vt venabula & arcus. Tu scis quo clamore coronę. i. fauore circūsidētiū in morē coro-

Arcanū neq; tu scrutaberis vllius vnq̄
Cōmissumq; teges: & vino tortus & ira.
Nec tua laudabis studia aut aliena reprendes
Nec cum venari volet ille: poemata panges.
Gratia sic fratrum geminorū amphionis: atq;
Zeti dissiluit: donec suspecta seuero
Conticuit lyra: fraternis cessisse putatur
Moribus amphion. tu cede potentis amici
Lenibus imperiis: quotiensq; educet in agros
Aetholiis onerata plagis iumenta canesq;
Surge & inhumanę senium depone camœnę:
Cęnes vt pariter pulmēta laboribus empta
Romanis solenne viris opus vtile famę
Vitęq; & membris: pręsertim cum valeas: &
Vel cursu superare canē vel viribus aprum
Possis: adde virilia ꝙ speciosius arma.
Non est qui tractet: scis quo clamore coronę
Pręlia sustineas campestria: deniq; sęuam
Militiam puer & cantabrica bella tulisti
Sub duce qui templis parthorū signa refixit.
Nunc & si quid abest italis adiudicat armis
Ac nec te retrahas: & inexcusabilis absis
Quis nil extra numerum fecisse modūq;
Curas: interdum nugaris rure paterno:
Partitur lintres exercitus: actia pugna

Te duce per pueros hostili more refertur.
Aduersarius est frater:lacus adria:donec
Alterutrum velox victoria fronde coronet.
Consentire suis studiis qui crediderit te
Fautor vtroq; tuum laudabit pollice ludum.
Protinus vt moneam:siqd monitoris eges tu:
Quid de quoq; viro:& cui dicas sępe videto.
Percunctatorē fugito:nam garrulus idem est.
Nec retinent patulę commissa fideliter aures
Et semel emissum volat irreuocabile verbum
Non ancilla tuum iecur vlceret vlla:puer ve
Inter marmoreum venerandi limen amici
Ne dominus pueri pulchri carę ve puellę:
Munere te paruo beet:aut incōmodus angat.
Qualē cōmendes etiā atq; etiā aspice:ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur & quondā:nō dignū tradim9:ergo
Quē sua culpa premet decept9 omitte tueri:
Vt penitus notum:si tentet crimina serues
Tuterisq; tuo fidentem pręsidio:qui
Dente theonino cū circūroditur:en quid
Ad te post paulo ventura pericula sentis?
Nam tua res agitur paries cū ꝓximus ardet:
Et neglecta solent incendia sumere vires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici
Expertus metuit:tu dū tua nauis in alto est
Hoc age:ne mutata retrorsum te ferat aura.
Oderunt hilarem tristes:tristēq; iocosi:
Sedatum celeres:agilem gnauūq; remissi:
Potores bibuli media de nocte falerni:
Oderūt porrecta negantem pocula:quis
Nocturnos iures te formidare tepores
Deme supercilio nubem:plęrūq; modestus
Occupat obscuri speciē:taciturnus acerbi,

ne sustineas ꝓlia cāpestria.i.luctamia i cāpo martio. deniq; tu puer tulisti sęuā militiā:& pro.i.cātabrica bella: sub eo duce.s.tyberio q refixit.i.q̄ fixa erāt re soluere fecit & auferre: tēplis parthoꝝ: signa sup. romana q̄ crassus amiserat & qui dux adiudicat.i. vendicat & acqrit italis armis:si qd abest:nōdū.s. subiugatum. Ac ne retrahas te.s.ab exercitio militari: & absis inexcusabilis.i. nullā excusationē hns(q̄is nil curas.i.nō ideo dico q̄si cures feciſſe extra nūeꝝ & modū.i.mēsurā)tu nugaris.i. res leues vt simulachra pugnarū & nō veras pugnas tractas:int̄dū rure pīno: exercit9. id est mlt̄itudo iuuenū a te īstructoꝝ: ꝑtitur.i. ī cōtrarias ptes īstruit:lintres.i. leuia vehicula ad magnoꝝ sl̄itudinem Actia pugna.i.q̄ fuit iter augustū & antoniū apud actiū ꝓmontoriū: referr̄.i. rep̄sentat̄ te duce p pueros more hostili frater tuus ē aduersari9. i.agit vices aduersarij:lac9 pīno agro vicin9 est: adria id ē habet ptes adriatici maris donec victoria velox.i.subito adueniēs coronet alterutrū.i.aut te aut illū. Is q crediderit te cōsentire suis studijs.i. si august9 sciret q; hęc faceres ī cōsensum studiorū suoꝝ:ipe fautor laudabit tuū ludum vtroq; pollice.i.applaudens vtrāq; manū leuabit. Nec vellē sinecdochicos oīno dictū:nā pollice maxīe plausum significam9: vñ ē illud iuue. & verso pollice vulgi quēlibet occidūt populariť. Vt ego moneā teptin9.i.oīno si tu eges qd.i.ī aliq° monitoris videto.i.cōsiderato:qd & cui dicas de quoq;.i.vnoq° q; viro Fugito pcūctatorē.i.nouarū rerū indagatorē:nā idē ē garrul9.: qa dici solet q mlta ifert mlta effert: q mlta q̄rit:mlta denūciat. nec aures patulę.i.aſ sidue patētes ad q̄libet noua audiēda retinēt fidelit̄ cōmissa.i.credita fideī . Et verbū emissū semel volat irrūocabile qđ alibi dr̄. Nescit vox missa reuerti & apđ p̄bm. Quod semel dictū est amplī9 resumi nō pōt. Ancilla vlla aut puer:nō vlceret.i.fede vulneret iecur tu.i. caue ne capiaris amore ācillę aut pueri iter marmoreū limē.i.ī magnifica domo venerādi amici:qđ virgilio contigisse porphīrio hic atteſtat̄ dicēs q; ad virgiliū alludit cui alexandrū puerū pollio domin9 dono dedit. Idē dicit seruī9 ad illud formosū pastor choridō. Quia vero fedū ē

vulnus: dixit vlceret. Nō ergo vlceret iecur tuū: ne dñs pueri pulchri aut carę puellę beet.i.ditet & btm̄ faciat te quo mūere:aut ne ipe īcōmodu.i.nolēs tibi id cōmodi facere:angat.i.dolore cōstrī gat cor tuū. Qualē cōmēdes. Ponit alia p̄cepta summope attēdēda dicēs. Aspice.i.attēde cōsidera:q̄lē cōmēdes.i. alicui ꝓbes & laudes aut cōmēdatū facias: ne pct̄a aliena. s.ipi⁹ cōmēdati:incutiāt mox.i.paulo post tibi pudorē.i. rubor-rē. Nos īquit fallimur:& tradimus sup. amico aut viro bono:quondā.i. aliqn̄: nō dignū.i.īdignū. Ergo si ita euenerit tibi:omitte.i.desine tueri.i.ꝓtegeī & defendere eū quē sua.i.ei ꝓpria nō tua culpa p̄mit(hoc ē noli de vitio ei⁹ tuū face re:sed dices:credebā ꝓbū eē:si nō ē:ejce eū)vt.i.quēadmodū:serues.i.seruaī debeas q̄ pro et tuteris.i. tueri debeas notū penit⁹.i.oīno:q̄si pœne itus & i cute vñ Per. Ego te itus & in cute noui:tuteris g⁹ pēit⁹notū fidētē tuo p̄sidio.i.tuę ꝓtectiōi:q cū circūrodit.i.carpit. dente theonino.i.detractorio q̄lē theō habuit Cur aūt id facias oñdit dicēs. Enqd vī ecqd.i.nōne ī aliq⁹ sentis picula vētura

Inter cuncta leges & percūctabere doctos:
Qua ratione queas traducere leniter ęuum:
Nec te semper inops agitet vexetq; cupido.
Non pauor:& rerū mediocriter vtilium spes
Virtutem doctrina paret:natura ne donet.
Quid minuat curas:qd te tibi reddat amicum
Quid pure tranquillet:honos an dulce lucellū:
An secretum iter & fallentis semita vitę:
Me quotiens reficit gelidus digentia riuus.
Quē mandela bibit rugosus frigore pagus.
Quid sentire putas? quid credis amice p̄cari?
Sit mihi quod nūc ē:etiā min⁹:vt mihi viuā:
Quod supereſt ęui:si quid supereſſe volūt dii.
Spes bona librorū & prouisę frugis in annū
Copia,neu fluitem dubię spe pendul⁹ horę.
Sed satis est orare iouē:qui donat:& aufert
Det vitā det opes:ęquū mi aīm ipse parabo

paulo post ad te.q.d.debes sētire:nā tua res agit̄:cū pies ꝓxim⁹ardet. Et īcēdia neglecta solēt sumere vires:h⁹ ē si amic⁹ carpit̄ īmerit⁹nec defēdis eū:tu das occasionē etiā tui carpēdi:sicut si paries ꝓximi ardet:nec extīguis eū:īcēdia ad te pueniāt. Cultura.i.obseruātia & obsecutio & famulat⁹:amici potētis ē dulcis īexptis.i.ijs q nūq̄ piculū aut expimētū fecerūt:sed expt⁹ metuit: qa scit q̄ grauis & difficil̄ sit. Tu age h⁹:dū.i.q̄diu nauis tua est ī alto.i.medio marī vbi altū est: ne aura mutata ferat te retrorsum.i.ꝓspice nūc dū in gra potētis amici es ne eā subito amittas. hoc aūt facies si morigerari noris. Nā tristes.i.seueri:oderūt hilarē:& iocosi oderī tristē:celeres.i.agiles & p̄cipites ī ope suo:oderūt sedatos.i.lētos & tardos:remissi.i.segnes oderī agilē& gnauū.i. cito & mlta opantē:potores bibuli.i.bibaces de media nocte.i.statī post mediā noctē falerni.i. boni vini q̄le ē falernū:oderūt negātē pocula porrecta.i.recusātē bibere:q̄uis tu recusans iures te formidāī tepores nocturnos.i.vapores caput molestātes:aut febrē:aut qd obscœni⁹. deme.i. amoue supcilio nubē.i.seueritatē cōtracta & corrugata frōte:qa modest⁹.i.tēpate modū seruans occupat.i.sibi vsurpat plerūq;.i. plimū spēm.i.sil̄itudinē obscuri.i.ignobil̄ nescietis īt hoīes viuere sic nimia verecūdia rusticitatē arguit:& tacit̄n⁹ occupat plerūq; spēm acerbi. Int̄ cūcta.i.ī ter oīa vl̄ sup̄ oīa: q̄ factur⁹ es:leges doctos.i.scpta doctor⁹:& pcūtabere.i.īterrogab scietī gra: doctos adhuc.s.viuētes:q̄ rōe.i.q⁹ pacto q⁹ mō q̄as.i.vacas:traducet lenit.i.trāqlle:ęuū.i. tps vitę tuę. Nec cupido.i.auaricia:īops.i.q̄ inopē facit(qa sp auar⁹eget)agitet aut vexet te sp. Nō pauor.i.formido.nec spes re⁹vtiliū mediocrit:cuiusmōi sūt bōa fortunę vexet te. Et tu pcūcta bere doctos:an sup.doctrīa.i.eruditio & scia:pet.i.generet virtutē p laborē:ne pan:nā donet.i. gratis & sine labore cōferat. Itē qd.i.q̄ res:minuat.i.diminuat curas.i.sollicitudīes:& qd.i.q̄ res reddat te amicū.i.cōsētiētē tibi & cōcordē sine īmorsu cōscię.qd.i.q̄ res trāqllet.i.trāqllū faciat: an sup.honos.i.adeptio honor⁹ & dignitatū:an lucellū dulce.i.dulcis acqsitio diuitiar⁹: an iter secretū:& semita.i.occl̄ta & secreta via:vitę fallētis.i.quēlibet latētis:h⁹ ē anvita solitaria:vñ dicitū ē. Nec vixit male q nat⁹ moriēsq; fefellit. o amice qd putas me sētire:& qd putas me p̄cari:q⁹ tiēs digētia(nom̄ ē ꝓpriū appositorie)gelid⁹ riu⁹:quē mādela(ēt ꝓpriū loci) exñs pag⁹ rugos⁹.i. asper frigore:bibit.i.ībibit:rīficit.i.recreat me. Quid īquā putas me p̄cari? Precor sup.vt id qd nūc est sit.i.maneat mihi:etiā min⁹ q̄ nūc:vt ego viuā mihi.i.ī trāqllitate & securitate:quā largę opes auferrēt: quia misera est magni custodia cēsus:viuam inquā mihi:id ęui qd supest.i. quod restat aut reliquū est:si dij volūt qd.i.aliqd sup.ęui supesse mihi. Et vt sit mihi bona spes libro

rũ: & copia frugis ꝓuisę ĩ annũ. i. ad totũ annũ vsq; ĩ ꝓximã messem: ne ego fluitẽ. i. ĩstabilis vager exñs pẽdulus. i. suspẽsus: spe horę dubię. i. ĩcertę. q̃ sperẽ mihi ꝓuisum iri de ãnona. Sed satis ẽ orare iouẽ. i. summũ deũ: iuuãtẽ pr̃em: q donat & aufert (Snĩa iob) orare dico: vt det vitã: & sup. det opes. ipe. i. ego parabo mi. i. mihi ęquũ animũ. q. d. in ptãte mea est qualis eẽ velim: qa liberũ arbitriũ habeo: in qđ nemo ptãtẽ habet sicut ĩ vitã & ꝯpes. Plura in siluis nr̃is diximus.

Argumentum. xx. epistola primi libri ꝑ Ascensium.

Bisdena ebrietas potusq; poeta notatur.

Ordo ẽ. Ebrietas & poeta pot⁹. i. vinosus & ebrius notat̃ bisdena pro vigesima sup. epl̃a p̃mi.

Ad mecœnatem Epistola. vigesima.

PRisco si credis mecœnas docte cratio
Nll̃a placere diu: nec viuere carmĩa pñt
Quę scribũtur aquę potorib⁹. vt male sanos
Adscripsit liber satyris faunisq; poetas:
Vina fere dulces oluerunt mane camœnę.
Laudibus arguitur vini vinosus homerus.
Ennius ipse pater nunq̃ nisi potus ad arma
Prosiluit dicenda. forum. putealq; libonis
Mandabo siccis. adimam cantare seueris.
Hoc simul edixit: nec cessauere poetę
Nocturno certare mero: putere diurno.
Quid: si quis vultu toruo ferus: & pede nudo:
Exiguęq; togę simul & textore catonem:
Virtutemne repręsentet moresq; catonis?
Rupit hyarbitam timagenis ęmula lingua:
Dũ studet vrbanus tenditq; disertus haberi.
Decipit exemplar vitiis imitabile: quid si
Pallerem casu: biberent exangue cyminum?
O imitatores seruum pecus. vt mihi sępe
Bilem sępe iocum vestri mouere tumultus.

PRisco si cre. De h° loco dic sic acro. hãc epl̃am ad mecœnatẽ scribit: ĩ q̃ demõstrat pragmaticã suã. i. cãm ꝓpt quã cõposuerit caria sed prius vituperat imitatores cratini: qui docuit nullorꝝ carmĩa eẽ stabilia: ni potulẽti & ebrij essent. trahẽs occasionẽ ipe cratinus ex homero & ennio: ĩ quorũ libris laus ĩuenit̃ vini. Nõ tñ poetas esse dixer̃t debere vinosos: q cratin⁹ tantę vinolẽtię fuit vt solit⁹ fuerit sup̃ pelles recũbere: in q̃s comedere cõsueuerũt Hoc etiã epigrãma ĩ monumẽto ei⁹ testatur: ĩ suis etiã fabul̃ negat bonũ eẽ poetam: q vinosus nõ fuerit. Hic ꝑ hãc vinolẽtiã tãtę libidinis fuit vt cubiculum suũ speculis adornaret: q̃ten⁹ & coitum suũ spectare posset. Ascripsit liber. Democrit⁹ exclusit suo iudicio sanos poetas a nũero musarũ dicẽs insanos ĩ numerũ phaunorꝝ & satyrorũ deorũ transire q̃si veriores. Vñ ꝑ ironiã hic dicit ꝙ postq̃ lib̃ pr̃ insanos poetas nũero satyrorꝝ adscp̃sit: ipe musę etiã manesobrię nõ fuerũt. olẽtes adhuc vinũ nocte potatũ. Quid si qs vestẽ vultũq; catonis imitet̃. Nũqd ẽt virtutib⁹ erit cato? Cato enĩ cõsul romãorꝝ vt terribilior appe ret hostib⁹: ĩtonsa barba & capill̃ manebat cũ diro coleram̃to & cũ toga exigua vt velocior eẽt. In pede nudo. h° de q°cũq; pb̃o. Cato eĩ nudis pedib⁹ nõ fuit. Exiguę togę q̃lẽ fecerit textor. Rupit. h. hyarbita maur⁹ fuit regiõe: q dũ timagenem pb̃m post cõuiuium & intet pocula declamãtẽ vellet imitari & nõ posset: inuidia quodãmõ discerpt⁹ est. Exangue. c. vt pallorẽ nimiũ possint imitari. Qm̃ cyminũ potatũ pallidos reddit hoĩes. Seruũ pec⁹. mire ait pec⁹ seruũ qm̃ negãt stoici quẽq̃ liberũ eẽ p̃ter sapiẽtẽ. Ordo ẽ. O mecœnas docte: si tu credis cratino comico illi prisco. i. ãtiquo: nll̃a carmĩa q̃ scribũt̃ potorib⁹. i. a potorib⁹ aq̃: pñt placere nec viuere diu qa vt. i. p⁹q̃ liber. i. bacch⁹ vini de⁹: ascp̃sit poetas male sanos. i. furore raptos: satyris & faunis: dijs siluestrib⁹ & petulãtib⁹ ac fer̃ ĩsanis: camœnę dulces. i. carĩa dulcia: oluer̃t. i. olẽdo retuler̃t. fere. i. q̃si oẽs: mane. s. posterioris diei: vina q̃ videlicet poetę p̃die ei⁹ diei potarãt in cęna. aut camœnę quę erant in familia bachi. homer⁹ arguit̃. i. cõuincit̃ vinosus. i. vini amator: laudibus. i. ꝓpter laudatiões vini qa vinũ vt ĩ odyssea sępe laudauit. Ennius ipe pater. i. p̃nceps latini carminis: nunq̃ ꝓsiluit ad dicẽda. i. canẽda & diserte laudanda: arma. i. armorꝝ gesta vt fecit ĩ libris annaliũ nisi pot⁹. i. ebrius & vini plenus. Ego inquit enni⁹ aut quis poetarũ eius opiniõis: sed dero

Cratinus

Poetę ĩsani.

Hiarbita

manis videtur loqui ꝑpter forū libonis mādabo.i.cōmittam:ſiccis.i.ſobriis & nō potis: forum ſcilicet iudiciale & puteal libonis.i.ſedē ꝓtoris hoc eſt tribunal qđ libo ad arcū fabianū cū ſubſelliis primus locauit vt inquit porphirio(ſunt q̄ velint locū quo mercatores nūmulariį cōuenerāt ſignificari)et ego adimā.i.auferā:ſeueris.i.negidis veri ſectatoribus magnā abſtinētiā ſeruā tibus:cātare.i.poematū cōfectionē. Simul.i.ſtatim poſtq̄:ennius ſup.edixit.i.viſus eſt ꝓcepiſſe:nec pro nō:poetę nō ceſſauere:certare.i.certatim indulgere:mero nocturno:& putere.dinrno. id eſt interdiu ſumpto:aut poſtridie q̄ poti erāt putebāt. Quid? ſup.mihi tales imitatores homeri & enniį dicāt. Si qs ferus.i.triſtis & rigidus repſentet catonē toruo vultu:& pede nudo: & ſiſ textore.ſ.rudi:exigue.i.modicę togę:ne.i.an repſentet virtutē & mores catonis? q.d. minime. Et cōſiſt vinoſitatē homeri & enniį imitātes:diuiuā mētē ac virtutē aſſequi nō pñt. vult ergo dicere qa cato vticenſis ad mediū vſque noctis potaſſe notat⁹ eſt nō cōtinuo q ei⁹ bibacitatē imitetur etiā virtutē aſſeq̄tur. Nā ne habitū qdē imitādo etiā virtutē obtineat. Rupit hiar. Exēplū inquit porphirio ſtulti imitatoris interpoſuit. Nā hic hiarbita maur⁹ fuit q dū timagenē imitarē Hiarbita poſt cōuiuiū & intra pocula declamātem:& propter inſolētiam faciēdi quod conabaſ:pœnę diſruptus eſt. Timagenes enī multos conabaſ adhibere & cęnę & declamatiōi ſuę:cūq; ab his multū laudaretur :ad imitationem ſui prouocaſſe hiarbitam dicit:qui ſe & ſtomachū abrupit:dum timaginē & dicēdo & paſcendo amicos conatur ęquare.hec ille. Ordo eſt. Lingua ęmula .i. imitatrix:timagenis:rupi.i.diſrupit hiarbitam maurū illū:dū ſtudet & tendit.i. conaſ haberi.i.reputari:vrbanus & diſertus. Exemplar.ſ.bonorū qđ ſtulti ſe imitari dicūt imitabile.i.qđ imitari facile pōt:vitiįs.i.in vitiįs:decipit ſup.imitatores aut decipit vitiįs:qa vitia imitanē & nō virtutes. Quid ſup. facerēt:ſi ego pallerē caſu.i.ex caſus timore vel a caſu:nōne biberēt cuminū exāgue .i. qđ pallidū & quaſi ſine ſanguine appere facit vt me imitenē? O imitatores (appoſitorie) ſeruū pecus:vt.i.qualiter:& ꝓnūciādū eſt admiratiue.q.d.diį boni qualiter veſtri tumultus:mouere.i.mouerunt mihi ſępe bilem.i.amarā indignationē:& ſępe iocū.i.iocoſam irriſionem?

Libera ꝑ vacuū. Poſtq̄ reꝑhēdit eos q ſtulte imitari conati ſūt:recitat conatus ſuos dicēs. Ego princeps.i.primū locū tenēs:poſui veſtigia libera.i.nulla imitationis lege arctata & nō ꝑſſi pedemeo aliena ſup. veſtigia:h° ē ꝑm⁹ lyrica carmina latine ſcripſi neminē latinoꝝ imitatus:nec in hoc reꝑhēdēdus quia dux qui fidet ſibi.i.habebit fiduciā in ſe:reget examē.i:eductū agmē.i. Ego oñdi prim⁹ latio.i.italię iābos.i.verſus iābicos:parios.i.archilochicos nā archilochus iābici carmīs inuentor ex paro inſula fuit:ſecut⁹.i.imitat⁹:nūeros.i. mēſuras pedū & ſyllabarū:& animos.i.vehemētiā ſpiritus:archilochi:& nō ſecutus res.i.materiā aut argumētū : & verba agentia.i.impellētia ad ſuſpendium lycambē:ſocerū eius. Quia enī lycambes filiam deſponſatam archilocho retraxerat:ſcripſit in eum iambos acerrimos:ob quorum turpitudinē ſe & filiā ſuſpendit. Ac ne ornes me ideo breuioribus foliįs.ſ.lauri aut hederę:q; ego timui mutare modos .i. numeros & modulos & artem carminis:ego ſupple defendam me auctoritate. Nāſappho maſcula.i.virilis animi temperat.i.moderatur muſam ſcilicet iambicā archilochi: ipſius inuentoris:pede.i. introductiōe

archiloch⁹

Sappho

Libera per vacuum poſui veſtigia princeps:
Non aliena meo preſſi pede:qui ſibi fidet
Dux reget examē:parios ego prim⁹ iambos
Oſtendi latio numeros:animoſq; ſecutus
Archilochi:nō res & agētia verba lycambem
Ac ne me foliis ideo breuioribus ornes:
Q; timui mutare modos & carminis artem:
Tēperat archilochi muſam pede maſcula ſap-
Tēperat alcę⁹ ſed reb⁹ & ordie diſpar. Cpho
Nec ſocerū quęrit: quēverſibus oblinat atris:
Nec ſponſę laqueum famoſo crimine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore latinis
Vulgaui fidicen:iuuat immemorata ferentē
Ingeniis oculiſq; legi manibuſq; teneri.
Scire velis mea cur ingratus opuſcula lector
Laudet:ametq; domi:ꝑmat extra limē iniq⁹?
Non ego ventoſę plebis ſuffragia venor
Impenſis cęnarum:& tritę munere veſtis.

Nō ego nobilium scriptorū auditor: & vltro
Grāmaticas: ābire tribus & pulpita dignor.
Hinc illę lachrymę: spissis indigna theatris
Scripta pudet recitare: & nugis addere pōd⁹
Si dixi: rides ait: et iouis auribus ista
Seruas: fidis enī manare poetica mella
Te solū: tibi pulcher. ad hęc ego: naribus vti
Formido: et luctantis acuto ne secer vngue.
Displicet iste locus clamo: et diludia posco.
Ludus enī genuit trepidum certamē et iram.
Ira truces inimicitias et funebre bellum.

nouī pedis. alcęus: ali⁹ poeta lyric⁹ etiā lesbicus. temperat musam archilochi exīs dispar rebus & ordīe nec alcęus q̄rit socerū: sicut archilochus lycābē quē oblinat. i. fœdet atris. i. diffamatoriis versib⁹. Nec nectit spōsę suę laqueū: q̄ cū prę strāgulet. Ego fidicen. i. fidibus canēs: hoc ē lyric⁹ poeta: vulgauī nunc latinis: aut potī⁹ legat. hūc vt sit vulgauī latinis hūc. s. alcęū quem in odis p̄cipue imitat⁹ est. nō dictū prius latinis: alio ore. iuuat. i. delectat: sup. alicęū ferētē. i. afferētē & canētē: īmōrata. i. res nō prī⁹ apud latinos dictas: legī ingenuis & oculis: & teneri manibus. i. gaudeo q̄ primus alcęi inuēta latīa fecerim. Si tu velis scire cur lector īgrat⁹: laudet & amet domi. i. ī secreto mea opuscula. & cur īpe iniquus p̄mat. i. vituperet extra limē. i. ī cœtu multorū. Ratio sup. ē: qa ego nō venor. i. aucupor aut capto suffragia. i. assensum & approbationē: plebis vētosę. i. instabilis: īpēsis cęnarū id est dādo cęnas & munere tritę vestis. hoc psī⁹ sic. calidū scis ponere sumē: scis comitē horridulū trita donare lacerna. Et qa ego auditor nobiliū scriptorū: nō dignor vltro ābire. i. ābiēdo p̄cari: grāmaticas trib⁹ & pulpita. i. nō vīsito hūiles p̄ceptores: nec p̄cor vt mea dictēt. hīc. i. ex hac occasiōe: sup. ortę sunt: illę lachrīe. s. quas p̄ gaudio & lętitia: adulatores dū alia carmīa audiūt emittere fīgūt. V. Vī hīc sunt illę lachrymę. i. hīc orta ē īdignatio mīrorū (& ē terētianū verbū ex ādria) sī dixi q̄ pudet me recitare scripta. s. mea: īdigna spissis theatris. i. q̄ī theatro recitēt: & pudet me addere nugis. i. reb⁹ vilib⁹: pōd⁹. i. auctoritatē & approbationē: is sup. q rogauit audire carmīa mea: ait tu rides. i. derides & vilipendis me: tu seruas. i. īseruas ista sup. carmīa tua: auri b⁹ iouis. i. vt sol⁹ iuppit̄ ea audiat: enī p qa: tu fidis. i. fiducīā hēs te solū manare. i. leniter effundere poetica mella exīs pulcher tibi. i. ī ocīs tuis. Ego (inqt poeta) ad hęc clamo. i. cū clamore rīdeo: q̄ formido vti narib⁹. i. iudicio nasutorū h⁹ ē acriū īrisorū: & ego formido ne secer. i. liber me⁹ secet acuto vngue luctātis. i. cōtendētis cōtra carminū meorū approbatores & recitatores: ego clamo: iste loc⁹. s. theatrī displicet: clamo īquā: & posco diludia. i. dilationē & inter missionē ludorū enī p qa lud⁹. i. recitatio carminū ī ludis theatralib⁹ genuit certamē tepidū & īrā: & ira genuit truces īimicitias: & funebre bellū. i. cruentū: vt ergo in pace viuam refugio recitari.

Perſius

Argumentum. xxj. & vltimę epistolę primi libri.

Ad librum recitat vitam suprema poetę.

Ordo est. Suprema. id est vltima epistola primi libri recitat. id est narrat ad librū (alloquit enī librū suū poeta) vitam poetę. vnde Acro dicit sic Vertumnum ianumq; liber spectare videris. Hāc epistolā metaphorice īscripsit quasi in rē aiatā significās librū suū ī publicū velle p̄cedere. se vero p̄hibere. Vertūnū. vertūn⁹ & ian⁹ dij sunt q p̄sunt negocijs emētiū & vēdentiū: añ quorū tēpla erāt loca: in qb⁹ cū cęteris reb⁹ etiā libri venales erāt. p deos aūt loca significat Pumice in mēsa sosiorū q̄ gręce bibliopolę dicūtur. i. vēditores librorū. dicti sosij a familia quorū mēsā poetica licētia pumicē vocat. Cū. pebri⁹ ac satiat⁹ lector pīger ē ad legendū. Quod. s. n. o. q̄ si ego augur tu⁹ sum. i. diuinit⁹ tibi peccāti futura p̄dico. nō odio. tibi loquar tā diu car⁹ eris q̄dū noui libri pulchritudine retineberis & cū fueris sordidat⁹ p p̄cessum tpis: nemo te optabit atq; describet: sed aut carie consumeris. aut fiēt ex te opostographię epistolarū. Docentē. ita loquit quasi ipse liber pueros elemēta docturus sit. Senectus: id est vt senescas balbutientium meditatione. Tepidus secundum morem librariorum & magistrorum loquitur: qui circa quartam vel quintam horam dictata pueris p̄bere cōsuenerūt: quo tēpore tractabiliores sunt. Maiores p. vltra dignitatē meorū natalium amicitiam Cęsaris acquisisse & principū. Vt quantū g. causam exponit cur non verecūdetur humilē genealogiā p̄fiteri. s. qd non haberet ex parentib⁹: haberet ex sapientia. Anno. eo anno cōpleui quadragintaquatuor annos: quo lollius consul sortitus esset socium lepidum in consulatu.

Vertūnus. Ianus. De punice Vide ascē.

VErtūnū. Argumētū iā patuit: alibiq; dictū ē vertūnū deū bñ vertēdarū rerū ē. Ordo eſt. O liber tu videris ſpectare. i. aſpicere: vertūnū & ianū. i. tēpla illoꝝ deorū: iuxta quę erat rerū mercatꝰ & potiſſimū librorū: hoc eſt videris mihi appetere exitū. Scilicet vt ꝓſtes. i. venalis exhibearis: exiſtēs mundus. i. politus: pumice. i. lapide cauernoſo quo libri poliunt & leuigant: ſoſiorū: illorū bibliopolarū. i. vēditorū librorū. Tu odiſti. i. odio ꝓſequeris: claues. i. clauſuras: & ſigilla. i. ſigna clauſurarū: grata. i. accepta pudico. i. verecūdo. Tu gemis. i. ęgrę fers & cōquereris: oſtendi. i. quia oñderis paucis: & laudas cōmunia. i. publica loca: tu nō es nutritus ita. hoc eſt ego nō inſtitui nec educaui te talē: ſed qa verbis meis audiēs eſſe recuſas fuge ſupple eo quo geſtis. i. nimiū cupis: diſcedeꝛ: ſed reditꝰ nō erit tibi emiſſo. i. poſtq̄ emiſſus fueris. Et loqtur vt pater ad filium emācipari cupientē. Quęrit liber quaſi filius dolēs a patre reuūciari & abdicari. Quid ego miſer egi? ꝓpter qđ. ſ. mihi reditū vetes. Rñdet poeta. Tu dices quid volui &c. pñt tñ oīa eē verba poetę vt ſit. tu dices ſup. aliqñ penitentia ductꝰ. Quid ego miſer egi? quid volui ſup. mihi (ſicut in buco. Eheu qđ volui miſero mihi &c.) Tu inquā dices hꝰ vbi quis te leſerit: & ſcis te cogi. i. cōtrahi in breue. i. in cōpēdiū & nō ex toto legi: cū amator plenus. i. ſatur de te lāguet. i. lāguide te amat. q; ſi augur (de ſe loquit poeta) id eſt is q vaticinat hęc de te: nō deſipit. i. male ſapit: odio ſup. tui peccātis. i. rem indebitā petētis: tu eris carus romę: donec ętas. i. forma iuuenil: deſeret te. vbi. i. cū cœperis ſordeſcere. id eſt fieri ſordidus cōtractatus manibꝰ vulgi. aut tu taciturnus paſces inertes tineas. i. abijcieris in aliqnē angulū vbi tineę te demoliēt. aut fugies vticā. i. ad eam ciuitatem aſię celeriter mitteris: aut tu vinctus. i. pinguis: ſed ſi vt acro ſentit minaꝛ ex eo futuras opoſtographias. i. epłaꝛ in tergo inſcriptiōes: ita q; epłę inuoluanꝛ in chartis vilibꝰ vt cuſtodianꝛ ab eis: mūdę: melius legit vinctꝰ qa in opoſtographijs colliganꝛ epłę: erāt aūt exercitus romani tūc vticę et ilerdę) mitteris inquā vinctus. i. cū carthis in te ligatis: ilerdā. i. ad eā ciuitatē hiſpanię. Monitor nō exauditus ridebit. i. ego q te nūc moneo: ſi nō exaudior ridebo cū tibi male ſucceſſerit: vt id eſt quēadmodū ille. ſ. ruſticus iratus detruſit aſellū male. i. nō parētē immo contrariū faciētem in rupes. Cū enī aſinus periculoſe ad p̄cipitiū rupis iret: ruſticus eum dirigēs cœpit retrahere: at

Epiſtola xxi. & vltima primi libri. Ad librum

VErtumnū ianūq; liber ſpectare videris
Scilicet vt ꝓſtes ſoſioꝝ pumice mūdꝰ.
Odiſti claues & grata ſigilla pudico:
Paucis oſtendi gemis & cōmunia laudas:
Non ita nutritus fuge: quo diſcedere geſtis:
Nō erit emiſſo reditus tibi. quid miſer egi?
Quid volui dices: vbi quis te leſerit: & ſcis
In breue te cogi cū plenus languet amator.
Q; ſi non odio peccantis deſipit augur:
Carus eris romę: donec te deſerit ętas.
Cōtrectatus vbi manibus ſord eſcere vulgi
Cœperis aut tineas paſces taciturnꝰ inertes:
Aut fugies vticā: aut vinctus mitteris ilerdā:
Ridebit monitor non exauditus: vt ille
Qui male parentē in rupes detruſit aſellum
Iratus: quis enī inuitū ſeruare laboret?
Hoc qꝰq; te manet: vt pueros elemēta docen
Occupet extremis in vicis balba ſenectꝰ. Ctem
Cū tibi ſol tepidus plures admouerit aures.
Me libertino natum patre & in tenui re
Maiores pennas nido extendiſſe loqueris.
Vt quantū generi demas: virtutibus addas.
Me primis vrbis belli placuiſſe domiq;.
Corporis exigui prędanum ſolibus aptum.
Iraſci celereſn: tamen vt placabilis eſſem.
Forte meū ſi quis te percunctabitur ęuum:
Me quatervndenos ſciat ſpleuiſſe decēbres
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

ille vt est obstinata belua: quāto magis retrahebat̄: tanto instātius accessit: qđ vidēs rusticus: iratus detrusit eū in p̄cipitium: &.q.d.poeta.id benefactū subdit. Quis enī laboret seruare iniutū? q.d.nēo: h⁹ quoq;.i.etiā h⁹ malū manet.i.expectat te: tibi haud dubie faturū: vt senect⁹ balba.i. balbutiēs occupet te ī extremis vicis docētē pueros elemēta.i.p̄mas lr̄as. Cū aūt sol tepid⁹.i.tēpestas verna: admouerit tibi pl̄es aures.i.pl̄es pueros te audituros: tu loqueris.i.dices me natū pr̄e lib̄tino & ī re tenui.i.modica: extēdisse nido maiores pēnas.i.ad maiores opes euolasse & vltra dignitatē meoꝝ nataliū (describit aūt seip̄m cynice vt dicit porphirio: nō dissimulās hūilitatē gn̄is sui) vt tu addas tm̄ virtutib⁹ sup.meis q̄tū demas generi: loq̄ris sup.me placuisse p̄mis.i.p̄ morib⁹ vrbis & belli.i.in bello.& domi.i.in pace: q̄ nos domi habitare sinit: & loq̄ris me exigui id ē pusilli corp̄is: p̄canū.i.añ tp̄s canū: aptū solibus.i.libēter apricātē: celerē irasci.i.facilem ad irā & cito irascētē: tñ sic sup.vt essem placabilis. Si qs forte pcūctabit̄.i.īterrogabit te ęuū meū id ē tp̄s ętatis meę: is sup.sciat me īpleuisse quater vndenos decēbres.i.tot annos: impleuisse dico eo anno quo lollius duxit lepidum collegā.i.sortit⁹ est cū eo cōsulatū romę: & ita collega lollij fuit lepidus.

(Finis primi libri epistolarum Horatij.

Argumentum Ascensianū prioris epistolę libri secūdi.

Augustum libri collaudat prima secundi.
Iudicium stolidi mox damnatura popelli.

Ordo est. Prima sup.epl̄a secundi libri: collaudat augustū scilicet octauiū: damnatura mox.i. paulopost: iudiciū stolidi popelli: male sentiētis ac censentis de nouis scriptoribus.

Quinti Horatii Flacci Epistolarum Liber secundus. Ad Augustum Epl̄a prima.

Cum tot sustineas & tāta negocia solus
Res italas armis tuteris: morib⁹ ornes
Legib⁹ emēdes: ī cōmoda publica peccē
Si longo sermone morer tua tempora cęsar.
Romulus & liber pater & cū castore pollux
Post ingentia facta deorū in templa recepti:
Dū terras hominūq; colūt gen⁹: aspera bella
Cōponunt: agros assignant: oppida condunt
Plorauere suis non respondere fauorem
Speratū meritis. diram q̄ contudit hydram:
Notaq; fatali portenta labore subegit.
Comperit inuidiam supremo fine domari:
Vrit enī fulgore suo: qui pergrauat artes
Infra se positas. extinctus amabitur idem.
Pręsenti tibi maturos largimur honores:
Iurandasq; tuū per nomē ponimus aras.
Nil oriturum alias nil ortum tale fatentes.

Cum tot sustineas &c. Excusat publica negocia & sacras occupatiōes augusti ꝙ hacten⁹ ad eū nō scp̄serit. Ordo ē. O cęsar auguste cū.i.qñq dē tu sol⁹ sustineas.i. ne labāt̄ sursū teneas: tot & tātanegocia: cū videlicet tuteris.i.ꝓtegas armis: & ornes morib⁹ & emēdes legib⁹: res italas hoc ē italicas & potissimū romanas: ego peccē in publica commoda: si ego morer i. occupē tua tp̄a: q̄.s.reip.imp̄tis (nisi dicas tp̄a.i.aures q̄ ad tp̄a ꝓtēdunt̄) lōgo sermone.i.multoꝝ verborum epl̄a. Romulus: auctor romani īperij: & liber pater: indoꝝ victor: & pollux cū castore: fratres illi gemini inter argonautas habiti recepti post ingentia facta in tēpla deorū.i.numerum deorū habiti: dū colunt terras & genus hominū.i. q̄diu cū hominibus versati sunt: dū cōponunt. id ē finiūt aspera bella: dū assignant.i. suos cuiq; attribuūt agros dū cōdūt. oppida: plorauer̄.i.ęgre tuler̄t: fauorē speratū.i.quē sperauerūt assequi.i.applausum popularē: nō respondere suis meritis: hoc est minorē meritis suis esse. Is sup. videlicet hercules: q̄ cōtudit.i. cōtundendo (quasi claua id pegerit) superauit hydram diram serpētē aq̄tilē sęuāq; (fabulant̄ enī debellasse cui ꝓ vno capite cōtuso aut amputato bina nascebāt̄: donec igni expugnata ē. qđ ad historiā q̄dā referētes dicūt paludē fuisse cui obstructo vno meatu bini exoriebant̄: donec igni exsiccatus esset) is ergo q̄ hydrā cōtudit: & q̄ subegit.i.supauit nota portēta.i.xij.monstra iā notissima: & hoc labore fatali: q̄a in fatis erat sic eū ad cęlos vē

Hydra

Inuidia ĩdomabilis

turũ : compit.i.tãdẽ cõptũ habuit ac inuenit: inuidiã domari ſuꝑmo fine.i.morte: qa oĩa mõſtra ſuperare potuit ꝑter iuidiam Enĩ ꝑ qa: ille ſup.q ꝓgrauat.i. opprimit artes infra ſe poſitas.i.q oẽs artes ſibi ſubiectas habet. vrit.i.incẽdit.ſ.iuidiã: ſuo fulgore.i.ſplẽdore noĩs ſui: ſed idem extinct⁹.i.mortu⁹.amabitur.hoc ẽ nullus eoꝝ q̃ in deoꝝ nũerũ recepti ſunt: potuit viu⁹ iuidiã ſupaſſe: vt meritos honores obtineret qđ tñ tibi datũ ẽ Et ita tacite ꝑfert Auguſtũ cęteris ĩ deos relatis. nã nos largimur tibi ꝑſenti.i.adhuc viuenti & inter nos cõuerſanti: honores.ſ.diuinos. maturos id eſt oportunos. qa haud dubie deus cognoſceris. Et nos ponimus aras. iurandas.i. iuramento honorãdas. hoc eſt apud quas iuremus per nomen tuum. fatentes nil tale ortum. & nihil tale oriturũ. alias.i.quouis alio tpe.

Sed tu⁹.digredit ad carpendũ temerariũ iudiciũ ppli in nouis poetis ęſtimãdis. Ordo ẽ. Sed hic tu⁹ ppls.ſ.roman⁹ exñs ſapiẽs & iuſtus. in te vno.i.ſolo. añferẽdo.i.ꝑferendo te: nris ducib⁹.i. romãis & graiis.i.grẽcis: ęſtimat.i. ap ꝑciat & cẽſet cętera.i.cęteras res: neq̃ q̃ ſili rõe & modo (qa cũ te viuentẽ cuilibet defũctoꝝ i bellica gria ꝑferat: quẽ libet de fũctorũ poetarũ etiã optio viuẽtiũ ĩ poetica ꝑfert) & faſtidit & odit ſuoĩa niſi ſup.ea q̃ videt: ſemota.i. ſepata & diſtãtia terris.i.ꝑ iterualla terraꝝ: & defũcta ſuis tpib⁹.i.ſolos ſepltos ãt lõge diſtãtes ĩ cęteris cõmẽdat: exñs ſic fautor veterũ: vt dictitet.i.paſſim dicat et aſſerat muſas locutas eẽ ĩ albano mõte. tabulas vetãtes.i.phibẽtes peccare. id ẽ leges.xij.tabularũ: q̃s biſquinq; .i. decẽviri ſanxere.i.ſanxerũt: & fœdera regũ: ęquata.i.iuſte & ęque ꝓcuſſa vl cũ gabiis vl cũ ſabinis rigidis: qa diu ml tũq; romanis reſtiterũt: & libros pontificũ.i.annales: & volumĩa vatũ annoſa id eſt multoꝝ annoꝝ hª eſt vetera ſane. Si qa quęq; antiquiſſima ſcripta grẽcorũ: ſunt vel.i.etiã optima: romani ſcriptores pẽſant eadẽ trutina.i. iudicant cõſili examĩe: hoc ẽ optimi eẽ qui veterrimi. nõ eſt q; loq̃mur multa.i.nollẽ ml tũ cũ talib⁹ cõtẽdere: vt q manifeſtiſſime falſa aſſerũt: ac ſi dicãt: q; nil duri eſt intra oleã; & nil duri eſt in nuce: extra.i.a pte exteriori quia vtrũq; falſum. Nam olea.i. fruct⁹ oleę hoc ẽ bacca habet os ſeu lapillũ durũ intus & nux teſtã durã foris. nos venim⁹.i.ptigimus (eſt enim ꝑteriti tpis) ad ſummũ.i. ad ſummã potẽtiã fortunę: ita q; nõ poſſum⁹ eſſe perfectiores nos pingim⁹ atq; pſallim⁹: et luctamur: doctius.i. peritius: ĩpis achiuis.i.grẽcis: vnctis.i.oleo pfuſis ĩ paleſtra.i.nos oĩa facimus melius q̃ grẽci q.d: cur ergo nõ meliora etiam poemata faciamus? Si dies.i.longęuitas: red-

Sed tuus hic populus ſapiens & iuſtus in vno
Te noſtris ducibus: te graiis anteferendo:
Cętera nequaq̃ ſimili ratione modoq;
Aeſtimat: & niſi quę terris ſemota ſuiſq;
Temporibus defuncta videt. faſtidit. & odit.
Sic fautor veterũ vt tabulas peccare vetãtes:
Quas biſquinq; viri ſanxere. & fœdera regum
Vel gabiis vel cũ rigidis ęquata ſabinis:
Pontificum libros annoſa volumina vatum
Dictitet albano muſas in monte locutas.
Si quia grẽcorum ſunt antiquiſſima quęq;
Scripta vel optima. romani penſãtur eadem
Scriptores trutina: nõ eſt q; multa loquamur.
Nil intra eſt oleam: nil extra eſt in nuce duri.
Venimus ad ſummũ fortunę. pingimus. atq;
Pſallim⁹. & luctamur achiuis doctius vnctis:
Si meliora dies vt vina: poemata reddit:
Scire velim chartis ꝑcũ quotus arroget ãn⁹
Scriptor abhinc ãnos centũ qui decidit inter
Perfectos vereſq; referri debet an inter
Viles atq; nquos? excludat iurgia finis.
Eſt vetus atq; probus centũ q perficit ãnos.
Quid. qui deperiit minor vno mẽſe vel anno
Inter quos referẽdus erit: veteres ne poetas:
An quos & prẽſens & poſtera reſpuit ętas?
Iſte quidẽ veteres interponetur honeſte
Qui vel mẽſe breui vel toto eſt iunior anno
Vtor permiſſo caudæq; pilos vt equinæ

Paulatim vello.& demo vnū demo etiā vnum
Dum cadet elusus ratione ruentis acerui
Qui redit ad fastos & virtutem estimat annis
Miraturq; nihil:nisi quod libithina sacrauit.
Ennius & sapiens & fortis & alter homerus
Vt critici dicunt:leuiter curare videtur:
Quo promissa cadant & somnia pithagorea.
Neuius in manibus nō est & mentibus hęret
Pœna recēs.adeo sāctū est vetus oē poema
Ambigitur quotiēs uter utro sit prior: aufert
Pacuuius docti famā senis:accius alti.
Dicitur affrani toga conuenisse menandro.
Plautus ad exēplar siculi properare epicarmi
Vincere cecilius grauitate:terentius arte.
Hos ediscit:& hos arcto stipata theatro
Spectat roma potēs:hēt hos nūeratq; poetas
Ad nostrū tempus liui scriptoris ab ęuo:
Interdū vulgus rectum videt:est vbi peccat:
Si veteres ita miratur:laudatq; poetas:
Vt nihil anteferat:nihil illis cōparet:errat
Si quędam nimis antique:si plęraq;.dure
Dicere crēdit eos:ignaue multa fatetur:
Et sapit:& mecū facit:& ioue iudicat ęquo.

dit poemata meliora:vt.i. quēadmodū reddit sup.vina meliora : q̄ de amicitia cicero quoq; optia p̄dicat si sint veterrima:ego veli scire,quotus ann⁹ arroget. id sibi vendicet preciū.an scriptor qui decidit.i.mortuus est abhinc centū annos debet referri interpfectos & veteres an iter viles atq; nouos: excludat finis id est decisio huius quęstionis:iurgia.i. definiamus certū tp̄s:quo qs pfect⁹ sit. Responsio.is qui pficit centū annos ē vetus atq; pbus. Ad hāc poeta. Quid sup.dices is qui depijt mior.i.recentior vno mēse vl̄ anno.i.cui deest vn⁹ mēsis vel annus ad centenariū:inter quos est referendus?ne pro an inter sup. poetas veteres:an sup.inter eos: quos pręsens ętas et postera respuit.i.refutat? respō=sio populi.Quidem.i.certe iste qui est minor sup.centum annis breui mēse vl̄ toto etiam anno.ponetur honeste id est decenter interveteres. Addit poeta.ego vtor pmisso id est concesso. q; scilicet vnus ann⁹ nihil aufert pfectioni & vello & demo paulatim vt sup. vellerem caudę equinę id est alicuius equi:pilos extrahendo eos singulos: demo inquā vnum annum & demo etiam vnum id ē alterum:dum.i.donec: is. qui redit ad fastos.i.ad libros fastorū idest ad annales:in quibus habentur quę quibusq; annis gesta sunt:& qui ętimat.i. appcīat:& licetur annis.i. iuxta numerum annorum:virtutem & q nihil miratur nisi quod libithina id est dea quę sepeliendis corporibus pręest:sacrauit:cadet.i. decidet ab eo quod probare vult.elusus id est deceptus:ratione acerui.id est cumuli & numeri annorū ruentis id est decrescentis. Argumentū tale ē. Si quis dicat poetas ꝓpter annos ętimandos esse:quęram quot annos velit habere iustum p̄cium:aut enim centum aut plures. Si centum:quęram an dempto vno anno pfectus erit an nō. Si nō ergo vnus ann⁹ dabit perfectionem. Si sic:iterum auferam annum & quęram vt prius:donec ad vnum annū deueniam: sicut rusticus concedens pueris vnum pilum extrahi ex cauda equi:& iterū vnū donec nihil mānsit in ea:tandem delusus est. Si plures :dicat quēuis numerum & procedam vt prius. Ennius &c. Ostendit non vetustissimū quēq; esse continuo optimū poetam. Quia ennius existens & sapiēs et fortis et alter homerus vt dicunt critici id est severi & rigidi censores:videtur curare leuiter.i. vilipendere:quo id est in quam censuram cadant promissa id est ea quę pollicitus est: & somnia pythagorea.id est quibus somniauit q; tetiā pythagoras:vel secutus dogma pythagorę dicentis animā de corpore in corpus migrare se ac fuisse homeri animā:vt in Persio latius explicabimus:hoc est ennius videtur parum accurasse vt pollicita exhiberet:nihil enim aliud videtur : dicere se animam homeri somniando accepisse:& posse scribere carmina: qualia homerus scripsit: et tamen longę humiliora scripsit.Neuius poeta comicus non est in manibus id est perijt:quod signum contemptus est:et heret mentibus id est in memoria hominū est:pœna recens sup.est.id est statim punitio subsecuta est q; perijt:vl̄ sic,et pœna recens heret.i.inheret mentib⁹.i.magn⁹

dolor & mœror est ipm intercidisse: adeo. i. in tm̃ sanctũ est oñe poema vetus. Quotiẽs ambigit̃ vter vtro sit prior. i. vt diceret valla: vter sit prior altero. i. qñ de vetustate cõtendit̃. pacuui⁹ aufert famã docti senis. i. dũ diſq̃rit̃ qs sit int̃ veteres doct⁹ cẽsend⁹: palma dat̃ pacuuio: & consili Acci⁹ poeta aufert famã alti. i. altisoni senis. t⁹ gà. i. fabula togata: affrani i. affraniſ poetę veteris: dr̃ cõuenisse. i. sil̃is fuisse menãdro. i. comœdiſ menãdri. plaut⁹ dr̃ ppare. i. lenit̃ fluer̃ ad exẽplar epicarmi poetę siculi. Cecilius poeta etiã comicus dicit̃ vincere. i. supare reliquos: grauitate scilicet snĩa. Terẽti⁹ dr̃ vincere arte. i. obseruatione artis & ꝓprietate sermonis. Roma potens: quia rerũ dña. i. romanus ppl's: ediscit hos iam dictos poetas: & spectat hos: stipata. i. cõpressa: arcto theatro. i. qd̃ tãtę mr̃titudini arctũ vid̃et: cũ aliter latũ sit. & roma habet. i. r̃putat: & nũerat hos poetas. q. d. alios. s. p⁹ natos nõ dignat̃ noie poetę. Vulg⁹ vidét ĩterdũ rectũ. i. recte aut qd̃ rectũ est: & id callide asserit: ne videat̃ improbare qd̃ prius dixit: ipsum recte de augusto iudicare quẽ cũctis principibus p̃fert. Loquit̃ tñ hic de iudicio in poetis cẽsendis: vñ addit. et est vbi peccat ab equo liui pro liuij: andronici. s. q ꝓmus romę fabulam dedit vsq; sup. ad nr̃m tps. Si sup. vulgus mirat̃ & laudat ita veteres poetas: vt nihil añferat. i. p̃ferat & nihil cõpet. i cõpar & ęq̃le putet illis: errat. i. male iudicat. Sed sup. si credit eos. s. antiquos poetas dicere q̃dã nimis ãtique et plęraq;. i. valde mr̃ta nimis dure: & si fatet̃ eos dicere mr̃ta ignaue. i. segnit̃ & negligent̃: ipm sapit & facit mecũ. i. pro snĩa mea: & iudicat ioue exñte equo. i. ꝓpitio: nec auferẽte verũ iudiciũ vel ioue equo. i. cũ ioue q equus est: vt enei. vj. Aut equ⁹ amauit iuppiter. De comicor̃ aũt p̃stãtia dicit Aulus gellius lib. noctiũ articarũ. xv. ca. xxiiij. Sedigitius ĩ libro quẽ scripsit de poetis: quid de ijs sentiat qui comœdias fecerũt: & quẽ prętare ex oĩbus cęteribus putet: ac deiceps quo quẽq; in loco & honore ponat his versibus suis demõstrat. Multos incerto certare hãc rem vidimus Palmã poetę comico cui deferãt. Eũ me iudice errorem dissoluã tibi: Contra vt siquis sentiat: nihil sentiat. Cecilio palmã statuo de comico. Plautus secũdus facile exuperat cęteros. Dein neuius q seruet pretio in tertio est. Si quid quarto det̃: dabit̃ Licinio Post insequi Licinĩũ facio Attilĩũ. In sexto cõsequit̃ hos Terẽtius. Turpilius septimũ. Trabea octauũ obtinet. Nono loco eẽ facile facio Lusciũ Decimũ addo antiquitatis cã enniũ. Hęc illic.

Nõ equidẽ insector. Quia acerbius in liuiũ andronicũ locutus videri põt. purgat se poeta dicẽs se nõ insectari carmina liuiana: nec censere ea eẽ delẽda: aut penitus abolẽda: quãdoq; dẽ ea sub orbilio grãmatico aliqñ didicerat. Quibus verbis duo inuit. alterũ honorẽ eẽ exhibẽdũ p̃ceptori vt q ea dãnare nolit quę p̃ceptori aliqñ placuisse norit. Placuisse aũt orbilio liuiana carmina ex ea re ꝓbat: q; ea discipulis suis dictarit. i. scribẽda & ita discẽda legerit: qd̃ nõ fecisset nisi ea bona censuisset. Sunt enĩ p̃ceptores vt quintilianus & vere & p̃clare cẽset: aĩorũ parẽtes: iõq; nil nisi sanctũ docere vellẽt quocirca Persius magni facit quẽq; fuisse dictatũ pueris dicens saty. p̃ma Ten cyrratorũ centũ dictata fuisse Pro nihilo pendas? Alterũ est: honorẽ quoq; doctrinę & ei⁹ auctori exhibẽdũ: oportet enim vt aristotelis ĩ elẽchis cẽset Addiscẽtẽ credere. Quin adeo (vt ĩ sanctis l̃ris Augusti legit) nisi crediderit̃is non intelligetis. vnde magna orta sunt discipulorũ pro doctrĩa ꝓceptorũ suorum certamina. Poeta tamen noster qui dixit se iuraturum in nullius verba magistri non sic liuiana

Non equidẽ insector delẽdaq; carmina liui
Esse reor: memíniq; plagosum mihi paruo
Orbilium dictare: sed emendata videri.
Pulchraq; & exactis minimũ distantia miror.
Inter quę verbum emicuit si forte decorũ: &
Si versus paulo concinnor vnus & alter
Iniuste totum duci: vendiq; poema.
Indignor quicq̃ reprehendi non quia crasse:
Cõpositũ illepide ve putetur: sed quia nuper.
Nec veniã antiquis: sed honorẽ: & ꝑmia posci
Recte nec ne crocũ floresq; perãbulat arte:
Fabula si dubitẽ: clament periisse pudorem
Cuncti pœne patres. ea cũ r̃pehẽdere coner;
Quę gr̃auis ęsopus: quę doctus roscius egit.
Vel quia nil rectum: nisi qd̃ placuit sibi: ducũt
Vel quia turpe putãt parere mĩoribus: & quę
Imberbes didicere senes perdenda fateri.

Iam saliare numę carmẽ q laudat:& illud
Quod mecũ ignorat solus vult scire videri:
Ingeniis non ille fauet:plauditq; sepultis:
Nostra sed ĩpugnat.nos nostraq; liuid⁹ odit.
Q; si tam gręcis nouitas inuisa fuisset:
Q; nobis:quid nũc esset vet⁹? aut qd hẽret,
Quod legeret:tereretq; viritim publicus vsus?
Vt primũ positis nugari gręcia bellis
Cœpit:& in vitium fortuna labier ęqua.
Nũc athletarum studiis.nunc arsit equorum.
Marmoris aut eboris fabros aut ęris amauit.
Suspendit picta vultum mentemq; tabella.
Nunc tibicinibus nunc est gauisa tragœdis:
Sub nutrice puella velut si luderet infans
Quod cupide petiit mature plena relinquit
Quid placet aut odio est qd' nõ mutabile cre-
Hoc paces habuere bonę vẽtiq; secũdi. (das?
Romę dulce diu fuit & solenne reclusa
Mane domo vigilare:clienti promere iura.
Cautos nominibus rectis expendere nũmos
Maiores audire.minori dicere:per quę
Crescere res posset:minui damnosa libido.
Mutauit mentem popul⁹ leuis:& calet vno
Scribendi studio pueriq; patresq; seueri
Frõde comas vincti:cęnãt & carmina dictãt

carmina ꝓbat vt etiã vitia excuset: qđ Seneca faciũdũ sic cõmemorat. Non te moueat. ĩquit dicẽtis auctoritas: sed qd dicat attẽde. Sunt p̃terea duo grammaticis annotãda: quorũ pri⁹ est: q; syllabam cõem eẽ: hoc est mõ longã, mõ breuem. Nam breuẽ esse in cõcesso est: ꝓduci aũt cõstat ęnei. iij. Liminaq; laurusq; dei &c. et hic meminiq; plagosum: alioqui trocheus pro spondeo poneret: plagosus aũt qđ a plagis pro vulneribus descẽdit: primã ꝓducit. Alterꝝ est memini verbũ recte cũ verbo pñtis tpis construi vt hic memini dictare. Et id quidẽ frequẽtius et vt multi volũt rectius licet in raudẽsem id valla neget: q̃ cum p̃terito. Sed ordo est. Equidẽ. i. ego qdem nõ insector. i. ꝑsequor carmĩa liui. i. liuij. & nõ reor carmina liuij eẽ delẽda: q; pro et memini orbiliũ: beneuẽtanũ grãmaticũ seu ludimagistrũ: plagosum. i. multas plagas & vibices faciẽtẽ dictare id ẽ pronũciare: & interp̃tari mihi ꝑuo: sed ego miror ea videri emẽdata. i. sine mendis: pulchra: & distãtia minimũ. i. ĩ minimo discrimine: exactis. i. ab exacte factis (Aduerte pręter iam dicta) minimũ esse aduerbiũ suplatiuũ: minime negatiuũ. Quod enĩ minimũ distat distat qdẽ sed maxĩe parũ: qđ minime: nõ distat) inter q̃ scilicet poemata liuij si forte verbũ decorũ emicuit: & si vnus & alter versus cõcinnior. i. cõsonantior paulo. i. modico q̃ cęteri: sup. emicuit: ĩdignor totũ poema duci & vẽdi iniuste. i. vltra valorẽ: & indignor quicq̃ rep̃hendi nõ quia putetur cõpositũ crasse: ve ꝓvel illepide: sed quia putet cõpositũ nuper. i. nõ multo ante. i. ideo solũ rep̃hendi quia nõ diu cõpositũ: & ĩdignor nõ veniã posci ãtiquis. i. q; nõ petat ignoscere antiquitati vt pote rudi adhuc & ĩcultę sed p̃mia & honorẽ. sup. posci. i. ideo aliqua honorari q; ãtiqua etiã si bona nõ sint & noua iccirco rep̃hẽdi qa noua: etiã si bona sint. Si ego dubitẽ an sup. fabula. s. attecoris scđm acronẽ: ꝑambulat. i. ꝑambulãdo ad vnguẽ describit recte. i. decẽter: nec ne. i. an nõ (cũ tñ indecẽter tãtã digressionẽ fecerat) crocũ & flores: cũcti pene patres clamẽt pudorẽ perijsse (hoc ꝑsius sic. Frõtẽ de de rebus clamet melicerta perisse). i. nusq̃ eẽ verecundiã: cũ iuuenes seniores rep̃hendãt (Et bene patres: qa quisq; qua via ĩstitut⁹ ẽ suos ire cupit: q̃ res hodie quoq; mltis ꝓniciẽ affert) cum id ẽ qñquidẽ ego coner rep̃hẽdere ea q̃ ęsop⁹ grauis. s. tragediaꝝ actor ꝑ quẽ Tulli⁹ actionẽ ĩ dicẽdo emẽdauit: aut q̃ rosci⁹ doct⁹. i. ꝑitissim⁹ fabulaꝝ actor: egit. vl' qa nil ducũt. i. cẽsẽt rectũ nisi qđ placuit sibi. vl' qa putãt turpe ꝑere. i. obedire & cõcedere mĩorib⁹: & senes fateri ꝑdẽda id ẽ destruenda q̃ ipsi imberbes id ẽ adhuc impubes didicere. Ille qui iã laudat carmẽ saliare numę id est quod numa pompilius religiosissimus romanorum rex: docuit salios sacerdotes martis cantare dum saliendo ancilia ferrẽt: & qui laudat illud quod ignorat mecum. i. sicut ego: & vult videri scire solus illud. ille inquam non fauet q; pro et nõ plaudit. i. applaudit sepultis. s. veteribus: sed impugnat nostra: & ipse liuidus id est inuidus odit: nos & nostra scilicet opera: q; si no

q; cõiũctio

Memini.

Minimũ.
Minime.

uitas fuisset tam.i.tm̄ inuisa gręcis.q̄.i.q̄tum nobis: qd esset nūc vetus: aut qd haberet qđ legeret: & qđ publicus vsus tereret.i.attereret vsu: viritim.i.p singulos viros: q.d.nihil qa ꝑmi nō extāt: & sequētes nō scripsissent. vt primū gręcia cœpit nugari.i.īcōdite scribere bellis positis: id est sedatis: & vt ꝑmū cœpit labier.i.labi in vitiū.s.cessatiōis: & luxurię: ęqua.i.ꝓspera fortuna.i. p ꝓsperā fortunā: ipa arsit.i.efferbuit: nūc.i.aliqñ: studijs athletarū.i.pugilū ad agonē certātiū: vñ sūt isthmiciet olympici ludi instituti. nūc studijs equoꝝ: nūc amauit fabros marmoris aut eboris.i.sculptores: & suspēdit vultū & mētē.i.vitalē vultū in imaginibus (de qb⁹.vj.ęnei. Excudēt alij spirātia mollius ęra: credo equidē viuos ducēt de marmore vultus) ī tabula picta: & ipsa est gauisa nūc tibicinibus: & nūc tragędis.i.tragędiarū actoribus velut si. i.ac si puella īfans luderet sub nutrice & relinquit mature.s.tēpestiue: plena.i.iam satura aut poti⁹ iā plenis nubilis annis: illud qđ petijt cupide vt puppas. hoc est sic instabilis videt̄ gręcia fuisse: vt puellaris animus: sed variū & mutabile semper fœmina. Quid placet aut qd est odio.i.displicet: qđ nō credas mutabile? q.d.nihil. Paces bonę & venti secūdi.i.ꝓsperi successus gręcoꝝ habuerūt hoc id est hmōi incōstātiā. Dulce & solēne fuit diu romę vigilare mane domo reclusa.i.apta salutaturis: & studere ipos inuēturis: & ꝓmere cliēti more pragmaticoꝝ iura: & expēdere.i.ad vsurā dare noibus.i.debitoribus rectis.i.iustis qbus recte credant̄. quorū noīa inscribunt̄: nūmos cautos. id ē caute datos audire maiores: & dicere minori: p q̄ res posset crescere. Et libido.i.īdulgētia corporis q̄ otio crescit dānosa.i.dāni plurimū rebus afferēs posset minui: sed ppl's leuis.i.incōstās mutauit mētē: & calet.i.feruet: vno.i.solo studio scribēdi: & pueri & patres seueri cęnāt vincti comas frōde.s.lauri aut hederę & dictāt.i.scribēda ꝓnūciāt carīa. Aduerte alios leger̄ certis noib⁹.

Ipse ego. Prosequit̄ qđ inceperat ostē surus quas cōmoditates habeāt carmīa Ordo est. Ego ipe q affirmo. i. si affirmē me nullos scribere versus: īuenior.i. inueniar: mēdacior parthis: hoc ait satyrice in parthos & in gratulationē augusti: & ego vigil pri⁹ sole orto.i.prius q̄ sol oriat: posco calamū & chartas & scrinia.i.capsas libroꝝ. Ignarus nauis id est artis nauigādi: timet agere.i. gubernare nauē: q nō didicit dare ęgro abrotanū.i.talē herbā ad medicamētū: nō audet dare: qa medici ꝓmittūt qđ medicorū est fabri tractāt fabrilia.i. vnusqsq; id qđ didicit: sed nos docti & īdocti scribimus passim.i.sine discrimīe: poemata. Sic ī arte. q nescit versus tñ audet. Tñ collige sic: quas virtutes.i. cōmoditates hēat hic error & hec leuis īsania: q̄ est ī faciēdis carmīb⁹. Anim⁹ vatis.i.poetę: non temere.i.fere nunq̄ est auarus: ipse amat versus: & studet sup. efficere h° vnū.i.solos vers⁹: & ridet.i. facile patit̄ detrimēta.i.amissiōes rerū: vt fugas seruoꝝ & īcēdia domuū.s.Nō cogitat vllā fraudē socio. ve provel (ꝓducit̄ aūt sic pri⁹q; qa scđm seruiū monosyllaba cōia sūt) puero pupillo viuit siliqs.i.leguminib⁹ & scđo pane.i.cui⁹ flos farinę excussus est. & q̄q̄ est piger et mal⁹.i.īutilis: militię: ē tñ sup. vtilis vrbi. si das.i.concedis hęc magna.s.q̄ ad rēp. spectant: iuuari quoq;.i. etiam puis rebus. Poeta figurat.i. format te-

poeticę vtilitas.

Studeo cū actō.

Ve

Ipse ego q nullos me affirmo scribere versus
Inuenior parthis mendacior: & prius orto
Sole vigil calamū & chartas & scrinia posco.
Nauē ager̄ ignar⁹ nauis timet abrotanū ęgro
Nō audet: nisi qui didicit: dare, qđ medicorū ē
Promittunt medici: tractant fabrilia fabri.
Scribimus indocti doctiq; poemata passim.
Hic error tamē & leuis hęc insania quantas
Virtutes habeat: sic collige. vatis auarus
Nō temere ē anim⁹. vers⁹ amat: h° studet vnū.
Detrimenta fugas seruorū incendia ridet
Nō fraudem socio puero ve cogitat vllam
Pupillo. viuit siliquis & pane secundo.
Militię: q̄q̄ piger & malus: vtilis vrbi.
Si das hęc paruis quoq; rebus magna iuuari:
Os tenerū pueri balbūq; poeta figurat.
Torquet ab obscœnis iā nūc sermonib⁹ aurē
Mox etiā pectus pręceptis format amicis:
Asperitatis & inuidię corrector & irę
Recte facta refert orientia tempora notis
Instruit exemplis. inopem solatur & ęgrum

Castis cum pueris ignara puella mariti
Disceret vnde preces: vatẽ nisi musa dedisset?
Poscit opẽ chorus: & pręsentia numina sentit.
Cęlestes implorat aquas docta prece blandus
Auertit morbos: metuenda pericula pellit.
Impetrat & pacẽ: & locupletẽ frugibus annũ,
Carmine dii superi placantur: carmie manes.
Agricolę prisci fortes paruoq; beati
Condita post frumẽta leuantes tẽpore festo
Corpus & ipsum animũ spe finis dura ferentẽ
Cum sociis operũ pueris & coniuge fida
Tellurem porco: siluanum lacte piabant.
Floribus & vino genium memorẽ breuis ęui
Fescenina per hunc inuenta licentia morem
Versibus alternis opprobria rustica fudit.
Libertasq; recurrentes accepta per annos
Lusit amabiliter: donec iam sęuus apertam
In rabiem cœpit verti iocus. & per honestas
Ire domos impune minans: doluere cruento
Dente lacessiti: fuit intactis quoq; cura
Conditione super cõmuni: quin etiam lex
Pœnaq; lata: malo quę nollet carmine queq̃.
Describi. vertere modum formidine fustis
Ad benedicendum delectandũq; redacti.
Gręcia capta ferum victorẽ cepit: & artes
Intulit agresti latio: sic horridus ille
Defluxit numerus saturnius et graue virus
Munditię pepulere: sed in longũ tamẽ ęuum.
Manserunt hodieq; manent vestigia ruris
Serus enim gręcis admouit acumina chartis
Et post punica bella quiet⁹ q̃rere cœpit
Quid sophocles et tespis et eschil⁹ vtile ferrẽt
Tentauit quoq; rem si digne vertere posset:

nerum & balbum os pueri: torquet. i. arcet: aurem. s. pueri: iã nũc ab obscœnis id est turpib⁹ ser monib⁹. & format. i. informat mox. i. paulo post etiã pect⁹ pueri amicis. i. vtilib⁹ p̃ceptis exñs corrector aspitatis & iuidię & irę: ẽ enĩ poetę ꝓfessio: hũanitatis studiũ. & refert id ẽ memorię cõmẽdat recte facta: & istruit id ẽ disponit tpa orientia. i. futura: exẽplis notis. s. rerũ p̃teritarũ. solat̃. i. consolat̃ inopẽ & ęgrũ. vñ disceret puella ignara mariti cũ castis pueris: p̃ces id ẽ orõnes ad deos: nisi musa dedisset vatẽ id ẽ poetã: q hymnos & laudes deoꝝ cõposuisset? q. d. a nl'o chor⁹ qĩ tragedijs et comœdijs oli erat: & adhuc ĩ tẽplis ẽ: poscit. s. deos: opẽ. i. auxiliũ: & sentit numina pñtia. i. cito auxiliãtia: & chorus blãd⁹ ĩplorat aquas cęlestes. i. pluuias: p̃ce docta. i. apoetis tradita & auertit morbos: & pellit ꝑicula metuẽda: & ĩpetrat pacẽ: & annũ locupletẽ. i. abũdãtẽ frugibus: dij superi placantur carmine & manes. i. dij inferi placãtur & pacificant̃ carmine Agricolę prisci. i. veteres exñtes fortes ad subeundos labores: & resistendũ auaritię: & beati: qa cõtenti ꝑuo. i. modica re: leuantes. i. recreantes corp⁹: tpe festo. s. cõpitaliorũ aut ãbarualiorũ: post frumẽta cõdita. i. reposita in horreis suis. & & leuãtes ip̃m animũ ferentẽ. i. patiẽtẽ dura. i. duros labores: spe finis: piabãt. i. placabant cũ pueris socijs opum & cũ cõiuge fida tellurem porco (quidã porro legũt: sed qa tell⁹ceres ẽ cui porca offert̃ dicit lãdin⁹ porcũ pro porca dictũ) & siluanũ deum siluarum lacte: & placabant geniũ. i. deũ generationis & naturę suę: memorem id ẽ memores facientem aut lege memores scilicet ipsi agricolę breuis ęui piabant genium floribus & vino. Licentia fescenĩa. i. fabula q̃ fescenĩ iocosa cõuitia ĩ festis suis obijciebãt ĩuẽta ꝑ hũc morẽ fudit. i. expuit rustica opprobria. i. conuitia: versibus alternis. i. alterne ꝓlatis: et libertas accepta. i. approbata per annos recurrentes. i. celeriter redeuntes lusit amabiliter: donec iam sęu⁹ ioc⁹ cœpit verti ĩ apertã rabiẽ: & cœpit ire minans. id est. minabundus: impune. id est passim & sine discrimine aut pœna: per domos honestas. Lacessiti. scilicet honesti viri: dẽte cruẽto. i. diffamatorio

Et placuit sibi natura sublimis & acer.
Nam spirat tragicum satis & fœliciter audet,
Sed turpē putat in scriptis: metuitq; lituram

doluree.i.doluerūt:& cura.i.cautio fuit quoq;.i.etiā intactis.i.nō lacessitis: super.i. de cōi conditione.i.statu:qa potuissent & ipi carpi:quinetiā lex puniēdi est lata q̄ nollet quemq̄ describi malo.i.diffamatorio carmine:& ita taliū carminū cōpositores vertere.i.verterūt:modū.s.scribēdi et h° formidīe fustis.i.qa verebant̄ fustigari:redacti.i.cōstricti si vellēt scribere: ad bn̄dicēdū et ad laudādū(valla negat se legisse apd̄ idoneos bn̄dico cōpositū:qd̄ hic tn̄ videt̄) Gręcia capta.i. supata armis romanis:cepit.i. fabulis suis illaqueauit ferū victorē: & p.i.ītulit latio agresti.i.ī latiū agreste:artes.s.versuū cōdēdorū:& sic nūer⁹ille sat̄ni⁹.i. q a saturno vsq; seruat⁹erat:horridus.i.incult⁹:hoc est rudis cōpositio carminū:defluxit.i.in desuetudinē abijt:& mūdicię pepulere:virus graue.i.venenosam carptionē:sed tn̄ vestigia ruris.i.rusticitatis:māserūt in longum ęuū:q; pro et manēt hodie.Enim pro qa sup.roman⁹ ppl's admouit serus.i.tarde:acumina īgenij sui:chartis.i.libris gręcis:& quiet⁹ post punica.i.carthaginēsia aut carthaginiēsia bella: cœpit quęrere.i.inquirere:quid vtile sophocles & thespis & ęschilus: tragedię & veteris comœdię scriptores:ferrēt.i.afferrēt:& tētauit.i.attētauit:quoq;.i.etiā rē si.i.an possit vertere.i. transfere digne.i.decēter:& placuit sibi.i.se approbauit:exn̄s sublimis & acer:natura.i.p naturā.Nā spirat.i.efflat tragicū sup.carmē:& audet satis fœliciter:sed putat liturā.i.castigationē & emēdationem turpē in scriptis suis & metuit sup.eā.Et ita qd̄ in arte latius visum est vult romanos nō minus esse ingenij nec spiritus poetici q̄ gręcis(cū tn̄ dixerit in arte. Graijs īgeniū:graijs dedit ore rotūdo ausa loqui:p̄ter laudē nulli⁹ auaris)minus tn̄ eē diligētię:q̄res acri & martio ingenio fere vitio datur.Raro enim vehemens spiritus castigationis moram admittit.

Benedico.

Credit̄ &c.Hic on̄dit quō latini conati sunt comœdias gręcas trāsferre: & qd difficultatis ille conatus habet dicēs lōge plus habere difficultatis q̄ videatur pręsertī si decorū obseruet̄. Quinadeo in arte cēsuit ad id laborādū scribēti comœdiā vt facile videat̄ posse imitari cū sit difficillimū. Verba ei⁹ illic sunt. Ex noto fictū carmē sequar: vt sibi quiuis Speret idē: sudet multū: frustraq; laboret Ausus idē:tantū series iūcturaq; pollet: Tātū de medio sumptis accedet honoris. Fatetur tamē hic poeta:quia comœdia habet argumētū de medio sumptū facilē habere inuentionē:sed tanto maiorē desiderare diligētiam vt nō peccetur: quia in re facili vitatu peccans detestabilius peccat q̄ in difficili. Ideoq; plautus summope laudat̄ qui decorū anxie obseruauit: dānat̄ cōtra dorsēninus q auaricię studēs ip̄m neglexit. Ordo ē. Comœdia credit̄ hr̄e minimum.i. maxime parū.sudoris.idest moliminis et laboris ac difficultatis:qa res.id ē argumentum accessit id est nō excogitatur: sed vltro videt̄ aduenire:ex medio id est ex consuetudine viuendi omnibus communi: vel quia quisq; ad libitum argumentum sibi fingere potest. Sed ipsa comœdia habet: tanto plus oneris:quanto minus venię: quia qui in re facili peccat imperitior videtur:

Creditur ex medio quia res accessit habere
Sudoris minimū sed habet comœdia tanto
Plus oneris:quātovenię minus:aspice plautus
Quo pacto partes tutet̄ amantis ephebi:
Vt patris attenti:lenonis vt insidiosi:
Quantus dorsenninus edacibus in parasitis.
Q̄ non astricto percurrat pulpita socco
Gestit eni nūmū i loculos demittere: posthac
Securus cadat an recto stet fabula talo.
Quē tulit ad scęnam ventoso gloria curru
Exanimat lentus spectator:sedulus inflat:
Sic leue:sic paruū ē:animū quod laudis auarū
Subruit aut reficit:valeat res ludicra si me
Palma negata macrū donata reducit opimū.
Sępe etiā audacem fugat hoc terretq; poetā:
Q̄ numero plures virtute & honore minores
Indocti stolidiq; & depugnare parati.
Si discordet eques media īter carmia poscūt
Aut vrsū aut pugiles,his nā plebecula gaudet

q̃ qui in difficili. Aspice quo pacto plautus tutetur.i.defendat aut cõseruet iuxta decorum ptes id est mun⁹ :ephebi.i.adolescentis amantis: vt.i.qualiter tutetur sup.partes patris attenti sup. ad rem vt tutetur partes lenonis.i.meretricum productoris:insidiosi.i.multas insidias adolescẽ tię imperitę ponentis.Quantus sup.sit dorsennius ĩ parasitis edacibus id est assidue comedere volentibus:& q̃.i.q̃tum non astricto.i.dissoluto socco.i.comico stilo:percurrat pulpita.i.q̃tũ inconditas comœdias pręcipitanter emittat.Enim pro quia:gestit.i.immodeste cupit:ita q⁹ gestu desiderium suum prodat:dimittere nummũ in loculos.i.in sacculum pecuniariũ hoc est quia nimis attentus est ad lucrum cupit potius multũ q̃ bene scribere:existens securus.i.sine curahoc est nõ curans:an fabula cadat id est displiceat:an stet recto talo.i.an placeat: & decorum seruet. Spectator lentus id est segnis & non attentus exanimat.i.emori facit eum sup.quem gloria.i. affectatio glorię: tulit id est vexit ad scęnam id est ad locum vbi fabulę aguntur:curru ventoso.i. leui & vano seu inani:& sedulus spectator inflat eum. Sic.id est ita leue.id est parui ponderis ac momenti & sic puum est quod subruit aut reficit animum auarum.i.cupidum laudis. Valeat.i. discedat a me & relinquatur res ludicra id est scęnica:si palma negata reducit me macrũ:& si palma.i.victoria donata reducit me opimũ.hoc etiã quod sequitur fugat & terret sępe audacẽ poetam:q⁹ plures numero vt plebei & minores.i.pauciores(a parum enim venit)honore vt poetę ĩdocti:parati depugnare.i.contendere de laude fabularum: si eques.i. dignitas equestris: discordet id est inter se dissentire videatur ac non ex toto approbare:ipsi poscunt inter agẽdum priusq̃ fabula ad medium perducta sit :aut vrsum.i.spectaculum vrsi aut cum vrso luctantis.aut pugiles i.gladiatores.Nã plebecula.i.indoctus pp̃s gaudet his.i. hmõi spectaculis:qđ Terẽtius quoq; in prologis se exptũ cõqueritur.

Verũ eqtis q°q; iã migrauit ab aure voluptas
Omnis ad incertos oculos & gaudia vana:
Quattuor aut plures aulea premũtur ĩ horas
Dum fugiunt equitũ turmę peditũq; cateruę.
Mox trahitur manibus regũ fortuna retortis
Esseda festinant.pilęta.petorita.naues.
Captiuũ portatur ebur.captiua corynthus.
Si foret in terris rideret democritus:seu
Diuersum confusa genus panthera camelo.
Siue elephas albus vulgi conuerteret ora.
Spectaret populum ludis attentius ipsis
Vt sibi prębentem mimo spectacula plura
Scriptores autem narrare putaret asello
Fabellam surdo.nam quę peruincere voces
Eualuere sonum.referunt quẽ nostra theatra?
Garganũ mugire putes nem⁹ aut mare tuscũ
Tanto cũ strepitu ludi spectantur et artes
Diuitięq; peregrinę:quibus oblitus actor
Cum stetit in scęna:cõcurrit dextera leuę.
Dixit adhuc aliquid?nil sane.qd placet ergo?
Lana tarentino violas imitata veneno?
Ac ne forte putes me q̃ facere ipse recusem:

Verũ equitis quoq;. Dolet poetę etiã equites trãstulisse voluptatẽ ab auribꝰ ad oculos.i.ab auditu ad visum: quem incertũ dicit:& gaudia vana parere. vñ et maro ęnei.i.animũ pictura pascit inani. Incertos aũt dicit oculos qa fascinant & decipiunt. aut q⁹ vagi & icõstãtes sũt leuiq; momẽto huc illucvehunt Plautꝰtñ certiꝰputat qđ visũ q̃ auditũ est dicẽs. Plus valet oculatꝰ testis vnus q̃ auriti decẽ.Ideo aũt de equitibus dolet:quia scit plebẽ incõstantẽvñ primo cari.hũc si mobiliũ turba quiritiũ.Et maro ęnei.iij. Scindit incertũ studia in cõtraria vulgus.Ordo ẽ.Verũ.i. sed:oĩs voluptas.i. delectatio equitis: migrauit.i.trãsiuit:quoq;.i.etiã ab aure.i.auditu ad oculos incertos.i.vagos aut fallibiles & vana gaudia.i.eqtes q⁹q; delectant nũc magis ĩ spectãdis iucũdis &vanitatibꝰ:q̃ in audiẽdis pulchris et decoris rerũ verborũq; cõcẽtibꝰ. Aulea.i. vela aut tapeta suspẽsa: vbi fabulę agũtur:pmunt.i.stringunt & ipediũtur:occultant:nõ habẽt locum in quattuor aut plures horas dũ turmę equitũ et cateruę peditũ: fugiũt.i.nolũt amplius intereſſe. Fortuna scilicet aduersa regum: videlicet superatorum trahitur mox.id est paulopost: manibus retortis.i.pꝰ terga ligatis:esseda.i.vehicula belgica.pilẽta:petorita:naues.i.oĩa vehicula qbꝰ victi aducti fũt:festinãt.i. festinant introducunt:hoc ẽ cessante &

intmissa comœdia repñtant captiui ad gl'iam regũ q eos ceperunt vt ebur captiuũ.i. raptũ ab indis captiuis portat s.ĩ spectaculũ triũphi simulati:& corinthus : ciuitas illa in achai olim ditissima seu opulẽtissima vt prius visum est: supple portatur in triumphum: hoc est vasa aut signa ex ęre corinthio portantur. Democrit⁹ philosoph⁹ ille (q quicquid videret:qa oĩa vnitatẽ iudicadat: ridebat sicut heraclitus flebat rideret si foret ĩ terris(hũc locũ sumpsit iuuena.) seu.i.siue:panthera cõfusa. i. cõmixta chamelo:appositorie gen⁹ diuersum.i. inter se distinctũ:& siue elephas albus: cõuerteret.i.ad se traheret ora vulgi(Pãtherã cõfusam chamelo:angel⁹ politianus miscellaneorũ ca.iij. chamelopardalim vocari docet eo ꝙ gręci chamelum pardalim vocent : notatq; ibidem eiusdẽ figurã:quã se vidisse dicit:a sultano laurẽtio medici dono missam de q̃ sic Beroaldus. Est aũt camelopardalis collo sil'is equo:pedib⁹ & cruribus boui:capite camelo albis maculis rutilum colorẽ distinguẽtibus:vñ appellata camelopardalis:nabuna æthiopes vocãt vt author est. Pli.in.viij na.hist. hoc est illud animal qđ italici lingua vernacula gyraphã appellãt: scribit Albert⁹ mag.lib.xxij.de aĩalib⁹. suis tẽporib⁹ Federicũ impatorẽ camelopardalim secum habuisse:& hac tẽpestate florentiæ visa est dono missa Laurentio medici a rege ægyptiaco:sensus Horatij est risurũ fuisse Democritũ cui oĩa mortalia ridenda videbant:sicuti Heraclito flẽda si ppl'm Ro.stupere vidisset aspectu camelopardalis & hoc ideo dictũ est:quia Plinio atq; Solino authoribus pmũ visa fuit romæ ludis circẽsib⁹ Cæsaris dictatoris. Author est iuli⁹ capitolin⁹ fuisse romæ sub impatore camelopardales decẽ. Errãt q existimant ab Horatio significari camelũ cũ panthera cõfusa genus camelo doctissima periphrasi pro camelopardali accipiẽda sit:q̃ (vt diximus)ex maculis pantheræ & capite camelino format:& ita cũ camelo gen⁹ pãthera cnnfundit. Rideret dico democritus:qa spectaret ppl'm attẽtius ipsis ludis.i.q̃ ip̃os ludos.i.plus cogeret ridere ob stultitiã ppl'i:q̃ ꝓpter spectacula ludoꝝ:spectaret inquã ppl'm:vt p̃bẽtẽ.i.tanq̃ eũ q p̃beret:plura spectacula

democrit⁹

Chamelopardalis

Quę recte tractent alii:laudare maligne.
Ille per extentum funem mihi posse videtur
Ire poeta:meum qui pectus inaniter angit.
Irritat:mulcet:falsis terroribus implet.
Vt magus: & mõ me thebis:mõ põit athenis
Verũ age:& his qui se lectori credere malunt
Q̃ spectatoris fastidia ferre superbi.
Curã redde breuem si mun⁹ apolline dignum
Vis cõplere libris:& vatibus addere calcar
Vt studio maiore petant helicona virentem.
Multa quidẽ nobis facimus mala sępe poetę:
Vt vineta egomet cędam mea:cũ tibi librũ
Sollicito damus aut fesso:cũ lędimur: vnum
Siquis amicorũ est ausus repręhẽdere versũ
Cum loca iam recitata reuoluim⁹ irreuocati:
Cum lamentamur non apparere labores
Nostros:& tenui deducta poemata filo:
Cũ speramus eo rem venturam:vt simul atq;
Carmina rescieris nos fingere cõmod⁹ vltro
Accersas:& egere vetes: & scribere cogas
Sed tamẽ operęprecĩũ cognoscere quales
Aedituos habeat belli spectata domiq;
Virtus indigno non cõmittenda poetę.
Gratus alexandro regi magno fuit ille
Cherilus:incultis qui versibus & male natis
Rettulit acceptos regale numisma philippos
Sed veluti tractata notam labẽq; remittunt
Atramenta fere scriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt:idem rex ille poema
Qui tam ridiculum tam care prodigus emit:
Edicto vetuit:ne quis se pręter apellem
Pingeret:aut alius lysippo duceret ęra
Fortis alexandri vultum simulantia:ꝙ si

Iudicium subtile videndis artibus illud
Ad libros & ad hęc musarum dona vocares:
Boetum in crasso iurares aere natum:
At neq; dedecorant tua de se iudicia neq;
Munera quę multa dantis cū laude tulerunt
Dilecti tibi virgilius variusq; poetę.

mimo.i.q̄ ipe mimus fabulā agēs.puta ret aūt scriptores narrare fabellā asello surdo:eo q̄ ppī's neq; attēderet:neq; si= qui velint attēdere possent.Nam q̄ vo= ces eualuere.i.eualuerint:aut p̄ssint p= uicere.i.supare sonū quē nr̄a theatra re= ferunt.q.d.nullę.& ita nō possent acto res tam alte loqui vt intelliḡatur:quam obrē frustra qs bonas fabulas edat.Tu putes.i.qlibet audiēs clamores pp̄i in theatro putet:nemus garganū:qđ ad mare tuscū est:& strepitu aquarū:aut clamore venātiū per strepit:.aut putes mare tuscū:mugire.i.ad morē tauri sonitū edere cū tāto strepitu spectant ludi et artes & diuitię pegrinę.i.pompę vestiū pegrinarū:qbus actor(q vulgo lusor dicit)stetit obli tus(media breui ab oblino).i.quasi re aliena circūdatus in scęna:dextera sup.manus cōcurrit le uę.i.sinistrę manui.i.applaudit cōcutiēdo manus:vel qui sedebāt in dextra & lęua cōcurrūt.i. fit cōfusio ppī.Si quęrat ab illis q aufugiūt.Dixit adhuc aliqd sup.actor p̄ter hoc qđ audiui= mus:dicit alius.Nil sane:qa q nescit quid dictū sit: dicit nil dictū esse:vñ poeta. Quid ergo pla cet sup.in spectaculis illis? Rñsio. Lana imitata violas veneno.i.colore adulterino: tarētino.i. cuiusmodi sit apud tarentū.hoc est purpura violacea facta tarēti: placuit & ita apparatū nō fabu lā laudat ppī's:p qđ dictū videt poeta reprehendere tanq̄ stultos eos q fabulas cōponūt.ad quod purgādū subdit.Ac ne auguste putes me laudare maligne.i.maliuole:hoc ē cū tacita vilipēsiōe ea q̄ ipe.i.ego recusem facere & q̄ alij tractēt recte:ille poeta videt mihi posse ire p funē extētū.i. secure in re dubia incedere sicut funābulus sup funē extētū:q angit.i.angustijs stringit:irritat. id ē puocat ad irā:& mulcet.i.mitigat & placat:inaniter.i.in re ficta:& implet mē falsis errori= bus.i.q depingit q̄ scribēdo ita q̄ in re ficta veras affectiones cōmoueat:vt.i.quēadmodū ma gus:q rē aliter q̄ sit apparere facit:& ponit me modo.i.aliq̄ thebis d.q̄ describit res thebanas et ponit mō.i.aliq̄ athenis q̄.s.narrat res athenis gestas .i. ita verisimiliter res narrat q̄ q eas au dit:iā sibi loca fingit in qbus gestę sint.Verū.i.sed age o auguste si vis cōplere mun⁹.i.officiū dignū apolline:& addere calcar libris & vatibus.i.instigare vates vt pperant scribāt:redde bre uē curā his q malūt credere se lectori:q̄ ferre.i.pati fastidia.i.supbos cōtēpt⁹:supbi spectatoris. Redde inquā breuē curā:vt petant helicona.i.montē illū musis sacrū:virtē.i.i vigore exītē & placidū:maiore studio.i.nō sperēt adire musarū antrū sine studio & erudatiōe.Quia visi sūt ho ratio scriptores sui tpis saltē plurimi:rerū suarū precipites fuisse:& castigādi curam neglexisse. Quidē.i.certe:nos poetę facimus sępe nobis plurima mala.i.detrimenta ad verā gl'iam cōsequi dā:vt.i.quēadmodū egomet cędā.i.icidā & putē vineta mea:h⁹ē multi sibiipsis ipedimēto sūt ne fructū labor⁹ suo⁹ cōsequant qa ip̄ortune afferūt scripta sua sicut si qs itēpestiue vineas su as putet:cā est cur vuis careat. Facim⁹ g⁹ nō mala cū dam⁹.i.offerim⁹ tibi sollicito aut fesso li brū:itē cū lędimur.i.offēdimur si qs amico⁹ est ausus rep̄hēdere versum vnū.i.ē qa nolumus castigarti:cū nos irreuocari.i.irreuocabiles retuloluim⁹ loca iā recitata.i.pnūciata corā doctis & cū lamētamur.i.dolem⁹:labores nr̄os & nr̄a poemata nō appere:deducta tenui filo.i subtili= ter cōposita:& cū speram⁹ rē vēturā eo.i.ad id:vt sit atq.i.statim p̄stq̄ o auguste rescieris.i. p= cepis nos fingere carmīa.cu cōmod⁹.i.bñficus:accersas.i.ad te voces venire:& vetes egere.i.di uites facias:& cogas p mūera tua:scribere.s.carmīa.Est tñ ep̄ciū.i.dignū & p̄ciū laboris hīs cognoscere q̄les ędituos.i.p̄cones & laudū custodes sicut ędituī ędiū sacrariū custodes sūt:hēat virtus spectata.i.clara visa:belli.i.in bello & domi.i.ī pace:nō cōmittēda.i.quā nefas eēt cōmit tere poetę idigno.i.ipito.Cheril⁹ ille poeta mal⁹:sed notissim⁹:q rettulit.i.vt dicūt recōp̄sauit: philippos.i.nūmos a philippo alexādri p̄e nūcupatos:exītes numisma.i.monetā:regale.i. re ge dignū aut a rege istitutū:q rettulit īquā:versib⁹ iculti⁹ & male natis: fuit grat⁹ alexandro ma gno regi:& ita ñ habuit sanū iudiciū q malū poetā approbauit. Sed veluti.i. quēadmodū atra= mēta:tractata remittūt.i.a se mittēdo inferūt notā.i.mendū & labē:sic scriptores fere sup. oīes linūt.i.cōtaminānt: fœdo. i.incōposito carmīe:splēdida facta.i.gesta potentiū. Ille idem rex.s. alexāder magnus qui exñs ꝑdigus emit tā care.i.tot philippis:poema ridiculū.i. risum excitās et deridēdum:vetuit edicto.i.p edictū:ne qs pingeret se:p̄ter apellē:optimū pictorē:aut ne sup. alius lysippo optimo signo⁹ fusore duceret.i.ptraheret:ęra.i. signa ęrea:simulantia.i. repsen= tantia:vultū.i.effigiem:fortis alexandri:q si o auguste vocares illud subtile iudicium viden=

Cherilus

Apelles.

dis.i.in vidēdis artibus:ad libros & ad hęc dona musarū.i.si velis id alexādrū putasse efficere ī deligēdo poeta:qđ in pictore & sculptore:tu iurares.i.licite iurare posses:ipm natū ī crasso aere boetū.i.rudiū & beluinorū ppl'oꝝ q iudiciū rectū ñ hñt:h° imitās dicit.Iuue.veruecū ī pria.At idē sed virgili⁹ & vari⁹ poetę dilecti tibi neq; dedecorāt.i.dehonestāt tua iudicia de se neq; mūera tua q̄ tulerūt cū multa laude dātis:qa laudabile ē dignis & meritis dare.Est aūt hypmeter versus hñs tribrachū ꝓ spōdeo iudicia neq;

Nec magis expressi vultus per aenea signa
Q̄ per vatis opus mores animiq; virorum
Clarorū apparent:nec sermones ego mallem
Repētes per humū q̄ res componere gestas
Terrarūq; situs & flumina dicere & arces
Mōtibus īpositas:et barbara regna:tuisq;
Auspiciis totū confecta duella per orbem:
Claustraq; custodem pacis cohibētia ianum.
Et formidatā parthis te principe romam:
Si quantū cuperē:possē quoq;:sed neq; paruū
Carmen maiestas recipit tua. nec me⁹ audet
Rem tentare pudor:quā vires ferre recusent
Sedulitas autē stulte quē diligit:vrget:
Pręcipue cū se numeris commendat et arte.
Discit enī citius meminitq; libentius illud:
Quod quis deridet: q̄ qđ ꝓbat: et veneratur
Nil moror officium:quod me grauat:ac neq;
In peius vultu proponi cęreus vsq̄ facto
Nec praue factis decorari versibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere:et vna
Cū scriptore meo capsa porrectus operta
Deferar in vicum vendentem thus et odores
Et piper:et qcquid chartis amicitur ineptis.

Nec vultus clarorū virorū apparent magis exp̄ssi p signa aenea.i.ex ęre facta:diuidit autē diphthōgus.Nā eb ęs ęris qđ ꝑae scribi debet fit ęreus.ęneus ahen⁹ & aeneus vl' inꝑposita aspiratiōe aheneus:q̄ mores & animi clarorū virorū apparēt p op⁹ poetę.i.p poema.Nec ego mallē cōponere: sermōes repētes p humū.i.satyras ī humili stilo:q̄ res gestas sup.tuas & q̄ dicere sit⁹ terrarū & flumina & arces īpositas mōtibus:& barbara.i.barbaroꝝ regna:& duella.i.p̄lia cōfecta tuis auspicijs.i.fœlicib⁹ & prouidis īceptis p totū orbē:& claustra.i. clausuras tēpli iani(qđ tēpe pacis vl'is claudebat: qđ clausū fuit sub octauio vt virgili⁹ in primo quoq; attestat.Crediturq; ea tēpestate fuisse q̄ exijt edictū a cęsare augusto vt describeret vniuers⁹ orbis qua auctor pacis saluator noster nat⁹ est) Claustra igit cohibētia.i.includētia & exire vetātia: ianū custodē pacis:& romā formidatā parthis:te principe.i.sub tuo principatu:nā signa romana remiserūt:nō mallem īquā sermones scribere q̄ hęc dicta:si ego possem quoq; tantū:quantū cuperē. Sic aristarchus homeri castigator aiebat: neq; se posse scribere quēadmodū vellet neq; velle quēadmodū posset. Sed neq; maiestas tua recipit paruū carmen:nec pudor me⁹ audet tētare.i. attentare rē quā vires recusent ferre. Autē ꝓ sed: sedulitas.i. diligēs conatus vrget.i.impellit eū quē diligit stulte.p̄cipue cū ipsa cōmendat se numeris & arte.i.cōfidit artificiose cōpositioni. Enī pro qa discit citi⁹ & meminit libētius illud qđ qs deridet q̄ qđ ꝓbat & venerat. Ego nil moror officium qđ me grauat.i.qđ vltra vires meas est. Ac neq; ego opto ꝓponi vsq̄ cęreus.i.in cęra formatus: sicut imagines poetaꝝ ī ęde camœnarū ponebant:& hoc vultu facto ī peius.i.pallidiore & deformiore ab impito plaste q̄ mō sit:nec opto decorari versib⁹ factis praue.i.impite. Nō opto īquā hęc ne rubeā i.erubeā donatus pingui.i.opimo munere:& ego porrect⁹.i.extensus vna cū scriptore meo.i.cū opere scriptoris mei & meo:deferar.i.deporter ī capsa opta.i.clausa:q̄si ad sepulchrū sicut deferunt cadauera:hoc est opus meū & scriptoris mei deportet:ad vicū vēdētē thus & odores.i.aromata od orifera:& piper & quicqd amicitur.i.vestit & includit chartis ineptis.

Argumentum secundę & vltimę totius opis epistolę.

Vltima scribentem nil:purgat epistola floro.

Ordo est.Vltima epl'a.s.toti⁹ opis purgat sup.horatiū nil scribētē.i.q̄ nil scribat floro.

Ad Iulium florum. Epistola. secunda.

FLore bono claroq; fidelis amice neroni
Si qs forte velit puerũ tibi vẽdere natũ
Thyburevl gabiis: & tecũ sic agat: ñ et
Candidus & talos a vertice pulcher ad imos
Fiet: eritq; nũmorum milibus octo.
Verna ministeriis ad nutus aptus heriles:
Litterulis grecis imbutus: idoneus arti
Cuilibet: argilla quiduis imitaberis vda.
Quinetiam canet indoctũ sed dulce bibenti.
Multa fidẽ promissa leuant: vbi pleni⁹ equo
Laudat: venales qui vult extrudere merces:
Res vrget me nulla: meo sum pauper in ere
Nemo h°māgonũ faceret tibi: ñ temere a me
Quiuis ferret idẽ. semel hic cessauit: & vt fit
In scalis latuit metuens pendentis habenę
Des nũmos: excepta nihil te si fuga lędat:
Ille feret precium pœnę securus opinor.
Prudens emisti vitiosum: dicta tibi est lex
Insequeris tamen hũc: & lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficiscenti tibi: dixi
Talibus officiis prope mancũ: ne mea sęuus
Iurgares: ad te q epistola nulla rediret.
Quid tunc profeci: mecum facientia iura
Si tamẽ attentas: q̃reris super hoc etiam q
Expectata tibi nõ mittam carmina mendax.

FLore. Sensus est. Si ego mevi gilẽ epłaꝝ scriptorẽ dixissem: cũ hinc pfectus es: quõ māgones pueros & equos laudãt: posses mẽrito mihi irasci q nihil scribã nisi coact⁹ quodãmodo: nũc nullus est iustę querelę loc⁹ vbi me p̃dixerã pigrũ. Ordo est. O flore amice fidelis bono & claro nerони. s. claudio tyberio: si qs velit forte vẽdere tibi puerũ natũ thybure vel gabijs: in aliquo loco deserto: vbi rudes & inculti sũt mores: & agat. s. de pueri valore sic tecũ. hic puer sup. est cãdidus. i. nõ morbosus: & pulcher. i. nõ vitios⁹: a vertice. i. summitate capitis ad imos pedes: & fiet & erit tuus octo milibus. i. p octo milibus nũmorũ: futurus sup. verna. i. minister aptus ministerijs. i. seruitijs & obsequijs: ad nutus heriles. i. ad volũtatẽ dñi: imbut⁹. i. eruditus grecis litterulis: pro captu. s. ętatis: & idone⁹ cuilibet arti. i. ad quãlibet artẽ: tu imitaberis sup. eũ fingẽdo & reformãdo: qduis. i. quãlibet pſonã aut quẽlibet artificem quasi sup. (vt itelligit porphirio) vda argilla. i. sicut ex argilla. i. terra tenaci humefacta quãuis statuã faciaſ: ita ex hoc puero quẽuis hoiem (acro vetat legi imitabit qa nõ est pueri qduis imitari. i. imitando assequi: q tñ velit mangonẽ nõ habita rõne ętatis ip̃m oim rerũ plastẽ dicere legere poterit imitabit: sed rectius acroni auscultaueris). Quinetiã (addit māgo) ip̃e puer canet idoctũ sup. cãticũ: sed dulce. i. iocũdũ bibẽti. multa pmissa leuãt. i. eleuãt & iminuũt (tractũ a trutina) fidẽ. i. credulitatẽ vbi id est qñ is q vult extrudere. i. tanq̃ rem ingratã sibi exigere: venales merces laudat sup. eas plenius equo. i. q̃ iustum & equũ est (hoc solẽt dicere q in ea re maxime peccãt) Nulla res. i. nulla necessitas vrget. i. impellit me vt. s. puerũ hũc vltra debitũ laudẽ: ego paup. i. q̃uis paup sum in meo ere. i. meo dñio & iure. Nemo māgonũ faceret tibi hoc (māgo est q p̃conio suo pueros: puellas, equos canes aut qd file venũdat) et nõ quiuis temere. i. quasi nullus: ferret. i. auferret a me idẽ. i. nõ facerem vnicuiq; qd tibi facio. i. nõ libẽter dicerẽ vnicuiq; secretũ vitiũ qd tibi dico (Licet enĩ sint q putẽt esse verba horatij ad florũ: sunt tñ haud dubie māgonis ad emptorẽ moris aũt est q volũt abũde laudare: vt fides habeat: aliqd vitij fateant) dicit aũt māgo. hic puer cessauit. i. ociosus iuuentus est semel: & vt fit i. sicut moris est: lapsus est metuẽs habenę. i. scuticę pẽdẽtis inscalis: qa habenã pẽdebãt veteres romani in media domo. vel licet acro refragẽ sic semel latuit inscalis. i. pope scalas metuẽs (qd hic nomẽ est qa gtm regit) habenę pẽdẽtis. i. suspẽsę. des. i. dones mihi nũmos quos peto si fuga excepta. i. si q̃ inclinatus sit ad fugã nihil te lędat. i. si nõ times q fugitiuus sit: sis securus i reliquis. ille. s. q emit inquit poeta feret. i. afferet p̃ciũ: exñs vt ego opinor securus. i. sine cura & negligẽs pœnę. i. pditiõis: qa nescit qd emat. Tu aũt o flore: emisti prudẽs

Mango.

id est sciēs & volēs: vitiosum videlicet me: lex est tibi dicta: qa dixi me vitiosum hoc ē pigrū eē: tñ tu inseqris hūc. i. me: & moraris. i. detines & īpedis me: iniqua. i. iniusta lege. Ego dixi tibi ꝓficiscēti. i. abeūti a me: me ſup. pigrū: & ꝓpe. i. q̄ſi mancū. i. inutilē: talibus officijs. i. ad talia officia. ſ. ſcribēdarū epl'arū: ne tu ſeq̄ⁿ⁹ iurgares. i. obiurgares: q̄ nulla mea epl'a rediret ad te. Quid ꝓfeci tūc? q. d. nihil. Tñ ſi attētas. i. aduertere aut experiri vis: iura faciētia mecū. i. ꝓme: qa qui ſeruū vitiosum vendit: eūq̄ vitiosum ꝑdicat nō teneť redhibitiōis: nec aliū prestare. tu q̄reris. i. cōquereris etiā ſuper hoc. i. inſup q̄ ego mēdax nō mittā tibi carmina expectata: cum tamē nihil mendax ſim: quia nihil pollicit⁹ ſum.

Luculli miles collecta viatica multis
Aerūnis laſſus dum noctu ſtertit: ad aſſem
Perdiderat: poſt hoc vehemens lup⁹ & ſibi et
Iratus pariter ieiunis dentibus acer (hoſti
Prēſidium regale loco deiecit (vt aiunt)
Summe munito: et multarū diuite rerum.
Clarus ob id factū donis ornatur honeſtis:
Accipit et biſdena ſuper ſeſtertia nummum
Forte ſub hoc tēpus caſtellū euertere pērtor:
Neſcio quod cupiens hortari cœpit eundem
Verbis: q̄ timido quoq; poſſēt addere mētē.
I bone: quo virtus tua te vocat: i pede fauſto
Grandia laturus meritorū prēmia: quid ſtas?
Poſt hęc ille catus: quantūuis ruſticus ibit:
Ibit eo: quo vis: qui zonam perdidit: inquit.

Luculli miles. oſtēdit exēplo q̄ diſpē-dio rei familiaris āgunť: multa ſubire. q̄ opulēti refugiūt. Ordo ē. Miles luculli. i. quidā militās ſub lucullo cōtra mitrydatē: laſſus. i. fatigat⁹ multis ęrūnis dū ſtertit noctu: perdiderat. i. amiſerat: viatica. i. pecuniā neceſſariā ad reditū i patriam: ad aſſē. i. ita q̄ vix aſſē retinuerat: & īpe poſt hoc. i. poſt talē ꝑditionē: effect⁹ ſup. lup⁹. i. ꝑdator vehemēs & iratus pariter ſibi: qa rē ꝑdiderat: & hoſti qa rem ei⁹ deſiderabat: & acer ieiunis dētibus deiecit id eſt expugnauit ꝓſidiū id eſt munitionē: & vt dicūt fortaliciū regale: imo regis mitrydatis: in ſup. loco vt aiūt ſumme munito: & diuite multarū rerum: qa illic theſaurus erat: & īpe miles clarus. i. ſpectatus & īclyt⁹ ob id factū ornatur honeſtis donis: & accipit ſup. i. vltra theſaurū inuētū: biſdena. i. viginti ſeſtertia nūmū. Prętor. ſ. luculus cupiēs: euertere forte ſub. i. ꝓh⁹ tp̄s neſcio qđ caſtellū: cœpit hortari eundē militē verb̄: q̄ poſſēt addere mētē. i. aīoſitatē quoq;. i. etiā timido. verba aūt erāt hmōi o bone ſup. miles i. i. vade q⁹ tua virt⁹ vocat te. i. aggredere rē tua virtute dignā: i fauſto. i. fœlici pede laturus. i. relatur⁹ grandia ꝓmia meritorū: cū aūt ille non iret inquit lucullus. quid ſtas? ille. ſ. miles: catus. i. vafer & argut⁹ inq̄it poſt hęc ruſticus q̄tūuis. i. q̄tūcūq; vis: ibit: ibit dico eo quo vis q̄ ꝑdidit zonā. i. cinćturā in qua pecuniās ſuas cuſtodierat: hoc eſt nemo eſt tam ruſticus q̄ non ſubit quoduis terribile poſt rerū ſuarum amiſſionē quia furore quodā tenenť: qui ſua ꝑdiderūt. q. d. horati⁹. ego vt miles luculli: nūc dītior ſum q̄ vt pro rebus: labores ſcribēdi vnicuiq; ſubeā. De hac re dicit ſic Beroaldus. Nō ſimpliciter dictū eſſe exiſtimare debemus qui zonā ꝑdidit. Sed morē priſcorū ex ꝓmere: q zonas nūmis aureis refertas habebāt: qđ ꝓbatiſſimorū teſtimoniſs cōprobať: in primis Tranquilli: q ſcribit Vitelliū zonā ſe aureorū plenā circūdediſſe. Et Apulei cuius hęc ſūt verba ex lib. vij. de aſino aureo: plotina p̄cioſiſſimis moniliū & auro monetali zonis refertis īcincta. Prēterea Caius Gracchus fortis orator in oratione quā habuit ad populū ſic ſcriptū reliquit: Itaq; quirites cū romā ꝓfectus ſum zonas quas plenas argenti extuli: eas ex ꝓuincia ianes retuli. Tradidit Plutarchus in demetrio ſoſigenē aureos nummos. ccc. habuiſſe in cingulo militari pro viatico: Spartianus quoq; author eſt Peſcenium nigrū iuſſiſſe ne milites in zonis nūmos aureos vel argēteos portarēt ad bellū: Sed publice cōmēdarēt repetituri poſt prælia qđ dederāt: quinetiā Lampridius Alexandrū imperatorē ro. dicere ſolitū ait. Miles nō timet niſi veſtitus: armatus & calciatus: & ſatur: et hīs aliquid in zonula: & talis eſt oratiana ſnīa. īducit enī militē luculliānū: qui fact⁹ erat dīues et bene nūmatus: recuſantē ire ad caſtellū oppugnādū: & ita imperatori Lucullo rīdentē ibit ad omne piculū ruſticanus miles & inops: & qui zonā ꝑdidit: hoc eſt qui aureos amiſit quos ī zona milites portare cōſueuerūt: ꝓpterea q̄ mēdicitas militaris ad oēm deſpationē vocat armatū: q̄ vero fatur eſt & aliquid habet in zona timet picula ſubire. Ad hāc veterū cōſuetudinē referendus

Zonę pecuniose

est ille satyrici poetę sensus. Obrut⁹ & zonã læua morsuq; tenebit. quẽ Iuue. explanatores p̃terierũt: nãq; significare voluit poeta zonã a naufrago teneri nõ solũ manu sed etiã mordic⁹: propterea q̃ zona erat monetali auro referta: quã ne p̃dat oĩb⁹ neruis viribusq; cõtẽdit. Eccl'iastica snĩa p̃cipit ne æs h° ẽ pecuniã ĩ zonis hẽam⁹

Romę nutriri mihi contigit atq; doceri:
Iratus graiis quantũ nocuisset achilles,
Adiecere bonę paulo plus artis athenę
Scilicet: vt possem curuo dinoscere rectum:
Atq; inter siluas achademi quęrere verum.
Dura sed amouere loco me tẽpora grato
Ciuilisq; rudem belli tulit ęstus in arma:
Cęsaris augusti nõ responsura lacertis:
Vnde simul primũ me dimisere philippi
Decisis humilem pennis inopemq; paterni
Et laris et fundi paupertas impulit audax
Vt versus facerem, sed qd' nõ desit habentẽ
Quę poterunt vnq̃ satis expurgare cicutę?
Ni melius dormire putem q̃ scribere versus.
Singula de nobis anni prędantur euntes.
Eripuere iocos: venerẽ: conuiuia: ludum.
Tendũt extorquere poemata. quid faciã vis?
Deniq; nõ omnes eadem mirantur: amantq;.
Carmine tu gaudes, hic delectatur iambis:
Ille bioneis sermonibus et sale nigro
Tres mihi conuiuę prope dissentire videntur
Poscentes vario multũ diuersa palato
Quid dẽ quid nõ dẽ: renuis tu qd' iubet alter
Quod petis id sane ẽ inuisum acidũq; duob⁹

Romę nutriri &c. Docet se p̃hia ĩbutũ q° ĩnuit ad rẽ se minus attẽtũ occasione cui⁹ vitã suã fere p̃currit. Ordo ẽ. Cõtigit. i. euenit forte difficult̃ mihi nutriri atq; doceri romę quãtũ achilles iratus nocuisset graijs. i. datũ est mihi etiã Romę discere iliada homeri. In cui⁹ statim principio inducit̃ achilles irat⁹ agamẽnoni p̃pt̃ raptã briseida: q̃ capta ex lyrnesso regia minetis achilli in sortẽ cesserat. Cęterũ quia Criseis ex theba ectiõis patria andromaches q̃ Agamẽnoni cõtigit a patre repetita eidẽ cõi cõsilio restituta ẽ vt exercit⁹ a pestilẽtia quã apollinẽ intulisse putabãt (erat enĩ apollinis sacerdos) abduxit agamennon p̃nceps exercitus achilli briseida: quã rẽ grauit̃ ferens amplius pugnare noluit quocirca gręci multa & frequẽti clade afficiebant̃. Nec poterat p̃cibus aut donis aut minis induci vt pugnet: donec p̃roclũ charissimũ sociũ in armis suis ab hectore occisum audiuit: quo audito morę ĩpatiens arma petijt q̃ illi thetis mater a vulcano fabricata porrexit. Quę omĩa idẽ homer⁹ effecta dicit ad gl'iam achillis vt cognoscat̃ quãta eius vni⁹ virtus quo pugnãte gręcia victrix erat & cessãte victa. Poti⁹ aũt sic dixero q̃ sicut pri⁹. Nã illud totũ. Iratus graijs &c. regitur a verbo doceri loco acti. Sed ad ordinẽ redeo. Athenę bonę. i. eruditę adiecere pl⁹ artis aut adiecere pl⁹ bonę artis. q̃a non solũ poetas gręcos illic audiui sed etiã philosophos. s. vt possem dinoscere curuũ recto atq; q̃rere verũ ĩter siluas achademi. i. inter varias platonicoꝝ sẽtentias q̃ in achademia athenis versati sunt: sed dura tp̃a. s. belli ciuilis: amouere. i. amouerũt me loco grato: i. a gymnasio atheniẽsi: & ęstus ciuilis belli tulit me rudẽ. i. ĩperitũ rei militaris in arma nõ respõsura lacertis. i. brachijs hoc ẽ potẽtię cęsaris augusti vñ. i. a quibus armis. simul. i. ĩmediate vt philippi. i. cãpi illi thessalię vbi bis pugnatũ est a romãis: dimisere. i. dimiserũt p̃mũ me hũilẽ pẽnis. i. auxilijs emergẽdi decisis. i. ãputatis: & inopẽ paterni laris & fundi. i. toti⁹ patrimonij: pauptas audax. i. q̃ facit audaces: ĩpulit vt facerẽ vers⁹. Sed q̃ cicutę. i. herbę venenosę q̃b⁹ m'lti enecari solẽt: sed hic p̃ forti helleboro ponit̃: poterũt vnq̃ satis purgare habentẽ id qd̃ nõ desit. i. satis hñtẽ aut ad sufficiẽtiã cui necessaria nõ desunt: ni. i. si nõ putẽ meli⁹ dormire q̃ scribere vers⁹: ãni eũtes. i. recedẽtes post mediũ ętatis (vñ in arte. Multa ferũt ãni veniẽtes cõmoda secũ m'lta recedẽtes adimũt) p̃dant̃. i. auferũt de nobis: singula sup. cõmoda. eripuere. i. eripuerũt. s. ãni. iocos. venerẽ. i. coitũ. cõuiuia. ludũ. & tendũt. i. cõtendũt conãtur extorq̃re. i. violẽter au ferre: poemata. qd vis sup. vt faciã. hoc ẽ qd scribã. q. d. dubito? Deniq; nõ oẽs mirãt̃, & p̃ id ẽ amãt eadẽ: tu gaudes carmĩe: vl' quouis vl' lyrico. hic. i. aliq̃s delectat̃

Briseis

Bion

iambis.i.mordacibus versibus:ille.i.ali⁹ delectaꝫ sermonibus bioneis.i.liuidis iocis hoc est satyris:& nigro sale.i.reprehensionibus amaris qualibus bion aristophanis comici veteris pater vsus est:tres conuiuę.i.si nō habeā nisi tres cōuiuas:ipi videnꝫ mihi ppe.i.q̄si:dissentire: poscētes multū diuersa vario pato.i.ppter varium gustum:nā aliis alia sapiūt:quid dem.i.quid debeā dare quid non dem.i.debeam non dare sup.nescio quia tu renuis.i.refutas quod alter iubet sup.apponi:et id qđ tu petis est sane.i.multū inuisum & acidū duobus supple reliquis.

Prę ter cętera. Affert ipedimēta q patiꝫ romę quo min⁹ elegātia scribat poemata dicēs Prę ter cętera.i.vt cętera ipedimēta taceam:putas ne.i.cēses tu me posse scribere poemata romę iter tot curas & tot labores? Hic vocat spōsum.i.vt sim spōsor:hic.i.ali⁹ vocat me audi tū sup.carmina sua: oībus officiis relictis:hic.i. ali⁹: cubat.i.ęger iacet ī colle q̄rini.hic cubat in extremo auētio.i. ī extrema pte collis auētini:vterq; sup. ē visēd⁹.i. visitand⁹ mihi.tu vides .in terualla q̄ sunt inꝫ mōtes.cōmoda.i.vtilia hūanę sup.naturę.hⁿ ē tu cōsideras bñ q; īterualla sint cōmoda ad vers⁹ dictandos.vl̄ scđm acronē.tu vides hūane .i.pbe vl̄ more hoīm. interualla iter colles illos cōmoda.i.breuia.& hoc per ironiā.verum plures plateę.i. latę vię sūt sup. romę.vt facilior sit trāsit⁹. q̄ nihil obstet hic meditātib⁹ immo dicit poeta. Redēptor.i.exhītor publici operis .aut q emit vt reuēdat: calid⁹.i.feruēs ī negocio aut astut⁹:festinat:& mulis & gerul⁹.i.baiulis:& ingēs machina torq̄t nūc lapidē & nūc tignū.i.trabem (qđ iuuenal⁹ imitat⁹ ē)funera tristia.i.q̄ a diuitib⁹ q tristes se simulāt efferūt:luctātur.i.cōcertāt plaustris.i.vehicul⁹ robustis:q̄a luctātur vtra retrocedere cogāt̄ur. Canis rabiosa fugit hac.i.p hāc ptē:& sus lutulēta.i.luto īuoluta ruit.i. p̄cipitāter currit:hac.i.p aliā partem: ī nūc & meditare tecū in tali.s.strepitu & turbatiōe:vers⁹ canoros.i.bñ sonātes. q.d.id fieri nō posset:q̄a oīs chor⁹ id ē mꝰtitudo scriptoꝝ:petit nem⁹.i.solitudinē vbi nemo ē:& fugit vrbē rite.i.debite:exñs cliēs bacchi gaudētis sōno& vmbra.i.reqe & latebris. Tu vis me canere inter strepit⁹ nocturnos & diurnos & seq vestigia vatum cōtracta.s.ad arctas leges & obseruatiōes ingeniū quod desūpsit.i.delegit sibi athenas vacuas sup.& negociis & curis:& qđ dedit septē ānos studiis & isenuit.i.īueteratū est libris & curis exit.i. egredit̄ a studorio tacit⁹rni⁹ statua:& quatit.i.cōcitat plęrūq; pp̄m risu:& putas sup:q; ego di

Prę ter cętera me romę ne poemata censes
Scribere posse inter tot curas totq; labores
Hic sponsum vocat.hic auditū scripta relictis
Omnibus officiis:cubat hic in colle quirini.
Hic extremo in auentino visendus vterq;
Interualla vides humane cōmoda:verum
Plures sunt plateę:nihil hic meditātib⁹ obstet
Festinat calidus mulis gerulisq; redemptor.
Torquet nūc lapidē nūc ingēs machia tignū:
Tristia robustis luctantur funera plaustris:
Hac rabiosa fugit canis:hac lutulēta ruit sus:
I nunc & versus tecum meditare canoros.
Scriptorū chor⁹ ois amat nem⁹:& fugit vrbē
Rite cliens bacchi somno gaudētis & vmbra:
Tu me iter strepitus nocturnos atq; diurnos
Vis canere:& cōtracta sequi vestigia vatum.
Ingeniū sibi quod vacuas desumpsit athenas:
Et studiis annos septem dedit insenuitq;
Libris & curis statua taciturnius exit:
Plęrūq; & risu populū quatit.hic ego rerum
Fluctibus in mediis & tempestatibus vrbis
Verba lyrę motura sonū:cōuertere dignerꝫ
Frater erat romę consulti rhetor vt alter
Alterius sermone meros audiret honores:
Gracchus vt hic illi foret:hic vt mutius illi:
Qui minus argutos vexat furor iste poetas:
Carmina cōpono hic elegos miserabile visu
Celatūq; nouem musis opus aspice primum:
Quanto cum fastu:quāto molimine circum
Spectemus vacuā romanis vatibus ędem

Mox etiā si forte vacas sequere & ꝑcul audi
Quid ferat:& quare sibi nectat vterq; coronā.
Cędimur & totidē:plagis cōsumimus hostem
Lento samnites ad lumina prima duello
Discedo alceus pūcto illius:ille meo quis?
Quis nisi callimachus?si plus apposcere visus
Fit mimermus & optiuo cognomine crescit.
Multa fero vt placē genus irritabile vatum:
Cum scribo & supplex populi suffragia capto.
Idem finitis studiis & mente recepta
Obturē patulas impune legentibus aures?
Ridentur:mala qui cōponūt carmina: verū
Gaudent scribentes:& se venerātur: et vltro
Si taceas laudāt quicquid scripsere beati.
At qui legitimum cupiet fecisse poema:
Cum tabulis animū censoris sumet honesti.
Audebit q̄cunq; parum splendoris habebunt
Et sine pōdere erūt:et honore indigna ferētur
Verba mouere loco q̄is inuita recedant
Et versentur adhuc inter penetralia vestę.
Obscurata diu populo bonus eruet:atq;
Proferet in lucem speciosa vocabula rerum.
Quę priscis mēorata catonib⁹ atq; cethegis
Nūc situs informis ꝑmit et deserta vetustas:
Asciscet noua q̄ genitor produxerit vsus
Vehemēs et liquidus puroq; similis amni
Fundet opes latiūq; beabit diuite lingua:
Luxuriātia cōpescet.nimis a spera sano
Leuabit cultu:virtute carentia tollet.
Ludentis speciem dabit:et torq̄bitur:vt qui
Nunc satyrū:nūc agrestē cyclopa mouetur.

gner hic in mediis fluctib⁹ rerū & in mediis tēpestatib⁹ vrbis: cōuertere verba motura sonū lyrę.i.lyrica carmina describere.q.d.id fieri non pōt. Rhetor erat romę frater consulti sup.iuris: ita sup.vt alter audiret meros honores in sermone alteri⁹ qa semp se mutuo laudabant.vt hic.i.alter fratrę.s.rhetor foret illi.s.cōsulto:gracchus.i. disert⁹ orator vt gracchus:& vt hic.i.alter .s.cōsult⁹ foret illi.s.rhetori:muti⁹ sceuola: q .i.ī quo fruror iste.s.laudandi vexat minus argutos.i.strīdulos poetas.q.d.ī nullo quia mutuo se laudāt. Si ego compono carmia satyrica:& hic.i.alī⁹:elegos exīmtes opus miserabile visu:celatū .i. effectū sup.a nouē musis. Aspice ꝑmū cū quāto molimine circū spectem⁹.i. disquiram⁹ ędē.s.apollinis:vacuā.i.q̄ sit vacua romanis vatib⁹.mox.i.deide si vacas forte seqre & audi ꝑcul.i.de lōge qd ferat.i. afferat : & q̄re vterq; nectat sibi coronā?q.d.id pro modica re faciunt. Nos cędimur .i. lacessimur ab aduersario:& cōsumim⁹ hostē totidē plagis .i. ita crucior audiēdo carmia ei⁹ & ipe audiēdo mea: vt q hostiliter certāt cōsumim⁹ iquā hostē exītes sānites.i.duri & īexpugnabiles & ꝑpetuo rebellātes:lēto duello:q̄le sānites cōtra romanos traxerūt qa vt liuius in ꝓmo attestaī armis & cōsilio valuerūt affinesq; romanis fuerūt: ad ꝑma lumina.i. ꝑma luce. Ego lyric⁹ discedo : alceus . i . reputat⁹ alceus quē in odis imitat⁹ ē:pūcto.i.suffragio illi⁹ cui carmia mea recitaui:ille sup. discedit meo sup.voto: qs sup.putas?q. d.q̄ris qs:quis sup.discederet nisi callimachus.i.cū me faciētē lyrica alceū dicat:quēvocē faciētē elegos nisi callimachum:& si visus est apposcere plus.i.si nō est cōtētus eo noīe:fit mimermus: q duos libros scripsit & crescit cognoīe optiuo.ego fero.i.patior multa: vt placē gen⁹ vatū irritabile.i.qđ faciliter irritaī:cū scribo & peto supplex suffragia ppli.idē.s.ego q scribēs suffragia posco:obturē.i.occludā legētib⁹ impune. id ē passim:aures patulas:& hoc studiis scribēdi finitis:& mēte recepta a furore poetico. Ridēt mala. nūc de castigatione carminū agit dicēs . Qui componūt mala carmia ridenī.s.ab aliis:verū ipsi scribētes gaudēt:& veneranī se:& si tu taceas laudāt sevltro existētes scdm iudiciū suū btī quicqd scripserūt. At.i.sed is sup.qui cupiet fecisse poema legitimū.i.iuxta legē carminis:sumet cū tabulis.i.qñ scribere volet aīm honesti cēsoris:hoc ē au-

debit mouere.i.amouere loco suo q̃cũq; verba habebũt parũ splẽdoris & q̃cũq; erũt sine põdere .s.sniaꝝ:& q̃cũq; ferẽtur.i.dicent sine honore.i.dignitate. audebit dico mouere q̃uis recedãt iuita:& versent adhuc iter penetralia vestę.i.casta & clausa adhuc sint nec pp̃o adhuc expositа. immo ne scripta qdẽ:bonꝰ sup.cẽsor eruet sup.verba obscurata diu pp̃o.i.nimiũ obsoleta: atq; p feret in lucẽ speciosa vocabula rerũ. Et eruet etiã ea vocabula q̃ mẽorata priscis catonibꝰ atq; cethegis:situꝫ.i.mucor & lanugo iformis.i.turpis & vetustas deserta p̃mit nũc.i.q̃ mꝫta vetustate obsoleta sunt & q̃si situ victa:& asciscet.i.aduocabit in nũeꝝ vocabuloꝝ noua sup.vocabula q̃ vsuꝰ genitor pduxerit aut pduxerit.i.vsq; in cõsuetudinẽ duxerit:exñs vehemẽs (pferẽt.hic bissyllabũ) et liq̃dus.i.nõ obscurus:& simillimꝰ puro amni. Fũdet opes.s.verboꝝ:& beabit.i.ditabit latiũ. id ẽ italiã diuite lingua & cõpescet verba luxuriãtia.i.nimis fucata:& leuabit:a leui pria lõga:cultu sano.i.moderato nimis aspa:& tollet carẽtia virtute & dabit spẽm ludẽtis.s.in cõponẽdo mouebit se ex affectiõe animi:& torq̃bit si verba rebꝰ nõ rñdeãt:vt q̃ mouet.i.dũ nũc satyrũ agrestẽ qui petulãs ẽ deꝰ:& nũc. polyphemũ cyclopa.i.monoculũ illũ cuiꝰ vt mouet ęnei .iij.dr̃ agit erat lumẽ vnũ qđ torua solum sub fronte latebat. Is aũt mꝫto cursu vlyxis & eneę socios isecutꝰ dr̃.

Prętulerī &c. Exẽplo docet q̃tũ sibi placeãt amatores sui:q̃tũq; delirẽt: verũtñ bisariã legit. Nã alij itelligũt serio ex psona poetę dictũ: vt ex epicureorũ dogmate etiã apparentẽ & fãtasticã seu imaginariã voluptatẽ ap̃bet:& sit sensus. Ego malim videri alijs delirꝰ & ineptus dũ mea mala.i.ignorãtia & iscitia delectãt me.i.dũmõ ex malis versibꝰ capiã voluptatẽ:q̃ sape & ringi.i.ęgro animo sic cruciari: vt rictũ enormẽ ore faciã: cruciãt aũt q̃ cognoscũt versuũ ineptitudinẽ quã castigare ex sententia nequeãt. Alijs videt sub amara interrogatiõe legẽdũ q̃vim negãdi hẽt vt sit: Prętulerī id ẽ putasne q̃ ego p̃tulerī .q.d.id nũq̃ fecerī:videri.s.alijs:scriptor.s.carminũ:delirꝰ.i.insanꝰ:sine norma scribendi & ineptus.i.sine arte scribendi:dũ.i.dũmõ mala mea.i.ineptа carmĩa & vitia in carmine affectãter obseruata vt q̃ admõitꝰ castigare noli delectẽt me:vl̃ deniq;.i. vt qđ vltimo loco sit dicẽdũ dicã: hoc ẽ si nõ delectẽt:saltẽ fallãt.i.lateãt me: ita,vt p̃ delectatiõe nõ sẽtiã ea vitiosa eẽ q̃ sape.i.reuera sapiẽtẽ eẽ & rigi.i.ęgritudinẽ & molestiã aĩ cũ rictu p̃dere:cũ neq̃ã errata ex tẽtia corrigere: Q; aũt qdã ex te nĩla hꝰ ẽ ex sola imagiatiõe voluptatẽ capiãt p̃bat exẽplo cuiusdã dicẽs.fuit.s.qdã:haud.i.nõ ignobilis .i.nobilis & pspicuꝰ vir argis.i.apđ argos ciuitatẽ clarissimã achaię:est tñ argos ẽt in attica & in thessalia. vñ triplex ẽ in attica atticũ: & in thessalia pelasgicũ in achaia hippiũ.i.equinũ q̃ eqs abundet vñ prius.aptũ dicet eqs argos. Est aũt in singulari numero generis neutri:in plurali masculi. Vsitatũ p̃terea ẽ argis ponere p̃ aduerbio in loco. vñ & plinius circa finẽ xvi. naturaꝝ historię. Argis

Argos

Prętulerim scriptor delirus inersq; videri:
Dũ mea delectent mala me:vel deniq; fallant
Q; sapere et ringi.fuit haud ignobilis argis
Qui se credebat miros audire tragedos
In vacuo lętus sessor plausorq; theatro.
Cętera qui vitę seruaret munia recto
More:bonus sane vicinus:amabilis hospes
Comis in vxorẽ posset qui ignoscere seruis:
Et signo lęso non insanire lagenę:
Posset qui rupem et puteũ vitare patentem:
Hic vbi cognatorũ opibus curisq; refectus
Expulit helleboro morbũ bilemq; meraco
Et rediit ad se:pol me occidistis amici:
Non seruastis ait:cui sic extorta voluptas
Et deptus per vim mentis gratissimus error.
Nimirũ sapere est abiectis vtile nugis.
Et tempestiuũ pueris concedere ludum:
Ac nõ verba sequi fidibus modulãda latinis:
Sed verę numerosq; modosq; edisсere vitę.
Quocirca mecũ loquor hęc tacitusq; recordor
Si tibi nulla sitim finiret copia lymphę
Narrares medicis:q; quanto plura parasti
Tanto plura cupis:nulli ne faterier audes?
Si vulnus tibi monstrata radice vel herba
Non fieret leuius:fugeres radice vel herba

Proficiente nihil curarier.audieras cui
Rem dii donarent illi decedere prauam
Stulti tiã:et cũ sis nihilo sapientior ex quo
Plenior es:tamẽ vteris monitoribus iisdem.
At si diuitię prudentẽ reddere possent:
Si timidũ cupidũq; minus te:nẽpe ruberes ›
Viueret in terris:te si quis auarior vno.

iquit. olea etiã nũc durare dr̃ ad quã io Olea
in vaccã mutatã argus alligauerat: sed viuax
ad ordinẽ reuertamur. Fuit gꝰ qdam vir
nobilis apd argos Hippiũ seu achaicũ
qui credebat se audire miros.i. admirã-
dos tragedos.i.tragedias actores exñs
sessor & plausor lętus.i.hilaris: in thea
tro.i.spectãdi ludorũ loco:vacuo.s. ac
toribꝰ & ppłoexñs etiã talis q seruaret
id ẽ seruare posset:recto.i. decẽte more:
cętera munia.i.officia vitę:vtpotevici
nus sane.i.valde vel vt sano competit:
bonꝰ:hospes amabilis.i. dignꝰ q amet ab iis quos ho spitio suscepat. Comis.i.affabilis dulcis
et equus:in.i.erga vxorẽ:& q posset agnoscere.i.veniã dare seruis.s.leuit peccãtibꝰ.& q posset
nõ insanire.i.se nõ oñdere isanũ & furẽtẽ:signo lagenę.i.vasis in quo optimũ vinũ asseruabat:
lęso.i.violato & fracto p seruũ q vinũ exhauserat:& etiã q posset vitare rupẽ.i.ptẽ mõtis abru-
ptam & asperã ad quam allideret si nõ caueret:et puteum patentem. id est non coopertum: quia
ne sauissimus quidem dolo obstrusum vitare posset. Vbi.i.postq̃:hic.i.dictꝰ vir:refectus opibꝰ
id ẽ facultatibꝰ:& curis.i.diligẽtia:cognatorũ.i.cõsanguineorũ & gẽtiliũ suorꝝ:expulit heliebo
ro.i.veratro:qđ vt ī sermonibꝰ in anticyra tutissime sumebat:meraco.i. puro & nõ diluto nec tẽ
perato:quo medici negãt nũc hoiem posse ipune vti:morbũ.i.insaniã & furorẽ:bilẽq;.i.& cho-
lerã noxiã,ppter quã tali furore ac fantasia ducebat. & rediit ad se.i.ab sanã mẽtẽ:vbi qdã legũt
Et redit ad sese:vt sit redit pro rediit:sed quia nõ cogimur talẽ licẽtiã recipe legẽdũ putẽ redit:
cuius vltimã ppter syncopẽ,producat.ait:o amici :pol.i.p pollucẽ:vos occidistis & non seruastis
me (dixi) alibi seruo apud doctos esse pro quo recẽtiores saluo dicunt)me inquit vtpote cui vo-
luptas est sic extorta.i.vi expulsa:& cui gratissimus error mentis:vtpote e quo summã capiebat
voluptatẽ est demptus p vim.s.hellebori.Quod aũt dicit errorẽ gratissimũ oñdit quibusdã etiã
vitia placere:vnde in arte ad finẽ quosdã incorrigibiles censet. Hoc aũt nõ ex sua snia:sed p irri-
sionem dictũ esse ostendit quod sequit. Nimirũ.i.haud dubie: nugis abiectis.i.vt serio loquar:
vtile ẽ sapere.i. sapiẽtem esse:cõcedere pueris ludũ tempestiuũ.s.pueris:hoc est nõ amplius. ceri
bere carmina:vnde in ꝑma epistola primi:versus & cętera ludicra pono. vnde addit. ac nõ sequi
verba modulanda fidibus.i.plectris aut chordis latinis. i.italicis.i.non attẽdere ad cõcẽtũ, ver-
borũ & modulos aptiores ad lyrã:sed edisce re.i.ita discere vt memoria teneã:aut edicere.i. prę-
cipere(sed prior lectio modestior est)numeros & modos verę vitę: Quę omnia id volunt quod
diuus paulus sic dicit.j.Corinthio.xiij. Cum essem paruulus:loquebar vtiparuulus: sapiebam
vt paruulus:cogitabamvt paruulus. Quando autem factus sum vir:euacuaui quę erant paruu-
li &c. Quocirca.id est quamobrem inquit poeta:ego loquor mecum tacitus.id est animo nõ ore:
et recordor.idest corde repeto & reuoluo:hęc.id est huiusmodi argumenta quę sequuntur. O ho
rati(alloquendo autem se docet quẽlibet ita facere decere)si nulla copia.id est nulla vis autabun-
dantia lymphę:idest aquę:finiret tibi sitim vt in hydropicis :Vnde est illud apud ouidiũ Quo
plus sunt poetę plus sitiuntur aquę,tu narrares medicis .i. diceres medicis vt alia via te curent.
Nulline audes.id est audisne fateri vlli:scilicet amico prudenti q quanto plura parasti.id est cõ-
parasti & accumulasti tibi:tãto plura cupis? qa auarus nõ implebit pecunia.vnde & Iuuenalis
Crescit amor nũmi quãtũ ipa pecunia crescit. Ideo significãdꝰ est talis morbꝰ amico:q vt te cu-
ret cõsuletnõ augere rẽ sed iminuere cupiditatẽ.vñ addit. Si vulnꝰaliqđ nõ fieret tibi leuiꝰradice
vel herba mõstrata tibi ab aliqº medico.i.licet applicueris herbã aut radicẽ quã,medicã vim,hic
dixerat:tu fugeres curarier:hoc ẽ curari.pro eo qđ est conari vt cureris:radice vel herba nihil pfi
ciẽte ad curationẽ vulneris ī corpe.audieras forte ab aliquo auaro aut male affecto (sicut a poeta
prꝰ:hos solos aio sape & bñ viuere:quorũ cõspicit nitidis fũdata pecunia villis) stultitiã prauã
discedere illi.i.ab illo cui dij donarẽt rẽ.i.diuitias.i.audieras q sani fierẽt q diuitias obtinerẽt.
et tamẽ cum.i.q̃is tu sis nihilo .i.in nullo sapientior.scilicet,effectus:exquo.i.postq̃ plenior
id est.ditior es.tuvteris ijsdem monitoribus ac si diuitię possent reddere.idest efficere te prudẽ-
tem. Si supple diuitię,redderent te minus timidũ & cupidum nempe.id ẽ certe tu ruberes scilicet
merito siquis viueret in terris auarior te vno.q.d.per cõtrarium:quia te nõ efficiũt minus sed ma
gis cupidũ ac timidũ:tu deberes diuitias vitare.

Si propriũ. Duob⁹ inqt modis efficitur res nobis ꝓpria ꝑ emptionẽ & vsucapionẽ: de successione aũt hereditaria nõ loqtur: qa per eã nõ est trãsmutatio dominij sed successio fictione em̃ iuris pater & filius ꝓ vno hñtur. & tñ ne illis quidẽ modis aliqd nostrũ verius efficitur q̃ si dũtaxat fructus emam⁹: nã quicũq; ager nos pascit ẽ noster. hoc est tã cõmodus ac si noster. nihil enĩ ãplius ex eo sumere possumus. Parũq; refert an nuper. i. paulo añhac. an olim id est multo antehac emeris agrũ. Si ergo singulis ãnis ꝑsoluis villico orbi ꝓ orbij vel alicui⁹ orbi mercedẽ fructuũ tu nup emisti agrũ. i. fructũ agrorũ paulatĩ. i. paulo ten⁹ dãdo fortassis xxx. aureos quotãnis ꝓ fructibus agri empti trecẽtis millibus nummũ. Sin semel trecẽta millia nũmũ numerasti & ita diu agrũ possedisti tu olim emisti: paꝝ aũt refert an nuper an olim emeris: dũ efficere neq̃as vt inẽptũ cęnes hol⁹. Magni enĩ faciũt diuites cib̃ vesci ĩemptis: sed errãt qa qui pro agro semel pecunias numerauerit: ꝓ cũctis fructibus numerauit: & ita nihil ex eo cęnat inẽptũ. Neq; vero quicq̃ ẽ propriũ cuiq̃ qđ tã cito & tã mltis vijs amittere aut dereliq̃re cogat̃ vñ cõcludit diuitias nihil ad beatitatẽ facere. variaq; eẽ studia hoĩm Memineris ãt orbi eẽ genitiuũ aut a ntõ orbi⁹ qđ ꝓpriũ est proprij possessoris nomẽ: aut a ntõ orb⁹: vt sit orbi alicui⁹ q orb⁹ pr̃e aut filio & ita familiã nõ magnã alens fructus vẽdat. Sancte dicit orcũ nõ esse exorabilẽ. i. ab ĩstituto flexibilem auro: vt nos a studio auri abstrahat: cui⁹ amore plurima mala fieri uõ ignorat: vnde et ęnei. iij. Quid nõ mortalia pectora cogis Auri facra fames? Appellatione autem gẽmarũ compręhẽdit omnes lapillos p̃ciosos. marmoris ędificia & statuas. eboris q̃ ex ebore fieri solẽt. Sigilla id est parua signa exculpta: tabellas pictas. Ordo aũt est. Si ꝓprium est quod quis mercatur. i. emit libra & ęre. id est ꝑ ęs pẽsum: & ꝑ pecuniã paratã: & vsus mancipat. i. vẽdicat sibi per vsucapionem quędam: si credis cõsultis supple iuris. Ager q te pascit est tuus: & villic⁹ id est villę custos & cultor orbi. i. alicuius p̃uati pr̃e aut liberis aut poti⁹ orbi illius diuitis: vt sit orbi pro orbij: cũ occat. i. amputat (hinc ꝑsius. occa tibi nã

Si propriũ est. quod q̃s libra mercat̃ & ęre.
Quędã si credis consultis mancipat vsus.
Qui te pascit ager tuus, est: & villicus orbi
Cum segetes occat tibi mox frumẽta daturus
Te dominũ sentit: das nũmos accipis vuam
Pullos. oua: cadũ temeti. nẽpe modo isto
Paulatim mercaris agrũ fortasse trecentis:
Aut etiã supra nũmoꝝ milibus emptum:
Quid refert viuas numerato nuper an olim?
Emptor aricini quondã veientis & arui
Emptũ cęnat holus q̃uis aliter putat: emptis
Sub noctem gelidã lignis calefactat ahenum
Sed vocat vsq; suũ. qua populus assita certis
Limitibus vicina refugit iurgia: tanq̃
Sit propriũ quicq̃: p̃ũcto quod mobilis horę
Nũc prece nũc p̃cio nũc vi nũc morte sup̃ma
Permutet dominos & cedat in altera iura
Sic quia perpetuus nulli datur vsus: & heres
Heredẽ alterius velut vnda superuenit vndã:
Quid vici ꝓsunt aut horrea? quidve calabris
Saltibus adiecti lucani? si metit orcus
Grandia cum paruis nõ exorabilis auro?
Gẽmas. marmor. ebur. tyrrhẽa. sigilla. tabellas.
Argentũ vestes getulo murice tinctas.
Sũt qui non habeant: est qui nõ curat habere.
Cur alter fratrũ cessare & ludere & vngi
Pręferat herodis palmetis pinguibus: alter
Diues & ĩportunus ad vmbrã lucis ab ortu
Siluestrẽ flãmis & ferro mitiget agrum
Scit genius natale comes q tẽperat astrum
Naturę deus humanę mortalis in vnum
Quodq; caput vultu mutabilis albus & ater
Vtar ego, & modico quãtũ res poscet aceruo

Tollam:nec metuã.quid de me iudicet heres:
Quod nõ plura datis inuenerit & tamẽ idem
Scire volam:quantũ simplex hylarisq; nepoti
Discrepet & quantũ discordet parcus auaro
Distat enĩ spargas tua ꝑdigꝰ an neq; sumptũ
Inuitus facias: neq; plura parare labores.
Ac potius puer vt festis quinquatribus olim
Exiguo gratoq; fruaris tempore raptim.
Pauperies ĩmunda ꝑcul domꝰ absit:ego vtrũ
Naue ferar magna an parua ferar vnꝰ,& idẽ
Non agimur tumidis velis aquilone secundo
Non tamen aduersis ętatẽ ducimus austris.
Viribus:ingenio:specie:virtute:loco:re.
Extremi primorũ:extremis vsq; priores

seges altera in herba est)tibi segetes: daturus mox frumẽta tibi:ipe villicus sentit te dñm qa tu das nũmos: & accipis uuã.pullos.oua.cadum temeti.i. vini (sed nota q duas in temeti ꝑduxit cum alij corripiãt)nempe.i. certe tu mercaris isto modo paulatim.i. paulo tenus seu successiue:nõ dando semel totã summã sed ptim p singulos annos pro fructibus cum nihil hẽas iuris in fundo agrũ emptũ fortasse trecẽtis milibus nũmoꝝ aut etiã supra.s.illũ nũerꝝ. Aulus gelliꝰ docet rectiꝰ dici milibus nũmũ q nũmorũ sed in carmine multa licẽt.quid refert id ẽ interest an sup. viuas numerato.i. ex eo qđ numerata pecunia emisti nup. id est paulo ante.an olim.i.multo ante q.d.nihil refert qa q se dñm dicit & viuere cibis inemptis:eo q viuat ex collectis in suo agro nõ recte dicit: qa cum agrũ emit etiã fructꝰ futuros emit. Emptor quondã.i.a multis annis arui aricini &veiẽtis:cęnat holus emptum q̃ uis in fundo suo creuerint: sed vocat suũ vsq;.i.p totũ:qua.s.pte ppꝛs illa arbor:assita. i. certis limitibus .i ad certos limites posita & cõsita refugit.i.diremit iurgia vicina.i.q̃ possent eẽ cum vicinis. Tanq̃.i.pinde acsi quicq̃ sit ꝓpriũ qđ pũcto horę mobilis ꝑmutet dños & cedat in alteram iura:nũc ꝑce:nũc ꝑcio:nũc vi:nũc morte supma. hęc oĩa ofellus in sermonib⁹ cõmemorauit. Sic qa nulli dat ꝑpetuus vsus:& heres supuenit heredẽ alterius velut vnda supuenit vndã quę cõtinuo succedit:qd ꝑsunt vici & horrea:ve pro vel:quid sup.prosunt:lucani sup. saltus:adiecti saltibus calabris.q.d.nihil ĩ.i.quia orcus.i.infernꝰ nõ exorabilis auro metit.i.occidit & aufert:grandia cũ puis.gẽmas.marmor.i.ebur.sigilla pua signa ac simulachra: thyrrena.i.etrusria fabrefacta :tabellas.argẽtũ.vestes tinctas murice getulo.i. tyrio quia tyros non longe a getulia est. Hec autem fere sunt hominum delitiosorum diuitię:quia his fere carere possumus pręcipue si arꝛentum non pro pecunia:sed pro vasis argenteis ac ceperimus. Orcus autem a quibus dam accipitur pro inferno loco quasi ab vrgendo:a quibusdam pro infero deo hoc estplutone. Ait enim in verrinis Cicero Vt alter orcus veniſſe ętnam:& non proserpinam: sedĩpam cererem rapuisse videtur. Sunt autemq velint orcum dictum ex eo q diꝯ iurabãt p stygẽ.Est enĩ ορκος iuramẽtũ. Sũt sup.aliq q nõ habeãt.s.hęc dicta:est sup.aliqs q nõ curat habere. pulchre nũerũ mutat:qa plures sunt paupes re q̃ spũ.cur alter fratrũ.s.gemellorũ: ꝑferat pinguibus palmetis herodis.i.iudaicę regionis seu palestinę:apud hiericũta cessare & ludere & vnguĩ.i.voluptati ĩdulgere:alter.s.gemellorũ diues & importunꝰ mitiget agrũ siluestrẽ.i.domet flammis & ferro ab ortu lucis ad vmbrã:qđ plus est q̃ ab ortu solis vsq; ad occasum:genĩ.i.deꝰ naturę:comes.i.nobis associatꝰ q tẽperat astrũ natale.i.horoscopũ natiuitatis:exñs deus naturę mortalis.s. hũanę mutabilis.i.variꝰ in vnũqđq; caput:albus.i.bonꝰ sup.aliqbꝰ:& ater.i.malus aliꝭ:scit sup.cãm Ego inquit poeta:vtar & tollã sup.de modico aceruo.i.cumulo frumẽti aut rerũ aliarũ puarum sup.tm̃ quãtũ res.i.vtilitas poscat nec metuã qd heres sentiat de me q nõ ĩuenerit plura datis hę pius imitatur.et tm̃ ego idẽ volã scire q̃tũ simplex hilaris.i.paucis contentꝰ& rebꝰ simplicibꝰ lete vtẽs discrepet nepoti.i. a luxurioso & ꝓdigo lurcone: :et q̃tũ parcus discordet auaro .Enim pro quia:distat.i.discrimẽ est:an tu,ꝑdigus spargas tua.i.res tuas profundas & dilapides an neq; facias sumptũ inuitus vt auarus.neq; labores parare plura: vt suis cõtentus. Ac potius fruaris raptim.i.celeriter sicut ipm rapiẽt tẽpore exiguo & grato:vt tu puer olim sup.fruebaris festis quinquatribus quę mineruę sacrantẽ& a quinq; diebus sic dicunt. Pauperies appositorie:immũ da domus absit ꝑcul sup.a nobis.Ero sup.vnꝰ et idem an ferar magna naue an pua.Nos nõ agimur velis tumidis.i.inflatis aquilone secundo.i.sequẽte & a tergo veniẽte.i.ꝓspero.i.nõ sumus

Orcus

Quiq̃tres

in ꝓsperitate summa: tñ nos nõ ducim⁹ ętatẽ austris. i. illis vẽtis aduersis. i. cõtrarijs. i. nõ sũm⁹ etiã in summa calamitate. nõ sum⁹ extremi ꝑmorũ. i. inter ꝑmos & sup. priores extremis. i. oĩno vltimis virib⁹: ingenio: specie. virtute. loco. i. aut nascẽdi aut viuẽdi dignigtate: & re. i. diuitijs hoc est mediorcrẽ cõditionẽ in his tenem⁹: ita ꝙ sim⁹ int̃ primos oĩno & penitus sup̃mos. qđ sapiẽs ꝑcat̃ Prouer. xxx. Mẽdicitatẽ & diuitias ne dederis mihi: tribue tm̃ victui meo necessaria &c.

Nõ es auarus. Aut secũ loquit̃: iuxta id qđ dixerat Quocirca mecum loquor hęc &c. aut more suo & aliorum secundã ꝑsonã pro quauis ponit. hoc ẽ tu nõ es auarus. Hoc est dicas mihi q̃cunq; es an sis auarus. Et videt̃ rñdere nutu. Nõ sum auar⁹. ad qđ poeta. Abi. i. discede quasi ꝑfectus & nõ amplius erudiẽdus. Id enĩ dicere solem⁹ ijs quos ad cõsummationẽ ꝓfecisse applaudimus. Quid cętera. i. q̃d facis ĩ cęteris vitijs? videt̃ aũt ad h° nihil rñdere: q̃a nemo sine crimine viuit. vñ addit poeta ꝑ modũ ꝑcepti. Fuge iã cętera vitia cũ isto. s. vitio auaricię q̃ radix malorũ ẽ. si pect⁹ caret. id est vacat tibi rite inani ambitiõe: si caret formidine mortis si caret ira: si rides id ẽ ꝑui curas sõnia. i. ĩsomnia: terrores magicos: miracl'a. s. ꝑstigiosa: sagas. i. veneficas & fascinatrices: lemures nocturnos. i. spũs noctu ãbulãtes: & portẽta thessala. i. omne gen⁹ veneficarũ & sagarũ thessalię: si tu nũeras grate. i. gratanter natales sup. tuos. si ignoscis amicis: si fis lenior. i. placatior & mitior accedẽte senecta q̃ cęteros difficiles & morosos facit: si inquã hęc facis: quid. i. ad q̃d vel in quo vua exẽpta. i. decerpta de plurib⁹ spinis. i. vna virt⁹. s. liberalitatis iuuat. i. delectat te: inter tot vitia. q. d. parũ: vñ si nescis recte viuere: decede. s. ab opinione tua: ꝑitis. i. ad ꝑitos. Tu lusisti satis: tu edisti. i. comedisti atq; bibisti satis. tp̃s est tibi abire. i. abeũdi ab ista crapula & luxuriosa vita ne ętas lasciua decẽti⁹. i. iuuenilis hoc est iuuẽtus ipsa quã magis deceat esse lasciuã q̃ te senẽ. rideat & pulset te potũ largius. i. abũdãtius ęquo. i. q̃ ęquũ & honestũ est. Et ꝑ hoc temperantiã cõmẽdat q̃ oĩm virtutũ specimen & moderamen est. Et hęc in ꝑsens opus.

Nõ es auarus? abi: quid cętera? iã simul isto
Cum vitio fuge. rite caret tibi pectus inani
Ambitione. caret mortis formidine & ira?
Somnia: terrores magicos: miracula: sagas
Nocturnos lemures: portẽtaq; thessala rides.
Natales grate numeras: ignoscis amicis?
Lenior & melior fis accedente senecta:
Quid te exẽpta iuuat spinis de pluribus vua?
Viuere si recte nescis: decede peritis:
Lusisti satis. edisti satis. atq; bibisti.
Tẽpus abire tibi est: ne potũ largius ęquo
Rideat: & pulset lasciua decentius ętas.

Ad lectorem

Liuide si quid obest: genuiũ comprime: nõ est
Digna theonino dente minerua leuis.
At tu si quis eris (sed eris) mihi candide lector
Assurge auspicibus pręsidijsq; meis.

Impressa est rursum hæc Horatiana poesis accuratione ipsius Ascensii in nobilissimo parthisiorũ gymnasio: ad Quintum Calendas Septemb. Anni huius. M.D.III.

Sermonum & epistolarum codices omnes sunt terni.